COMMENTARY OF THE

JATAKA PALI.

PART - V

(තිපිටකමුද්දණෙ වත්තිංසතිමං පොත්ථකං)

භදන්තාචරිය බුද්ධඝොස මහාථෙරවරප්පණීතා

ජාතකට්ඨකථා

පඤ්චමොභාගො.

(නවක-තෙරසක නිපාත වණ්ණනා.)

VOL.XXXVII.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST

BHADANTĀCARIYA BUDDHAGHOSA MAHĀ THERĀ'S

COMMENTARY OF THE

JATAKA PALI.

PART - V

(තිපිටකමුද්දඞ්කනෙ වත්තිංසතිමං පොත්ථකං)

භදන්තාචරිය බුද්ධඝොස මහාථෙරවරප්පණීතා

ජාතකට්ඨකථා

පඤ්චමො භාගො.

(නවක-තෙරසක නිපාත වණ්ණනා.)

සිරිලඞ්කාදීපෙ
නගරඞ්ගණපුරොපන්තිකෙ පතිට්ඨිතං
අභිනවාරාමඛ්‍යාතං හමරාරක්ඛවිහාරමජ්ඣාවසතා
භදන්තපණ්ඩිතෙන

විදුරුපොල පියතිස්ස මහානායකථෙරෙන

සංසොධිතාභිසඞ්ඛතාච.

බු.ව 2553
ක්‍රි.ව 2009

මිල රු. 150/=

(තිපිටකමුද්දණකෙ එකතිංසතිමං පොත්ථකං.)

භදන්තාචරිය බුද්ධඝොස මහාථෙරවරප්පණීතා

ජාතකට්ඨකථා.

පඤ්චමො භාගො.

(නවක-තෙරසක නිපාත වණ්ණනා.)

සිරිලඞ්කාදීපෙ

නගරඞ්ගණපුරොපකණ්ඨෙ පතිට්ඨිතං

අභිනවාරාමඛ්‍යාතං හමරුරඤ්ඤවිහාරමජ්ඣාවසතා

භදන්තපණ්ඩිතෙන

විදුරුපොල පියතිස්ස මහානායකථෙරෙන

සංසොධිතාභිසඞ්ඛතාව.

සයිමන් හේවාවිතාරණ මහාසයාණන්තෙන

සොගතෙන

සිරිනාථ කුමාරදස මුනසිංහාභිධානෙන

තිපිටකමුද්දණාලයෙ මුද්දාපෙත්වා

පාකටීකතා.

බු.ව 2553

ක්‍රි.ව 2009

ToC

Vol. XXXVII.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTĀCARIYA BUDDHAGHOSA MAHÁ THERA'S

COMMENTARY TO THE

JÁTAKA PÁLI.

PART V.

REVISED AND EDITED BY

The Venerable Pandit

WIDURUPOLA PIYATISSA MAHA NAYAKA THERA

Bambarakele Vihāre, Nuwara Eliya,

Ceylon.

PUBLISHED BY THE TRUSTEE:

SRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

MALIGAKANDA,

COLOMBO (CEYLON.)

B.E. 2553

C.E. 2009

ToC

දෙවන මුද්‍රණය 500 (2009)

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875. DIED 17TH JANUARY, 1913.

ToC

සෝමාවතී හේවාවිතාරණ මැතිනිය

THE LATE

VEN'BLE ANAGARIKA DHARMAPALA.

(SIRI DEVAMITTA DHAMMAPALA)

Director of Tripitaka Muddrana Sabha

BORN 17TH SEPTEMBER, 1864. DIED 29TH APRIL, 1933

ToC

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Parinda Ranasinghe

20th November 2009.
Somawathie Hewavitarane Trust,
130, Rev. Hikkaduwe Sri Sumangala Nahime Mawatha,
Colombo 10,
Sri Lanka..

ToC

PREFATORY NOTE.

WITH the publication of the fifth part of the Jātaka Aṭṭhakathā, I have much pleasure in placing before the public the 37th volume of the Simon Hewavitarne Bequest Series. The editing of this volume has also been done by the Ven'ble Pandit Widurupola Piyatissa Mahā Nāyaka Thero of the Up-country Amarapura Sect, Bambarakelle Vihāre, N'Eliya. I beg to convey my heartfelt thanks to the Revd. Editor who though being in indifferent health has helped me to a very great extent in bringing out this volume.

I have much pleasure to announce that the sixth part of the Apadāna and Pancappakarana Aṭṭhakathā are well in hand and will be out during the course of next year.

Owing to lack of funds I am still not in a position to issue more than one book this year.

S. K. Moonesinghe.

Tripitaka Publication Office,
Maligakanda, Colombo,
27th December, 2479 / 1935.

ABBREVIATIONS.

සඞ්කෙතනිරූපනං.

සී. සීහළපොත්ථකං.

ඉං. මුද්දිත ඉඞ්ගලීසක්ඛර පොත්ථකං.

ස්‍යා. මුද්දිත ස්‍යාමක්ඛර පොත්ථකං.

සූචිපත්තං.

CONTENTS.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS.

අ a   ආ á   ඉ i   ඊ í   උ u   ඌ ú   එ é   ඔ ó

CONSONANTS.

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ṭa	ඨ ṭha	ඩ ḍa	ඪ ḍha	ණ ṇa
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya   ර ra   ල la   ව va   ස sa   හ ha   ළ ḷa   අං aṅ

ක ka	කා ká	කි ki	කී kí	කු ku	කූ kú	කෙ ké	කො kó
ඛ kha	ඛා khá	ඛි khi	ඛී khí	ඛු khu	ඛූ khú	ඛෙ khé	ඛො khó
ග ga	=	=	=	=	=	=	=

ක්ක kka	ඤ්ඤ ñña	ත්ව tva, ත්‍ර tra	ම්ඵ mpha
ක්ඛ kkha	ඤ්හ ñha	ද්ද dda	ම්බ, ඹ mba
ක්‍ය kya	ඤ්ච, ඦ ñca	ද්ධ, ද්ධ ddha	ම්භ mbha
ක්‍රි kri	ඦ, ඤ්ඡ ñcha	ද්‍ර dra	ම්ම mma
ක්ව kva	ඥ, ඤ්ජ ñja	ද්ව, ද්ව dva	ම්හ mha
ඛ්‍ය khya	ඤ්ඣ ñjha	ධ්ව dhva	ය්‍ය, ය්‍ය yya
ඛ්ව khva	ට්ට ṭṭa	න්ත nta	ය්හ yha
ග්ග gga	ට්ඨ, ඨ ṭṭha	න්ථ ntha	ල්ල lla
ග්ඝ ggha	ඩ්ඩ ḍḍa	න්ද nda	ල්‍ය lya
ග්‍ර gra, ඞ්ක ṅka	ඩ්ඪ ḍḍha	න්ධ ndha	ල්හ lha
ඞ්ඛ ṅkha	ණ්ණ ṇṇa	න්න nna, න්හ nha	ව්හ wha
ඞ්ග ṅga	ණ්ට ṇṭa	ප්ප ppa	ස්ස ssa
ඞ්ඝ ṅgha	ණ්ඨ ṇṭha	ප්ඵ ppha	ස්ම sma
ච්ච cca	ණ්ඩ, ඬ ṇḍa	බ්බ bba	ස්ව swa
ච්ඡ ccha	ණ්හ ṇha	බ්භ bbha	හ්ම hma
ජ්ජ jja	ත්ත tta	බ්‍ර bra	හ්ව hva
ජ්ඣ jjha	ත්ථ ttha	ම්ප mpa	ළ්හ ḷha

ා á   ි i   ී í   ු u   ූ ú   ෙ é   ො ó

ජාතකට්ඨකථා.

පඤ්චමභාගො.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

14. 1.

සම්පත්තං සාලිකෙදාරන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මාතුපොසකභික්ඛුං ආරබ්භ කථෙසි. වත්ථුං සාමජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

සත්ථා පන තං භික්ඛුං පක්කොසාපෙත්වා සච්චං කිර ත්වං භික්ඛු ගිහී පොසෙසීති පුච්ඡිත්වා සච්චං භන්තෙති වුත්තෙ කිං තෙ හොන්තීති මාතාපිතරො මෙ භන්තෙති වුත්තෙ සාධු භික්ඛු පොරාණකපණ්ඩිතා තිරච්ඡානා හුත්වා සුවයොනියං නිබ්බත්තිත්වාපි ජිණ්ණකෙ මාතාපිතරො කුලාවකෙ නිපජ්ජාපෙත්වා මුඛතුණ්ඩකෙන ගොචරං ආහරිත්වා පොසෙසුන්ති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ රාජගහෙ මගධරාජා නාම රජ්ජං කාරෙති. තදා නගරතො පුබ්බුත්තරාය දිසාය සාලින්දියො නාම බ්‍රාහ්මණගාමො අහොසි. තස්ස පුබ්බුත්තරදිසාය මගධඛෙත්තං තත්ථ කොසියගොත්තො නාම සාලින්දියවාසී බ්‍රාහ්මණො සහස්සකරීසමත්තං ඛෙත්තං ගහෙත්වා සාලිං වපාපෙසි. උට්ඨිතෙ සස්සෙ වතිං ථිරං කාරෙත්වා කස්සචි පණ්ණාසකරීසමත්තං කස්සචි සට්ඨිකරීසමත්තන්ති එවං පඤ්චකරීසසතමත්තං ඛෙත්තං අත්තනො පුරිසානඤ්ඤෙව ආරක්ඛත්ථාය දත්වා සෙසං පඤ්චකරීසසතමත්තං භතිං දත්වා එකස්ස භතකස්ස අදාසි. සො තත්ථ කුටිං කත්වා රත්තින්දිවං වසති. ඛෙත්තස්ස පන පුබ්බුත්තරභාගෙ එකස්මිං සානුපබ්බතෙ මහන්තං සිම්බලිවනං. තත්ථ අනෙකානි සුවසතානි වසන්ති.

තදා බොධිසත්තො තස්මිං සුවසඞ්ඝෙ සුවරඤ්ඤො පුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති. සො වයප්පත්තො අභිරූපො ථාමවා සකටනාභිප්පමාණසරීරො අහොසි. අථස්ස පිතා මහල්ලකකාලෙ අහං ඉදානි දූරං ගන්තුං න සක්කොමි ත්වං ඉමං ගණං පරිහරාති රජ්ජං නිය්‍යාදෙසි. සො පුන දිවසතො පට්ඨාය මාතාපිතූනං ගොචරත්ථාය ගන්තුං න අදාසි. සුවගණපරිවුතො හිමවන්තං ගන්ත්වා ජාතස්සරෙසු සාලිවනෙසු යාවදත්ථං සාලිං ඛාදිත්වා ආගමණකාලෙ මාතාපිතූනං පහොණකං ගොචරං ආදාය ගන්ත්වා මාතාපිතරො පොසෙති.

අථස්ස එකදිවසං සුවා ආරොචෙසුං පුබ්බෙ ඉමස්මිං කාලෙ මගධ ඛෙත්ත සාලි පච්චති ඉදානි කින්නුඛො ජාතන්ති. හොතු ජානාථාති ද්වෙ සුවෙ පහිණිංසු. සුවා ගන්ත්වා මගධඛෙත්තෙ ඔතරන්තා තස්ස හතියා රක්ඛණකපුරිසස්ස ඛෙත්තෙ ඔතරිත්වා සාලිං ඛාදිත්වා එකං සාලිසීසං ආදාය සිම්බලිවනං ගන්ත්වා සාලිසීසං මහාසත්තස්ස පාදමූලෙ පාතෙත්වා එවරූපා තත්ථ සාලීති වදිංසු. සො පුන දිවසෙ සුවගණ පරිවුතො තත්ථ ගන්ත්වා තස්මිං ඛෙත්තෙ ඔතරි. සො පුරිසො සුවෙ සාලිං ඛාදන්තෙ ඉතොචිතො ච ධාවිත්වා වාරෙන්තොපි වාරෙතුං න සක්කොති. සෙසා සුවා සාලිං ඛාදිත්වා තුච්ඡමුඛාව ගච්ඡන්ති. සුවරාජා පන බහූනි සාලිසීසානි එකතො කත්වා හරිත්වා මාතාපිතුන්නං දෙති. සුවා පුන දිවසතො පට්ඨාය තත්ථෙව සාලිං ඛාදිංසු.

අථ සො පුරිසො සචෙ ඉමෙ අඤ්ඤං කතිපාහං එවං ඛාදිස්සන්ති කිඤ්චි න භවිස්සති බ්‍රාහ්මණො සාලිං අග්ඝාපෙත්වා මය්හං ඉණං කරිස්සති ගන්ත්වා තස්ස ආරොචෙමීති සො සාලිමුට්ඨිනා සද්ධිං තථාරූපං පණ්ණාකාරං ගහෙත්වා බ්‍රාහ්මණං පස්සිත්වා වන්දිත්වා එකමන්තං ඨිතො කිම්භො පුරිස සම්පන්නං සාලිඛෙත්තන්ති පුට්ඨො ආම බ්‍රාහ්මණ සම්පන්නන්ති වත්වා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

සම්පන්නං සාලිකෙදාරං සුවා භුඤ්ජන්ති කොසිය,
පටිවෙදෙමි තෙ බ්‍රහ්මෙ න නං වාරෙතුමුස්සහෙ.
එකොව තත්ථ සකුණො සො තෙසං සබ්බසුන්දරො,
භුත්වා සාලිං යථාකාමං තුණ්ඩෙනාදාය ගච්ඡතීති.

තත්ථ සම්පන්නන්ති පරිපුණ්ණං අවිකලං. කෙදාරන්ති ඛෙත්තං. සබ්බසුන්දරොති සබ්බෙහි කොට්ඨාසෙහි සුන්දරො රත්තතුණ්ඩො ජිඤ්ජුකසන්නිභක්ඛි රත්තපාදො තීහි රාජීහි පරික්ඛිත්තගීවො මහා මයූරප්පමාණො සො යාවදත්ථං සාලිං ඛාදිත්වා අඤ්ඤං තුණ්ඩෙන ගහෙත්වා ගච්ඡතීති.

බ්‍රාහ්මණො තස්ස කථං සුත්වා සුවරාජෙ සිනෙහං උප්පාදෙත්වා ඛෙත්තපාලං පුච්ඡි අම්භො පුරිස පාසං ඔඩ්ඩෙතුං ජානාසීති. ආම ජානාමීති. අථ නං ගාථාය අජ්ඣභාසි.

ඔඩ්ඩෙන්තු වාලපාසානි යථා බජ්ඣෙථ සො දිජො,
ජීවඤ්ච නං ගහෙත්වාන ආනයෙථ මමන්තිකෙති.

තත්ථ ඔඩ්ඩෙන්තූති ඔඩ්ඩයන්තු. වාලපාසානීති අස්සවාලාදි රජ්ජුමයපාසානි. ජීවඤ්ච නන්ති ජීවන්තඤ්ඤෙව නං. තං සුත්වා ඛෙත්තපාලො සාලිං අග්ඝාපෙත්වා ඉණස්ස අකාහාවෙත තුවෙට්ඨං ගන්ත්වා අස්සවාලෙ වට්ටෙත්වා අජ්ජ ඉමස්මිං ඨානෙ ඔතරිස්සතීති සුවරඤ්ඤො ඔතරණට්ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා පුන දිවසෙ වාතප්පහාරෙන සඤ්චරණකං කත්වා පාසං ඔඩ්ඩෙත්වා සුවානං ආගමනං ඔලොකෙන්තො කුටියං නිසීදි. සුවරාජාපි සුවගණපරිවුතො ආගන්ත්වා අලොලුප්පචාරත්තා හිය්යො ඛාදිතට්ඨානෙ ඔඩ්ඩිතපාසෙ පාදං පවෙ

සෙසත්තාව ඔතරි. සො අත්තනො බද්ධභාවං ඤත්වා චින්තෙසි සචාහං ඉදානෙව බද්ධරවං රවිස්සාමි ඤාතකා භයතජ්ජිතා ගොචරං අග්ගහෙත්වාව පලායිස්සන්ති යාව එතෙසං ගොචරගහණං අධිවාසෙස්සාමීති සො තෙසං සුහිතභාවං ඤත්වා මරණභයතජ්ජිතො හුත්වා තික්ඛත්තුං බද්ධරවං රවි. සබ්බෙ පලායිංසු. සුවරාජා එත්තකෙසු මෙ ඤාතිසු නිවත්තිත්වා ඔලොකෙන්තොපි නත්ථි කිං නු ඛො මයා පාපං කතන්ති විලපන්තො–

එතෙ භුත්වා පිවිත්වා ච පක්කමන්ති විහඞ්ගමා,
එකො බද්ධොස්මි පාසෙන කිං පාපං පකතං මයාති.

ගාථමාහ.

ඛෙත්තපාලො සුවරාජස්ස බද්ධරවං සුවානඤ්ච ආකාසෙ පක්ඛන්දනසද්දං සුත්වා කිං නු ඛොති කුපිතො ඔරුය්හ පාසට්ඨානං ගන්ත්වා සුවරාජං දිස්වා යස්සෙව මෙ පාසො ඔඩ්ඩිතො සො එව බද්ධොති තුට්ඨමානසො සුවරාජානං පාසතො මොචෙත්වා ද්වෙ පාදෙ එකතො බන්ධිත්වා සාලින්දියගාමං ගන්ත්වා සුවපොතකං බ්‍රාහ්මණස්ස අදාසි. බ්‍රාහ්මණො බලවසිනෙහෙන මහාසත්තං උභොහි හත්ථෙහි දළ්හං ගහෙත්වා අඞ්කෙ නිසීදාපෙත්වා තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

උදරං නූන අඤ්ඤෙසං සුව අච්චොදරං තව,
භුත්වා සාලිං යථාකාමං තුණ්ඩෙනාදාය ගච්ඡසි.

කොට්ඨං නු තත්ථ පූරෙසි සුව වෙරං නු තෙ මයා,
පුට්ඨො මෙ සම්ම අක්ඛාහි කුහිං සාලිං නිධීයසීති.

තත්ථ **උදරං නූනාති** අඤ්ඤෙසං උදරං උදරමෙව මඤ්ඤෙ තව උදරං පන අති උදරං. **තත්ථාති** තස්මිං සිම්බලීවනෙ. **පූරෙසීති** වස්සාරත්තත්ථාය පූරෙසි. **නිධීයසීති** නිධෙසි. නිධානං කත්වා ඨපෙසි.

තං සුත්වා සුවරාජා මධුරාය මනුස්සභාසාය සත්තමං ගාථමාහ.

න මෙ වෙරං තයා සද්ධිං කොට්ඨො මය්හං න විජ්ජති,
ඉණං මුඤ්චාමි ඉණං දම්මි සම්පත්තො කොටිසිම්බලිං,
නිධිම්පි තත්ථ නිදහාමි එවං ජානාහි කොසියාති.

තත්ථ **ඉණං මුඤ්චාමි ඉණං දම්මීති** තව සාලිං හරිත්වා ඉණං මුඤ්චාමි චෙව **දදාමි චාති** වදති. **නිධිම්පීති** එකං තත්ථ සිම්බලීවනෙ අනුගාමිකනිධිම්පි නිදහාමි.

අථ නං බ්‍රාහ්මණො පුච්ඡි.

කීදිසන්තෙ ඉණදානං ඉණමොක්ඛො ච කීදිසො,
නිධිං නිධානං අක්ඛාහි අථ පාසා පමොක්ඛසීති.

තත්ථ **ඉණදානන්ති** ඉණස්ස දානං. **නිධිං නිධානන්ති** නිධිනො නිධානං.

එවං බ්‍රාහ්මණේන පුට්ඨො සුවරාජා තස්ස ව්‍යාකරොන්තො චතුත්ථං ගාථං අභාසි.

අජාතපක්ඛා තරුණා පුත්තකා මය්හ කොසිය,
තෙ මං භතා භරිස්සන්ති තස්මා තෙසං ඉණං දදෙ.

මාතාපිතා ච මෙ වුද්ධා ජිණ්ණකා ගතයොබ්බනා,
තෙසං තුණ්ඩෙන හාතූන මුඤ්චෙ පුබ්බකතං ඉණං.

අඤ්ඤෙපි තත්ථ සකුණා ඛීණපක්ඛා සුදුබ්බලා,
තෙසං පුඤ්ඤත්ථිකො දම්මි තං නිධිං ආහු පණ්ඩිතා

එදිසමෙව ඉණදානං ඉණමොක්ඛො මෙ එදිසො,
නිධිං නිධාතං අක්ඛාතං එවං ජානාහි කොසියාති.

තත්ථ **හාතූනාති** හරිත්වා. **තං නිධිනති** තං පුඤ්ඤකම්මං පණ්ඩිතා අනුගාමිකං නිධිං නාම කථෙන්ති. **නිධිංනිධාන**නති නිධිතො නිධාතං. **නිධිනිධානන්තිපි** පාඨො. අයමෙවත්ථො.

බ්‍රාහ්මණො මහාසත්තස්ස ධම්මකථං සුත්වා පසන්නචිත්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

භද්දකො වතයං පක්ඛී දිජො පරමධම්මිකො,
එකච්චෙසු මනුස්සෙසු අයං ධම්මො න විජ්ජති.

භුඤ්ජ සාලිං යථාකාමං සහ සබ්බෙහි ඤාතිභි,
පුනපි සුව පස්සෙමු පියං මෙ තව දස්සනන්ති.

තත්ථ **භුඤ්ජ සාලින්ති** ඉතො පට්ඨාය නිබ්භයො හුත්වා භුඤ්ජාති කරීසසහස්සම්පි තස්සෙව නිය්‍යාදෙන්තො එවමාහ. **පස්සෙමූති** අත්තනො රුචියා ආගතං අඤ්ඤෙසු දිවසෙසු තං පස්සෙය්‍යාමාති.

එවං මහාසත්තං යාචිත්වා පියපුත්තං විය මුදුචිත්තෙන ඔලොකෙන්තො පාදතො බන්ධනං මොචෙත්වා සතපාකතෙලෙන පාදෙ මක්ඛෙත්වා භද්දපීඨෙ නිසීදාපෙත්වා කඤ්චනතට්ටකෙ මධුලාජෙ ඛාදාපෙත්වා සක්ඛරොදකං පායෙසි. අථස්ස සුවරාජා අප්පමත්තො හොහි බ්‍රාහ්මණාති වත්වා ඔවදන්තො-

භුත්තඤ්ච පීතඤ්ච තවස්සමම්හි
රතීච නො කොසිය තෙ සකාසෙ,
නික්ඛිත්තදණ්ඩෙසු දදාහි දානං
ජිණ්ණෙ ච මාතාපිතරෙ භරස්සූති

ගාථමාහ.

තත්ථ **තවස්සමම්හීති** තව නිවෙසනෙ. **රතීති** අභිරති.

තං සුත්වා බ්‍රාහ්මණො තුට්ඨහදයො උදානං උදානෙන්තො-

ලක්ඛී වත මෙ උදපාදි අජ්ජ
යො අද්දසාසිං පවරං දිජානං,
සුවස්ස සුත්වාන සුභාසිතානි
කාහාමි පුඤ්ඤානි අනප්පකානීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **ලක්ඛීති** සිරීපි පුඤ්ඤම්පි පඤ්ඤාපි. මහාසත්තො බ්‍රාහ්මණෙන අත්තනො දින්නං කරීසසහස්සං පටික්ඛිපිත්වා අට්ඨකරීසමත්තමෙව ගණ්හි. බ්‍රාහ්මණො ථම්භෙ නිබන්ධිත්වා තස්ස තං ඛෙත්තං නිය්‍යාදෙත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ ගච්ඡ සාමි අස්සුමුඛෙ මාතාපිතරො අස්සාසෙහීති වත්වා තං උය්‍යොජෙසි.

සො තුට්ඨමානසො සාලිසීසං ආදාය ගන්ත්වා මාතාපිතූනං පුරතො නික්ඛිපිත්වා අම්ම තාත උට්ඨෙථාති ආහ. තෙ අස්සුමුඛාව හසමානා උට්ඨහිංසු තාවදෙව සුවගණා සන්නිපතිත්වා කථං මුත්තොසි දෙවාති පුච්ඡිංසු. සො තෙසං සබ්බං විත්ථාරතො කථෙසි. කොසියොපි සුවරඤ්ඤො ඔවාදං සුත්වා තතොපට්ඨාය ධම්මිකසමණබ්‍රාහ්මණානං මහාදානං පට්ඨපෙසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ඔසාන ගාථමාහ.

සො කොසියො අත්තමනො උදග්ගො
අන්නඤ්ච පානඤ්චභිසංහරිත්වා,
අන්නෙන පානෙන පසන්නචිත්තො
සන්තප්පයී සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙචාති.

තත්ථ **සන්තප්පයීති** ගහිතානි භාජනානි පූරෙන්තො සන්තප්පෙසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛු මාතාපිතුපොසනං නාම පණ්ඩිතානං වංසොති වත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ සො භික්ඛු සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි. තදා සුවගණා බුද්ධපරිසා අහොසි. මාතාපිතරො මහාරාජකුලානි. ඛෙත්තපාලො ඡන්නො. බ්‍රාහ්මණො ආනන්දො. සුවරාජා අහමෙවාති.

සාලිකෙදාරජාතකං.

---

14. 2.

උපනීයතිදං මඤ්ඤෙති ඉදං සත්ථා කපිලපුරං නිස්සාය නිග්‍රොධාරාමෙ විහරන්තො රාජනිවෙසනෙ රාහුලමාතරං ආරබ්භ කථෙසි.

ඉදං පන ජාතකං දූරෙනිදානතො පට්ඨාය කථෙතබ්බං. සා පනෙසා නිදානකථා යාව ලට්ඨිවනෙ උරුවෙලකස්සපස්ස සීහනාදා අපණ්ණක ජාතකෙ කථිතා තතොපරං යාව කපිලවත්ථුගමනා වෙස්සන්තර ජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

සත්ථා පන පිතුනිවෙසනෙ නිසීදිත්වා අන්තරභත්තසමයෙ මහාධම්මපාලජාතකං කථෙත්වා කතභත්තකිච්චො රාහුලමාතුවසනට්ඨානෙ නිසීදිත්වා තස්සා ගුණං වණ්ණෙන්තො චන්දකින්නරජාතකං කථෙස්සාමීති රාජානං පත්තං ගාහාපෙත්වා ද්වීහි අග්ගසාවකෙහි සද්ධිං රාහුලමාතු වසනට්ඨානං පායාසි. තදා තස්සා පමුඛෙ චත්තාළීසසහස්සා නාටකිත්ථියො වසන්ති තාසු ඛත්තියකඤ්ඤානමෙව නවුතිඅධිකසහස්සං. සා තථාගතස්ස ආගමනං ඤත්වා සබ්බා කාසාවානෙව නිවාසෙන්තූති තාසං ආරොචාපෙසි. තා තථා කරිංසු. සත්ථා ආගන්ත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙ නිසීදි. අථ තා සබ්බාපි එකප්පහාරෙනෙව විරවිංසු. මහාපරිදෙවසද්දො අහොසි. රාහුලමාතා පරිදෙවිත්වා සොකං විනොදෙත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා රාජගතෙන බහුමානෙන සගාරවෙන නිසීදි. රාජා තස්සා ගුණකථං ආරභි. භන්තෙ මම සුණිසා තුම්හෙහි කාසාවානි නිවත්ථානීති සුත්වා කාසාවානෙව නිවාසෙසි මාලාදීනි පරිච්චත්තානීති සුත්වා මාලාදීනි පරිච්චජිත්වා භූමිසයනාවජාතා තුම්හාකං පබ්බජිතකාලෙ විධවා හුත්වා අඤ්ඤෙහි රාජූහි පෙසිතං පණ්ණාකාරං න ගණ්හි. එවං තුම්හෙසු අසංහීරචිත්තා එසාති නානප්පකාරෙහි තස්සා ගුණකථං කථෙසි. සත්ථා අනච්ඡරියං මහාරාජ යං එසා ඉදානි මම පච්ඡිමෙ අත්තභාවෙ මයි සසෙනහා අසංහීරචිත්තා අනඤ්ඤනෙය්‍යා භවෙය්‍ය එසා තිරච්ඡානයොනියං නිබ්බත්තාපි මයි අසංහීරචිත්තා අනඤ්ඤනෙය්‍යා අහොසීති වත්වා තෙන යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ මහාසත්තො හිමවන්තපදෙසෙ කින්නරයොනියං නිබ්බත්ති. චන්දානාමස්ස භරියා තෙ උභොපි චන්දනාමකෙ රජතපබ්බතෙ වසිංසු. තදා බාරාණසී රාජා අමච්චානං රජ්ජං නිය්‍යාදෙත්වා ද්වෙ කාසායානි නිවාසෙත්වා සන්නද්ධපඤ්චාවුධො එකකොව හිමවන්තං පාවිසි. සො මිගමංසං ඛාදන්තො එකං ඛුද්දකනදිං අනුස්සරන්තො උද්ධං අභිරූහි. චන්දපබ්බතවාසිනො කින්නරා වස්සාරත්තසමයෙ අනොතරිත්වා පබ්බතෙයෙව වසන්ති නිදාඝෙ ඔතරන්ති. තදා සො චන්දකින්නරො අත්තනො භරියාය සද්ධිං ඔතරිත්වා තෙසු තෙසු ඨානෙසු ගන්ධෙ විලිම්පන්තො පුප්ඵපටෙ නිවාසෙන්තො පාරුපන්තො ලතාදොලාහි කීළන්තො මධුරස්සරෙන ගායන්තො තං ඛුද්දකනදිං පත්වා එකස්මිං නිවත්තනට්ඨානෙ ඔතරිත්වා උදකෙ පුප්ඵානි විකිරිත්වා උදකකීළං කීළිත්වා පුප්ඵපටෙ නිවාසෙත්වා පාරුපිත්වා රජතපට්ටවණ්ණාය වාලුකාය පුප්ඵසයනං පඤ්ඤපෙත්වා එකං වෙළුදණ්ඩං ගහෙත්වා සයනෙ නිසීදි. තතො චන්දකින්නරො වෙළුං වාදෙන්තො මධුරස්සරෙන ගායි. චන්දකින්නරී මුදුකෙ හත්ථෙ නාමෙත්වා තස්සාවිදූරෙ ඨිතා නච්චි චෙව ගායි ච. සො රාජා තෙසං සද්දං සුත්වා පදසද්දං අසාවෙන්තො සණිකං ආගන්ත්වා පටිච්ඡන්නෙ ඨත්වා තෙ කින්නරෙ දිස්වා කින්නරියා පටිබද්ධචිත්තො හුත්වා තං කින්නරං

විජ්ඣිත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙත්වා ඉමාය සද්ධිං සංවාසං කප්පෙස්සාමීති චින්තෙත්වා චන්දකින්නරං විජ්ඣි. සො වෙදනාමත්තො පරිදෙවමානො චතස්සො ගාථා ආහ.

උපනීයතිදං මඤ්ඤෙ චන්දෙ ලොහිතමදෙන මජ්ජාමි,
විජහාමි ජීවිතං පාණා මෙ චන්දෙ නිරුජ්ඣන්ති.

ඔසධි මෙ දුක්ඛං මෙ හදයමෙව දය්හතෙ නිතම්මාමි,
තව චන්දියා සොචන්තියා න නං අඤ්ඤෙහි සොකෙහි.

තිණමිව වනමිව මිය්‍යාමි නදී අපරිපුණ්ණියාව සුස්සාමි,
තව චන්දියා සොචන්තියා න නං අඤ්ඤෙහි සොකෙහි.

වස්සංව සරෙ පාදෙ ඉමානි මස්සූනි වත්තරෙ මය්හං,
තව චන්දියා සොචන්තියා න නං අඤ්ඤෙහි සොකෙහීති.

තත්ථ **උපනීයතීති** සන්තතිවිච්ඡෙදං නීයති. **ඉදන්ති** ජීවිතං. **පාණාමෙති** භද්දෙ චන්දෙ මම ජීවිතපාණා නිරුජ්ඣන්ති. **ඔසධිමෙති** ජීවිතමෙව නිසීදති. **නිතම්මාමීති** අතිකිලමාමි. **තවචන්දියාති** ඉදං මම දුක්ඛං **න නං අඤ්ඤෙහි සොකෙහි** අථ ඛො **තවචන්දියා සොචන්තියා** සොකහෙතු යස්මා ත්වං මම වියොගෙන සොචිස්සසි තස්මාති අත්ථො. **තිණමිවවනමිවාති** තත්තපාසාණෙ ඛිත්තතිණමිව මූලෙ ජින්නවනමිවච මිලායාමීති වදති. **සරෙපාදෙති** යථා නාම පබ්බතපාදෙ පතිත වස්සං සරිත්වා අච්ඡින්නධාරං වත්තති.

මහාසත්තො ඉමාහි චතූහි ගාථාහි පරිදෙවිත්වා පුප්ඵසයනෙ නිපන්නොව සතිං විස්සජ්ජෙත්වා පරිවත්තිත්වා සයි. රාජාපි ඨිතොව. ඉතරා මහාසත්තෙ පරිදෙවන්තෙපි අත්තනො රතියා මත්තා හුත්වා තස්ස විද්ධභාවං න ජානාති. විසඤ්ඤං පන තං පරිවත්තිත්වා නිපන්නං දිස්වා කින්නුඛො මෙ සාමිකස්ස දුක්ඛන්ති උපධාරෙන්ති පහාරමුඛතො පග්ඝරන්තං ලොහිතං දිස්වා පියසාමිකෙ උප්පන්නබලවසොකං සන්ධාරෙතුං අසක්කොන්තී මහාසද්දෙන පරිදෙවි. රාජා කින්නරො මතො භවිස්සතීති නික්ඛමිත්වා අත්තානං දස්සෙසි. චන්දා තං දිස්වා ඉමිනා මෙ චොරෙන පියසාමිකො විද්ධො භවිස්සතීති කම්පමානා පලායිත්වා පබ්බතමත්ථකෙ ඨත්වා රාජානං පරිභාසන්තී පඤ්ච ගාථා ආහ.

පාපොසි ඛො රාජපුත්ත යො මෙ ඉච්ඡිතපතිං වරාකියා,
විජ්ඣි වනමූලස්මිං සො යං විද්ධො ඡමාසෙති.

ඉමං මය්හං හදයසොකං පටිමුඤ්චතු රාජපුත්ත තව මාතා,
යො මය්හං හදයසොකො කිම්පුරිසං අවෙක්ඛමානාය.

ඉමං මය්හං හදයසොකං පටිමුඤ්චතු රාජපුත්ත තව ජායා,
යො මය්හං හදයසොකො කිම්පුරිසං අවෙක්ඛමානාය.

මාච පුත්තෙ මාච පතිං අද්දක්ඛි රාජපුත්ත තව මාතා,
යො කිම්පුරිසං අවධි අදූසකං මය්හකාමාහි.

මාව පුත්තෙ මාව පතිං අද්දක්ඛි රජපුත්ත තව ජායා,
යො කිම්පුරිසං අවධි අදූසකං මය්හකාමාහීති.

තත්ථ **වග්ගියාති** කපණාය. **පටිමුක්කතුති** පටිලභතු ඵුසතු පාපුණාතු. **මය්හකාමාහීති** මය්හං කාමෙන.

රාජා තං පඤ්චහි ගාථාහි පරිභාසිත්වා පබ්බතමත්ථකෙ ඨිතංයෙව අස්සාසෙන්තො–

මා ත්වං චන්දෙ රුජ්ජි මාසොචි වනතිමිරමත්තක්ඛි,
මම ත්වං හොහිසි භරියා රාජකුලෙ පූජිතා නාරීහි.

ගාථමාහ.

තත්ථ **චන්දෙති** මහාසත්තස්ස පරිදෙවනකාලෙ නාමස්ස සුතත්තා එවමාහ. **වනතිමිරමත්තක්ඛීති** වනතිමිරපුප්ඵසමානක්ඛි. **පූජිතාති** සොළසන්නං ඉත්ථිසහස්සානං ජෙට්ඨිකා අග්ගමහෙසී හෙස්සසි.

චන්දා තස්ස වචනං සුත්වා ත්වං කිං මං වදෙසීති සීහනාදං නදන්ති අනන්තරගාථමාහ.

අපිනූනහං මරිස්සං නාව පනාහං රජපුත්ත තව හෙස්සං,
යො කිම්පුරිසං අවධි අදූසකං මය්හකාමාහීති.

තත්ථ **අපිනූනහන්ති** අපි එකංසෙනෙව අහං මරිස්සං.
සො තස්සා වචනං සුත්වා නිච්ඡන්දරාගො හුත්වා ඉතරං ගාථමාහ.

අපි භීරුකෙ අපිජීවිතුකාමිකෙ කිම්පුරිසි ගච්ඡ හිමවන්තං,
තාලීසතගරභොජනෙ අඤ්ඤෙ තං මිගා රමිස්සන්තීති.

තත්ථ **අපි භීරුකෙති** භීරුජාතිකෙ. **තාලීසතගරභොජනෙති** ත්වං තාලීසපත්තතගරභොජනා මිගී තස්මා අඤ්ඤෙ තං මිගාව රමිස්සන්ති. න ත්වං රාජකුලාරහා ගච්ඡාති තං අවච වත්වා ච පන නිර පෙක්ඛො හුත්වා පක්කාමි.

සා තස්ස ගතභාවං ඤත්වා ඔරුය්හ මහාසත්තං ආලිඞ්ගිත්වා පබ්බත මත්ථකං ආරොපෙත්වා පබ්බතතලෙ නිපජ්ජාපෙත්වා සීසමස්ස අත්තනො ඌරුසු කත්වා බලවපරිදෙවිතං පරිදෙවමානා ද්වාදස ගාථා අභාසි.

තෙ පබ්බතා තාව කන්දරා තා ච ගිරිගුහායො,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

තෙ පණ්ණසන්ථතා රමණීයා වාළමිගෙහි අනුචිණ්ණා,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

තෙ පුප්ඵසන්ථතා රමණීයා වාළමිගෙහි අනුචිණ්ණා,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

අච්ඡා සවන්ති ගිරිවරනදියො කුසුමාභිකිණ්ණසොතායො,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

නීලානි හිමවතො පබ්බතස්ස කූටානි දස්සනෙය්‍යානි,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

පීතානි හිමවතො පබ්බතස්ස කූටානි දස්සනෙය්‍යානි,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

තම්බානි හිමවතො පබ්බතස්ස කූටානි දස්සනෙය්‍යානි,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

තුඞ්ගානි හිමවතො පබ්බතස්ස කූටානි දස්සනෙය්‍යානි,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

සෙතානි හිමවතො පබ්බතස්ස කූටානි දස්සනෙය්‍යානි,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

චිත්‍රානි හිමවතො පබ්බතස්ස කූටානි දස්සනෙය්‍යානි,
තත්ථ තං අස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

යක්ඛගණසෙවිතෙ ගන්ධමාදනෙ ඔසධෙහි සඤ්ඡන්නෙ,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසං.

කිම්පුරිසසෙවිතෙ ගන්ධමාදනෙ ඔසධෙහි සඤ්ඡන්නෙ,
තත්ථ තං අපස්සන්තී කිම්පුරිස කථං අහං කාසන්ති.

තත්ථ තෙ පබ්බතාති යෙසු මයං එකතො අභිරමිම්හා ඉමෙ තෙ පබ්බතා තාව කන්දරා තාව ගිරිගුහායො තථෙව ඨිතා තෙසු අහං ඉදානි තං අපස්සන්තී කථං කාසං කිං කරිස්සාමි තෙසු පුප්ඵඵලපල්ලවාදි සොභං පස්සන්තී කථං අධිවාසෙතුං සක්ඛිස්සාමීති පරිදෙවති. **පණ්ණසන්ථතාති** තාලීසපත්තාදිගන්ධපණ්ණසන්ථරා. **අච්ඡාති** පසන්නොදකා. **නීලානීති** මණිමයානි. **පීතානීති** සොවණ්ණමයානි. **තම්බානීති** මනොසිලාමයානි. **තුඞ්ගානීති** උච්චානි තිඛිණග්ගානි. **සෙතානීති** රජතමයානි. **චිත්‍රානීති** සත්තරතනමිස්සකානි. **යක්ඛගණසෙවිතෙති** භුම්මදෙවතාසෙවිතෙ.

ඉති සා ද්වාදසහි ගාථාහි පරිදෙවිත්වා මහාසත්තස්ස උරෙ හත්ථං ඨපෙත්වා සන්තාපභාවං ඤත්වා චන්දෙ ජීවතියෙව තාවදෙව උජ්ඣානකම්මං කත්වා ජීවිතමස්ස දස්සාමීති චින්තෙත්වා කින්නුඛො ලොකපාලා නාම නත්ථි උදාහු විප්පවුත්ථා ආදු මතා යෙන මෙ පියසාමිකං න රක්ඛන්තීති දෙවුජ්ඣානකම්මං අකාසි. තස්සා සොකවෙගෙන සක්කස්සාසනං උණ්හං අහොසි. සො ආවජ්ජෙන්තො තං කාරණං ඤත්වා බ්‍රාහ්මණවණ්ණෙනාගන්ත්වා කුණ්ඩිකතො උදකං ගහෙත්වා මහාසත්තං සිඤ්චි. තාවදෙව විසං අන්තරධායි. වණ්ණො රුහි ඉමස්මිං ඨානෙ විද්ධොසීති න පඤ්ඤායි. මහාසත්තො සුඛිතො උට්ඨාසි. චන්දා අරොගං පියසාමිකං දිස්වා සොමනස්සප්පත්තා හුත්වා සක්කස්ස පාදෙ වන්දන්තී අනන්තරං ගාථමාහ.

වන්දෙ තෙ අයිර බ්‍රහ්මෙ යො මෙ ඉච්ඡිතපතිං වරාකියා,
අමතෙන අභිසිඤ්චි සමාගතස්මිං පියතමෙනාති.

තත්ථ අමතෙනාති උදකං අමතන්ති මඤ්ඤමානා එවමාහ. පියතමෙනාති පියතරෙන. අයමෙව වා පාඨො.

සක්කො තෙසං ඔවාදමදාසි. ඉතො පට්ඨාය චන්දපබ්බතතො ඔරුය්හ මනුස්සපථං මාගමිත්ථ ඉධෙව වසථාති. එවඤ්ච පන ඔවදිත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො. චන්දාපි කින්නරා සාමි ඉමිනා පරිපන්ථට්ඨානෙන එහි චන්දපබ්බතමෙව ගච්ඡාමාති වත්වා ඔසානගාථමාහ.

විචරාමදානි ගිරිවරනදියො කුසුමාභිකිණ්ණසොතායො,
නානාදුමවසනායො පියං වද අඤ්ඤමඤ්ඤස්සාති.

සත්ථා ඉමං දෙසනං ආහරිත්වා න ඉදානෙව පුබ්බෙපෙසා මයි අසංහිරචිත්තා අනඤ්ඤනෙය්‍යා යෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා රාජා අනුරුද්ධො අහොසි. චන්දා රාහුලමාතා. කින්නරො අහමෙවාති.

චන්දකින්නරජාතකං.

---

14. 8.

උක්කාමිලාචා බන්ධන්තීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මිත්තගන්ධක උපාසකං ආරබ්භ කථෙසි. සො කිර සාවත්ථියං පරිජිණ්ණකුලස්ස පුත්තො සහායං පෙසෙත්වා අඤ්ඤතරං කුලධීතරං වාරාපෙත්වා අත්ථිපනස්ස උප්පන්නං කිච්චං නිත්ථරණසමත්ථො මිත්තො වා සහායො වාති. නත්ථීති. තෙනහි මිත්තෙ තාව ගණ්හතූති වුත්තෙ තස්මිං ඔවාදෙ ඨත්වා පඨමං තාව චතූහි දොවාරිකෙහි සද්ධිං මෙත්තිං අකාසි. අථානුපුබ්බෙන නගරගුත්තිකගණකමහාමත්තාදීහි සද්ධිං මෙත්තිං කත්වා සෙනාපතිනාපි උපරාජෙනාපි සද්ධිං අකාසි. තෙහි පන සද්ධිං එකතො හුත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං අකාසි. තතො අසීතියා මහාථෙරෙහි ආනන්දත්ථෙරෙන සද්ධිං එකතො හුත්වා තථාගතෙන සද්ධිං මෙත්තිං අකාසි. අථ නං සත්ථා සරණෙසු ච සීලෙසු ච පතිට්ඨාපෙසි. රාජාපිස්ස ඉස්සරියමදාසි. සො මිත්තගන්ධකොයෙවාති පාකටො ජාතො. අථස්ස රාජා මහන්තං ගෙහං දත්වා ආවාහමඞ්ගලං කාරෙසි. රාජානං ආදිං කත්වා මහාජනො පණ්ණාකාරෙ පහිණි. අථස්ස භරියා රඤ්ඤා පහිතං පණ්ණාකාරං උපරාජස්ස උපරාජෙන පහිතං සෙනාපතිස්සාති එතෙනුපායෙන සකලනගරවාසිනො ආබන්ධිත්වා ගණ්හි. සත්තමෙ දිවසෙ මහාසක්කාරං කත්වා දසබලං නිමන්තෙත්වා පඤ්චසතසඞ්ඛාතස්ස බුද්ධපමුඛස්ස සඞ්ඝස්ස මහාදානං දත්වා භත්තකිච්චාවසානෙ සත්ථාරා කතානුමොදනං සුත්වා උභොපි ජයම්පතිකා සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහිංසු. ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං. ආවුසො මිත්තගන්ධකඋපාසකො අත්තනො භරියං නිස්සාය තස්සා වචනං සුත්වා සබ්බෙහි මෙත්තිං කත්වා රඤ්ඤො සන්තිකා මහාසක්කාරං ලභි. සත්ථාරා සද්ධිං පන මෙත්තිං කත්වා

උභොපි ජයම්පතිකා සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨිතාති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙවෙස එතං මාතුගාමං නිස්සාය මහන්තං යසං පත්තො පුබ්බෙ තිරච්ඡානයොනියං නිබ්බත්තොපි පනෙස එතිස්සා වචනෙන බහූහි සද්ධිං මෙත්තිං කත්වා පුත්ත සොකතො මුත්තොති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ එකෙ පච්චන්තවාසිනො යත්ථ යත්ථ බහුං මංසං ලභන්ති තත්ථ තත්ථ ගාමං නිවෙසෙත්වා අරඤ්ඤෙ විචරිත්වා මිගාදයො මාරෙත්වා මංසං ආහරිත්වා පුත්තදාරං පොසෙන්ති. තෙසං ගාමතො අවිදූරෙ මහාජාතස්සරො තස්ස දක්ඛිණපස්සෙ එකො සෙනසකුණො පච්ඡිමපස්සෙ එකා සෙනසකුණී උත්තරපස්සෙ සීහො මිගරාජා. පාචීනපස්සෙ උක්කුසසකුණරාජා වසති. ජාතස්සරමජ්ඣෙ පන උන්නතට්ඨානෙ කච්ඡපො වසති. තදා සො සෙනො සෙනිං භරියා මෙ හොහීති වාරෙසි. අථ නං සා ආහ අත්ථි පන තෙ කොචි මිත්තොති නත්ථි භද්දෙති. අම්හාකං උප්පන්නං භයං වා දුක්ඛං වා හරණසමත්ථං සහායකං ලද්ධුං වට්ටති. මිත්තෙ තාව ගණ්හාහීති. කෙන සද්ධිං මෙත්තිං කරෙමි භද්දෙති. පාචීනපස්සෙ වසන්තෙන උක්කුසරාජෙන. උත්තරපස්සෙ සීහෙන. ජාතස්සරමජ්ඣෙ කච්ඡපෙන සද්ධිං කරෙහීති. සො තස්සා වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා තථා අකාසි. තදා තෙ උභො සංවාසං කප්පෙත්වා තස්මිංයෙව සරෙ එකස්මිං දීපකෙ කලම්බරුක්ඛො අත්ථි සමන්තා උදකෙන පරික්ඛිත්තො තස්මිං කුලාවකං කත්වා පටිවසිංසු.

තෙසං අපරභාගෙ වෙ පොතකා ජායිංසු. තෙසං පක්ඛෙසු අසඤ්ජාතෙසුයෙව එකදිවසං තෙ ජානපදා දිවසං අරඤ්ඤෙ චරිත්වා කිඤ්චි අලභිත්වා න සක්කා තුච්ඡහත්ථෙහි ඝරං ගන්තුං මච්ඡෙ වා කච්ඡපෙ වා ගණ්හිස්සාමාති සරං ඔතරිත්වා තං දීපකං ගන්ත්වා තස්ස කලම්බස්ස මූලෙ නිපජ්ජිත්වා මකසාදීහි ඛජ්ජමානා තෙසං පලාපනත්ථාය අරණිං මථෙත්වා අග්ගිං නිබ්බත්තෙත්වා ධූමං කරිංසු. ධූමො උග්ගන්ත්වා සකුණෙ පහරි. සකුණපොතකා විරවිංසු. ජානපදා තං සුත්වා අම්භො සකුණපොතකානං සද්දො උට්ඨෙථ උක්කා බන්ධථ ජාතා සයිතුං න සක්කොම සකුණමංසං ඛාදිත්වාව සයිස්සාමාති වත්වා අග්ගිං ජාලෙත්වා උක්කා බන්ධිංසු. සකුණිකා තෙසං සද්දං සුත්වා ඉමෙ අම්හාකං පොතකෙ ඛාදිතුකාමා මයං එවරූපස්ස භයස්ස හරණත්ථාය මිත්තෙ ගණ්හිම්හ සාමිකං උක්කුසරාජස්ස සන්තිකං පෙසෙස්සාමීති චින්තෙත්වා ගච්ඡ සාමි පුත්තානං නො උප්පන්නභයං උක්කුසරාජස්ස ආරොචෙහීති පඨමං ගාථමාහ.

උක්කා මිලාචා බන්ධන්ති දීපෙ
පජා මමං ඛාදිතුං පත්ථයන්ති,
මිත්තං සහායඤ්ච වදෙහි සෙනක
ආචික්ඛ ඤාතිව්‍යසනං දිජානං.

තත්‍ථ **මිලාවාති** ජානපදා. **දිපෙති** දිපකමහි. **පජාමමන්ති** මම පුත්තකෙ. **සෙනකාති** සෙනකසකුණං නාමෙනාලපති. **ඤාතිව්‍යසනන්ති** පුත්තානං ව්‍යසනං. **දිජානන්ති** අම්හාකං **ඤාතීනං දිජානං ඉදං** ව්‍යසනං උක්කුසරාජස්ස සත්තිකං ගන්ත්වා ආචික්ඛාහීති වදති.

සො වෙගෙන තස්ස වසනට්ඨානං ගන්ත්වා වස්සිත්වා අත්තනො ආගතභාවං ජානාපෙත්වා කතොකාසො උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා කිං කාරණං ආගතොසීති පුට්ඨො දුතියං ගාථමාහ.

දිජො දිජානං පවරොසි පක්ඛි
උක්කුසරාජ සරණං තං උපෙමි,
පජා මමං ඛාදිතුං පත්ථයන්ති
ලුද්දා මිලාචා භව මෙ සුඛායාති.

තත්‍ථ **දිජොති** ත්වං දිජොචෙව දිජානං පවරො ච.

උක්කුසරාජා සෙනකං මා භායීති අස්සාසෙත්වා තතියං ගාථමාහ.

මිත්තං සහායඤ්ච කරොන්ති පණ්ඩිතා
කාලෙ අකාලෙ සුඛමෙසමානා,
කරොමි තෙ සෙනක එතමත්‍ථං
අරියොහි අරියස්ස කරොති කිච්චන්ති.

තත්‍ථ **කාලෙ අකාලෙති** දිවාච රත්තිඤ්ච. **අරියොති** ඉධ ආචාර අරියො අධිප්පෙතො ආචාරසම්පන්නොහි ආචාරසම්පන්නස්ස කිච්චං කරොතෙව. කිමෙත්‍ථ කරණීයන්ති වදති.

අථ තං පුච්ඡි කිං සම්ම රුක්ඛං ආරූළ්හා මිලාචාති. න තාව අභි රූළ්හා උක්කායෙව බන්ධන්තීති. තෙනහි ත්වං සීඝං ගන්ත්වා මම සහා යිකං අස්සාසෙත්වා මම ආගමණභාවං ආචික්ඛාති. සො තථා අකාසි. උක්කුසරාජාපි ගන්ත්වා කලම්බස්සාවිදූරෙ මිලාචානං අභිරූහණං ඔලො කෙන්තො එකස්මිං රුක්ඛග්ගෙ නිසීදිත්වා එකස්ස මිලාචස්ස අභිරූහණ කාලෙ තස්මිං කුලාවකස්ස අවිදූරං අභිරූළ්හෙ සරෙ නිමුජ්ජිත්වා පක්ඛෙහි ච මුඛෙන ච උදකං ආහරිත්වා උක්කාය උපරි ආසිඤ්චි. සා නිබ්බායි. මිලාචා ඉමඤ්ච සෙනකසකුණං පොතකෙචස්ස ඛාදිස්සාමාති ඔතරිත්වා පුන උක්කං ජාලාපෙත්වා අභිරූහිංසු. පුන උක්කුසො විජ්ඣා පෙසි. එතෙනුපායෙන බද්ධබද්ධං විජ්ඣාපෙන්තස්සෙවස්ස අඩ්ඪරත්තො ජාතො. සො අතිවිය කිලමි. හෙට්ඨාඋදරෙ කිලොමකං තනුත්තගතං අක්ඛීනි රත්තානි ජාතානි. තං දිස්වා සකුණිකා සාමිකං ආහ සාමි අති විය කිලන්තො උක්කුසරාජා එතස්ස ථොකං විස්සමනත්ථාය ගන්ත්වා කච්ඡපරාජස්ස කථෙහීති. සො තස්සා වචනං සුත්වා උක්කුසං උපසඞ්ක මිත්වා ගාථාය අජ්ඣභාසි.

යං හොති කිච්චං අනුකම්පකෙන
අරියස්ස අරියෙන කතං තවයිදං,
අත්තානුරක්ඛී භව මා අඩය්හ
ලච්ඡාම පුත්තෙන තයි ජීවමානෙති

තත්ථ ඛණං තවසීදන්ති කතං තයා ඉදං. අයමෙව වා පාඨො.
සො තස්ස වචනං සුත්වා සීහනාදං නදන්තො පඤ්චමං ගාථමාහ.

තථෙව රක්ඛාවරණං කරොන්තො
සරීරභෙදාපි න සන්තසාමි,
කරොන්ති හෙතෙ සඛිනං සඛාරො
පාණං චජන්ති සතමෙස ධම්මොති.

ඡට්ඨං පන සත්ථා අභිසම්බුද්ධො හුත්වා තස්ස ගුණං වණ්ණෙන්තො ආහ.

සුදුක්කරං කම්මමකා අණ්ඩජායං විහඞ්ගමො,
අත්ථාය කුරරො පුත්තෙ අඩ්ඪරත්තෙ අනාගතෙති.

තත්ථ කුරරොති උක්කුසරාජා. **පුත්තෙ**ති සෙනස්ස පුත්තෙ රක්ඛන්තො තෙසං අත්ථාය. **අඩ්ඪරත්තෙ අනාගතෙ**ති යාව දියඩ්ඪයාමං වායාමං කරොන්තො දුක්කරං අකාසි.

සෙනොපි උක්කුසං ථොකං විස්සමාහි සම්මාති වත්වා කච්ඡපස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තං උට්ඨාපෙත්වා කිං සම්ම ආගතොසීති වුත්තෙ එවරූපං නාම භයං උප්පන්නං උක්කුසරාජා පඨමයාමතො පට්ඨාය වායමන්තො කිලමි තෙනම්හි තව සන්තිකං ආගතොති වත්වා සත්තමං ගාථමාහ.

චුතාපි එකෙ ඛලිතා සකම්මුනා
මිත්තානුකම්පාය පතිට්ඨහන්ති,
පුත්තා මමට්ටා ගතිමාගතොස්මි
අත්ථං චරෙථ මම වාරිජත්තාති.

තස්සත්ථො–සාමි එකච්චෙ හි යසතො වා ධනතො වා චුතාපි සකම්මුනා ඛලිතාපි මිත්තානං අනුකම්පාය පතිට්ඨහන්ති මමඤ්ච පුත්තා අට්ටා ආතුරා තෙනාහං තං ගතිං පටිසරණං කත්වා ආගතො පුත්තානං ජීවිතදානං දදන්තො අත්ථමෙම චරාහීති.
තං සුත්වා කච්ඡපො ඉතරං ගාථමාහ.

ධනෙන ධඤ්ඤෙන ච අත්තනා ච
මිත්තං සහායඤ්ච කරොන්ති පණ්ඩිතා,
කරොමි තෙ සෙනක එතමත්ථං
අරියො හි අරියස්ස කරොති කිච්චන්ති

අථස්ස පුත්තො අවිදූරෙ නිපන්නො පිතුවචනං සුත්වා මා මෙ පිතා කිලමතු අහං පිතුකිච්චං කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා නවමං ගාථමාහ.

අප්පොස්සුක්කො තාත තුවං නිසීද
පුත්තො පිතුචරති අත්ථචරියං,
අහං චරිස්සාමි තවෙතමත්ථං
සෙනස්ස පුත්තෙ පරිතායමානොති.

අථ නං පිතා ගාථාය අජ්ඣභාසි.

අද්ධා හි තාත සතමෙසධම්මො
පුත්තො පිතු යඤ්චරෙථ අත්ථචරියං,
අප්පෙව මං දිස්වා පවද්ධකායං
සෙනස්ස පුත්තා න විහෙඨයෙය්‍යුන්ති.

තත්ථ **සතමෙසධම්මො**ති පණ්ඩිතානං එසධම්මො. **පුත්තා**ති සෙනස්ස පුත්තෙ මිලාවා න හෙඨයෙය්‍යුං.

එවං වත්වා මහාකච්ඡපො 'සම්ම මාභායි ත්වං පුරතො ගච්ඡ ඉදානාහං ආගමිස්සාමී'ති තං උය්‍යොජෙත්වා උදකෙ පතිත්වා සාලලඤ්ච සඞ්කඩ්ඪිත්වා ආදාය දීපකං ගන්ත්වා අග්ගිං විජ්ඣාපෙත්වා නිපජ්ජි මිලාවා කිං නො සෙනපොතෙහි ඉමං කාණකච්ඡපං පරිවත්තෙත්වා මාරෙස්සාම අයං නො සබ්බෙසං පහොස්සතීති වල්ලියො උද්ධරිත්වා ජියා ගහෙත්වා නිවත්ථපිලොතිකාපි මොචෙත්වා තෙසු තෙසු ඨානෙසු බන්ධිත්වා කච්ඡපං පරිවත්තෙතුං න සක්කොන්ති කච්ඡපො තෙ ආකඩ්ඪන්තො ගන්ත්වා ගම්භීරට්ඨානෙ උදකෙ පති. තෙපි කච්ඡප ලොභෙන තෙන සද්ධිං යෙව පතිත්වා උදකපුණ්ණාය කුච්ඡියා කිලන්තා නික්ඛමිත්වා භො එකෙන නො උක්කුසෙන යාව අඩ්ඪරත්තා උක්කා විජ්ඣාපිතා ඉදානි ඉමිනා කච්ඡපෙන උදකෙ පාතෙත්වා උදකං පායෙත්වා මහොදරා කතම්හා පුන අග්ගිං කරිත්වා අරුණෙ උග්ගතෙපි ඉමෙ සෙනපොතකෙ ඛාදිස්සාමාති අග්ගිං කාතුං ආරභිංසු. සකුණිකා තෙසං සද්දං සුත්වා සාමි ඉමෙ යාය කායචි වෙලාය අම්හාකං පුත්තකෙ ඛාදිත්වා ගමිස්සන්ති සහායස්ස නො සීහස්ස සන්තිකං ගච්ඡාති ආහ. සො තඞ්ඛණඤ්ඤෙව තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා කිං අවෙලාය ආගතොසීති වුත්තෙ ආදිතො පට්ඨාය තං පවත්තිං ආරොචෙත්වා එකාදසමං ගාථමාහ.

පසූ මනුස්සා මිගවිරියසෙට්ඨ
භයද්දිතා සෙට්ඨමුපබ්බජන්ති,
පුත්තා මමට්ටා ගතිමාගතොස්මි
ත්වං නොසි රාජා භව මෙ සුඛායාති.

තත්ථ **පසූ**ති සබ්බතිරච්ඡානෙ ආහ. ඉදං වුත්තං හොති සාමි මිගෙසු විරියෙන සෙට්ඨ ලොකස්මිං හි සබ්බතිරච්ඡානාපි මනුස්සාපි භය තජ්ජිතා හුත්වා සෙට්ඨං උපගච්ඡන්ති මම ච පුත්තා අට්ටා තස්මාහං තං ගතිං කත්වා ආගතො ත්වං අම්හාකං රාජා සුඛාය මෙ භවාති.

තං සුත්වා සීහො ගාථමාහ.

කරොමි තෙ සෙනක එතමත්ථං
ආයාමි තෙ තං දිසතං වධාය,
කථං හි විඤ්ඤූ පහු සම්පජානො
න වායමෙ අත්තජනස්ස ගුත්තියාති.

තත්‍ථ **තං දිසන්**තාති තං දිසසමූහං තං තව පච්චත්ථිකගණන්ති අත්‍ථො. **පහූති** අමිත්තෙන හන්තුං සමත්‍ථො. **සම්පජානොති** මිත්තස්ස භයප්පත්තිං ජානන්තො. **අනන්තජනස්සාති** අත්තසමස්ස අඞ්ගසමස්ස ජනස්ස මිත්තස්සාති අත්‍ථො.

එවඤ්ච පන වත්‍වා ගච්ඡ ත්‍වං පුත්තෙන සමස්සාසෙහීති තං උය්‍යොජෙත්‍වා මණිවණ්ණං උදකං මද්දමානො පායාසි. මිලාවා තං ආගච්ඡන්තං දිස්‍වා කුරරෙන තාව අම්හාකං උක්කා විජ්ඣාපිතා කච්ඡපෙනමෙහ නිවත්ථපිලොතිකාහමපි අස්සාමිකා කතා. ඉදානි පන නට්ඨම්හා සීහො නො ජීවිතක්ඛයමෙව පාපෙස්සතීති මරණභයතජ්ජිතා යෙන වා තෙන වා පලායිංසු. සීහො ආගන්ත්‍වා රුක්ඛමූලෙ න කිඤ්චි අද්දස. අථ නං කුරරො ච කච්ඡපො ච සෙනො ච උපසඞ්කමිත්‍වා වන්දිංසු. සො තෙසං මිත්තානිසංසං කථෙත්‍වා ඉතො පට්ඨාය මිත්තධම්මං අභින්දිත්‍වා අප්පමත්තා හොථාති ඔවදිත්‍වා පක්කාමි. තෙපි සකට්ඨානානි ගතා. සෙනසකුණිකා අත්තනො පුත්තෙ ඔලොකෙත්‍වා මිත්තෙ නිස්සාය අම්හෙහි දාරකා ලද්ධාති සුඛසමයෙ සෙනෙන සද්ධිං සල්ලපන්තී මිත්තධම්මං පකාසමානා ඡ ගාථා අභාසි.

මිත්තඤ්ච කයිරාථ සුහදඤ්ච
අයිරඤ්ච කයිරාථ සුඛෙහි අයිරෙ,
නිවත්ථකොජොව සරෙහි හන්ත්‍වා
මොදාම පුත්තෙහි සමඞ්ගිභූතා.

සකමිත්තස්ස කම්මෙන සහායස්සාපලායිනො,
කූජන්තමුපකූජන්ති ලොමසා හදයඞ්ගමං.

මිත්තං සහායං අධිගම්ම පණ්ඩිතො
සො භුඤ්ජති පුත්තපසුං ධනං වා,
අහඤ්ච පුත්තා ච පතී ච මය්හං
මිත්තානුකම්පාය සමඞ්ගිභූතා.

රාජාවතා සූරවතා ච අත්‍ථො
සම්පන්නසඛිස්ස භවන්ති හෙතෙ,
සො මිත්තවා යසවා උග්ගතත්තො
අස්මිඤ්ච ලොකෙ මොදති කාමකාමී.

කරණීයානි මිත්තානි දළිද්දෙනාපි සෙනක,
පස්ස මිත්තානුකම්පාය සමග්ගම්හා සඤාතකෙ.

සූරෙන බලවන්තෙන යො මෙත්තිං කුරුතෙ දිජො,
එවං සො සුඛිතො හොති යථාහං ත්‍වඤ්ච සෙනකාති.

තත්‍ථ **මිත්තඤ්චාති** යංකිඤ්චි අත්තනො මිත්තඤ්ච සුහදඤ්ච සුහදයසහායඤ්ච සාමිට්ඨානිකං අයිරඤ්ච කිරෙථෙව. **නිවත්ථකොජොව සරෙහි හන්ත්‍වාති** එත්‍ථ කොජොති කවචං යථා නාම පටිමුක්කං කවචං සරෙ අභිහන්ති නිවාරෙති එවං මයං මිත්තබලෙන පච්චත්ථිකෙ අභි

හනතවා පුතෙතහි සදධිං මොදමාති වදති. **සකමිතතසසකමෙමනාති** සකසස මිතතසස පරකකමෙන. **සහායසසාපලායිනොති** සහායසස අපලායිනො මිගරාජසස. **ලොමසාති** පකඛිනො අමහාකං පුතතකා මඤච තඤච කූජනතං හදයඞගමං මධුරසසරං නිචඡාරෙනතා උප කූජනති. **සමඞගිභූතාති** එකටඨානෙ ඨිතා. **රජාවතා සූරවතා ච අතෙථාති** යසස සීහසදිසො රාජා උකකුසකාවජපසදිසා ච සූරා මිතතා හොනති තෙන රජාවතා සූරවතා ච අතෙථා සකකා පාපුණිතුං. **භවනති හෙතෙති** යො ච සමපනනසකඛි පරිපුණණමිතතධමෙමා තසස එතෙ සහායා භවනති. **උගඝතතෙනාති** සිරිසොභගෙගන උගඝත සභාවො. **අසමිඤච ලොකෙති** ඉධලොකසඞඛාතෙ අසමිඤච ලොකෙ **මොදති කාමකාමීති** සාමිකං ආලපති. සොහි කාමෙ කාමනතො කාම කාමීනාම. **සමගගමනාති** සමගගා ජාතමහා. **ඤාතකෙකති** ඤාතකෙහි පුතතකෙහි සදධිං.

එවං සා ඡහි ගාථාහි මිතතධමමසස ගුණං කථෙසි. තෙ සබෙබපි සහායකා මිතතධමමං අභිනදිතවාව යාවතායුකං ඨතවා යථාකමමං ගතා.

සතථා ඉමං ධමමදෙසනං ආහරිතවා න භිකඛවෙ ඉදානෙවෙස හරියං නිසසාය සුඛපපතෙතා පුබෙබපි සුඛපපතෙතා යෙවාති වතවා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා සෙනොව සෙනීච ජයමපතිකා අහෙසුං. පුතතකචඡපො රාහුලො. පිතා මොගගලලානො. උකකුසො සාරිපුතෙතා. සීහො අහමෙවාති.

මහාඋකකුසජාතකං.

---

14. 4.

ඛරාජිනා ජටිලාපඞකදනතාති ඉදං සතථා ජෙතවනෙ විහරනෙතා එකං කුහකං ආරබභ කථෙසි. සො හි නියයානිකසාසනෙ පබබජිතවාපි චතුපචචයසසතථාය තිවිධං කුහනවතථුං පූරෙසි. අථසස අගුණං පකාසෙනතා භිකඛූ ධමමසභායං කථං සමුටඨාපෙසුං. ආවුසො අසුකො නාම භිකඛු එවරූපෙ නියයානිකෙ බුදධසාසනෙ පබබජිතවා කුහනං නිසසාය ජීවිකං කපෙපතීති. සතථා ආගනතවා කායනුතථ භිකඛවෙ එතරහි කථාය සනනිසිනනාති පුචඡිතවා ඉමාය නාමාති වුතෙත න භිකඛවෙ ඉදානෙව පුබෙබපෙස කුහකො යෙවාති වතවා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහමදතෙත රජජං කාරෙනෙත බොධිසතෙතා තසස පුරොහිතො අහොසි. පණඩිතො බයතෙතා. සො එක දිවසං උයයානකීළං ගතො එකං අභිරූපං ගණිකං දිසවා පටිබදධචිතෙතා තාය සදධිං සංවාසං කපෙපසි. සා තං පටිචච ගබභං පටිලභි. ගබභසස පටිලදධභාවං ඤතවා තං ආහ සාමි ගබෙභා මෙ පතිටඨිතො ජාතකාලෙ නාමං කරොනෙතා අයයකසස නාමං කරොමීති. සො වණණ දාසියා කුචඡිසමිං නිබබතතසස න සකකා කුලනාමං කාතුනති චිනෙතතවා

භද්දෙ අයං වාතඝාතරුක්ඛො උද්දාලො නාම ඉධ පටිලද්ධත්තා උද්දාලකොතිස්ස නාමං කරෙය්‍යාසීති වත්වා අඞ්ගුලිමුද්දිකං අදාසි සචෙ ධීතා හොති ඉමාය තං පොසෙය්‍යාසි සචෙ පුත්තො අථ නං වයප්පත්තං මය්හං දස්සෙය්‍යාසීති.

සා අපරභාගෙ පුත්තං විජායිත්වා උද්දාලකොතිස්ස නාමං අකාසි. සො වයප්පත්තො මාතරං පුච්ඡි අම්ම කො මෙ පිතාති. පුරොහිතො තාතාති. යදි එවං වෙදෙ උග්ගණ්හිස්සාමීති මාතුහත්ථතො මුද්දිකඤ්ච ආචරියභාගඤ්ච ගහෙත්වා තක්කසිලං ගන්ත්වා දිසාපාමොක්ඛස්ස ආචරියස්ස සන්තිකෙ සිප්පං උග්ගණ්හන්තො එකං තාපසගණං දිස්වා ඉමෙසං සන්තිකෙ වරසිප්පං භවිස්සති තං උග්ගණ්හිස්සාමීති සිප්පලොභෙන පබ්බජිත්වා තෙසං වත්තපටිවත්තං කත්වා ආචරියා මං තුම්හාකං ජානන සිප්පං සික්ඛාපෙථාති ආහ. තෙ අත්තනො ජානනනියාමෙන තං සික්ඛාපෙසුං. පඤ්චන්නං තාපසසතානං එකොපි එතෙන අතිරෙකපඤ්ඤො නාහොසි. සොයෙව තෙසං පඤ්ඤාය අග්ගො. අථස්ස තෙ සන්නිපතිත්වා ආචරියට්ඨානං අදංසු.

අථ තෙ සො ආහ මාරිසා තුම්හෙ නිච්චං වනමූලඵලාහාරා අරඤ්ඤෙයෙව වසථ මනුස්සපථං කස්මා න ගච්ඡථාති. මාරිස මනුස්සා නාම දානං දත්වා අනුමොදනං කාරෙන්ති ධම්මකථං කථාපෙන්ති පඤ්හං පුච්ඡන්ති මයං තෙන භයෙන තත්ථ න ගච්ඡාමාති. මාරිසා සචෙපි චක්කවත්තිරාජා භවිස්සති මනං ගහෙත්වා කථනං නාම මය්හං භාරො තුම්හෙ මා භායථාති වත්වා තෙහි සද්ධිං චාරිකං චරමානො අනුපුබ්බෙන බාරාණසියං පත්වා රාජුය්‍යානෙ වසිත්වා පුන දිවසෙ සබ්බෙහි සද්ධිං ද්වාරගාමෙ භික්ඛාය චරි මනුස්සා මහාදානං අදංසු.

තාපසා පුනදිවසෙ නගරං පවිසිංසු මනුස්සා මහාදානං අදංසු. උද්දාලකතාපසො අනුමොදනං කරොති මඞ්ගලං වදති පඤ්හං විස්සජ්ජෙති. මනුස්සා පසීදිත්වා බහුපච්චයෙ අදංසු. සකලනගරං පණ්ඩිතො ගණසත්ථා ධම්මිකතාපසො ආගතොති සංඛුභි. තං රඤ්ඤොපි කථයිංසු රාජා කුහිං වසන්තීති පුච්ඡිත්වා උය්‍යානෙති සුත්වා සාධු අජ්ජ තෙසං දස්සනාය ගමිස්සාමීති ආහ.

එකො ගන්ත්වා රාජා කිර වො පස්සිතුං ආගච්ඡතීති උද්දාලකස්ස කථෙසි. සො ඉසිගණං ආමන්තෙත්වා මාරිසා රාජා කිර ආගමිස්සති ඉස්සරෙ නාම එකදිවසං ආරාධෙත්වා යාවජීවං අලං හොතීති. කිං පන කාතබ්බං ආචරියාති. සො එවමාහ තුම්හෙසු එකච්චෙ වග්ගුලිවතං චරන්තු එකච්චෙ උක්කුටිකප්පධානමනුයුඤ්ජන්තු එකච්චෙ කණ්ටකාපස්සයිකා භවන්තු එකච්චෙ පඤ්චාතපං තපන්තු එකච්චෙ උදකොරොහණකම්මං කරොන්තු එකච්චෙ තත්ථ තත්ථ මන්තෙ සජ්ඣායන්තූති. තෙ තථා කරිංසු. සයං පන අට්ඨ වා දස වා පණ්ඩිතවාදිනො ගහෙත්වා මනොහරෙ ආධාරකෙ රමණීයං පොත්ථකං ඨපෙත්වා අන්තෙවාසිකපරිවුතො සුපඤ්ඤත්තෙ සාපස්සයෙ ආසනෙ නිසීදි.

තස්මිං ඛණෙ රාජා පුරොහිතං ආදාය මහන්තෙන පරිවාරෙන උය්‍යානං ආගන්ත්වා තෙ මිච්ඡාතපං චරන්තෙ දිස්වා අපායභයෙහි මුත්තාති පසීදිත්වා උළුංකස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා පටිසන්ථාරං කත්වා එකමන්තෙ නිසින්නො තුට්ඨමානසො පුරොහිතෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො පඨමං ගාථමාහ.

ඛරාජිනා ජටිලා පඞ්කදන්තා
දුම්මුඛරූපා යෙ මෙ ජපන්ති,
කච්චින්නු තෙ මානුසකෙ පයොගෙ
ඉදං විදූ පරිමුත්තා අපායාති.

තත්ථ **ඛරාජිනාති** ඛරෙහි අජිනචම්මෙහි සමන්නාගතා. **පඞ්කදන්තාති** දන්තකට්ඨස්ස අඛාදනෙන මලග්ගහිතදන්තා. **දුම්මුඛරූපාති** අනඤ්ජිතක්ඛා අමණ්ඩිතරූපා ලූඛසඞ්ඝාටිධරා **මානුසකෙපයොගෙති** මනුස්සෙහි කත්තබ්බ කිරියෙ. **ඉදං විදූති** ඉදංතපකරණඤ්ච මන්තජ්ඣානඤ්ච ජානන්තා. **අපායාති** කච්චි ආචරිය ඉමෙ චතූහි අපායෙහි මුත්තාති පුච්ඡති.

තං සුත්වා පුරොහිතො අයං රාජා අට්ඨානෙ පසන්නො තුණ්හීභවිතුං න වට්ටතීති චින්තෙත්වා දුතියං ගාථමාහ.

පාපානි කම්මානි කරෙථ රාජ
බහුස්සුතො චෙ න චරෙය්‍ය ධම්මං,
සහස්සවෙදොපි න තං පටිච්ච
දුක්ඛා පමුච්චෙ චරණං අපත්වාති.

තත්ථ **බහුස්සුතො චෙති** සචෙ මහාරාජ බහුස්සුතො පගුණතිවෙදො දසකුසලකම්මං න චරෙය්‍ය තීහි ද්වාරෙහි පාපානෙව කරෙය්‍ය තිට්ඨන්තු තයො වෙදා සහස්සවෙදොපි සමානො තං බාහුසච්චං පටිච්ච අට්ඨසමාපත්තිසඞ්ඛාතං චරණං අපත්වා අපායදුක්ඛතො න මුච්චෙය්‍යාති.

තස්ස වචනං සුත්වා උළුංකො චින්තෙසි රාජා යථා වා තථා වා ඉසිගණස්ස පසීදි. අයං පන බ්‍රාහ්මණො අතිචරන්තං ගොණං තුණ්ඩෙ පහරති වඩ්ඪිතභත්තෙ කචවරං ඛිපති. කථෙස්සාමි තෙන සද්ධින්ති සො තෙන සද්ධිං කථෙන්තො තතියං ගාථමාහ.

සහස්සවෙදොපි න තං පටිච්ච
දුක්ඛාපමුච්චෙ චරණං අපත්වා,
මඤ්ඤාමි වෙදා අඵලා භවන්ති
සසංයමං චරණඤ්ඤෙව සච්චන්ති.

තත්ථ **අඵලාති** තව වාදෙ වෙදා ච සෙසසිප්පානි ච අඵලානි ආපජ්ජන්ති තානි කස්මා උග්ගණ්හන්ති සීලසංයමෙන සද්ධිං චරණඤ්ඤෙව එකං සච්චං ආපජ්ජතීති.

තතො පුරොහිතො ගාථමාහ.

නාහෙව වෙදා අඵලා භවන්ති
සසංයමං චරණඤ්ඤෙව සච්චං,
කිත්තිං හි පප්පොති අධිච්ච වෙදෙ
සන්තිං පුණාති චරණෙන දන්තොති.

තත්ථ **නාහෙවාති** නාහං වෙදා අඵලාති වදාමි අපිචො පන සසංයමං චරණං සච්චමෙව සභාවභූතං උත්තමං තෙන හි සක්කා දුක්ඛා මුච්චිතුං. **සන්තිං පුණාතීති** සමාපත්තිසඞ්ඛාතෙන චරණෙන දන්තො භයසන්තිකාරං නිබ්බාණං පාපුණාති.

තං සුත්වා උද්දාලකො න සක්කා ඉමිනා සද්ධිං පටිපක්ඛවසෙන ඨාතුං පුත්තොමහි තවාති වුත්තෙ සිනෙහං අකරොන්තො නාම නත්ථි. පුත්තභාවමස්ස කථෙස්සාමීති චින්තෙත්වා පඤ්චමං ගාථමාහ.

භච්චා මාතා පිතා බන්ධූ යෙන ජාතො සයෙව සො,
උද්දාලකො අහං භොතො සොත්ථියා කුලවංසකොති.

තත්ථ **භච්චාති** මාතාපිතා ච සෙසබන්ධූ ච භරිතබ්බා නාම යෙන පන ජාතො සො එව සො හොති අත්තායෙව හි අත්තනො ජායති අහං ච තයාව උද්දාලරුක්ඛමූලෙ ජාතො තයා වුත්තමෙව නාමං කතං උද්දාලකො අහං භොති.

සො එකංසෙන ත්වං උද්දාලකොති වුත්තෙ ආමාති වත්වා මයා තෙ මාතු සඤ්ඤාණං දින්නං තං කුහින්ති ඉදං බ්‍රාහ්මණාති මුද්දිකං තස්ස හත්ථෙ ඨපෙසි. බ්‍රාහ්මණො මුද්දිකං සඤ්ජානිත්වා නිච්ඡයෙන ත්වං බ්‍රාහ්මණො බ්‍රාහ්මණධම්මෙ පන ජානාසීති වත්වා බ්‍රාහ්මණධම්මෙ පුච්ඡන්තො ඡට්ඨං ගාථමාහ.

කථං භො බ්‍රාහ්මණො හොති කථං භවති කෙවලී,
කථඤ්ච පරිනිබ්බාණං ධම්මට්ඨො කින්ති වුච්චතීති.

උද්දාලකොපි තස්ස ආචික්ඛන්තො සත්තමං ගාථමාහ.

නිරං කත්වා අග්ගිමාදාය බ්‍රාහ්මණො
ආපොසිඤ්ජං යජමුස්සෙති යූපං,
එවං කරො බ්‍රාහ්මණො හොති ඛෙමී
ධම්මෙ ඨිතං තෙන අමාපයිංසූති.

තත්ථ **නිරං කත්වා අග්ගිමාදායාති** නිරන්තරං කත්වා අග්ගිං ගහෙත්වා පරිචරති. **ආපොසිඤ්ජං යජමුස්සෙති යූපන්ති** අභිසෙචනකම්මං කරොන්තො සම්මාපාසං වා වාජපෙය්‍යං වා නිරග්ගලං වා යජන්තො සුවණ්ණයූපං උස්සාපෙති. **ඛෙමීති** ඛෙමප්පත්තො. **අමාපයිංසූති** තෙනෙවච තං කාරණෙන ධම්මෙ ඨිතං කථයිංසු.

තං සුත්වා පුරොහිතො තෙන කථිතං බ්‍රාහ්මණධම්මං ගරහන්තො අට්ඨමං ගාථමාහ.

න සුද්ධි සෙචනෙනත්ථි නපි කෙවලී බ්‍රාහ්මණො,
න ඛන්ති නපි සොරච්චං නපි සො පරිනිබ්බුතොති.

තත්‍ථ **සෙවමානොති** තෙන වුත්තෙසු බ්‍රාහ්මණධම්මෙසු එකං දස්සෙත්‍වා සබ්බං පටික්ඛිපති. ඉදං වුත්තං හොති අග්ගිපරිචරණෙන වා උදකසෙවනෙන වා පසුඝාතයඤ්ඤෙන වා සුද්ධි නාම නත්‍ථි. නපි එත්තකෙන බ්‍රාහ්මණො කෙවලපරිපුණ්ණො හොති න අධිවාසන ඛන්ති න සීලසොරච්චං නපි කිලෙසපරිනිබ්බානෙන පරිනිබ්බුතො නාම හොතීති.

තතො නං උද්දාලකො යදි එවං බ්‍රාහ්මණො න හොති අථ කථං හොතීති පුච්ඡන්තො නවමං ගාථමාහ.

කථං සො බ්‍රාහ්මණො හොති කථං භවති කෙවලී,
කථඤ්ච පරිනිබ්බානං ධම්මට්ඨො කින්ති වුච්චතීති.

පුරෙහිතො තස්ස කථෙන්තො ඉතරං ගාථමාහ.

අක්ඛෙත්තබන්ධු අමමො නිරාසො
නිල්ලොභපාපො භවලොභඛීණො,
එවං කාරෙ බ්‍රාහ්මණො හොති බෙමී
ධම්මෙ ඨිතං තෙන අමාපසිංසූති.

තත්‍ථ **අක්ඛෙත්තබන්ධූති** අක්ඛෙත්තො අබන්ධු ඛෙත්තවත්‍ථුගාම නිගමපරිග්ගහෙනචෙව ඤාතිබන්ධවගොත්තබන්ධවසහායබන්ධවසිප්ප බන්ධවපරිග්ගහෙන ච රහිතො. **අමමොති** සත්තසඞ්ඛාරෙසු තණ්හා දිට්ඨිමමායනාරහිතො. **නිරාසොති** ලාභධනපුත්තජීවිතාසා විරහිතො. **නිල්ලොභපාපොති** පාපලොභෙන විසමලොභෙන රහිතො. **භවලොභඛීණොති** ඛීණභවරාගො.

තතො උද්දාලකො ගාථමාහ.

ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා වෙස්සා සුද්දා චණ්ඩාලපුක්කුසා,
සබ්බෙව සොරතා දන්තා සබ්බෙව පරිනිබ්බුතා,
සබ්බෙසං සීතිභූතානං අත්‍ථි සෙය්‍යොව පාපියොති.

තත්‍ථ **අත්‍ථි සෙය්‍යොව පාපියොති** එතෙ ඛත්තියාදයො සබ්බෙපි සොරච්චාදීහි සමන්නාගතා හොන්ති එවං භූතානං පනෙසං අයං සෙය්‍යො අයං පාපියොති එවං හීනුක්කට්ඨතා අත්‍ථි නත්‍ථීති පුච්ඡති.

අථස්ස අරහත්තපත්තිතො පට්ඨාය හීනුක්කට්ඨතා නාම නත්‍ථීති දස්සෙතුං බ්‍රාහ්මණො ගාථමාහ.

ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා වෙස්සා සුද්දා චණ්ඩාලපුක්කුසා,
සබ්බෙව සොරතා දන්තා සබ්බෙව පරිනිබ්බුතා,
සබ්බෙසං සීතිභූතානං නත්‍ථි සෙය්‍යොව පාපියොති

අථනං ගරහන්තො උද්දාලකො ගාථාද්වයමාහ.

ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා වෙස්සා සුද්දා චණ්ඩාලපුක්කුසා,
සබ්බෙව සොරතා දන්තා සබ්බෙව පරිනිබ්බුතා.

සබ්බෙසං සීතිභූතානං නත්ථි සෙය්‍යොව පාපියො,
පනට්ඨං චරසි බ්‍රහ්මඤ්ඤං සොත්ථියා කුලවංසතනති.

තස්සත්ථො-යදි එතෙ හි ගුණෙහි සමන්නාගතානං විසෙසො නත්ථි එකොව වණ්ණො හොති එවං සන්තෙ ත්වං උභතො සුජාතභාවං නාසෙන්තො **පනට්ඨං චරසි බ්‍රහ්මඤ්ඤං** චණ්ඩාලසමො හොසි සොත්ථිය කුලවංසං නාසෙසීති.

අථ නං පුරොහිතො උපමාය සඤ්ඤාපෙන්තො ගාථාද්වයමාහ.

නානාරත්තෙහි වත්ථෙහි විමානං භවති ඡාදිතං,
න තෙසං ඡායාවත්ථානං සො රාගො අනුපජ්ජථ.

එවමෙව මනුස්සෙසු යදා සුජ්ඣන්ති මාණවා,
න තෙසං ජාතිං පුච්ඡන්ති ධම්මමඤ්ඤාය සුබ්බතාති.

තත්ථ **විමාන**න්ති ගෙහං වා මණ්ඩපං වා. **ඡායා**ති තෙසං වත්ථානං ඡායා සො නානාවිධො රාගො න උපෙති සබ්බඡායාවත්ථානං එකවණ්ණාව හොති. **එවමෙවාති** මනුස්සෙසුපි එවමෙවං එකච්චෙ අඤ්ඤාණබ්‍රාහ්මණා අකාරණෙනෙව චාතුවණ්ණෙ සුද්ධිං පඤ්ඤාපෙන්ති එසා අත්ථි මාගණ්ඩි යදා පන අරියමග්ගෙන මාණවා සුජ්ඣන්ති තදා තෙහි පවිට්ඨං නිබ්බාණධම්මං ජානිත්වා සුසීලවන්තා පණ්ඩිතපුරිසා තෙසං ජාතිං න පුච්ඡන්ති නිබ්බාණප්පත්තිතො පට්ඨාය ජාතිනාම නිරත්ථිකාති.

උද්දාලකො පන පච්චාහරිතුං න සක්කොන්තො අප්පටිභාණො නිසීදි. අථ බ්‍රාහ්මණො රාජානමාහ සබ්බෙ එතෙ මහාරාජ කුහකා සකලජම්බුදීපං කොහඤ්ඤෙනෙව නාසෙස්සන්ති උද්දාලකං උප්පබ්බාජෙත්වා උපපුරොහිතං කරොථ සෙසෙ උප්පබ්බාජෙත්වා ඵලකාවුධානි දත්වා සෙවකෙ කරොථාති. සාධු ආචරියාති රාජා තථා කාරෙසි. තෙ රාජානං උපට්ඨහන්තාව යථාකම්මං ගතා.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපෙස කුහකොයෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා උද්දාලකො කුහකභික්ඛු අහොසි. රාජා ආනන්දො. පුරොහිතො අහමෙවාති.

උද්දාලකජාතකං.

---

14. 5.

අස්සං ගවං රජතං ජාතරූපන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උක්කණ්ඨිතභික්ඛුං ආරබ්භ කථෙසි. වත්ථුං කුසජාතකෙ ආවිභවිස්සති. තදා පන සත්ථා සච්චං කිර ත්වං භික්ඛු උක්කණ්ඨිතොති පුච්ඡිත්වා සච්චං භන්තෙති වුත්තෙ කිං පටිච්චාති කිලෙසං භන්තෙති වුත්තෙ භික්ඛු එවරූපෙ නිය්‍යාණිකෙ සාසනෙ පබ්බජිත්වා කස්මා කිලෙසං

පටිච්ච උක්කණ්ඨාසි, පොරාණකපණ්ඩිතා අනුප්පන්නෙ බුද්ධෙ බාහිරපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා වත්ථුකාමකිලෙසකාමෙ ආරබ්භ උප්පජ්ජනකසඤ්ඤං සපථං කත්වා හරිංසූති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බොධිසත්තො අසීතිකොටිවිභවස්ස බ්‍රාහ්මණමහාසාලස්ස පුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති මහාකඤ්චනකුමාරොතිස්ස නාමං කරිංසු. අථස්ස පදසා විචරණකාලෙ අපරොපි පුත්තො ජායි උපකඤ්චනකුමාරොතිස්ස නාමං කරිංසු. එවං පටිපාටියා සත්ත පුත්තා අහෙසුං. සබ්බකනිට්ඨා පනෙකා ධීතා තස්සා කඤ්චනදෙවීති නාමං කරිංසු. මහාකඤ්චනකුමාරො වයප්පත්තො තක්කසිලතො සබ්බසිප්පානි උග්ගහෙත්වා ආගච්ඡි. අථ නං මාතාපිතරො ඝරාවාසෙන බන්ධිතුකාමා අත්තනො සමානජාතියකුලතො දාරිකං ආනෙම ඝරාවාසං සණ්ඨපෙහීති වදිංසු. අම්ම තාත න මය්හං ඝරාවාසෙනත්ථො, මය්හං හි තයො භවා ආදිත්තා විය සප්පටිභයා බන්ධනාගාරං විය පලිබුද්ධා උක්කාරභූමි විය ජෙගුච්ඡා හුත්වා උපට්ඨහන්ති මයා සුපිනෙනපි මෙථුනධම්මො න දිට්ඨපුබ්බො, අඤ්ඤෙ වො පුත්තා අත්ථි තෙ ඝරාවාසෙන නිමන්තෙථාති වත්වා පුනප්පුන යාචිතො සහායෙ පෙසෙත්වා තෙහි යාචිතොපි න ඉච්ඡි.

අථ නං සහායා සම්ම කිං පන ත්වං පත්ථෙන්තො කාමෙ පරිභුඤ්ජිතුං න ඉච්ඡසීති පුච්ඡිංසු. සො තෙසං නෙක්ඛම්මජ්ඣාසයතං ආරොචෙසි. තං සුත්වාස්ස මාතාපිතරො සෙසපුත්තෙ නිමන්තෙසුං තෙපි න ඉච්ඡිංසු කඤ්චනදෙවීපි න ඉච්ඡියෙව. අපරභාගෙ මාතාපිතරො කාලමකංසු. මහාකඤ්චනපණ්ඩිතො මාතාපිතූනං කත්තබ්බකිච්චං කත්වා අසීතිකොටිධනෙන කපණද්ධිකානං මහාදානං දත්වා ඡ භාතරො භගිනිං එකං දාසං එකං දාසිං එකං සහායකඤ්ච ආදාය මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛමිත්වා හිමවන්තං පාවිසි. තෙ තත්ථ පදුමසරං නිස්සාය රමණීයෙ භූමිභාගෙ අස්සමං කත්වා පබ්බජිත්වා වනමූලඵලාහාරා යාපෙසිංසු.

තෙ අරඤ්ඤං ගච්ඡන්තා එකතොව ගන්ත්වා යත්ථෙකො ඵලං වා පත්තං වා පස්සති තත්ථ ඉතරෙපි පක්කොසිත්වා දිට්ඨසුතානි කථෙන්තා උච්චිනන්ති ගාමස්ස කම්මන්තට්ඨානං විය හොති. අථාචරියො මහාකඤ්චනතාපසො චින්තෙසි අම්හාකං අසීතිකොටිධනං ඡඩ්ඩෙත්වා පබ්බජිතානං එවං ලොලුප්පචාරෙන ඵලාඵලස්සත්ථාය විචරණං නාම අප්පතිරූපං ඉතො පට්ඨාය අහමෙව ඵලාඵලං ආහරිස්සාමීති. සො අස්සමං පත්වා සබ්බෙ තෙ සායණ්හසමයෙ සන්නිපාතෙත්වා තමත්ථං ආරොචෙත්වා තුම්හෙ ඉධෙව සමණධම්මං කරොන්තා අච්ඡථ අහං ඵලාඵලං ආහරිස්සාමීති ආහ.

අථ නං උපකඤ්චනාදයො මයං ආචරිය තුම්හෙ නිස්සාය පබ්බජිතා තුම්හෙ ඉධෙව සමණධම්මං කරොථ භගිනීපි නො ඉධෙව හොතු දාසීපි තස්සා සන්තිකෙ අච්ඡතු මයං අට්ඨ ජනා වාරෙන ඵලාඵලං ආහරිස්සාම තුම්හෙ පන තයො වාරමුත්තකා හොථාති වත්වා පටිඤ්ඤං

ගණ්හිංසු. තතො පට්ඨාය අට්ඨසු ජනෙසු එකෙකො වාරෙන ඵලාඵලං ආහරති සෙසා අත්තනො පාපුණනකොට්ඨාසං ආදාය වසනට්ඨානං ගන්ත්වා අත්තනො පණ්ණසාලායමෙව භුඤ්ජන්ති අකාරණෙන එකතො භවිතුං න ලභන්ති වාරප්පත්තො ඵලාඵලං ආහරිත්වා එකො මාලකො අත්ථි තත්ථ පාසාණඵලකෙ එකාදසකොට්ඨාසෙ කත්වා ගණ්ඩිසද්දං දත්වා අත්තනො කොට්ඨාසං ආදාය වසනට්ඨානං පවිසති. සෙසා ගණ්ඩිසද්දෙන නික්ඛමිත්වා උල්ලොලං අකත්වා ගාරවපරිහාරෙන ගන්ත්වා අත්තනො පාපුණන කොට්ඨාසං ආදාය වසනට්ඨානං ගන්ත්වා පරිභුඤ්ජිත්වා සමණධම්මං කරොන්ති.

තෙ අපරභාගෙ භිසානි ආහරිත්වා ඛාදන්තා තත්තතපා ඝොරතපා පරිමාරිතින්ද්‍රියා කසිණපරිකම්මං කරොන්තා විහරිංසු. අථ නෙසං සීලතෙජෙන සක්කභවනං කම්පි. සක්කොපි කාමං විමුත්තා නුඛො ඉමෙ ඉසයො නොති සඞ්කං කරොති යෙව. සො ඉමෙ තාව ඉසයො පරිගණ්හිස්සාමීති චින්තෙත්වා අත්තනො ආනුභාවෙන මහාසත්තස්ස කොට්ඨාසං තයො දිවසෙ අන්තරධාපෙසි.

සො පඨමදිවසෙ කොට්ඨාසං අදිස්වා මම කොට්ඨාසං පමුට්ඨො භවිස්සතීති චින්තෙසි. දුතිය දිවසෙ මම දොසෙන භවිතබ්බං පණාමන වසෙන මම කොට්ඨාසං න පට්ඨපෙසි මඤ්ඤෙති චින්තෙසි. තතිය දිවසෙ කෙනනුඛො කාරණෙන මය්හං කොට්ඨාසං න පට්ඨපෙන්ති සචෙ මෙ දොසො භවිස්සති ඛමාපෙස්සාමීති සායණ්හසමයෙ ගණ්ඩිසද්දං අදාසි. සබ්බෙ සන්නිපතිත්වා කෙන ගණ්ඩිසද්දො දින්නොති ආහංසු. මයා තාතාති. කෙනකාරණෙන ආචරියාති. තාතා තතියදිවසෙ කෙන ඵලාඵලං ආභතන්ති. එකො උට්ඨාය මයා ආචරියාති වන්දිත්වා අට්ඨාසි. කොට්ඨාසෙ කරොන්තෙන තෙ මය්හං කොට්ඨාසො කතොති ආම ආචරිය ජෙට්ඨකොට්ඨාසො මෙ කතොති. හිය්‍යො කෙනාභතන්ති අපරො උට්ඨාය මයාති වන්දිත්වා අට්ඨාසි. මං අනුස්සරිති තුම්හාකං මෙ ජෙට්ඨකොට්ඨාසො ඨපිතොති. අජ්ජ කෙනාභතන්ති මයාති අපරො උට්ඨාය වන්දිත්වා අට්ඨාසි. කොට්ඨාසං කරොන්තො මං අනුස්සරිති තුම්හාකං ජෙට්ඨකොට්ඨාසො කතොති. තාතා අජ්ජ මය්හං කොට්ඨාසං අලභන්තස්ස තතියදිවසො පඨමදිවසෙ කොට්ඨාසං අදිස්වා කොට්ඨාසං කරොන්තො මං පමුට්ඨො භවිස්සතීති චින්තෙසිං. දුතියදිවසෙ මම කොචි දොසො භවිස්සතීති චින්තෙසිං. අජ්ජ පන සචෙ මෙ දොසො අත්ථි ඛමාපෙස්සාමීති චින්තෙත්වා ගණ්ඩිසද්දෙන තුම්හෙ සන්නිපාතෙසිං එතෙ භිසකොට්ඨාසෙ තුම්හෙ කරිම්හාති වදථ අහං න ලභාමි එතෙසං ථෙනෙත්වා ඛාදකං ඤාතුං වට්ටති කාමෙ පහාය පබ්බජිතානං භිසමත්තං ථෙනනං නාම අප්පතිරූපන්ති. තෙ තස්ස කථං සුත්වා අහො සාහසිකකම්මන්ති සබ්බෙව උබ්බෙගප්පත්තා අහෙසුං.

තස්මිං අස්සමපදෙ වනජෙට්ඨකරුක්ඛෙ නිබ්බත්තදෙවතාපි ඔතරිත්වා ආගන්ත්වා තෙසඤ්ඤෙව සන්තිකෙ නිසීදි. ආනඤ්ජකාරණං කාරියමානො දුක්ඛං අධිවාසෙතුං අසක්කොන්තො ආලානං භින්දිත්වා පලායිත්වා අරඤ්ඤං පවිට්ඨො එකො වාරණො කාලෙන කාලං ඉසිගණං වන්දති. සොපි ආගන්ත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. සප්පකීළාපනකො එකො වානරො අහිගුණ්ඨිකස්ස හත්ථතො මුච්චිත්වා අරඤ්ඤං පවිසිත්වා තත්ථෙව අස්සමෙ වසති. සොපි තං දිවසං ඉසිගණං වන්දිත්වා එකමන්තං නිසීදි. සක්කො ඉසිගණං පරිගණ්හිස්සාමීති තෙසං සන්තිකෙ අදිස්සමානකායො අට්ඨාසි.

තස්මිං ඛණෙ බොධිසත්තස්ස කණිට්ඨො උපකඤ්චනතාපසො උට්ඨායාසනා බොධිසත්තං වන්දිත්වා සෙසානං අපචිතිං දස්සෙත්වා ආචරිය අහං අඤ්ඤං අපට්ඨපෙත්වා අත්තානඤ්ඤෙව සොධෙතුං ලභාමීති පුච්ඡි. ආම ලභසීති. සො ඉසිගණමජ්ඣෙ ඨත්වා සචෙ තෙ මයා භිසානි ඛාදිතානි එවරූපො නාම හොමීති සපථං කරොන්තො පඨමං ගාථමාහ.

අස්සං ගවං රජතං ජාතරූපං
භරියඤ්ච සො ඉධ ලභතං මනාපං,
පුත්තෙහි දාරෙහි සමඞ්ගිහොතු
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසීති

තත්ථ අස්සං ගවන්ති ඉදං සො යත්තකානි පියවත්ථූනි හොන්ති තෙහි විප්පයොගෙ තත්තකානි සොකදුක්ඛානි උප්පජ්ජන්තීති වත්ථුකාමෙ ගරහන්තො ආහාති වෙදිතබ්බං.

තං සුත්වා ඉසිගණො මාරිස මා එවං කථෙථ අතිභාරියො තෙ සපථොති කණ්ණෙ පිදහි. බොධිසත්තොපි තං තාත අතිභාරියො තෙ සපථො න ත්වං ඛාදසි තව පත්තාසනෙ නිසීදාති ආහ. තස්මිං සපථං කත්වා නිසින්නෙ දුතියොපි භාතා උට්ඨාය මහාසත්තං වන්දිත්වා සපථෙන අත්තානං සොධෙන්තො දුතියං ගාථමාහ.

මාලඤ්ච සො කාසිකචන්දනඤ්ච
ධාරෙතු පුත්තස්ස බහූ භවන්තු,
කාමෙසු තිබ්බං කුරුතං අපෙක්ඛං
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසීති.

තත්ථ තිබ්බන්ති වත්ථුකාමකිලෙසකාමෙසු බහලං අපෙක්ඛං කරොතූති. ඉදං සො යස්සෙතෙසු තිබ්බා අපෙක්ඛා හොති සො තෙහි විප්පයොගෙ මහන්තං දුක්ඛං පාපුණාතීති දුක්ඛපටික්ඛෙපවසෙනෙවමාහ.

තස්මිං නිසින්නෙ සෙසාපි අත්තනො අජ්ඣාසයානුරූපෙන තං තං ගාථං අභාසිංසු.

පහූතධඤ්ඤො කසිමා යසස්සී
පුත්තෙ ගිහී ධනිමා සබ්බකාමෙ,
වයං අපස්සං ඝරමාවසාතු
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි.

සො ඛත්තියො හොතු පසය්හකාරී
රාජාභිරාජා බලවා යසස්සී,
සචාතුරන්තං මහිමාවසාතු
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි.

සො බ්‍රාහ්මණො හොතු අවීතරාගො
මුහුත්තනක්ඛත්තපථෙසු යුත්තො,
පූජෙතු නං රට්ඨපතී යසස්සී
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි.

අජ්ඣායකං සබ්බසමන්තවෙදං
තපස්සිනං මඤ්ඤතු සබ්බලොකො,
පූජෙන්තු නං ජානපදා සමෙච්ච
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි.

චතුස්සදඞ්ගාමවරං සමිද්ධං
දින්නං හි සො භුඤ්ජතු වාසවෙන,
අවීතරාගො මරණං උපෙතු
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි.

සො ගාමණී හොතු සහායමජ්ඣෙ
නච්චෙහි ගීතෙහි පමොදමානො,
මා රාජතො ව්‍යසනමලත්ථ කිඤ්චි
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි.

යං එකරාජා පඨවිං විජෙත්වා
ඉත්ථිසහස්සස්ස ඨපෙතු අග්ගං,
සීමන්තිනීනං පවරා භවාතු
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යා අහාසි.

ඉසීනං හි සා සබ්බසමාගතානං
භුඤ්ජෙය්‍ය සාදුං අවිකම්පමානා,
චරාතු ලාභෙන විකත්ථමානා
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යා අහාසි.

ආවාසිකො හොතු මහාවිහාරෙ
නවකම්මිකො හොතු කජඞ්ගලායං,
ආලොකසන්ධිං දිවසා කරොතු
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි.

සො බජ්ඣතං පාසසතෙහි ජමහි
රම්මා වනා නිය්‍යතු රාජධානිං,
තුත්තෙහි සො හඤ්ඤතු පාචනෙහි
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි.

අලක්කමාලී තිපුකණ්ණවිද්ධො
ලට්ඨිහතො සප්පමුඛං උපෙතු,
සක්කච්චබද්ධො විසිඛඤ්චරාතු
භිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යෙ අහාසීති.

තත්ථ තතියෙන වුත්තගාථාය—**කසිමා**ති සම්පන්නකසිකම්මො. **පුත්තෙහි ගිහී ධනිමා සබ්බකාමො**ති පුත්තෙ ලභතු ගිහී හොතු සත්තවිධෙන රතනධනෙන ධනිමා හොතු රූපාදිභෙදෙ සබ්බකාමෙ ලභතු. **වයං අපස්ස**න්ති මහල්ලකකාලෙ පබ්බජ්ජානුරූපම්පි අත්තනො වයං අපස්සන්තො පඤ්චකාමගුණසමිද්ධං **ඝරමෙව ආවසතූ**ති **ඉදං සො** පඤ්චකාමගුණගිද්ධො කාමගුණවිප්පයොගෙන **මහාවිනාසං පාපු**ණාතීති දස්සෙතුං කථෙසි. චතුත්ථෙන වුත්තගාථාය—**රාධිරාජා**ති රාජූනං අන්තරෙ අධිරාජාති ඉදං සො **ඉස්සරියං** නාම **ඉස්සරියෙ** පරිගලිතෙ මහන්තං දුක්ඛං උප්පජ්ජතීති රජ්ජෙ **දොසං** දස්සෙන්තො කථෙසි. පඤ්චමෙන වුත්තගාථාය—**අවීතරාගො**ති පුරොහිතට්ඨානෙ තණ්හාය සතණ්හො. ඉදං සො පුරොහිතස්ස පුරොහිතට්ඨානෙ පරිගලිතෙ මහන්තං දොමනස්සං උප්පජ්ජතීති දස්සෙතුං කථෙසි. **ඡට්ඨෙන** වුත්ත ගාථාය—**තපස්සින**න්ති තපසීලසම්පන්නොති තං **මඤ්ඤන්තු**. ඉදං සො ලාභසක්කාරාපගමෙ මහන්තං දොමනස්සං උප්පජ්ජතීති ලාභසක්කාර ගරහාවසෙන කථෙසි. සහායතාපසෙන වුත්තගාථාය—**චතුස්සද**න්ති ආකිණ්ණමනුස්සතාය මනුස්සෙහි පහූතධඤ්ඤතාය ධඤ්ඤෙන සුලභ දාරුතාය දාරූහි සම්පන්නොදකතාය උදකෙනාති චතූහි උස්සන්නං චතුස්සදසමන්නාගතන්ති අත්ථො. **වාසවෙනා**ති වාසවෙන දින්නං විය අචලං වාසවතො ලද්ධවරානුභාවෙනෙකං රාජානං ආරාධෙත්වා තෙන දින්නන්තිපි අත්ථො. **අවීතරාගො**ති කද්දමෙ සූකරො විය කාම පඞ්කෙ නිමුග්ගොව හුත්වා. ඉති සොපි **කාමානං** ආදීනවමෙව කථෙන්තො එවමාහ. දාසෙන වුත්තගාථාය—**ගාමණී**ති ගාමජෙට්ඨකො. අයම්පි කාමෙ ගරහන්තො යෙව එවමාහ. කඤ්චනදෙවියා වුත්තගාථාය—**ය**න්ති යං ඉත්ථින්ති අත්ථො. **එකරාජා**ති අග්ගරාජා. **ඉත්ථිසහස්සස්සා**ති වචනමත්තවසෙන වුත්තං සොළසන්නං ඉත්ථිසහස්සානං අග්ගට්ඨානෙ ඨපෙතූති අත්ථො. **සීමන්තිනීන**න්ති සීමන්තධරානං ඉත්ථීනන්ති අත්ථො. ඉති සා ඉත්ථිභාවෙ ඨත්වාපි දුග්ගන්ධං ගූථරාසිං විය කාමෙ ගරහන්තීයෙව එවමාහ. දාසියා වුත්තගාථාය—**සබ්බසමාගතාන**න්ති **සබ්බෙසං** සන්නිපතිතානං මජ්ඣෙ නිසීදිත්වා. **අවිකම්පමානා** අනොසක්කමානා සාදුරසං භුඤ්ජතූති අත්ථො. දසීතං කිර **සාමිකස්ස** සන්තිකෙ නිසීදිත්වා භුඤ්ජනං නාම අප්පියං ඉති **සා** අත්තනො අප්පියතාය එවමාහ. **චරතූ**ති චරතු. **ලාභෙන විකත්ථමානා**ති ලාභහෙතු කුහනකම්මං කරොන්තී ලාභ

සක්කාරං උප්පාදෙන්තී චරතූති අත්ථො. ඉත්ථී සා දාසිභාවෙ ඨිතාපි කිලෙසවත්ථුකාමෙව ගරහති. දෙවතාය වුත්තගාථාය-**ආවාසිකොති** ආවාසජග්ගනකො. **කජඞ්ගලායන්ති** එවංනාමකෙ නගරෙ තත්ථ කිර **දබ්බස**ම්භාරා සුලභා. **ආලොකසන්ධිං දිවසාති** එකදිවසෙනෙකමෙව වාතපානං කරොතු. සො කිර දෙවපුත්තො කස්සපබුද්ධකාලෙ කජඞ්ගලනගරං නිස්සාය යොජනිකෙ **ජිණ්ණ**මහාවිහාරෙ ආවාසික**සඞ්ඝත්ථෙ**රො හුත්වා **ජිණ්ණ**විහාරෙ නවකම්මං කරොන්තොයෙව මහාදුක්ඛං අනුභවි. තස්මා තදෙව දුක්ඛං ආරබ්භ එවමාහ. හත්ථිනා වුත්තගාථාය-**පාසසතෙහීති** බහූහි පාසෙහි. **ඡම්මාහීති** චතූසු පාදෙසු ගීවාය කටිභාගෙචාති ඡසු ඨානෙසු. **තුත්තෙහීති** විකණ්ටකෙහි දීඝලට්ඨීහි. **පාචනෙහීති** දසපාචනෙහි අඞ්කුසකෙහි වා. සො කිර අත්තනො අනුභූතදුක්ඛඤ්ඤෙව ආරබ්භ එවමාහ. වානරෙන වුත්තගාථාය-**අලක්කමාලීති** අහිගුණ්ඩිකෙන කණ්ණෙ පරික්ඛිපිත්වා ඨපිතාය අලක්කමාලාය සමන්නාගතො. **තිපුකණ්ණවිද්ධොති** තිපුපිළන්ධනෙන පිළන්ධකණ්ණො. **ලට්ඨිහතොති** සප්පකීළං සික්ඛාපයමානො ලට්ඨියාපි හතො හුත්වා. එසොපි අහිගුණ්ඩිකහත්ථෙ අත්තනා අනුභූතදුක්ඛං සන්ධායෙවමාහ.

එවං තෙහි තෙරසහි ජනෙහි සපථෙ කතෙ මහාසත්තො චින්තෙසි. කදාචි ඉමෙ අයං අනට්ඨමෙව නට්ඨන්ති කථෙතීති මයි ආසඞ්කං කරෙය්‍යුං අහම්පි සපථං කරොමීති. අථ නං කරොන්තො චුද්දසමං ගාථමාහ.

යො වෙ අනට්ඨං නට්ඨන්ති චාහ
කාමෙව සො ලභතං භුඤ්ජතඤ්ච,
අගාරමජ්ඣෙ මරණං උපෙතු
යො වා භොන්තො සඞ්කති කඤ්චිදෙවාති.

තත්ථ **භොන්තොති** ආලපනං. ඉදං වුත්තං හොති-භොන්තො යො අනට්ඨකොට්ඨාසෙ නට්ඨං මෙති වදති යො වා තුම්හෙසු කඤ්චි ආසඞ්කති සො පඤ්චකාමගුණෙ ලභතුචෙව භුඤ්ජතුච රමණීයං පබ්බජ්ජං අලභිත්වා අගාරමජ්ඣෙයෙව ච මරතූති.

ඉසීහි පන සපථෙ කතෙ සක්කො භායිත්වා අහං ඉමෙ වීමංසන්තො භිසානි අන්තරධාපෙසිං ඉමෙච ඡඩ්ඩිතඛෙළපිණ්ඩං විය කාමෙ ගරහන්තා සපථං කරොන්ති කාමගරහණකාරණං තෙ පුච්ඡිස්සාමීති චින්තෙත්වා දිස්සමානරූපො බොධිසත්තං වන්දිත්වා පුච්ඡමානො අනන්තරං ගාථමාහ.

යදෙසමානා විචරන්ති ලොකෙ
ඉට්ඨඤ්ච කන්තඤ්ච බහුන්නමෙතං,
පියං මනුඤ්ඤං ඉධ ජීවලොකෙ
කස්මා ඉසයො නප්පසංසන්ති කාමෙති.

තත්ථ **ගවෙසමානා**ති යං වත්ථුකාමං කිලෙසකාමඤ්ච කසිගොරක්ඛාදීහි සම්විසමකම්මෙහි පරියෙසමානා සත්තා ලොකෙ විචරන්ති. එතං බහුන්නං දෙවමනුස්සානං ඉට්ඨඤ්ච කන්තඤ්ච පියඤ්ච මනුඤ්ඤඤ්ච කස්මා ඉසයො නප්පසංසන්තීති අත්ථො. **කාමෙති** ඉමිනා තං වත්ථුං සරූපතො දස්සෙති.

අථස්ස පඤ්හං විස්සජ්ජෙන්තො මහාසත්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

කාමෙසු වෙ හඤ්ඤරෙ බජ්ඣරෙ ච
කාමෙසු දුක්ඛඤ්ච භයඤ්ච ජාතං,
කාමෙසු භූතාධිපතී පමත්තා
පාපානි කම්මානි කරොන්ති මොහා.

තෙ පාපධම්මා පසවෙත්වා පාපං
කායස්ස භෙදා නිරයං වජන්ති,
ආදීනවං කාමගුණෙසු දිස්වා
තස්මා ඉසයො නප්පසංසන්ති කාමෙති.

තත්ථ **කාමෙසූ**ති කාමහෙතු කාමෙ නිස්සාය කායදුච්චරිතාදීනි කරොන්තාති අත්ථො. **හඤ්ඤරෙ**ති දණ්ඩාදීහි හඤ්ඤන්ති. **බජ්ඣරෙ**ති රජ්ජුබන්ධාදීහි බජ්ඣන්ති. **දුක්ඛ**න්ති කායිකචෙතසිකං අසාතං. **භය**න්ති අත්තානුවාදාදිකං සබ්බම්පි භයං. **භූතාධිපතී**ති සක්කං ආලපති. **ආදීනව**න්ති එවරූපං දොසං. සො පනෙස ආදීනවො දුක්ඛක්ඛන්ධාදීහි සුත්තෙහි දීපෙතබ්බො.

සක්කො මහාසත්තස්ස කථං සුත්වා සංවිග්ගමානසො අනන්තරං ගාථමාහ.

වීමංසමානො ඉසිනො භිසානි
තීරෙ ගහෙත්වාන ථලෙ නිධෙසිං,
සුද්ධා අපාපා ඉසයො වසන්ති
එතානි තෙ බ්‍රහ්මචාරී භිසානීති.

තත්ථ **වීමංසමානො**ති භන්තෙ අහං ඉමෙ ඉසයො කාමාධිමුත්තා වා නො වාති වීමංසන්තො. **ඉසිනො**ති තව මහෙසිනො සන්තකානි භිසානි. **තීරෙ ගහෙත්වානා**ති තීරෙ නික්ඛිත්තානි ගහෙත්වා **ථලෙ** එකමන්තෙ නිධෙසිං. **සුද්ධා**ති ඉදානි මයා තුම්හාකං සපථකිරියාය **ඤාතං** ඉමෙ ඉසයො සුද්ධා අපාපා හුත්වා වසන්තීති.

තං සුත්වා බොධිසත්තො ගාථමාහ.

න තෙ නටො නො පන කීළනෙය්‍යො
න බන්ධවො නො පන තෙ සහායො,
කිස්මිං පරත්ථම්භ සහස්සනෙත්ත
ඉසීහි ත්වං කීළසි දෙවරාජාති.

තත්ථ න තෙ නමාති දෙවරාජ මයං තව නටා වා කීළිතබ්බයුත්තකා වා කෙචි න හොම නපි තව ඤාතිකා න සහායා අථ ත්වං කිස්මිං පරත්ථම්හ කිං උපත්ථම්භං කත්වා කිං නිස්සාය ඉසීහි සද්ධිං කීළසීති අත්ථො.

අථ නං සක්කො ඛමාපෙන්තො වීසතිමං ගාථමාහ.

ආචරියො මෙසි පිතා ච මය්හං
එසා පතිට්ඨා ඛලිතස්ස බ්‍රහ්මෙ,
එකාපරාධං ඛම භූරිපඤ්ඤ
න පණ්ඩිතා කොධබලා භවන්තීති.

තත්ථ **එසා පතිට්ඨාති** එසා තව පාදච්ඡායා අජ්ජ මම ඛලිතස්ස අපරද්ධස්ස පතිට්ඨා හොතු. **කොධබලාති** පණ්ඩිතා නාම ඛන්තිබලා භවන්ති න කොධබලාති.

මහාසත්තො ච සක්කස්ස දෙවරඤ්ඤො ඛමිත්වා සයං ඉසිගණං ඛමාපෙන්තො ඉතරං ගාථමාහ.

සුවොසිතං ඉසිතං එකරත්තං
යං වාසවං භූතපතිං අද්දසාම,
සබ්බෙව භොන්තො සුමනා භවන්තු
යං බ්‍රාහ්මණො පච්චපාදී භිසානීති.

තත්ථ **සුවොසිතං ඉසිනං එකරත්තන්ති** ආයස්මන්තානං ඉසීනං එකරත්තම්පි ඉමස්මිං අරඤ්ඤෙ වසිතං සුවසිතමෙව කිං කාරණා **යං වාසවං භූතපතිං අද්දසාම** සචෙහි මයං නගරෙ අවසිම්හා නඉමං අද්දසාම. **භොන්තොති** භවන්තො සබ්බෙපි සුමනා භවන්තු තුස්සන්තු සක්කස්ස දෙවරඤ්ඤො ඛමන්තු කිං කාරණා **යං බ්‍රාහ්මණො පච්චපාදී භිසානි** යස්මා තුම්හාකං ආචරියො භිසානි පටිලභීති.

සක්කො ඉසිගණං වන්දිත්වා දෙවලොකමෙව ගතො. ඉසිගණොපි ඣානාභිඤ්ඤං නිබ්බත්තෙත්වා බ්‍රහ්මලොකූපගො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛු පොරාණකපණ්ඩිතා සපථං කත්වා කිලෙසෙ පජහිංසූති වත්වා සච්චානි පකාසෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි. ජාතකං සමොධානෙන්තො පන සත්ථා තිස්සො ගාථා අභාසි.

අහඤ්ච සාරිපුත්තො ච මොග්ගල්ලානො ච කස්සපො,
අනුරුද්ධො පුණ්ණො ආනන්දො තදාසුං සත්ත භාතරො.
භගිනී උප්පලවණ්ණා දාසී ඛුජ්ජුත්තරා තදා,
චිත්තො ගහපති දාසො යක්ඛො සාතාගිරෙ තදා.
පාරිලෙය්‍යො තදා නාගො මධුවා සෙට්ඨවානරො,
කාළුදායී තදා සක්කො එවං ධාරෙථ ජාතකන්ති.

භිසජාතකං.

ToC

14. 6.

මහෙසී රුචිනො භරියාති ඉදං සත්ථා සාවත්ථියං උපනිස්සාය මිගාරමාතුපාසාදෙ විහරන්තො විසාඛාය මහාඋපාසිකාය ලද්ධෙ අට්ඨ වරෙ ආරබ්භ කථෙසි. සා හි එකදිවසං ජෙතවනෙ ධම්මකථං සුත්වා භගවන්තං සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙන ස්වාතනාය නිමන්තෙත්වා පක්කාමි. තස්සා පන රත්තියා අච්චයෙන චාතුද්දීපකො මහාමෙඝො වස්සි. භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙත්වා යථා භික්ඛවෙ ජෙතවනෙ වස්සති එවං චතුසු දීපෙසු වස්සති ඔවස්සාපෙථ භික්ඛවෙ කායං අයං පච්ඡිමකො චාතුද්දීපකො මහාමෙඝොති වත්වා ඔවස්සාපිතකායෙහි භික්ඛූහි සද්ධිං ඉද්ධිබලෙන ජෙතවනෙ අන්තරහිතො විසාඛාය කොට්ඨකෙ පාතුරහොසි.

උපාසිකා අච්ඡරියං වත භො අබ්භුතං වත භො තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා යත්‍රහි නාම ජණ්ණුමත්තකෙසුපි ඔඝෙසු වත්තමානෙසු කටිමත්තෙසුපි ඔඝෙසු වත්තමානෙසු නහි නාම එකභික්ඛුස්සපි පාදාවා චීවරානිවා අල්ලානි භවිස්සන්තීති හට්ඨා උදග්ගා බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්ඝං පරිවිසිත්වා කතභත්තකිච්චං භගවන්තං එතදවොච අට්ඨාහං භන්තෙ භගවන්තං වරානි යාචාමීති. අතික්කන්තවරා ඛො විසාඛෙ තථාගතාති යානිච භන්තෙ කප්පන්ති යානිච අනවජ්ජානීති. වදෙහි විසාඛෙති. ඉච්ඡාමහං භන්තෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස යාවජීවං වස්සිකසාටිකං දාතුං ආගන්තුකභත්තං දාතුං ගමිකභත්තං දාතුං ගිලානභත්තං දාතුං ගිලානුපට්ඨාකභත්තං දාතුං ගිලානභෙසජ්ජං දාතුං ධුවයාගුං දාතුං භික්ඛුණීනං යාවජීවං උදකසාටිකං දාතුන්ති. සත්ථා කං පන ත්වං විසාඛෙ අත්ථවසං සඞ්ඝස්ස සම්පස්සමානා තථාගතං අට්ඨ වරානි යාචසීති පුච්ඡිත්වා තාය වරානිසංසෙ කථිතෙ සාධු සාධු විසාඛෙ සාධු ඛො ත්වං විසාඛෙ ඉමං ආනිසංසං සම්පස්සමානා තථාගතං අට්ඨ වරානි යාචසීති වත්වා අනුජානාමි විසාඛෙ අට්ඨ වරානීති අට්ඨ වරෙ දත්වා අනුමොදනං කත්වා පක්කාමි.

අථෙකදිවසං සත්ථරි පුබ්බාරාමෙ විහරන්තෙ ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං. ආවුසො විසාඛා මහාඋපාසිකා මාතුගාමභාවෙ ඨත්වා දසබලස්ස සන්තිකා අට්ඨ වරෙ ලභි අහො මහාගුණාති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ විසාඛා ඉදානෙව මම සන්තිකා වරෙ ලභි පුබ්බෙපි ලභියෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ මිථිලායං සුරුචි නාම රාජා රජ්ජං කාරෙන්තො පුත්තං පටිලභිත්වා තස්ස සුරුචිකුමාරොත්වෙව නාමං අකාසි. සො වයප්පත්තො, තක්කසිලාය සිප්පං උග්ගණ්හිස්සාමීති ගන්ත්වා නගරද්වාරෙ සාලායං නිසීදි. බාරාණසී රඤ්ඤොපි පුත්තො බ්‍රහ්මදත්තකුමාරොනාම තථෙව ගන්ත්වා සුරුචිකුමාරස්ස නිසින්නඵලකෙයෙව නිසීදි. තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පුච්ඡිත්වා විස්සාසිකා හුත්වා එකතොව ආචරියස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා ආචරියභාගං දත්වා සිප්පං පට්ඨපෙත්වා නචිරස්සෙව නිට්ඨාපිතසිප්පා

ආචරියං ආපුච්ඡිත්වා තතො මග්ගං එකතොව ගන්ත්වා ද්වෙධාපථෙ ඨිතා අඤ්ඤමඤ්ඤං ආලිඞ්ගිත්වා මිත්තධම්මානුරක්ඛණත්ථං කතිකං අකංසු. සචෙ මම පුත්තො ජායති තව ධීතා තව පුත්තො මම ධීතා තෙසං ආවාහවිවාහං කරිස්සාමාති.

තෙසු රජ්ජං කාරෙන්තෙසු සුරුචිමහාරාජස්ස පුත්තො ජායි සුරුචිකුමාරොත්වෙවස්ස නාමං කරිංසු. බ්‍රහ්මදත්තස්ස ධීතා ජායි සුමෙධාතිස්සා නාමං කරිංසු. සුරුචිකුමාරො වයප්පත්තො තක්කසිලං ගන්ත්වා සිප්පං උග්ගණ්හිත්වා ආගච්ඡි. අථ නං පිතා රජ්ජෙ අභිසිඤ්චිතුකාමො සහායස්ස කිර මෙ බාරාණසීරඤ්ඤො ධීතා අත්ථි තමෙවස්ස අග්ගමහෙසිං කරිස්සාමීති තස්සා අත්ථාය බහුං පණ්ණාකාරං දත්වා අමච්චෙ පෙසෙසි. තෙසං අනාගතකාලෙයෙව බාරාණසීරාජා දෙවිං පුච්ඡි. භද්දෙ මාතුගාමස්ස නාම කිං අතිරෙකදුක්ඛන්ති සපත්තිරොසදුක්ඛං දෙවාති තෙන හි භද්දෙ අම්හාකං එකධීතරං සුමෙධාදෙවිං තම්හා දුක්ඛා මොචෙත්වා යො එතං එකිකමෙව ගණ්හිස්සති තස්ස දස්සාමාති ආහ.

සො තෙහි අමච්චෙහි ආගන්ත්වා තස්සා නාමෙ ගහිතෙ තාතා කාමං මයා පුබ්බෙව මය්හං සහායස්ස පටිඤ්ඤාතා දාරිකාව ඉමං පන මයං න ඉත්ථිඝටාය අන්තරෙ ඛිපිතුකාමා යො එතං එකිකමෙව ගණ්හාති තස්ස දාතුකාමම්හාති ආහ. තෙ රඤ්ඤො සන්තිකං පහිණිංසු. රාජා අම්හාකං මහන්තං රජ්ජං සත්තයොජනිකං මිථිලානගරං තීණි යොජනසතානි රජ්ජපරිච්ඡෙදො හෙට්ඨිමන්තෙන සොළසඉත්ථිසහස්සානි ලද්ධුං වට්ටතීති වත්වා න රොචෙසි.

සුරුචිකුමාරො පන සුමෙධාය රූපසම්පදං සුත්වා සවණසංසග්ගෙන බජ්ඣිත්වා අහං තං එකිකමෙව ගණ්හිස්සාමි න මය්හං ඉත්ථිඝටාය අත්ථො තං යෙව ආනෙන්තූති මාතාපිතූනං පෙසෙසි. තෙ තස්ස චිත්තං අභින්දිත්වා බහුං ධනං පෙසෙත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන තං ආනාපෙත්වා කුමාරස්ස අග්ගමහෙසිං කත්වා එකතොව අභිසිඤ්චිංසු. සො සුරුචිමහාරාජා නාම හුත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙන්තො තාය සද්ධිං පියසංවාසං වසි. සා පන දසවස්සසහස්සානි තස්ස ගෙහෙ වසන්තී නෙව පුත්තං න ධීතරං අලත්ථ.

අථ නාගරා සන්නිපතිත්වා රාජඞ්ගණෙ උපක්කොසිත්වා කිං එතන්ති වුත්තෙ අඤ්ඤො දොසො නත්ථි වංසානුපාලකො වො පුත්තො නත්ථි තුම්හාකං එකාව දෙවී රාජකුලං නාම හෙට්ඨිමන්තෙන සොළසහි ඉත්ථිසහස්සෙහි භවිතබ්බං ඉත්ථිඝටං ගණ්හ දෙව එතාසු පුඤ්ඤවතී පුත්තං ලභිස්සතීති වත්වා තාතා කිං කථෙථ අහං අඤ්ඤං න ගණ්හිස්සාමීති පටිඤ්ඤං දත්වා මයා එසා ආනීතා න සක්කා මුසාවාදං කාතුං න මය්හං ඉත්ථිඝටාය අත්ථොති රඤ්ඤා පටික්ඛිත්තා පක්කමිංසු.

සුමෙධා තං කථං සුත්වා රාජා තාව සච්චවාදිතාය අඤ්ඤා ඉත්ථියො න ආනෙති අහමෙව පනස්ස ආනෙස්සාමීති රඤ්ඤො මාතුසමභරියාඨානෙ ඨත්වා අත්තනො රුචියා ඛත්තියකඤ්ඤානං සහස්සං අමච්ච

කඤ්ඤානං සහස්සං ගහපතිකඤ්ඤානං සහස්සං සබ්බසමයනාට-
කිත්ථීනං සහස්සන්ති චත්තාරි ඉත්ථිසහස්සානි ආනෙසි. තාපි දසවස්ස-
සහස්සානි රාජකුලෙ වසිත්වා නෙව පුත්තං න ධීතරං ලභිංසු. එතෙනෙව
උපායෙන අපරානි තික්ඛත්තුං චත්තාරිචත්තාරිසහස්සානි ආනෙසි. තාපි
නෙව පුත්තං න ධීතරං ලභිංසු. එත්තාවතා සොළසඉත්ථිසහස්සානි
අහෙසුං. චත්තාළීසවස්සසහස්සානි අතික්කමිංසු. තානි තාය එකිකාය
වුත්තෙහි දසහි සද්ධිං පඤ්ඤාසවස්සසහස්සානි හොන්ති. අථ නාගරා
සන්නිපතිත්වා පුන උපක්කොසිත්වා කිං නාමෙතන්ති වුත්තෙ දෙව
තුම්හාකං ඉත්ථියො පුත්තං පත්ථෙතුං ආණාපෙථාති වදිංසු. රාජා සාධූති
සම්පටිච්ඡිත්වා තුම්හෙ පුත්තං පත්ථෙථාති ආහ. තා තතොපට්ඨාය පුත්තං
පත්ථයමානා නානා දෙවතා නමස්සන්ති නානාවතානි චරන්ති පුත්තො
නුප්පජ්ජතෙව.

අථ රාජා සුමෙධං ආහ භද්දෙ පුත්තං පත්ථෙහීති. සා සාධූති
පණ්ණරසුපොසථෙ අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතං උපොසථං සමාදාය සිරිගබ්භෙ
සීලානි ආවජ්ජමානා කප්පියමඤ්චකෙ නිසීදි. සෙසා අජවතගොවතා
හුත්වා උය්‍යානං අගමංසු. සුමෙධාය සීලතෙජෙන සක්කභවනං
කම්පි. සක්කො ආවජ්ජිත්වා සුමෙධා පුත්තං පත්ථෙති පුත්තං පනෙ-
තිස්සා දස්සාමි න ඛො පන සක්කා යං වා තං වා දාතුං අනුච්ඡවිකමස්සා
පුත්තං උපධාරෙස්සාමීති උපධාරෙන්තො නළකාරදෙවපුත්තං පස්සි.

සො හි පුඤ්ඤසම්පන්නො සත්තො පුරිමත්තභාවෙ බාරාණසියං
වසන්තො වයප්පත්තකාලෙ ඛෙත්තං ගච්ඡන්තො එකං පච්චෙකබුද්ධං
දිස්වා දාසකම්මකරෙ වපථාති පහිණිත්වා සයං නිවත්තිත්වා පච්චෙක-
බුද්ධං නෙත්වා භොජෙත්වා පුන ගඞ්ගාතීරං නෙත්වා පුත්තෙන සද්ධිං
එකතො හුත්වා උදුම්බරභිත්තිපාදං නළභිත්තිකං පණ්ණසාලං කත්වා
ද්වාරං යොජෙත්වා චඞ්කමං කත්වා පච්චෙකබුද්ධං තත්ථ තෙමාසං වසා-
පෙත්වා වුත්ථවස්සං ද්වෙපි පිතාපුත්තා තිචීවරෙන අච්ඡාදෙත්වා උය්‍යො-
ජයිංසු. එතෙනෙව නියාමෙන සත්තපච්චෙකබුද්ධෙ තාය පණ්ණසාලාය
වසාපෙත්වා චීවරානි අදංසු. ද්වෙපි පිතාපුත්තා නළකාරා හුත්වා ගඞ්ගා-
තීරෙ වෙළුං උපධාරෙන්තා පච්චෙකබුද්ධං දිස්වා එවමකංසූතිපි
වදන්තියෙව. තෙ කාලංකත්වා තාවතිංසභවනෙ නිබ්බත්තිත්වා ඡසු කාම-
සග්ගෙසු අනුලොමපටිලොමෙන මහන්තං දෙවිස්සරියං අනුභවන්තා
විචරන්ති. තෙ තදා චවිත්වා උපරි දෙවලොකෙ නිබ්බත්තිතුකාමා. සක්කො
තථාගතභාවං ඤත්වා තෙසු එකස්ස විමානද්වාරං ගන්ත්වා තං ආගන්ත්වා
වන්දිත්වා ඨිතං ආහ. මාරිස තයා මනුස්සලොකං ගන්තුං වට්ටතීති.
මහාරාජ මනුස්සලොකො නාම ජෙගුච්ඡො පටික්කූලො තත්ථ ඨිතා
දානාදීනි පුඤ්ඤානි කත්වා දෙවලොකං පත්ථෙන්ති තත්‍ර ගන්ත්වා කිං
කරිස්සාමීති. මාරිස දෙවලොකෙ පරිභුඤ්ජිතබ්බං සම්පත්තිං මනුස්ස-
ලොකෙ පරිභුඤ්ජිස්සසි පඤ්චවීසතියොජනුබ්බෙධෙ රතනපාසාදෙ
වසිස්සසි අධිවාසෙහීති සො අධිවාසෙසි.

සක්කො තස්ස පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා ඉසිවෙසෙන රාජුය්‍යානං ගන්ත්වා තාසං ඉත්ථීනං උපරි ආකාසෙ චඞ්කමන්තො අත්තානං දස්සෙත්වා කස්සා පුත්තවරං දෙමි කා පුත්තවරං ගණ්හාතීති ආහ. භන්තෙ මය්හං දෙහි මය්හං දෙහීති හත්ථසහස්සානි උක්ඛිපිංසු. තතො ආහ අහං සීලවතීනං පුත්තං දම්මි තුම්හාකං කිං සීලං කො ආචාරොති. තා උක්ඛිත්ත හත්ථෙ සම්මිඤ්ජිත්වා සචෙ සීලවතියා දාතුකාමො සුමෙධාය සන්තිකං ගච්ඡාති වදිංසු. සො ආකාසෙනෙව ගන්ත්වා තස්සා වාසාගාරෙ සීහපඤ්ජරෙ අට්ඨාසි. අථස්සා ආරොචයිංසු එස දෙවි එකො දෙවරාජා තුම්හාකං පුත්තවරං දස්සාමීති ආකාසෙනාගන්ත්වා සීහපඤ්ජරෙ ඨිතොති. සා ගරුපරිහාරෙනාගන්ත්වා සීහපඤ්ජරං උග්ඝාටෙත්වා සච්චං කිර භන්තෙ තුම්හෙ සීලවතියා පුත්තවරං දෙථාති ආහ. ආම දෙවීති තෙන හි මය්හං දෙථාති. කිං පන තෙ සීලං කථෙහි සචෙ මෙ රුච්චිස්සති දස්සාමි තෙ වරන්ති. සා තස්ස වචනං සුත්වා තෙන හි සුණාහීති වත්වා අත්තනො සීලගුණං කථෙන්තී පණ්ණරස ගාථා අභාසි.

මහෙසී රුචිනො භරියා ආනීතා පඨමං අහං,
දසවස්සසහස්සානි යං මං සුරුචිමානයි.

සාහං බ්‍රාහ්මණ රාජානං වෙදෙහං මිථිලග්ගහං,
නාභිජානාමි කායෙන වාචාය උද චෙතසා.
සුරුචිං අතිමඤ්ඤිත්ථො ආවිං වා යදි වා රහො.

එතෙන සච්චවජ්ජෙන පුත්තො උප්පජ්ජතං ඉසෙ,
මුසා මෙ භණමානාය මුද්ධා ඵලතු සත්තධා.

භත්තුමනාපස්සපිතා මාතාචාපි සුචාමිනො,
තෙ මං බ්‍රහ්මෙ විනෙතාරො යාවඅට්ඨංසු ජීවිතෙ.

සාහං අහිංසාරතිනී කාමසො ධම්මචාරිණී,
සක්කච්චං තෙ උපට්ඨාසිං රත්තින්දිවමතන්දිතා.

එතෙන සච්චවජ්ජෙන පුත්තො උප්පජ්ජතං ඉසෙ,
මුසා මෙ භණමානාය මුද්ධා ඵලතු සත්තධා.

සොළසිත්ථිසහස්සානි සහභරියානි බ්‍රාහ්මණ,
තාසු ඉස්සා වා කොධො වා නාහු මය්හං කුදාචනං.

හිතෙන තාසං නන්දාමි තව මෙ කාචි අප්පියා,
අත්තානංව අනුකම්පාමි සදා සබ්බා සපත්තියො.

එතෙන සච්චවජ්ජෙන පුත්තො උප්පජ්ජතං ඉසෙ,
මුසා මෙ භණමානාය මුද්ධා ඵලතු සත්තධා.

දාසෙ කම්මකරෙ පෙස්සෙ යෙචඤ්ඤෙ අනුජීවිනො;
පෙසෙමි සහ ධම්මෙන සදා පමුදිතින්ද්‍රියා.

එතෙන සච්චවජ්ජෙන පුත්තො උප්පජ්ජතං ඉසෙ,
මුසා මෙ භණමානාය මුද්ධා ඵලතු සත්තධා.

සමණෙ බ්‍රාහමණෙවාපි අඤෙඤවාපි වණිබබකෙ,
තපෙපමි අනනපානෙන සදා පයතපාණිනී.

එතෙන සචචවජෙජන පුතෙතා උපපජජතං ඉසෙ,
මුසා මෙ භණමානාය මුද්ධා ඵලතු සතතධා.

චාතුදදසිං පණණරසිං යාවපකඛසස අටඨමිං,
පාටිහාරියපකඛඤච අටඨඞගසුසමාහිතං,
උපොසථං උපවසාමි සදා සීලෙසු සංවුතා.

එතෙන සචචවජෙජන පුතෙතා උපපජජතං ඉසෙ,
මුසා මෙ භණමානාය මුද්ධා ඵලතු සතතධාති.

තතථ මහෙසීති අගගමහෙසී. රූපිණීති සුරුචිරසොභා. පඨමනති සොළසනනං ඉතථිසහසසානං සබබපඨමං. යංමනති යසමිං කාලෙ මං සුරුචි ආනයි තතො පටඨායාහං දසවසසසහසසානි එකිකාව ඉමසමිං ගෙහෙ වසිං. අතිමඤඤිතෙථාති මුහුතතමපි සමමුඛා වා පරමමුඛා වා අතිමඤඤිතනති ඉදං අතිකකමිතවා මඤඤිතං න ජානාමි න සරාමි. ඉසෙති තං ආලපති. තෙ මනති සසුරෙව සසසුවාති තෙ උභො මං විනෙතාරෙ තෙහි විනීතමහි තෙ මෙ යාවජීවිංසු තාව ඔවාදමදංසු. අහිංසාරතිනීති අහිංසා සඞඛාතාය රතියා සමනනාගතාව තාය හි කුනථකිපිලලකොපි න හිංසිතපුබබො. කාමසාති එකනෙතනෙව. ධමමචාරිණීති දසකුසලකමමපථෙ පූරෙමි. උපටඨායිනති පාදපරිකමමාදීනි කිචචානි කරෙනතී උපටඨහිං. සහභරියානීති මයා සහ එකසාමිකසස භරියාභූතානි. නාභූති කිලෙසං නිසසාය ඉසසාධමෙමා වා කොධධමෙමා වා මයහං නභූතපුබබො. හිතෙනාති යං තාසං හිතං තෙනෙව තනදුමි උරෙවුතථා ධීතරෙ විය තා දිසවා තුසසාමි. කාචීති තාසු එකාපි මයහං අපපියානාම නතථි සබබාපි දයිතායෙව. අනුකමපාමීති මුදු චිතෙතන සබබා සොළසසහසසාපි තා අතතානං විය අනුකමපාමි. සහ ධමෙමනාති නයෙන කාරණෙන යො යං කාතුං සකකොති තං තසමිං කමෙම යොජෙමීති අතෙථා. පමුදිතිනද්‍රියාති පෙසෙනතීව නිචචං පමුදිතිනද්‍රියාව හුතවා පෙසෙමි අරෙ දුටඨ දාස ඉදං නාම කරොහීති එවං කුජඣිතවා න මෙ කොචි කතථචි පෙසිතපුබබො. පයතපාණිනීති ධොතහතථා පසාරිතහතථාව හුතවා. පාටිහාරියපකඛඤචාති අටඨමීචාතුදදසී පණණරසීනං පචචුගගමණානුගමණවසෙන චතතාරො දිවසා. සදාති නිචචකාලෙ පඤචසු සීලෙසු සංවුතා තෙහි පිහිතගොපිතතතභාවාව හොමීති.

එවං තසසා ගාථාසතෙනාපි සහසසෙනාපි වණණියමානානං ගුණානං පමාණං නාම නතථි තාය පන පණණරසහි ගාථාහි අතතනො ගුණානං වණණිතකාලෙයෙව සකකො අතතනො බහුකරණීයතාය තසසා කථං අවිචඡිනදිතවා පහූතා අබභූතායෙව තෙ ගුණාති තං පසංසනෙතා ගාථාදවයමාහ.

සබෙබව තෙ ධමමගුණා රාජපුතති යසසසිනි,
සංවිජජනති තයි භදෙද යෙ තවං කිතෙතසි අතතනි.

ඛත්තියො ජාතිසම්පන්නො අභිජාතො යසස්සිමා,
ධම්මරාජා විදෙහානං පුත්තො උපපජ්ජතෙ තවන්ති.

තත්ථ **ධම්මගුණාති** සභාවගුණා භූතගුණා. **සංවිජ්ජන්තීති** යෙ තයා වුත්තා තෙ සබ්බෙව තයි උපලබ්භන්ති. **අභිජාතොති** අතිජාතො. **යසස්සිමාති** යසසම්පන්නෙන පරිවාරෙන සමන්නාගතො. **උපපජ්ජතෙති** එවරූපො තව පුත්තො උපපජ්ජිස්සති මා චින්තයීති

සා තස්ස වචනං සුත්වා සොමනස්සජාතා තං පුච්ඡන්තී ද්වෙ ගාථා අභාසි.

රුම්මී රජොජල්ලධරො අඝෙ වෙහායසං ඨිතො,
මනුඤ්ඤං භාසසි වාචං යං මය්හං හදයඞ්ගමං.

දෙවතා නුසි සග්ගම්හා ඉසිවාසි මහිද්ධිකො,
කො වාසි ත්වං අනුප්පත්තො අත්තානං මෙ පවෙදයාති.

තත්ථ **රුම්මීති** අනඤ්ජිතාමණ්ඩිතො. සක්කො ආගච්ඡන්තො රමණීයෙන තාපසවෙසෙනාගතො පබ්බජිතවෙසෙනාගතත්තා පන සා එවමාහ. **අඝෙති** අප්පටිඝෙ ඨානෙ. **යං මය්හන්ති** යං එතං මය්හං මනුඤ්ඤං වාචං භාසසි තං භාසමානො ත්වං දෙවතා නුසි සග්ගම්හා ඉධාගතො. **ඉසිවාසි මහිද්ධිකොති** යක්ඛාදිසු කො වා ත්වමසි ඉධානුප්පත්තො **අත්තානං මෙ පවෙදය** යථාභූතං කථෙහීති වදති.

සො තස්සා කථෙන්තො ඡ ගාථා ආහ.

යං දෙවසඞ්ඝා වන්දන්ති සුධම්මායං සමාගතා,
සොහං සක්කො සහස්සක්ඛො ආගතොස්මි තවන්තිකෙ.

ඉත්ථියො ජීවලොකස්මිං යා හොන්ති සමචාරිණී,
මෙධාවිනී සීලවතී සස්සුදෙවා පතිබ්බතා.

තාදිසාය සුමෙධාය සුචිකම්මාය නාරියා,
දෙවා දස්සනමායන්ති මානුසියා අමානුසා.

ත්වඤ්ච භද්දෙ සුචිණ්ණෙන පුබ්බෙසුචරිතෙන ච,
ඉධ රාජකුලෙ ජාතා සබ්බකාමසමිද්ධිනී.

අයඤ්ච තෙ රාජපුත්ති උභයත්ථ කටග්ගහො,
දෙවලොකූපපත්තීච කිත්තිච ඉධ ජීවිතෙ.

චිරං සුමෙධෙ සුඛිනී ධම්මං පාලය මත්තනි,
එසාහං තිදිවං යාමි පියමෙම තව දස්සනන්ති.

තත්ථ **සහස්සක්ඛොති** අත්ථසහස්සස්ස තං මුහුත්තං දස්සනවසෙන සහස්සක්ඛො. **ඉත්ථියොති** ඉත්ථී. **සමචාරිණීති** තීහි ද්වාරෙහි සමචරියාය සමන්නාගතා. **තාදිසායාති** තථාරූපාය. **සුමෙධායාති** සුපඤ්ඤාය. **උභයත්ථකටග්ගහොති** අයං තව ඉමස්මිඤ්ච අත්තභාවෙ අනාගතෙච ජයග්ගාහො තෙසු අනාගතෙ දෙවලොකූපපත්ති ඉධජීවිතෙ පවත්ත

මා තෙ කිත්තිවාති අයං උභයත්ථ කටග්ගාහො නාම. **ධම්මන්ති** එවං සභාවගුණං චිරං අත්තනි පාලය. **එසාහන්ති** එසො අහං. **පියම්මෙති** මය්හං තව දස්සනං පියං දෙවලොකෙ පන මෙ කිච්චකරණීයං අත්ථි තස්මා ගච්ඡාමි ත්වං අප්පමත්තො හොහීති තස්ස ඔවාදං දත්වා පක්කාමි.

නලකාරදෙවො පච්චූසකාලෙ චවිත්වා තස්සා කුච්ඡිම්හි පටිසන්ධිං ගණ්හි. සා ඤත්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා ගබ්භපරිහාරං අදාසි. සා දසමාසච්චයෙන පුත්තං විජායි. මහාපනාදොතිස්ස නාමං කරිංසු. උභය රට්ඨවාසිනො සාමිපුත්තස්ස නො ඛීරමූලන්ති එකෙකං කහාපණං රාජඞ්ගණෙ ඛිපිංසු. මහාරාසි අහොසි. රඤ්ඤා පටික්ඛිත්තාපි සාමිපුත්තස්ස නො වඩ්ඪිතකාලෙ පරිබ්බයො භවිස්සතීති අගහෙත්වාව පක්කමිංසු. කුමාරො මහාපරිවාරෙන වඩ්ඪිත්වා වයප්පත්තො සොළස වස්සකාලෙයෙව සබ්බසිප්පෙ නිප්ඵත්තිං පාපුණි. රාජා පුත්තස්ස වයං ඔලොකෙත්වා දෙවිං ආහ භද්දෙ පුත්තස්ස මෙ රජ්ජාභිසෙකකාලො රමණීයමස්ස පාසාදං කාරෙත්වා අභිසෙකං කාරෙස්සාමීති. සා සාධු දෙවාති සම්පටිච්ඡි.

රාජා වත්ථුවිජ්ජාචරියෙ පක්කොසාපෙත්වා තාතා වඩ්ඪකිං ගහෙත්වා අම්හාකං නිවෙසනතො අවිදූරෙ පුත්තස්ස මෙ පාසාදං මාපෙථ රජ්ජෙන තං අභිසිඤ්චිස්සාමීති ආහ. තෙ සාධූති භූමිප්පදෙසං වීමංසන්ති. තස්මිං ඛණෙ සක්කස්සාසනං උණ්හාකාරං දස්සෙසි. සො තං කාරණං ඤත්වා විස්සකම්මං ආමන්තෙත්වා ගච්ඡ තාත මහාපනාදකුමාරස්ස ආයාමවිත්ථාරතො අඩ්ඪයොජනිකං උබ්බෙධෙන පඤ්චවීසති යොජනං රතනපාසාදං මාපෙහීති පෙසෙසි.

සො වඩ්ඪකිවෙසෙන වඩ්ඪකීනං සන්තිකං ආගන්ත්වා තුම්හෙ පාතරාසං භුඤ්ජිත්වා එථාති තෙ පෙසෙත්වා දණ්ඩකෙන භූමියං පහරි. තාවදෙව වුත්තප්පකාරො සත්තභූමකො පාසාදො උට්ඨහි. මහාපනාදස්ස පාසාදමඞ්ගලං ඡත්තමඞ්ගලං ආවාහමඞ්ගලන්ති තීණි එකතොව අහෙසුං. මඞ්ගලට්ඨානෙ උභයරට්ඨවාසිනො සන්නිපතිත්වා මඞ්ගලච්ඡණෙන සත්තවස්සානි වීතිනාමෙසුං. නෙව නෙ රාජා උය්‍යොජෙති. තෙසං වත්ථාලඞ්කාරඛාදනීයභොජනීයාදි සබ්බං රාජකුලසන්තකඤ්ඤෙව අහොසි.

තෙ සත්තසංවච්ඡරච්චයෙන උපක්කොසිත්වා සුරුචිමහාරාජෙන කිමෙතන්ති පුට්ඨා මහාරාජ අම්හාකං මඞ්ගලං භුඤ්ජන්තානං සත්ත වස්සානි ගතානි කදා මඞ්ගලස්ස ඔසානං භවිස්සතීති ආහංසු. තාතා පුත්තෙන මෙ එත්තකං කාලං න හසිතපුබ්බං යදා සො හසිස්සති තදා ගමිස්සථාති. අථ මහාජනො භෙරිං චරාපෙත්වා නටෙ සන්නිපාතෙසි. නටසහස්සානි සන්නිපතිත්වා සත්තකොට්ඨාසා හුත්වා නච්චන්තා රාජානං හසාපෙතුං නාසක්ඛිංසු. තස්ස හි දිබ්බනාටකානං දිට්ඨත්තා තෙසං නච්චං අමනුඤ්ඤං අහොසි.

තදා භණ්ඩුකණ්ණපණ්ඩුකණ්ණා නාම ද්වෙ නාටකජෙට්ඨකා මයං රාජානං හසාපෙස්සාමාති භණ්ඩුකණ්ණො තාව රාජද්වාරෙ මහන්තං අතුලං නාම අම්බං මාපෙත්වා සුත්තගුළං ඛිපිත්වා තස්ස සාඛාය ලග්ගාපෙත්වා සුත්තෙන අතුලම්බං අභිරුහි අතුලම්බොති කිර වෙස්සවණස්ස අම්බො. අථ තං වෙස්සවණස්ස දාසා ගහෙත්වා අඞ්ගපච්චඞ්ගානි ඡින්දිත්වා පාතෙසුං. සෙසනටා තානි සමොධානෙත්වා උදකෙන සිඤ්චිංසු. සො පුප්ඵපටං නිවාසෙත්වා ච පාරුපිත්වා ච නච්චන්තොව උට්ඨහි මහාපනාදො තම්පි දිස්වා නෙව හසි. පණ්ඩුකණ්ණනටො රාජඞ්ගණෙ දාරුචිතකං කාරෙත්වා අත්තනො පරිසාය සද්ධිං අග්ගිං පවිසි. තස්මිං නිබ්බුතෙ චිතකං උදකෙන සිඤ්චිංසු. සො සපරිසො පුප්ඵපටං නිවාසෙත්වා ච පාරුපිත්වා ච නච්චන්තොව උට්ඨහි. තම්පි දිස්වා රාජා නෙව හසි ඉති තං හසාපෙතුං අසක්කොන්තා මනුස්සා උපද්දුතා අහෙසුං.

සක්කො තං කාරණං ඤත්වා ගච්ඡ තාත මහාපනාදං හසාපෙත්වා එහීති දෙවනාටකං පෙසෙසි. සො ආගන්ත්වා රාජඞ්ගණෙ ආකාසෙ ඨත්වා උපඩ්ඪඞ්ගං නාම දස්සෙසි. එකොව හත්ථො එකොව පාදො එකං අක්ඛි එකා දාඨිකා නච්චති චලති ඵන්දති සෙසං නිච්චලං අහොසි. තං දිස්වා මහාපනාදො ඊසකං සිතං අකාසි. මහාජනො පන හසන්තො හසන්තො හස්සං ධාරෙතුං සතිං පච්චුපට්ඨාපෙතුං අසක්කොන්තො අඞ්ගානි විස්සජ්ජෙත්වා රාජඞ්ගණෙයෙව පපති. තස්මිං කාලෙ මඞ්ගලං නිට්ඨිතං. සෙසමෙත්ථ–

පනාදො නාම සො රාජා යස්ස යූපො සුවණ්ණයොති

මහාපනාදජාතකෙන වණ්ණෙතබ්බං. රාජා මහාපනාදො දානාදීනි පුඤ්ඤානි කත්වා ආයුපරියොසානෙ දෙවලොකමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ විසාඛා පුබ්බෙපි මම සන්තිකා වරං ලභියෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා මහාපනාදො භද්දජි අහොසි. සුමෙධා දෙවී විසාඛා. විස්සකම්මො ආනන්දො. සක්කො අහමෙවාති.

සුරුචිජාතකං.

---

14. 7.

අප්පොස්සුක්කොදානි තුවං කපොතාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උපොසථිකෙ පඤ්චසතෙ උපාසකෙ ආරබ්භ කථෙසි. තදා හි සත්ථා ධම්මසභායං චතුපරිසමජ්ඣෙ අලඞ්කතබුද්ධාසනෙ නිසීදිත්වා මුදුචිත්තෙන පරිසං ඔලොකෙත්වා අජ්ජ උපාසකානං කථං පටිච්ච දෙසනා සමුට්ඨහිස්සතීති ඤත්වා උපාසකෙ ආමන්තෙත්වා උපොසථිකත්ථ උපාසකාති පුච්ඡිත්වා ආම භන්තෙති වුත්තෙ සාධු වො කතං

උපොසථොනාමෙස පොරාණකපණ්ඩිතානං වංසො පොරාණකපණ්ඩිතා හි රාගාදිකිලෙසනිග්ගහත්ථං උපොසථවාසං වසිංසූති වත්වා තෙහි යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ මගධරට්ඨාදීනං තිණ්ණං රට්ඨානං අන්තරෙ අටවි අහොසි. බොධිසත්තො මගධරට්ඨෙ බ්‍රාහ්මණමහාසාලකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා වයප්පත්තො කාමෙ පහාය නික්ඛමිත්වා තං අටවිං පවිසිත්වා අස්සමං කත්වා වාසං කප්පෙසි. තස්ස පන අස්සමස්ස අවිදූරෙ එකස්මිං වනගහණෙ අත්තනො භරියාය සද්ධිං කපොතසකුණො වසති එකස්මිං වම්මිකෙ අහි එකස්මිං වනගුම්බෙ සිගාලො එකස්මිං වනගුම්බෙ අච්ඡො. තෙ චත්තාරොපි කාලෙන කාලං ඉසිං උපසඞ්කමිත්වා ධම්මං සුණන්ති.

අථෙකදිවසං කපොතො භරියාය සද්ධිං කුලාවකා නික්ඛමිත්වා ගොචරාය පක්කාමි. තස්ස පච්ඡතො ගච්ඡන්තිං කපොතිං එකො සෙනො ගහෙත්වා පලායි. තස්සා විරවසද්දං සුත්වා කපොතො නිවත්තිත්වා ඔලොකෙන්තො තං තෙන හරියමානං පස්සි. සෙනොපි තං විරවන්තිං යෙව මාරෙත්වා ඛාදි. කපොතො තාය වියොගෙන රාගපරිළාහෙන පරිඩය්හමානො චින්තෙසි අයං රාගො මං අතිවිය කිලමෙති න දානි ඉමං අනිග්ගහෙත්වා ගොචරාය පක්කමිස්සාමීති සො ගොචරපථං පච්ඡින්දිත්වා තාපසස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා රාගනිග්ගහාය උපොසථං සමාදියිත්වා එකමන්තං නිපජ්ජි.

සප්පොපි ගොචරං පරියෙසිස්සාමීති වසනට්ඨානා නික්ඛමිත්වා පච්චන්තගාමෙ ගාවීනං චරණට්ඨානෙ ගොචරං පරියෙසති. තදා ගාමභොජකස්ස සබ්බසෙතො මඞ්ගලඋසභො ගොචරං ගහෙත්වා එකස්මිං වම්මිකපාදෙ ජන්නුකා පතිට්ඨාය සිඞ්ගෙහි මත්තිකං ගණ්හන්තො කීළති. සප්පො ගාවීනං පදසද්දෙන භීතො තං වම්මිකං පවිසිතුං පක්කන්තො. අථ තං උසභො පාදෙන අක්කමි. සො තං කුජ්ඣිත්වා ඩසි. උසභො තත්ථෙව ජීවිතක්ඛයං පත්තො. ගාමවාසිනො උසභො කිර මතොති සුත්වා සබ්බෙ එකතොව ආගන්ත්වා කන්දිත්වා තං ගන්ධමාලාදීහි පූජෙත්වා ආවාටෙ නිඛණිත්වා පක්කමිංසු. සප්පො තෙසං ගතකාලෙ නික්ඛමිත්වා අහං කොධං නිස්සාය ඉමං ජීවිතා වොරොපෙත්වා මහාජනස්ස හදයෙ සොකං පවෙසෙසිං න දානි ඉමං කොධං අනිග්ගහෙත්වා ගොචරාය පක්කමිස්සාමීති නිවත්තිත්වා අස්සමං ගන්ත්වා කොධනිග්ගහාය උපොසථං සමාදියිත්වා එකමන්තං නිපජ්ජි.

සිගාලොපි ගොචරං පරියෙසන්තො එකං මතහත්ථිං දිස්වා මහා මෙ ගොචරො ලද්ධොති තුට්ඨො ගන්ත්වා සොණ්ඩාය ඩසි ථම්භෙ දට්ඨකාලො විය අහොසි. තත්ථ අස්සාදං අලභිත්වා දන්තෙ ඩසි. පාසාණෙ දට්ඨකාලො විය අහොසි. කුච්ඡියං ඩසි කුසූලෙ දට්ඨකාලො විය අහොසි. නඞ්ගුට්ඨෙ ඩසි අයථාලෙ දට්ඨකාලො විය අහොසි. වච්චමග්ගෙ ඩසි ඝතපූවෙ දට්ඨකාලො විය අහොසි. සො ලොභවසෙන ඛාදන්තො අන්තො

කුච්ඡියං පාවිසි තත්ථ ජාතකාලෙ මංසං ඛාදති පිපාසිතකාලෙ ලොහිතං පිවති නිපජ්ජනකාලෙ අන්තානි ච පප්ඵාසඤ්ච අවත්ථරිත්වා නිපජ්ජති. සො ඉධෙව මෙ අන්නපානඤ්ච සයනඤ්ච නිප්ඵන්නං අඤ්ඤත්ථ කිං කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා තත්ථෙව අභිරතො බහි අනික්ඛමිත්වා අන්තො කුච්ඡියංයෙව වසි. අපරභාගෙ වාතාතපෙන හත්ථිකුණපෙ සුක්ඛන්තෙ කරීසමග්ගො පිහිතො සිගාලො අන්තො කුච්ඡියං උපපච්චියමානො අප්පමංසලොහිතො පණ්ඩුසරීරො හුත්වා නික්ඛමනමග්ගං න පස්සි. අථෙක දිවසං අකාලමෙඝො වස්සි කරීසමග්ගො තෙමියමානො මුදු හුත්වා විවරං දස්සෙසි සිගාලො ඡිද්දං දිස්වා අතිචිරං කිලන්තොම්හි ඉමිනා ඡිද්දෙන පලායිස්සාමීති කරීසමග්ගං සීසෙන පහරි. තස්ස සම්බාධට්ඨානෙන වෙගෙන නික්ඛන්තස්ස සිණ්හසරීරස්ස සබ්බානි ලොමානි කරීසමග්ගෙ ලග්ගානි තාලක්ඛන්ධොවිය නිල්ලොමසරීරො හුත්වා නික්ඛමි. සො ලොභං නිස්සාය මයා ඉදං දුක්ඛං අනුභූතං ඉදානි ඉමං අනිග්ගහෙත්වා ගොචරං න ගණ්හිස්සාමීති චින්තෙත්වා තං අස්සමං ගන්ත්වා ලොභනිග්ගහාය උපොසථඞ්ගං සමාදියිත්වා එකමන්තෙ නිපජ්ජි.

අච්ඡොපි අරඤ්ඤා නික්ඛමිත්වා අත්‍රිච්ඡාභිභූතො මලරට්ඨෙ පච්චන්තගාමං ගතො ගාමවාසිනො අච්ඡොකිරාගතොති ධනුදණ්ඩාදිහත්ථා නික්ඛමිත්වා තෙන පවිට්ඨං ගුම්බං පරිවාරෙසුං සො මහාජනෙන පරිවාරිතභාවං ඤත්වා නික්ඛමිත්වා පලායි. පලායන්තමෙව තං ධනූහි චෙව දණ්ඩෙහි ච පොථෙසුං සො භින්නෙන සීසෙන ලොහිතෙන ගලන්තෙන අත්තනො වසනට්ඨානං ගන්ත්වා ඉදං දුක්ඛං මම අත්‍රිච්ඡාලොභවසෙන උප්පන්නං ඉදානි තං අනිග්ගහෙත්වා ගොචරං ගණ්හිස්සාමීති තං අස්සමං ගන්ත්වා අත්‍රිච්ඡානිග්ගහාය උපොසථං සමාදියිත්වා එකමන්තෙ නිපජ්ජි.

තාපසොපි අත්තනො ජාතිං නිස්සාය මානවසිකො හුත්වා ඣානං උප්පාදෙතුං න සක්කොති. අථෙකො පච්චෙකබුද්ධො තස්ස මානනිස්සිතභාවං ඤත්වා අයං න ලාමකසත්තො බුද්ධඞ්කුරො එස ඉමස්මිංයෙව කප්පෙ සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණිස්සති ඉමස්ස මානනිග්ගහං කත්වා සමාපත්තිනිබ්බත්තනාකාරං කරිස්සාමීති තස්මිං පණ්ණසාලාය නිසින්නෙයෙව උත්තරහිමවන්තතො ආගන්ත්වා තස්ස පාසාණඵලකෙ නිසීදි. සො නික්ඛමිත්වා තං අත්තනො ආසනෙ නිසින්නං දිස්වා මානනිස්සිතභාවෙන අනත්තමනො හුත්වා තං උපසඞ්කමිත්වා අච්ඡරං පහරිත්වා නස්ස වසල කාලකණ්ණි මුණ්ඩසමණ කිමත්ථං මම නිසීදනඵලකෙ නිසින්නොසීති ආහ. අථ නං සො සප්පුරිස කස්මා මානනිස්සිතොසි අහං පටිවිද්ධපච්චෙකබොධිඤාණො ත්වං ඉමස්මිංයෙව කප්පෙ සබ්බඤ්ඤුබුද්ධො භවිස්සසි බුද්ධඞ්කුරොසි පාරමිතා පූරෙත්වා ආගතො අඤ්ඤං එත්තකං නාම කාලං අතික්කමිත්වා බුද්ධො භවිස්සසි බුද්ධත්තභාවෙ සිද්ධත්ථො නාම භවිස්සසීති නාමඤ්ච ගොත්තඤ්ච කුලඤ්ච අග්ගසාවකාදයො ච සබ්බෙ ආචික්ඛිත්වා කිමත්ථං මානනිස්සිතො හුත්වා ඵරුසො හොසි නයිදං තවානුච්ඡවිකන්ති ඔවාදමදාසි. සො තෙන එවං වුත්තොපි නෙව නං වන්දි නෙව කදා අහං බුද්ධො භවිස්සාමීති ආදී පුච්ඡි. අථ නං

පච්චෙකබුද්ධො තව ජාතියා මම ගුණානං මහන්තභාවං ජාන සචෙ සක්කොසි අහං විය ආකාසෙ විචරාහීති වත්වා ආකාසෙ උප්පතිත්වා අත්තනො පාදපංසුං තස්ස ජටාමණ්ඩලෙ විකිරන්තො උත්තරහිමවන්තමෙව ගතො. තාපසො තස්ස ගතකාලෙ සංවෙගප්පත්තො හුත්වා අයං සමණො එවං ගරුසරීරො වාතමුඛෙ ඛිත්තතූලපිචුම්පිව ආකාසෙ පක්ඛන්තො අහං ජාතිමානෙන එවරූපස්ස පච්චෙකබුද්ධස්ස නෙව පාදෙ වන්දිං නෙව කදා බුද්ධො භවිස්සාමීති පුච්ඡිං ජාතිනාමෙසා කිං කරිස්සති ඉමස්මිං ලොකෙ සීලචරණමෙව මහන්තං අයං ඛො පන මෙ මානො වඩ්ඪෙන්තො නිරයං උපනෙස්සති නදානි ඉමං මානං අනිග්ගහෙත්වා ඵලාඵලත්ථාය ගමිස්සාමීති පණ්ණසාලං පවිසිත්වා මානනිග්ගහාය උපොසථං සමාදාය කට්ඨත්ථරිකාය නිසින්නො මහාඤාණො කුලපුත්තො මානං නිග්ගහෙත්වා කසිණං භාවෙත්වා අභිඤ්ඤාසමාපත්තියො නිබ්බත්තෙත්වා නික්ඛමිත්වා චඞ්කමණකොටියං පාසාණඵලකෙ නිසීදි.

අථ නං කපොතාදයො උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. මහාසත්තො කපොතං පුච්ඡි ත්වං අඤ්ඤෙසු දිවසෙසු න ඉමාය වෙලාය ආගච්ඡසි ගොචරං පරියෙසසි කින්නු අජ්ජ උපොසථිකො ජාතොසීති ආම භන්තෙති.

අථ නං කෙන කාරණෙනාති පුච්ඡන්තො පඨමං ගාථමාහ.

අප්පොස්සුක්කො දානි තුවං කපොත
විහඞ්ගම න තව භොජනත්ථො,
ඛුදං පිපාසං අධිවාසයන්තො
කස්මා භවං පොසථිකො කපොතොති.

තත්ථ **අප්පොස්සුක්කොති** නිරාලයො. **භොජනත්ථොති** කිං අජ්ජ තව භොජනෙන අත්ථො නත්ථි.

තං සුත්වා කපොතො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

අහං පුරෙ ගිද්ධිගතො කපොතියා
අස්මිං පදෙසස්මිං උභො රමාම,
අථග්ගහී සාකුණිකො කපොතිං
අකාමකො තාය විනා අහොසිං.

නානාභවා විප්පයොගෙන තස්සා
මනොමයං වෙදනං වෙදියාමි,
තස්මා අහං පොසථං පාලයාමි
රාගො මමං මා පුනරාගමාසීති.

තත්ථ **රමාමාති** ඉමස්මිං භූමිභාගෙ කාමරතියා රමාම. **සාකුණිකොති** සෙනසකුණො.

කපොතෙන අත්තනො උපොසථකම්මෙ වණ්ණිතෙ මහාසත්තො සප්පාදිසු එකමෙකං පුච්ඡි. තෙපි යථාභූතං ව්‍යාකරිංසු.

අනුජ්ජුගාමී උරග ද්විජිව්හ
දාඨාවුධො ඝොරවිසොසි සප්ප,
ඛුද්දං පිපාසං අධිවාසයන්තො
කස්මා භවං පොසථිකො නු දීඝො.

උසභො අහු බලවා ගාමිකස්ස
චලක්කකූ වණ්ණබලූපපන්නො,
මං අක්කමී තං කුපිතො අඩංසිං
දුක්ඛාභිතුන්නො මරණං උපාගමි.

තතො ජනා නික්ඛමිත්වාන ගාමා
කන්දිත්ව රොදිත්ව උපක්කමිංසු,
තස්මා අහං පොසථං පාලයාමි
කොධො මමං මා පුනරාගමාසි.

මතාන මංසානි බහු සුසානෙ
මනුඤ්ඤරූපං තව භොජනෙතං,
ඛුද්දං පිපාසං අධිවාසයන්තො
කස්මා භවං පොසථිකො සිගාලො.

පවිස්සං කුච්ඡිං මහතො ගජස්ස
කුණපෙ රතො හත්ථිමංසෙ පගිද්ධො,
උණ්හො ච වාතො තිඛිණා ච රස්මියො
තෙ සොසයුං තස්ස කරීසමග්ගං.

කිසො ච පණ්ඩු ච අහං භදන්තෙ
න මෙ අහු නික්ඛමණාය මග්ගො,
මහා ච මෙඝො සහසා පවස්සි
සො තෙමයී තස්ස කරීසමග්ගං.

තතො අහං නික්ඛමිස්සං භදන්තෙ
චන්දො යථා රාහුමුඛා පමුත්තො,
තස්මා අහං පොසථං පාලයාමි
ලොභො මමං මා පුනරාගමාසි.

වම්මිකථූපස්මිං කිපිල්ලිකානි
නිප්පොථයන්තො තුවං පුරෙ චරසි,
ඛුද්දං පිපාසං අධිවාසයන්තො
කස්මා භවං පොසථිකො නු අච්ඡ.

සකං නිකෙතං අතිහීළයානො
අත්‍රිච්ඡතාය මලතං අගඤ්ඡිං,
තතො ජනා නික්ඛමිත්වාන ගාමා
කොදණ්ඩකෙන පරිපොථයිංසු මං.

සො භින්නසීසො රුහිරමක්ඛිතඞ්ගො
පච්චාගමාසිං සකං නිකෙතං,
තස්මා අහං පොසථං පාලයාමි
අත්‍රිච්ඡතා මා පුනරාගමාසීති.

තත්ථ **අනුජ්ජුගාමීති** ආදීහි තං ආලපති. **වලක්කකූති** වලමානසකුඩො. **දුක්ඛාභිතුන්නොති** සො උරගො දුක්ඛෙන **අභිතුන්නො** ආතුරො හුත්වා බහූති බහූති. **පවිස්සන්ති** පාවිසිං. **රස්මියොති** සූරිය රස්මියො. **නික්ඛමිස්සන්ති** නික්ඛමිං. **කිපිල්ලිකානිත්** උපචිකායො. **නිප්පොථයන්තොති** ඛාදමානො. **අතිහීලයානොති** **අතිමඤ්ඤන්තො** ගරහන්තො. **කොදණ්ඩකෙනාති** ධනුදණ්ඩෙහිචෙව **මුග්ගරෙහිච**.

එවං තෙ චත්තාරොපි අත්තනො උපොසථකම්මං **වණ්ණෙත්වා** උට්ඨාය **මහාසත්තං** වන්දිත්වා භන්තෙ තුම්හෙ **අඤ්ඤෙසු දිවසෙසු** ඉමාය වෙලාය ඵලාඵලත්ථාය ගච්ඡථ අජ්ජ අගන්ත්වා **කස්මා උපො** සථිකත්ථාති පුච්ඡන්තා ගාථමාහංසු.

යං නො අපුච්ඡිත්ථ තුවං භදන්තෙ
සබ්බෙව ව්‍යාකරිම්හා යථා පජානං,
මයම්පි පුච්ඡාම තවං භදන්තෙ
කස්මා භවං පොසථිකො නු **බ්‍රහ්මෙති**.

සොපි තෙසං ව්‍යාකාසි.

අනූපලිත්තො මම අස්සමම්හි
පච්චෙකබුද්ධො මුහුත්තං නිසීදි,
සො මං අවෙදි ගතිමාගතිඤ්ච
නාමඤ්ච ගොත්තං චරණඤ්ච **සබ්බං**.
එවම්පහං නාග්ගහෙ තස්ස පාදෙ
න චාපි තං මානගතෙන පුච්ඡිං,
තස්මා අහං පොසථං පාලයාමි
මානො මමං මා පුනරාගමාසීති.

තත්ථ **යං නොති** යමත්ථං ත්වං අම්හෙ පුච්ඡි. **යථා පජානන්ති** අත්තනො පජානනනියාමෙන තං මයං ව්‍යාකරිම්හ. **අනූපලිත්තොති** සබ්බකිලෙසෙහි අලිත්තො. **සො මං අවෙදීති** සො **මම** ඉදානි ගන්තබ්බට්ඨානඤ්ච අනාගතෙ ත්වං එවං නාමො **බුද්ධො භවිස්සසි** එවං ගොත්තො එවරූපෙන සීලචරණෙන **භවිස්සතීති** එවං **නාමඤ්ච** ගොත්තඤ්ච චරණඤ්ච සබ්බං මං අවෙදි ජානාපෙසි **කථෙසි මෙති**. **එවම්පහං නාග්ගහෙති** එවං කථෙන්තස්සාපි **තස්සාහං අත්තනො** මානං **නිස්සාය** පාදෙ න වන්දිං.

එවං **මහාසත්තො අත්තනො** උපොසථකාරණං **කථෙත්වා** තෙ ඔවදිත්වා උය්‍යොජෙත්වා **පණ්ණසාලං** පාවිසි. **ඉතරෙපි** යථාඨානානි ගමිංසු. මහාසත්තො අපරිහීනජ්ඣානො බ්‍රහ්මලොකපරායණො **අහොසි**. **ඉතරෙ** තස්සොවාදෙ ඨත්වා සග්ගපරායණා අහෙසුං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං උපාසකා උපොසථො නාමෙස පොරාණකපණ්ඩිතානං වංසො වසිතබ්බො උපොසථවාසොති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා කපොතො අනුරුද්ධො අහොසි අච්ඡො කස්සපො සිගාලො මොග්ගල්ලානො සප්පො සාරිපුත්තො තාපසො අහමෙවාති.

පඤ්චුපොසථජාතකං.

---

14. 8.

සචෙ හි ත්‍යාහං ධනහෙතු ගහිතොති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං උක්කණ්ඨිතං භික්ඛුං ආරබ්භ කථෙසි. තං හි භික්ඛුං සත්ථා සච්චං කිර ත්වං උක්කණ්ඨිතොති පුච්ඡිත්වා සච්චං භන්තෙති වුත්තෙ භික්ඛු අයං නන්දිරාගො තාදිසං කිං නාම නාලොලෙස්සති නහි සිනෙරුං උප්පාටනකවාතො සාමන්තෙ පුරාණපණ්ණස්ස ලජ්ජති පුබ්බෙ සත්ත වස්සසතානි අන්තො කිලෙසසමුදාචාරං වාරෙත්වා විහරන්තෙ විසුද්ධසත්තෙපෙස ආලොලෙසි යෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බොධිසත්තො පච්චන්තපදෙසෙ මොරසකුණියා කුච්ඡිස්මිං පටිසන්ධිං අග්ගහෙසි. ගබ්භෙ පරිපාකගතෙ මාතා ගොචරභූමියං අණ්ඩං පාතෙත්වා පක්කාමි. අණ්ඩඤ්ච මාතු අරොගභාවෙ සති අඤ්ඤස්මිං දීඝජාතිකාදිපරිපන්ථෙ අවිජ්ජමානෙ න නස්සති තස්මා තං අණ්ඩං කණිකාරමකුලං විය සුවණ්ණවණ්ණං හුත්වා පරිණතකාලෙ අත්තනො ධම්මතාය භිජ්ජි. සුවණ්ණවණ්ණො මොරච්ඡාපො නික්ඛමි. තස්ස ද්වෙ අක්ඛීනි ජිඤ්ජුකඵලසදිසානි තුණ්ඩං පවාළවණ්ණං තිස්සො රත්තරාජියො ගීවං පරික්ඛිපිත්වා පිට්ඨිමජ්ඣෙන අගමංසු. සො වයප්පත්තො භණ්ඩසකටමත්තසරීරො අභිරූපො අහොසි. තං සබ්බෙ නීලමොරා සන්නිපතිත්වා රාජානං කත්වා පරිවාරයිංසු.

සො එකදිවසං උදකසොණ්ඩියා පාණීයං පිවන්තො අත්තනො රූපසම්පත්තිං දිස්වා චින්තෙසි අහං සබ්බමොරෙහි අතිරෙකරූපසොභො සචාහං ඉමෙහි සද්ධිං මනුස්සපථෙ වසිස්සාමි පරිපන්ථො මෙ උප්පජ්ජිස්සති හිමවන්තං ගන්ත්වා එකකොව ඵාසුකට්ඨානෙ වසිස්සාමීති සො රත්තිභාගෙ මොරෙසු පටිසල්ලීනෙසු කඤ්චි අජානාපෙත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා තිස්සො පබ්බතරාජියො අතික්කම්ම චතුත්ථාය පබ්බතරාජියා එකස්මිං අරඤ්ඤෙ පදුමසඤ්ඡන්නො මහාජාතස්සරො තස්සාවිදූරෙ එකං පබ්බතං නිස්සාය ඨිතො මහානිග්‍රොධරුක්ඛො අත්ථි තස්ස සාඛාය නිලීයි.

තස්ස පන පබ්බතස්ස වෙමජ්ඣෙ මනාපා ගුහා අත්ථි සො තත්ථ වසිතුකාමො හුත්වා තස්සා පමුඛෙ පබ්බතතලෙ නිලීයි. තං ඨානං නෙව හෙට්ඨාභාගෙන අභිරූහිතුං න උපරිභාගෙන ඔතරිතුං සක්කා පක්ඛි

බිළාල දීඝජාතික මනුස්සභයෙහි විමුත්තං සො ඉදං මෙ ඵාසුකට්ඨා නන්ති තං දිවසං තත්ථෙව වසිත්වා පුන දිවසෙ පබ්බතගුහාතො උට්ඨාය පබ්බතමත්ථකෙ පුරත්ථාභිමුඛො නිසින්නො උදෙන්තං සුරියමණ්ඩලං දිස්වා අත්තනො දිවාරක්ඛාවරණත්ථාය "උදෙතයං චක්ඛුමා එකරාජා"ති පරිත්තං කත්වා ගොචරභූමිං ඔතරිත්වා ගොචරං ගහෙත්වා සායං ආගන්ත්වා පබ්බතමත්ථකෙ පච්ඡාභිමුඛො නිසින්නො අත්ථමෙන්තං සුරිය මණ්ඩලං දිස්වා රත්තිං රක්ඛාවරණත්ථාය "අපෙතයං චක්ඛුමා එක රාජා"ති පරිත්තං කත්වා එතෙනුපායෙන වසති.

අථ නං එකදිවසං එකො ලුද්දපුත්තො අරඤ්ඤෙ විචරන්තො පබ්බතමත්ථකෙ නිසින්නං දිස්වා අත්තනො නිවෙසනං ගන්ත්වා මරණකාලෙ පුත්තං ආහ තාත චතුත්ථාය පබ්බතරාජියා අරඤ්ඤෙ සුවණ්ණවණ්ණො මොරො අත්ථි සචෙ රාජා පුච්ඡති ආචික්ඛෙය්‍යාසීති.

අථෙකස්මිං දිවසෙ බාරාණසීරඤ්ඤො ඛෙමා නාම අග්ගමහෙසී පච්චූසකාලෙ සුපිනං පස්සි එවරූපො සුපිනො අහොසි සුවණ්ණ වණ්ණො මොරො ධම්මං දෙසෙති සා සාධුකාරං දත්වා ධම්මං සුණාති මොරො ධම්මං දෙසෙත්වා උට්ඨාය පක්කාමි. සා මොරරාජා ගච්ඡති ගණ්හථ නන්ති වදන්තීයෙව පබුජ්ඣි. පබුජ්ඣිත්වා පන සුපිනභාවං ඤත්වා සුපිනොති වුත්තෙ රාජා න ආදරං කරිස්සති දොහළො මෙති වුත්තෙ කරිස්සතීති චින්තෙත්වා දොහළිනී හුත්වා නිපජ්ජි.

අථ නං රාජා උපසඞ්කමිත්වා පුච්ඡි භද්දෙ කින්තෙ අඵාසුකන්ති දොහළො මෙ උප්පන්නොති. කිං ඉච්ඡසි භද්දෙති. සුවණ්ණවණ්ණස්ස මොරස්ස ධම්මං සොතුං දෙවාති. භද්දෙ කුතො තාදිසං මොරං ලච්ඡාමාති. දෙව සචෙ න ලභාමි ජීවිතමෙම නත්ථීති. භද්දෙ මාචින්තයි සචෙ කත්ථචි අත්ථි ලභිස්සසීති රාජා නං අස්සාසෙත්වා ගන්ත්වා රාජාසනෙ නිසින්නො අමච්චෙ පුච්ඡි අම්හෙ දෙවී සුවණ්ණවණ්ණස්ස මොරස්ස ධම්මං සොතුකාමා මොරානාම සුවණ්ණවණ්ණා හොන්තීති බ්‍රාහ්මණා ජානිස්සන්ති දෙවාති. රාජා බ්‍රාහ්මණෙ පුච්ඡි බ්‍රාහ්මණා එවමාහංසු මහාරාජ ජලජෙසු මච්ඡ කච්ඡපා කක්කටකා ථලජෙසු මිගා හංසා මොරා තිත්තිරා එතෙ තිරච්ඡානගතා මනුස්සාච සුවණ්ණවණ්ණා හොන්තීති අම්හාකං ලක්ඛණමන්තෙසු ආගතන්ති.

රාජා අත්තනො විජිතෙ ලුද්දපුත්තෙ සන්නිපාතාපෙත්වා සුවණ්ණ වණ්ණමොරො වො දිට්ඨපුබ්බොති පුච්ඡි සෙසා න දිට්ඨපුබ්බොති ආහංසු. යස්ස පන පිතරා ආචික්ඛිතං සො ආහ මයාපි න දිට්ඨපුබ්බො පිතා ච පන මෙ අසුකට්ඨානෙ නාම සුවණ්ණවණ්ණමොරො අත්ථීති කථෙසීති. අථ නං රාජා සම්ම මය්හඤ්ච දෙවියා ච ජීවිතං දින්නං භවිස්සති ගන්ත්වා තං බන්ධිත්වා ආනෙහීති බහුං ධනං දත්වා උය්‍යොජෙසි.

සො පුත්තදුරස්ස ධනං දත්වා තත්ථ ගන්ත්වා මහාසත්තං දිස්වා පාසෙ ඔඩ්ඩෙත්වා අජ්ජ බජ්ඣිස්සති අජ්ජ බජ්ඣිස්සතීති අබජ්ඣිත්වා ව මතො. දෙවී පත්ථනං අලභන්තී මතා. රජා තමෙම මොරං නිස්සාය පියභරියා මතාති කුජ්ඣිත්වා වෙරවසිකො හුත්වා හිමවන්තෙ චතුත්ථාය පබ්බතරාජියා සුවණ්ණවණ්ණො මොරො චරති තස්ස මංසං ඛාදිත්වා අජරාමරා හොන්තීති සුවණ්ණපට්ටෙ ලිඛාපෙත්වා පට්ටං සාරමඤ්ජූසායං ඨපෙත්වා කාලමකාසි. අථඤ්ඤො රජා අහොසි සො පට්ටෙ අක්ඛරානි දිස්වා අජරාමරො භවිස්සාමීති තස්ස ගහණත්ථාය එකං ලුද්දං පෙසෙසි සොපි තත්ථෙව මතො එවං ඡ රාජපරිවට්ටා ගතා ඡ ලුද්දපුත්තා හිමවන්තෙ එව මතා. සත්තමෙන පන රඤ්ඤා පෙසිතො සත්තමො ලුද්දො අජ්ජ අජ්ජෙවාති සත්ත සංවච්ඡරානි බන්ධිතුං අසක්කොන්තො චින්තෙසි කින්නුඛො ඉමස්ස මොරරාජස්ස පාදෙ පාසස්ස අසඤ්චරණකාරණන්ති.

අථ තං පරිගණ්හන්තො සායං පාතං පරිත්තං කරොන්තං දිස්වා ඉමස්මිං ඨානෙ අඤ්ඤො මොරො නත්ථි ඉමිනා බ්‍රහ්මචාරිනා භවිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියානුභාවෙන චෙව පරිත්තානුභාවෙන චස්ස පාදෙ පාසෙ න බජ්ඣතීති නයතො පරිග්ගහෙත්වා පච්චන්තජනපදං ගන්ත්වා එකං මොරිං බන්ධිත්වා යථා සා අච්ඡරාය පහටාය වස්සති පාණිම්හි පහටෙ නච්චති එවං සික්ඛාපෙත්වා ආදාය ගන්ත්වා බොධිසත්තස්ස පරිත්ත කරණතො පුරෙතරමෙව පාසං ඔඩ්ඩෙත්වා අච්ඡරං පහරිත්වා මොරිං වස්සාපෙසි.

මොරො තස්සා සද්දං සුණි. තාවදෙවස්ස සත්ත වස්සසතානි සන්නිසින්නකිලෙසො ඵණං කත්වා පහටාසීවිසො විය උට්ඨහි. සො කිලෙසාතුරො හුත්වා පරිත්තං කාතුං අසක්කුණිත්වා වෙගෙන තස්සා සන්තිකං ගන්ත්වා පාදෙ පාසං පවෙසෙන්තොයෙව ආකාසා ඔතරි. සත්ත වස්සසතානි අසඤ්චරණපාසො තං ඛණංයෙව සඤ්චරිත්වා පාදං බන්ධි.

අථ තං ලුද්දපුත්තො ලට්ඨිඅග්ගෙ ඔලම්බන්තං දිස්වා චින්තෙසි ඉමං මොරරාජානං ඡ ලුද්දා බන්ධිතුං නාසක්ඛිංසු. අහම්පි සත්ත වස්සානි නාසක්ඛිං අජ්ජපනෙස ඉමං මොරිං නිස්සාය කිලෙසාතුරො හුත්වා පරිත්තං කාතුං අසක්කුණිත්වා ආගම්ම පාසෙ බද්ධො හෙට්ඨා සීසකො ලම්බති එවරූපො මෙ සීලවා කිලමිතො එවරූපං අඤ්ඤස්ස පණ්ණාකාරත්ථාය නෙතුං අයුත්තං කිමෙම රඤ්ඤා දින්නෙන සක්කාරෙන විස්සජ්ජෙස්සාමි නන්ති පුන චින්තෙසි අයං නාගබලො ථාම සම්පන්නො මයි උපසඞ්කමන්තෙ එස මං මාරෙතුං ආගච්ඡතීති මරණභයතජ්ජිතො හුත්වා ඵන්දමානො පාදං වා පත්තං වා භින්දෙය්‍ය අනුප ගන්ත්වා ව තං පටිච්ඡන්නෙ ඨත්වා ඛුරප්පෙන තස්ස පාසං ඡින්දිස්සාමි තතො සයමෙව යථා රුචියා ගමිස්සතීති.

සො පවිච්ජන්තො ඨත්වා ධනුං ආරොපෙත්වා ඛුරප්පං සන්දහිත්වා ඨාසි. මොරොපි අයං ලුද්දො මං කිලෙසාතුරං කත්වා බද්ධභාවමෙව ඤත්වා නිරුස්සුකො අච්ඡිස්සති කහං නු ඛො සොති චින්තෙත්වා ඉතො චිතොච ඔලොකෙන්තො ධනුං ආරොපෙත්වා ඨිතං දිස්වා මං මාරෙත්වා ආදාය ගන්තුකාමො භවිස්සතීති මඤ්ඤමානො මරණභයතජ්ජිතො හුත්වා ජීවිතං යාචන්තො පඨමං ගාථමාහ.

සචෙහි ත්‍යාහං ධනහෙතු ගහිතො
මා මං වධී ජීවගාහං ගහෙත්වා,
රඤ්ඤොව මං සම්ම උපන්ති නෙහි
මඤ්ඤෙ ධනං ලච්ඡසි නප්පරූපන්ති.

තත්ථ **සචෙහි ත්‍යාහන්ති** සචෙහි තෙ අහං. **උපන්ති නෙහීති** උපන්තිකං නෙහි. **ලච්ඡසි නප්පරූපන්ති** ලච්ඡසි අනප්පරූපං.

තං සුත්වා ලුද්දපුත්තො චින්තෙසි මොරරාජා අයං මං විජ්ඣිතුකාමතාය ඛුරප්පං සන්දහීති මඤ්ඤති අස්සාසෙස්සාමි නන්ති සො අස්සාසෙන්තො දුතියං ගාථමාහ.

න මෙ අයං තුම්හ වධාය අජ්ජ
සමාහිතො චාපවරෙ ඛුරප්පො,
පාසඤ්ච ත්‍යාහං අධිපාතයිස්සං
යථාසුඛං ගච්ඡතු මොරරාජාති.

තත්ථ **අධිපාතයිස්සන්ති** ඡින්දයිස්සං. තතො මොරො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

යං සත්ත වස්සානි මමානුබන්ධි
රත්තින්දිවං ඛුප්පිපාසං සහන්තො,
අථ කිස්ස මං පාසවසූපනීතං
පමුත්තවෙ ඉච්ඡසි බන්ධනස්මා.

පාණාතිපාතා විරතොනුසජ්ජ
අභයං නු තෙ සබ්බභූතෙසු දින්නං,
යං මං තුවං පාසවසූපනීතං
පමුත්තවෙ ඉච්ඡසි බන්ධනස්මාති.

තත්ථ **යන්ති** යස්මා මං එත්තකං කාලං ත්වං අනුබන්ධි තස්මා තං පුච්ඡාමි. අථ කිස්ස මං පාසවසං උපනීතං බන්ධනස්මා පමොචෙතුං ඉච්ඡසීති අත්ථො. **විරතොනුසජ්ජාති** විරතොනුසි අජ්ජ. **සබ්බභූතෙසූති** සබ්බසත්තානං. ඉතොපරං වචන පටිවචන සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො.

පාණාතිපාතා විරතස්ස බ්‍රූහි
අභයඤ්ච යො සබ්බභූතෙසු දෙති,
පුච්ඡාමි තං මොරරාජෙතමත්ථං
ඉතො චුතො කිං ලභතෙ සුඛං සො,

පාණාතිපාතා විරතස්ස බ්‍රෑමි
අභයඤ්ච යො සබ්බභූතෙසු දෙති,
දිට්ඨෙව ධම්මෙ ලභතෙ පසංසං
සග්ගඤ්ච සො යාති සරීරභෙදා.

නත්ථි දෙවා ඉච්චාහු එකෙ
ඉධෙව ජීවො විභවං උපෙති,
තථා ඵලං සුකතදුක්කතානං
දත්තුපඤ්ඤත්තඤ්ච වදන්ති දානං.
තෙසං වචො අරහතං සද්දහානො
තස්මා අහං සකුණෙ බාධයාමීති.

ඉමා උත්තානසම්බන්ධා ගාථා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා.

තත්ථ ඉච්චාහු එකෙති එකච්චෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවං කථෙන්ති. තෙසං වචො අරහතං සද්දහානොති තස්ස කිර කුලූපකා උච්ඡෙදවාදිනො නග්ගසමණකා තෙ තං පච්චෙකබොධිඤාණස්ස උපනිස්සය සම්පන්නම්පි සන්තං උච්ඡෙදවාදං ගණ්හාපෙසුං සො තෙසං සංසග්ගෙන කුසලාකුසලං නත්ථීති ගහෙත්වා සකුණෙ මාරෙති. එවං මහාසාවජ්ජා එසා අසප්පුරිසසෙවනා නාම තෙයෙව චායං අරහන්තොති මඤ්ඤමානො එවමාහ.

තං සුත්වා මහාසත්තො තස්ස පරලොකස්ස අත්ථිභාවං කථෙස්සාමීති පාසලට්ඨියං අධොසිරො ඔලම්බමානොව-

චන්දො ච සුරියො ච උභො සුදස්සනා
ගච්ඡන්ති ඔභාසයමන්තලික්ඛෙ,
ඉමස්ස ලොකස්ස පරස්ස වා තෙ
කථං නු තෙ ආහු මනුස්සලොකෙති.

ගාථමාහ.

තත්ථ ඉමස්සාති කින්නු තෙ ඉමස්ස ලොකස්ස සන්තකා උදාහු පර ලොකස්සාති භුම්මත්ථෙ වා සාමිවචනං. කථන්නු තෙති තෙසු විමානෙසු චන්දසුරියදෙවපුත්තෙ කථන්නු කථෙන්ති කිං අත්ථීති කථෙන්ති උදාහු නත්ථීති කිං වා දෙවාති උදාහු මනුස්සාති. පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

චන්දො ච සුරියො ච උභො සුදස්සනා
ගච්ඡන්ති ඔභාසයමන්තලික්ඛෙ,
පරස්ස ලොකස්ස න තෙ ඉමස්ස
දෙවාති තෙ ආහු මනුස්සලොකෙති.

අථ නං මහාසත්තො ආහ.

එත්ථෙව තෙ නිහතා හීනවාදා
අහෙතුකා යෙ න වදන්ති කම්මං,
තථා ඵලං සුකතදුක්කතානං
දත්තුපඤ්ඤත්තං යෙ ච වදන්ති දානානි.

තත්ථ **එත්ථෙවතෙනිහතාති** සචෙ චන්දසුරියා දෙවලොකෙ ඨිතා න මනුස්සලොකෙ සචෙ එතෙ දෙවා න මනුස්සා එත්ථෙව එත්තකෙ ව්‍යාකරණෙ තෙ තව කුලූපකා හීනවාදා නිහතා හොන්ති. **අහෙතුකාති** විසුද්ධියා වා සංකිලෙසස්ස වා හෙතුභූතං කම්මං නත්ථීති එවංවාදා. **දත්තුපඤ්ඤත්තන්ති** යෙ ච දානං ලාලකෙහි පඤ්ඤත්තන්ති වදන්ති. සො මහාසත්තෙන කථෙන්තෙන සල්ලක්ඛෙත්වා ගාථාද්වයමාහ.

අද්ධා හි සච්චං වචනං තවෙතං
කථං හි දානං අඵලං වදෙය්‍ය,
තථා ඵලං සුකතදුක්කතානං
දත්තුපඤ්ඤත්තඤ්ච කථං භවෙය්‍ය.

කථංකරෙ කින්තිකරෙ කිමාචරං
කිං සෙවමානො කෙන තපොගුණෙන,
අක්ඛාහි මෙ මොරරාජෙතමත්ථං
යථා අහං නො නිරයං පතෙය්‍යන්ති.

තත්ථ **දත්තුපඤ්ඤත්තඤ්චාති** දානං ච දත්තුපඤ්ඤත්තං නාම කථම්භවෙය්‍යාති අත්ථො. **කථංකරෙති** කතරං කම්මං කරොන්තො අහං නිරයං න ගච්ඡෙය්‍යං ඉතරානි තස්සෙව වෙවචනානි.

තං සුත්වා මහාසත්තො සචාහං ඉමං පඤ්හං කථෙස්සාමි මනුස්සලොකො තුච්ඡො විය කතො භවිස්සති තත්ථෙවස්ස ධම්මිකානං සමණබ්‍රාහ්මණානං අත්ථිභාවං කථෙස්සාමීති චින්තෙත්වා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

යෙ කෙචි අත්ථි සමණා පඨව්‍යා
කාසාවවත්ථා අනගාරියා තෙ,
පාතොව පිණ්ඩාය චරන්ති කාලෙ
විකාලචරියා විරතා හි සන්තො.

තෙ තත්ථ කාලෙනුපසංකමිත්වා
පුච්ඡෙසි යං තෙ මනසො පියං සියා,
තෙ තෙ පවක්ඛන්ති යථාපජානං
ඉමස්ස ලොකස්ස පරස්ස චත්ථන්ති.

තත්ථ **සන්තොති** සන්තපාපා පණ්ඩිතා පච්චෙකබුද්ධා. **යථා පජානන්ති** තෙ තුය්හං අත්තනො ජානනනියාමෙන වක්ඛන්ති කඞ්ඛං තෙ ඡින්දිත්වා කථෙස්සන්ති. **පරස්ස චත්ථන්ති** ඉමිනා නාම කම්මෙන මනුස්සලොකෙ නිබ්බත්තන්ති ඉමිනා දෙවලොකෙ ඉමිනා නිරයාදිසූති එවං ඉමස්ස ච පරස්ස ච ලොකස්ස අත්ථං ආචික්ඛිස්සන්ති තෙ පුච්ඡාති එවඤ්චපන වත්වා නිරයභයෙන තජ්ජෙසි.

සො පන පූරිතපාරමී පච්චෙකබොධිසත්තො සූරියරස්මිසම්ඵස්ස ඔලොකෙත්වා ඨිතං පරිණතපදුමං විය පරිපාකගතඤාණො විචරති සො තස්ස ධම්මකථං සුණන්තො ඨිතපදෙනෙව ඨිතො සඞ්ඛාරෙ

පරිග්ගණ්හිත්වා තිලක්ඛණං සම්මසන්තො පච්චෙකබොධිඤාණං පටිවිජ්ඣි. තස්ස පටිවෙධො ච මහාසත්තස්ස පාසතො මොක්ඛො ච එකක්ඛණෙයෙව අහොසි. පච්චෙකබුද්ධො සබ්බකිලෙසෙ පදාලෙත්වා භවපරියන්තෙ ඨිතො උදානං උදානෙන්තො–

තචංව ජිණ්ණං උරගො පුරාණං
පණ්ඩුපලාසං හරිතො දුමොව,
එසප්පහීනො මම ලුද්දභාවො
පජහාමහං ලුද්දකභාවමජ්ජාති.

ගාථමාහ.

තස්සත්ථො– යථා ජිණ්ණං පුරාණතචං උරගො ජහාති යථා ච හරිතො සම්පජ්ජමානනීලපත්තො දුමො කත්ථචි කත්ථචි ඨිතං පණ්ඩුපලාසං ජහති එවං අහම්පි අජ්ජ ලුද්දභාවං දාරුණභාවං පජහිත්වා ඨිතො සොදානි එස පහීනො මම ලුද්දභාවො සාධු වත පජහාමහං ලුද්දකභාවමජ්ජාති. පජහාමහන්ති පජහිං අහන්ති අත්ථො.

සො ඉමං උදානං උදානෙත්වා අහං තාව සබ්බකිලෙසබන්ධනෙහි මුත්තො නිවෙසනෙ පන මෙ බන්ධිත්වා ඨපිතා බහූ සකුණා අත්ථි තෙ කථං මොචෙස්සාමීති චින්තෙත්වා මහාසත්තං පුච්ඡි මොරරාජ නිවෙසනෙ මෙ බහූ සකුණා බද්ධා අත්ථි තෙ කථං මොචෙස්සාමීති. පච්චෙකබුද්ධතොපි සබ්බඤ්ඤුබොධිසත්තානඤ්ඤෙව උපායපරිග්ගහඤාණං මහන්තතරං හොති. තෙන තං ආහ යං වො මග්ගෙන කිලෙසෙ ඛණ්ඩෙත්වා පච්චෙකබොධිඤාණං පටිවිද්ධං තං ආරබ්භ සච්චකිරියං කරොථ සකලජම්බුදීපෙ බන්ධනගතසත්තො නාම න භවිස්සතීති. සො බොධිසත්තෙන දින්නනයද්වාරෙ ඨත්වා සච්චකිරියං කරොන්තො–

යෙචාපි මෙ සකුණා අත්ථි බද්ධා
සතානි නෙකානි නිවෙසනස්මිං,
තෙසම්පහං ජීවිතං අජ්ජ දම්මි
මොක්ඛඤ්ච තෙ පත්තා සකං නිකෙතන්ති.

ගාථමාහ.

තත්ථ මොක්ඛඤ්ච තෙ පත්තාති සචාහං මොක්ඛං පත්තො. පච්චෙකබොධිඤාණං පටිවිජ්ඣිත්වා ඨිතො. තෙ සත්තෙ ජීවිතදානෙන අනුකම්පාමි එතෙන සච්චෙන. සකං නිකෙතන්ති සබ්බෙපි තෙ සත්තා අත්තනො වසනට්ඨානං ගච්ඡන්තූති වදති.

අථස්ස සච්චකිරියාසමකාලමෙව සබ්බෙ බන්ධනා මුච්චිත්වා තුට්ඨරවං රවන්තා සකට්ඨානමෙව ගමිංසු. තස්මිං පන ඛණෙ තෙසං තෙසං ගෙහෙසු බිළාලෙ ආදිං කත්වා සකලජම්බුදීපෙ බන්ධනගතො සත්තො නාම නාහොසි.

පච්චෙකබුද්ධො හත්ථං උක්ඛිපිත්වා සීසං පරාමසි. තාවදෙව ගිහිලිඞ්ගං අන්තරධායි පබ්බජිතලිඞ්ගං පාතුරහොසි. සො සට්ඨිවස්සත්ථෙරො විය ආකප්පසම්පන්නො අට්ඨපරික්ඛාරධරො හුත්වා ත්වං මෙ මහන්තී

පතිට්ඨං අහොසීති (මොරරාජස්ස අඤ්ජලිමපග්ගය්හ[1]) පදක්ඛිණං කත්වා ආකාසෙ උප්පතිත්වා නන්දමූලකපබ්භාරං අගමාසි. මොරරාජාපි ලට්ඨි අග්ගතො උප්පතිත්වා ගොචරං ගහෙත්වා අත්තනො වසනට්ඨානමෙව ගතො. ඉදානි ලුද්දස්ස සත්ත වස්සානි පාසහත්ථස්ස චරිත්වාපි මොරරාජානං නිස්සාය දුක්ඛා මුත්තභාවං පකාසෙන්තො සත්ථා ඔසාන ගාථමාහ.

ලුද්දො චරී පාසහත්ථො අරඤ්ඤෙ
බාධෙතුං මොරාධිපතිං යසස්සිං,
බන්ධිත්ව මොරාධිපතිං යසස්සිං
දුක්ඛා පමුච්චි යථාහං පමුත්තොති.

තත්ථ **බාධෙතුන්ති** හාරෙතුං. අයමෙවවා පාඨො. **බන්ධිත්වාති** බන්ධිත්වා සීතස්ස ධම්මකථං සුත්වා පටිලද්ධසංවෙගො හුත්වාති අත්ථො. **යථාහන්ති** යථා අහං සයම්භුඤාණෙන මුත්තො එවමෙව සොපි මුත්තොති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු අරහත්තං පාපුණි. තදා මොරරාජා අහමෙව අහොසින්ති.

මහාමොර ජාතකං.

---

14. 9.

යදෙසමානා විචරිම්හාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො ද්වෙ මහල්ලකත්ථෙරෙ ආරබ්භ කථෙසි. මහාකොසලො හිර බිම්බිසාරස්ස ධීතරං දෙන්තො ධීතුන්හානීයමූලත්ථාය කාසිගාමං අදාසි. පසෙනදිරාජා අජාතසත්තුනා පිතරි මාරිතෙ තං ගාමං අච්ඡින්දි. තෙසු තස්සත්ථාය යුජ්ඣන්තෙසු පඨමං අජාතසත්තුස්ස ජයො අහොසි. කොසලරාජා පරාජයප්පත්තො අමච්චෙ පුච්ඡි කෙනනු බො උපායෙන අජාතසත්තුං ගණ්හෙය්‍යාමාති. මහාරාජ භික්ඛූනාම මන්තකුසලා හොන්ති චර පුරිසෙ පෙසෙත්වා විහාරෙ භික්ඛූනං කථං පරිගණ්හිතුං වට්ටතීති. රාජා සාධූති පටිස්සුණිත්වා එථ තුම්හෙ විහාරං ගන්ත්වා පටිච්ඡන්නා හුත්වා භදන්තානං කථං පරිගණ්හථාති පුරිසෙ පයොජෙසි. ජෙතවනෙපි බහූ රාජපුරිසා පබ්බජිතා හොන්ති තෙසු ද්වෙ මහල්ලකත්ථෙරා විහාරපච්චන්තෙ පණ්ණසාලාය වසන්ති. එකො ධනුග්ගහතිස්සත්ථෙරො නාම එකො මන්තිදත්තත්ථෙරො නාම තෙ සබ්බරත්තිං සුපිත්වා පච්චූසකාලෙ පබුජ්ඣිංසු. තෙසු ධනුග්ගහතිස්සත්ථෙරො අග්ගිං ජාලෙත්වා ආහ භන්තෙ දත්තත්ථෙරාති. කිං භන්තෙති. නිද්දායථ තුම්හෙති. නනිද්දායාමි කිං කාතබ්බන්ති. භන්තෙ ලාලකො වතායං කොසලරාජා චාටිමත්තං භොජනමෙව භුඤ්ජිතුං ජානාතීති. අථ කිං භන්තෙති අත්තනො කුච්ඡිම්හි පාණකමත්තෙන අජාතසත්තුනා පරාජිතො රාජාති වදපෙ

---

1 අයං පාඨො මය්හං න ඛමති. සබ්බපොත්ථකෙසු එවමෙව දිස්සති.

තීති. කිං පන භන්තෙ කාතුං වට්ටතීති. භන්තෙ දත්තත්ථෙර යුද්ධං නාම සකටබ්‍යූහචක්කබ්‍යූහපදුමබ්‍යූහවසෙන තිවිධං තෙසු අජාතසත්තුං ගණ්හන්තෙන සකටබ්‍යූහං කත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති. අසුකස්මිං නාම පබ්බතකණ්ණෙ වීසු පසෙසු සුරපුරිසෙ ඨපෙත්වා පුරතො බලං දස්සෙත්වා අන්තො පවිට්ඨභාවං ඤත්වා නදිත්වා වග්ගිත්වා කුම්භෙ පවිට්ඨමච්ඡං විය අන්තො මුට්ඨියං කත්වාව නං ගහෙතුං සක්කාති. පයොජිතපුරිසා තං කථං සුත්වා රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා මහතියා සෙනාය ගන්ත්වා තථා කත්වා අජාතසත්තුං ගහෙත්වා සඞ්ඛලිකබන්ධනෙන බන්ධිත්වා කතිපාහං නිම්මදං කත්වා පුන එවරූපං මාකාසීති අස්සාසෙත්වා මොචෙත්වා ධීතරං වජිරකුමාරිකං නාම තස්ස දත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන විස්සජ්ජෙසි. කොසලරඤ්ඤො ධනුග්ගහතිස්සත්ථෙරස්ස සංවිධානෙන අජාතසත්තු ගහිතොති භික්ඛූනං අන්තරෙ කථා සමුට්ඨහි. ධම්මසභායම්පි තථෙව කථං සමුට්ඨාපෙසුං. සත්ථා ආගන්ත්වා කාය නුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි ධනුග්ගහතිස්සො යුද්ධසංවිධානෙ ඡෙකොයෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසීනගරස්ස ද්වාරගාමවාසී එකො වඩ්ඪකී දාරුඅත්ථාය අරඤ්ඤං ගන්ත්වා ආවාටෙ පතිතං එකං සූකරපොතකං දිස්වා ආනෙත්වා තච්ඡසූකරොතිස්ස නාමං කත්වා පොසෙසි. සො තස්ස උපකාරකො අහොසි. තුණ්ඩෙන රුක්ඛෙ පරිවත්තෙත්වා දෙති දාඨාය වෙඨෙත්වා කාළසුත්තං කඩ්ඪති මුඛෙන ඩසිත්වා වාසිනිඛාදන මුග්ගරෙ ආහරති. සො වුඩ්ඪිප්පත්තො මහාබලො මහාසරීරො අහොසි. වඩ්ඪකී තස්මිං පුත්තපෙමං පච්චුපට්ඨාපෙත්වා ඉමං ඉධ වසන්තං කොචි දෙව හිංසෙය්‍යාති අරඤ්ඤෙ විස්සජ්ජෙසි' සො චින්තෙසි අහං ඉමස්මිං අරඤ්ඤෙ එකකො වසිතුං න සක්ඛිස්සාමි ඤාතකෙ පරියෙසිත්වා තෙහි පරිවුතො වසිස්සාමීති. සො වනඝටාය සූකරෙ පරියෙසන්තො බහූ සූකරෙ දිස්වා තුස්සිත්වා තිස්සො ගාථා අභාසි.

යදෙසමානා විචරිම්හ පබ්බතානි වනානි ච,
අන්වෙසං විචරිං ඤාතී තෙමෙ අධිගතා මයා.

බහුං ඉදං මූලඵලං භක්ඛොචායං අනප්පකො,
රම්මාචිමා ගිරිනදියො ඵාසුවාසො භවිස්සති.

ඉධෙවාහං වසිස්සාමි සහ සබ්බෙහි ඤාතිහි,
අප්පොස්සුක්කො නිරාසඞ්කී අසොකො අකුතොභයොති.

තත්ථ යදෙසමානාති යං ඤාතිගණං පරියෙසන්තා මයං විචරිම්හ අන්වෙසන්තො විචරිං. තෙමෙති තෙ ඉමෙ. භක්ඛොති සො ච වනමූලඵල සඞ්ඛාතො භක්ඛො. අප්පොස්සුක්කොති අනුස්සුක්කො හුත්වා.

සූකරා තස්ස කථං සුත්වා චතුත්ථං ගාථමාහංසු.

අඤ්ඤං හි ලෙණං පරියෙස සත්තු නො ඉධ විජ්ජති,
සො තච්ඡ සූකරෙ හන්ති ඉධාගන්ත්වා වරං වරන්ති.

තත්ථ තච්ඡා ති තං නාමෙනාලපන්ති. වරංවරන්ති හනන්තොව ථූලමංසං වරං වරඤ්ඤෙව හනති.

ඉතො පරං උත්තානසම්බන්ධගාථා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා.

කොනම්හාකං ඉධ සත්තු කො ඤාති සුසමාගතෙ,
අප්පධංසෙ පධංසෙති තම්මෙ අක්ඛාථ පුච්ඡිතා.

උද්ධග්ගරාජී මිගරාජා බලී දාඨාවුධො මිගො,
සො තච්ඡ සූකරෙ හන්ති ඉධාගන්ත්වා වරං වරං.

න නො දාඨා න විජ්ජන්ති බලං කායෙ සමූහතං,
සබ්බෙ සමග්ගා හුත්වාන වසං කාහාම එකකං.

හදයඞ්ගමං කණ්ණසුඛං වාචං භාසසි තච්ඡක,
යොපි යුද්ධෙ පලායෙථ තම්පි පච්ඡා හනාමසෙති.

තත්ථ කොනම්හාකන්ති අහං තුම්හෙ දිස්වාව ඉමෙ සූකරා අප්පමංසලොහිතා භයෙන තෙසං භවිතබ්බන්ති චින්තෙසිං. තස්මා මෙ ආචික්ඛථ කොනු අම්හාකං ඉධ සත්තු. උද්ධග්ගරාජීති උද්ධග්ගාහි සරීරරාජීහි සමන්නාගතො ව්‍යග්ඝං සන්ධායෙවමාහංසු. යොපීති යො අම්හාකං අන්තරෙ එකොපි පලායිස්සති තම්පි මයං පච්ඡා හනිස්සාමාති.

තච්ඡසූකරො සබ්බෙ සූකරෙ එකච්චිත්තෙ කත්වා පුච්ඡි කාය වෙලාය ව්‍යග්ඝො ආගමිස්සතීති. අජ්ජ පාතොව එකං ගහෙත්වා ගතො ස්වෙ පාතොව ආගමිස්සතීති. සො යුද්ධකුසලො ඉමස්මිං ඨානෙ ඨිතෙන සක්කා ජෙතුන්ති භූමිසීසං ජානාති. තස්මා එකං පදෙසං සල්ලක්ඛෙත්වා රත්තිමෙව සූකරෙ ගොචරං ගාහාපෙත්වා බලවපච්චූසතො පට්ඨාය යුද්ධං නාම සකටබ්‍යූහාදිවසෙන තිවිධං හොතීති වත්වා පදුමබ්‍යූහං සංවිදහි. මජ්ඣට්ඨානෙ ඛීරපාකෙ සූකරපොතකෙ ඨපෙසි. තෙ පරිවාරෙත්වා තෙසං මාතරො තා පරිවාරෙත්වා වඤ්ඣසූකරියො තාසං අනන්තරං සූකරපොතකෙ තෙසං අනන්තරා මකුලදාඨෙ තරුණසූකරෙ තෙසං අනන්තරා මහාදාඨෙ තෙසං අනන්තරා ජිණ්ණසූකරෙ තතො තත්ථ තත්ථ දසවග්ගවීසතිවග්ගතිංසවග්ගඤ්ච කත්වා බලගුම්බං ඨපෙසි. අත්තනො අත්ථාය එකං ආවාටං ව්‍යග්ඝස්ස පතනත්ථාය එකං සුප්පසණ්ඨානං පබ්භාරං කත්වා ඛණාපෙසි. ද්වින්නං ආවාටානං අන්තරෙ අත්තනො ඨානත්ථාය පීඨකං කාරෙසි. සො ථාමසම්පන්නෙන යොධසූකරෙ ගහෙත්වා තස්මිං තස්මිං ඨානෙ සූකරෙ අස්සාසෙන්තො විචරි. තස්සෙවං කරොන්තස්සෙව සූරියො උග්ගඤ්ඡි.

අථ ව්‍යග්ඝරාජා (අත්තනො සහායස්ස[1]) කූටජටිලස්ස අස්සමපදා නික්ඛමිත්වා පබ්බතතලෙ අට්ඨාසි. තං දිස්වා සූකරා ආගතො නො භන්තෙ වෙරීති වදිංසු. මාභායථ යං එස කරොති තං සබ්බං පටිපක්ඛා

I. ඉධායං සෙසො මයා යොජිතො අඤ්ඤත්ථ නදිස්සතෙ.

හුත්වා භෙරුට්ඨාති ව්‍යග්ඝො සරීරං විධුනිත්වා උක්කාසන්තො විය පස්සාව මකාසි. සූකරාපි තථෙව කරිංසු. ව්‍යග්ඝො සූකරෙ ඔලොකෙත්වා මහානාදං නදි. තෙපි තථෙව කරිංසු. සො තෙසං කිරියං දිස්වා චින්තෙසි න ඉමෙ පුබ්බසදිසා අජ්ජ මය්හං පටිසත්තුනො හුත්වා වග්ගවග්ගා ඨිතා සංවිදහකො තෙසං සෙනානායකොපි අත්ථි අජ්ජ මයා එතෙසං සන්තිකං ගන්තුං න වට්ටතීති මරණභයභීතො නිවත්තිත්වා කූටජටිලස්ස සන්තිකං ගතො [1] අථ නං සො තුච්ඡහත්ථං දිස්වා නවමං ගාථමාහ.

පාණාතිපාතා විරතොනු අජ්ජ
අභයන්නු තෙ සබ්බභූතෙසු දින්නං,
දාඨානු තෙ මිග විරියං න සන්ති
යො සඞ්ඝපත්තො කපණොව ඣායසීති.

තත්ථ **සඞ්ඝපත්තොති** යො ත්වං සූකරසඞ්ඝපත්තො හුත්වා කිඤ්චි ගොචරං අලභිත්වා කපණො විය ඣායසි.

අථ ව්‍යග්ඝො තිස්සො ගාථා අභාසි.

න මෙ දාඨා න විජ්ජන්ති
බලං කායෙ සමූහතං,
ඤාතී ච දිස්වාන සමග්ගී එකතො
තස්මා ඣායාමි වනම්හි එකකො.

ඉමස්සුදං යන්ති දිසොදිසං පුරෙ
භයට්ටිතා ලෙණගවෙසිනො පුථූ,
තෙදානි සංගම්ම වසන්ති එකතො
යත්ථට්ඨිතා දුප්පසහජ්ජ තෙ මයා.

පරිණායකසම්පන්නා සහිතා එකවාදිනො,
තෙ මං සමග්ගා හිංසෙය්‍යුං තස්මා තෙසං න පත්ථයෙති.

තත්ථ **සමග්ගීති** එකතො ඨිතෙ. **ඉමස්සුදන්ති** ඉමෙ සුදං මයා අක්ඛීනි උම්මීලෙත්වා ඔලොකිතමත්තාව පුබ්බෙ දිසො දිසං ගච්ඡන්ති. **පුථූති** විසුං විසුං. **යත්ථට්ඨිතාති** යස්මිං භූමිභාගෙ ඨිතා. **පරිණායක සම්පන්න** ති සෙනානායකසම්පන්නා. **තස්මා තෙසං න පත්ථයෙති** තෙන කාරණෙන එතෙසං න පත්ථෙමි.

තං සුත්වා කූටජටිලො-

එකොව ඉන්දො අසුරෙ ජිනාති
එකොව සෙනො හන්ති දිජෙ පසය්හ,
එකොව ව්‍යග්ඝො මිගසඞ්ඝපත්තො
වරං වරං හන්ති බලං හි තාදිසන්ති.

ගාථමාහ.

---

1 "තෙන පන ගහිතමංසඛාදකො එකො කූටජටිලො අත්ථි" වඩ්ඪකීසූකර ජාතක, තිකනිපාත 283. පි.

තත්‍ථ මිගසඞ්ඝපණෙතාති මිගගණං පණෙතා හුත්වා වරං වරං මිගං ගණ්හාති. බලංහිනාදිසන්ති තාදිසං හි තස්ස බලං.

අථ ව්‍යග්ඝො–

නහෙව ඉද්ධෙ න සෙනො නපි ව්‍යග්ඝො මිගාධිපො,
සමග්ගෙ සහිතෙ ඤාතී ව්‍යග්ඝෙව කුරුතෙ වසෙති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ ව්‍යග්ඝෙවාති ව්‍යග්ඝසදිසෙ හුත්වා සරීරවිද්ධුනනාදීනි කත්වා ඨිතෙ වසෙ න කුරුතෙ අත්තනො වසෙ වත්තාපෙතුං න සක්කොතීති අත්‍ථො.

පුන ජටිලො තං උස්සාහෙන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

කුම්භීලකා සකුණකා සඞ්ඝිනො ගණචාරිනො,
සම්මොදමානා එකජ්ඣං උප්පතන්ති ඩයන්ති ච.

තෙසඤ්ච ඩයමානානං එකෙත්‍ථ අපවත්තති,
තඤ්ච සෙනො නිතාළෙති වෙය්‍යග්ඝියෙව සා ගතීති.

තත්‍ථ කුම්භීලකාති එවංනාමකා ඛුද්දකසකුණා. උප්පතන්තීති ගොචරෙ චරන්තා උප්පතන්ති. ඩයන්ති චාති ගොචරං ගහෙත්වා ආකාසෙන ගච්ඡන්ති. එකෙත්‍ථ අපවත්තතීති එකො එතෙසු ඔසක්කිත්වා වා එකපස්සෙන වා විසුං ගච්ඡති. නිතාළෙතීති පහරිත්වා ගණ්හති. වෙය්‍යග්ඝියෙව සා ගතීති ව්‍යග්ඝානං එසාති වෙය්‍යග්ඝී සමග්ගානං ගච්ඡන්තානම්පි එසා එවරූපා ගති ව්‍යග්ඝානං ගතියෙව නාම හොති න හි සක්කා සබ්බෙහි එකතො ගන්තුං තස්මා යො එවං එත්‍ථ එකො ගච්ඡති තං ගණ්හාතීති.

එවඤ්ච පන වත්වා ව්‍යග්ඝරාජ ත්වං අත්තනො බලං න ජානාසි මා භායි කෙවලං ත්වං නදිත්වා පක්ඛන්ද ද්වෙ එකතො ගච්ඡන්තා නාම න භවිස්සන්තීති උස්සාහෙසි. සො තථා අකාසි.

තමත්‍ථං පකාසෙන්තො සත්‍ථා–

උස්සාහිතො ජටිලෙන ලුද්දෙනාමිසචක්ඛුනා,
දාඨී දාඨීසු පක්ඛන්දි මඤ්ඤමානො යථාපුරෙති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ දාඨීති සයං දාඨාවුධො ඉතරෙසු දාඨාවුධෙසු පක්ඛන්දි. යථා පුරෙති යථා පුබ්බෙ මඤ්ඤති තථෙව මඤ්ඤමානො.

සො කිර ගන්ත්වා පබ්බතතලෙනාව අට්ඨාසි. සූකරා පුනාගතො සාමි චොරොති තච්ඡකස්ස ආරොචෙසුං. සො මා භායිත්‍ථාති තෙ අස්සාසෙත්වා උට්ඨාය ද්වින්නං ආවාටානං අන්තරෙ පීඨිකාය අට්ඨාසි. ව්‍යග්ඝො වෙගං ජනෙත්වා තච්ඡකසූකරං සන්ධාය පක්ඛන්දි. තච්ඡකසූකරො පරිවත්තිත්වා පච්ඡාමුඛො පුරිමආවාටෙ පති. ව්‍යග්ඝො වෙගං සන්ධාරෙතුං අසක්කොන්තො ගන්ත්වා සුප්පපබ්භාරෙ ආවාටෙ පතිත්වා පුඤ්ජකිතො

අට්ඨාසි. තච්ඡසූකරො වෙගෙනුට්ඨාය තස්ස අන්තරසත්ථිම්හි දාඨං ඔතාරෙත්වා යාවහදයා ඵාලෙන්තො ගන්ත්වා මංසං ඛාදිත්වා මුඛෙන ඩසිත්වා බහිආවාටෙ පාතෙත්වා ගණ්හථිමං දසන්ති ආහ. පඨමාගතා එකවාරමෙව තුණ්ඩාතාරණමත්තමෙව ලභිංසු. පච්ඡා ආගතා ව්‍යග්ඝමංසං නාම කීදිසන්ති වදිංසු. තච්ඡසූකරො ආවාටා උත්තරිත්වා, සූකරෙ ඔලොකෙත්වා කින්නුඛො න සුට්ඨු තුස්සථාති ආහ. සාමි එකො තාව ව්‍යග්ඝො ගහිතො අඤ්ඤපනෙකො දසව්‍යග්ඝගඝනකො අත්ථීති. කො නාමෙසොති. ව්‍යග්ඝෙන ආහටාහටමංසඛාදකො කූටජටිලොති. තෙනහි එථ ගණ්හිස්සාම නන්ති තෙහි සද්ධිං වෙගෙන පක්ඛන්දි.

ජටිලො ව්‍යග්ඝො චිරායතීති තස්ස ආගමනමග්ගං ඔලොකෙන්තො සූකරෙ ආගච්ඡන්තෙ දිස්වා ඉමෙ ව්‍යග්ඝං මාරෙත්වා මම මාරණත්ථාය ආගච්ඡන්ති මඤ්ඤෙති පලායිත්වා - එකං උදුම්බරං අභිරුහි.

සූකරා එස රුක්ඛං ආරූළ්හොති වදිංසු. කිංරුක්ඛන්ති. උදුම්බර රුක්ඛන්ති. තෙන හි මා චින්තයිත්ථ ඉදානි තං ගණ්හිස්සාමාති තරුණ සූකරෙ පක්කොසිත්වා රුක්ඛමූලතො පංසුං අපහාපෙසි. සූකරීහි මුඛපූරං උදකං ආහරාපෙසි. මහාදාඨසූකරෙහි සමන්තා මූලානි ඡින්දාපෙසි. එකං උජුකං ඔතිණ්ණමූලමෙව අට්ඨාසි. තතො සෙසසූකරෙ තුම්හෙ අපෙථාති උස්සාරෙත්වා ජණ්ණුකෙහි පතිට්ඨහිත්වා දාඨාය මූලං පහරි. ඵරසුනා පහටං විය ඡිජ්ජිත්වා ගතං රුක්ඛො පරිවත්තිත්වා පති. කූටජටිලං පතන්තමෙව පටිච්ඡිත්වා මංසං භක්ඛිංසු. තං අච්ඡරියං දිස්වා රුක්ඛදෙවතා-

සාධු සම්බහුලා ඤාතී අපි රුක්ඛා අරඤ්ඤජා,
සූකරෙහි සමග්ගෙහි ව්‍යග්ඝො එකායනෙ හතොති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **එකායනෙ හතො**ති එකායනහතො එකගමනස්මිං යෙව හතො. උභින්නම්පි පන තෙසං හතභාවං පකාසෙන්තො සත්ථා ඉතරං ගාථමාහ.

බ්‍රාහ්මණඤ්චෙව ව්‍යග්ඝඤ්ච උභො හන්ත්වාන සූකරා,
ආනන්දිනො පමුදිතා මහානාදමනාදිසුන්ති.

පුන තච්ඡකසූකරො පුච්ඡි අඤ්ඤෙපි වො අමිත්තා අත්ථීති. සූකරා නත්ථි සාමීති වත්වා තං අභිසිඤ්චිත්වා රාජානං කරිස්සාමාති උදකං පරියෙසන්තා ජටිලස්ස පාණියසඞ්ඛං දිස්වා තං දක්ඛිණාවත්තසඞ්ඛරතනං පූරෙත්වා උදකං ආහරිත්වා තච්ඡකං උදුම්බරරුක්ඛමූලෙයෙව අභිසිඤ්චිංසු. අභිසෙකඋදකං ආසිත්තං සූකරිංයෙවස්ස අග්ගමහෙසිං කරිංසු. තතො පට්ඨාය උදුම්බරභද්දපීඨෙ නිසීදාපෙත්වා දක්ඛිණාවත්තසඞ්ඛෙන අභිසෙකකරණං පවත්තං තම්පි අත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ඔසානගාථමාහ.

තෙ සු උදුම්බරමූලස්මිං සූකරා සුසමාගතා,
තච්ඡකං අභිසිඤ්චිංසු ත්වං නො රාජාසි ඉස්සරොති.

තත්ථ තෙ සූති තෙ සූකරා. සුකාරො නිපාතමත්තං. **උදුම්බරමූලස්මින්ති** උදුම්බරස්ස මූලෙ.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි ධනුග්ගහතිස්සො යුද්ධසංවිදහනච්ඡෙකොයෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා කූටජටිලො දෙවදත්තො අහොසි. තච්ඡකසූකරො ධනුග්ගහතිස්සො. රුක්ඛදෙවතා අහමෙවාති.

තච්ඡසූකරජාතකං.

---

14. 10.

වාණිජා සමිතිං කත්වාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො සාවත්ථිවාසිනො වාණිජෙ ආරබ්භ කථෙසි. තෙ කිර වොහාරත්ථාය ගච්ඡන්තා සත්ථු මහාදානං දත්වා සරණෙසු ච සීලෙසු ච පතිට්ඨාය භන්තෙ සචෙ අරොගා ආගමිස්සාම පුන තුම්හාකං පාදෙ වන්දිස්සාමාති වත්වා පඤ්චමත්තෙහි සකටසතෙහි නික්ඛමිත්වා කන්තාරං පත්වා මග්ගං අසල්ලක්ඛෙත්වා මග්ගමූළ්හා නිරුදකෙ නිරාහාරෙ අරඤ්ඤෙ විචරන්තා එකං නාගපරිග්ගහීතං නිග්‍රොධරුක්ඛං දිස්වා සකටානි මොචෙත්වා රුක්ඛමූලෙ නිසීදිංසු. තෙ තස්ස උදකතින්තානි විය සිනිද්ධානි පණ්ණානි උදකපුණ්ණා විය ච සාඛා දිස්වා චින්තයිංසු ඉමස්මිං රුක්ඛෙ උදකං සඤ්චරන්තං විය පඤ්ඤායති ඉමස්ස පුරත්ථිමසාඛං ඡින්දාම පානීයං නො දස්සතීති. අථෙකො රුක්ඛං අභිරුහිත්වාසාඛං ඡින්දි. තාලක්ඛන්ධප්පමාණා උදකධාරා පවත්ති. තං නහායිත්වා ච පිවිත්වා ච දක්ඛිණසාඛං ඡින්දිංසු. තතො නානග්ගරසභොජනං නික්ඛමි. තං භුඤ්ජිත්වා පච්ඡිමසාඛං ඡින්දිංසු. තතො අලඞ්කතඉත්ථියො නික්ඛමිංසු. තාහි සද්ධිං අභිරමිත්වා උත්තරං සාඛං ඡින්දිංසු. තතො සත්තරතනානි නික්ඛමිංසු. තානි ගහෙත්වා පඤ්චසකටසතානි පූරෙත්වා සාවත්ථිං පච්චාගන්ත්වා ධනං සංගොපෙත්වා ගන්ධමාලාදිහත්ථා ජෙතවනං ගන්ත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා පූජෙත්වා එකමන්තං නිසින්නා ධම්මකථං සුත්වා පුනදිවසෙ මහාදානං දත්වා භන්තෙ ඉමස්මිං දානෙ අම්හාකං ධනදායිකාය රුක්ඛදෙවතාය පත්තිං දෙමාති පත්තිං අදංසු. සත්ථා නිට්ඨිතභත්තකිච්චො කතරරුක්ඛදෙවතාය පත්තිං දෙථාති පුච්ඡි. වාණිජා නිග්‍රොධරුක්ඛෙ ධනස්ස ලද්ධාකාරං තථාගතස්ස ආරොචයිංසු. සත්ථා තුම්හෙ තාව මත්තඤ්ඤුතාය තණ්හාවසිකා අහුත්වා ධනං ලභිත්ථ පුබ්බෙ පන අමත්තඤ්ඤු තණ්හාවසිකා ජීවිතඤ්ච ධනඤ්ච ජියිංසූති වත්වා තෙහි යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසීනගරං. තමෙව පන කන්තාරං සොව නිග්‍රොධො. වාණිජා මග්ගමූළ්හා හුත්වා තමෙව නිග්‍රොධං පස්සිංසු. තමත්ථං සත්ථා අභිසම්බුද්ධො හුත්වා කථෙන්තො—

වාණිජා සමිතිං කත්වා නානාරට්ඨතො ආගතා,
ධනහාරා පක්කමිංසු එකං කත්වාන ගාමණිං.

තෙ තං කන්තාරමාගම්ම අප්පභක්ඛං අනොදකං,
මහා නිග්‍රොධමද්දක්ඛුං සීතච්ඡායං මනොරමං.
තෙච තත්ථ නිසීදිත්වා තස්ස රුක්ඛස්ස ඡායියා,
වාණිජා සමචින්තෙසුං බාලා මොහෙන පාරුතා.

ඥායතෙ අයං රුක්ඛො අපිවාරිව සන්දති,
ඉඞ්ඝස්ස පුරිමං සාඛං මයං ඡින්දාම වාණිජා.

සා ච ඡින්නාව පග්ඝරි අච්ඡං වාරිං අනාවිලං,
තෙ තත්ථ න්හාත්වා පිවිත්වාච යාවතිච්ඡිංසු වාණිජා.

දුතියං සමචින්තෙසුං බාලා මොහෙන පාරුතා,
ඉඞ්ඝස්ස දක්ඛිණං සාඛං මයං ඡින්දාම වාණිජා.

සා ච ඡින්නාව පග්ඝරි සාලිමංසොදනං බහුං,
අප්පොදවණ්ණෙ කුම්මාසෙ සිඞ්ගිං බිදලසූපියො.

තෙ තත්ථ භුත්වා ඛාදිත්වා යාවතිච්ඡිංසු වාණිජා,
තතියං සමචින්තෙසුං බාලා මොහෙන පාරුතා.

ඉඞ්ඝස්ස පච්ඡිමං සාඛං මයං ඡින්දාම වාණිජා,
සා ච ඡින්නාව පග්ඝරි නාරියො සමලඞ්කතා.

විචිත්‍රවත්ථාභරණා ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා,
අපිසු වාණිජා එකා නාරියො පණ්ණවීසති.

සමන්තා පරිකරිංසු තස්ස රුක්ඛස්ස ඡායියා,
තෙ තාහි පරිවාරෙත්වා යාවතිච්ඡිංසු වාණිජා.

චතුත්ථං සමචින්තෙසුං බාලා මොහෙන පාරුතා,
ඉඞ්ඝස්ස උත්තරං සාඛං මයං ඡින්දාම වාණිජා.

සා ච ඡින්නාව පග්ඝරි මුත්තා වෙළුරියා බහූ,
රජතං ජාතරූපඤ්ච කුත්තියො පටියානි ච.

කාසිකානි ච වත්ථානි උද්දියානෙ ච කම්බලෙ,
තෙ තත්ථ භාරෙ බන්ධිත්වා යාවතිච්ඡිංසු වාණිජා.

පඤ්චමං සමචින්තෙසුං බාලා මොහෙන පාරුතා,
ඉඞ්ඝස්ස මූලං ඡින්දාම අපි භීයො ලභාමසෙ.

අථුට්ඨහි සත්ථවාහො යාචමානො කතඤ්ජලී,
නිග්‍රොධෙ කිං අපරජ්ඣථ වාණිජා භද්දමත්ථු තෙ.

වාරිදා පුරිමා සාඛා අන්නපානඤ්ච දක්ඛිණා,
නාරිදා පච්ඡිමා සාඛා සබ්බකාමෙ ච උත්තරා,
නිග්‍රොධෙ කිං අපරජ්ඣථ වාණිජා භද්දමත්ථු තෙ.

> යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා,
> න තස්ස සාඛං භඤ්ජෙය්‍ය මිත්තදූභො හි පාපකො.
>
> තෙ ච තස්ස අනාදිත්වා එකස්ස වචනං බහූ,
> නිසිතාහි කුඨාරීහි මූලතො තං උපක්කමුන්ති.

ඉමා ගාථා ආහ.

තත්ථ **සමිතිං කත්වාති** බාරාණසියං සමාගමං කත්වා බහූ එකතො හුත්වාති අත්ථො. **පක්කමිංසූති** පඤ්චහි සකටසතෙහි බාරාණසෙය්‍යකං භණ්ඩං ආදාය පක්කමිංසු. **ගාමණින්ති** එකං පඤ්ඤවන්තතරං සත්ථවාහං කත්වා. **ඡාදියාති** ඡායාය. **අද්දසකෙති** උදකභරිතො වි අද්දෙ හුත්වා පඤ්ඤායති. **ඡින්නාව පග්ඝරීති** එකො රුක්ඛාරො කුසලො අභිරූහිත්වා තං ඡින්දි සා ඡින්නමත්තාව පග්ඝරීති දස්සෙ. පරතොපි එසෙව නයො. **අප්පොදවණ්ණෙ කුම්මාසෙති** අප්පොදක පායාසසදිසෙ කුම්මාසෙ. **සිඞ්ගින්ති** සිඞ්ගිවෙරාදිකං උත්තරිභඞ්ගං. **බිදලසූපියොති** මුග්ගසූපාදයො. **වාණිජා එකාති** එකෙකස්ස වාණිජකස්ස යත්තකා වා තත්ථ වාණිජා තෙසු එකෙකස්ස එකෙකාව සත්ථවාහස්ස පන සන්තිකෙ පඤ්චවීසති ධීතාතිපි අත්ථො. **පරිකරිංසූති** පරිචාරෙසුං තාහි පන සද්ධිඤ්ඤෙව නාගානුභාවෙන **සාණිවිතාන** සයනාදීනි පග්ඝරිංසු. **කුත්තකෙති** හත්ථත්ථරාදයො. **පටිකානීති** උණ්ණාමය පච්චත්ථරණානි සෙතකම්බලානිපි වදන්තියෙව. **උද්දියානෙ ච කම්බලෙති** උද්දියානා නාම කම්බලා අත්ථි. **තෙ තත්ථ භාරං බන්ධිත්වාති** යාවතකං ඉච්ඡිංසු තාවතකං ගහෙත්වා පඤ්ච සකටසතානි පූරෙත්වාති අත්ථො. **වාණිජා භද්දමත්ථු තෙති** එකෙකං වාණිජං ආලපන්තො භද්දන්තෙ අත්ථූති ආහ. **අන්නපානඤ්චාති** අන්නඤ්ච පානඤ්ච අදාසි. **සබ්බකාමෙවාති** සබ්බකාමෙව අදාසි. **මිත්තදූභොති** මිත්තානං දුබ්භනපුරිසො හි පාපකො ලාමකො නාම. **අනාදිත්වාති** අගහෙත්වා. **උපක්කමුන්ති** ඡින්දිතුං ආරභිංසු.

අථ තෙ ඡින්දිතුකාමෙ රුක්ඛමූලමුපගතෙ දිස්වා නාගරාජා චින්තෙසි අහං එතෙසං පිපාසිතානං පානීයං දාපෙසිං තතො දිබ්බභොජනං තතො සයනාදීනි චෙව පරිචාරිකාව නාරියො තතො පඤ්චසකටසත පූරං රතනං ඉදානි පන මෙ රුක්ඛං මූලතො ඡින්දිස්සාමාති වදන්ති. අති විය ලුද්ධා ඉමෙ ඨපෙත්වා සත්ථවාහං සෙසෙ මාරෙතුං වට්ටතීති. සො එත්තකා සන්නද්ධා යොධා නික්ඛමන්තු එත්තකාව ධනුග්ගහා එත්තකා වම්මිනොති සෙනං විචාරෙසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා–

> තතො නාගා නික්ඛමිංසු සන්නද්ධා පණ්ණවීසති,
> ධනුග්ගහානං තිසතා ඡ සහස්සාව වම්මිනොති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **සන්නද්ධාති** සුවණ්ණරජතාදිවම්මකවචිතා. **ධනුග්ගහානං තිසතාති** මෙණ්ඩවිසාණධනුග්ගහානං තීණි සතානි ච. **වම්මිනොති** කෙටකඵලකහත්ථා ඡ සහස්සා.

එතෙ ගණ්හථ බන්ධථ
මා වො මුඤ්චිත්ථ ජීවිතං,
ඨපෙත්වා සත්ථවාහං ච
සබ්බෙ භස්මීකරෙථ තෙති.

අයං නාගරාජෙන වුත්තගාථා.

තත්ථ **මා වො මුඤ්චිත්ථ ජීවිතන්ති** කස්සචි එකස්සපි ජීවිතං මා මුඤ්චිත්ථ.

නාගා තථා කත්වා උත්තරත්ථරණාදීනි පඤ්චසු සකටසතෙසු ආරොපෙත්වා සත්ථවාහං ගහෙත්වා සයං තානි සකටානි පාජෙන්තා බාරාණසිං ගන්ත්වා සබ්බධනං තස්ස ගෙහෙ පටිසාමෙත්වා තං ආපුච්ඡිත්වා අත්තනො නාගභවනමෙව ගතා. තමත්ථං විදිත්වා සත්ථා ඔවාදවසෙන ගාථාද්වයමාහ.

තස්මා හි පණ්ඩිතො පොසො සම්පස්සං අත්ථමත්තනො,
ලොභස්ස න වසං ගච්ඡෙ හනෙය්‍ය දිසතං මනං.
එතමාදීනවං ඤත්වා තණ්හා දුක්ඛස්ස සම්භවං,
වීතතණ්හො අනාදානො සතො භික්ඛු පරිබ්බජෙති.

තත්ථ **තස්මාති** යස්මා ලොභවසගා මහාවිනාසං පත්තා සත්ථවාහො උත්තමසම්පත්තිං තස්මා. **හනෙය්‍ය දිසතං මනන්ති** අනෙකා උප්පජ්ජමානානං නානාවිධානං ලොභසන්තුතං සන්තකං මනං ලොභසම්පයුත්තචිත්තං හනෙය්‍යාති අත්ථො. **එතමාදීනවන්ති** එවං ලොභෙ ආදීනවං ජානිත්වා. **තණ්හා දුක්ඛස්ස සම්භවන්ති** ජාති ආදිදුක්ඛස්සච තණ්හා සම්භවො තතො එතං දුක්ඛං නිබ්බත්තති. එවං තණ්හාව දුක්ඛස්ස සම්භවං ඤත්වා **වීතතණ්හො** අනාදානෙන **අනාදානො** මග්ගෙන ආගතාය සතියා **සතො** හුත්වා **භික්ඛු පරිබ්බජෙ** ඉරියෙථ වත්තෙථාති අරහත්තෙන දෙසනාය කූටං ගණ්හි.

ඉමඤ්ච පන ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං උපාසකා පුබ්බෙ ලොභවසිකා වාණිජා මහාවිනාසං පත්තා තස්මා ලොභවසිකෙන න භවිතබ්බන්ති වත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ තෙ වාණිජා සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨිතා. තදා නාගරාජා සාරිපුත්තො අහොසි. සත්ථවාහො අහමෙවාති.

මහාවාණිජජාතකං.

---

14. 11.

අබ්භුතො වත ලොකස්මින්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උපොසථිකෙ උපාසකෙ ආරබ්භ කථෙසි. තදා හි සත්ථා උපාසකා පොරාණකපණ්ඩිතා අත්තනො උපොසථකම්මං නිස්සාය මනුස්සසරීරෙනෙව දෙවලොකං ගන්ත්වා චිරං වසිංසූති වත්වා තෙහි යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ මිථිලායං සාධීනො නාම රාජා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි සො චතූසු ද්වාරෙසු නගරමජ්ඣෙ නිවෙසනද්වාරෙති ඡ දානසාලා කාරෙත්වා සකලජම්බුදීපං උන්නඞ්ගලං දත්වා මහාදානං පවත්තෙසි. දෙවසිකං ඡ සතසහස්සානි වයකරණං ගච්ඡන්ති පඤ්චසීලානි රක්ඛති උපොසථං උපවසති. රට්ඨවාසිනොපි තස්ස ඔවාදෙ ඨත්වා දානාදීනි පුඤ්ඤානි කත්වා මතමතා දෙවනගරෙයෙව නිබ්බත්තන්ති සුධම්මදෙවසභං පූරෙත්වා නිසින්නා දෙවා රඤ්ඤො සීලාචාරාදිගුණමෙව වණ්ණයන්ති. තං සුත්වා සෙසදෙවාපි රාජානං දට්ඨුකාමා අහෙසුං. සක්කො දෙවරාජා තෙසං මනං විදිත්වා ආහ සාධීනරාජානං දට්ඨුකාමත්ථාති. ආම දෙවාති. සො මාතලිං ආණාපෙසි ගච්ඡ වෙජයන්තරථං යොජෙත්වා සාධීනං ආනෙහීති.

සො සාධූති පටිස්සුණිත්වා රථංයොජෙත්වා විදෙහරට්ඨං අගමාසි. තදා පුණ්ණමදිවසො හොති. මාතලී මනුස්සානං සායමාසං භුඤ්ජිත්වා ද්වාරෙ සුඛකථාය නිසින්නකාලෙ චන්දමණ්ඩලෙන සද්ධිං රථං පෙසෙසි. මනුස්සා, ද්වෙ චන්දා උට්ඨිතාති වදන්ති චන්දමණ්ඩලං පහාය රථං ආගච්ඡන්තං දිස්වා නායං චන්දො රථො එස දෙවපුත්තො පඤ්ඤායති කස්සෙස එතං මනොමයසින්ධවයුත්තං දිබ්බරථං ආනෙති න අඤ්ඤස්ස අම්හාකං රඤ්ඤො භවිස්සති රාජා හි නො ධම්මිකො ධම්මරාජාති සොමනස්සජාතා හුත්වා අඤ්ජලිමපග්ගය්හ ඨිතා පඨමං ගාථමාහංසු.

අබ්භුතො වත ලොකස්මිං උප්පජ්ජි ලොමහංසනො,
දිබ්බො රථො පාතුරහු වෙදෙහස්ස යසස්සිනොති.

තස්සත්ථො-අබ්භුතොවතෙස අම්හාකං රජා ලොකස්මිං ලොමහංසනො උප්පජ්ජි යස්ස දිබ්බො රථො පාතුරහොසි වෙදෙහස්ස යසස්සිනොති.

මාතලිපි රථං ආනෙත්වා මනුස්සෙසු ගන්ධමාලාදීහි පූජෙන්තෙසු තික්ඛත්තුං නගරං පදක්ඛිණං කත්වා රඤ්ඤො නිවෙසනද්වාරං ගන්ත්වා රථං නිවත්තෙත්වා පච්ඡාභාගෙ සීහපඤ්ජරුම්මාරෙ ඨපෙත්වා අරොහණසජ්ජං කත්වා අට්ඨාසි. තං දිවසං රාජාපි දානසාලා ඔලොකෙත්වා ඉමිනා නියාමෙන දානං දෙථාති ආණාපෙත්වා උපොසථං සමාදාය දිවසං වීතිනාමෙත්වා අමච්චගණපරිවුතො අලඞ්කතමහාතලෙ පාචීනසීහපඤ්ජරාභිමුඛො ධම්මයුත්තකථං කථෙන්තො නිසින්නො හොති. අථ නං මාතලී රථාභිරුහණත්ථං නිමන්තෙසි. නිමන්තෙත්වා ආදාය අගමාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ඉමා ගාථා ආහ.

දෙවපුත්තො මහිද්ධිකො මාතලී දෙවසාරථි,
නිමන්තයිත්ථ රාජානං වෙදෙහං මිථිලග්ගහං.

එහිමං රථමාරුය්හ රාජසෙට්ඨ දිසම්පති,
දෙවා දස්සනකාමා තෙ තාවතිංසා සඉන්දකා,
සරමානා හි තෙ දෙවා සුධම්මායං සමච්ඡරෙ.

තතො ච රාජා සාධීනො පමුඛො රථමාරුහි,
සහස්සයුත්තං අභිරුය්හ අගා දෙවානසන්තිකෙ,
තං දෙවා පටිනන්දිංසු දිස්වා රාජානමාගතං.

ස්වාගතං තෙ මහාරාජ අථො තෙ අදුරාගතං,
නිසද්දානි රාජීසි දෙවරාජස්ස සන්තිකෙ.

සක්කොපි පටිනන්දිත්ථ වෙදෙහං මිථිලග්ගහං,
නිමන්තයී ච කාමෙහි ආසනෙන ච වාසවො.

සාධුඛොසි අනුප්පත්තො ආවාසං වසවත්තිනං,
වස දෙවෙසු රාජීසි සබ්බකාමසමිද්ධිසු,
තාවතිංසෙසු දෙවෙසු භුඤ්ජ කාමෙ අමානුසෙති.

තත්ථ **සමච්ඡරෙති** අච්ඡන්ති. **අගාදෙවානසන්තිකෙති** දෙවානං සන්තිකං අගමාසි. තස්මිං හි රථං අභිරුහිත්වා ඨිතෙ රථො ආකාසං පක්ඛන්දි. සො මහාජනස්ස ඔලොකෙන්තස්සෙව අන්තරධායි. මාතලී රාජානං දෙවලොකං නෙසි. තං දිස්වා දෙවතා ච සක්කො ච හට්ඨතුට්ඨා පච්චුග්ගමණං කත්වා පටිසන්ථාරං කරිංසු. තමත්ථං දස්සෙතුං **තං දෙවාති** ආදි වුත්තං. තත්ථ **පටිනන්දිංසූති** පුනප්පුන නන්දිංසු. **ආසනෙන චාති** රාජානං ආලිඞ්ගිත්වා ඉධ නිසීදාති අත්තනො පණ්ඩුකම්බලාසනෙන ච කාමෙහි ච නිමන්තෙසි. උපඩ්ඪරජ්ජං දත්වා එකාසනෙ නිසීදාපෙසීති අත්ථො.

තස්ස සක්කෙන දෙවරඤ්ඤා දසයොජනසහස්සං දෙවනගරං අඩ්ඪතියා ච අච්ඡරාකොටියො වෙජයන්තපාසාදඤ්ච මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දින්නං සම්පත්තිං අනුභවන්තස්ස මනුස්සගණනාය සත්ත වස්සසතානි අතික්කන්තානි තෙනත්තභාවෙන දෙවලොකෙ වසන්තං පුඤ්ඤං ඛීණං අනභිරති උප්පන්නා. තස්මා සක්කෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො–

අහං පුරෙ සග්ගගතො රමාමි
නච්චෙහි ගීතෙහි ච වාදිතෙහි,
සොදානි අජ්ජ න රමාමි සග්ගෙ
ආයුං නු ඛීණො මරණං නු සන්තිකෙ
උදාහු මූළ්හොස්මි ජනින්දසෙට්ඨාති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **ආයුං නු ඛීණොති** කින්නු මම සරසෙන ජීවිතින්ද්‍රියං ඛීණං උදාහු උපච්ඡෙදකකම්මවසෙන මරණං සන්තිකෙ ජාතන්ති පුච්ඡති. **ජනින්දසෙට්ඨාති** ජනින්දානං දෙවානං සෙට්ඨාති.

අථ නං සක්කො ආහ.

නවායු ඛීණං මරණං තෙ දූරෙ
න චාපි මූළ්හො නරවීරියසෙට්ඨ,
තවඤ්ච පුඤ්ඤානි පරිත්තකානි
යෙසං විපාකං ඉධ වෙදයිත්ථො.

වස දෙවානුභාවෙන රාජසෙට්ඨ දිසම්පති,
තාවතිංසෙසු දෙවෙසු භුඤ්ජ කාමෙ අමානුසෙති.

තත්ථ **පරිත්තකානීති** ඉදං තෙනත්තභාවෙන දෙවලොකෙ විපාක දායකානි පුඤ්ඤානි සන්ධාය වුත්තං. ඉතරානි පනස්ස රඤ්ඤො පුඤ්ඤානි පඨවියං පංසු විය අප්පමාණානි. **වස දෙවානුභාවෙනාති** අහං තෙ අත්තනො පුඤ්ඤානි මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දස්සාමි මමානුභාවෙන වසාති තං සමස්සාසෙන්තො ආහ.

අථ තං පටික්ඛිපන්තො මහාසත්තො ආහ.

යථා යාචිතකං යානං යථා යාචිතකං ධනං,
එවං සම්පදමෙවෙතං යං පරතො දානපච්චයා.

නචාහමෙතං ඉච්ඡාමි යං පරතො දානපච්චයා,
සයං කතානි පුඤ්ඤානි තමෙම ආවෙණිකං ධනං.

සොහං ගන්ත්වා මනුස්සෙසු කාහාමි කුසලං බහුං,
දානෙන සමචරියාය සංයමෙන දමෙන ච,
යං කත්වා සුඛිතො හොති න ච පච්ඡානුතප්පතීති.

තත්ථ **යං පරතොදානපච්චයාති** යං පරෙන දින්නත්තා ලබ්භති තං යාචිතසදිසමෙව හොති. යාචිතකං හි තුට්ඨකාලෙ දෙන්ති රුට්ඨකාලෙ අච්ඡින්දිත්වා ගණ්හන්තීති වදති. **සමචරියායාති** කායාදීහි පාපස්ස අකරණෙන. **සංයමෙනාති** සීලසංයමෙන. **දමෙනාති** ඉන්ද්‍රියදමනෙන. **යං කත්වාති** යං කරිත්වා සුඛිතොවෙව හොති න පච්ඡා අනුතප්පති තථාරූපමෙව කම්මං කරිස්සාමීති.

අථස්ස වචනං සුත්වා සක්කො මාතලිං ආණාපෙසි ගච්ඡ සාධීන රාජානං මිථිලං නෙත්වා උය්‍යානෙ ඔතාරෙහීති සො තථා අකාසි. රාජා උය්‍යානෙ චඞ්කමති උය්‍යානපාලො දිස්වා පුච්ඡිත්වා නාරද රඤ්ඤො ආරොචෙසි. සො රඤ්ඤො ආගතභාවං සුත්වා ත්වං පුරතො ගන්ත්වා තස්සච මය්හඤ්ච ද්වෙ ආසනානි පඤ්ඤාපෙහීති උය්‍යානපාලං උය්‍යොජෙසි සො තථා අකාසි. අථ නං රාජා පුච්ඡි කස්ස ද්වෙ ආසනානි පඤ්ඤාපෙසීති එකං තුම්හාකං එකං අම්හාකං රඤ්ඤොති. අථ රාජා කො අඤ්ඤො සත්තො මම සන්තිකෙ ආසනෙ නිසී දිස්සතීති වත්වා එකස්මිං නිසීදි එකස්මිං පාදෙ ඨපෙසි. නාරදරාජා ආගන්ත්වා තස්ස පාදෙ වන්දිත්වා එකමන්තං නිසීදි. සො කිරස්ස සත්තමො පනත්තා තදා කිර වස්සසතායුකකාලොව හොති. මහාසත්තො පන අත්තනො පුඤ්ඤබලෙන එත්තකං කාලං වීතිනාමෙසි. සො නාරදං හත්ථෙ ගහෙත්වා උය්‍යානෙ විචරන්තො තිස්සො ගාථා අභාසි.

ඉමානි තානි ඛෙත්තානි ඉමං නික්ඛං සුකුණ්ඩලං,
ඉමා තා හරිතානූපා ඉමා නජ්ජො සවන්තියො.

ඉමා තා පොක්ඛරණියො රම්මා චක්කවාකූපකූජිතා,
මන්දාලකෙහි සඤ්ඡන්නා පදුමුප්පලකෙහි ච,
යස්සිමාති මමායිංසු කින්නු තෙ දිසතං ගතා.

තානීධ ඛෙත්තානි සො භූමිභාගො
තෙ ආරාමා තෙ වන මෙ පවාරා,
තමෙව මය්හං ජනතං අපස්සතො
සුඤ්ඤංව මෙ නාරද ඛායතෙ දිසාති.

තත්ථ **ඛෙත්තානීති** භූමිභාගෙ සන්ධායාහ. **ඉමං නිබ්බන්ති** ඉමං තාදිසමෙව උදකනිද්ධමනං. **සුකුණ්ඩලන්ති** සොභනෙන මුසලප්පවෙසන කුණ්ඩලෙන සමන්නාගතං. **හරිතානූපාති** උදකනිද්ධමනස්ස උභොසු පස්සෙසු හරිතතිණසඤ්ඡන්නා අනූපභූමියො. **යස්සිමාති මමායිංසූති** තාත නාරද යෙ මම උපට්ඨාකාච ඔරොධාච ඉමස්මිං උය්‍යානෙ මහන්තෙන යසෙන මයා සද්ධිං විචරන්තා ඉමානි ඨානානි මමායිංසු පියායිංසු කත්ථනු තෙ දිසතං ගතා. කත්ථ තෙ පෙසිතා. **තානීධ ඛෙත්තානීති** ඉමස්මිං උය්‍යානෙ තානෙව එතානි උපරොපකවිරූහණට්ඨානානි. **තෙ වන මෙ පවාරාති** ඉමෙ තෙ යෙව වනපවාරා වනෙ විහාරභූමියොති අත්ථො.

අථ නං නාරදො ආහ දෙව තුම්හාකං දෙවලොකං ගතානං ඉදානි සත්ත වස්සසතානි අහං වො සත්තමො පනත්තා තුම්හාකං උපට්ඨාකා සබ්බෙ මරණමුඛං පත්තා ඉදං වො අත්තනො සන්තකං රජ්ජං අනුභවථ තාතාති. රාජා තාත නාරද නාහං ඉධාගච්ඡන්තො රජ්ජත්ථාය ආගතො පුඤ්ඤකරණත්ථායම්හි ආගතො අහං පුඤ්ඤමෙව කරිස්සාමීති වත්වා—

දිට්ඨා මයා විමානානි ඔභාසෙන්තා චතුද්දිසා,
සම්මුඛා දෙවරාජස්ස තිදසානඤ්ච සම්මුඛා.

වුත්ථං මෙ භවනං දිබ්බං භුත්තා කාමා අමානුසා,
තාවතිංසෙසු දෙවෙසු සබ්බකාමසමිද්ධිසු.

සොහං එතාදිසං දිස්වා පුඤ්ඤායම්හි ඉධාගතො,
ධම්මමෙව චරිස්සාමි නාහං රජ්ජෙන අත්ථිකො.

අදණ්ඩාවචරං මග්ගං සම්මාසම්බුද්ධදෙසිතං,
තං මග්ගං පටිපජ්ජිස්සං යෙන ගච්ඡන්ති සුබ්බතාති.

ආහ.

තත්ථ **වුත්ථං මෙ භවනං දිබ්බන්ති** වෙජයන්තං සන්ධායාහ. **සොහං එතාදිසන්ති** තාත නාරද සො අහං බුද්ධඤාණෙන අපරිච්ඡින්දනීයං එවරූපං කාමගුණසම්පත්තිං පහාය පුඤ්ඤකරණත්ථාය ඉධාගතො. **අදණ්ඩාවචරන්ති** අදණ්ඩෙහි නික්ඛිත්තදණ්ඩසත්ථෙහි චරිතබ්බං සම්මාදිට්ඨිපුරෙක්ඛාරං අට්ඨඞ්ගිකමග්ගං. **සුබ්බතාති** යෙන මග්ගෙන සුබ්බතා

සබ්බඤ්ඤුබුද්ධං ගච්ඡන්ති අහම්පි අගතපුබ්බං දිසං ගන්තුං බොධිතලෙ නිසීදිත්වා තමෙව මග්ගං පටිපජ්ජිස්සාමීති. එවං මහාසත්තො ඉමා ගාථා සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණෙ ඛිපිත්වා කථෙසි.

අථ නං නාරදො පුනපි ආහ රජ්ජං දෙව අනුසාසාහි. තාත න මෙ රජ්ජෙනත්ථො සත්ත වස්සසතානි දින්නදානං පන සත්තාහෙනෙව දාතුකාමම්හීති. නාරදො සාධූති තස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා මහාදානං පටියාදෙසි. රාජා සත්තාහං දානං දත්වා සත්තමෙ දිවසෙ කාලං කත්වා තාවතිංසභවනෙ නිබ්බත්ති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං වසිතබ්බයුත්තකං උපොසථකම්මං නාමාති දස්සෙත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උපාසකෙසු කෙචි සොතාපත්තිඵලෙ කෙචි සකදාගාමිඵලෙ කෙචි අනාගාමිඵලෙ පතිට්ඨහිංසු. තදා නාරදරාජා ආනන්දො අහොසි. සක්කො අනුරුද්ධො. සාධිනරාජා අහමෙවාති.

සාධිනජාතකං.

---

14. 12.

රාජා අවොච විධුරාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො අසදිසදානං ආරබ්භ කථෙසි. තං අට්ඨකනිපාතෙ ආදිත්තජාතකෙ[1] විත්ථාරිතමෙව. රාජා කිර තං දානං දදන්තො සත්ථාරං ජෙට්ඨකං කත්වා පඤ්චභික්ඛුසතානි විචිනිත්වා ගණ්හි මහාඛීණාසවානඤ්ඤෙව අදාසි. අථස්ස භික්ඛූ ගුණං කථෙන්තා ආවුසො රාජා අසදිසදානං දෙන්තො විචිනිත්වා මහප්ඵලට්ඨානෙ අදාසීති ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ අනච්ඡරියං භික්ඛවෙ යං කොසලරාජා මාදිසස්ස බුද්ධස්ස උපට්ඨාකො හුත්වා විචෙය්‍යදානං දෙති. පොරාණකපණ්ඩිතා අනුප්පන්නෙ බුද්ධෙපි විචෙය්‍යදානං දදිංසූති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ කුරුරට්ඨෙ ඉන්දපත්තනගරෙ යුධිට්ඨිලගොත්තො කොරබ්‍යරාජා රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස විධුරො නාම අමච්චො අත්ථඤ්ච ·ධම්මඤ්ච අනුසාසි. රාජා සකලජම්බුදීපං බොභෙන්තො මහාදානං දෙති. තං ගහෙත්වා භුඤ්ජන්තෙසු එකොපි පඤ්චසීලමත්තං රක්ඛන්තො නාම නත්ථි සබ්බෙ දුස්සීලාව. දානං රාජානං න තොසෙති රාජා විචෙය්‍යදානං මහප්ඵලන්ති සීලවන්තානං දාතුකාමො හුත්වා චින්තෙසි විධුරපණ්ඩිතෙන සද්ධිං මන්තයිස්සාමීති සො තං උපට්ඨානං ආගතං ආසනෙ නිසීදාපෙත්වා පඤ්හං පුච්ඡි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා උපඩ්ඪගාථමාහ. පරතො රඤ්ඤොච විධුරස්සච වචනපටිවචනං හොති.

---

1. ඉං., සුම්රජාතකෙ. ස්‍යා., විධුරජාතකෙ.

දසබ්‍රාහ්මණජාතකං–12.

රාජා අවොච විධුරං ධම්මකාමො යුධිට්ඨිලො,
බ්‍රාහ්මණෙ විධුර පරියෙස සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.

දුල්ලභා බ්‍රාහ්මණා දෙව සීලවන්තො බහුස්සුතා,
විරතා මෙථුනා ධම්මා යෙ තෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං.

දස ඛලු මහාරාජ යා තා බ්‍රාහ්මණජාතියො,
තෙසං විභඞ්ගං විචයං විත්ථාරෙන සුණොහි මෙ.

පසිබ්බකෙ ගහෙත්වාන පුණ්ණෙ මූලස්ස සංවුතෙ,
ඔසධියො ගන්ථෙන්ති නහායන්ති ජපන්ති ච.

තිකිච්ඡකසමා රාජ තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉති රාජා කොරව්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.

කිංකිණිකායො ගහෙත්වාන ඝොසෙන්ති පුරතොපි තෙ,
පෙසනානිපි ගච්ඡන්ති රථචරියාසු සික්ඛරෙ.

පරිචාරකසමා රාජ තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉති රාජා කොරව්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.

කමණ්ඩලුං ගහෙත්වාන වඞ්කදණ්ඩඤ්ච බ්‍රාහ්මණා,
පච්චුපෙස්සන්ති රාජානො ගාමෙසු නිගමෙසු ච,
නාදින්නෙ වුට්ඨහිස්සාම ගාමම්හි වනම්හි ච.

නිග්ගාහකසමා රාජ තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා.
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ,

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉතිරාජා කොරව්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.

පරූළ්හකච්ඡනඛලොමා පඞ්කදන්තා රජස්සිරා,
ඔකිණ්ණා රජරෙණූහි යාචකා විචරන්ති තෙ.

ඛාණුඝාතසමා රාජ තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉති රාජා කොරබ්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.

හරීටකං ආමලකං අම්බජම්බුවිභීටකං,
ලබුජං දන්තපොණානි බෙලුවා බදරානි ච.

රාජායතනං උච්ඡුපුටං ධූමනෙත්තං මධුඅඤ්ජනං,
උච්චාවචානි පණියානි විපණෙන්ති ජනාධිප.

වාණිජකසමා රාජ තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉති රාජා කොරබ්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.

කසිං වණිජ්ජං කාරෙන්ති පොසයන්ති අජෙළකෙ,
කුමාරියො පවෙච්ඡන්ති විවාහන්තාවහන්ති ච.

සමා අම්බට්ඨවෙස්සෙහි තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉති රාජා කොරබ්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.

නික්ඛන්තාභික්ඛං භුඤ්ජන්ති ගාමෙස්වතෙ පුරෙහිතා,
බහූ තෙ පටිපුච්ඡන්ති අණ්ඩච්ඡෙදා නිලඤ්ඡකා,
පසූපි තත්‍ථ හඤ්ඤන්ති මහිසා සූකරා අජා.

ගොඝාතකසමා රාජ තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉති රාජා කොරව්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්‍ථ දින්නං මහප්ඵලං.

අසිචම්මං ගහෙත්වාන ඛග්ගං පග්ගය්හ බ්‍රාහ්මණා,
වෙස්සපථෙසු තිට්ඨන්ති සත්‍ථං අබ්බාහයන්තිපි.

සමා ගොපනිසාදෙහි තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉති රාජා කොරව්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්‍ථ දින්නං මහප්ඵලං.

අරඤ්ඤෙ කුටිකං කත්වා කූටානි කාරයන්ති තෙ,
සසබිළාරෙ බාධෙන්ති ආගොධා මච්ඡකච්ඡපං.

ලුද්දකා තෙ මහාරාජ තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉති රාජා කොරව්‍යො)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්‍ථ දින්නං මහප්ඵලං.

අඤ්ඤෙ ධනස්ස කාමාහි හෙට්ඨාමඤ්චෙ පසක්ඛිතා,
රාජානො උපරි න්හායන්ති සොමයාගෙ උපට්ඨිතෙ.

මලමජ්ජකසමා රාජ තෙපි වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙ.

අපෙතා තෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤා (ඉතිරාජා කොරව්‍යො,)
න තෙ වුච්චන්ති බ්‍රාහ්මණා
අඤ්ඤෙ විධුර පරියෙස
සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ.

විරතෙ මෙථුනා ධම්මා යෙ මෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං,
දක්ඛිණං සම්ම දස්සාම යත්ථ දින්නං මහප්ඵලන්ති.

තත්ථ **සීලවන්තෙති** මග්ගෙනාගතසීලෙ. **බහුස්සුතෙති** පටිවෙධ බහුස්සුතෙ. **දක්ඛිණන්ති** දානං. **යෙමෙති** යෙ ධම්මිකා **සමණ** බ්‍රාහ්මණා තව දානං භුඤ්ජෙය්‍යුං තෙ දුල්ලභා. **බ්‍රාහ්මණජාතියොති** බ්‍රාහ්මණකුලානි. **තෙසං විභඞ්ගං විචයන්ති** තෙසං බ්‍රාහ්මණානං විභාගං මම පඤ්ඤාය විචිතභාවං විත්ථාරෙන සුණොහි. **සංපුටන්ති** බද්ධමුඛෙ. **ඔසධිකායො ගන්ථෙන්තීති** ඉදං ඉමස්ස රොගස්ස භෙසජ්ජං ඉදං ඉමස්සාති එවං පිලොතිකෙ බන්ධිත්වා මනුස්සානං දෙන්ති. **නහාපයන්තීති** නහාපනං නාම කරොන්ති. **ජපන්තිවාති** භූතවිජ්ජං පරිවත්තෙන්ති. **තිකිච්ඡකසමාති** වෙජ්ජසදිසා. **තෙපි වුච්චන්තීති** තෙපි බ්‍රාහ්මණාවා මයං අබ්‍රාහ්මණාවාති අජානිත්වාව වෙජ්ජකම්මෙන ජීවිකං කප්පෙන්තා වොහාරෙන බ්‍රාහ්මණාති වුච්චන්ති. **අක්ඛාතා තෙති** ඉමෙ තෙ මයා වෙජ්ජබ්‍රාහ්මණා නාම අක්ඛාතාති. **නිපතාමසෙති** වදෙහි දානි කිං තාදිසෙ බ්‍රාහ්මණෙ නිපතාම නිමන්තනත්ථාය උපසඞ්කමාම අත්ථි තෙ එතෙහි අත්ථොති පුච්ඡති. **බ්‍රහ්මඤ්ඤාති** බ්‍රාහ්මණධම්මතො. **න තෙ වුච්චන්තීති** තෙ බාහිතපාපතාය බ්‍රාහ්මණා නාම න වුච්චන්ති. **කිංකිණිකායොති** මහාරාජ අපරෙ බ්‍රාහ්මණා අත්තනො බ්‍රාහ්මණධම්මං ජහිත්වා ජීවිකත්ථාය රාජරාජමහාමත්තානං පුරතො කංසතාලෙ ගහෙත්වා වාදෙන්තා ගායන්තා ගච්ඡන්ති. **පෙසනානිපීති** දාසකම්මකරා විය පෙසනානිපි ගච්ඡන්ති. **රථචරියාසූති** රථසිප්පං සික්ඛන්ති. **පරිචාරකසමාති** දාසකම්මකරසදිසා. **දණ්ඩන්ති** වඞ්කදණ්ඩකට්ඨං. **පච්චුපෙස්සන්ති රාජානොති** රාජරාජමහාමත්තෙ පටිච්ච ආගම්ම සන්ධාය උපසෙවන්ති. **ගාමෙසු නිගමෙසු චාති** තෙසං නිවෙසනද්වාරෙ නිසීදන්ති. **නිග්ගාහකසමාති** නිග්ගහකාරකෙහි බලිසාධකරාජපුරිසෙහි සමා යථා තෙ පුරිසා අගහෙත්වා න ගමිස්සාමාති නිග්ගහං කත්වා ගණ්හන්ති යෙව තථා ගාමෙවා වනෙවා අලද්ධා මරන්තාපි න වුට්ඨහිස්සාමාති උපවසන්ති. **තෙපීති** තෙපි බලිසාධකසදිසා පාපධම්මා. **රජරෙණුහීති** රජෙන ච පංසුහි ච ඔකිණ්ණා. **යාචකාති** ධනයාචකා. **ඛාණුඝාතකසමාති** මලිනසරීරතාය ඛාමකෙඛත්තඛාණුඝාතෙහි භූමිං ඛණිත්වා ඛාමඛාණුකඋද්ධරණමනුස්සෙහි සමානා අගහෙත්වා න ගමිස්සාමාති නිච්චලභාවෙන ඨිතත්තා නිඛණිත්වා ඨපිතවතිඛාණු වියාතිපි **අත්ථො. තෙපීති** තෙපි තථා ලද්ධං ධනං වඩ්ඪියා පයොජෙත්වා පුන තථෙව ඨිතත්තා දුස්සීලබ්‍රාහ්මණා. **උච්ඡුපුටන්ති** උච්ඡුඤ්චෙව ඵාණිතපුටඤ්චෙව. **මධුඅඤ්ජනන්ති** මධුඤ්ච අඤ්ජනඤ්ච. **උච්චාවචානීති**

මහග්ඝසමග්ඝාති. **පණියානීති** භණ්ඩානි. **විපණෙන්තීති** වික්කිණන්ති. **තෙපීති** තෙපි ඉමානි එත්තකානි වික්කිණිත්වා ජීවිකකප්පකා වාණිජකබ්‍රාහ්මණා. **පොසෙන්තීති** ගොරසවික්කයෙන ජීවිකාකප්පනත්ථං පොසෙන්ති. **පවෙච්ඡන්තීති** අත්තනො ධීතරෙ හිරඤ්ඤසුවණ්ණං ගහෙත්වා පරෙසං දෙන්ති තෙ එවං පරෙසං දදමානා විවාහන්ති අත්තනො පුත්තානං අත්ථාය ගණ්හමානා ආවහන්ති නාම. **අම්බට්ඨවෙස්සෙහීති** කුටුම්බිකෙහි චෙව ගහපතීහිච, සමානා තෙපි වොහාරවසෙන බ්‍රාහ්මණාති වුච්චන්ති. **නික්ඛන්තභික්ඛ**න්ති ගාමෙ පුරොහිතා හුත්වා අත්තනො අත්ථාය නිබද්ධභික්ඛං. **බහූතෙති** බහුජනා තෙ ගාමපුරොහිතෙ නක්ඛත්තං මුහුත්තං මඞ්ගලාති පුච්ඡන්ති **අණ්ඩච්ඡෙදා නිලඤ්ඡකා**ති හත්ථිං ගහෙත්වා බලිවද්දාදීනං අණ්ඩච්ඡෙදකා චෙව තිසූලාදිඅඞ්කකරණෙන ලඤ්ඡකාච ලක්ඛණකාරකාති අත්ථො. **තත්ථාති** තෙසං ගාමපුරොහිතානං ගෙහෙසු මංසවික්කිණනත්ථං එතෙ පසුආදයොපි හඤ්ඤන්ති. **තෙපීති** තෙ ගොඝාතකසමා බ්‍රාහ්මණාති වුච්චන්ති. **අසිචම්ම**න්ති අසිලට්ඨිඤ්චෙව කණ්ඩවාරණඤ්ච. **වෙස්සපථෙසූති** වාණිජානං ගමනමග්ගෙසු. **සත්ථං අබ්බාහයන්තීති** සත්ථවාහානං හත්ථතො සතම්පි සහස්සම්පි ගහෙත්වා සත්ථෙ චොරාටවිං අතිබාහෙන්ති. **ගොපනිසාදෙහීති** ගොපාලකෙහි චෙව නිසාදෙහිච ගාමඝාතකචොරෙහි සමාති වුත්තං. **තෙපීති** එවරූපා බ්‍රාහ්මණාති වුච්චන්ති. **කූටානි කාරයන්ති තෙති** කූටපාසාදීනි ඔඩ්ඩෙන්ති. **සසබිළාරෙති** සසෙව බිළාරෙච එත්ථ ථලචරෙ මිගෙ දස්සෙති. **ආගොධා මච්ඡකච්ඡප**න්ති ථලජෙසු තාව ආගොධතො මහන්තෙච ඛුද්දකෙච පාණයො බාධෙන්ති මාරෙන්ති ජලජෙසු මච්ඡකච්ඡපෙ. **තෙපීති** තෙපි ලුද්දකසමා බ්‍රාහ්මණාති වුච්චන්ති. **අඤ්ඤෙ ධනස්ස කාමාති** අපරෙ බ්‍රාහ්මණා ධනං පත්ථෙන්තා. **හෙට්ඨා මඤ්චෙ පසක්කිකාති** කලිපවාහකම්මං කාරෙස්සාමාති රතනමයමඤ්චං කාරෙත්වා තස්ස හෙට්ඨා නිපන්නා අච්ඡන්ති. අථ තෙසං සොමයාගෙ උපට්ඨිතෙ රාජානො උපරි නහායන්ති තෙ කිර යාගෙ නිට්ඨිතෙ ආගන්ත්වා තස්මිං මඤ්චෙ නිසීදන්ති. අථ තෙ අඤ්ඤෙ බ්‍රාහ්මණා කලිංපවාහෙස්සාමාති නහාපෙන්ති රතනමඤ්චොචෙව රඤ්ඤො රාජාලඞ්කාරො ච සබ්බො හෙට්ඨා නිපන්නස්සෙව හොති. **තෙපීති** තෙපි මලමජ්ජකෙහි නහාපිතෙහි සදිසා බ්‍රාහ්මණාති වුච්චන්ති.

එවඤ්චිමෙ වොහාරමත්තබ්‍රාහ්මණෙ දස්සෙත්වා ඉදානි පරමත්ථබ්‍රාහ්මණෙ දස්සෙන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

අත්ථි ඛො බ්‍රාහ්මණා දෙව සීලවන්තො බහුස්සුතා,
විරතා මෙථුනා ධම්මා යෙ තෙ භුඤ්ජෙය්‍යුං භොජනං.

එකඤ්ච භත්තං භුඤ්ජන්ති න ච මජ්ජං පිවන්ති තෙ,
අක්ඛාතා තෙ මහාරාජ තාදිසෙ නිපතාමසෙති.

තත්ථ සීලවන්තොති අරියසීලෙන සමන්නාගතා. **බහුස්සුතාති** පටිවෙධබාහුසච්චෙන සමන්නාගතා. **තාදිසෙති** එවරූපෙ බාහිතපාපෙ පච්චෙකබුද්ධබ්‍රාහ්මණෙ නිමන්තනත්ථාය උපසඞ්කමාමාති.

රාජා තස්ස කථං සුත්වා පුච්ඡි සම්ම විධුර එවරූපා අග්ගදක්ඛිණෙය්‍යා බ්‍රාහ්මණා කහං වසන්තීති. උත්තරහිමවන්තෙ නන්දමූලකපබ්භාරෙ මහාරාජාති. තෙන හි පණ්ඩිත තව බලෙන මය්හං තෙ බ්‍රාහ්මණෙ පරියෙසාහි තුට්ඨමානසො–

එතෙ ඛො බ්‍රාහ්මණා විධුර සීලවන්තා බහුස්සුතා,
එතෙ විධුර පරියෙස ඛිප්පඤ්ච තෙ නිමන්තයාති.

ගාථමාහ.

මහාසත්තො සාධූති තස්ස වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා තෙන හි මහාරාජ නගරං අලඞ්කාරාපෙත්වා සබ්බෙ නගරවාසිනො දානං දත්වා උපොසථං අධිට්ඨාය සමාදින්නසීලා හොන්තූති භෙරිං චරාපෙත්වා තුම්හෙපි සද්ධිං පරිජනෙන උපොසථං සමාදියථාති වත්වා සයං පාතොව භුඤ්ජිත්වා උපොසථං සමාදාය සායණ්හසමයෙ ජාතිපුප්ඵපුණ්ණං සමුග්ගං ආහරාපෙත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං පඤ්චපතිට්ඨිතං පතිට්ඨහිත්වා පච්චෙකබුද්ධානං ගුණෙ අනුස්සරිත්වා වන්දිත්වා උත්තරහිමවන්තෙ නන්දමූලකපබ්භාරවාසිනො පඤ්චපච්චෙකබුද්ධසතානි ස්වෙ අම්හාකං භික්ඛං ගණ්හන්තූති නිමන්තෙත්වා ආකාසෙ අට්ඨ පුප්ඵමුට්ඨියො විස්සජ්ජෙසි.

තදා තත්ථ පඤ්චසතා පච්චෙකබුද්ධා වසන්ති පුප්ඵානි ගන්ත්වා තෙසං උපරි පතිංසු. තෙ ආවජ්ජන්තා තං කාරණං ඤත්වා මාරිසා විධුරපණ්ඩිතෙන නිමන්තිතම්හා නඛො පනෙස ඉත්තරසත්තො බුද්ධඞ්කුරො එස ඉමස්මිඤ්ඤෙව කප්පෙ බුද්ධො භවිස්සති. කරිස්සාම අස්ස සඞ්ගහන්ති නිමන්තණං අධිවාසසිංසු. මහාසත්තො පුප්ඵානං අනාගමනසඤ්ඤාය අධිවාසිතභාවං ඤත්වා මහාරාජ ස්වෙ පච්චෙකබුද්ධා ආගමිස්සන්ති සක්කාරසම්මානං කරොහීති ආහ.

රාජා පුනදිවසෙ මහාසක්කාරං කත්වා මහාතලෙ මහාරහානි ආසනානි පඤ්ඤාපෙසි. පච්චෙකබුද්ධා අනොතත්තදහෙ කතසරීරපටිජග්ගනා වෙලං සල්ලක්ඛෙත්වා ආකාසෙනාගන්ත්වා රාජඞ්ගණෙ ඔතරිංසු. රාජා ච බොධිසත්තො ච පසන්නමානසා තෙසං හත්ථතො පත්තානි ගහෙත්වා පාසාදං ආරොපෙත්වා නිසීදාපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන පරිවිසිංසු. භත්තකිච්චපරියොසානෙව පුනදිවසත්ථායාති එවං සත්ත දිවසෙ නිමන්තෙත්වා මහාදානං දත්වා සත්තමෙ දිවසෙ සබ්බපරික්ඛාරෙ අදංසු. තෙ අනුමොදනං කත්වා ආකාසෙන තත්ථෙව ගතා පරික්ඛාරානිපි තෙහි සද්ධිංයෙව ගමිංසු.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා අනච්ඡරියං භික්ඛවෙ කොසලරඤ්ඤො මම උපට්ඨාකස්ස සතො විවෙය්‍යදානං දාතුං පොරාණකපණ්ඩිතා අනුප්පන්නෙපි බුද්ධෙ අදංසු යෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා රාජා ආනන්දො අහොසි. විධුරපණ්ඩිතො අහමෙවාති.

දසබ්‍රාහ්මණජාතකං.

---

14. 13.

සුඛුමාලරූපං දිස්වානාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො අඤ්ඤතරං කුටුම්බිකං ආරබ්භ කථෙසි. සො කිර සද්ධො අහොසි පසන්නො තථාගතස්සෙව සඞ්ඝස්ස ච නිබද්ධං මහාසක්කාරං කරොති. අථෙකදිවසං චින්තෙසි අහං බුද්ධරතනස්සෙව සඞ්ඝරතනස්ස ච පණීතභොජනානිචෙව සුඛුමවත්ථානි ච දෙන්තො නිච්චං මහාසක්කාරං කරොමි. ඉදානි ධම්මරතනස්සාපි කරිස්සාමි. කින්නු ඛො තස්ස සක්කාරං කරොන්තෙන කාතබ්බන්ති. සො බහුං ගන්ධමාලාදිං ආදාය ජෙතවනං ගන්ත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා පුච්ඡි අහං භන්තෙ ධම්මරතනස්ස සක්කාරං කාතුකාමො කින්නු ඛො තස්ස සක්කාරං කරොන්තෙන කාතබ්බන්ති. අථ නං සත්ථා සචෙ ධම්මරතනස්ස සක්කාරං කාතුකාමො ධම්මභණ්ඩාගාරිකස්ස ආනන්දස්ස සක්කාරං කරොහීති ආහ. සො සාධූති පටිස්සුණිත්වා ථෙරං නිමන්තෙත්වා පුනදිවසෙ ථෙරං මහන්තෙන සක්කාරෙන අත්තනො ගෙහං නෙත්වා මහාරහාසනෙ නිසීදාපෙත්වා ගන්ධමාලාදීහි පූජෙත්වා නානග්ගරසභොජනං දත්වා මහග්ඝං තිචීවර පහොණකං සාටකං අදාසි. ථෙරොපි අයං සක්කාරො ධම්මරතනස්ස කතො න මය්හං අනුච්ඡවිකො අග්ගස්ස ධම්මසෙනාපතිස්ස අනුච්ඡවිකොති චින්තෙත්වා පිණ්ඩපාතඤ්ච වත්ථානි ච විහාරං හරිත්වා සාරිපුත්තත්ථෙරස්ස අදාසි. සොපි අයං සක්කාරො ධම්මරතනස්ස කතො එකන්තෙන ධම්මසාමී සම්මාසම්බුද්ධො තස්සෙව අනුච්ඡවිකොති චින්තෙත්වා දසබලස්ස අදාසි. සත්ථා අත්තනො උත්තරිතරං අදිස්වා පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජි. චීවරසාටකෙ අග්ගහෙසි. භික්ඛූ ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අසුකො නාම කුටුම්බිකො ධම්මරතනස්ස සක්කාරං කරොමීති ධම්මභණ්ඩාගාරිකආනන්දත්ථෙරස්ස දානං අදාසි. ථෙරො නායං මය්හං අනුච්ඡවිකොති ධම්මසෙනාපතිනො අදාසි. සොපි නායං මය්හං අනුච්ඡවිකොති තථාගතස්ස අදාසි. තථාගතො අඤ්ඤං උත්තරිතරං අපස්සන්තො අත්තනො ධම්මසාමිතාය මය්හමෙවෙසො අනුච්ඡවිකොති තං පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජි චීවරසාටකෙපි ගණ්හි එවං සො පිණ්ඩපාතො යථානුච්ඡවිකතාය සාමිනොව පාදමූලං ගතොති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පිණ්ඩපාතො පරම්පර යථානුච්ඡවිකං ගච්ඡති පුබ්බෙ අනුප්පන්නෙ බුද්ධෙපි අගමාසි යෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තො අගතිගමණං පහාය දසරාජධම්මෙ අකොපෙන්තො ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. එවං සන්තෙපිස්ස විනිච්ඡයො සුඤ්ඤො විය අහොසි. රාජා අගුණගවෙසකො හුත්වා අත්තනො නිවෙසනාදීනි පරිගණ්හන්තො අන්තොපුරෙව අන්තොනගරෙව ද්වාරගාමෙසු ච අත්තනො අගුණං කථෙන්තං අදිස්වා ජනපදෙ ගවෙසිස්සාමීති අමච්චානං රජ්ජං නිය්‍යාදෙත්වා පුරොහිතෙන සද්ධිං අඤ්ඤාතකවෙසෙන කාසිරට්ඨෙ චරන්තො කඤ්චි අගුණං කථෙන්තං අදිස්වා පච්චන්තෙ එකං නිගමං පත්වා බහිද්වාරසාලාය නිසීදි.

තස්මිං ඛණෙ නිගමවාසී අසීතිකොටිවිභවො කුටුම්බිකො මහන්තෙන පරිවාරෙන නහානතිත්ථං ගච්ඡන්තො සාලාය නිසින්නං සුවණ්ණවණ්ණං සුඛුමාලසරීරං රාජානං දිස්වා උප්පන්නසිනෙහො සාලං පවිසිත්වා ඉධෙව හොථාති වත්වා ගෙහං ගන්ත්වා නානග්ගරසභොජනං සම්පාදාපෙත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන භත්තභාජනානි ගාහාපෙත්වා අගමාසි.

තස්මිං ඛණෙ හිමවන්තවාසී පඤ්චාභිඤ්ඤතාපසො ආගන්ත්වා තත්ථෙව නිසීදි. නන්දමූලකපබ්භාරතො පච්චෙකබුද්ධොපි ආගන්ත්වා තත්ථෙව නිසීදි. කුටුම්බිකො රඤ්ඤො හත්ථධොවනං දත්වා නානග්ගරසෙහි සූපබ්‍යඤ්ජනෙහි භත්තපාතිං සජ්ජෙත්වා රඤ්ඤො උපනෙසි. රාජා තං ගහෙත්වා පුරොහිතබ්‍රාහ්මණස්ස අදාසි. බ්‍රාහ්මණො ගහෙත්වා තාපසස්ස අදාසි. තාපසො පච්චෙකබුද්ධස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වාමහත්ථෙන භත්තපාතිං දක්ඛිණහත්ථෙන කමණ්ඩලුං ගහෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා පත්තෙ භත්තං පක්ඛිපි.

සො කස්සචි අනිමන්තෙත්වා අනාපුච්ඡිත්වා පරිභුඤ්ජි. තස්ස භත්තකිච්චපරියොසානෙ කුටුම්බිකො චින්තෙසි මයා රඤ්ඤො භත්තං දින්නං රඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණස්ස බ්‍රාහ්මණෙන තාපසස්ස තාපසෙන පච්චෙකබුද්ධස්ස පච්චෙකබුද්ධො කස්සචි අනාපුච්ඡිත්වාව භුඤ්ජි. කින්නුඛො ඉමෙසං එත්තකං දානකාරණං කිං ඉමස්ස කස්සචි අනාපුච්ඡිත්වාව භුඤ්ජනකාරණං අනුපුබ්බෙන පුච්ඡිස්සාමීති සො එකෙකං උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා පුච්ඡි තෙපිස්ස කථෙසුං.

සුඛුමාලරූපං දිස්වාන රට්ඨා විවනමාගතං,
කූටාගාරවරූපෙතං මහාසයනමුපාසිතං.

තස්ස තෙ පෙමකෙනාහං අදාසිං බද්ධමොදනං,
සාලීනං විචිතං භත්තං සුචිං මංසූපසෙචනං.

තං ත්වං භත්තං පටිග්ගය්හ බ්‍රාහ්මණස්ස අදාපයී,
අත්තනා අනසිත්වාන කොයං ධම්මො නමත්ථු තෙ.

ආචරියො බ්‍රාහ්මණො මය්හං කිච්චාකිච්චෙසු ව්‍යාවටො,
ගරු ච ආමන්තණීයො ච දාතුමරහාමි භොජනං.

බ්‍රාහ්මණන්දානි පුච්ඡාමි ගොතමං රාජපූජිතං,
රාජා තෙ භත්තං පාදාසි සුචිං මංසූපසෙචනං.

තං ත්වං භත්තං පටිග්ගය්හ ඉසිස්ස භොජනං අදා,
අඛෙත්තඤ්ඤූසි දානස්ස කොයං ධම්මො නමත්ථු තෙ.

භරාමි පුත්තෙ දාරෙ ච ඝරෙසු ගධිතො අහං,
භුඤ්ජෙ මානුසකෙ කාමෙ අනුසාසාමි රාජිනො.

ආරඤ්ඤකස්ස ඉසිනො චිරරත්තං තපස්සිනො,
වද්ධස්ස භාවිතත්තස්ස දාතුමරහාමි භොජනං.

ඉසිඤ්චදානි පුච්ඡාමි කිසං ධමනිසන්ථතං,
පරූළ්හකච්ඡනඛලොමං පඞ්කදන්තං රජස්සිරං.

එකො අරඤ්ඤෙ විහරසි නාවකඞ්ඛසි ජීවිතං,
භික්ඛු කෙන තයා සෙය්‍යො යස්ස ත්වං භොජනං අදා.

ඛණන්තාලුකලම්බානි බිලාලීතක්කළානිච,
ධුතං සාමාකනීවාරං සඞ්ඝාරියං පසාරියං.

සාකං භිසං මධුං මංසං බදරාමලකානිච,
තානි ආහත්ව භුඤ්ජාමි අත්ථි මෙ සො පරිග්ගහො.

පචන්තො අපචන්තස්ස අමමස්ස අකිඤ්චනො,
අනාදානස්ස සාදානො දාතුමරහාමි භොජනං.

භික්ඛුඤ්චදානි පුච්ඡාමි තුණ්හීමාසීන සුබ්බතං,
ඉසි තෙ භත්තං පාදාසි සුචිං මංසූපසෙචනං.

තං ත්වං භත්තං පටිග්ගය්හ තුණ්හී භුඤ්ජසි එකකො,
නාඤ්ඤං කස්සචි නිමන්තෙසි කොයං ධම්මො නමත්ථු තෙ.

න පචාමි න පාචෙමි න ඡින්දාමි න ඡෙදයෙ,
තං මං අකිඤ්චනං ඤත්වා සබ්බපාපෙහි ආරතං.

වාමෙන භික්ඛමාදාය දක්ඛිණෙන කමණ්ඩලුං,
ඉසි මෙ භත්තං පාදාසි සුචිං මංසූපසෙචනං.

එතෙ හි දාතුමරහන්ති සමණා සපරිග්ගහා,
පච්චනීකමහං මඤ්ඤෙ යො දාතාරං නිමන්තයෙති.

තත්ථ **විවන**න්ති නිරුදකඅරඤ්ඤසදිසං ඉමං පච්චන්තං ආගතං. **කූටාගාරවරූපෙත**න්ති කූටාගාරවරෙඋපගතං. වරකූටාගාරවාසිනන්ති අත්ථො. **මහාසයනමුපාසිත**න්ති තත්ථෙව සුපඤ්ඤත්තං සිරිසයනං උපාසිතං. **තස්සා තෙ**ති එවරූපං තං දිස්වා අහං පෙමමකාසිං තස්ස තව පෙමෙන. **බද්ධමොදන**න්ති උත්තමං ඔදනං. **විචින**න්ති අපගතඛණ්ඩකාළකෙහිවිචිතතණ්ඩුලෙහිසාධිතං. **අදාපයී**ති අදාසිං. **අත්තනා**ති අත්තනා. අයමෙවවා පාඨො. **අනාසිත්වානා**ති අභුඤ්ජිත්වා. **කොයංධම්මො**ති මහාරාජ කො එස තුම්හාකං සභාවො. **නමත්ථු තෙ**ති නමො තව අත්ථු යො ත්වං **අත්ත**නා අභුඤ්ජිත්වා පරස්ස අදාසි. **ආචරියො**ති කුටුම්බිය එස මය්හං ආචාරසික්ඛාපකො ආචරියො. **ව්‍යාවටො**ති උය්‍යුත්තො. **ආමන්තණීයො**ති ආමන්තෙතබ්බයුත්තකො මයා දින්නං ගහෙතුං අනුරූපො. **දාතුමරහාමී**ති තස්මා අහං එවරූපස්ස ආචරියස්ස භොජනං දාතුං අරහාමීති රාජා බ්‍රාහ්මණස්ස ගුණං වණ්ණෙසි. **අඛෙත්තඤ්ඤූසී**ති නාහං දින්නස්ස ඛෙත්තං මයි දින්නං මහප්ඵලං න හොතීති එවං අත්තනො දින්නස්ස අඛෙත්තං ජානාසි මඤ්ඤෙති. **අනුසාසාමී**ති අත්තනො අත්ථං පහාය රඤ්ඤො අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච අනුසාසාමි එවං අත්තනො අගුණං කථෙත්වා **ආරඤ්ඤිකස්සා**ති ඉසිනො ගුණං කථෙසි. **ඉසිනො**ති සීලාදිගුණපරියෙසකස්ස. **තපස්සිනො**ති තපනිස්සිතකස්ස. **වද්ධස්සා**ති

පණ්ඩිතස්ස ගුණවද්ධස්ස. **නාවකඞ්ඛසීති** සයං දුල්ලභභොජනො හුත්වා එවරූපං භොජනං අඤ්ඤස්ස දෙසි කිං අත්තනො ජීවිතං න කඞ්ඛසි. **භික්ඛු සෙනාති** අයං භික්ඛු කතරෙන ගුණෙන තයා සෙට්ඨතරො. **භණන්තාලුවකලම්බානීති** භණන්තො ආලූනිචෙව තාලකන්දනිච. **බිලාලිතක්කලානිචාති** බිලාලිකන්ද තක්කලකන්දනිච. **ධුනන්ති** සාමාකඤ්චනීවාරඤ්ච ධුනිත්වා. **සඞ්ඛාරියං පසාරියන්ති** එතෙ සාමාකනීවාරෙ ධුනන්තො සඞ්ඛාරෙත්වා පුන සුක්ඛාපිතෙ පසාරෙත්වා සුප්පෙන පප්ඵොටෙත්වා කොට්ටෙත්වා තණ්ඩුලෙ ආදාය පචිත්වා භුඤ්ජාමීති වදති. **සාකන්ති** යං කිඤ්චි සූපෙය්‍යපණ්ණං. **මංසන්ති** සීහමිගාදිමංසං තානි ආහරිත්වා. **අමමස්සාති** තණ්හාදිට්ඨිමමත්තරහිතස්ස. **සකිඤ්චනොති** සපලිබොධො. **අනාදානස්සාති** නිග්ගහණස්ස. **දාතුමරහාමීති** එවරූපස්ස පච්චෙකබුද්ධස්ස අත්තනා ලද්ධභොජනං දාතුං අරහාමි. **තුණ්හීමාසීන**න්ති කිඤ්චි අවත්වා නිසින්නං. **අකිඤ්චන**න්ති රාගකිඤ්චනාදීහි රහිතං. **ආරක**න්ති විරතං සබ්බපාපානි පහාය ඨිතං. **කමණ්ඩලු**න්ති කුණ්ඩිකං. **එතෙහීති** එතෙ රාජාදයො තයො ජනාති හත්ථං පසාරෙත්වා තෙ නිද්දිසන්තො එවමාහ. **දාතුමරහන්තීති** මාදිසස්ස දාතුං අරහන්ති. **පච්චනීක**න්ති පච්චනීකපටිපදං දායකස්ස නිමන්තනං එකවීසතියා අනෙසනාසු අඤ්ඤතරාය පිණ්ඩපතිපිණ්ඩපරියෙසනාය ජීවිතාකප්පනසඞ්ඛාතා මිච්ඡාජීවපටිපත්තිනාම හොතීති.

තස්ස වචනං සුත්වා කුටුම්බිකො අත්තමනො ද්වෙ ඔසානගාථා අභාසි.

> අත්ථාය වත මෙ අජ්ජ ඉධාගඤ්ඡි රථෙසභො,
> ඉතො පුබ්බෙ න ජානාමි යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.
> රට්ඨෙසු ගිද්ධා රාජානො කිච්චාකිච්චෙසු බ්‍රාහ්මණා,
> ඉසී මූලඵලෙ ගිද්ධා විප්පමුත්තා ච භික්ඛවොති.

තත්ථ **රථෙසභොති** රාජානං සන්ධායාහ. **කිච්චාකිච්චෙසූති** රඤ්ඤො කිච්චකරණීයෙසු. **භික්ඛවොති** පච්චෙකබුද්ධා භික්ඛවො පන සබ්බභවෙහි විප්පමුත්තා.

පච්චෙකබුද්ධො තස්ස ධම්මං දෙසෙත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො. තථා තාපසො. රාජා පන කතිපාහං තස්ස සන්තිකෙ වසිත්වා බාරාණසිමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පිණ්ඩපාතො යථානුච්ඡවිකං ගච්ඡති පුබ්බෙපි ගතො යෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා කුටුම්බිකො ධම්මරතනස්ස සක්කාරකාරකො කුටුම්බිකො අහොසි. රාජා ආනන්දො. පුරොහිතො සාරිපුත්තො. හෙම වනකො තාපසො අහමෙවාති.

භික්ඛාපරම්පරජාතකං.

පකිණ්ණකනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

15. 1.

කුතො නු ආගච්ඡසි රුම්මවාසීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උදෙනවංස රාජානං සන්ධාය කථෙසි. තස්මිං හි කාලෙ ආයස්මා පිණ්ඩොලභාරද්වාජො ජෙතවනතො ආකාසෙන ගන්ත්වා යෙභුය්‍යෙන කොසම්බියා උදෙනස්ස රඤ්ඤො උය්‍යානං දිවාවිහාරාය ගච්ඡති. ථෙරො කිර පුරිමභවෙ රජ්ජං කාරෙන්තො දීඝමද්ධානං තස්මිං උය්‍යානෙ මහාපරිවාරො සම්පත්තිං අනුභවි. සො තෙන පුබ්බාචිණ්ණෙන යෙභුය්‍යෙන තත්ථෙව දිවාවිහාරං නිසීදිත්වා ඵලසමාපත්තිසුඛෙන වීතිනාමෙති. තස්මිං එකදිවසං තත්ථ ගන්ත්වා සුපුප්ඵිතසාලමූලෙ නිසින්නෙ උදෙනො සත්තාහං මහාපානං පිවිත්වා උය්‍යානකීළං කීළිස්සාමීති මහන්තෙන පරිවාරෙන උය්‍යානං ගන්ත්වා මඞ්ගලසිලාපට්ටෙ අඤ්ඤතරාය ඉත්ථියා අඞ්කෙ නිපන්නො සුරාමදමත්තතාය නිද්දං ඔක්කමි. ගායන්තා නිසින්නිත්ථියො තූරියානි ඡඩ්ඩෙත්වා උය්‍යානං පවිසිත්වා පුප්ඵඵලාදීනි විචිනන්තියො ථෙරං දිස්වා ගන්ත්වා වන්දිත්වා නිසීදිංසු. ථෙරො ධම්මකථං කථෙන්තො නිසීදි. ඉතරාපි ඉත්ථී අඞ්කං චාලෙත්වා රාජානං පබොධෙත්වා කුහිං තා වසලියො ගතාති වුත්තෙ එකං සමණං පරිවාරෙත්වා නිසින්නාති ආහ. සො කුද්ධො ගන්ත්වා ථෙරං අක්කොසිත්වා පරිභාසිත්වා හන්දච තං සමණං තම්බකිපිල්ලකෙහි ඛාදාපෙස්සාමීති කොධවසෙන ථෙරස්ස සරීරෙ තම්බකිපිල්ලකපුටං භින්දාපෙසි. ථෙරො ආකාසෙ ඨත්වා තස්සොවාදං දත්වා ජෙතවනෙ ගන්ධකුටිද්වාරෙයෙව ඔතරිත්වා තථාගතෙන කුතො ආගතොසීති පුට්ඨො තමත්ථං ආරොචෙසි. සත්ථා න ඛො භාරද්වාජ උදෙනො ඉදානෙව පබ්බජිතෙ විහෙඨෙති පුබ්බෙපි විහෙඨෙසියෙවාති වත්වා තෙන යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ මහාසත්තො බහිනගරෙ චණ්ඩාලයොනියං නිබ්බත්ති මාතඞ්ගොතිස්ස නාමං කරිංසු. අපරභාගෙ විඤ්ඤුතං පත්තො මාතඞ්ගපණ්ඩිතොති පාකටො අහොසි. තදා බාරාණසීසෙට්ඨිනො ධීතා දිට්ඨමඞ්ගලිකා නාම එකමාස ද්වෙමාස වාරෙන මහාපරිවාරා උය්‍යානකීළං ගච්ඡති.

අථෙකදිවසං මහාසත්තො කෙනචි කම්මෙන නගරං පවිසන්තො අන්තරද්වාරෙ දිට්ඨමඞ්ගලිකං දිස්වා එකමන්තං අපගන්ත්වා අල්ලීයිත්වා අට්ඨාසි. දිට්ඨමඞ්ගලිකා සාණිඅන්තරෙන ඔලොකෙන්තී තං දිස්වා කො එසොති පුච්ඡිත්වා චණ්ඩාලො අය්‍යෙති වුත්තෙ අදිට්ඨපුබ්බයුත්තකං වත පස්සාමාති ගන්ධොදකෙන අක්ඛීනි ධොවිත්වා තතො නිවත්ති. තාය සද්ධිං නික්ඛන්තජනො අරෙ දුට්ඨ චණ්ඩාල අජ්ජ තං නිස්සාය අම්හාකං අමූලකං සුරාභත්තං නට්ඨන්ති කොධාභිභූතො මාතඞ්ගපණ්ඩිතං හත්ථෙහි ච පාදෙහි ච පොථෙත්වා විසඤ්ඤිං කත්වා පක්කාමි.

සො මුහුත්තං වීතිනාමෙත්වා පටිලද්ධසඤ්ඤො චින්තෙසි දිට්ඨමඞ්ගලිකාය පරිජනො මං නිද්දොසං අකාරණෙන පොථෙසි දිට්ඨමඞ්ගලිකං ලභිත්වාව උට්ඨහිස්සාමි නො අලභිත්වාති අධිට්ඨාය ගන්ත්වා

තස්සා පිතුනිවෙසනද්වාරෙ නිපජ්ජි. සො කෙන කාරණෙන නිපන්නො සීති වුත්තෙ අඤ්ඤං කාරණං නත්ථි දිට්ඨමඞ්ගලිකාය මෙ අත්ථොති ආහ. එකො දිවසො අතීතො තථා දුතියො චතුත්ථො පඤ්චමො ඡට්ඨොව බොධිසත්තානං අධිට්ඨානං නාම සමිජ්ඣති. තස්මා සත්තමෙ දිවසෙ දිට්ඨමඞ්ගලිකං නීහරිත්වා තස්ස අදංසු.

අථ නං සා උට්ඨෙහි සාමි තුම්හාකං ගෙහං ගච්ඡාමාති ආහ. භද්දෙ තව පරිජනෙනම්හි සුපොසිතො දුබ්බලො මං උක්ඛිපිත්වා පිට්ඨිං ආරොපෙත්වා ආදාය ගච්ඡාති සා තථා කත්වා නගරවාසීනං පස්සන්තානඤ්ඤෙව නගරා නික්ඛමිත්වා චණ්ඩාලගාමං ගතා. අථ නං මහාසත්තො ජාතිසම්භෙදවීතික්කමං අකත්වාව කතිපාහං ගෙහෙ වසාපෙත්වා චින්තෙසි. අහමෙතං ලාභග්ගයසග්ගප්පත්තං කරොන්තො පබ්බජිත්වාව කාතුං සක්ඛිස්සාමි න ඉතරථාති.

අථ නං ආමන්තෙත්වා භද්දෙ මයි අරඤ්ඤතො කිඤ්චි අනාහරන්තෙ අම්හාකං ජීවිකා නප්පවත්තති යාව මමාගමනා මා උක්කණ්ඨි අහං අරඤ්ඤං ගමිස්සාමීති වත්වා ගෙහවාසිනො ඉමං මා පමජ්ජිත්ථාති ඔවදිත්වා අරඤ්ඤං ගන්ත්වා සමණකපබ්බජ්ජ පබ්බජිත්වා අප්පමත්තො සත්තමෙ දිවසෙ අට්ඨ සමාපත්තියො පඤ්ච අභිඤ්ඤා ච උප්පාදෙත්වා ඉදානි දිට්ඨමඞ්ගලිකාය අවස්සයො භවිතුං සක්ඛිස්සාමීති ඉද්ධියා ගන්ත්වා චණ්ඩාලගාමද්වාරෙ ඔතරිත්වා දිට්ඨමඞ්ගලිකාය ගෙහද්වාරං අගමාසි සා තස්සාගමනං සුත්වා නික්ඛමිත්වා සාමි කිස්ස මං අනාථං කත්වා පබ්බජිතොසීති පරිදෙවි.

අථ නං භද්දෙ මා චින්තයි තව පොරාණකා යසතො ඉදානි මහන්තතරං යසං කරිස්සාමි. අපි බො පන න මය්හං මාතඞ්ගො සාමිකො මහාබ්‍රහ්මා මෙ සාමිකොති එත්තකං පරිසමජ්ඣෙ වත්තුං සක්ඛිස්සසීති. ආම සාමි සක්ඛිස්සාමිති. තෙනහි ඉදානි තෙ සාමිකො කුහින්ති පුට්ඨා බ්‍රහ්මලොකං ගතොති වත්වා කදා ආගමිස්සතීති වුත්තෙ ඉතො සත්තමෙ දිවසෙ පුණ්ණමාය චන්දං භින්දිත්වා ආගමිස්සතීති වදෙය්‍යාසීති ඉති නං වත්වා හිමවන්තමෙව ගතො.

දිට්ඨමඞ්ගලිකාපි බාරාණසියං මහාජනමජ්ඣෙ තෙසු තෙසු ඨානෙසු තථා කථෙසි. මහාජනො අහො මහාබ්‍රහ්මා සමානො දිට්ඨමඞ්ගලිකං න ගච්ඡති එවමෙතං භවිස්සතීති සද්දහි බොධිසත්තොපි පුණ්ණමදිවසෙ චන්දස්ස ගගනමජ්ඣෙ ඨිතකාලෙ බ්‍රහ්මත්තභාවං මාපෙත්වා සකලකාසිරට්ඨං ද්වාදසයොජනිකං බාරාණසිනගරඤ්ච එකොභාසං කත්වා චන්දං භින්දිත්වා ඔතරිත්වා බාරාණසියං උපරූපරි තික්ඛත්තුං පරිබ්භමිත්වා මහාජනෙන ගන්ධමාලාදීහි පූජියමානො චණ්ඩාලගාමකාභිමුඛො අහොසි.

බ්‍රහ්මභත්තා සන්නිපතිත්වා චණ්ඩාලගාමකං ගන්ත්වා දිට්ඨමඞ්ගලිකාය ගෙහං සුද්ධවත්ථෙහි ඡාදෙත්වා භූමියං චතුජ්ජාතියගන්ධෙහි ඔපුඤ්ජිත්වා පුප්ඵානි විකිරිත්වා ධූමං දත්වා චෙලවිතානං පසාරෙත්වා

ToC

මහාසයනං පඤ්ඤපෙත්වා ගන්ධතෙලෙහි දීපං ජාලෙත්වා ද්වාරෙ රජතපට්ටවණ්ණවාලුකං ඔකිරිත්වා පුප්ඵානි විකිරිත්වා ධජෙ බන්ධිංසු. එව අලඞ්කතෙ ගෙහෙ මහාසත්තො ඔතරිත්වා අන්තො පවිසිත්වා ථොකං සයනපිට්ඨෙ නිසීදි. තදා දිට්ඨමඞ්ගලිකා උතුනී හොති අථස්සා අඞ්ගුට්ඨකෙන නාභිං පරාමසි කුච්ඡියං ගබ්භො පතිට්ඨාසි.

අථ නං මහාසත්තො ආමන්තෙත්වා භද්දෙ ගබ්භො තෙ පතිට්ඨිතො පුත්තං විජායිස්සසි ත්වම්පි පුත්තොපි තෙ ලාභග්ගයසග්ගප්පත්තා භවිස්සථ තව පාදධොවනං උදකං සකලජම්බුදීපෙ රාජූනං අභිසෙක උදකං භවිස්සති නහානොදකං පන තෙ අමතොසධං භවිස්සති යෙ තං සීසෙ ආසිඤ්චිස්සන්ති තෙ සබ්බරොගෙහි මුච්චිස්සන්ති කාලකණ්ණිං පරිවජ්ජෙස්සන්ති තව පාදපිට්ඨෙ සීසං ඨපෙත්වා වන්දන්තා සහස්සං දස්සන්ති තථා සවණට්ඨානෙ ඨත්වා වන්දන්තා සතං දස්සන්ති චක්ඛුපථෙ ඨත්වා වන්දන්තා එකං කහාපණං දත්වා වන්දිස්සන්ති අප්පමත්තා හොහීති තං ඔවදිත්වා ගෙහා නික්ඛමිත්වා මහාජනස්ස පස්සන්තස්සෙව උප්පතිත්වා චන්දමණ්ඩලං පාවිසි.

බ්‍රහ්මභත්තා සන්නිපතිත්වා ඨිතකාව රත්තිං වීතිනාමෙත්වා පාතොව දිට්ඨමඞ්ගලිකං සුවණ්ණසිවිකං ආරොපෙත්වා සීසෙන උක්ඛිපිත්වා නගරං පවිසිංසු. මහා බ්‍රහ්මභරියාති තං උපසඞ්කමිත්වා මහාජනො ගන්ධමාලාදීහි පූජෙසි. පාදපිට්ඨෙ සීසං ඨපෙත්වා වන්දිතුං ලභන්තා සහස්සත්ථවිකං දෙන්ති සොතපථෙ ඨත්වා වන්දිතුං ලභන්තා සතං දෙන්ති චක්ඛුපථෙ වන්දිතුං ලභන්තා එකං කහාපණං දෙන්ති. එවං ද්වාදස යොජනිකං බාරාණසිං ගහෙත්වා විචරන්තා අට්ඨාදසකොටිධනං ලභිංසු.

අථ නං නගරං පරිහරිත්වා ආනෙත්වා නගරමජ්ඣෙ මහාමණ්ඩපං කාරෙත්වා සාණිං පරික්ඛිපිත්වා මහන්තෙන සිරිසොභග්ගෙන තත්ථ වසාපෙසුං. මණ්ඩපසන්තිකෙ යෙව සත්තද්වාරකොට්ඨකං සත්ත භූමකපාසාදං කාතුං ආරභිංසු මහන්තං නවකම්මං අහොසි. දිට්ඨමඞ්ගලිකා මණ්ඩපෙයෙව පුත්තං විජායි. අථස්ස නාමග්ගහණදිවසෙ බ්‍රාහ්මණා සන්නිපතිත්වා මණ්ඩපෙ ජාතත්තා මණ්ඩව්‍යකුමාරොති නාමං කරිංසු. පාසාදො පන දසහි මාසෙහි නිට්ඨිතො ततොපට්ඨාය මහන්තෙන යසෙන තස්මිං වසති.

මණ්ඩව්‍යකුමාරොපි මහන්තෙන පරිවාරෙන වඩ්ඪති තස්ස සත්තට්ඨවස්සකාලෙයෙව ජම්බුදීපතලෙ උත්තමාචරියා සන්නිපතිංසු. තෙ තං තයො වෙදෙ උග්ගණ්හාපෙසුං. සොළසවස්සකාලතො පට්ඨාය බ්‍රාහ්මණානං භත්තං පට්ඨපෙසි. නිබද්ධං සොළස බ්‍රාහ්මණසහස්සානි භුඤ්ජන්ති. චතුත්ථෙ ද්වාරකොට්ඨකෙ බ්‍රාහ්මණානං දානං දීයති.

අථෙකස්මිං මහාමහදිවසෙ ගෙහෙ බහුං පායාසං පටියාදෙසුං සොළසබ්‍රාහ්මණසහස්සානි චතුත්ථෙ ද්වාරකොට්ඨකෙ නිසීදිත්වා සුවණ්ණ රසවණ්ණෙන නවසප්පිනා පක්කමධුඛණ්ඩසක්ඛරාහිච අභිසඞ්ඛතං

පායාසං පරිභුඤ්ජන්ති. කුමාරොපි සබ්බාලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතො සුවණ්ණපාදුකා ආරුය්හ හත්ථෙන කඤ්චනදණ්ඩං ගහෙත්වා ඉධ සප්පිං දෙථ ඉධ මධුන්ති විචාරෙන්තො චරති. තස්මිං ඛණෙ මාතඞ්ගපණ්ඩිතො හිමවන්තෙ අස්සමපදෙ නිසින්නො කාය නු ඛො දිට්ඨමඞ්ගලිකාය පුත්තස්ස පවත්තීති ඔලොකෙන්තො තස්ස අතිත්ථෙ පක්ඛන්තභාවං දිස්වා අජ්ජෙව ගන්ත්වා මාණවං දමෙත්වා යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං හොති තත්ථ දානං දාපෙත්වා ආගමිස්සාමීති චින්තෙත්වා ආකාසෙන අනොතත්තදහං ගන්ත්වා මුඛධොවනාදීනි කත්වා සිලාතලෙ ඨිතො රත්තදුපට්ටං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා පංසුකූලසඞ්ඝාටිං පාරුපිත්වා මත්තිකාපත්තං ආදාය ආකාසෙනාගන්ත්වා චතුත්ථෙ ද්වාරකොට්ඨකෙ දානග්ගෙයෙව ඔතරිත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි.

මණ්ඩව්‍යො ඉතොචිතොච ඔලොකෙන්තො තං දිස්වා එවං විරූපො සඞ්කාරයක්ඛසදිසො අයං පබ්බජිතො ඉමං ඨානං ආගච්ඡන්තො කුතො ආගච්ඡතීති තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො පඨමං ගාථමාහ.

කුතො නු ආගච්ඡසි රුම්මවාසී,
ඔතල්ලකො පංසුපිසාචකොව.
සඞ්කාරචොළං පටිමුච්ච කණ්ඨෙ
කො රෙ තුවං හොසි අදක්ඛිණෙය්‍යොති.

තත්ථ රුම්මවාසීති අනඤ්ජිත අමණ්ඩිත සටිතසංඝාටිත පිලොතික වසනො. ඔතල්ලකොති ලාමකො ඔලම්බවිලම්බනන්තකධරොව. පංසුපිසාචකොවාති සඞ්කාරට්ඨානෙ පිසාචො විය. සඞ්කාරචොළන්ති සඞ්කාරට්ඨානෙ ලද්ධපිලොතිකං. පටිමුච්චාති පටිමුඤ්චිත්වා. අදක්ඛිණෙය්‍යොති ත්වං අදක්ඛිණෙය්‍යො ඉමෙසං පරමදක්ඛිණෙය්‍යානං නිසින්නට්ඨානං එකො හුත්වා කුතො ආගතො.

තං සුත්වා මහාසත්තො මුදුචිත්තෙනෙව තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො දුතියං ගාථමාහ.

අන්නං තව ඉදං පකතං යසස්සි
තං ඛජ්ජරෙ භුඤ්ජරෙ පිය්‍යරෙච,
ජානාසි මං ත්වං පරදත්තූපජීවිං
උත්තිට්ඨපිණ්ඩං ලභතං සපාකොති.

තත්ථ පකතන්ති පටියත්තං. යසස්සීති පරිවාරසම්පන්නං. තං ඛජ්ජරෙති තං ඛාදන්ති චෙව භුඤ්ජන්ති ච පිවන්ති ච කිංකාරණා මය්හං කුජ්ඣසි. උත්තිට්ඨපිණ්ඩන්ති උපතිට්ඨිත්වා ලභිතබ්බං පිණ්ඩං උට්ඨාය ඨිතෙහිවා දීයමානං හෙට්ඨා ඨත්වා ලභිතබ්බං පිණ්ඩං. ලභතං සපාකොති සපාකචණ්ඩාලොපි ලභතු ජාතිසම්පන්නා හි යත්ථකත්ථචි ලභන්ති සපාකචණ්ඩාලස්ස පන කො දෙති දුල්ලභපිණ්ඩො අහං තස්මා මෙ ජීවිතපවත්තනත්ථං භොජනං දාපෙහි කුමාරාති.

තතො මණ්ඩව්‍යො ගාථමාහ.

අන්නං මම ඉදං පකතං බ්‍රාහ්මණානං
අත්තත්ථාය සද්දහතො මමයිදං,
අපෙහි එත්තො කිමිධට්ඨිතොසි
න මාදිසා තුය්හං දදන්ති ජම්මාති.

තත්ථ **අත්තත්ථායාති** අත්තනො වඩ්ඪිඅත්ථාය. **අපෙහිඑත්තොති** ඉමම්හා ඨානා අපගච්ඡ. **න මාදිසාති** මාදිසා ජාතිසම්පන්නානං උදිච්චබ්‍රාහ්මණානං දානං දෙන්ති න තුය්හං චණ්ඩාලස්ස ගච්ඡ ජම්මාති.

තතො මහාසත්තො ගාථමාහ.

ථලෙච නින්නෙච වපන්ති බීජං
අනූපඛෙත්තෙ ඵලමාසසානා,
එතාය සද්ධාය දදහි දානං
අප්පෙව ආරාධයෙ දක්ඛිණෙය්‍යෙති.

තස්සත්ථො-කුමාර සස්සඵලං ආසිංසමානා තීසුපි ඛෙත්තෙසු බීජං වපන්ති තත්ථ අතිවුට්ඨිකාලෙ ථලෙ සස්සං සම්පජ්ජති. නින්නෙ පූතිකං හොති ආනූපෙ නදිකඤ්ච තළාකඤ්ච නිස්සාය කතං ඔඝෙන වුය්හති මන්දවුට්ඨිකාලෙ ථලෙ ඛෙත්තං විපජ්ජති නින්නෙ පන ථොකං සම්පජ්ජති අනූපෙ න සම්පජ්ජතෙව. සමවුට්ඨිකාලෙ ථලෙ ඛෙත්තං ථොකං සම්පජ්ජති ඉතරෙසු සම්පජ්ජතෙව. තස්මා යථා ඵලමාසිංසමානා තීසුපි ඛෙත්තෙසු වපන්ති තථා ත්වම්පි එතාය ඵලසද්ධාය ආගතාගතානං සබ්බසෙඛඤ්ච දානං දෙහි අප්පෙවනාම එවං දදන්තො දක්ඛිණෙය්‍යෙ ආරාධෙය්‍යාසි ලභෙය්‍යාසීති.

තතො මණ්ඩබ්‍යො ගාථමාහ.

ඛෙත්තානි මය්හං විදිතානි ලොකෙ
යෙසාහං බීජානි පතිට්ඨපෙමි,
යෙ බ්‍රාහ්මණා ජාතිමන්තූපපන්නා
තානීධ ඛෙත්තානි සුපෙසලානීති.

තත්ථ **යෙසාහන්ති** යෙසු අහං. **ජාතිමන්තූපපන්නාති** ජාතියා ච මන්තෙහි ච උපපන්නා.

තතො මහාසත්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

ජාතිමදො ච අතිමානිතා ච
ලොභො ච දොසො ච මදො ච මොහො,
එතෙ අගුණා යෙසු වසන්ති සබ්බෙ
තානීධ ඛෙත්තානි අපෙසලානි.

ජාතිමදො ච අතිමානිතා ච
ලොභො ච දොසො ච මදො ච මොහො,
එතෙ අගුණායෙසු න සන්ති සබ්බෙ
තානීධ ඛෙත්තානි සුපෙසලානීති.

තත්ථ **ජාතිමදෙනා**ති අහමස්මිං ජාතිසම්පන්නොති එවං උප්පන්නමානො. **අතිමානිනො චා**ති අඤ්ඤෙ මයා සද්ධිං ජාතිආදීහි සදිසො නත්ථීති අතික්කම්ම පවත්තමානො. ලොභාදයො ලුබ්භනදුස්සනමජ්ජනමුය්හනමත්තතාව. **අපෙසලා**ති එවරූපා පුග්ගලා ආසීවිසභරිතා විය වම්මිකා අප්පියසීලා හොන්ති එවරූපානං දින්නදානං න මහප්ඵලං හොති. තස්මා මා එතෙසං පෙසලඛෙත්තභාවං මඤ්ඤිත්ථො. තහි ජාතිමන්තා සඞ්ඛදායකා යෙ පන ජාතිමානාදිරහිතා අරියා තානි ඛෙත්තානි සුපෙසලානි තෙසු දින්නං මහප්ඵලං තෙ සඞ්ඛදායකා හොන්තීති.

ඉති සො මහාසත්තෙන පුනප්පුන කථෙන්තෙ කුජ්ඣිත්වා අයං අති විය බහුං විප්පලපති. කුහිං ගතා ඉමෙ දොවාරිකා න ඉමං චණ්ඩාලං නීහරන්තීති ගාථමාහ.

ක්වෙත්ථගතා උපජොතියො ච
උපජ්ඣායො අථවා භණ්ඩකුච්ඡි,
ඉමස්ස දණ්ඩඤ්ච වධඤ්ච දත්වා
ගලෙ ගහෙත්වා ඛලයාථ ජම්මන්ති.

තත්ථ **ක්වෙත්ථගතා**ති ඉමෙසු තීසු ද්වාරෙසු ඨපිතා උපජොතියොච උපජ්ඣායොච භණ්ඩකුච්ඡිචාති තයො දොවාරිකා ක්වගතාති අත්ථො.

තෙපි තස්ස වචනං සුත්වා වෙගෙනාගන්ත්වා වන්දිත්වා කිං කරොම දෙවාති ආහංසු. අයං වො ජම්මො චණ්ඩාලො දිට්ඨොති න පස්සාම දෙව කුතොචි ආගතභාවං න ජානාමාති. කොපෙස මායාකාරො වා විජ්ජාධරො වා භවිස්සති ඉදානි කිං තිට්ඨථාති. කිං කරොම දෙවාති ඉමස්ස මුඛමෙව පොථෙත්වා භින්දන්තා දණ්ඩවෙළුපෙසිකාය පිට්ඨිං උප්පාටෙන්තා වධඤ්ච දත්වා ගලෙ ගහෙත්වා එතං ජම්මං ඛලයාථ. ඉතො නීහරථාති. මහාසත්තො තෙසු අත්තනො සන්තිකං අනාගතෙසෙව උප්පතිත්වා ආකාසෙ ඨිතො ගාථමාහ.

ගිරිං නඛෙන ඛණසි අයො දන්තෙහි ඛාදසි,
ජාතවෙදං පදහසි යො ඉසිං පරිභාසසීති.

තත්ථ **ජාතවෙදං පදහසී**ති අග්ගිං ගිලිතුං වායමසි.

ඉමඤ්ච පන ගාථං වත්වා මහාසත්තො පස්සන්තස්සෙව මාණවස්ස බ්‍රාහ්මණානඤ්ච ආකාසෙ පක්ඛන්දි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ගාථමාහ.

ඉදං වත්වාන මාතඞ්ගො ඉසි සච්චපරක්කමො,
අන්තලික්ඛස්මිං පක්කාමි බ්‍රාහ්මණානං උදික්ඛතන්ති.

තත්ථ **සච්චපරක්කමො**ති සභාවපරක්කමො.

සො පාචීනදිසාභිමුඛො ගන්ත්වා එකාය වීථියා ඔතරිත්වා පදවලඤ්ජං පඤ්ඤායතූති අධිට්ඨාය පාචීනද්වාරසමීපෙ පිණ්ඩාය චරන්තො මිස්සකභත්තං සඞ්කඩ්ඪිත්වා එකිස්සා සාලාය නිසීදිත්වා මිස්සකභත්තං පරිභුඤ්ජි.

නගරදෙවතා අයං අම්හාකං අය්‍යං විහෙඨෙත්වා කථෙතීති අසහමානා ආගමිංසු. අථස්ස ජෙට්ඨකයක්ඛො ගීවං ගහෙත්වා පරිවත්තෙසි. සෙසදෙවතා සෙසබ්‍රාහ්මණානං ගීවං ගණ්හිත්වා පරිවත්තෙසුං. බොධිසත්තෙ මුදුචිත්තතාය පන තස්ස පුත්තොති තං න මාරෙන්ති කෙවලං කිලමෙන්තියෙව. මණ්ඩබ්‍යස්ස සීසං පරිවත්තිත්වා පිට්ඨිපස්සාභිමුඛං ජාතං හත්ථපාදා උජුකා ථද්ධාව අට්ඨංසු. අක්ඛීනි කාලකතස්සෙව විපරිවත්තිංසු. සො ථද්ධසරීරො නිපජ්ජි. සෙසා බ්‍රාහ්මණා මුඛෙන ඛෙලං වමන්තා අපරපරං පරිවත්තන්ති. අය්‍යෙ පුත්තස්ස තෙ කිඤ්චි ජාතන්ති දිට්ඨමඞ්ගලිකාය ආරොචයිංසු. සා වෙගෙනාගන්ත්වා පුත්තං දිස්වා අහා කිමෙතන්ති වත්වා ගාථමාහ.

ආවෙඨිතං පිට්ඨිතො උත්තමඞ්ගං
බාහං පසාරෙති අකම්මනෙය්‍යං,
සෙතානි අක්ඛීනි යථාමතස්ස
කො මෙ ඉමං පුත්තමකාසි එවන්ති.

තත්ථ **ආවෙඨිත**න්ති පරිවත්තිතං.

අථස්සා තස්මිං ඨානෙ ඨිතජනො ආරොචෙතුං ගාථමාහ.

ඉධාගමා සමණො රුම්මවාසී
ඔතල්ලකො පංසුපිසාචකොව,
සඞ්කාරචොලං පටිමුච්ච කණ්ඨෙ
සො තෙ ඉමං පුත්තමකාසි එවන්ති

සා තං සුත්වාව විජානාසි අඤ්ඤස්සෙතං බලං නත්ථි නිස්සංසයං මාතඞ්ගපණ්ඩිතො භවිස්සති. සම්පන්නමෙත්තාභාවනො ඛො පන ධීරො න එත්තකං ජනං කිලමෙත්වා ගමිස්සති කතරන්නුඛො දිසං ගතො භවිස්සතීති.

තතො පුච්ඡන්ති ගාථමාහ.

කතමං දිසං අගමා භූරිපඤ්ඤො
අක්ඛාථ මෙ මාණවා එතමත්ථං,
ගන්ත්වාන තං පටිකිරියෙමු අච්චයං
අප්පෙව නං පුත්තං ලභෙමු ජීවිතන්ති.

තත්ථ **ගන්ත්වානා**ති තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා. **තං පටිකිරියෙමු අච්චය**න්ති තං අච්චයං පටිකරිස්සාම දෙසෙස්සාම ඛමාපෙස්සාම නන්ති. **පුත්තං ලභෙමූ**ති අප්පෙවනාම පුත්තස්ස ජීවිතං ලභෙය්‍යාම.

අථස්සා තත්ථ ඨිතා මාණවකා එවමාහංසු.

වෙහායසං අගමා භූරිපඤ්ඤො
පථද්ධුනො පණ්ණරසෙව චන්දො,
අපිචාපි සො පුරිමං දිසං අගඤ්ඡි
සච්චප්පටිඤ්ඤො ඉසි සාධුරූපොති.

තත්ථ පච්චුග්ගතොති ආකාසපදෙසසඞ්ඛාතස්ස අබ්භුග්ගතො මජෙක්ඛ ඨිතො පණ්ණරසෙ චන්දො විය. **අපිචාපියාති** අපිච ඛො පන සො පුරත්ථිමං දිසං ගතො.

සා තෙසං වචනං සුත්වා මම සාමිං උපධාරෙස්සාමීති සුවණ්ණ කලසසුවණ්ණසරකානි ගාහාපෙත්වා දාසිගණපරිවුතා තෙන පදව ලඤ්ජස්ස අධිට්ඨිතට්ඨානං පත්වා තෙනානුසාරෙන ගච්ඡන්තී තස්මිං පීඨි කාය නිසීදිත්වා භුඤ්ජමානෙ තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා අට්ඨාසි. සො තං දිස්වා ථොකං ඔදනං පතෙන ඨපෙසි. දිට්ඨමඞ්ගලිකා සුවණ්ණ කලසෙන තස්ස උදකං අදාසි. සො තත්ථෙව හත්ථං ධොවිත්වා මුඛං විකඛාලෙසි.

අථ නං සා කෙන මෙ පුත්තස්ස සො විප්පකාරෙ කතොති පුච්ඡන්තී ගාථමාහ.

ආවෙඨිතං පිට්ඨිතො උත්තමඞ්ගං
බාහං පසාරෙති අකම්මනෙය්‍යං,
සෙතානි අක්ඛීනි යථා මතස්ස
කො මෙ ඉමං පුත්තමකාසි එවන්ති.

තතො පරා තෙසං වචනපටිවචනගාථා හොන්ති.

යක්ඛා හවෙ සන්ති මහානුභාවා
අන්වාගතා ඉසයො සාධුරූපා,
තෙ දුට්ඨචිත්තං කුපිතං විදිත්වා
යක්ඛා හි තෙ පුත්තමකංසු එවං.

යක්ඛා ච මෙ පුත්තමකංසු එවං
ත්වඤ්ඤෙව මෙ මාකුද්ධො බ්‍රහ්මචාරි,
තුමෙහව පාදෙ සරණං ගතොස්මි
අන්වාගතා පුත්තසොකෙන භික්ඛු.

තදෙවහි එතරහිච මය්හං
මනොපදොසො න මමත්ථි කොචි,
පුත්තො ච තෙ වෙදමදෙන මත්තො
අත්ථං න ජානාති අධිච්ච වෙදෙ.

අද්ධා හවෙ භික්ඛු මුහුත්තකෙන
සම්මුය්හතෙව පුරිසස්ස සඤ්ඤා,
එකාපරාධං ඛම භූරිපඤ්ඤ
න පණ්ඩිතා කොධබලා භවන්තීති.

තත්ථ යක්ඛාති නගරපරිග්ගාහකයක්ඛා. **අන්වාගතාති** ඉසයො සාධුරූපා ගුණසම්පන්නාති එවං ජානමානාති අත්ථො. **තෙති** තෙ ඉසීනං ගුණං ඤත්වා පුත්තං දුට්ඨචිත්තං කුපිතචිත්තං විදිත්වා. **ත්වඤ්ඤෙවමෙති** සචෙ යක්ඛා කුපිතා එවමකංසු කරෙන්තු දෙවතා නාම පාණිය

උළුඞ්කමත්තෙන සන්තප්පෙතුං සක්කා තස්මාහං තෙසං න භායාමි කෙවලං ත්වඤ්ඤෙව මෙ පුත්තස්ස මා කුජ්ඣි. **අඤ්ඤාණසාති** ආගතාසී. **භික්ඛූති** මහාසත්තං ආලපන්ති පුත්තස්ස ජීවිතදානඤ්ච යාචති. **තදෙවහීති** දිට්ඨමඞ්ගලිකෙ තදා තව පුත්තස්ස මං අක්කොසන්තකාලෙව මය්හං මනොපදොසො නත්ථි එතරහි ච තයි යාචමානායපි මම තස්මිං මනොපදොසො නත්ථි යෙව. **වෙදමදෙනාති** තයො මෙ වෙද උග්ගහිතාති මදෙන. **අධිච්චාති** තෙ වෙදෙ උග්ගණ්හිත්වාපි අත්ථානත්ථං න ජානාති. **මුහුත්තකෙනාති** යංකිඤ්චි උග්ගහෙත්වා මුහුත්තෙනෙව.

එවං තාය ඛමාපියමානො මහාසත්තො තෙනහි තෙ යක්ඛානං පලායනත්ථාය අමතොසධං දස්සාමීති වත්වා ගාථමාහ.

ඉමඤ්ච මය්හං උත්තිට්ඨපිණ්ඩං
මණ්ඩබ්‍යො භුඤ්ජතු අප්පපඤ්ඤො,
යක්ඛා ච තෙ නං න විහෙඨයෙය්‍යුං
පුත්තො ච තෙ හොහිති සො අරොගොති.

තත්ථ **උත්තිට්ඨපිණ්ඩන්ති** උච්චිට්ඨකං. **උච්ඡිට්ඨපිණ්ඩන්තිපි** පාඨො. සා මහාසත්තස්ස වචනං සුත්වා දෙථ සාමි අමතොසධන්ති සුවණ්ණසරකං උපනාමෙසි. මහාසත්තො උච්ඡිට්ඨකඤ්ජිකං තත්ථ ආසිඤ්චිත්වා පඨමඤ්ඤෙව ඉතො උපඩ්ඪං තව පුත්තස්ස මුඛෙ ඔපිත්වා සෙසං චාටියං උදකෙන මිස්සෙත්වා තෙසං බ්‍රාහ්මණානං මුඛෙ ඔපෙහි සබ්බෙපි නිරොගා භවිස්සන්තීති වත්වා උප්පතිත්වා හිමවන්තමෙව ගතො. සාපි තං සරකං සීසෙනාදාය අමතොසධං මෙ ලද්ධන්ති වදන්තී නිවෙසනං ගන්ත්වා පඨමං පුත්තස්ස මුඛෙ කඤ්ජිකං ඔපි. යක්ඛො පලායි. ඉතරො පංසුං පුඤ්ඡන්තො උට්ඨාය අම්ම කිමෙතන්ති ආහ. තයා කතං ත්වමෙව ජානිස්සසි. එහි තාව දක්ඛිණෙය්‍යානං තෙ විප්පකාරං පස්සාහි. සො තෙ දිස්වා විප්පටිසාරී අහොසි.

අථ නං මාතා තාත මණ්ඩබ්‍ය ත්වං බාලො දානස්ස මහප්ඵලට්ඨානං න ජානාසි දක්ඛිණෙය්‍යා නාම එවරූපා න හොන්ති මාතඞ්ගපණ්ඩිත සදිසාව හොන්ති. ඉතො පට්ඨාය මා එතෙසං දුස්සීලානං දානමදාසි සීලවන්තානං දෙහීති වත්වා–

මණ්ඩබ්‍ය බාලොසි පරිත්තපඤ්ඤො
යො පුඤ්ඤඛෙත්තානං අකොවිදොසි,
මහක්කසාවෙසු දදාසි දානං
කිලිට්ඨකම්මෙසු අසඤ්ඤතෙසු.

ජටා ච කෙසා අජිනා නිවත්ථා
ජරූදපානංව මුඛං පරූළ්හං,
පජං ඉමං පස්සථ රූම්මරූපිං
න ජටාජිනං තායති අප්පපඤ්ඤං.

යෙසං රාගො ච දොසො ච අවිජ්ජා ච විරාජිතා,
ඛීණාසවා අරහන්තො තෙසු දින්නං මහප්ඵලන්ති.

තත්ථ **මහග්ඝසාවෙසූති** මහාඝසාවෙසු මහන්තෙහි රාගඝසාවාදීහි සමන්නාගතෙසු. **ජටා ච කෙසාති** තාත මණ්ඩබ්‍ය තව දක්ඛිණෙය්‍යෙසු එකච්චානං කෙසා ජටා කත්වා බද්ධා. **අජිනා නිවත්ථාති** සඛුරානි චම්මානි නිවත්ථානි. **ජරූදපානං වාති** තිණගහණෙන ජිණ්ණකූපො විය මුඛං දීඝමස්සුතාය පරූළ්හං. **පජං ඉමන්ති** ඉමං එවරූපං අනඤ්ජිතමණ්ඩිතං ච ලූඛවෙසං පජං පස්සථ. **න ජටාජිනන්ති** එතං ජටාජිනං ඉමං අප්පපඤ්ඤං පජං තායිතුං න **සක්කොති** සීලපඤ්ඤාණතපොකම්මං තෙව ඉමෙසං සත්තානං පතිට්ඨා හොන්ති. **යෙසන්ති** තස්මා යෙසං එතෙ රජ්ජනදුස්සනමුය්හනසභාවා රාගාදයො අට්ඨවත්ථුකා ච අවිජ්ජා විරාජිතා විගතා විගතත්තායෙව ච එතෙසං කිලෙසානං යෙ ඛීණාසවා අරහන්තො තෙසු දින්නං මහප්ඵලං.

තස්මා ත්වං තාත ඉතො පට්ඨාය එවරූපානං දුස්සීලානං අදත්වා යෙ ලොකෙ අට්ඨසමාපත්තිලාභිනො පඤ්චාභිඤ්ඤා ධම්මිකසමණබ්‍රාහ්මණා ච පච්චෙකබුද්ධා ච සන්ති තෙසං දානං දෙහි. එහි තාත තව කුලූපකෙ අමතොසධං පායෙත්වා අරොගෙ කරිස්සාමීති වත්වා උච්ඡිට්ඨකඤ්ජිකං ගාහාපෙත්වා උදකචාටියං පක්ඛිපිත්වා සොළසන්නං බ්‍රාහ්මණසහස්සානං මුඛෙසු ආසිඤ්චාපෙසි. එකෙකො පංසුං පුඤ්ඡන්තොව උට්ඨහි. අථ තෙ බ්‍රාහ්මණා ඉමෙහි චණ්ඩාලුච්ඡිට්ඨකං පීතන්ති අබ්‍රාහ්මණෙ කරිංසු. තෙ ලජ්ජිතා බාරාණසිතො නික්ඛමිත්වා මෙජ්ඣරට්ඨං ගන්ත්වා මෙජ්ඣරඤ්ඤො සන්තිකෙ වසිංසු. මණ්ඩබ්‍යො පන තත්ථෙව වසි.

තදා වෙත්තවතී නගරං නිස්සාය වෙත්තවතීනදීතීරෙ ජාතිමන්තො නාමෙකො බ්‍රාහ්මණො පබ්බජිතො ජාතිං නිස්සාය මහන්තං මානමකාසි. මහාසත්තො එතස්ස මානං භින්දිස්සාමීති තං ඨානං ආගන්ත්වා තස්සාසන්නෙ උපරිසොතෙ වාසං කප්පෙසි. සො එකදිවසං දන්තකට්ඨං ඛාදිත්වා ඉමං දන්තකට්ඨං ජාතිමන්තස්ස ජටාසු ලග්ගතූති අධිට්ඨාය නදියං පාතෙසි. තං තස්ස උදකං ආචමන්තස්ස ජටාසු ලග්ගි. සො තං දිස්වාව නස්ස වසලාති වත්වා කුතො අයං කාලකණ්ණී ආගතො උපධාරෙස්සාමි නන්ති උද්ධසොතං ගච්ඡන්තො මහාසත්තං දිස්වා කිං ජාතිකොසීති පුච්ඡි. චණ්ඩාලොස්මීති. තයා නදියා දන්තකට්ඨං පාතිතන්ති ආම මයාති. නස්ස වසල චණ්ඩාලකාලකණ්ණී මා ඉධ වසි හෙට්ඨාසොතෙ වසාහි වත්වා හෙට්ඨාසොතෙ වසන්තෙනාපි තෙන පාතිතෙ දන්තකට්ඨෙ පටිසොතං ආගන්ත්වා ජටාසු ලග්ගන්තෙ නස්ස වසල සචෙ ඉධ වසිස්සසි සත්තමෙ දිවසෙ සත්තධා මුද්ධා ඵලිස්සතීති ආහ.

මහාසත්තො සචාහං එතස්ස කුජ්ඣිස්සාමි සීලමෙව අරක්ඛිතං භවිස්සති උපායෙනෙවස්ස මානං භින්දිස්සාමීති සත්තමෙ දිවසෙ සුරියුග්ගමණං නිවාරෙසි. මනුස්සා උබ්බාළ්හා ජාතිමන්තං තාපසං උපසඞ්කමිත්වා තුම්හෙ භන්තෙ සුරියුග්ගමණං න දෙථාති පුච්ඡිංසු. සො ආහ න මෙතං කම්මං නදීතීරෙ පනෙකො චණ්ඩාලො වසති තස්සෙතං කම්මං භවිස්සතීති. මනුස්සා මහාසත්තං උපසඞ්කමිත්වා තුම්හෙ භන්තෙ

සුරියස්සුග්ගන්තුං න දෙථාති පුච්ඡිංසු. ආමාවුසොති. කිං කාරණාති. තුම්හාකං කුලූපකතාපසො මං නිරපරාධං අභිසපි තස්මිං ආගන්ත්වා ඛමාපනත්ථාය මම පාදෙසු පතිතෙ සුරියං විස්සජ්ජෙස්සාමීති. තෙ ගන්ත්වා තං කඩ්ඪන්තා ආනෙත්වා මහාසත්තස්ස පාදමූලෙ නිපජ්ජාපෙත්වා ඛමාපෙත්වා ආහංසු සුරියං විස්සජ්ජෙථ භන්තෙති. න සක්කා විස්සජ්ජෙතුං සචාහං විස්සජ්ජෙස්සාමි ඉමස්ස සත්තධා මුද්ධා ඵලිස්සතීති.

අථ භන්තෙ කිං කරොමාති. සො මත්තිකාපිණ්ඩං ආහරථාති ආහරාපෙත්වා ඉමං තාපසස්ස සීසෙ ඨපෙත්වා තාපසං ඔතාරෙත්වා උදකෙ ඨපෙථාති ඨපාපෙත්වා සුරියං විස්සජ්ජෙසි. සුරියරස්මීහි පහටමත්තෙව මත්තිකාපිණ්ඩො සත්තධා භිජ්ජි තාපසො උදකෙ නිමුජ්ජි. මහාසත්තො තං දමෙත්වා කහන්නුඛො සොළස බ්‍රාහ්මණසහස්සානි වසන්තීති උපධාරෙන්තො මෙජ්ඣාරඤ්ඤෙ සන්තිකෙති ඤත්වා තෙ දමෙස්සාමීති ඉද්ධියා ගන්ත්වා නගරසාමන්තෙ ඔතරිත්වා පත්තමාදාය නගරෙ පිණ්ඩාය චරි. බ්‍රාහ්මණා තං දිස්වා අයං ඉධ එකද්වෙ දිවසෙ වසන්තොපි අම්හෙ අප්පතිට්ඨෙ කරිස්සතීති වෙගෙන ගන්ත්වා මහාරාජ මායාකාරො එකො විජ්ජාධරචොරො ආගතො ගණ්හාපෙථ නන්ති රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා සාධූති සම්පටිච්ඡි.

මහාසත්තොපි මිස්සකභත්තං ආදාය අඤ්ඤතරං කුඩ්ඩං නිස්සාය පීඨිකාය නිසින්නො භුඤ්ජති. අථ නං අඤ්ඤවිහිතකං ආහාරං පරිභුඤ්ජමානමෙව රඤ්ඤා පහිතපුරිසා අසිනා පහරිත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙසුං. සො කාලං කත්වා බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බත්ති. ඉමස්මිං කිර ජාතකෙ බොධිසත්තො කොණ්ඩදමකො අහොසි. සො තෙනෙව පරනත්තිගුත්තන භාවෙන ජීවිතක්ඛයං පාපුණි. දෙවතා කුජ්ඣිත්වා සකලමෙව මෙජ්ඣරට්ඨං උණ්හං කුක්කුලවස්සං වස්සාපෙත්වා රට්ඨං අරට්ඨමකංසු. තෙන වුත්තං.

උපහච්ච මනං මෙජ්ඣා මාතඞ්ගස්මිං යසස්සිනෙ,
සපාරිසජ්ජො උච්ඡින්නො මෙජ්ඣාරඤ්ඤං තදා අහූති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න ඉදානෙව පුබ්බෙපි උදෙනො පබ්බජිතවිහෙඨකොයෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා මණ්ඩබ්‍යො උදෙනො අහොසි. මාතඞ්ගපණ්ඩිතො පන අහමෙවාති.

මාතඞ්ගජාතකං.

---

15. 2.

සබ්බං නරානං සඵලං සුචිණ්ණන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස පියසංවාසෙ ද්වෙ සද්ධිවිහාරිකෙ ආරබ්භ කථෙසි. තෙ කිර අඤ්ඤමඤ්ඤං අප්පටිවිභත්තභොගා පරමවිස්සාසිකා අහෙසුං. පිණ්ඩාය චරන්තාපි එකතොව ගච්ඡන්ති එකතො ආගච්ඡන්ති විනා භවිතුං න සක්කොන්ති. ධම්මසභායං භික්ඛූ තෙසං

යෙව විස්සාසං වණ්ණයමානා නිසීදිංසු. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ අනච්ඡරියං භික්ඛවෙ ඉමෙසං එකස්මිං අත්තභාවෙ විස්සාසිකත්තං පොරාණකපණ්ඩිතා තීණි චත්තාරි භවන්තරානි ගච්ඡන්තාපි මිත්තභාවං න විජහිංසු යෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ අවන්තිරට්ඨෙ උජ්ජෙනියං අවන්තිමහාරාජා නාම රජ්ජං කාරෙසි. තදා උජ්ජෙනියා බහි චණ්ඩාලගාමකො හොති. මහාසත්තො තත්ථ නිබ්බත්ති. අපරොපි සත්තො තස්සෙව මාතුච්ඡාපුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති. තෙසු එකො චිත්තොනාම අහොසි එකො සම්භූතොනාම. තෙ උභොපි වයප්පත්තා චණ්ඩාලවංසධොවනං නාම සිප්පං උග්ගණ්හිත්වා එකදිවසං උජ්ජෙනිනගරද්වාරෙසු සිප්පං දස්සෙස්සාමාති එකො උත්තරද්වාරෙ සිප්පං දස්සෙසි එකො පාචීනද්වාරෙ.

තස්මිඤ්ච නගරෙ ද්වෙ දිට්ඨමඞ්ගලිකායො අහෙසුං. එකා සෙට්ඨිධීතා එකා පුරොහිතධීතා තා බහු ඛාදනීයභොජනීයමාලාගන්ධාදීනි ගාහාපෙත්වා උය්‍යානකීළිකං කීළිස්සාමීති එකා උත්තරද්වාරෙන නික්ඛමි එකා පාචීනද්වාරෙන නික්ඛමි. තා චණ්ඩාලපුත්තෙ සිප්පං දස්සෙන්තෙ දිස්වා කෙ එතෙති පුච්ඡිත්වා චණ්ඩාලපුත්තාති සුත්වා අපස්සිතබ්බයුත්තකං වත පස්සිම්හාති ගන්ධොදකෙන අක්ඛීනි ධොවිත්වා නිවත්තිංසු.

මහාජනො අරෙ දුට්ඨචණ්ඩාලා තුම්හෙ නිස්සාය මයං අමූලකානි සුරාභත්තාදීනි න ලභිම්හාති තෙ උභොපි හත්ථෙහි පොථෙත්වා අනයව්‍යසනං පාපෙසි. තෙ පටිලද්ධසඤ්ඤා උට්ඨාය අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සන්තිකං ගච්ඡන්තා එකස්මිං ඨානෙ සමාගන්ත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස තං දුක්ඛුප්පත්තිං ආරොචෙත්වා පරිදෙවිත්වා කින්ති කරිස්සාමාති චින්තෙත්වා ඉදං අම්හාකං ජාතිං නිස්සාය දුක්ඛං උප්පන්නං චණ්ඩාලකම්මං කාතුං න සක්ඛිස්සාම ජාතිං පටිච්ඡාදෙත්වා බ්‍රාහ්මණමාණවකවණ්ණෙන තක්කසිලං ගන්ත්වා සිප්පං උග්ගණ්හිස්සාමාති සන්නිට්ඨානං කත්වා තත්ථ ගන්ත්වා ධම්මන්තෙවාසිකා හුත්වා දිසාපාමොක්ඛාචරියස්ස සන්තිකෙ සිප්පං පට්ඨපෙසුං.

ජම්බුදීපතලෙ ද්වෙ කිර චණ්ඩාලා ජාතිං පටිච්ඡාදෙත්වා සිප්පං උග්ගණ්හන්තීති සුයිත්ථ තෙසු චිත්තපණ්ඩිතස්ස සිප්පං නිට්ඨිතං සම්භූතස්ස න තාව නිට්ඨාති. අථෙකදිවසං එකො ගාමවාසී බ්‍රාහ්මණවාචනකං කරිස්සාමීති ආචරියං නිමන්තෙසි. තමෙව රත්තිං දෙවො වස්සිත්වා මග්ගෙ කන්දරාදීනි පූරෙසි. ආචරියො පාතොව චිත්තපණ්ඩිතං පක්කොසාපෙත්වා තාත අහං ගන්තුං න සක්ඛිස්සාමි ත්වං මාණවෙහි සද්ධිං ගන්ත්වා මඞ්ගලං වත්වා තුම්හෙහි ලද්ධං භුඤ්ජිත්වා අම්හෙහි ලද්ධං ආහරාති පෙසෙසි.

සො සාධූති මාණවකෙ ගහෙත්වා ගතො. යාව මාණවා නහායන්ති චෙව මුඛානි ච ධොවන්ති තාව මනුස්සා පායාසං වඩ්ඪෙත්වා නිබ්බාතූති ඨපෙසුං. මාණවා තස්මිං අනිබ්බුතෙ යෙව ආගන්ත්වා නිසීදිංසු. මනුස්සා

දක්ඛිණොදකං දත්වා තෙසං පුරතො පාතියො ඨපෙසුං. සම්භූතො මුද්ධධාතුකොවිය හුත්වා සීතලොති සඤ්ඤාය පායාසපිණ්ඩං උක්ඛිපිත්වා මුඛෙ ඨපෙසි. සො තස්ස ආදිත්ත අයොගුළො විය මුඛං ඩහි. සො කම්පමානො සතිං අනුපට්ඨාපෙත්වා චිත්තපණ්ඩිතං ඔලොකෙත්වා චණ්ඩාලභාසාය එවං බලු බලූති ආහ. සොපි තථෙව සතිං අනුපට්ඨාපෙත්වා චණ්ඩාලභාසාය නිග්ගලනිග්ගලාති ආහ. මාණවා අඤ්ඤමඤ්ඤං ඔලොකෙත්වා කිං භාසා නාමෙසාති වදිංසු. චිත්තපණ්ඩිතො මඞ්ගලං අභාසි. මාණවා නික්ඛමිත්වා වග්ගවග්ගා හුත්වා තත්ථ තත්ථ නිසීදිත්වා භාසං සොධෙන්තා චණ්ඩාලභාසාති ඤත්වා අරෙ දුට්ඨචණ්ඩාලා එත්තකං කාලං බ්‍රාහ්මණාමහාති වත්වා වඤ්චයිත්ථාති උභොපි තෙ පොථයිංසු.

අථෙකො සප්පුරිසො අපෙථාති වාරෙත්වා අයං තුම්හාකං ජාතියා දොසො ගච්ඡථ කත්ථචිදෙව පබ්බජිත්වා ජීවථාති තෙ උය්යොජෙසි. මාණවා තෙසං චණ්ඩාලභාවං ආචරියස්ස අරොචෙසුං. තෙපි අරඤ්ඤං පවිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා න චිරස්සෙව තතො චවිත්වා නෙරඤ්ජරාතීරෙ මිගියා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්තිංසු.

තෙ මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛන්තකාලතො පට්ඨාය එකතො විචරන්ති විනා භවිතුං න සක්කොන්ති. තෙ එකදිවසං ගොචරං ගහෙත්වා එකස්මිං රුක්ඛමූලෙ සීසෙන සීසං සිඞ්ගෙන සිඞ්ගං තුණ්ඩෙන තුණ්ඩං අල්ලියාපෙත්වා රොමන්ථයමානෙ ඨිතෙ දිස්වා එකො ලුද්දො සත්තිං ඛිපිත්වා එකප්පහාරෙනෙව ජීවිතා වොරොපෙසි.

තතො චවිත්වා නම්මදාතීරෙ උක්කුසයොනියං නිබ්බත්තිංසු. තත්‍රාපි තෙ වුද්ධිප්පත්තා ගොචරං ගහෙත්වා සීසෙන සීසං තුණ්ඩෙන තුණ්ඩං අල්ලියාපෙත්වා ඨිතෙ දිස්වා එකො යට්ඨිලුද්දකො එකප්පහාරෙනෙව බන්ධිත්වා වධි.

තතො පන චවිත්වා චිත්තපණ්ඩිතො කොසම්බියං පුරොහිතස්ස පුත්තො හුත්වා සම්භූතො උත්තරපඤ්චාලරඤ්ඤො පුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති. තෙ නාමගහණදිවසතො පට්ඨාය අත්තනො ජාතිං සරිංසු. තෙසු සම්භූතපණ්ඩිතො නිරන්තරං සරිතුං අසක්කොන්තො චතුත්ථං චණ්ඩාලජාතිමෙව අනුස්සරති. චිත්තපණ්ඩිතො පටිපාටියා චතස්සොපි. සො සොළසවස්සකාලෙ නික්ඛමිත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා ඣානාභිඤ්ඤං නිබ්බත්තෙත්වා ඣානසුඛෙන වීතිනාමෙන්තො වසි.

සම්භූතපණ්ඩිතො පිතුඅච්චයෙන ඡත්තං උස්සාපෙත්වා ඡත්තමඞ්ගලදිවසෙයෙව මහාජනමජ්ඣෙ මඞ්ගලගීතං කත්වා උදානවසෙන ද්වෙ ගාථා අභාසි. තං සුත්වා අම්හාකං රඤ්ඤො මඞ්ගලගීතන්ති ඔරොධාපි ගන්ධබ්බාපි තමෙව ගීතං ගායන්ති. අනුක්කමෙන රඤ්ඤො පියගීතන්ති සබ්බෙපි නගරවාසිනො තමෙව ගායන්ති.

චිත්තපණ්ඩිතො හිමවන්තපදෙසෙ වසන්තොයෙව කින්නු ඛො මම භාතිකෙන සම්භූතෙන ඡත්තං ලද්ධං උදාහු න වාති උපධාරෙන්තො ලද්ධභාවං ඤත්වා නවරජ්ජං තාව ඉදානි බොධෙතුං න සක්ඛිස්සාමි

මහල්ලකකාලෙ තං උපසඞ්කමිත්වා ධම්මං කථෙත්වා පබ්බාජෙස්සාමීති චින්තෙත්වා පණ්ණාස වස්සානි අගන්ත්වා රඤ්ඤො පුත්තධීතාහි වඩ්ඪිතකාලෙ ඉද්ධියා ගන්ත්වා උය්‍යානං ඔතරිත්වා මඞ්ගලසිලාපට්ටෙ සුවණ්ණපටිමා විය නිසීදි.

තස්මිං ඛණෙ එකො දාරකො තං ගීතං ගායන්තො දාරූනි උද්ධරති චිත්තපණ්ඩිතො තං පක්කොසි. සො ආගන්ත්වා වන්දිත්වා අට්ඨාසි. අථ නං ආහ ත්වං පාතොපට්ඨාය ඉමමෙව ගීතං ගායසි. කිං අඤ්ඤං න ජානාසීති. භන්තෙ අඤ්ඤානිපි බහූනි ජානාමි. ඉමානි පන මෙ රඤ්ඤො පියගීතානි තස්මා ඉමානෙව ගායාමීති. අත්ථි පන රඤ්ඤො ගීතස්ස පටිගීතං ගායන්තොති. නත්ථි භන්තෙති. සක්ඛිස්සසි පන ත්වං පටිගීතං ගායිතුන්ති. ජානන්තො සක්ඛිස්සාමීති. තෙනහි ත්වං රඤ්ඤා ද්වීසු ගීතෙසු ගායිතෙසු ඉදං තතියං කත්වා ගායස්සූති ගීතං දත්වා ගන්ත්වා රඤ්ඤො සන්තිකෙ ගායිස්සසි. රාජා තෙ පසීදිත්වා මහන්තං ඉස්සරියං දස්සතීති උය්‍යොජෙසි.

සො සීඝං මාතුසන්තිකං ගන්ත්වා අත්තානං අලඞ්කාරාපෙත්වා රජද්වාරං ගන්ත්වා එකො කිර දාරකො තුම්හෙහි සද්ධිං පටිගීතං ගායිස්සතීති රඤ්ඤො ආරොචාපෙත්වා ආගච්ඡතූති වුත්තෙ ගන්ත්වා වන්දිත්වා ත්වං කිර තාත පටිගීතං ගායිස්සසීති පුට්ඨො ආම දෙව සබ්බං රජපරිසං සන්නිපාතාපෙථාති සන්නිපතිතාය පරිසාය රාජානං ආහ තුම්හෙ තාව දෙව තුම්හාකං ගීතං ගායථ අථාහං පටිගීතං ගායිස්සාමීති. රාජා–

සබ්බං නරානං සඵලං සුචිණ්ණං
න කම්මනා කිඤ්චන මොඝමත්ථි,
පස්සාමි සම්භූතං මහානුභාවං
සකම්මනා පුඤ්ඤඵලූපපන්නං.

සබ්බං නරානං සඵලං සුචිණ්ණං
න කම්මනා කිඤ්චන මොඝමත්ථි,
කච්චින්නු චිත්තස්සපි එවමෙව
ඉද්ධො මනො තස්ස යථාපි මය්හන්ති.

ගාථාද්වයමාහ.

තත්ථ න කම්මනා කිඤ්චන මොඝමත්ථීති සුකතදුක්කතෙසු කම්මෙසු කිඤ්චන එකකම්මම්පි මොඝං නාම නත්ථි නිප්ඵලං න හොති විපාකං දත්වාව නස්සතීති අපරපරියවෙදනියකම්මං සන්ධායාහ. සම්භූතන්ති අත්තානං වදති. පස්සාමහං ආයස්මන්තං සම්භූතං සකෙන කම්මනා පුඤ්ඤඵලූපපන්නං සකම්මං නිස්සාය පුඤ්ඤඵලෙන උපපන්නං තං පස්සාමීති අත්ථො. කච්චින්නු චිත්තස්සපීති මයං හි ද්වෙ ජනා එකතො හුත්වා න චිරං සීලං රක්ඛිම්හ අහං තාව තස්ස ඵලෙන මහන්තං යසං පත්තො කච්චින්නු ඛො මෙ භාතිකස්ස චිත්තස්සාපි එවමෙව මනො ඉද්ධො සමිද්ධොති.

තස්ස ගීතාවසානෙ දාරකො ගායන්තො තතියං ගාථමාහ.

සබ්බං නරානං සඵලං සුචිණ්ණං
න කම්මනා කිඤ්චන මොඝමත්ථි,
චිත්තං විජානාහි තථෙව දෙව
ඉද්ධො මනො තස්ස යථාපි තුය්හන්ති.

තං සුත්වා රාජා චතුත්ථං ගාථමාහ.

භවං නු චිත්තො සුතමඤ්ඤතො තෙ
උදාහු තෙ කොචිනං එතදක්ඛා,
ගාථා සුගීතා න මමත්ථි කඞ්ඛා
දදාමි තෙ ගාමවරං සතඤ්චාති.

තත්ථ **සුතමඤ්ඤතො**ති අහං සම්භූතස්ස භාතා චිත්තො නාමාති වදන්තස්ස චිත්තස්සෙව තෙ සන්තිකා සුතන්ති අත්ථො. **කොචිනන්**ති උදාහු මයා සම්භූතරඤ්ඤො භාතා චිත්තො දිට්ඨොති කොචි තෙ එත මත්ථං ආචික්ඛි. **සුගීතා**ති සබ්බථාපි අයං ගාථා සුගීතා නත්ථෙත්ථ මම කඞ්ඛා. **ගාමවරං සතඤ්චා**ති ගාමවරානං තෙ සතං දදාමීති වදති.

තතො දාරකො පඤ්චමං ගාථමාහ.

න වාහං චිත්තො සුතමඤ්ඤතො මෙ
ඉසී ච මෙ එතමත්ථං අසංසි,
ගන්ත්වාන රඤ්ඤො පටිගාහි ගාථං
අපි තෙ වරං අත්තමනො දදෙය්‍යාති.

තත්ථ **එතමත්ථ**න්ති තුම්හාකං උය්‍යානෙ නිසින්නො එකො ඉසි මය්හං එතමත්ථං ආචික්ඛි.

තං සුත්වා රාජා සො මම භාතා චිත්තො භවිස්සති ඉදානෙව ගන්ත්වා පස්සිස්සාමීති පුරිසෙ ආණාපෙන්තො ගාථාද්වයමාහ.

යොජෙන්තු වෙ රාජරථෙ සුකතෙ චිත්තසිබ්බනෙ,
කච්ඡං නාගානං බන්ධථ ගීවෙය්‍යං පටිමුඤ්චථ.

ආහඤ්ඤන්තු භෙරිමුදිඞ්ගසඞ්ඛෙ
සීඝානි යානානි ච යොජයන්තු,
අජ්ජෙවහං අස්සමං තං ගමිස්සං
යත්ථෙව දක්ඛිස්සං ඉසිං නිසින්නන්ති.

තත්ථ **ආහඤ්ඤන්තූ**ති ආහනන්තු. **අස්සමං තන්**ති තං අස්සමං.

සො එවං වත්වාව රථං අභිරුය්හ සීඝං ගන්ත්වා උය්‍යානද්වාරෙ රථං ඨපෙත්වා චිත්තපණ්ඩිතං උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා එකමන්තං නිසින්නො තුට්ඨමානසො අට්ඨමං ගාථමාහ.

සුලද්ධලාභා වත මෙ අහොසි
ගාථා සුගීතා පරිසාය මජ්ඣෙ,
සොහං ඉසිං සීලවතූපපන්නං
දිස්වා පතීතො සුමනොහමස්මීති.

තස්සත්ථො–සුලද්ධලාභො වත මය්හං ඡත්තමඞ්ගලදිවසෙ පරිසාය මජ්ඣෙ ගීතා ගාථා සුගීතාව අහොසි ස්වාහං අජ්ජ සීලවතසම්පන්නං ඉසිං දිස්වා පීතිසොමනස්සප්පත්තො ජාතොති.

සො චිත්තපණ්ඩිතස්ස දිට්ඨකාලතො පට්ඨාය සොමනස්සප්පත්තො භාතිකස්ස මෙ පල්ලඞ්කං අත්ථරථාති ආදීනි ආණාපෙන්තො නවමං ගාථමාහ.

ආසනං උදකං පජ්ජං පතිගණ්හාතු නො භවං,
අග්ඝෙ භවන්තං පුච්ඡාම අග්ඝං කුරුතු නො භවන්ති.

තත්ථ අග්ඝෙති අතිථිනො කාතබ්බයුත්තකස්මිං අග්ඝෙ භවන්තං ආපුච්ඡාම. කුරුතු නොති ඉමං නො අග්ඝං භවං පතිගණ්හාතු.

එවං මධුරපටිසන්ථාරං කත්වා රජ්ජං මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දෙන්තො ඉතරං ගාථමාහ.

රම්මඤ්ච තෙ ආවසථං කරොන්තු
නාරීගණෙහි පරිචාරයස්සු,
කරොහි ඔකාසමනුග්ගහාය
උභොපිමං ඉස්සරියං කාරෙමාති.

තත්ථ ඉමං ඉස්සරියන්ති කම්පිල්ලරට්ඨෙ උත්තරපඤ්චාලනගරෙ රජ්ජං මජ්ඣෙ භින්දිත්වා ද්වෙපි ජනා කාරෙම අනුභවාම.

තස්ස තං වචනං සුත්වා චිත්තපණ්ඩිතො ධම්මං දෙසෙන්තො ඡ ගාථා අභාසි.

දිස්වා ඵලං දුච්චරිතස්ස රජ
අථො සුචිණ්ණස්ස මහාවිපාකං,
අත්තානමෙවං පටිසඤ්ඤමිස්සං
න පත්ථයෙ පුත්තං පසුං ධනං වා.

දසෙවිමා වස්සදසා මච්චානං ඉධජීවිතං,
අප්පත්තඤ්ඤෙව තං ඔධිං නළො ඡින්නොව සුස්සති.

තත්ථ කා නන්දි කා ඛිඩ්ඩා කා රතී කා ධනෙසනා,
කිං මෙ පුත්තෙහි දාරෙහි රාජ මුත්තොස්මි බන්ධනා.

සො අහං සුප්පජානාමි මච්චු මෙ නප්පමජ්ජති,
අන්තකෙනාධිපන්නස්ස කා රතී කා ධනෙසනා.

ජාති නරානං අධමා ජනින්ද
චණ්ඩාලයොනි දිපදා කණිට්ඨා,
සකෙහි කම්මෙහි සුපාපකෙහි
චණ්ඩාලගබ්භෙ අවසිම්හ පුබ්බෙ.

චණ්ඩාලාහුම්හ අවන්තීසු මිගා නෙරඤ්ජරම්පති,
උක්කුසා නම්මදාතීරෙ ත්‍යජ්ජ බ්‍රාහ්මණඛත්තියාති.

තත්ථ **දුච්චරිතස්සාති** මහාරාජ ත්වං සුචරිතස්සෙව ඵලං ජානාසි අහං පන දුච්චරිතස්සාපි ඵලං පස්සාමියෙව මයං උභො දුච්චරිතඵලෙන **ඉතො චතුත්ථෙ** අත්තභාවෙ චණ්ඩාලයොනියං නිබ්බත්තා තත්ථ න චිරං සීලං රක්ඛිත්වා තස්ස ඵලෙන ත්වං ඛත්තියකුලෙ නිබ්බත්තො අහං බ්‍රාහ්මණකුලෙ එවාහං දුච්චරිතස්ස ඵලං සුචිණ්ණස්ස ච මහා **විපාකං දිස්වා** අත්තානමෙව සීලසඤ්ඤමෙන පටිසඤ්ඤමිස්සං පුත්තං වා **පසුං වා** ධනං වා න පත්ථෙමි. **දසෙවිමා වස්සදසාති** මහාරාජ මන්ද**දසකං** ඛිඩ්ඩාදසකං වණ්ණදසකං බලදසකං පඤ්ඤාදසකං හායනදසකං පබ්භාරදසකං වඞ්කදසකං මොමූහදසකං සයනදසකන්ති ඉමෙසං හි දසන්නං දසකානං වසෙන දසෙව වස්සදසා ඉමං මච්චානං ඉධ මනුස්සලොකෙ ජීවිතං තයිදං න නියමෙන සබ්බා එකාදස පාපුණාති. අථ **ඛො අප්පත්තඤ්ඤෙව** තං ඔධිං. **නළො ඡින්නොව සුස්සති** යෙපි සකලං **වස්සසතං ජීවන්ති** තෙසම්පි මන්දදසකෙ පවත්තරූපාරූපධම්මා ඡිජ්ජිත්වා **ආතපෙ ඛිත්ත**නළොවිය තත්ථෙව සුස්සන්ති අන්තරධායන්ති තං ඔධිං **අතික්කමිත්වා** ඛිඩ්ඩාදසකං න පාපුණන්ති තථා ඛිඩ්ඩාදසකාදීසු පවත්තා වණ්ණදසකාදීනි. **තත්ථාති** තස්මිං එවං සුස්සමානෙ ජීවිතෙ කා පඤ්ච කාමගුණෙ නිස්සාය අභිනන්දනා කා කායකීළාවසෙන ඛිඩ්ඩා කා සොමනස්සවසෙන රති කා ධනෙසනා කිම්මෙ පුත්තෙහි කිං **දාරෙහි මුත්තොස්මි** එතස්මා පුත්තදාරබන්ධනාති අත්ථො. **අන්තකෙනාධිපන්නස්සාති** ජීවිතන්තකාරෙන මච්චුනා අභිභූතස්ස. **දිපදකණිට්ඨාති** **දිපදා**නං අන්තරෙ ලාමකා. **අවසිම්හාති** ද්වෙපි මයං වසිම්හ. **චණ්ඩාලාහුම්හාති** මහාරාජ ඉතො පුබ්බෙ චතුත්ථජාතිං අවන්තිරට්ඨෙ උජ්ජෙනිනගරෙ චණ්ඩාලා අහුම්හ. තතො චවිත්වා නෙරඤ්ජරං පති නෙරඤ්ජරාතීරෙ උභොපි මිගා අහුම්හ. තත්ථ ද්වෙපි අම්හෙ එකස්මිං රුක්ඛමූලෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං නිස්සාය ඨිතෙ එකො ලුද්දකො එකෙනෙව සත්තිප්පහාරෙන ජීවිතා වොරොපෙසි. තතො චවිත්වා නම්මදානදීතීරෙ කුරරා අහුම්හ. තත්රාපි නො නිස්සාය ඨිතෙ එකො නෙසාදො එකප්පහාරෙනෙව බන්ධිත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙසි. තතො චවිත්වා **ත්‍යජ්ජ බ්‍රාහ්මණඛත්තියාති** තෙ මයං අජ්ජ බ්‍රාහ්මණඛත්තියා ජාතා අහං කොසම්බියං බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බත්තො ත්වං ඉධ රාජා ජාතොති.

එවමස්ස අතීතෙ ලාමකජාතියො පකාසෙත්වා ඉදානි ඉමිස්සාපි ජාතියා ආයුසඞ්ඛාරපරිත්තතං දස්සෙත්වා පුඤ්ඤෙසු උස්සාහං ජනෙන්තො චතස්සො ගාථා අභාසි.

උපනීයති ජීවිතමප්පමායු
ජරූපනීතස්ස න සන්ති තාණා,
කරොහි පඤ්චාල මමෙතවාක්‍යං
මාකාසි කම්මානි දුක්ඛුද්‍රයානි.

උපනීයති ජීවිතමප්පමායු
ජරූපනීතස්ස න සන්ති තාණා,
කරෙහි පඤ්චාල මමෙතවාක්‍යං
මාකාසි කම්මානි දුක්ඛප්ඵලානි.

උපනීයති ජීවිතමප්පමායු
ජරූපනීතස්ස න සන්ති තාණා,
කරෙහි පඤ්චාල මමෙතවාක්‍යං
මාකාසි කම්මානි රජස්සිරානි.

උපනීයති ජීවිතමප්පමායු
වණ්ණං ජරා හන්ති නරස්ස ජීයතො,
කරෙහි පඤ්චාල මමෙතවාක්‍යං
මාකාසි කම්මං නිරයූපපත්තියාති.

තත්ථ **උපනීයතීති** මහාරාජ ඉදං ජීවිතං මරණං උපගච්ඡති. ඉදං හි ඉමෙසං සත්තානං අප්පමායුං සරසපරිපත්තතායපි ඨිතිපරිත්තතායපි පරිත්තං සුරියුග්ගමනෙ තිණග්ගෙ උස්සාවබින්දුසදිසං. **න සන්ති තාණාති** න හි ජරමරණා උපනීතස්ස පුත්තාදයො තාණා නාම හොන්ති. **මමෙතවාක්‍යන්ති** මම එතං වචනං. **මාකාසීති** මා රූපාදිකාම ගුණහෙතු පමාදං ආපජ්ජිත්වා නිරයාදිසු දුක්ඛවඩ්ඪනානි **කම්මානි** කරි. **දුක්ඛප්ඵලානීති** දුක්ඛවිපාකානි. **රජස්සිරානීති** කිලෙසරජෙන **ඔකිණ්ණ** සීසානි. **වණ්ණන්ති** ජීරමානස්ස නරස්ස සරීරවණ්ණං ජරා හන්ති. **නිරයූපපත්තියාති** නිරස්සාදෙ නිරයෙ උප්පජ්ජනත්ථාය.

එවං මහාසත්තෙන කථෙන්තෙන රාජා පබුජ්ඣිත්වා තිස්සො ගාථා අභාසි.

අද්ධා හි සච්චං වචනං තවෙතං
යථා ඉසී භාසසි එවමෙතං,
කාමා ච මෙ සන්ති අනප්පරූපා
තෙ දුච්චජා මාදිසකෙන භික්ඛු.

නාගො යථා පඞ්කමජ්ඣෙ බ්‍යසන්නො
පස්සං ථලං නාභිසම්භොති ගන්තුං,
එවම්පහං කාමපඞ්කෙ බ්‍යසන්නො
න භික්ඛුනො මග්ගමනුබ්බජාමි.

යථාපි මාතා ච පිතා ච පුත්තං
අනුසාසරෙ කින්ති සුඛීභවෙය්‍ය,
එවම්පි මං ත්වං අනුසාස භන්තෙ
යමාචරං පෙච්ච සුඛීභවෙය්‍යන්ති.

තත්ථ **අනප්පරූපාති** අපරිත්තජාතිකා බහූ අපරිමිතා. **මාදිසකෙනාති** භාතික ත්වං කිලෙසෙ පහාය ඨිතො අහං පන කාමපඞ්ක නිමුග්ගො තස්මා මාදිසකෙන තෙ කාමා දුච්චජා. **නාගොයථාති**

ඉමිනා අත්තනො කාමපඞ්කෙ නිමුග්ගභාවස්ස උපමං දස්සෙති. තත්ථ **බ්‍යසනෙනාති** විසනෙනා අනුපවිට්ඨො. අයමෙව වා පාඨො. **ඔගණනති** තුම්හාකං ඔවාදනුසාසනිමග්ගං නානුබ්බජාමි. පබ්බජිතුං න සක්කොමි. ඉධෙව පන මෙ ඨිතස්ස ඔවාදං දෙථාති. **අනුසාසරෙති** අනුසාසන්ති.

අථ නං මහාසත්තො ආහ.

නො චෙ තුවං උස්සහසෙ ජනින්ද
කාමෙ ඉමෙ මානුසකෙ පහාතුං,
ධම්මං බලිං පට්ඨපයස්සු රාජ
අධම්මකාරො ච තෙ මාහු රට්ඨෙ.

දූතා විධාවන්තු දිසා චතස්සො
නිමන්තකා සමණබ්‍රාහ්මණානං,
තෙ අන්නපානෙන උපට්ඨහස්සු
වත්ථෙන සෙනාසනපච්චයෙන ච.

අන්නෙන පානෙන පසන්නචිත්තො
සන්තප්පය සමණබ්‍රාහ්මණෙ ච,
දත්වා ච භුත්වා ච යථානුභාවං
අනින්දිතො සග්ගමුපෙහි ඨානං.

සචෙ ච තං රාජ මදො සහෙය්‍ය
නාරීගණෙහි පරිවාරයන්තං,
ඉමමෙව ගාථං මනසීකරොහි
භාසෙසි චෙතං පරිසාය මජ්ඣෙ.

අබ්භොකාසසයො ජන්තු වජන්ත්‍යා ඛීරපායිතො,
පරික්ඛිණ්ණො සුපානෙහි ස්වාජ්ජ රාජාති වුච්චතීති.

තත්ථ **ධම්මං බලින්ති** ධම්මෙන සමෙන අනතිරිත්තබලිං ගණ්හාති අත්ථො. **අධම්මකාරොති** පොරාණකරාජූහි ඨපිතං විනිච්ඡයධම්මං භින්දිත්වා පවත්තනඅධම්මකිරියා. **නිමන්තකාති** ධම්මිකසමණබ්‍රාහ්මණෙ නිමන්තෙත්වා පක්කොසකා. **යථානුභාවන්ති** යථාබලං යථාසත්තිං. **ඉමමෙව ගාථන්ති** ඉදානි වත්තබ්බං සන්ධායාහ. තත්‍රායමධිප්පායො–මහාරාජ සචෙ තං මදො අභිභවෙය්‍ය සචෙ තෙ නාරිගණපරිවුතස්ස රූපාදයො වා කාමගුණෙ රජ්ජසුඛං වා ආරබ්භ මදො උප්පජ්ජෙය්‍ය අථෙවං චින්තෙය්‍යාසි අහං පුරෙ චණ්ඩාලයොනියං නිබ්බත්තො ජනනස්ස තිණකුටිමත්තස්ස අභාවා අබ්භොකාසසයො අහොසිං. තදා හි මෙ මාතා චණ්ඩාලී අරඤ්ඤං දාරුපණ්ණාදීනං අත්ථාය ගච්ඡන්තී මං කුක්කුරගණස්ස මජ්ඣෙ අබ්භොකාසෙ නිපජ්ජාපෙත්වා අත්තනො ඛීරං පායෙත්වා ගච්ඡති සොහං කුක්කුරෙහි පරිවාරිතො තෙහි යෙව සද්ධිං සුනඛියා ඛීරං පිවිත්වා වඩ්ඪිතො එවං නීචජච්චො හුත්වා අජ්ජ රාජානාම ජාතොති ඉති ඛො ත්වං මහාරාජ ඉමිනා අත්ථෙන අත්තානං ඔවදන්තො

යො පුබ්බෙ අබ්භොකාසස්සයො ජන්තු අරඤ්ඤං වජන්තියා චණ්ඩාලියා ඉතොචිතො ච අනුසඤ්චරන්තියා සුනඛියාව ඛීරං පායිතො සුපානෙහි පරික්ඛිණ්ණො වඩ්ඪිතො සො අජ්ජ රාජාති වුච්චතීති ඉමං ගාථාභාසෙය්‍යාසීති.

එවං මහාසත්තො තස්සොවාදං දත්වා දින්නො තෙ මයා ඔවාදො ඉදානි ත්වං පබ්බජ වා මා වා අත්තනාව අත්තනො කම්මවිපාකං පටිසෙවිස්සසීති වත්වා ආකාසෙ උප්පතිත්වා තස්ස මත්ථකෙ රජං පාතෙන්තො හිමවන්තමෙව ගතො.

රාජාපි තං දිස්වා උප්පන්නසංවෙගො ජෙට්ඨපුත්තස්ස රජ්ජං දත්වා බලකායං නිවත්තෙත්වා හිමවන්තාභිමුඛො පායාසි. මහාසත්තො තස්ස ගමනං ඤත්වා ඉසිගණපරිවුතො ආගන්ත්වා තං ආදාය ගන්ත්වා පබ්බාජෙත්වා කසිණපරිකම්මං ආචික්ඛි. සො ඣානාභිඤ්ඤං නිබ්බත්තෙසි. ඉති තෙ උභොපි බ්‍රහ්මලොකූපගා අහෙසුං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ පොරාණකපණ්ඩිතා තීණි චත්තාරි භවන්තරානි ගච්ඡන්තාපි දළ්හවිස්සාසාව අහෙසුන්ති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා සම්භූතපණ්ඩිතො ආනන්දො අහොසි. චිත්තපණ්ඩිතො අහමෙවාති.

චිත්තසම්භූතජාතකං.

---

15. 3.

දූරෙ අපස්සං ථෙරොවාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො අසදිසදානං ආරබ්භ කථෙසි. තං අට්ඨකනිපාතෙ සොවීරජාතකෙ[1] විත්ථාරිතමෙව. තදා පන රාජා සත්තමෙ දිවසෙ සබ්බපරික්ඛාරෙ දත්වා අනුමොදනං යාචි. සත්ථා අකත්වාව පක්කාමි. රාජා භුත්තපාතරාසො විහාරං ගන්ත්වා කස්මා භන්තෙ අනුමොදනං න අකත්ථාති ආහ. සත්ථා අසුද්ධා මහාරාජ පරිසාති වත්වා **න වෙ කදරියා දෙවලොකං වජන්තීති** ගාථාය ධම්මං දෙසෙසි. රාජා පසීදිත්වා සතසහස්සග්ඝනකෙන සිවෙය්‍යකෙන උත්තරාසඞ්ගෙන තථාගතං පූජෙත්වා නගරං පාවිසි. පුන දිවසෙ ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො කොසලරාජා අසදිසදානං දත්වා තාදිසෙනාපි දානෙන අතිත්තො දසබලෙන ධම්මෙ දෙසිතෙ පුන සතසහස්සග්ඝනකං සිවෙය්‍යකවත්ථං අදාසි යාව අතිත්තො වතාවුසො දානෙන රාජාති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ භික්ඛවෙ බාහිරභණ්ඩං නාම සුදදං පොරාණකපණ්ඩිතා සකලජම්බුදීපං උන්නඞ්ගලං කත්වා දෙවසිකං ඡසතසහස්සපරිච්චාගෙන දානං දදමානා බාහිරදානෙන අතිත්තා පියස්ස දත්වා පියං ලභන්තීති සම්පත්තානං යාචකානං අක්ඛීනි උප්පාටෙත්වා අදංසූති වත්වා අතීතං ආහරි.

---

1. ආදිත්තජාතකස්සෙ චෙතම්හිවචනං, , ධම්මපද-ලොකවග්ග.

අතීතෙ සිවිරට්ඨෙ අරිට්ඨපුරෙ සිවිමහාරාජෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ මහාසත්තො තස්ස පුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති. සිවිකුමාරොතිස්ස නාමං කරිංසු. සො වයප්පත්තො තක්කසිලං ගන්ත්වා උග්ගහිතසිප්පො ආගන්ත්වා පිතු සිප්පං දස්සෙත්වා උපරජ්ජං ලභිත්වා අපරභාගෙ පිතුඅච්චයෙන රාජා හුත්වා අගතිගමණම්පහාය දසරාජධම්මෙ අකොපෙත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙන්තො චතූසු ද්වාරෙසු නගරමජ්ඣෙ නිවෙසනද්වාරෙති ඡදානසාලා කාරෙත්වා දෙවසිකං ඡසතසහස්සපරිච්චාගෙන මහාදානං පවත්තෙසි. අට්ඨමීචාතුද්දසපණ්ණරසෙසු නිච්චං දානසාලං ගන්ත්වා දානං ඔලොකෙසි.

සො එකදා පුණ්ණමදිවසෙ පාතොව සමුස්සිතසෙතච්ඡත්තෙ රාජපල්ලඞ්කෙ නිසින්නො අත්තනා දින්නදානං ආවජ්ජෙන්තො බාහිරවත්ථුං අත්තනා අදින්නං නාම අදිස්වා මයා බාහිරවත්ථුං අදින්නං නාම නත්ථි න මං බාහිරදානං තොසෙති අහං අජ්ඣත්තික දානං දාතුකාමො අහොවතජ්ජ මයි දානසාලං ගතකාලෙ කොචිදෙව යාචකො බාහිරවත්ථුං අයාචිත්වා අජ්ඣත්තිකස්ස නාමං ගණ්හෙය්‍ය සචෙ මෙ කොචි හදයමංසස්ස නාමං ගණ්හෙය්‍ය කණයෙන උරං පහරිත්වා පසන්න උදකතො සනාලං පදුමං උද්ධරන්තොවිය ලොහිතබින්දූනි පග්ඝරන්තං හදයං නීහරිත්වා දස්සාමි සචෙ සරීරමංසස්ස නාමං ගණ්හෙය්‍ය අවලෙඛනසත්ථෙන තෙලසිඞ්ඝං ලෙඛන්තොවිය සරීරමංසං ඔතාරෙත්වා දස්සාමි සචෙ මෙ කොචි ලොහිතස්ස නාමං ගණ්හෙය්‍ය යන්තමුඛෙ පක්ඛන්දිත්වා උපනීතභාජනං පූරෙත්වා ලොහිතං දස්සාමි සචෙ වා පන කොචි ගෙහෙ මෙ කම්මං නප්පවත්තති ගෙහෙ මෙ දාසකම්මං කරොහීති වදෙය්‍ය රාජවෙසං අපනෙත්වා බහි ඨත්වා අත්තානං සාවෙත්වා දාසකම්මං කරිස්සාමි සචෙ මෙ කොචි අක්ඛීනං නාමං ගණ්හෙය්‍ය තාලමිඤ්ජං නීහරන්තොවිය අක්ඛීනි දස්සාමීති චින්තෙසි. ඉති සො-

යං කිඤ්චි මානුසං දානං අදින්නං මෙ න විජ්ජති,
යොපි යාචෙය්‍ය මං චක්ඛුං දදෙය්‍ය අවිකම්පිතොති.

චින්තෙත්වා සොළසහි ගන්ධොදකඝටෙහි න්හාත්වා සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතො නානග්ගරසභොජනං භුඤ්ජිත්වා අලඞ්කතහත්ථික්ඛන්ධවරගතො දානග්ගං අගමාසි.

සක්කො තස්ස අජ්ඣාසයං විදිත්වා සිවිරාජා අජ්ජ සම්පත්තයාචකානං චක්ඛූනි උප්පාටෙත්වා දස්සාමීති චින්තෙසි. සක්ඛිස්සති නුඛො දාතුං උදාහු නොති තස්ස වීමංසනත්ථාය ජරාපත්තො අන්ධබ්‍රාහ්මණො විය හුත්වා රඤ්ඤො දානග්ගං ගමණකාලෙ එකස්මිං උන්නතපදෙසෙ හත්ථං පසාරෙත්වා රාජානං ජයාපෙත්වා අට්ඨාසි.

රාජා තදභිමුඛං වාරණං පෙසෙත්වා බ්‍රාහ්මණ කිං වදෙසීති පුච්ඡි. අථ නං සක්කො මහාරාජ තව දානජ්ඣාසයං නිස්සාය සමුග්ගතෙන කිත්තිඝොසෙන සකලලොකසන්නිවාසො නිරන්තරො අහඤ්ච අන්ධො ත්වං ද්විචක්ඛූති වත්වා චක්ඛුං යාචන්තො පඨමං ගාථමාහ.

දූරෙ අපස්සං ථෙරොව චක්ඛුං යාචිතුමාගතො,
එකනෙත්තා භවිස්සාම චක්ඛුං මෙ දෙහි යාචිතොති.

තත්ථ **දූරෙති** ඉතො දූරෙ වසන්තො. **ථෙරොති** ජරජිණ්ණත්ථෙරෙ. **එකනෙත්තාති** එකං නෙත්තං මය්හං දෙහි එවං ද්වෙපි එකනෙත්තා භවිස්සාම.

තං සුත්වා මහාසත්තො ඉදානෙවාහං පාසාදෙ නිසින්නො චින්තෙත්වා ආගතො අහො මෙ ලාභා අජ්ජ වත මෙ මනොරථො මත්ථකං පාපුණිස්සති අදින්නපුබ්බදානං දස්සාමීති තුට්ඨමානසො දුතියං ගාථමාහ.

කෙනානුසිට්ඨො ඉධමාගතොසි
වණිබ්බක චක්ඛුපථානි යාචිතුං,
සුදුච්චජං යාචසි උත්තමඞ්ගං
යමාහු නෙත්තං පුරිසෙන දුච්චජන්ති.

තත්ථ **වණිබ්බකාති** තං ආලපති. **චක්ඛුපථානීති** චක්ඛූනමෙතං නාමං. **යමාහූති** යං පණ්ඩිතා දුච්චජන්ති කථෙන්ති.

ඉතො පරං උත්තානත්ථසම්බන්ධා ගාථා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා

යමාහු දෙවෙසු සුජම්පතීති
මඝවාති තං ආහු මනුස්සලොකෙ,
තෙනානුසිට්ඨො ඉධමාගතොස්මි
වණිබ්බකො චක්ඛුපථානි යාචිතුං.

වණිබ්බතො මය්හ වණිං අනුත්තරං
දදාහි මෙ චක්ඛුපථානි යාචිතො,
දදාහි මෙ චක්ඛුපථං අනුත්තරං
යමාහු නෙත්තං පුරිසෙන දුච්චජං.

යෙන අත්ථෙන ආගඤ්ඡි යමත්ථමභිපත්ථයං,
තෙ තෙ ඉජ්ඣන්තු සඞ්කප්පා ලභ චක්ඛූනි බ්‍රාහ්මණ

එකන්තෙ යාචමානස්ස උභයානි දදාමහං,
ස චක්ඛුමා ගච්ඡ ජනස්ස පෙක්ඛතො,
යදිච්ඡසෙ ත්වං තදතෙ සමිජ්ඣතූති

තත්ථ **වණිබ්බකොති** යාචන්තස්ස. **වණින්ති** යාචනං. **තෙ තෙති** තෙ තව තස්ස අත්ථස්ස සඞ්කප්පා. **ස චක්ඛුමාති** සො ත්වං මම චක්ඛූහි චක්ඛුමා හුත්වා. **තදතෙ සමිජ්ඣතූති** යං ත්වං මම සන්තිකා ඉච්ඡසි තං තෙ සමිජ්ඣතු.

රාජා එත්තකං කථෙත්වා ඉධෙව මයා අක්ඛීනි උප්පාටෙත්වා දාතුං අසාරුප්පන්ති චින්තෙත්වා බ්‍රාහ්මණං ආදාය අන්තොපුරං ගන්ත්වා රාජාසනෙ නිසීදිත්වා සීවකං නාම වෙජ්ජං පක්කොසාපෙත්වා අක්ඛිං මෙ සොධෙහීති ආහ. අම්හාකං කිර රාජා අක්ඛීනි උප්පාටෙත්වා බ්‍රාහ්මණස්ස

දාතුකාමොති සකලනගරෙ එකකොලාහලමහොසි. අථ සෙනාපති ආදයො රාජවල්ලභා ච නාගරා ච ඔරොධා ච සබ්බෙ සන්නිපතිත්වා බ්‍රාහ්මණං ආදාය අන්තෙපුරං ගන්ත්වා රාජානං වාරෙන්තා තිස්සො ගාථා අවොචුං.

මා නො දෙව අදා චක්ඛුං මා නො සබ්බෙ පරාකරි,
ධනං දෙහි මහාරාජ මුත්තා වෙළුරියා බහූ.

යුත්තෙ දෙව රථෙ දෙහි ආජානීයෙචලඞ්කතෙ,
නාගෙ දෙහි මහාරාජ හෙමකප්පනවාසසෙ.

යථා තං සිවයො සබ්බෙ සයොග්ගා සරථා සදා,
සමන්තා පරිකිරෙය්‍යුං එවං දෙහි රථෙසභාති.

තත්‍ථ **පරාකරීති** පරිච්චජි. අක්ඛීසු හි දින්නෙසු ත්වං රජ්ජං න කාරෙස්සසි අඤ්ඤො රාජා භවිස්සති එවං තයා මයං පරිච්චත්තා නාම භවිස්සාමාති අධිප්පායෙනෙවමාහංසු. **පරිකිරෙය්‍යුන්ති** පරිවාරෙය්‍යුං. **එවං දෙහීති** යථා තං අවිකලචක්ඛුං සිවයො පරිවාරෙය්‍යුං එවං බාහිරධනමෙවස්ස දෙහි මා අක්ඛීනි අක්ඛීසු හි දින්නෙසු න තං සිවයො පරිවාරෙස්සන්තීති.

අථ රාජා තිස්සො ගාථා අභාසි.

යො වෙ දස්සන්ති වත්වාන අදානෙ කුරුතෙ මනො,
භූම්‍යා සො පතිතං පාසං ගීවාය පටිමුඤ්චති.

යො වෙ දස්සන්ති වත්වාන අදානෙ කුරුතෙ මනො,
පාපා පාපතරො හොති සම්පත්තො යමසාධනං.

යං හි යාචෙ තං හි දදෙ යං න යාචෙ න තං දදෙ,
ස්වාහං තමෙව දස්සාමි යං මං යාචති බ්‍රාහ්මණොති.

තත්‍ථ **පටිමුඤ්චතීති** පවෙසෙති. **පාපා පාපතරොති** ලාමකාපි ලාමකතරො නාම හොති. **සම්පත්තො යමසාධනන්ති** යමස්ස ආණාපවත්තිට්ඨානං උස්සදනිරයං එස පත්තොයෙව නාම හොති. **යංහි යාචෙති** යං යාචකො යාචෙය්‍ය දායකොපි තමෙව දදෙය්‍ය න අයාචිතං අයඤ්ච බ්‍රාහ්මණො මං චක්ඛුං යාචති න මුත්තාදිකං ධනං තදෙවස්සාහං **දස්සාමීති** වදති.

අථ නං අමච්චා කිං පත්‍ථෙත්වා චක්ඛූනි දෙසීති පුච්ඡන්තා—

ආයුං නු වණ්ණං නු සුඛං බලං නු
කිං පත්‍ථයානො නු ජනින්ද දෙසි,
කථං හි රාජා සිවිනං අනුත්තරො
චක්ඛූනි දජ්ජා පරලොකහෙතූති.

ගාථමාහංසු.

තත්‍ථ **පරලොකහෙතූති** මහාරාජ කථං නාම තුම්හාදිසො පණ්ඩිතපුරිසො සන්දිට්ඨිකං ඉස්සරියං පහාය පරලොකහෙතු චක්ඛූනි දදෙය්‍යාති

අථ තෙසං කථෙන්තො රාජා ගාථමාහ.

> නවාහමෙතං යසසා දදමි
> න පුත්තමිච්ඡෙ න ධනං න රට්ඨං,
> සතඤ්ච ධම්මො චරිතො පුරාණො
> ඉච්චෙව දානෙ රමතෙ මනො මමන්ති.

තත්ථ න වාහන්ති නවෙ අහං. යසසාති දිබ්බස්ස වා මානුසස්ස වා යසස්ස කාරණා. න පුත්තමිච්ඡෙති ඉමස්ස චක්ඛුදානස්ස ඵලෙන නෙවාහං පුත්තමිච්ඡාමි න ධනං න රට්ඨං අපිච සතං පණ්ඩිතානං සබ්බඤ්ඤු බොධිසත්තානං එස ආචිණ්ණො සමාචිණ්ණො පොරාණකම්මග්ගො යදිදං පාරමීපූරණං නාම නහි පාරමියො අපූරෙත්වා බොධිතලෙ සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණිතුං සමත්ථො නාම අත්ථි අහඤ්ච පාරමියො පූරෙත්වා බුද්ධො භවිතුකාමො. ඉච්චෙව දානෙ රමතෙ මනොමමන්ති ඉමිනා කාරණෙන මම මනො දානෙයෙව නිරතොති වදති.

සම්මාසම්බුද්ධොපි ධම්මසෙනාපති සාරිපුත්තත්ථෙරස්ස චරියාපිටකං දෙසෙන්තො මය්හං ද්වීහි අක්ඛීහිපි සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණමෙව පියතරන්ති දීපෙතුං–

> න මෙ දෙස්සා උභො චක්ඛූ අත්තානං මෙ න දෙස්සියං,
> සබ්බඤ්ඤුතං පියං මය්හං තස්මා චක්ඛුං අදාසහන්ති.

ආහ.

මහාසත්තස්ස පන කථං සුත්වා අමච්චෙසු අප්පටිභාණෙසු මහාසත්තො සීවකවෙජ්ජං ගාථාය අජ්ඣභාසි.

> සඛා ච මිත්තො ච මමාසි සීවක
> සුසික්ඛිතො සාධු කරෙහි මෙ වචො,
> උද්ධත්ව චක්ඛූනි මමං ජිගිංසතො
> හත්ථෙසු ආවෙසි වණිබ්බකස්සාති.

තස්සත්ථො– සම්ම සීවක ත්වං මය්හං සහායොච මිත්තො ච වෙජ්ජසිප්පෙචාසි සුසික්ඛිතො සාධු මෙ වචනං කරොහි මම ජිගිංසතො උපධාරෙන්තස්ස ඔලොකෙන්තස්සෙව තාලමිඤ්ජං විය මෙ අක්ඛීනි උද්ධරිත්වා ඉමස්ස යාචකස්ස හත්ථෙසු ඨපෙහීති.

අථ නං සීවකො ආහ චක්ඛුදානං නාම භාරියං උපධාරෙහි දෙවාති. සීවක උපධාරිතං මයා ත්වං මා පපඤ්චං කරොහි මා මයා සද්ධිං බහුං කථෙහීති. සො චින්තෙසි අයුත්තං මාදිසස්ස සුසික්ඛිතවෙජ්ජස්ස රඤ්ඤො අක්ඛීසු සත්ථපාතනන්ති සො නානා භෙසජ්ජානි ඝංසිත්වා භෙසජ්ජචුණ්ණෙන නීලුප්පලෙ පරිභාවෙත්වා දක්ඛිණං අක්ඛිං උපසිඞ්ඝාපෙසි. අක්ඛි පරිවත්ති දුක්ඛා වෙදනා උප්පජ්ජි. සල්ලක්ඛෙහි මහාරාජ පටිපාකතිකකරණං මය්හං භාරොති අපෙහි තාත මා පපඤ්චං කරීති සො පරිභාවෙත්වා පුන උපසිඞ්ඝාපෙසි. අක්ඛි අක්ඛිකූපතො මුච්චි බලවතරා වෙදනා උදපාදි. සල්ලක්ඛෙහි මහාරාජ සක්කාමහං පටිපාකතිකං කාතුන්ති මා පපඤ්චං කරීති.

සො තතියවාරෙ ඛරතරං පරිහාවෙත්වා උප්පාටෙසි. අක්ඛි ඔසධබලෙන පරිබ්භමිත්වා අක්ඛිකූපතො නික්ඛමිත්වා නහාරුසුත්තෙන ඔලම්බමානං අට්ඨාසි. සල්ලක්ඛෙහි නරින්ද පුන පාකතිකකරණං මය්හං බලන්ති මා පපඤ්චං කරීති. අධිමත්තා වෙදනා උදපාදි. ලොහිතං පග්ඝරි. නිවත්ථසාටකා ලොහිතෙන තෙමිංසු. ඔරොධා ච අමච්චා ච රඤ්ඤො පාදමූලෙ පතිත්වා දෙව අක්ඛීනි මා දෙහීති මහාපරිදෙවං පරිදෙවිංසු. රාජා වෙදනං අධිවාසෙත්වා තාත මා පපඤ්චං කරීති ආහ.

සො සාධු දෙවාති වාමහත්ථෙන අක්ඛිං ධාරෙත්වා දක්ඛිණහත්ථෙන සත්ථකං ආදාය අක්ඛිසුත්තකං ඡින්දිත්වා අක්ඛිං ගහෙත්වා මහාසත්තස්ස හත්ථෙ ඨපෙසි. සො වාමක්ඛිනා දක්ඛිණක්ඛිං ඔලොකෙත්වා වෙදනං අධිවාසෙත්වා එහි බ්‍රාහ්මණාති බ්‍රාහ්මණං පක්කොසිත්වා මම ඉතො අක්ඛිතො සතගුණෙන සහස්සගුණෙන සතසහස්සගුණෙන සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණක්ඛිමෙව පියං තස්ස මෙ ඉදං පච්චයො හොතූති බ්‍රාහ්මණස්ස අදාසි.

සො තං උක්ඛිපිත්වා අත්තනො අක්ඛිම්හි ඨපෙසි. තං තස්සානුභාවෙන විකසිතනීලුප්පලං විය හුත්වා පතිට්ඨාසි. මහාසත්තො වාමඅක්ඛිනා තස්ස තං අක්ඛිං දිස්වා අහො සුදින්නං මයා අක්ඛිදානන්ති අන්තො සමුග්ගතාය පීතියා නිරන්තරං ඵුටො හුත්වා ඉතරම්පි අක්ඛිං අදාසි. සක්කො තම්පි අත්තනො අක්ඛිම්හි ඨපෙත්වා රාජනිවෙසනා නික්ඛමිත්වා මහාජනස්ස ඔලොකෙන්තස්සෙව නගරා නික්ඛමිත්වා දෙවලොකමෙව ගතො. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා දියඩ්ඪං ගාථමාහ.

චොදිතො සිවිරාජෙන සිවකො වචනං කරෙ,
රඤ්ඤො චක්ඛූනි උද්ධත්වා බ්‍රාහ්මණස්සූපනාමයි,
සචක්ඛු බ්‍රාහ්මණො ආසි අන්ධො රාජා උපාවිසීති.

රඤ්ඤො නචිරස්සෙව අක්ඛීනි රුහිංසු. රුහමානානි ච ආවාටභාවං අප්පත්වා කම්බලගෙණ්ඩුකෙන විය උග්ගතෙන මංසපිණ්ඩෙන පූරෙත්වා චිත්තකම්මරූපස්ස විය අක්ඛීනි අහෙසුං. වෙදනා පච්ඡිජ්ජි.

අථ මහාසත්තො කතිපාහං පාසාදෙ වසිත්වා කිං අන්ධස්ස රජ්ජෙනාති අමච්චානං රජ්ජං නිය්‍යාදෙත්වා උය්‍යානං ගන්ත්වා පබ්බජිත්වා සමණධම්මං කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා අමච්චෙ පක්කොසාපෙත්වා තෙසං තමත්ථං ආරොචෙත්වා එකො මුඛධොවනාදිදායකො කප්පියකාරකොව මය්හං සන්තිකෙ භවිස්සති සරීරකිච්චට්ඨානෙසුපි මෙ රජ්ජුකං බන්ධථාති වත්වා සාරථිං ආමන්තෙත්වා රථං යොජෙහීති ආහ. අමච්චා පනස්ස රථෙන ගන්තුං අදත්වා සුවණ්ණසිවිකාය තං නෙත්වා පොක්ඛරණීතීරෙ නිසීදාපෙත්වා ආරක්ඛං සංවිධාය පටික්කමිංසු.

රාජා පල්ලඞ්කෙන නිසින්නො අත්තනො දානං ආවජ්ජෙසි. තස්මිං ඛණෙ සක්කස්සාසනං උණ්හමහොසි. සො ආවජ්ජෙන්තො තං කාරණං දිස්වා මහාරාජස්ස වරං දත්වා චක්ඛුපටිපාකතිකං කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා තත්ථ ආගන්ත්වා මහාසත්තස්ස අවිදූරෙ අපරාපරං චඞ්කමි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා–

තතො සො තුත්ථිපාතස්ස උපරුළ්හෙසු චක්ඛුසු,
සුතං ආමන්තයී රාජා සිවීනං රට්ඨවඩ්ඪනො.

යොජෙහි සාරථි යානං යුත්තං ච පටිවෙදය,
උය්‍යානභූමිං ගච්ඡාම පොක්ඛරඤ්ඤො වනානි ච.

සො ච පොක්ඛරණීයා තීරෙ පල්ලඞ්කෙන උපාවිසි,
තස්ස සක්කො පාතුරහු දෙවරාජා සුජම්පතීති.

ඉමා ගාථා ආහ.

සක්කොපි මහාසත්තෙන පදසද්දං සුත්වා කො එසොති වුත්තෙ-

සක්කොහමස්මි දෙවින්දො ආගතොස්මි තවන්තිකෙ,
වරං වරස්සු රාජිසි යං කිඤ්චි මනසිච්ඡසීති.

ගාථමාහ.

එවං වුත්තෙ රාජා ගාථමාහ.

පහූතමෙම ධනං සක්ක බලං කොසොචනප්පකො,
අන්ධස්ස මෙ සතොදානි මරණඤ්ඤෙව රුච්චතීති.

තත්‍ථ මරණඤ්ඤෙවරුච්චතීති දෙවරාජ ඉදානි මය්හං අන්ධභාවෙන මරණමෙව රුච්චති තමෙව මෙ දෙහීති.

අථ නං සක්කො ආහ සිවිරාජ කිම්පන ත්වං මරිතුකාමො හුත්වා මරණං රොචෙසි උදාහු අන්ධභාවෙනාති. අන්ධභාවෙන දෙවාති. මහාරාජ දානං නාම න කෙවලං සම්පරායත්ථමෙව දීයති දිට්ඨධම්මත්ථායපි පච්චයො හොති ත්වඤ්ච එකචක්ඛුං යාචිතො ද්වෙ අදාසි තෙන සච්ච කිරියං කරොහීති කථං සමුට්ඨාපෙත්වා-

යානි සච්චානි දිපදින්ද තානි භාසස්සු ඛත්තිය,
සච්චෙන තෙ භණමානස්ස පුන චක්ඛුං භවිස්සතීති.

ආහ.

තං සුත්වා මහාසත්තො සක්ක සචෙ මම චක්ඛුං දාතුකාමො අඤ්ඤං උපායං මාකරි මම දානනිස්සන්දෙනෙව මෙ චක්ඛුං උප්පජ්ජතූති වත්වා සක්කෙන මහාරාජ අහං සක්කො දෙවරාජාති පරෙසං චක්ඛුං දාතුං න සක්කොමි තයා දින්නස්ස දානස්ස ඵලෙනෙව තෙ චක්ඛුං උප්පජ්ජිස්සතීති වුත්තෙ තෙනහි මයා දානං සුදින්නන්ති වත්වා සච්ච කිරියං කරොන්තො-

යෙ මං යාචිතුමායන්ති නානාගොත්තා වණිබ්බකා,
යොපි මං යාචතෙ තත්‍ථ සොපි මෙ මනසො පියො,
එතෙන සච්චවජ්ජෙන චක්ඛුමෙ උප්පජ්ජථාති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ **සොපි මෙති** යෙ මං යාචිතුං ආගච්ඡන්ති සොපි තෙසු ආගතෙසු මං යාචති සොපි මෙ මනසො පියො. **එතෙනාති** සචෙ මම සබ්බෙපි යාචකා පියා සච්චමෙවෙතං මයා වුත්තං එතෙන මෙ සච්චවචනෙන එකං චක්ඛුං. **උපපජ්ජථ** උප්පජ්ජතූති ආහ.

අථස්ස වචනානන්තරමෙව පඨමං චක්ඛුං උදපාදි. තතො දුතියස්ස උප්පජ්ජනත්‍ථාය-

යං මං සො යාචිතුං ආග දෙහි චක්ඛුන්ති බ්‍රාහ්මණො,
තස්ස චක්ඛූනි පාදාසිං බ්‍රාහ්මණස්ස වණිබ්බිනො.

භීය්‍යො මං ආවිසී පීති සොමනස්සඤ්චනප්පකං,
එතෙන සච්චවජ්ජෙන දුතියමෙම උපපජ්ජථාති.

ගාථාද්වයමාහ.

තත්‍ථ **යං මන්ති** යො මං. **සොති** සො චක්ඛුවිකලබ්‍රාහ්මණො දෙහි මෙ චක්ඛුන්ති යාචිතුං ආගතො. **වණිබ්බිනොති** යාචනකස්ස. **භීය්‍යො මං ආවිසීති** බ්‍රාහ්මණස්ස චක්ඛූනි දත්වා අන්ධකාලතො තස්මිං අන්ධකාලෙ තථාරූපිං වෙදනං අගණෙත්වා අහො සුදින්නං මෙ දානන්ති පච්චවෙක්ඛන්තං මං භීය්‍යො අතිරෙකතරා පීති ආවිසි මම හදයං පවිට්ඨා සොමනස්සඤ්ච මෙ අනන්තං අපරිමාණං උප්පජ්ජි. **එතෙනාති** සචෙ මම තදා අනප්පකං පීතිසොමනස්සං උප්පන්නං සච්චමෙවෙතං මයා වුත්තං එතෙන මෙ සච්චවචනෙන දුතියම්පි චක්ඛුං උප්පජ්ජතූති ආහ. තං ඛණඤ්ඤෙව දුතියම්පි චක්ඛුං උදපාදි.

තානි පනස්ස චක්ඛූනි නෙව පාකතිකානි න දිබ්බානි සක්කබ්‍රාහ්මණස්සහි දින්නචක්ඛුං පුන පාකතිකං කාතුං න සක්කා උපහතවත්‍ථුනො ච දිබ්බචක්ඛු නාම න උප්පජ්ජති තානි පනස්ස සච්චපාරමිතාචක්ඛූනීති වුත්තානි තෙසං උප්පත්තිසමකාලමෙව සක්කානුභාවෙන සබ්බා රාජපරිසා සන්නිපතිතා ව අහොසි.

අථස්ස සක්කො මහාජනමජ්ඣෙයෙව ථුතිං කරොන්තො-

ධම්මෙන භාසිතා ගාථා සිවීනං රට්ඨවඩ්ඪන,
එතානි තව නෙත්තානි දිබ්බානි පටිදිස්සරෙ.

තිරොකුඩ්ඩං තිරොසෙලං සමතිග්ගය්හ පබ්බතං,
සමන්තා යොජනසතං දස්සනං අනුභොන්තු තෙති.

ගාථාද්වයමාහ.

තත්‍ථ **ධම්මෙන භාසිතාති** මහාරාජ ඉමා තෙ ගාථා ධම්මෙන සභාවෙනෙව භාසිතා. **දිබ්බානීති** දිබ්බානුභාවයුත්තානි. **පටිදිස්සරෙති** පටිදිස්සන්ති. **තිරොකුඩ්ඩන්ති** මහාරාජ ඉමානි තෙ චක්ඛූනි දෙවතානං චක්ඛූනි විය පරකුඩ්ඩං පරසෙලං යංකිඤ්චි පබ්බතම්පි සමතිග්ගය්හ අතික්කමිත්වා සමන්තා දසදිසා යොජනසතං රූපදස්සනං අනුභොන්තු සාධෙන්තූති අත්‍ථො.

ඉති සො ආකාසෙ ඨත්වා මහාජනමජ්ඣෙ ඉමා ගාථා භාසිත්වා අප්පමත්තො හොහීති මහාසත්තං ඔවදිත්වා දෙවලොකමෙව ගතො. මහාසත්තොපි මහාජනපරිවුතො මහන්තෙන සක්කාරෙන නගරං පවිසිත්වා චන්දකං පාසාදං අභිරුහි. තෙන චක්ඛූනං පටිලද්ධභාවො සකලසිවිරට්ඨෙ පාකටො ජාතො. අථස්ස දස්සනත්ථං රට්ඨවාසිනො බහුං පණ්ණාකාරං ගහෙත්වා ආගමිංසු. මහාසත්තො ඉමස්මිං මහාජනසන්නිපාතෙ මම දානං වණ්ණෙස්සාමීති රාජද්වාරෙ මහාමණ්ඩපං කාරෙත්වා සමුස්සිතසෙතච්ඡත්තෙ රාජපල්ලඞ්කෙ නිසීදිත්වා නගරෙ භෙරිං චරාපෙත්වා සබ්බසෙනියො සන්නිපාතෙත්වා අම්භො සිවිරට්ඨවාසිනො ඉමානි මෙ දිබ්බචක්ඛූනි දිස්වා ඉතො පට්ඨාය අදත්වා මා භුඤ්ජථාති වත්වා ධම්මං දෙසෙන්තො චතස්සො ගාථා අභාසි.

කො නීධ විත්තං න දදෙය්‍ය යාචිතො
අපි විසිට්ඨං සුපියම්පි අත්තනො,
තදිඞ්ඝ සබ්බෙ සිවයො සමාගතා
දිබ්බානි නෙත්තානි මමජ්ජ පස්සථ.

තිරො කුඩ්ඩං තිරො සෙලං සමතිග්ගය්හ පබ්බතං,
සමන්තා යොජනසතං දස්සනං අනුභොන්ති මෙ.

න චාගමත්තා පරමත්ථි කිඤ්චි මච්චානං ඉධ ජීවිතෙ,
දත්වා මානුසකං චක්ඛුං ලද්ධං චක්ඛුං අමානුසං.

එතම්පි දිස්වා සිවයො දෙථ දානානි භුඤ්ජථ,
දත්වා ච භුත්වා ච යථානුභාවං
අනින්දිතා සග්ගමුපෙථ ඨානන්ති.

තත්ථ **කොනීධාති** කො නු ඉධ. **අපි විසිට්ඨන්ති** උත්තමම්පි සමානං. **චාගමත්තාති** චාගප්පමාණතො අඤ්ඤං වරං නාම නත්ථි. **ඉධ ජීවිතෙති** ඉමස්මිං ජීවලොකෙ. **ඉධ ජීවිතන්ති** පි පාඨො. ඉමස්මිං ජීවලොකෙ ජීවමානානන්ති අත්ථො. **අමානුසන්ති** දිබ්බං චක්ඛුං මයා ලද්ධං ඉමිනා කාරණෙන වෙදිතබ්බමෙතං චාගතො උත්තමං නාම නත්ථීති. **එතම්පි දිස්වාති** එතං මයා ලද්ධං දිබ්බචක්ඛුං දිස්වාපි.

ඉති ඉමාහි චතූහි ගාථාහි ධම්මං දෙසෙත්වා තතො පට්ඨාය අන්වද්ධමාසං පණ්ණරසුපොසථෙ මහාජනං සන්නිපාතාපෙත්වා නිච්චං ඉමාහෙව ගාථාහි ධම්මං දෙසෙසි. තං සුත්වා මහාජනො දානාදීනි පුඤ්ඤානි කත්වා දෙවලොකං පූරෙන්තොව අගමාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ පොරාණකපණ්ඩිතා බාහිරදානෙන අසන්තුට්ඨා සම්පත්තයාචකානං අත්තනො චක්ඛූනි උප්පාටෙත්වා අදංසූති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා සීවක වෙජ්ජො ආනන්දො අහොසි. සක්කො අනුරුද්ධො. සෙසපරිසා බුද්ධපරිසා. සිවිරාජා පන අහමෙවාති.

සිවිජාතකං.

---

15. 4.

පඤ්ඤායුපෙතං සිරියා විහීනන්ති අයං සිරිමන්දපඤ්හො මහා උම්මග්ගෙ ආවිභවිස්සතීති.

සිරිමන්දජාතකං.

---

15. 5.

එතෙ යූථා පටියන්තීති ඉදං සත්ථා වෙළුවනෙ විහරන්තො ආයස්මතො ආනන්දස්ස ජීවිතපරිච්චාගං ආරබ්භ කථෙසි. සො පනස්ස ජීවිතපරිච්චාගො අසීතිනිපාතෙ චූළහංසජාතකෙ ධනපාලදමනෙ ආවිභවිස්සති. එවං ථෙරෙනායස්මතා සත්ථු අත්ථාය ජීවිතෙ පරිච්චත්තෙන ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො ආයස්මා ආනන්දො සෙඛපටිසම්භිදප්පත්තො හුත්වා දසබලස්සත්ථාය ජීවිතං පරිච්චජීති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමායනාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපෙස මමත්ථාය ජීවිතං පරිච්චජියෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙසි. ඛෙමා නාමස්ස අග්ගමහෙසී අහොසි. තදා බොධිසත්තො හිමවන්තපදෙසෙ මිගයොනියං නිබ්බත්තිත්වා සුවණ්ණවණ්ණො අහොසි සොභග්ගප්පත්තො. කණිට්ඨොපිස්ස චිත්තමිගො නාම සුවණ්ණවණ්ණො අහොසි. කණිට්ඨභගිනීපි සුතනා නාම සුවණ්ණවණ්ණාව අහොසි. මහාසත්තො පන රොහන්තො නාම මිගරාජා අහොසි. සො හිමවන්තෙ ද්වෙ පබ්බතරාජියො අතික්කමිත්වා තතියාය අන්තරෙ රොහන්තං නාම සරං නිස්සාය අසීතිමිගසහස්සපරිවාරො වාසං කප්පෙසි. සො අන්ධෙ ජිණ්ණෙ මාතාපිතරො පොසෙසි.

අථෙකො බාරාණසිතො අවිදූරෙ නෙසාදගාමවාසී නෙසාදපුත්තො හිමවන්තං පවිට්ඨො මහාසත්තං දිස්වා අත්තනො ගාමං ආගන්ත්වා අපරභාගෙ කාලං කරොන්තො පුත්තස්ස ආරොචෙසි තාත අම්හාකං කම්මභූමියං අසුකස්මිං ඨානෙ සුවණ්ණවණ්ණො මිගො වසති සචෙ රාජා පුච්ඡෙය්‍ය කථෙය්‍යාසීති.

අථෙකදිවසං ඛෙමා දෙවී පච්චූසකාලෙ සුපිනං අද්දස. එවරූපො සුපිනො හොති සුවණ්ණවණ්ණො මිගො කඤ්චනපීඨෙ නිසීදිත්වා සුවණ්ණකිංකිණිකං කොට්ටෙන්තො විය මධුරෙන සරෙන දෙවියා ධම්මං දෙසෙසි. සා සාධුකාරං දත්වා ධම්මං සුණාති මිගො ධම්මකථාය අනිට්ඨිතාය එව උට්ඨාය ගච්ඡති සා මිගං ගණ්හථ මිගං ගණ්හථාති වදන්තී යෙව පබුජ්ඣි. පරිවාරිකායො තස්සා සද්දං සුත්වා පිහිතද්වාරවාතපානං ගෙහං වාතස්සාපි ඔකාසො නත්ථි අය්‍යා ඉදානි මිගං ගණ්හාපෙතීති අවහසිංසු. සා තස්මිං ඛණෙ සුපිනො අයන්ති ඤත්වා චින්තෙසි. සුපිනොති වුත්තෙ රාජා අනාදරො භවිස්සති. දොහළොති වුත්තෙ පන ආදරෙන පරියෙසිස්සති සුවණ්ණවණ්ණමිගස්ස ධම්මකථං සුණිස්සාමීති.

සා ගිලානාලයං කත්වා නිපජ්ජි. රාජා ආගන්ත්වා භද්දෙ කින්තෙ අඵාසුකන්ති පුච්ඡි. දෙව අඤ්ඤං නත්ථි දොහළො පන මෙ උප්පන්නොති කිං ඉච්ඡසීති සුවණ්ණවණ්ණස්ස ධම්මිකමිගස්ස ධම්මං සොතුං දෙවාති. භද්දෙ යං නත්ථි තත්ථ තෙ දොහළො උප්පන්නො සුවණ්ණවණ්ණො නාම මිගා යෙව න හොන්තීති. සා සචෙ න ලභාමි ඉධෙව මෙ මරණන්ති රඤ්ඤො පිට්ඨිං දත්වා නිපජ්ජි. රාජා සචෙ අත්ථි ලභිස්සසීති පරිසමජ්ඣෙ නිසීදිත්වා මොරජාතකෙ වුත්තනයෙනෙව අමච්චෙ බ්‍රාහ්මණෙ ච පුච්ඡිත්වා සුවණ්ණවණ්ණමිගා නාම හොන්තීති සුත්වා ලුද්දකෙ සන්නිපාතාපෙත්වා කෙනෙවරූපො මිගො දිට්ඨොති කෙන සුතොති පුච්ඡිත්වා තෙන නෙසාදපුත්තෙන පිතුසන්තිකා සුතනියාමෙන කථිතෙ සම්ම තස්ස තෙ මිගස්ස ආනීතකාලෙ මහන්තං සක්කාරං කරිස්සාමි ගච්ඡ ආනෙහි නන්ති වත්වා පරිබ්බයං දත්වා තං පෙසෙසි.

සොපි සචාහං දෙව න ආනෙතුං න සක්ඛිස්සාමි චම්මමස්ස ආනෙස්සාමි තං ආනෙතුං අසක්කොන්තො ලොමානිපිස්ස ආනෙස්සාමි තුම්හෙ මා චින්තයිත්ථාති වත්වා නිවෙසනං ගන්ත්වා පුත්තදාරස්ස පරිබ්බයං දත්වා තත්ථ ගන්ත්වා තං මිගරාජානං දිස්වා කිස්මිං නු ඛො ඨානෙ පාසං ඔඩ්ඩෙත්වා ඉමං ගණ්හිතුං සක්ඛිස්සාමීති වීමංසන්තො පාණීයතිත්ථෙ ඔකාසං පස්සි. සො දළ්හං චම්මයොත්තං වට්ටෙත්වා මහාසත්තස්ස පාණීය පිවනට්ඨානෙ යට්ඨියා පාසං ඔඩ්ඩෙසි.

පුන දිවසෙ මහාසත්තො අසීතියා මිගසහස්සෙහි සද්ධිං ගොචරෙ චරිත්වා පකතිතිත්ථෙයෙව පාණීයං පිවිස්සාමීති තත්ථ ගන්ත්වා ඔතරන්තොයෙව පාසෙ බජ්ඣි සො සචාහං ඉදානෙව බද්ධරවං රවිස්සාමි ඤාතිගණො පාණීයං අපිවිත්වා භීතො පලායිස්සතීති චින්තෙත්වා යට්ඨියං අල්ලීයිත්වා අත්තනො වසෙ වත්තෙත්වා පාණීයං පිවන්තො විය අහොසි. අථ අසීතියා මිගසහස්සානං පාණීයං පිවිත්වා උත්තරිත්වා ඨිතකාලෙ පාසං ඡින්දිස්සාමීති තික්ඛත්තුං ආකඩ්ඪි පඨමවාරෙ චම්මං ඡිජ්ජි දුතියෙ මංසං තතියෙ නහාරුං ඡින්දිත්වා පාසො අට්ඨිං ආහච්ච අට්ඨාසි. සො ඡින්දිතුං අසක්කොන්තො බද්ධරවං රවි.

මිගගණො භායිත්වා තීහි ඝටාහි පලායි. චිත්තමිගො තින්නම්පි ඝටානං අන්තරෙ මහාසත්තං අදිස්වා ඉදං භයං උප්පජ්ජමානං මම භාතු උප්පන්නං භවිස්සතීති චින්තෙත්වා තස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා තං බද්ධං පස්සි. අථ නං මහාසත්තො දිස්වා භාතික මා ඉධ තිට්ඨ සාසඞ්කං ඉදං ඨානන්ති වත්වා උය්‍යොජෙන්තො පඨමං ගාථමාහ.

එතෙ යූථා පටියන්ති භීතා මරණස්ස චිත්තක,
ගච්ඡ තුවම්පි මා කඞ්ඛි ජීවිස්සන්ති තයා සහාති.

තත්ථ **එතෙති** චක්ඛුපථං අතික්කමිත්වා දූරගතෙ සන්ධායාහ. **පටියන්තීති** පටිගච්ඡන්ති පලායන්තීති අත්ථො. **චිත්තකාති** තං ආලපති. **තයා සහාති** ත්වං එතෙසං මම ඨානෙ ඨත්වා රාජා හොහි එතෙ තයා සද්ධිං ජීවිස්සන්තීති.

තතො උභින්නම්පි තිස්සො එකන්තරිකගාථා හොන්ති.

නාහං රොහන්ත ගච්ඡාමි හදයම්මෙ අවකස්සති,
න තං අහං ජහිස්සාමි ඉධ හෙස්සාමි ජීවිතං.

තෙ හි නූන මරිස්සන්ති අන්ධා අපරිනායකා,
ගච්ඡ තුවම්පි මා කඞ්ඛි ජීවිස්සන්ති තයා සහ.

නාහං රොහන්ත ගච්ඡාමි හදයම්මෙ අවකස්සති,
න තං බද්ධං ජහිස්සාමි ඉධ හෙස්සාමි ජීවිතන්ති.

තත්ථ **රොහන්තාති** මහාසත්තං නාමෙනාලපති. **අවකස්සතීති** ගලති සොකෙන අවකඩ්ඪියති. **තෙ හි නූනාති** තෙ අම්හාකං මාතාපිතරො එකංසෙනෙව විසුම්පි අම්හෙසු ඉධ මතෙසු අපරිනායකා හුත්වා අපටිජග්ගියමානා සුස්සිත්වා මරිස්සන්ති තස්මා භාතික චිත්ත ගච්ඡ ත්වං තයා සහ තෙ ජීවිස්සන්තීති අත්ථො. **ඉධ හෙස්සාමීති** ඉමස්මිංයෙව ඨානෙ ජීවිතං ජහිස්සාමීති වත්වා බොධිසත්තස්ස දක්ඛිණපස්සං නිස්සාය තං සන්ධාරෙත්වා අස්සාසෙන්තො අට්ඨාසි.

සුතනාපි නාම මිගපොතිකා පලායිත්වා මිගානං අන්තරෙ උභො භාතිකෙ අපස්සන්තී ඉදං භයං මම භාතිකානං උප්පන්නං භවිස්සතීති නිවත්තිත්වා තෙසං සන්තිකං ආගතා. තං ආගච්ඡන්තිං දිස්වා මහාසත්තො පඤ්චමං ගාථමාහ.

ගච්ඡ භීරු පලායස්සු කූටෙ බද්ධොස්මි ආයසෙ,
ගච්ඡ තුවම්පි මා කඞ්ඛි ජීවිස්සන්ති තයා සහාති.

තත්ථ **භීරූති** මාතුගාමො නාම අප්පමත්තකෙනපි භායති තෙන තං එවං ආලපති. **කූටෙති** පටිච්ඡන්නපාසෙ. **ආයසෙති** සො හි අන්තො උදකෙ අයක්ඛන්ධං කොට්ටෙත්වා තත්ථ සාරදාරුං යට්ඨිං බන්ධිත්වා ඔඩ්ඩිතො තස්මා එවමාහ. **තයා සහාති** තෙ අසීතිසහස්සා මිගා තයා සද්ධිං ජීවිස්සන්ති.

තතො පරං පුරිමනයෙනෙව තිස්සො ගාථා හොන්ති.

නාහං රොහන්ත ගච්ඡාමි හදයම්මෙ අවකස්සති,
න තං අහං ජහිස්සාමි ඉධ හෙස්සාමි ජීවිතං.
තෙ හි නූන මරිස්සන්ති අන්ධා අපරිනායකා,
ගච්ඡ තුවම්පි මා කඞ්ඛි ජීවිස්සන්ති තයා සහ.
නාහං රොහන්ත ගච්ඡාමි හදයම්මෙ අවකස්සති,
න තං බද්ධං ජහිස්සාමි ඉධ හෙස්සාමි ජීවිතන්ති.

තත්ථ **තෙ හි නූනාති** ඉධාපි මාතාපිතරොව සන්ධායාහ. සාපි තථෙව පටික්ඛිපිත්වා මහාසත්තස්ස වාමපස්සං නිස්සාය අස්සාසයමානා අට්ඨාසි.

ලුද්දොපි තෙ මිගෙ පලායන්තෙ දිස්වා බද්ධරවඤ්ච සුත්වා බද්ධො භවිස්සති මිගරාජාති ගාළ්හං කච්ඡං බන්ධිත්වා මිගමාරණසත්තිං ආදාය වෙගෙනාගඤ්ඡි. මහාසත්තො තං ආගච්ඡන්තං දිස්වා නවමං ගාථමාහ.

අයං සො ලුද්දකො එති රුද්දරූපො සහාවුධො,
සො නො වධිස්සති අජ්ජ උසුනා සත්තියාමපීති.

තත්ථ රුද්දරූපොති දාරුණජාතිකො. සත්තියාමපීති සත්තියාපි නො පහරිත්වා වධිස්සති තස්මා යාව සො නාගච්ඡති තාව පලායථාති.

තං දිස්වාපි චිත්තමිගො න පලායි. සුතනා පන සකභාවෙන සණ්ඨාතුං අසක්කොන්තී මරණභයභීතා ථොකං පලායිත්වා අහං ද්වෙ භාතිකෙ පහාය කුහිං පලායිස්සාමීති අත්තනො ජීවිතං ජහිත්වා නලාටෙන මච්චුං ආදාය පුනාගන්ත්වා භාතු වාමපස්සෙ අට්ඨාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා දසමං ගාථමාහ.

සා මුහුත්තං පලායිත්වා භයට්ටා භයතජ්ජිතා,
සුදුක්කරං අකරා භීරූ මරණායුපනිවත්තථාති.

තත්ථ මරණායුපනිවත්තථාති මරණත්ථාය උපනිවත්තති.

ලුද්දොපි ආගන්ත්වා තෙ තයො ජනෙ එකතො ඨිතෙ දිස්වා මෙත්තචිත්තං උප්පාදෙත්වා එකකුච්ඡියං නිබ්බත්තා භාතරො විය තෙ මඤ්ඤමානො චින්තෙසි මිගරාජා නාම පාසෙ බද්ධො ඉමෙ පන ද්වෙ ජනා හිරොත්තප්පබන්ධෙන බද්ධා කින්නුඛො ඉමෙ එතස්ස හොන්තීති. අථ නෙ පුච්ඡන්තො–

කින්නුතෙමෙ මිගා හොන්ති මුත්තා බද්ධං උපාසරෙ,
න තං චජිතුමිච්ඡන්ති ජීවිතස්සපි කාරණාති.

ගාථමාහ.

තත්ථ කින්නුතෙමෙති කින්නුතෙ ඉමෙ. උපාසරෙති උපාසන්ති.

අථස්ස බොධිසත්තො ආචික්ඛි.

භාතරො හොන්තිමෙ ලුද්ද සොදරියා එකමාතුකා,
න මං චජිතු මිච්ඡන්ති ජීවිතස්සපි කාරණාති.

සො තස්ස වචනං සුත්වා භිය්‍යොසොමත්තාය මුදුචිත්තො අහොසි. චිත්තො මිගරාජා තස්ස මුදුචිත්තතං ඤත්වා මා ත්වං එතං මිගරාජානං මිගමත්තො යෙවාති මඤ්ඤිත්ථ අයං හි අසීතියා මිගසහස්සානං රාජා සීලාචාරසම්පන්නො සබ්බසත්තෙසු මුදුචිත්තො මහාපඤ්ඤො අන්ධෙ ජිණ්ණෙ මාතාපිතරො පොසෙති සචෙ ත්වං එවරූපං ධම්මිකං මාරෙසි එතං මාරෙන්තො මාතාපිතරො ච නො මඤ්ච භගිනිඤ්ච මෙති අම්හෙ පඤ්චපි ජනෙ මාරෙසියෙව මය්හං පන භාතු ජීවිතං දෙන්තො පඤ්චන්නම්පි නො ජීවිතදායකොසීති වත්වා–

තෙ හි නූන මරිස්සන්ති අන්ධා අපරිනායකා,
පඤ්චන්නං ජීවිතං දෙහි භාතරං මුඤ්ච ලුද්දකාති.

ගාථමාහ.

සො තස්ස ධම්මකථං සුත්වා පසන්නචිත්තො මාභායි සාමීති වත්වා අනන්තරං ගාථමාහ.

සො වො අහං පමොක්ඛාමි මාතාපෙත්තිභරං මිගං,
නන්දන්තු මාතාපිතරෙ මුත්තං දිස්වා මහාමිගන්ති.

තත්ථ **වොති** නිපාතමත්තං. මුඤ්චන්තී බන්ධනා මුත්තං පස්සිත්වා.

එවඤ්ච පන වත්වා චින්තෙසි රඤ්ඤො දින්නො යසො මය්හං කිං කරිස්සති සචාහං ඉමං මිගරාජානං වධිස්සාමි අයං වා මෙ පඨවි භින්දිත්වා විවරං දස්සති අසනි වා මෙ මත්ථකෙ පතිස්සති විස්සජ්ජෙස්සාමි නන්ති සො මහාසත්තං උපසඞ්කමිත්වා යට්ඨිං පාතෙත්වා චම්මයොත්තං ඡින්දිත්වා මිගරාජානං ආලිඞ්ගිත්වා උදකපරියන්තෙ නිපජ්ජාපෙත්වා මුදුචිත්තෙන සණිකං පාසං මොචෙත්වා නහාරූහි නහාරුං මංසෙන මංසං චම්මෙන චම්මං සමොධානෙත්වා උදකෙන ලොහිතං ධොවිත්වා මෙත්තචිත්තෙන පුනප්පුන පරිමජ්ජි. තස්ස මෙත්තානුභාවෙන මහාසත්තස්ස ච පාරමිතානුභාවෙන සබ්බානි නහාරුමංසචම්මානි සන්ධියිංසු පාදෙ සුවච්ඡවි සුවණ්ණමංසලොමො අහොසි. අසුකට්ඨානෙ බද්ධො අහොසීතිපි න පඤ්ඤායි. මහාසත්තො සුඛප්පත්තො හුත්වා අට්ඨාසි. තං දිස්වා චිත්තමිගො සොමනස්සජාතො ලුද්දස්ස අනුමොදනං කරොන්තො–

එවං ලුද්දක නන්දස්සු සහ සබ්බෙහි ඤාතිහි,
යථාහමජ්ජ නන්දාමි මුත්තං දිස්වා මහාමිගන්ති.

ගාථමාහ.

අථ මහාසත්තො කිං නු ඛො එස ලුද්දො මං ගණ්හන්තො අත්තනො කාමෙන ගණ්හි උදාහු අඤ්ඤස්ස ආණත්තියාති චින්තෙත්වා ගහිතකාරණං පුච්ඡි. ලුද්දපුත්තො ආහ සාමි න මය්හං තුම්හෙහි කම්මං අත්ථි රඤ්ඤො පන අග්ගමහෙසී ඛෙමා නාම තුම්හාකං ධම්මකථං සොතුකාමා තදත්ථාය රඤ්ඤො ආණත්තියා ත්වං මයා ගහිතොති. සම්ම එවං සන්තෙ මං විස්සජ්ජෙන්තො අතිදුක්කරං කරොසි. එහි මං නෙත්වා රඤ්ඤො දස්සෙහි දෙවියා ධම්මං කථෙස්සාමීති. සාමි රාජානො නාම කක්ඛළා කො ජානාති කිං භවිස්සතීති මය්හං රඤ්ඤා දින්නෙන යසෙන කම්මං නත්ථි ගච්ඡ ත්වං යථාසුඛන්ති පුන මහාසත්තො ඉමිනා මං විස්සජ්ජෙන්තෙන අතිදුක්කරං කතං යසපටිලාභං උපායමස්ස කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා සම්ම පිට්ඨිං තාව මෙ හත්ථෙන පරිමජ්ජාති ආහ. සො පරිමජ්ජි හත්ථො සුවණ්ණවණ්ණෙහි ලොමෙහි පූරි සාමි ඉමෙහි ලොමෙහි කිං කරොමීති සම්ම ඉමානි නීහරිත්වා රඤ්ඤො ච දෙවියා ච දස්සෙත්වා ඉමානි තස්ස සුවණ්ණවණ්ණමිගස්ස ලොමානීති වත්වා මම ඨානෙ ඨත්වා ඉමාහි ගාථාහි දෙවියා ධම්මං දෙසෙහි තං සුත්වා යෙව හිස්සා දොහළො පටිප්පස්සම්භිස්සතීති ධම්මංචර මහාරාජාතිදසධම්මචරියගාථාඋග්ගණ්හාපෙත්වා පඤ්චසීලානි දත්වා අප්පමාදෙන ඔවදිත්වා උය්යොජෙසි.

ලුද්දපුත්තො මහාසත්තං ආචරියට්ඨානෙ ඨපෙත්වා තික්ඛත්තුං පදක්ඛිණං කත්වා චතූසු ඨානෙසු වන්දිත්වා ලොමානි පදුමිනිපත්තෙන ගහෙත්වා පක්කාමි. තෙපි තං තයො ජනා ථොකං අනුගන්ත්වා මුඛෙන

ගොචරඤ්ච පාණීයඤ්ච ගහෙත්වා මාතාපිතුන්නං සන්තිකං අගමිංසු. මාතාපිතරො තාත රොහන්ත ත්වං කිර බද්ධො කථං මුත්තොසීති පුච්ඡන්තා-

කථං පමොක්ඛො ආසි උපනීතස්මිං ජීවිතෙ,
කථං පුත්ත අමොචෙසි කූටපාසම්හ ලුද්දකොති.

ගාථමාහංසු.

තත්ථ උපනීතස්මින්ති තව ජීවිතෙ මරණසන්තිකෙ උපනීතෙ කථං පමොක්ඛො ආසි.

තං සුත්වා බොධිසත්තො තිස්සො ගාථා අභාසි.

භණං කණ්ණසුඛං වාචං හදයඞ්ගං හදයනිස්සිතං,
සුභාසිතාහි වාචාහි චිත්තකො මං අමොචයි.

භණං කණ්ණසුඛං වාචං හදයඞ්ගං හදයනිස්සිතං,
සුභාසිතාහි වාචාහි සුතනා මං අමොචයි.

සුත්වා කණ්ණසුඛං වාචං හදයඞ්ගං හදයනිස්සිතං,
සුභාසිතානි සුත්වාන ලුද්දකො මං අමොචයීති.

තත්ථ භණන්ති භණන්තො. හදයඞ්ගන්ති හදයඞ්ගමං. දුතියගාථාය භණන්ති භණමානා. සුත්වාති සො ඉමෙසං වචනං සුත්වා

අථස්ස මාතාපිතරො අනුමොදන්තා ආහංසු.

එවං ආනන්දිතො හොතු සහදාරෙහි ලුද්දකො,
යථා මයජ්ජ නන්දාම දිස්වා රොහන්තමාගතන්ති.

ලුද්දොපි අරඤ්ඤා නික්ඛමිත්වා රාජකුලං ගන්ත්වා රාජානං වන්දිත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. තං දිස්වා රාජා-

නනු ත්වං අවචා ලුද්ද මිගචම්මානි ආහරිං,
අථ කෙන නු වණ්ණෙන මිගචම්මානි නාහරීති.

තත්ථ මිගචම්මානීති මිගං වා චම්මං වා. ආහරින්ති ආහරිස්සාමි. ඉදං වුත්තං හොති අම්හො ලුද්ද නනු ත්වං එවං අවච මිගං ආනෙතුං අසක්කොන්තො චම්මං ආහරිස්සාමි. තං අසක්කොන්තො ලොමානීති සො ත්වං කෙන කාරණෙන නෙව මිගං න මිගචම්මං ආහරීති. තං සුත්වා ලුද්දො-

ආගමා චෙව හත්ථත්ථං කූටපාසඤ්ච සො මිගො,
අබජ්ඣිතං මිගරාජං තඤ්ච මුත්තා උපාසරෙ.
තස්ස මෙ අහු සංවෙගො අබ්භුතො ලොමහංසනො,
ඉමං චාහං මිගං හඤ්ඤෙ අජ්ජ හෙස්සාමි ජීවිතන්ති.

ආහ

තත්ථ ආගමාති මහාරාජ සො මිගො මම හත්ථත්ථං හත්ථපස්සමෙව මයා ඔඩ්ඩිතං කූටපාසඤ්ච ආගතො තස්මිඤ්ච කූටපාසෙ අබජ්ඣි. තඤ්ච මුත්තා උපාසරෙති තඤ්ච බද්ධං අපරෙ මුත්තා අබද්ධාච ද්වෙ

මිගා අස්සාසෙන්තා තං තිස්සාය අට්ඨංසු. **අබ්භුතොති** පුබ්බෙ අභූතපුබ්බො. **ඉමස්සාහන්ති** අථ මෙ සංවිග්ගස්ස එතදහොසි සචෙ අහං ඉමං මිගං ගහිස්සාමි අජ්ජෙව ඉමස්මිං ඨානෙ ජීවිතං ජහිස්සාමීති.

කීදිසා තෙ මිගා ලුද්ද කීදිසා ධම්මිකා මිගා,
කථං වණ්ණා කථං සීලා බාළ්හං ඛො තෙ පසංසසීති

ඉදං සො රාජා විම්හයවසෙන පුනප්පුනං පුච්ඡති. තං සුත්වා ලුද්දො–

ඔදාතසිඞ්ගා සුචිවාලා ජාතරූපතචූපමා,
පාදා ලොහිතකා තෙසං අඤ්ජිතක්ඛා මනොරමාති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **ඔදාතසිඞ්ගාති** රජතදාමසදිසසිඞ්ගා. **සුචිවාලාති** චමරවාලසදිසෙන සුචිනා වාලෙන සමන්නාගතා. **ලොහිතකාති** රත්තරොමා පවාළසදිසා. **පාදාති** ඛුරපරියන්තා. **අඤ්ජිතක්ඛාති** අඤ්ජිතෙහි විය විසුද්ධපඤ්චපසාදෙහි අක්ඛීහි සමන්නාගතා.

ඉති සො කථෙන්තොව මහාසත්තස්ස සුවණ්ණවණ්ණානි ලොමානි රඤ්ඤො හත්ථෙ ඨපෙත්වා තෙසං මිගානං සරීරවණ්ණං පකාසෙන්තො–

එදිසා තෙ මිගා දෙව එදිසා ධම්මිකා මිගා,
මාතාපෙත්තිභරා දෙව න තෙ සො අභිහාරයුන්ති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **මාතාපෙත්තිභරාති** ජිණ්ණෙ අන්ධෙ මාතාපිතරො පොසෙන්ති එතාදිසා තෙසං ධම්මිකතා. **න තෙ සො අභිහාරයුන්ති** සො මිගරාජා න සක්කා කෙනචි තව පණ්ණාකාරත්ථාය අභිහරිතුන්ති අත්ථො. **අභිහාරයින්තිපි** පාඨො. සො අහන්තං තෙ පණ්ණාකාරත්ථාය න අභිහාරයිං න ආහරින්ති අත්ථො.

ඉති සො මහාසත්තස්සච චිත්තමිගස්ස ච සුතනාය ච මිගපොතිකාය ගුණෙ කථෙත්වා මහාරාජ අහං තෙන මිගරඤ්ඤා අත්තනො ලොමානි දස්සෙත්වා මම ඨානෙ ඨත්වා දසහි ධම්මචරියාගාථාහි දෙවියා ධම්මං කථෙය්‍යාසීති ආණත්තොති වත්වා කඤ්චනපීඨෙ නිසීදිත්වා තාහි ගාථාහි ධම්මං දෙසෙසි. දෙවියා දොහළො පටිප්පස්සම්භි. රාජා තුස්සිත්වා ලුද්දපුත්තං මහන්තෙන යසෙන සන්තප්පෙන්තො–

දම්මි නික්ඛසතං ලුද්ද ථුල්ලඤ්ච මණිකුණ්ඩලං,
චතුස්සදඤ්ච පල්ලඞ්කං උම්මාපුප්ඵසිරින්නිභං.

ද්වෙච සාදිසියො භරියා උසභඤ්ච ගවං සතං,
ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙස්සං බහුකාරො මෙසි ලුද්දක.

කසී වණිජ්ජා ඉණදානං උඤ්ඡාචරියාය ලුද්දක,
එතෙහි දාරං පොසෙහි මා පාපං අකරා පුනන්ති.

තිස්සො ගාථා ආහ.

තත්ථ **ඵුල්ල**න්ති මහග්ඝං මණිකුණ්ඩලඤ්ච පසාධනඤ්ච තෙ දම්මි. **චතුස්සද**න්ති චතුරුස්සදං චතුඋස්සීසකන්ති අත්ථො. **උම්මාපුප්ඵසිරිඝන**න්ති නීලපච්චත්ථරණතාය උම්මාපුප්ඵසදිසාය නිභාය ඔභාසෙන සමන්නාගතං කාලවණ්ණදූරුසාරමයං. **සාදිසියොති** අඤ්ඤමඤ්ඤරූපෙන ච භොගෙන ච සදිසා. **උසභඤ්ච ගවං සත**න්ති උසභජෙට්ඨකං කත්වා ගවසතඤ්ච තෙ දම්මි. **කාරෙස්ස**න්ති දසරාජධම්මෙ අකොපෙන්තො ධම්මෙනෙව රජ්ජං කාරෙස්සාමි. **බහුකාරොමෙසීති** සුවණ්ණවණ්ණස්ස මිගරඤ්ඤො ඨානෙ ඨත්වා ධම්මස්ස දෙසිතත්තා ත්වං මම බහූපකාරො මිගරාජෙන වුත්තනියාමෙනෙව අහං පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨාපිතො. **කසිවණිජ්ජාති** සම්ම ලුද්දක අහං මිගරාජං අදිස්වා තස්ස වචනමෙව සුත්වා පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨිතො. **ත්වම්පි** ඉතො පට්ඨාය සීලවා හොහි යාහි තාති. **කසිවණිජ්ජා ඉණදානං උඤ්ඡාචරියාති** ආජීවමුඛානි එතෙන සම්මාආජීවෙන තව පුත්තදාරං පොසෙහි මා පුන පාපං කරීති.

සො රඤ්ඤො කථං සුත්වා න මෙ ඝරාවාසෙනත්ථො **පබ්බජ්ජං** අනුජාන දෙවාති අනුජානාපෙත්වා රඤ්ඤා දින්නං ධනං පුත්තදාරස්ස දත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා අට්ඨසමාපත්තියො නිබ්බත්තෙත්වා බ්‍රහ්මලොකපරායණො අහොසි. රාජාපි මහාසත්තස්ස ඔවාදෙ ඨත්වා සග්ගපදං පූරෙසි. ඔවාදො වස්සසහස්සං පවත්ති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ පුබ්බෙපි මමත්ථාය ආනන්දෙන ජීවිතං පරිච්චත්තමෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා ලුද්දො ඡන්නො අහොසි. රාජා සාරිපුත්තො. දෙවී ඛෙමා භික්ඛුනී. මාතාපිතරො මහාරාජකුලානි. සුතනා උප්පලවණ්ණා. චිත්තමිගො ආනන්දො. අසීතිමිගසහස්සානි සාකියගණො. රොහන්තමිගරාජා පන අහමෙවාති.

රොහන්තමිගජාතකං.

---

15. 5.

එතෙ හංසා පක්කමන්තීති ඉදං සත්ථා වෙළුවනෙ විහරන්තො ආනන්දත්ථෙරස්ස ජීවිතපරිච්චාගමෙව ආරබ්භ කථෙසි. තදා හි ධම්මසභායං ථෙරස්ස ගුණකථං කථෙන්තෙසු භික්ඛූසු සත්ථා ආගන්ත්වා පුච්ඡිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි ආනන්දෙන මමත්ථාය ජීවිතං පරිච්චත්තමෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බහුපුත්තකො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. ඛෙමා නාමස්ස අග්ගමහෙසී අහොසි. තදා මහාසත්තො සුවණ්ණහංසයොනියං නිබ්බත්තිත්වා නවුතිහංසසහස්සපරිවුතො චිත්තකූටෙ වසි. තදාපි දෙවී වුත්තනයෙනෙව සුපිනං දිස්වා රඤ්ඤො සුවණ්ණවණ්ණ

හංසස්ස ධම්මදෙසනා සවණදොහළං ආරොචෙසි. රාජාපි පුච්ඡිත්වා සුවණ්ණවණ්ණා හංසා නාම චිත්තකූටපබ්බතෙ වසන්තීති ච සුත්වා ඛෙමං නාම සරං කාරෙත්වා නානප්පකාරානි නිවාපඛජ්ජකානි රොපාපෙත්වා චතූසු කණ්ණෙසු දෙවසිකං අභයඝොසනං ඝොසාපෙසි. එකඤ්ච ලුද්දපුත්තං හංසානං ගහණත්ථාය පයොජෙසි. තස්ස පයොජිතාකාරෙච තත්ථ සකුණානං උපපරික්ඛිතභාවො ච සුවණ්ණහංසානං ආගතකාලෙ රඤ්ඤො ආරොචෙත්වා පාසං ඔඩ්ඩිතනියාමො ච මහාසත්තස්ස පාසෙ බද්ධනියාමො ච සුමුඛස්ස හංසසෙනාපතිනො තීසු හංසඝටාසු තං අදිස්වා නිවත්තනඤ්ච සබ්බං මහාහංසජාතකෙ ආවිභවිස්සති. ඉධාපි මහාසත්තො යට්ඨිපාසෙ බජ්ඣිත්වා පාසයට්ඨියං ඔලම්බන්තොයෙව ගීවං පසාරෙත්වා හංසානං ගතමග්ගං ඔලොකෙන්තො සුමුඛං ආගච්ඡන්තං දිස්වා ආගතකාලෙ නං වීමංසිස්සාමීති චින්තෙත්වා තස්මිං ආගතෙ තිස්සො ගාථා අභාසි.

එතෙ හංසා පක්කමන්ති වක්කඞ්ගා භයමෙරිතා,
හරිත්තච හෙමවණ්ණ කාමං සුමුඛ පක්කම.

ඔහාය මං ඤාතිගණා එකං පාසවසං ගතං,
අනපෙක්ඛමානා ගච්ඡන්ති කිං එකො අවහීයසි.

පතෙව පතතං සෙට්ඨ නත්ථි බද්ධෙ සහායතා,
මා අනීඝාය හාපෙසි කාමං සුමුඛ පක්කමාති.

තත්ථ **භයමෙරිතා**ති භයෙරිතා භයතජ්ජිතා භයචලිතා. **හරිත්තච හෙමවණ්ණා**ති වීහි වචනෙහි තමෙවාලපති. **කාම**න්ති සුවණ්ණත්තච සුවණ්ණවණ්ණ සුන්දරමුඛ එකංසෙන පක්කමාහියෙව කිනෙත ඉධාගමණෙනාති වදති. **ඔහායා**ති මං ජහිත්වා උප්පතිතා. **අනපෙක්ඛමානා**ති තෙ මෙ ඤාතකා මයි අනපෙක්ඛාව ගච්ඡන්ති. **පතෙවා**ති උප්පතෙව. **මා අනීඝායා**ති ඉතො ගන්ත්වා පත්තබ්බාය නිද්දුක්ඛභාවාය විරියං මා හාපෙසි.

තතො සුමුඛො පඞ්කපිට්ඨෙ නිසීදිත්වා-

නාහං දුක්ඛපරෙතොති ධතරට්ඨ තවං ජහෙ,
ජීවිතං මරණං වා මෙ තයා සද්ධිං භවිස්සතීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **දුක්ඛපරෙතො**ති මහාරාජ ත්වං මරණදුක්ඛපරෙතොති එත්තකෙනෙව නාහං ජහාමි.

එවං සුමුඛෙන සීහනාදෙ කතෙ ධතරට්ඨො-

එතදරියස්ස කල්‍යාණං යං ත්වං සුමුඛ භාසසි,
තඤ්ච වීමංසමානොහං පතතෙතං අවස්සජිනාති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **එතදරියස්සා**ති යං ත්වං නාහං තවං ජහෙති භාසසි එතං ආචාරසම්පන්නස්ස අරියස්ස කල්‍යාණං උත්තමවචනං. **පතතෙත**න්ති අහඤ්ච න තං විස්සජ්ජෙතුකාමො යෙව එවං අවචං අථ ඛො තං වීමංසමානො පතතං ඉති එතං වචනං අවස්සජිං ගච්ඡාති තං අවොචන්ති අත්ථො.

එවං තෙසං කථයන්තානඤ්ඤෙව ලුද්දපුත්තො දණ්ඩමාදාය වෙගෙනාගතො සුමුඛො ධතරට්ඨං අස්සාසෙන්තො තස්සාභිමුඛො ගන්ත්වා අපචිතිං දස්සෙත්වා හංසරඤ්ඤො ගුණෙ කථෙසි. තාවදෙව ලුද්දො මුදුචිත්තො අහොසි. සො තස්ස මුදුචිත්තතං ඤත්වා පුන ගන්ත්වා හංසරාජමෙව අස්සාසෙන්තො අට්ඨාසි. ලුද්දොපි හංසරාජානං උපසඞ්කමිත්වා ඡට්ඨං ගාථමාහ.

අපදෙන පදං යාති අන්තලික්ඛෙ චරෙ දිජො,
ආරා පාසං න බුජ්ඣි ත්වං හංසානං පවරුත්තමොති.

තත්ථ අපදෙනපදන්ති මහාරාජ තුම්හාදිසො අන්තලික්ඛෙ චරෙ දිජො අපදෙන ආකාසෙ පදං කත්වා යාති න බජ්ඣති. සො ත්වං එවරූපො දූරතොව ඉමං පාසං න බුජ්ඣි න ජානීති පුච්ඡති.

මහාසත්තො ආහ.

යදා පරාභවො හොති පොසො ජීවිතසඞ්ඛයෙ,
අථ ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජාපි න බුජ්ඣතීති.

තත්ථ පරාභවොති සම්ම ලුද්දපුත්ත යදා පරාභවො අවඩ්ඪිවිනාසො සම්පත්තො හොති අථ පොසො ජීවිතසඞ්ඛයෙ පත්තෙ ජාලඤ්ච පාසඤ්ච පත්වාපි න ජානාතීති අත්ථො.

ලුද්දො හංසරඤ්ඤො කථං අභිනන්දිත්වා සුමුඛෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො තිස්සො ගාථා අභාසි.

එතෙ හංසා පක්කමන්ති වක්කඞ්ගා භයමෙරිතා,
හරිත්තච හෙමවණ්ණ ත්වඤ්ච තං අවහීයසි.

එතෙ භුත්වා පිවිත්වාච පක්කමන්ති විහඞ්ගමා,
අනපෙක්ඛමානා වක්කඞ්ගා ත්වඤ්ඤෙවෙකො උපාසසි.

කින්නුතායං දිජො හොති මුත්තො බද්ධං උපාසසි,
ඔහාය සකුණා යන්ති කිං එකො අවහීයසීති.

තත්ථ ත්වඤ්ච තන්ති ත්වමෙව ඔහීයසීති පුච්ඡති. උපාසසීති පයිරුපාසසි.

සුමුඛො ආහ.

රාජා මෙ සො දිජො මිත්තො සඛා පාණසමොව මෙ,
නෙව නං විජහිස්සාමි යාව කාලස්ස පරියායන්ති.

තත්ථ යාව කාලස්ස පරියායන්ති ලුද්දපුත්ත යාව ජීවිතකාලස්ස පරියොසානං අහං එතං න ජහිස්සාමි යෙව.

තං සුත්වා ලුද්දො පසන්නචිත්තො හුත්වා සචාහං එවං සීලසම්පන්නෙසු ඉමෙසු අපරජ්ඣිස්සාමි පථවීපි මෙ විවරං දදෙය්‍ය කිමෙම රඤ්ඤො සන්තිකා ලද්ධෙන ධනෙන විස්සජ්ජෙස්සාමි නෙති චින්තෙත්වා–

යො ච ත්වං සඛිනො හෙතු පාණං චජිතු මිච්ඡසි,
සො තෙ සහායං මුඤ්චාමි හොතු රාජා තවානුගොති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **යොච** ත්වන්ති යො නාම ත්වං. **සොති** සො අහං. **තවානුගොති** එස හංසරාජා තව වසං අනුගතො හොතු . තයා සද්ධිං එකට්ඨානෙ වසතු.

එවඤ්ච පන වත්වා ධතරට්ඨං යට්ඨිපාසතො ඔතාරෙත්වා තීරං නෙත්වා පාසං මුඤ්චිත්වා මුදුචිත්තෙන ලොහිතං ධොවිත්වා නහාරු ආදීනි පටිපාදෙසි තස්ස මුදුචිත්තතාය මහාසත්තස්ස පාරමිතානං ආනුභාවෙන ච තාවදෙව පාදො සච්ඡවි අහොසි. බන්ධනට්ඨානම්පි න පඤ්ඤායි. සුමුඛො මහාසත්තං ඔලොකෙත්වා තුට්ඨචිත්තො අනුමොදනං කරොන්තො.

එවං ලුද්දක නන්දස්සු සහ සබ්බෙහි ඤාතිහි,
යථාහමජ්ජ නන්දාමි මුත්තං දිස්වා දිජාධිපන්ති.

තං සුත්වා ලුද්දො ගච්ඡථ සාමීති ආහ. අථ නං මහාසත්තො කිං පන ත්වං සම්ම මං අත්තනො අත්ථාය බන්ධි උදාහු අඤ්ඤස්සාණත්තියාති පුච්ඡිත්වා තෙන තස්මිං කාරණෙ ආරොචිතෙ කින්නු ඛො මෙ ඉතො වා චිත්තකූටං ගන්තුං සෙය්‍යො උදාහු නගරන්ති වීමංසන්තො මයි නගරං ගතෙ ලුද්දපුත්තො ධනං ලභිස්සති දෙවියා දොහළො පටිප්පස්සම්භිස්සති සුමුඛස්ස මිත්තධම්මො පාකටො භවිස්සති තථා මම ඤාණබලං. ඛෙමඤ්ච සරං අභයදක්ඛිණං කත්වා ලභිස්සාමි තස්මා නගරමෙව ගන්තුං සෙය්‍යොති සන්නිට්ඨානං කත්වා ලුද්ද ත්වං අම්හෙ කාචෙනාදාය රඤ්ඤො සන්තිකං නෙහි සචෙ නො රාජා විස්සජ්ජෙතුකාමො භවිස්සති විස්සජ්ජෙස්සතීති ආහ. රාජානො නාම සාමි කක්ඛළා ගච්ඡථ තුම්හෙති. මයං තාදිසං ලුද්දම්පි මුදුකං කරිම්හා රඤ්ඤො ආරාධනෙ අම්හාකං භාරො නෙහියෙව නො සම්මාති සො තථා අකාසි. රාජා හංසෙ දිස්වා සොමනස්සජාතො හුත්වා ද්වෙපි හංසෙ කඤ්චනපීඨෙ නිසීදාපෙත්වා මධුලාජෙ ඛාදාපෙත්වා මධුදකං පායෙත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ ධම්මකථං ආයාචි. හංසරාජා තස්ස සොතුකාමතං විදිත්වා පඨමං තාව පටිසන්ථාර මකාසි. තත්‍රිමා හංසස්ස ච රඤ්ඤො ච වචනපටිවචනගාථා හොන්ති.

කච්චින්නු භොතො කුසලං කච්චි භොතො අනාමයං,
කච්චි රට්ඨමිදං ඵීතං ධම්මෙනමනුසාසසි.

කුසලං චෙව මෙ හංස අථො හංස අනාමයං,
අථො රට්ඨමිදං ඵීතං ධම්මෙනමනුසාසහං.

කච්චි භොතො අමච්චෙසු දොසො කොචි න විජ්ජති,
කච්චි ආරා අමිත්තා තෙ ඡායා දක්ඛිණතොරිව.

අථොපි මෙ අමච්චෙසු දොසො කොචි න විජ්ජති,
අථො ආරා අමිත්තා මෙ ඡායා දක්ඛිණතොරිව.

කච්චි තෙ සාදිසී භරියා අස්සවා පියභාණිනී,
පුත්තරූපයසූපෙතා තව ඡන්දවසානුගා.

අථො මෙ සාදිසී භරියා අස්සවා පියභාණිනී,
පුත්තරූපයසූපෙතා මම ඡන්දවසානුගා.

කච්චි තෙ බහවො පුත්තා සුජාතා රට්ඨවඩ්ඪන,
පඤ්ඤාජවෙන සම්පන්නා සම්මොදන්ති තතො තතො.

සතං එකො ච මෙ පුත්තා ධතරට්ඨ මයා සුතා,
තෙසං ත්වං කිච්චමක්ඛාහි නාවරජ්ඣන්ති තෙ වචොති.

තත්ථ **කුසලන්ති** ආරොග්‍යං ඉතරං තස්සෙව වෙවචනං. **ඵීතන්ති** කච්චි තෙ ඉද්ධං රට්ඨං ඵීතං සුභික්ඛං ධම්මෙන ච නං අනුසාසසීති පුච්ඡති. **දොසොති** අපරාධො. **ඡායා දක්ඛිණතොරිවාති** යථා නාම දක්ඛිණදිසාභිමුඛා ඡායා න වඩ්ඪති එවං කච්චි තෙ අමිත්තා න වඩ්ඪන්තීති වදති. **සාදිසීති** ජාතිගොත්තකුලපදෙසෙහි සමානා එවරූපා හි අතිචාරිණී න හොති. **අස්සවාති** වචනපටිග්ගාහිකා. **පුත්තරූපයසූපෙතාති** පුත්තෙහි ච රූපෙන ච යසෙන ච උපෙතා. **පඤ්ඤාජවෙනාති** පඤ්ඤා වෙගෙන පඤ්ඤං ජවාපෙත්වා තානි තානි කිච්චානි පරිච්ඡින්දිතුං සමත්ථාති පුච්ඡති. **සම්මොදන්ති තතො තතොති** යත්ථ යත්ථ නියුත්තා හොන්ති තතො තතො සම්මොදන්තෙව න විරුජ්ඣන්තීති පුච්ඡති. **මයා සුතාති** මයා විස්සුතා මං හි ලොකො බහුපකාරො රාජාති වදති. ඉති තෙ මං නිස්සාය විස්සුතා පාකටා ජාතා මයා සුතා නාම හොන්තීති වදති. **තෙසං ත්වං කිච්චමක්ඛාහීති** තෙසං මම පුත්තානං ඉදං නාම කරොන්තූති ත්වං කිච්චමක්ඛාහි න තෙ වචනං අවරජ්ඣිස්සන්ති ඔවාදං තෙසං දෙහීති අධිප්පායෙනෙවමාහ.

තං සුත්වා මහාසත්තො තෙසං ඔවාදං දෙන්තො පඤ්ච ගාථා අභාසි.

උප්පන්නොපි වෙ හොති ජාතියා විනයෙන වා,
අථ පච්ඡා කුරුතෙ යොගං කිච්චෙ ආපාසු සීදති.

තස්ස සංහීරපඤ්ඤස්ස විවරෙ ජායතෙ මහා,
නත්තමන්ධොව රූපානි ථුල්ලානි මනුපස්සති.

අසාරෙ සාරයොගඤ්ඤූ මතිං නත්වෙව වින්දති,
සරභොව ගිරිදුග්ගස්මිං අන්තරායෙව සීදති.

හීනජච්චොපි වෙ හොති උට්ඨාතා ධිතිමා නරො,
ආචාරසීලසම්පන්නො නිසෙ අග්ගීව භාසති.

එතං මෙ උපමං කත්වා පුත්තෙ විජ්ජාසු වාචය,
සංවිරූළ්හෙථ මෙධාවී ඛෙත්තෙ බීජංව වුට්ඨියාති.

තත්ථ විභාසෙනාති ආචාරෙන. **පබ්බජ්ජාකුරුතෙ සොභතීති** සො චෙ සික්ඛිතබ්බසික්ඛාසු දහරකාලෙ යොගං විරියං අකත්වා පබ්බජ්ජං මහල්ලකකාලෙ කරොති එවරූපො පබ්බජ්ජා තථාරූපෙ දුක්ඛෙ වා ආපදාසු වා උප්පන්නාසු සීදති අත්තානං උද්ධරිතුං න සක්කොති. **තස්ස සංහීරපඤ්ඤස්සාති** තස්ස අසික්ඛිතත්තා තතො සංහරිතබ්බපඤ්ඤස්ස අතිචචලබුද්ධිනො. **විවරෙති** භොගාදීනං ඡිද්දං පරිහානීති අත්ථො. **නත්තමන්ධොති** නත්තන්ධො. ඉදං වුත්තං හොති- යථා නත්තන්ධො රත්තිකාලෙ රත්තිං චන්දොභාසාදීහි ථූලරූපානි පස්සති සුඛුමානි පස්සිතුං න සක්කොති එවං අසික්ඛිතො සංහීරපඤ්ඤො කිස්මිඤ්චිදෙව භයෙ උප්පන්නෙ සුඛුමකිච්චානි පස්සිතුං න සක්කොති ඔළාරිකානෙව පස්සති තස්මා තව පුත්තෙ දහරකාලෙයෙව සික්ඛාපෙතුං වට්ටතීති. **අසාරෙති** නිස්සාරෙ ලොකායතවෙදසමයෙ. **සාරසඤ්ඤූති** සාරයුත්තො එස සමයොති මඤ්ඤමානො. **මතිං නත්වෙව විඤ්ඤතීති** බහුං සික්ඛිත්වා පඤ්ඤං නලභතියෙව. **ගිරිදුග්ගස්මින්ති** සො එවරූපො යථා නාම සරභො අත්තනො වසනට්ඨානං ආගච්ඡන්තො අන්තරමග්ගෙ විසමම්පි සමන්ති මඤ්ඤමානො ගිරිදුග්ගෙ වෙගෙන ගච්ඡන්තො නරකපපාතං පතිත්වා **අන්තරායෙව සීදති** ආවාසං න පාපුණාති එවමෙතං අසාරං ලොකායතවෙදසමයං සාරසඤ්ඤාය උග්ගහෙත්වා මහාවිනාසං පාපුණාති. තස්මා තව පුත්තෙ අත්ථනිස්සිතෙසු වඩ්ඪිආවහෙසු කිච්චෙසු යොජෙත්වා සික්ඛාපෙහීති. **නීචෙස්වග්ගිවාති** මහාරාජ හීනජාතිකොපි උට්ඨානාදිගුණසම්පන්නො රත්තිං අග්ගික්ඛන්ධො විය ඔභාසති. **එතංමෙති** එතං මයා වුත්තං නත්තන්ධඤ්ච අග්ගිඤ්ච උපමං කත්වා තව පුත්තෙ **විජ්ජාසු වාචයාති** සික්ඛිතබ්බයුත්තාසු සික්ඛාසු යොජෙහි එවං යුත්තො හි යථා සුඛෙත්තෙ සුවුට්ඨියා බීජං විරූහති තථෙව මෙධාවී සංවිරූහති යසෙන ච භොගෙහි ච වඩ්ඪතීති.

එවං මහාසත්තො සබ්බරත්තිං රඤ්ඤො ධම්මං දෙසෙසි. දෙවියා දොහළො පටිප්පස්සම්භි. මහාසත්තො අරුණුග්ගමනවෙලායමෙව රාජානං සීලෙසු පතිට්ඨාපෙත්වා අප්පමාදෙන ඔවදිත්වා සද්ධිං සුමුඛෙන උත්තරසීහපඤ්ජරෙන නික්ඛමිත්වා චිත්තකූටමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ පුබ්බෙපි ඉමිනා මමත්ථාය ජීවිතං පරිච්චත්තමෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා ලුද්දො ඡන්නො අහොසි. රාජා සාරිපුත්තො. දෙවී ඛෙමා භික්ඛුණී. හංසපරිසා සාකියගණො. සුමුඛො ආනන්දො. හංසරාජා අහමෙවාති.

චූළහංසජාතකං.

---

15. 7.

මිගලුද්දො මහාරාජාති ඉදං සත්ථා මද්දකුච්ඡිස්මිං මිගදායෙ විහරන්තො දෙවදත්තං ආරබ්භ කථෙසි. දෙවදත්තෙන හි සිලායපවිද්ධාය භගවතො පාදෙ සකලිකාය ඛතෙ බලවවෙදනා උප්පජ්ජිංසු. තථා

ගතස්ස දස්සනත්ථාය භික්ඛූ සන්නිපතිංසු. අථ භගවා පරිසං සන්නිපතිතං දිස්වා භික්ඛවෙ ඉමං සෙනාසනං අතිසම්බාධං සන්නිපාතො මහාභවිස්සති මං මඤ්චසිවිකාය මද්දකුච්ඡිං නෙථාති ආහ. භික්ඛූ තථා කරිංසු. ජීවකො තථාගතස්ස පාදං ඵාසුකං අකාසි. භික්ඛූ සත්ථු සන්තිකෙ නිසින්නාව කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො දෙවදත්තො සයම්පාපො පරිසාපිස්ස පාපා ඉති සො පාපො පාපපරිවාරොව විහරතීති. සත්ථා කිං කථෙථ භික්ඛවෙති පුච්ඡිත්වා ඉමං නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි දෙවදත්තො පාපො පාපපරිවාරො යෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ උත්තරපඤ්චාලනගරෙ පඤ්චාලො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. මහාසත්තො අරඤ්ඤායතනෙ එකස්මිං සානුපබ්බතෙ සිම්බලිවනෙ එකස්ස සුවරඤ්ඤො පුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති ද්වෙ භාතරො අහෙසුං තස්ස පන පබ්බතස්ස උපරිවාතෙ චොරගාමකො අහොසි පඤ්චන්නං චොරසතානං නිවාසො අධොවාතෙ අස්සමො පඤ්චන්නං ඉසිසතානං නිවාසො තෙසං සුවපොතකානං පක්ඛනික්ඛමනකාලෙ වාතමණ්ඩලිකා උදපාදි තාය පහටො එකො සුවපොතකො චොරගාමකෙ චොරානං ආවුධන්තරෙ පතිතො තස්ස තත්ථ පතිතත්තා සත්තිගුම්බොත්වෙව නාමං කරිංසු. එකො අස්සමෙ වාලුකාතලෙ පුප්ඵන්තරෙ පති තස්ස තත්ථ පතිතත්තා පුප්ඵකොත්වෙව නාමං කරිංසු. සත්තිගුම්බො චොරානං අන්තරෙ වඩ්ඪිතො පුප්ඵකො ඉසීනං.

අථෙකදිවසං රාජා සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතො රථවරං අභිරුහිත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන මිගවත්ථාය නගරතො අවිදූරෙ සුපුප්ඵිතඵලිත රමණීයං උපවනං ගන්ත්වා යස්ස පස්සෙන මිගො පලායති තස්සෙව සො ගීවාති වත්වා රථා ඔරුය්හ පටිච්ඡාදෙත්වා දින්නෙ කොට්ඨකෙ ධනුමාදාය අට්ඨාසි. පුරිසෙහි මිගානං උට්ඨාපනත්ථාය වනගුම්බෙසු පොථියමානෙසු එකො එණිමිගො උට්ඨාය ගමනමග්ගං ඔලොකෙන්තො රඤ්ඤො ඨිතට්ඨානස්සෙව විවිත්තත්තං දිස්වා තදභිමුඛො පක්ඛන්දිත්වා පලායි. අමච්චා කස්ස පස්සෙන මිගො පලායිතොති පුච්ඡන්තා රඤ්ඤො පස්සෙනාති ඤත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං කෙළිං කරිංසු.

රාජා අස්මිමානෙන තෙසං කෙළිං අසහන්තො ඉදානි තං මිගං ගහෙස්සාමීති රථං ආරුය්හ සීඝං පෙසෙහීති සාරථිං ආණාපෙත්වා මිගෙන ගතමග්ගං පටිපජ්ජි. රථං වෙගෙන ගච්ඡන්තං පරිසා අනුබන්ධිතුං නාසක්ඛි. රාජා සාරථිදුතියො යාව මජ්ඣන්තිකා ගන්ත්වා මිගං අදිස්වා නිවත්තෙන්තො තස්ස චොරගාමස්ස සන්තිකෙ රමණීයං කන්දරං දිස්වා රථා ඔරුය්හ න්හාත්වාව පිවිත්වාව පච්චුත්තරි.

අථස්ස සාරථි රථස්ස උත්තරත්ථරං ඔතාරෙත්වා රුක්ඛපච්ඡායාය පඤ්ඤපෙසි. සො තත්ථ නිපජ්ජි සාරථිපි තස්ස පාදෙ සම්බාහන්තො නිසීදි. රාජා අන්තරන්තරා නිද්දායතිචෙව පබුජ්ඣතිච චොරගාමකවාසිනො චොරාපි රඤ්ඤො ආරක්ඛත්ථාය අරඤ්ඤමෙව පවිසිංසු.

චොරගාමකෙ සත්තිගුම්බො චෙව භත්තරඤ්ඤකො පතිකොලම්බො නාමෙකො පුරිසො චාති ද්වෙව වසිංසු. තස්මිං ඛණෙ සත්තිගුම්බො ගාමකා නික්ඛමිත්වා රාජානං දිස්වා ඉමං නිද්දායමානමෙව මාරෙත්වා ආභරණානි ගණ්හිස්සාමාති චින්තෙත්වා පතිකොලම්බස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තං කාරණං ආරොචෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා පඤ්ච ගාථා අභාසි.

මිගලුද්දො මහාරාජා පඤ්චාලානං රථෙසභො,
නික්ඛන්තො සහ සෙනාය ඔගණො වනමාගමා.

තත්ථද්දසා අරඤ්ඤස්මිං තක්කරානං කුටිං කතං,
තස්සා කුටියා නික්ඛම්ම සුවො ලුද්දානි භාසති.

සම්පන්නවාහනො පොසො යුවා සම්මට්ඨකුණ්ඩලො,
සොභති ලොහිතුණ්හීසො දිවා සූරියොව භාසති.

මජ්ඣන්තිකෙ සම්පතිකෙ සුත්තො රාජා සසාරථි,
හන්දස්සාභරණං සබ්බං ගණ්හාම සහසා මයං.

නිසීථෙපි රහොදානි සුත්තො රාජා සසාරථි,
ආදාය වත්ථං මණිකුණ්ඩලඤ්ච
හන්ත්වාන සාඛාහි අපත්ථරාමාති.

තත්ථ **මිගලුද්දොති** ලුද්දො විය මිගානං ගවෙසනතො මිගලුද්දොති වුත්තො. **ඔගණොති** ගණා ඔහීනො හුත්වා. **තක්කරානං කුටිංකතන්ති** සො රාජා තත්ථ අරඤ්ඤෙ චොරානං වසනත්ථාය කතං ගාමකං අද්දස. **තස්සාති** තතො චොරකුටිතො. **ලුද්දානි භාසතීති** පතිකොලම්බෙන සද්ධිං දාරුණානි වචනානි කථෙති. **සම්පන්නවාහනොති** සම්පන්නඅස්සවාහනො. **ලොහිතුණ්හීසොති** රත්තෙන උණ්හීසපට්ටෙන සමන්නාගතො. **සම්පතිකෙති** සම්පති ඉදානි එවරූපෙ සීතමජ්ඣන්තිකකාලෙති අත්ථො. **සහසාති** සාහසෙන පසය්හකාරණං කත්වා ගණ්හාමාති වදති. **නිසීථෙපි රහොදානීති** නිසීථෙපි ඉදානිපි රහො. ඉදං වදති යථා නිසීථෙ අඩ්ඪරත්තසමයෙ මනුස්සා කිලන්තා සයන්ති රහො හොති ඉදානිපි සීතමජ්ඣන්තිකෙපි තථෙවාති. **හන්ත්වානාති** රාජානං මාරෙත්වා වත්ථාභරණානිස්ස ගහෙත්වා අථ නං පාදෙ ගහෙත්වා කඩ්ඪිත්වා එකමන්තෙ සාඛාහි පටිච්ඡාදෙම.

ඉති සො වෙගෙන සකිං නික්ඛමති සකිං පතිකොලම්බස්ස සන්තිකං ගච්ඡති. සො තස්ස වචනං සුත්වා නික්ඛමිත්වා ඔලොකෙන්තො රාජභාවං ඤත්වා භීතො–

කින්නු උම්මත්තරූපොව සත්තිගුම්බ පභාසසි,
දුරාසදා හි රාජානො අග්ගි පජ්ජලිතො යථාති.

ගාථමාහ.

අථ නං සුවො ගාථාය අජ්ඣභාසි.

අථ ත්වං පතිකොලම්බ මත්තො ථුල්ලානි ගජ්ජසි,
මාතරි මය්හ භරියාය කින්නු ත්වං විජිගුච්ඡසෙති.

තත්ථ **අථ ත්වන්ති** තනු ත්වං. **මත්තොති** චොරානං උච්ඡිට්ඨසුරං ලභිත්වා තාය මත්තො හුත්වා පුබ්බෙ මහාගජ්ජිතානි ගජ්ජසි. **මාතරීති** චොරජෙට්ඨකස්ස භරියං සන්ධායාහ. සා තදා සාඛාභඞ්ගං නිවාසෙත්වා චරති. **විජිගුච්ඡසෙති** මම මාතරි භරියාය කින්නු ත්වං ඉදානි චොරකම්මං ජිගුච්ඡසීති.

රාජා පබුජ්ඣිත්වා තස්ස තෙන සද්ධිං මනුස්සභාසාය කථෙන්තස්ස වචනං සුත්වා සප්පටිභයං ඉදං ඨානන්ති සාරථිං උට්ඨාපෙන්තො ඉමං ගාථමාහ.

උට්ඨෙහි සම්ම තරමානො රථං යොජෙහි සාරථි,
සකුණො මෙ න රුච්චන්ති අඤ්ඤං ගච්ඡාම අස්සමන්ති.

සො සීඝං උට්ඨහිත්වා රථං යොජෙත්වා—

යුත්තො රථො මහාරාජ යුත්තො ච බලවාහනො,
අධිතිට්ඨ මහාරාජ අඤ්ඤං ගච්ඡාම අස්සමන්ති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **බලවාහනොති** බලවවාහනො මහාථාමඅස්සසම්පන්නොති අත්ථො. **අධිතිට්ඨාති** අභිරූහ.

අභිරූළ්හමත්තෙයෙව තස්මිං සින්ධවා වාතවෙගෙන පක්ඛන්දිංසු. සත්තිගුම්බො රථං ගච්ඡන්තං දිස්වා සම්භමප්පත්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

කො නු මෙව ගතා සබ්බෙ යෙ අස්මිං පරිචාරකා,
එස ගච්ඡති පඤ්චාලො මුත්තො තෙසං අදස්සනා.
කොදණ්ඩකානි ගණ්හථ සත්තියො තොමරානි ච,
එස ගච්ඡති පඤ්චාලො මා වො මුඤ්චිත්ථ ජීවිතන්ති.

තත්ථ **කොනුමෙති** කුහිං නු ඉමෙ. **අස්මින්ති** ඉමස්මිං අස්සමෙ. **පරිචාරකාති** චොරා. **අදස්සනාති** එතෙසං චොරානං අදස්සනෙන මුත්තො. **එස ගච්ඡතීති** එතෙසං හත්ථතො මුත්තො හුත්වා එස අදස්සනං ගච්ඡතීතිපි අත්ථො. **කොදණ්ඩකානීති** ධනූනි. **ජීවිතන්ති** තුම්හාකං ජීවන්තානං මා මුඤ්චිත්ථ ආයුධහත්ථා ධාවිත්වා ගණ්හථ නන්ති.

එවං තස්ස විරවිත්වා අපරාපරං විධාවන්තස්සෙව රාජා ඉසීනං අස්සමං පත්තො. තස්මිං ඛණෙ ඉසයො ඵලාඵලත්ථාය ගතා. එකො පුප්ඵකසුකොව අස්සමපදෙ හොති. සො රාජානං දිස්වා පච්චුග්ගමනං කත්වා පටිසන්ථාරමකාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා චතස්සො ගාථා අභාසි.

අථාපරෙ පටිනන්දිත්ථ සුවො ලොහිතතුණ්ඩකො,
ස්වාගතං තෙ මහාරාජ අථො තෙ අදුරාගතං.
ඉස්සරොසි අනුප්පත්තො යං ඉධත්ථි පවෙදය,
තින්දුකානි පියාලානි මධුකෙ කාසුමාරියො.

එලාති බුද්දකපපාති භුඤ්ජ රාජ වරං වරං,
ඉදම්පි පානීයං සීතං ආභතං ගිරිගබ්භරා,
තතො පිව මහාරාජ සචෙ ත්වං අභිකඞ්ඛසි.

අරඤ්ඤං උඤ්ඡාය ගතා යෙ අස්මිං පරිචාරකා,
සයං උට්ඨාය ගණ්හවෙහා හත්ථා මෙ නත්ථි දාතවෙති.

තත්ථ **පවිනස්සබ්ඵාති** රාජානං දිස්වා ච තුස්සි. **ලොහිතකුණ්ඩකොති** රත්තතුණ්ඩො සොභග්ගප්පත්තො. **මධුකෙති** මධුකඵලානි. **කාසුමාරියොති** එවන්නාමකානි එලාති කාරඵලානි වා. **තතොපිවාති** තතො ගහෙත්වා පානීයං පිප. **යෙ අස්මිං පරිචාරකාති** මහාරාජ යෙ ඉමස්මිං අස්සමෙ විචරණකා ඉසයො තෙ අරඤ්ඤං උඤ්ඡාය ගතා. **ගණ්හවෙහාති** එලාති ගණ්හථ. **දාතවෙති** දාතුං.

රාජා තස්ස පටිසන්ථාරෙ පසීදිත්වා–

භද්දකො වත යං පක්ඛී දිජො පරමධම්මිකො,
අථෙසො ඉතරො පක්ඛී සුවො ලුද්දානි භාසති.

එතං හනථ බන්ධථ මාවො මුඤ්චිත්ථ ජීවිතං,
ඉච්චෙවං විලපන්තස්ස සොත්ථිං පත්තොස්මි අස්සමන්ති.

ගාථාද්වයමාහ.

තත්ථ **ඉතරොති** චොරකුටියං සුවකො. **ඉච්චෙවන්ති** අහං පන තස්ස එවං විලපන්තස්සෙව ඉමං අස්සමං සොත්ථිනා පත්තො.

රඤ්ඤො කථං සුත්වා පුප්ඵකො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

භාතරොස්ම මහාරාජ සොදරියා එකමාතුකා,
එකරුක්ඛස්මිං සංවඩ්ඪා නානාඛෙත්තගතා උභො.

සත්තිගුම්බොච චොරානං අහඤ්ච ඉසීනං ඉධ,
අසතං සො සතං අහං තෙන ධම්මෙන නො විනාති.

තත්ථ **භාතරොස්මාති** මහාරාජ සොචාහඤ්ච උභො භාතරොනොම. **චොරානන්ති** චොරානං සන්තිකෙ සංවඩ්ඪො අහං ඉසීනං සන්තිකෙ. **අසතං සො සතං** අහන්ති සො අසාධූනං දුස්සීලානං සන්තිකං උපගතො අහං සාධූනං සීලවන්තානං. **තෙන ධම්මෙන නො විනාති** මහාරාජ තං සත්තිගුම්බං චොර චොරධම්මෙන චොරකිරියාය විනෙසුං මං ඉසයො ඉසිධම්මෙන සීලාචාරෙන තස්මා සොපි තෙන චොරධම්මෙන නො විනා හොති අහම්පි ඉසිධම්මෙන නො විනා හොමීති. ඉදානි තං ධම්මං විභජන්තො–

තත්ථ වධොච බන්ධොච නිකතී වඤ්චනානිච,
ආලොපසහසාකාරා තානි සො තත්ථ සික්ඛති.

ඉධ සච්චඤ්ච ධම්මොච අහිංසා සඤ්ඤමො දමො,
ආසනුදකදායීනං අඞ්කෙ වද්ධොස්මි භාරතාති.

ගාථාද්වයමාහ.

තත්ථ **නිකතීති** පතිරූපෙන වඤ්චනා. **වඤ්චනානීති** උජුකවඤ්චනා නෙව. **ආලොපාති** දිවාගාමඝාතා. **සහසාකාරාති** ගෙහං පවිසිත්වා මරණෙන තජ්ජෙත්වා සාහසිකකම්මකරණානි. **සච්චන්ති** සභාවො. **ධම්මොති** සුචරිතධම්මො. **අහිංසාති** මෙත්තචිත්තපුබ්බභාවො. **සංයමොති** සීලං. **දමොති** ඉන්ද්‍රියදමනං. **ආසනුදකදායිනන්ති** අබ්භාගතානං ආසනඤ්ච උදකඤ්ච දානසීලානං. **භාරතාති** රාජානං ආලපති.

ඉදන්ති රඤ්ඤො ධම්මං දෙසෙන්තො ඉමා ගාථා අභාසි.

යං යං හි රාජ භජති සන්තං වා යදි වා අසං,
සීලවන්තං විසීලං වා වසං තස්සෙව ගච්ඡති.

යාදිසං කුරුතෙ මිත්තං යාදිසඤ්චූපසෙවති,
සොපි තාදිසකො හොති සහවාසො හි තාදිසො.

සෙවමානො සෙවමානං සම්ඵුට්ඨො සම්ඵුසං පරං,
සරො දිද්ධො කලාපං ව අලිත්තමුපලිම්පති,
උපලෙපභයා ධීරො නෙව පාපසඛා සියා.

පූතිමච්ඡං කුසග්ගෙන යො නරො උපනය්හති,
කුසාපි පූතිවායන්ති එවං බාලූපසෙවනා.

තගරඤ්ච පලාසෙන යො නරො උපනය්හති,
පත්තාපි සුරභි වායන්ති එවං ධීරූපසෙවනා,

තස්මා ඵලපුටස්සෙව ඤත්වා සම්පාකමත්තනො,
අසන්තෙනොපසෙවෙය්‍ය සන්තෙ සෙවෙය්‍ය පණ්ඩිතො,
අසන්තො නිරයං නෙන්ති සන්තො පාපෙන්ති සුගතින්ති.

තත්ථ **සන්තං වා යදි වා අසන්ති** සප්පුරිසං වා අසප්පුරිසං වා. **සෙවමානො සෙවමානන්ති** සෙවියමානො ආචරියො සෙවමානං අන්තෙවාසිකං. **සම්ඵුට්ඨොති** අන්තෙවාසිනා වා ඵුට්ඨො ආචරියො. **සම්ඵුසං පරන්ති** පරං අන්තෙවාසිං සම්ඵුසන්තො ආචරියො. **අලිත්තන්ති** තං අන්තෙවාසිකං පාපධම්මෙන අලිත්තං සො ආචරියො **විසදිද්ධො** සරො සෙසං සරකලාපං විය ලිම්පති. **එවං බාලූපසෙවනාති** බාලූපසෙවනො හි පූතිමච්ඡං උපනය්හ කුසග්ගං විය හොති පාපකම්මං කරොන්තො අවණ්ණං අකිත්තිං ලභති **ධීරූපසෙවනාති** ධීරූපසෙවී හි පුග්ගලො තගරාදිගන්ධජාතං පළිවෙඨිතපත්තං විය හොති පණ්ඩිතො භවිතුං අසක්කොන්තොපි කල්‍යාණමිත්තසෙවී ගුණකිත්තිං ලභති. **ඵලපුටස්සෙවාති** ගන්ධපුටස්ස ගන්ධපළිවෙඨනපත්තස්සෙව. **සම්පාකමත්තනොති** කල්‍යාණමිත්තසංසග්ගවසෙන අත්තනො පරිපාකං පරිභාවනං ඤත්වාති අත්ථො. **පාපෙන්ති සුගතින්ති** සන්තො සම්මාදිට්ඨිකා අත්තානං නිස්සිතෙ සත්තෙ සග්ගමෙව පාපෙන්තීති දෙසනං යථානුසන්ධිමෙව පාපෙසි.

රාජා තස්ස ධම්මකථාය පසීදි. ඉසිගණොපි ආගතො රාජා ඉසයො වන්දිත්වා භන්තෙ මං අනුකම්පමානා මම වසනට්ඨානෙ වසථාති වත්වා තෙසං පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා නගරං ගන්ත්වා සුවානං අභයං අදාසි.

ඉසයොපි තත්ථ අගමංසු. රාජා ඉසිගණං උය්‍යානෙ වසාපෙන්තො යාවජීවං උපට්ඨහිත්වා සග්ගපදං පූරෙසි. අථස්ස පුත්තොපි ඡත්තං උස්සාපෙත්වා ඉසිගණං පටිජග්ගියෙවාති තස්මිං කුලපරිවට්ටෙ සත්තරාජානො ඉසිගණස්ස දානං පවත්තයිංසු. මහාසත්තො අරඤ්ඤෙ වසන්තොයෙව යථාකම්මං ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ පුබ්බෙපි දෙවදත්තො පාපො පාපපරිවාරෙ යෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා සත්තිගුම්බො දෙවදත්තො අහොසි. චොරා දෙවදත්තපරිසා රාජා ආනන්දො ඉසිගණො බුද්ධපරිසා. පුප්ඵකසුවො අහමෙවාති.

සත්තිගුම්බජාතකං.

---

15. 8.

භල්ලාටියො නාම අහොසි රාජාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මල්ලිකාදෙවිං ආරබ්භ කථෙසි. තස්සා කිර එකදිවසං රඤ්ඤා සද්ධිං සයනං නිස්සාය කලහො අහොසි. රාජා කුජ්ඣිත්වා තං න ඔලොකෙසි. සා චින්තෙසි නූන තථාගතො රඤ්ඤො මයි කුද්ධභාවං න ජානාතීති. සත්ථා තං කාරණං ඤත්වා පුන දිවසෙ භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො සාවත්ථිං පිණ්ඩාය පවිසිත්වා රඤ්ඤො ගෙහද්වාරං ගතො රාජා පච්චුග්ගන්ත්වා පත්තං ගහෙත්වා සත්ථාරං පාසාදං ආරොපෙත්වා පටිපාටියා භික්ඛුසඞ්ඝං නිසීදාපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා පණීතෙන ආහාරෙන පරිවිසිත්වා භත්තකිච්චාවසානෙ එකමන්තං නිසීදි. සත්ථා කිංනුඛො මහාරාජ මල්ලිකා න පඤ්ඤායතීති පුච්ඡිත්වා අත්තනො සුඛමදමත්තතායාති වුත්තෙ නනු මහාරාජ ත්වං පුබ්බෙ කින්නරයොනියං නිබ්බත්තිත්වා එකරත්තිං කින්නරියා විනා හුත්වා සත්ත වස්සසතානි පරිදෙවමානො විචරීති වත්වා තෙන යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං භල්ලාටියො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙන්තො අඞ්ගාරපක්කං මිගමංසං ඛාදිස්සාමීති රජ්ජං අමච්චානං නීයාදෙත්වා සන්නද්ධපඤ්චායුධො සුසික්ඛිතකොලෙය්‍යසුනඛගණපරිවුතො නගරා නික්ඛමිත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා අනුගඞ්ගං ගන්ත්වා උපරි අභිරුහිතුං අසක්කොන්තො එකං ගඞ්ගං ඔතිණ්ණං නදිං දිස්වා තදනුසාරෙන ගච්ඡන්තො මිගසූකරාදයො වධිත්වා අඞ්ගාරපක්කමංසං ඛාදන්තො උච්චට්ඨානං අභිරුහි.

තත්ථ රමණීයා නදිකා පරිපුණ්ණකාලෙ ථනප්පමාණොදිකා හුත්වා සන්දති අඤ්ඤදා ජන්නුප්පමාණොදිකා හොති. තත්ථ නානප්පකාරා මච්ඡකච්ඡපා විචරන්ති. උදකපරියන්තෙ රජතවණ්ණවාලුකා උභොසු තීරෙසු නානාපුප්ඵඵලභරිතවිනමිතා රුක්ඛා පුප්ඵඵලරසමත්තෙහි නානාවිහඞ්ගභමරගණෙහි සම්පරිකිණ්ණා විවිධමිගසඞ්ඝනිසෙවිතච්ඡායා එවං රමණීයාය හෙමවතකනදියා තීරෙ ද්වෙ කින්නරා අඤ්ඤමඤ්ඤං ආලිඞ්ගිත්වා පරිචුම්බිත්වා නානප්පකාරෙහි පරිදෙවන්තා රොදන්ති.

රාජා තස්සා නදියා තීරෙන ගන්ධමාදනං අභිරූහන්තො තෙ කින්නරෙ දිස්වා කින්නු එතෙ කින්නරා එවං පරිදෙවන්ති පුච්ඡිස්සාමි නෙති චින්තෙත්වා සුනඛෙ ඔලොකෙන්තො අච්ඡරං පහරි. සුසික්ඛිතා කොලෙය්‍යසුනඛා තාය සඤ්ඤාය ගුම්බං පවිසිත්වා උදරෙන නිපජ්ජිංසු. සො තෙසං පටිසල්ලීනභාවං ඤත්වා ධනුකලාපඤ්චෙව සෙසාවුධානි ච සීතරුක්ඛං නිස්සාය ඨපෙත්වා පදසද්දං අකරොන්තො සණිකං තෙසං සන්තිකං ගන්ත්වා කිං කාරණා තුම්හෙ රොදථාති කින්නරෙ පුච්ඡි. තමත්ථං දීපෙන්තො සත්ථා තිස්සො ගාථා අභාසි.

භල්ලාටියො නාම අහොසි රාජා
රට්ඨම්පහාය මිගවං අචාරි සො,
අගමා ගිරිවරං ගන්ධමාදනං
සමුපුප්ඵිතං කිම්පුරිසානුචිණ්ණං.

සාලූරසඞ්ඝඤ්ච නිසෙධයිත්වා
ධනුකලාපඤ්ච සො නික්ඛිපිත්වා,
උපාගමි වචනං වත්තුකාමො
යත්ථට්ඨිතා කිම්පුරිසා අහෙසුං.

හිමච්චයෙ හෙමවතාය තීරෙ
කිමිධට්ඨිතා මන්තයවෙහා අභිණ්හං,
පුච්ඡාමි වො මානුසදෙහවණ්ණෙ
කථං වො ජානන්ති මනුස්සලොකෙති.

තත්ථ සාලූරසඞ්ඝන්ති සුනඛගණං. හිමච්චයෙති චතුන්නං හෙමන්තමාසානං අතික්කමෙ. හෙමවතායාති ඉමිස්සා හෙමවතාය නදියා තීරෙ.

රඤ්ඤො වචනං සුත්වා කින්නරො තුණ්හී අහොසි. කින්නරී පන රඤ්ඤා සද්ධිං සල්ලපි.

මල්ලං ගිරිං පණ්ඩරකං තිකූටං
සීතොදියා අනුවිචරාම නජ්ජො,
මිගා මනුස්සාව නිභාසවණ්ණා
ජානන්ති නො කිම්පුරිසාති ලුද්දාති.

තත්ථ මල්ලන්ති සම්ම ලුද්දක මයං ඉමං මල්ලගිරිඤ්ච පණ්ඩරකඤ්ච තිකූටඤ්ච ඉමා නජ්ජො අනුවිචරාම. මල්ලාගිරීතිපි පාඨො. නිභාසවණ්ණාති නිභාසමානවණ්ණා මානුසවණ්ණා දිස්සමානසරීරාති අත්ථො.

තතො රාජා තිස්සො ගාථා අභාසි.

සුකිච්ඡරූපං පරිදෙවයවෙහා
ආලිඞ්ගිතොචාසි පියො පියාය,
පුච්ඡාමි වො මානුසදෙහවණ්ණෙ
කිමිධ වනෙ රොදථ අප්පතීතා.

සුඛිච්ඡරූපං පරිදෙවයෙථො
ආලිඞ්ගිතොචාසි පියො පියාය,
පුච්ඡාමි වො මානුසදෙහවණ්ණෙ
කිම්ඞ වනෙ විලපථ අප්පතීතා.

සුඛිච්ඡරූපං පරිදෙවයෙථො
ආලිඞ්ගිතොචාසි පියො පියාය,
පුච්ඡාමි වො මානුසදෙහවණ්ණෙ
කිම්ඞ වනෙ සොචථ අප්පතීතාති.

තත්ථ **සුකිච්ඡරූපාති** සුට්ඨු දුක්ඛප්පත්තා විය හුත්වා. **ආලිඞ්ගිතො චාසි පියො පියායාති** තයා පියාය තව පියො ආලිඞ්ගිතොච ආසි. **ආලිඞ්ගිතොචාසීතිපි** පාඨො අයමෙවත්ථො. **කිම්ඞ වනෙති** කිං කාරණා ඉධ වනෙ අන්තරන්තරා ආලිඞ්ගිත්වා පරිචුම්බිත්වා පියං කථං කථෙත්වා පුන අප්පතීතා රොදථාති.

තතො පරං උභින්නම්පි අල්ලාපසල්ලාපගාථා හොන්ති.

මයමෙකරත්තං විප්පවසිම්හ ලුද්ද
අකාමකා අඤ්ඤමඤ්ඤං සරන්තා,
තමෙකරත්තිං අනුතප්පමානා
සොචාම සා රත්ති පුන න හෙස්සති.

යමෙකරත්තිං අනුතප්පථෙතං
ධනං ච නට්ඨං පිතරං ච පෙතං,
පුච්ඡාමි වො මානුසදෙහවණ්ණෙ
කථං විනාවාසමකප්පයිත්ථ.

යමිමං නදිං පස්සසි සීඝසොතං
නානාදුමච්ඡදනං සෙලකූටං,
තං මෙ පියො උත්තරි වස්සකාලෙ
මමඤ්ච මඤ්ඤං අනුබන්ධතීති.

අහඤ්ච අඞ්කොලකං ඔචිනාමි
අතිමුත්තකං සත්තලියොථිකඤ්ච,
පියොච මෙ හෙහිති මාලභාරී
අහඤ්ච නං මාලිනී අජ්ඣුපෙස්සං.

අහඤ්චිදං කුරවකං ඔචිනාමි
උද්දාලකාපාටලිසින්දුවාරකා,
පියොච මෙ හෙහිති මාලභාරී
අහඤ්ච නං මාලිනී අජ්ඣුපෙස්සං.

අහඤ්ච සාලස්ස සුපුප්ඵිතස්ස
ඔචෙය්‍ය පුප්ඵානි කරෙමි මාලං,
පියොච මෙ හෙහිති මාලභාරී
අහඤ්ච නං මාලිනී අජ්ඣුපෙස්සං.

අහඤ්ච සාලස්ස සුපුප්ඵිතස්ස
ඔචෙය්‍ය පුප්ඵානි කරෙමි හාරං,
ඉදඤ්ච නො හොහිති සන්ථරත්ථං
යත්ථජ්ජිමං විහරිස්සාමු රත්තිං.

අහඤ්ච ඛො අගළුං චන්දනඤ්ච
සිලාය පිංසාමි පමත්තරූපා,
පියො ච මෙ හොහිති රොසිතඞ්ගො
අහඤ්ච තං රොසිතා අජ්ඣුපෙස්සං.

අථාගමා සලිලං සීඝසොතං
නුදං සාලෙ සලලෙ කණ්ණිකාරෙ,
අපූරථ තෙන මුහුත්තකෙන
සායං නදී ආසි මයා සුදුත්තරා.

උභොසු තීරෙසු මයං තද ඨිතා
සම්පස්සන්තා උභයො අඤ්ඤමඤ්ඤං,
සකිම්පි රොදාම සකිං හසාම
කිච්ඡෙන නො අගමා සංවරී සා.

පාතො ච ඛො උග්ගතෙ සූරියම්හි
චතුක්කං නදිං උත්තරියාන ලුද්ද,
ආලිඞ්ගියා අඤ්ඤමඤ්ඤං මයං උභො
සකිම්පි රොදාම සකිං හසාම.

තීණූනකං සත්ත සතානි ලුද්ද
යමිධ මයං විප්පවසිම්හ පුබ්බෙ,
වාසෙකිමං ජීවිතං භූමිපාල
කොනීධ කන්තාය විනා වසෙය්‍ය.

ආයුඤ්ච වො කීවතකො නු සම්ම
සචෙපි ජානාථ වදෙථ ආයුං,
අනුස්සවා වඩ්ඪතො ආගමා වා
අක්ඛාථ මෙතං අවිකම්පමානා.

ආයුඤ්ච නො වස්සසහස්සං ලුද්ද
න චන්තරා පාපකො අත්ථි රොගො,
අප්පඤ්ච දුක්ඛං සුඛමෙව භීය්‍යො
අවීතරාගා විජහාම ජීවිතන්ති.

තත්ථ **මයමෙකරත්තන්ති** මයං එක රත්තිං. **විප්පවසිම්හාති** විප්පයුත්තා හුත්වා වසිම්හ. **අනුතප්පමානාති** අනිච්ඡමානානං නාම නො එක රත්තො අතීතොති තං එකං රත්තිං අනුචින්තයමානා. **පුනං න හෙස්සතීති** පුන න භවිස්සති. **නාගමිස්සතීති** සොචාම. **ධනං ච නට්ඨං පිතරං ච පෙතන්ති** ධනං වා නට්ඨං පිතරං වා මාතරං වා පෙතං කාලකතං **කින්නුඛො තුම්හෙ** චින්තයමානා **තෙන කාරණෙන තං එකරත්තිං**

විනා වාසං අකප්පයිත්ථ ඉදමෙව ආචික්ඛථාති පුච්ඡති. **යසිමන්ති** යං ඉමං. **සෙලකූලමන්ති** විත්තං සෙලානං අන්තරෙ සන්දමානං. **වස්සකාලෙති** එතස්ස මෙඝස්ස උට්ඨාය වස්සනකාලෙ අම්හාකං හි ඉමස්මිං වනසණ්ඩෙ රතිවසෙන විචරන්තානං එකො මෙඝො උට්ඨහි. අථ මෙ පියසාමිකො කින්නරෙ මං පච්ඡතො ආගච්ඡතීති මඤ්ඤමානො එතං නදිං උත්තරීති ආහ. **අහඤ්චාති** අහං පනෙතස්ස පරතීරං ගතභාවං අජානන්තී සුපුප්ඵිතානි අඞ්කොලකාදීනි පුප්ඵානි ඔචිනාමි. තත්ථ **සහාලිකොපි කඤ්චාති** කන්දලපුප්ඵඤ්ච සුවණ්ණයොථිකඤ්ච ඔචිනන්තී පන පියොච මෙ මාලභාරී භවිස්සති අහඤ්ච තං මාලිනී හුත්වා අජ්ඣුපෙස්සන්ති ඉමිනා කාරණෙන ඔචිනාමි. **උද්දාලකපාටලිසින්දුවාරකාති** ඉමෙහි මයා ඔචිතා යෙවාති වදති. **ඔචෙය්‍යාති** ඔචිනිත්වා. **අගළුං චන්දනං චාති** කාලාගරුඤ්ච රත්තචන්දනඤ්ච. **රොසිතඞ්ගාති** විලිත්තසරීරෙ. **රොසිතාති** විලිත්තකා හුත්වා. **අජ්ඣුපෙස්සන්ති** සයනෙ උපගමිස්සාමි. **තුදං සාලෙ සලළෙ කණිණිකාරෙති** එතානි මයා ඔචිනිත්වා තීරෙ ඨපිතානි පුප්ඵානි තුදන්තං හරන්තං. **සුදුත්තරාති** තස්සා හි ඔරිමතීරෙ ඨිතකාලෙ යෙව නදියා උදකං ආගතං තඞ්ඛණඤ්ඤෙව සූරියො අත්ථමිතො විජ්ජුතා නිච්ඡරන්ති. කින්නරා නාම උදකභීරුකා හොන්ති. ඉති සා ඔතරිතුං න විසහි. තෙනාහ–**සායං නදී ආසි මයා සුදුත්තරාති. සමපස්සන්තාති** විජ්ජුනිච්ඡරණකාලෙ පස්සන්තා. **රොදමාති** අන්ධකාරකාලෙ අපස්සන්තා රොදාම. විජ්ජුනිච්ඡරණකාලෙ පස්සන්තා හසාම. **සංවරීති** රත්තිං. **වතුච්ඡකන්ති** තුච්ඡං. **උත්තරියානාති** උත්තරිත්වා. **තීණූනකන්ති** තීහි ඌනකානි සත්තවස්සසතානි. **යම්ධ මයන්ති** යං කාලං ඉධ මයං විප්පවසිම්හ. සො ඉතො තීහි ඌනකානි සත්තවස්සසතානි හොන්තීති වදති. **වාසෙකමිමන්ති** වාසං එකං ඉමං තුම්හාකමෙව වස්සසතං ඉමං ජීවිතන්ති වදති. **කොනීධාති** එවං පරිත්තකෙ ජීවිතෙ කොනු ඉධ කන්තාය විනා භවෙය්‍ය අයුත්තං තව පියභරියාය විනා භවිතුන්ති දීපෙති. **කීවතකො නූති** රාජා කින්නරියා වචනං සුත්වා ඉමෙසං ආයුප්පමාණං පුච්ඡිස්සාමීති චින්තෙත්වා තුම්හාකං කිත්තකො ආයූති පුච්ඡති. **අනුස්සවාති** සචෙ වො කස්සචි වදන්තස්ස වා සුතං මාතාපිතූනං වා වුද්ධානං මහල්ලකානං සන්තිකා ආගමො අත්ථි. අථ මෙ තතො අනුස්සවා වද්ධතො ආගමා වා එතං අවිකම්පමානා අක්ඛාථ. **නචන්තරාති** අම්හාකං වස්සසහස්සං ආයු අන්තරාව නො පාපකො ජීවිතන්තරායකරො රොගොපි නත්ථි. **අවිතරාගාති** අඤ්ඤමඤ්ඤං අවිගතපෙමා හුත්වා.

තං සුත්වා රාජා ඉමෙ හි නාම තිරච්ඡානගතා හුත්වා එකරත්තිං විප්පයොගෙන සත්ත වස්සසතානි රොදන්තා විචරන්ති. අහං පන තියොජනසතිකෙ රජ්ජෙ මහාසම්පත්තිං පහාය අරඤ්ඤෙ විචරාමි අහො අකිච්චකාරිම්හීති තතොව නිවත්තෙත්වා බාරාණසිං ගන්ත්වා කිං තෙන මහාරාජ හිමවන්තෙ අච්ඡරියං දිට්ඨන්ති අමච්චෙහි පුට්ඨො සබ්බං ආරොචෙත්වා තතො පට්ඨාය දානානි දදන්තො භොගෙ භුඤ්ජි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා–

ඉදඤ්ච සුත්වාන අමානුසානං
භල්ලාටියො ඉත්තරං ජීවිතන්ති,
නිවත්තථ න මිගවධං අචාරි
අදාසි දානානි අභුඤ්ජි භොගෙති.

ඉමං ගාථං වත්වා පුන ඔවදන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

ඉදඤ්ච සුත්වාන අමානුසානං
සම්මොදථ මා කලහං අකත්ථ,
මා වො තපී අත්තකම්මාපරාධො
යථාපි තෙ කිම්පුරිසෙකරත්තිං.

ඉදඤ්ච සුත්වාන අමානුසානං
සම්මොදථ මා විවාදං අකත්ථ,
මා වො තපී අත්තකම්මාපරාධො
යථාපි තෙ කිම්පුරිසෙකරත්තින්ති.

තත්ථ **අමානුසානන්ති** කින්නරානං. **අත්තකම්මාපරාධොති** අත්තනො කම්මදොසො. **කිම්පුරිසෙකරත්තින්ති** යථා තෙ කිම්පුරිසෙ එකරත්තිං කතො අත්තනො කම්මදොසො තපි තථා තුම්හෙපි මා තපීති අත්ථො.

මල්ලිකාදෙවී තථාගතස්ස ධම්මදෙසනං සුත්වා උට්ඨායාසනා අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ දසබලස්ස ථුතිං කරොන්තී ඔසානගාථමාහ.

විවිධඅභිමනා සුණොමහං
වචනපථං තව අත්ථසංහිතං,
මුඤ්ච ගිරං නුදසෙව මෙ දරං
සමණ සුඛාවහ ජීව මෙ චිරන්ති.

තත්ථ **විවිධ අභිමනා සුණොමහන්ති** භන්තෙ තුම්හෙහි විවිධෙහි නානාකාරණෙහි අලඞ්කරිත්වා දෙසිතං ධම්මදෙසනං අභිමනා පසන්නචිත්තා හුත්වා සුණොමි. **වචනපථන්ති** තං තුම්හෙහි වුත්තං විවිධවචනං. **මුඤ්ච ගිරං නුදසෙව මෙ දරන්ති** කණ්ණසුඛං මධුරං ගිරං මුඤ්චන්තො මම හදයෙ සොකදරථං නුදසියෙව හරසියෙව. **සමණ සුඛාවහ ජීව මෙ චිරන්ති** භන්තෙ බුද්ධසමණ දිබ්බමානුසලොකියලොකුත්තරසුඛාවහ මම සාමි ධම්මරජ චිරං ජීවාති.

කොසලරාජා තතොපට්ඨාය තාය සද්ධිං සමග්ගවාසං වසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා කින්නරො කොසලරාජා අහොසි. කින්නරී මල්ලිකාදෙවී අහොසි. භල්ලාටියරාජා අහමෙවාති.

භල්ලාටියජාතකං.

---

15. 9.

කො තං හිංසති හෙඨෙතීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො දෙවදත්තස්ස වධාය පරිසක්කනං ආරබ්භ කථෙසි. තදා හි සත්ථා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපෙස මම වධාය පරිසක්කතියෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ කුරුරට්ඨෙ උත්තරපඤ්චාලනගරෙ රෙණු නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. තදා මහාරක්ඛිතො නාම තාපසො පඤ්චසතතාපසපරිවාරො හිමවන්තෙ වසිත්වා ලොණම්බිලසෙවනත්ථාය චාරිකං චරන්තො උත්තරපඤ්චාලනගරං පත්වා රාජුය්‍යානෙ වසිත්වා සපරිසො පිණ්ඩාය චරන්තො රාජද්වාරං පාපුණි. රාජා ඉසිගණං දිස්වා ඉරියාපථෙ පසන්නො අලංකතමහාතලෙ නිසීදාපෙත්වා පණීතෙන ආහාරෙන පරිවිසිත්වා භන්තෙ ඉමං වස්සාරත්තං මම උය්‍යානෙ වසථාති වත්වා තෙහි සද්ධිං උය්‍යානං ගන්ත්වා වසනට්ඨානානි කාරෙත්වා පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ දත්වා වන්දිත්වා නික්ඛමි.

තතො පට්ඨාය සබ්බෙපි තෙ රාජනිවෙසනෙ භුඤ්ජන්ති. රාජා පන අපුත්තකො පුත්තං පත්ථෙති පුත්තා නුප්පජ්ජන්ති. වස්සාරත්තච්චයෙන මහාරක්ඛිතො ඉදානි හිමවන්තො රමණීයො තත්ථෙව ගමිස්සාමාති රාජානං ආපුච්ඡිත්වා රඤ්ඤා කතසක්කාරසම්මානො නික්ඛමිත්වා අන්තරාමග්ගෙ මජ්ඣන්තිකසමයෙ මග්ගා ඔක්කම්ම එකස්ස සන්දච්ඡායස්ස රුක්ඛස්ස හෙට්ඨා තරුණතිණපිට්ඨෙ සපරිසො නිසීදි.

තාපසා කථං සමුට්ඨාපෙසුං රාජගෙහෙ වංසානුරක්ඛකො පුත්තො නත්ථි සාධුවතස්ස සචෙ රාජා පුත්තං ලභෙය්‍ය පවෙණී ඝටීයෙථාති. මහාරක්ඛිතොපි තෙසං කථං සුත්වා භවිස්සති නුඛො රඤ්ඤො පුත්තො උදාහු නොති උපධාරෙන්තො භවිස්සතීති ඤත්වා එවමාහ. මා භොන්තො චින්තයිත්ථ අජ්ජ පච්චූසකාලෙ එකො දෙවපුත්තො චවිත්වා රඤ්ඤො අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිම්හි පටිසන්ධිං ගණ්හිස්සතීති.

තං සුත්වා එකො කූටජටිලො ඉදානි රාජකුලූපකො භවිස්සාමීති චින්තෙත්වා තාපසානං ගමනකාලෙ ගිලානාලයං කත්වා නිපජ්ජිත්වා එහි ගච්ඡාමාති වුත්තෙ න සක්කොමීති ආහ. මහාරක්ඛිතො තස්ස නිපන්නකාරණං ඤත්වා යදා සක්කොසි තදා ආගච්ඡෙය්‍යාසීති ඉසිගණං ආදාය හිමවන්තමෙව ගතො. කුහකොපි නිවත්තිත්වා වෙගෙන ගන්ත්වා රාජද්වාරෙ ඨත්වා මහාරක්ඛිතස්ස උපට්ඨාකතාපසො ආගතොති රඤ්ඤො ආරොචාපෙත්වා රඤ්ඤා වෙගෙන පක්කොසාපිතො පාසාදං අභිරුය්හ පඤ්ඤත්තාසනෙ නිසීදි.

රාජා කුහකං වන්දිත්වා එකමන්තං නිසින්නො ඉසීනං ආරොග්‍යං පුච්ඡිත්වා භන්තෙ අතිඛිප්පං නිවත්තිත්වා කෙනත්ථෙන ආගතත්ථාති ආහ. ආම මහාරාජ ඉසිගණො සුඛං නිසින්නො සාධු වතස්ස සචෙ රඤ්ඤො පවෙණීපාලකො පුත්තො උප්පජ්ජෙය්‍යාති කථං සමුට්ඨාපෙසි. අහං තං

කථං සුත්වා භවිස්සති නුඛො රඤ්ඤො පුත්තොති දිබ්බචක්ඛුනා ඔලොකෙන්තො මහිද්ධිකං දෙවපුත්තං චවිත්වා අග්ගමහෙසියා පුධම්මාය කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්තිස්සතීති දිස්වා අජානන්තා ගබ්භං නාසෙය්‍යුං ආචික්ඛිස්සාමි තෙසන්ති තුම්හාකං කථනත්ථාය ආගතො කපිතන්තෙ මයා ගච්ඡාමහං මහාරාජාති.

රාජා භන්තෙ න සක්කා ගන්තුන්ති තුට්ඨො පසන්නචිත්තො කුහකං තාපසං උය්‍යානං නෙත්වා වසනට්ඨානං සංවිදහිත්වා අදාසි. සො තතො පට්ඨාය රාජකුලෙ භුඤ්ජන්තො වසති දිබ්බචක්ඛුකො තෙවස්ස නාමං අහොසි. තදා බොධිසත්තො තාවතිංසභවනා චවිත්වා තත්ථ පටිසන්ධිං ගණ්හි. ජාතස්සවස්ස නාමගහණදිවසෙ සොමනස්ස කුමාරො ත්වෙව නාමං කරිංසු. සො කුමාරපරිහාරෙනෙව වඩ්ඪති.

කුහකතාපසො උය්‍යානස්සෙවෙකස්මිං පදෙසෙ නානප්පකාරං සූපෙය්‍යසාකං වල්ලිඵලානි ච රොපෙත්වා පණ්ණිකානං හත්ථෙ වික්කිණන්තො ධනං සණ්ඨපෙසි. බොධිසත්තස්ස සත්තවස්සිකකාලෙ රඤ්ඤො පච්චන්තො කුප්පි. සො දිබ්බචක්ඛුකතාපසං මා පමජ්ජීති කුමාරං පටිච්ඡාපෙත්වා පච්චන්තං වූපසමෙස්සාමීති ගතො.

අථෙකදිවසං කුමාරො ජටිලං පස්සිස්සාමීති උය්‍යානං ගන්ත්වා කූට ජටිලං එකං ගණ්ඨිකකාසාවං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා උභොහි හත්ථෙහි ද්වෙ උදකඝටෙ ගහෙත්වා සාකවත්ථුස්මිං උදකං ආසිඤ්චන්තං දිස්වා අයං කූටජටිලො අත්තනො සමණධම්මං අකත්වා පණ්ණිකකම්මං කරොතීති ඤත්වා කිං කරොසි පණ්ණිකගහපතිකාති තං ලජ්ජාපෙත්වා අවන්දිත්වාව නික්ඛමි.

කූටජටිලො අයං ඉදානෙව එවරූපො පච්ඡා කො ජානාති කිං කරිස්සති ඉදානෙව නං නාසෙතුං වට්ටතීති චින්තෙත්වා රඤ්ඤො ආගමනකාලෙ පාසාණඵලකං එකමන්තං ඛිපිත්වා පානීයඝටං භින්දිත්වා පණ්ණසාලාය තිණානි විකිරිත්වා සරීරං තෙලෙන මක්ඛෙත්වා පණ්ණසාලං පවිසිත්වා සසීසං පාරුපිත්වා මහා දුක්ඛප්පත්තො විය මඤ්චෙ නිපජ්ජි.

රාජා ආගන්ත්වා නගරං පදක්ඛිණං කත්වා නිවෙසනං අපවිසිත්වා මම සාමිකං දිබ්බචක්ඛුකං පස්සිස්සාමීති පණ්ණසාලද්වාරං ගන්ත්වා තං විප්පකාරං දිස්වා කින්නුඛො එතන්ති අන්තො පවිසිත්වා තං නිපන්නකං දිස්වා පාදෙ පරිමජ්ජන්තො පඨමං ගාථමාහ.

කො තං හිංසති හෙඨෙති
කිං දුම්මනො සොචසි අප්පතීතො,
කස්සජ්ජ මාතාපිතරො රුදන්තු
ක්වජ්ජ සෙතු නිහතො පථව්‍යාති.

තත්ථ හිංසතීති පහරති. විහෙඨෙතීති අක්කොසති. ක්වජ්ජ සෙතූති කො අජ්ජ සයතු.

තං සුත්වා කූටජටිලො නිත්ථුනන්තො වුට්ඨාය දුතියං ගාථමාහ.

තුට්ඨොස්මි දෙව තව දස්සනෙන
චිරස්ස පස්සාමි තං භූමිපාල,
අහිංසකො රෙණු මනුප්පවිස්ස
පුත්තෙන තෙ හෙඨයිතොස්මි දෙවාති.

ඉතො පරං උත්තානසම්බන්ධගාථා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා.

ආයන්තු දොවාරිකා ඛග්ගබද්ධා
කාසාවියා යන්තු අන්තෙපුරන්තං,
ගන්ත්වාන තං සොමනස්සං කුමාරං
ඡෙත්වාන සීසං වරමාහරන්තු.

පෙසිතා රාජිනො දූතා කුමාරං එතදබ්‍රවුං,
ඉස්සරෙන විතිණ්ණොසි වධප්පත්තොසි ඛත්තිය.

ස රාජපුත්තො පරිදෙවයන්තො
දසඞ්ගුලිං අඤ්ජලිමපග්ගහෙත්වා,
අහම්පි ඉච්ඡාමි ජනින්ද දට්ඨුං
ජීවං පනෙත්වා පටිදස්සයාථ.

තස්ස තං වචනං සුත්වා රඤ්ඤො පුත්තං අදස්සයුං,
පුත්තො ච පිතරං දිස්වා දූරතොවජ්ඣභාසථ.

ආගඤ්ඡුං දොවාරිකා ඛග්ගබද්ධා
කාසාවියා හන්තු මමං ජනින්ද,
අක්ඛාහි මෙ පුච්ඡිතො එතමත්ථං
අපරාධො කොනිධ මමජ්ජ අත්ථීති.

තත්ථ අහිංසකොති අහං කස්සචි අහිංසකො සීලාචාරසම්පන්නො. **රෙණු මනුප්පවිස්සාති** මහාරාජ රෙණු අහං තව පුත්තෙන මහාපරිවාරෙන අනුපවිසිත්වා අරෙ කූටතාපස කස්මා ත්වං ඉධ වසසීති වත්වා පාසාණඵලකං ඛිපිත්වා ඝටං භින්දිත්වා හත්ථෙහි ච පාදෙහි ච කොට්ටෙන්තෙන විහෙඨිතොස්මීති එවං සො අභූතමෙව භූතං විය කත්වා රාජානං සද්දහාපෙසි. **ආයන්තූති** ගච්ඡන්තු මම සාමිම්හි විප්පටිපන්නකාලතො පට්ඨාය මයිපි සො න ලජ්ජිස්සතීති කුජ්ඣිත්වා තස්ස වධං ආණාපෙන්තො එවමාහ. **කාසාවියාති** චොරඝාතකා තෙපි ඵරසුහත්ථා අත්තනො විධානෙන ගච්ඡන්තූති වදති. **වරන්ති** වරසීසං ඡින්දිත්වා ආහරන්තු. **රාජිනොති** භික්ඛවෙ රඤ්ඤො සන්තිකා දූතා රඤ්ඤා පෙසිතා වෙගෙන ගන්ත්වා මාතරා අලඞ්කරිත්වා අත්තනො අඞ්කෙ නිසීදාපිතං කුමාරං පරිවාරෙත්වා එතදවොචුං. **ඉස්සරෙනාති** රඤ්ඤා. **විතිණ්ණොසීති** පරිච්චත්තොසි. **ස රාජපුත්තොති** භික්ඛවෙ තෙසං වචනං සුත්වා මරණභයතජ්ජිතො මාතු අඞ්කතො වුට්ඨාය සො රාජපුත්තො. **පටිදස්සයෙථාති** දස්සෙථ. **තස්සාති** භික්ඛවෙ තෙ දූතා තස්ස කුමාරස්ස තං වචනං සුත්වා මාරෙතුං අවිසහන්තා ගොණං විය තං රජ්ජුයා පරිකඩ්ඪන්තා නෙත්වා රඤ්ඤො දස්සයුං කුමාරෙ පන නීයමානෙ දාසිගණපරිවුතා සද්ධිං ඔරොධෙහි

සුධම්මාපි දෙවී නාගරාපි මයං නිරපරාධං කුමාරං මාරෙතුං න දස්සාමාති තෙන සද්ධිං යෙව අගමංසු. **ආණත්තුන්ති** තුම්හාකං ආණාය මම සන්තිකං ආගමිංසු. **හන්තුමිච්ඡන්ති** මං මාරෙතුං. **කොනිධාති** කො නු ඉධ මම අපරාධො යෙන මං ත්වං මාරෙසීති පුච්ඡි.

රාජා හව්‍යග්ගං අතිනීචං තව දෙසො අතිමහාති තස්ස දෙසං කථෙන්තො–

> සායඤ්ච පාතො උදකං සජාති
> අග්ගිං සදා පරිචරතප්පමත්තො,
> තං තාදිසං සංයතං බ්‍රහ්මචාරිං
> තස්මා තුවං බ්‍රෑසි ගහපතීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **උදකං සජාතීති** උදකොරොහණකම්මං කරොති. **තාදිසන්ති** තං තථාරූපං මම සාමිං දිබ්බචක්ඛුකතාපසං තස්මා ත්වං ගහපතිවාදෙන සමුදාචරසීති වදති. තතො කුමාරො දෙව මය්හං ගහපතිකෙඤ්ඤෙව ගහපතින්ති වදන්තස්ස සො දොසොති වත්වා–

> තාලා ච මූලා ච ඵලා ච දෙව
> පරිග්ගහා විවිධා සන්තිමස්ස,
> තෙ රක්ඛති ගොපයතප්පමත්තො
> බ්‍රාහ්මණො ගහපති තෙන හොතීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **මූලාති** මූලකාදි මූලා. **ඵලාති** නානාවිධානි වල්ලිඵලානි. **තෙ රක්ඛති ගොපයතප්පමත්තොති** තෙ එස තව කුලූපකතාපසො පණ්ණිකකම්මං කරොන්තො නිසීදිත්වා රක්ඛති වතිං කත්වා ගොපයති අප්පමත්තො තෙන කාරණෙන සො තව සමණො බ්‍රාහ්මණො ගහපති නාම හොති.

ඉති තං අහම්පි ගහපතීති කථෙසිං. සචෙ න සද්දහසි චතූසු ද්වාරෙසු පණ්ණිකෙ පුච්ඡාපෙහීති රාජා පුච්ඡාපෙසි. තෙ ආම මයං ඉමස්ස හත්ථතො පණ්ණඤ්ච ඵලාඵලානි ච වික්කිණාමාති ආහංසු. පණ්ණෙ වත්ථුම්පි උපධාරාපෙත්වා පච්චක්ඛමකාසි. පණ්ණසාලම්පිස්ස පවිසිත්වා කුමාරස්ස පරිසා පණ්ණවික්කයලද්ධං නානාපණ්ණමාසකහණ්ඩිකං නීහරිත්වා රඤ්ඤො දස්සෙසුං. රාජා මහාසත්තස්ස නිද්දොසභාවං ඤත්වා–

> සච්චං ඛො එතං වදසි කුමාර
> පරිග්ගහා විවිධා සන්තිමස්ස,
> තෙ රක්ඛති ගොපයතප්පමත්තො
> බ්‍රාහ්මණො ගහපති තෙන හොතීති.

ගාථමාහ.

තතො මහාසත්තො චින්තෙසි එවරූපස්ස බාලස්ස රඤ්ඤො සන්තිකෙ වාසතො හිමවන්තං පවිසිත්වා පබ්බජිතුං වරං පරිසමජ්ඣෙ යෙවස්ස දොසං ආවිකත්වා ආපුච්ඡිත්වා අජ්ජෙව නික්ඛමිත්වා පබ්බජිස්සාමීති සො පරිසාය නමක්කාරං කත්වා-

සුණන්තු මය්හං පරිසා සමාගතා
සනෙගමා ජානපදා ච සබ්බෙ,
බාලායං බාලස්ස වචො නිසම්ම
අහෙතුනා ඝාතයතෙ ජනින්දොති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ **බාලායං බාලස්සාති** අයං රාජා සයං බාලො ඉමස්ස බාලස්ස කූටජටිලස්ස වචනං සුත්වා අහෙතුනාව මං ඝාතයතෙති.

එවඤ්ච පන වත්වා අත්තානං අනුජානාපෙන්තො ඉතරං ගාථමාහ.

දළ්හෙසි මූලෙ විසතෙ විරූළ්හෙ
දුන්නික්ඛයො වෙළු පසාඛජාතො,
වන්දාමි පාදානි තවං ජනින්ද
අනුජාන මං පබ්බජිස්සාමි දෙවාති.

තත්‍ථ **විසතෙති** විසාලෙ මහන්තෙ ජාතෙ. **දුන්නික්ඛයොති** දුන්නික්කඩ්ඪියො.

තතො පරං රඤ්ඤො ච පුත්තස්ස ච වචනපටිවචන ගාථා හොන්ති.

භුඤ්ජස්සු භොගෙ විපුලෙ කුමාර
සබ්බඤ්ච තෙ ඉස්සරියං දදාමි,
අජ්ජෙව ත්වං කුරූනං හොහි රාජා
මා පබ්බජි පබ්බජ්ජා හි දුක්ඛා.

කින්නුධ දෙව තවමත්‍ථි භොගො
පුබ්බෙවහං දෙවලොකෙ රමිස්සං,
රූපෙහි සද්දෙහි අථො රසෙහි
ගන්ධෙහි ඵස්සෙහි මනොරමෙහි.

භුත්තා මෙ භොගා තිදිවස්මිං දෙව
පරිවාරිතා අච්ඡරානං ගණෙන,
තවඤ්ච බාලං පරනෙය්‍යං විදිත්වා
න තාදිසෙ රාජකුලෙ වසෙය්‍යං.

සචාහං බාලො පරනෙය්‍යොහමස්මි
එකාපරාධං ඛම පුත්ත මය්හං,
පුනපි චෙ එදිසකං භවෙය්‍ය
යථාමතිං සොමනස්සං කරොහීති.

තත්ථ දුක්ඛාති තාත පබ්බජ්ජා නාම පරපටිබද්ධාජීවිතත්තා දුක්ඛා. මා පබ්බජි රාජා හොහීති තං යාචි. **කිනානූඛාති** දෙව යෙ තව භොගා තෙසු කිත්තාම භුඤ්ජිතබ්බමත්ථි. **පරිවාරිකාති** පරිවාරිතො. අයමෙව වා පාඨො. තස්ස කිර ජාතිස්සරං ඤාණං උප්පජ්ජි. තස්මා එවමාහ. **පරණෙය්‍යන්ති** අන්ධං විය යට්ඨියා පරෙන නෙතබ්බං. **තාදිසෙති** තාදිසස්ස රඤ්ඤො සන්තිකෙ න පණ්ඩිතෙන වසිතබ්බං මයා අත්තනො ඤාණබලෙන අජ්ජ ජීවිතං ලද්ධං නාහං තව සන්තිකෙ වසිස්සාමීති ඤාපෙතුං එවමාහ. **යථාමතින්ති** සචෙ පුත්ත මය්හං එවරූපො දෙසො හොති අථ ත්වං යථාජ්ඣාසයං කාරෙහීති පුත්තං ඛමාපෙසි. මහාසත්තො රාජානං ඔවදන්තො අට්ඨ ගාථා අභාසි.

අනිසම්ම කතං කම්මං අනවත්ථාය චින්තිතං,
භෙසජ්ජස්සෙව වෙභඞ්ගො විපාකො හොති පාපකො.

නිසම්ම ච කතං කම්මං සම්මාවත්ථාය චින්තිතං,
භෙසජ්ජස්සෙව සම්පත්ති විපාකො හොති භද්‍රකො.

අලසො ගිහී කාමභොගී න සාධු
අසඤ්ඤතො පබ්බජිතො න සාධු,
රාජා න සාධු අනිසම්මකාරී
යො පණ්ඩිතො කොධනො තං න සාධු.

නිසම්ම ඛත්තියො කයිරා නානිසම්ම දිසම්පති,
නිසම්මකාරිනො රාජ යසො කිත්ති ච වඩ්ඪති.

නිසම්ම දණ්ඩං පණයෙය්‍ය ඉස්සරො
වෙගාකතං තප්පතෙ භූමිපාල,
සම්මාපණීධී ච නරස්ස අත්ථා
අනානුතප්පා තෙ භවන්ති පච්ඡා.

අනානුතප්පානි හි යෙ කරොන්ති
විභජ්ජකම්මායතනානි ලොකෙ,
විඤ්ඤුප්පසත්ථානි සුඛුද්‍රයානි
භවන්ති බුද්ධානුමතානි තානි.

ආගඤ්ඡුං දොවාරිකා ඛග්ගබද්ධා
කාසාවියා හන්තු මමං ජනින්ද,
මාතු ච අඞ්කස්මිං අහං නිසින්නො
ආකඩ්ඪිතො සහසා තෙහි දෙව.

කටුකම්හි සම්බාධං සුකිච්ඡ පත්තො
මධුරං පියං ජීවිතං ලද්ධුරාජ,
කිච්ඡෙනාහං අජ්ජ වධා පමුත්තො
පබ්බජ්ජමෙවාභිමනොහමස්මීති.

තත්ථ **අනිසම්මාති** අනොලොකෙත්වා අනුපධාරෙත්වා. **අනවත්ථාය චින්තිතන්ති** න ච අවත්ථාපෙත්වා න තුලෙත්වා න තීරෙත්වා චින්තිතං. **විපාකොහොති පාපකොති** තස්ස හි යථා නාම භෙසජ්ජස්ස වෙභඞ්ගො විපත්ති එවමෙවං විපාකො හොති පාපකො. **අසංයතොති** කායාදීහි අසඤ්ඤතො දුස්සීලො. **තං න සාධූති** තස්ස කොධනත්තං න සාධු. **නානිසම්මාති** අනිසාමෙත්වා කිඤ්චි කම්මං න කරෙය්‍ය. **පණයෙය්‍යාති** පට්ඨපෙය්‍ය පවත්තෙය්‍ය. **වෙගාති** වෙගෙන සහසා. **සම්මා පණිධීති** යොනිසො ඨපිතෙන චිත්තෙන කතා නරස්ස අත්ථා පච්ඡා අනානුතප්පා භවන්ති. **විභජ්ජාති** ඉමානි කාතුං යුත්තානි ඉමානි කාතුං අයුත්තානීති එවමඤ්ඤාය විභජිත්වා. **කම්මායතනානීති** කම්මානි. **වධානුමතානීති** පණ්ඩිතෙහි අනුමතානි අනුපවජ්ජානි හොන්ති. **කටුකන්ති** දෙව කටුකං **සම්බාධං** පුකිවජං මරණභයං පත්තොම්හි. **ලද්ධූති** අත්තනො ඤාණබලෙන ලභිත්වා. **පබ්බජ්ජමෙවාභිමනොති** පබ්බජ්ජාභිමුඛචිත්තො යෙවස්මි.

එවං මහාසත්තෙන ධම්මෙ දෙසිතෙ රජා දෙවිං ආමන්තෙත්වා-

පුත්තො තවායං තරුණො සුධම්මෙ
අනුකම්පකො සොමනස්සො කුමාරො,
තං යාචමානො න ලභාමි සජ්ජ
අරහාසි නො යාචිතවෙ තුවම්පීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **යාචිතවෙති** යාචිතුං.

සා පබ්බජ්ජායමෙව උය්‍යොජෙන්තී-

රමස්සු භික්ඛාචරියාය පුත්ත
නිසම්ම ධම්මෙසු පරිබ්බජස්සු,
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං
අනින්දිතො බ්‍රහ්මමුපෙහි ඨානන්ති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **නිසම්මාති** පබ්බජන්තො ච නිසාමෙත්වා මිච්ඡාදිට්ඨිකානං පබ්බජ්ජං පහාය සම්මාදිට්ඨියුත්තං නිය්‍යාණිකං පබ්බජ්ජං පබ්බජ.

අථ රජා ගාථමාහ.

අච්ඡරියරූපං වත යාදිසඤ්ච
දුක්ඛිතං මං දුක්ඛාපයසෙ සුධම්මෙ,
යාචස්සු පුත්තං ඉති වුච්චමානා
භිය්‍යොව උස්සාහයසෙ කුමාරන්ති.

තත්ථ **යාදිසඤ්චාති** යාදිසං ඉදං ත්වං වදෙසි තං අච්ඡරියරූපං වත. **දුක්ඛිතන්ති** පකතියාපි මං දුක්ඛිතං භිය්‍යො දුක්ඛාපයසි.

පුන දෙවී ගාථමාහ.

යෙ විප්පමුත්තා අනවජ්ජභොජිනො
පරිනිබ්බුතා ලොකමිමං චරන්ති,
තමරියමග්ගං පටිපජ්ජමානං
න උස්සහෙ වාරයිතුං කුමාරන්ති.

තත්ථ **විප්පමුත්තාති** රාගාදීහි විප්පමුත්තා. **පරිනිබ්බුතාති** කිලෙසපරිනිබ්බානෙන නිබ්බුතා. **තමරියමග්ගන්ති** තං තෙසං බුද්ධාදීනං අරියානං සන්තකං මග්ගං පටිපජ්ජමානං මම පුත්තං වාරෙතුං න උස්සහාමි දෙවාති.

තස්සා වචනං සුත්වා රාජා ඔසානගාථමාහ.

අද්ධා හවෙ සෙවිතබ්බා සපඤ්ඤා
බහුස්සුතා යෙ බහුඨානචින්තිනො,
යෙසායං සුත්වාන සුභාසිතානි
අප්පොස්සුක්කා වීතසොකා සුධම්මාති.

තත්ථ **බහුඨානචින්තිනොති** බහුකාරණචින්තිනො. **යෙසායන්ති** යෙසං අයං. සොමනස්සකුමාරස්සෙව හි සො සුභාසිතං සුත්වා අප්පොස්සුක්කජාතා රාජාපි තදෙව සන්ධායාහ.

මහාසත්තො මාතාපිතරෙ වන්දිත්වා සචෙ මය්හං දොසො අත්ථි ඛමථාති ආහ. මහාජනස්ස අඤ්ජලිං කත්වා හිමවන්තාභිමුඛො ගන්ත්වා මනුස්සෙසු නිවත්තෙසු මනුස්සවණ්ණෙනාගතාහි දෙවතාහි සත්ත පබ්බතරාජියො අතික්කමිත්වා හිමවන්තං නීතො විස්සකම්මෙන නිම්මිතාය පණ්ණසාලාය ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජි. තං තත්ථ යාව සොළසවස්සකාලං රාජකුලපරිචාරකවෙසෙන දෙවතායෙව උපට්ඨහිංසු. කූටජටිලම්පි මහාජනො පොථෙත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙසි. මහාසත්තො ඣානාභිඤ්ඤං නිබ්බත්තෙත්වා බ්‍රහ්මලොකූපගො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ පුබ්බෙපෙස මය්හං වධාය පරිසක්කියෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා කුහකො දෙවදත්තො අහොසි. මාතා මහාමායා. රක්ඛිතො සාරිපුත්තො. සොමනස්සකුමාරො අහමෙවාති.

සොමනස්සජාතකං.

---

15. 10.

ඛාණුවිජ්ජුරිවාභාසීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උපොසථකම්මං ආරබ්භ කථෙසි. තදා හි සත්ථා සාධු වො කතං උපාසකා උපොසථවාසං වසන්තෙහි පොරාණකපණ්ඩිතා නාගසම්පත්තිං පහාය උපොසථවාසං වසිංසුයෙවාති වත්වා තෙහි යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ අඞ්ගරට්ඨෙ අඞ්ගෙ ච මගධරට්ඨෙ මගධෙ ච රජ්ජං කාරෙන්තෙ අඞ්ගමගධරට්ඨානං අන්තරෙ චම්පා නාම නදී තත්ථ නාගභවනං අහොසි. චම්පෙය්‍යො නාම නාගරාජා රජ්ජං කාරෙසි. කදාචි මගධරාජා අඞ්ගරට්ඨං ගණ්හාති. කදාචි අඞ්ගරාජා මගධරට්ඨං. අථෙකදිවසං මගධරාජා අඞ්ගෙන සද්ධිං යුජ්ඣිත්වා යුද්ධපරාජිතො අස්සං ආරුය්හ පලායන්තො අඞ්ගරඤ්ඤො යොධෙහි අනුබද්ධො පුණ්ණං චම්පානදිං පත්වා පරහත්ථෙ මරණතො නදිං පවිසිත්වා මතං සෙය්‍යොති අස්සෙනෙව සද්ධිං නදිං ඔතරි.

තදා චම්පෙය්‍යො නාගරාජා අන්තො උදකෙ රතනමණ්ඩපං නිම්මිණිත්වා මහාපරිවාරො මහාපානං පිවති. අස්සො රඤ්ඤා සද්ධිං උදකෙ නිමුජ්ජිත්වා නාගරඤ්ඤො පුරතො ඔතරි. නාගරාජා අලඞ්කතපටියත්තං රාජානං දිස්වා සිනෙහං උප්පාදෙත්වා ආසනා වුට්ඨාය මාභායි මහාරාජාති රාජානං අත්තනො පල්ලඞ්කෙ නිසීදාපෙත්වා උදකෙ නිමුග්ගකාරණං පුච්ඡි. රාජා යථාභූතං කථෙසි.

අථ නං මාභායි මහාරාජ අහං තං ද්වින්නං රට්ඨානං සාමිකං කරිස්සාමීති අස්සාසෙත්වා සත්තාහං මහන්තං යසං අනුභවිත්වා සත්තමෙ දිවසෙ මගධරාජෙන සද්ධිං නාගභවනා නික්ඛමි. මගධරාජා නාගරාජස්සානුභාවෙන අඞ්ගරාජං ගහෙත්වා ජීවිතා වොරොපෙත්වා ද්වීසු රට්ඨෙසු රජ්ජං කාරෙසි. තතො පට්ඨාය රඤ්ඤො ච නාගරාජස්ස ච විස්සාසො ථිරො අහොසි.

රාජා අනුසංවච්ඡරං චම්පානදීතීරෙ රතනමණ්ඩපං කාරෙත්වා මහන්තෙන පරිච්චාගෙන නාගරඤ්ඤො බලිකම්මං කරොති. සොපි මහන්තෙන පරිවාරෙන නාගභවනා නික්ඛමිත්වා බලිකම්මං පටිච්ඡති මහාජනො නාගරඤ්ඤො සම්පත්තිං ඔලොකෙති.

තදා බොධිසත්තො දළිද්දකුලෙ නිබ්බත්තො රාජපරිසාය සද්ධිං නදීතීරං ගන්ත්වා තං නාගරාජස්ස සම්පත්තිං දිස්වා ලොභං උප්පාදෙත්වා තං පත්ථයමානො දානං දත්වා සීලං රක්ඛිත්වා චම්පෙය්‍යනාගරාජස්ස කාලකිරියතො සත්තමෙ දිවසෙ චවිත්වා තස්ස සයනපාසාදෙ සිරිසයනපිට්ඨෙ නිබ්බත්ති සරීරං සුමනදාමවණ්ණං මහන්තං අහොසි. සො තං දිස්වා විප්පටිසාරී හුත්වා මයා කතකුසලනිස්සන්දෙන ඡසු කාමසග්ගෙසු ඉස්සරියං කොට්ඨෙ පටිසාමිතං ධඤ්ඤං විය අහොසි. ස්වාහං ඉමිස්සා තිරච්ඡානයොනියං පටිසන්ධිං ගණ්හිං කිං මෙ ජීවිතෙනාති මරණචිත්තං උප්පාදෙසි.

අථ නං සුමනා නාම නාගමාණවිකා දිස්වා මහානුභාවො සත්තො නිබ්බත්තො භවිස්සතීති සෙසමාණවිකානං සඤ්ඤමදාසි. සබ්බා නානා තූරියහත්ථා ආගන්ත්වා තස්ස උපහාරං කරිංසු. තස්ස තං නාගභවනං සක්කභවනං විය අහොසි. මරණචිත්තං පටිප්පස්සම්භි සප්පසරීරං විජහිත්වා සබ්බාලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතො සයනපිට්ඨෙ නිසීදි.

අථස්ස තතො පට්ඨාය යසො මහා අහොසි. සො තත්ථ නාගරජ්ජං කාරෙන්තො අපරභාගෙ විප්පටිසාරී හුත්වා කිමෙම ඉමාය තිරච්ඡාන යොනියා උපොසථවාසං වසිත්වා ඉතො මුච්චිත්වා මනුස්සපථං ගන්ත්වා සච්චානි පටිවිජ්ඣිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සාමීති චින්තෙත්වා තතො පට්ඨාය තස්මිංයෙව පාසාදෙ උපොසථකම්මං කරොති. අලඞ්කතනාග මාණවිකා තස්ස සන්තිකං ගච්ඡන්ති යෙභුය්‍යෙන සීලං භිජ්ජති. සො තතො පට්ඨාය පාසාදා නික්ඛමිත්වා උය්‍යානං ගච්ඡති. තත්‍රාපි ගච්ඡන්ති උපොසථො භිජ්ජතෙව. සො චින්තෙසි මයා ඉතො නාගභවනා නික්ඛ මිත්වා මනුස්සලොකං ගන්ත්වා උපොසථවාසං වසිතුං වට්ටතීති.

සො තතො පට්ඨාය උපොසථදිවසෙසු නාගභවනා නික්ඛමිත්වා එකස්ස පච්චන්තගාමස්ස අවිදූරෙ වම්මිකමත්ථකෙ මම චම්මාදීහි අත්ථිකා චම්මාදීනි ගණ්හන්තු මං කීළාසප්පං වා කාතුකාමා කීළාසප්පං කරොන්තූති සරීරං දානමුඛෙ විස්සජ්ජෙත්වා භොගෙ ආභුජිත්වා නිපන්නො උපොසථවාසං වසති මහාමග්ගෙන ගච්ඡන්තා ච ආගච්ඡන්තා ච තං දිස්වා ගන්ධාදීහි පූජෙත්වා පක්කමන්ති පච්චන්තගාමවාසිනො මහා නුභාවො නාගරාජාති තස්ස උපරි මණ්ඩපං කරිත්වා සමන්තා වාලුකං ඔකිරිත්වා ගන්ධාදීහි පූජයිංසු.

තතො පට්ඨාය මනුස්සා මහාසත්තෙ පසීදිත්වා පූජං කත්වා පුත්තං පත්ථෙන්ති මහාසත්තොපි උපොසථකම්මං කරොන්තො චාතුද්දසීපණ්ණ රසීසු වම්මිකමත්ථකෙ නිපජ්ජිත්වා පාටිපදෙ නාගභවනං ගච්ඡති තස්සෙවං උපොසථං කරොන්තස්ස අද්ධා වීතිවත්තො එකදිවසං සුමනා අග්ගමහෙසී ආහ. දෙව ත්වං මනුස්සලොකං ගන්ත්වා උපොසථං උපවසසි. මනුස්සලොකො ච සාසඞ්කො සප්පටිභයො සචෙ තෙ භයං උප්පජ්ජෙය්‍ය අථ මයං යෙන නිමිත්තෙන ජානෙය්‍යාම තං නො ආචික්ඛාති. අථ නං මහාසත්තො මඞ්ගලපොක්ඛරණියා තීරං නෙත්වා සචෙ මං භද්දෙ කොචි පහරිත්වා කිලමෙස්සති ඉමිස්සා පොක්ඛරණියා උදකං ආවිලං භවිස්සති සචෙ සුපණ්ණො ගහෙස්සති උදකං පක්කට්ඨිස්සති සචෙ අහිගුණ්ඨිකො ගණ්හිස්සති උදකං ලොහිතවණ්ණං භවිස්සතීති එවං තස්සා තීණි නිමිත්තානි ආචික්ඛිත්වා චාතුද්දසඋපොසථං අධිට්ඨාය සො නාගභවනා නික්ඛමිත්වා තත්ථ ගන්ත්වා වම්මිකමත්ථකෙ නිපජ්ජි සරීරසොභාය වම්මිකං සොභයමානො සරීරං හිස්ස රජතදාමං විය සෙතං අහොසි. මත්ථකො රත්තකම්බලහෙණ්ඩුකො විය ඉමස්මිං පන ජාතකෙ බොධි සත්තස්ස සරීරං නඞ්ගලසීසප්පමාණං අහොසි. භූරිදත්තජාතකෙ ඌරුප්පමාණං සඞ්ඛපාලජාතකෙ එකදොණිකනාවප්පමාණං.

තදා එකො බාරාණසීවාසී මාණවො තක්කසිලං ගන්ත්වා දිසාපා මොක්ඛස්ස ආචරියස්ස සන්තිකෙ ආලම්බායනමන්තං උග්ගණ්හිත්වා තෙන මග්ගෙන අත්තනො ගෙහං ගච්ඡන්තො මහාසත්තං දිස්වා ඉමං සප්පං ගහෙත්වා ගාමනිගමරාජධානීසු කීළාපෙන්තො ධනං උප්පාදෙස්සා මීති චින්තෙත්වා දිබ්බොසධානි ගහෙත්වා දිබ්බමන්තං පරිවත්තෙත්වා

තස්ස සන්තිකං අගමාසි. දිබ්බමන්තං සුතකාලතො පට්ඨාය මහාසත්තස්ස කණ්ණෙසු තත්තසලාකප්පවෙසකාලො විය ජාතො මත්ථකො සිඛරෙන අභිමත්ථියමානො විය ජාතො සො කො නු ඛො එසොති භොගන්තරතො සීසං උක්ඛිපිත්වා ඔලොකෙන්තො අහිගුණ්ඨිකං දිස්වා චින්තෙසි. මම විසං මහන්තං සචෙහං කුජ්ඣිත්වා නාසාවාතං විස්සජ්ජෙස්සාමි එතස්ස සරීරං භුසමුට්ඨි විය විප්පකිරිස්සති. අථ මෙ සීලං ඛණ්ඩං භවිස්සති න තං ඔලොකෙස්සාමීති.

සො අක්ඛීනි නිම්මීලෙත්වා සීසං භොගන්තරෙ ඨපෙසි. අහිගුණ්ඨික බ්‍රාහ්මණො ඔසධං ඛාදිත්වා මන්තං පරිවත්තෙත්වා ඛෙළං මහාසත්තස්ස සරීරෙ ඔපි. ඔසධානඤ්ච මන්තස්සචානුභාවෙන ඛෙළෙන ඵුට්ඨ ඵුට්ඨට්ඨානෙ ඵොටානං උට්ඨානකාලො විය ජාතො. අථ නං සො නඞ්ගුට්ඨෙ ගහෙත්වා කඩ්ඪිත්වා දීඝතො නිපජ්ජාපෙත්වා අජපදෙන දණ්ඩෙන උප්පීළෙත්වා දුබ්බලංකත්වා සීසං දළ්හං ගහෙත්වා නිප්පීළෙසි මහාසත්තො මුඛං විවරි. අථස්ස මුඛෙ ඛෙළං ඔපිත්වා ඔසධමන්තං කත්වා දන්තෙ භින්දි මුඛං ලොහිතස්ස පූරි මහාසත්තො සීලභෙදභයෙන එව රූපං දුක්ඛං අධිවාසෙන්තො අක්ඛීනි උම්මීලෙත්වා ඔලොකනමත්තම්පි න කරි.

සොපි නාගරාජානං දුබ්බලං කරිස්සාමීති නඞ්ගුට්ඨතො පට්ඨාය අට්ඨීනි චුණ්ණයමානො විය සකලසරීරං මද්දිත්වා පට්ටකාවෙඨනන්නාම වෙඨෙසි තන්තමජ්ජිතන්නාම මජ්ජි නඞ්ගුට්ඨෙ ගහෙත්වා දුස්සපොථිමන්නාම පොථෙසි. මහාසත්තස්ස සකලසරීරංලොහිතමක්ඛිතං අහොසි. මහාවෙදනං අධිවාසෙසි අථස්ස දුබ්බලභාවං ඤත්වා වල්ලීහි පෙළං කරිත්වා තත්ථ නං පක්ඛිපිත්වා පච්චන්තගාමං නෙත්වා මහාජනමජ්ඣෙ කීළාපෙසි නීලාදිසු වණ්ණෙසු වට්ටචතුරස්සාදිසු සණ්ඨානෙසු අණුංථූලාදිසු පමාණෙසු යං යං බ්‍රාහ්මණො ඉච්ඡති මහාසත්තො තං තදෙව කත්වා නච්චති ඵණසතම්පි ඵණසහස්සම්පි කරොතියෙව මහාජනො පසීදිත්වා බහුං ධනමදාසි. එකදිවසමෙව කහාපණසහස්සං සහස්සග්ඝනකෙච පරික්ඛාරෙ ලභි.

බ්‍රාහ්මණො ආදිතොව සහස්සං ලභිත්වා විස්සජ්ජෙස්සාමීති චින්තෙසි. තං පන ධනං ලභිත්වා පච්චන්තගාමෙයෙව තාව මෙ එත්තකං ධනං ලද්ධං රජරජමහාමච්චානං සන්තිකෙ බහුං ලභිස්සාමීති සකටඤ්ච සුඛයානඤ්ච ගහෙත්වා සකටෙ පරික්ඛාරෙ ඨපෙත්වා සුඛයානකෙ නිසින්නො මහන්තෙන පරිවාරෙන මහාසත්තං ගාමනිගමාදිසු කීළාපෙන්තො බාරාණසියං උග්ගසෙනරඤ්ඤො කීළාපෙත්වා විස්සජ්ජෙස්සාමීති අගමාසි. සො මණ්ඩූකෙ මාරෙත්වා නාගරඤ්ඤො දෙති නාගරාජා පුනප්පුනෙස මං නිස්සාය මාරෙස්සතීති න ඛාදති. අථස්ස මධුලාජෙ අදාසි මහාසත්තො සචාහං ගොචරං ගණ්හිස්සාමි අන්තොපෙළායෙව මරණං භවිස්සතීති තෙපි න ඛාදති.

බ්‍රාහ්මණො මාසමත්තෙන බාරාණසිං පත්වා ද්වාරගාමකෙසු කීළාපෙන්තො බහුං ධනං ලභි රාජාපි තං පක්කොසාපෙත්වා අම්හාකං කීළාපෙහීති ආහ. සාධු දෙව ස්වෙ පණ්ණරසෙ තුම්හාකං කීළාපෙස්සාමීති රාජා ස්වෙ නාගරාජා රාජඞ්ගණෙ නච්චිස්සති. මහාජනො සන්නිපතිත්වා පස්සතූති භෙරිං චරාපෙත්වා පුන දිවසෙ රාජඞ්ගණං අලඞ්කාරාපෙත්වා බ්‍රාහ්මණං පක්කොසාපෙසි. සො රතනපෙළාය මහාසත්තං නෙත්වා විචිත්තත්ථරෙ පෙළං ඨපෙත්වා නිසීදි. රාජාපි පාසාදා ඔරුය්හ මහාජන පරිවුතො රාජාසනෙ නිසීදි. බ්‍රාහ්මණො මහාසත්තං නීහරිත්වා නච්චාපෙසි. මහාජනො සකභාවෙන ඨාතුං න සක්කොති චෙළුක්ඛෙප සහස්සානි වත්තන්ති බොධිසත්තස්ස උපරි සත්තරතනවස්සං වස්සති තස්ස ගහිතස්ස මාසො සම්පූරි එත්තකං කාලං නිරාහාරොව අහොසි. සුමනා අතිචිරායති මෙ පියසාමිකො ඉදානිස්ස ඉධ අනාගච්ඡන්තස්ස මාසො සම්පුණ්ණො කින්නු ඛො කාරණන්ති ගන්ත්වා පොක්ඛරණිං ඔලොකෙන්තී ලොහිතවණ්ණං උදකං දිස්වා අහිගුණ්ඨිකෙන ගහිතො භවිස්සතීති ඤත්වා නාගභවනතො නික්ඛමිත්වා වම්මිකසන්තිකං ගන්ත්වා මහාසත්තස්ස ගහිතට්ඨානඤ්ච කිලමිතට්ඨානඤ්ච දිස්වා රොදිත්වා කන්දිත්වා පච්චන්තගාමං ගන්ත්වා පුච්ඡිත්වා තං පවත්තිං සුත්වා බාරාණසිං ගන්ත්වා රාජඞ්ගණෙ පරිසමජ්ඣෙ ආකාසෙ රොදමානා අට්ඨාසි.

මහාසත්තො නච්චන්තොව ආකාසං ඔලොකෙන්තො තං දිස්වා ලජ්ජිතො පෙළං පවිසිත්වා නිපජ්ජි. රාජා තස්ස පෙළං පවිට්ඨකාලෙ කින්නු ඛො කාරණන්ති ඉතො චිතො ච ඔලොකෙන්තො තං ආකාසෙ ඨිතං දිස්වා පඨමං ගාථමාහ.

> කා නු විජ්ජුරිවාභාසි ඔසධී විය තාරකා,
> දෙවතානුසි ගන්ධබ්බී න තං මඤ්ඤාමි මානුසින්ති.

තත්ථ න තං මඤ්ඤාමි මානුසින්ති අහං තං මානුසීති න මඤ්ඤාමි. තයා එකාය දෙවතාය ගන්ධබ්බියා වා භවිතුං වට්ටතීති වදති. ඉදානි තෙසං වචනපටිවචනගාථායො හොන්ති.

> නම්හි දෙවී න ගන්ධබ්බී න මහාරාජ මානුසී,
> නාගකඤ්ඤම්හි භද්දන්තෙ අත්ථෙනම්හි ඉධාගතා.

> විබ්භන්තචිත්තා කුපිතින්ද්‍රියාසි
> නෙත්තෙහි තෙ වාරිගණා සවන්ති,
> කින්තෙ නට්ඨං කිම්පන පත්ථයානා
> ඉධාගතා නාරි තදිඞ්ඝ බ්‍රූහි.

> යමුග්ගතෙජො උරගොති චාහු
> නාගොති තං ආහු ජනා ජනින්ද,
> තමග්ගහී පුරිසො ජීවිකත්ථො
> තං බන්ධනා මුඤ්ච පතී මමෙසො.

කථංන්වයං බලවිරියූපපන්නො
හත්ථත්ථමාගඤ්ඡි වණිබ්බකස්ස,
අක්ඛාහි මෙ නාගකඤ්ඤෙ තමත්ථං
කථං විජානෙමු ගහීතනාගං.

නගරම්පි නාගො භස්මං කරෙය්‍ය
තථාහි සො බලවිරියූපපන්නො,
ධම්මඤ්ච නාගො අපචායමානො
තස්මා පරක්කම්ම තපො කරෙතීති.

තත්ථ **අත්ථෙනමඤ්ඤීති** අහං එතං කාරණං පටිච්ච ඉධාගතා. **කුපිතින්ද්‍රියාති** කිලන්තින්ද්‍රියා. **වාරිගය්හාති** අසුඛිතදුක්ඛිතා. **උරගොති චාහූති** උරගොති චායං මහාජනො කථෙසි. **පුරිසොති** අයං පුරිසො තං නාගරාජානං ජීවිකත්ථාය අග්ගහෙසි. **වණිබ්බකස්සාති** ඉමස්ස **වණිබ්බක**පුරිසස්ස කථන්නු එස මහානුභාවො සමානො හත්ථත්ථං **ආගතොති** පුච්ඡති. **ධම්මඤ්චාති** පඤ්චසීලධම්මං උපොසථවාසධම්මඤ්ච ගරුං කරොන්තො විහරති. තස්මා ඉමිනා පුරිසෙන ගහිතොපි සචාහං **ඉමස්ස** උපරි නාසාවාතං විස්සජ්ජෙස්සාමි භස්මමුට්ඨිවිය විකිරිස්සති එවං මෙ **සීලං භිජ්ජිස්සතීති** සීලභෙදභයා **පරක්කම්ම** තං දුක්ඛං අධිවාසෙත්වා **තපොකරෙති** විරියමෙව කරෙතීති ආහ. රාජා කහං පනෙසො ඉමිනා ගහිතොති පුච්ඡි. අථස්ස සා ආචික්ඛන්තී–

චාතුද්දසිං පණ්ණරසිඤ්ච රාජ
චතුප්පථෙ සම්මති නාගරාජා,
තමග්ගහී පුරිසො ජීවිකත්ථො
තං බන්ධනා මුඤ්ච පතී මමෙසොති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **චතුප්පථෙති** චතුක්කම්මග්ගස්ස ආසන්නට්ඨානෙ **එකස්මිං වම්මිකෙ** චතුරඞ්ගසමන්නාගතං අධිට්ඨානං අධිට්ඨහිත්වා උපොසථවාසං **වසන්තො** නිපජ්ජතීති **අත්ථො. බන්ධනාති** තං එවං ධම්මිකං ගුණවන්තං නාගරාජානං **එතස්ස** ධනං **දත්වා** පෙළාබන්ධනා පමුඤ්ච.

එවඤ්ච පන වත්වා පුනපි යාචන්තී ද්වෙ ගාථා අභාසි.

සොළසිත්ථි සහස්සානි ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා,
වාරිගෙහසයා නාරී තාපි තං සරණඞ්ගතා.

ධම්මෙන මොචෙහි අසාහසෙන
ගාමෙන නික්ඛෙන ගවං සතෙන,
ඔස්සට්ඨකායො උරගො චරාතු
පුඤ්ඤත්ථිකො මුච්චතු බන්ධනස්මාති.

තත්ථ **සොළසාති** මා ත්වං **එස** යො වා සො වා දලිද්දනාගොති **මඤ්ඤිත්ථ එතස්සහි එත්තිකා සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතා** ඉත්ථියොව **සෙසා සම්පත්ති අපරිමාණාති** දස්සෙති. **වාරිගෙහසයාති** උදකමජ්දතං උදකගබ්භං ගන්ත්වා තත්ථ සයනසීලා. **ඔස්සට්ඨකායොති** නිස්සට්ඨකායො හුත්වා**. චරාතූති** චරතු.

අථ තං රාජා තිස්සො ගාථා අභාසි.

ධම්මෙන මොචෙමි අසාහසෙන
ගාමෙන නික්ඛෙන ගවංසතෙන,
ඔස්සට්ඨකායො උරගො චරතු
පුඤ්ඤත්ථිකො මුච්චතු බන්ධනස්මා.

දම්මි නික්ඛසතං ලුද්ද ථූල්ලඤ්ච මණිකුණ්ඩලං,
චතුස්සදං ච පල්ලඞ්කං උමාපුප්ඵසිරිනිභං.

ද්වෙ ච සාදිසියො භරියා උසභඤ්ච ගවං සතං,
ඔස්සට්ඨකායො උරගො චරතු
පුඤ්ඤත්ථිකො මුච්චතු බන්ධනස්මාති.

තත්ථ ලුද්දාති රාජා උරගං මොචෙතුං අභිගුණසිකං ආමන්තෙත්වා තස්ස දාතබ්බං දෙය්‍යධම්මං දස්සෙන්තො එවමාහ. ගාථාපන හෙට්ඨා වුත්තත්ථායෙව. අථ නං ලුද්දො ආහ.

විනාපි දානා තව වචනං ජනින්ද
මුඤ්චෙමු නං උරගං බන්ධනස්මා,
ඔස්සට්ඨකායො උරගො චරතු
පුඤ්ඤත්ථිකො මුච්චතු බන්ධනස්මාති.

තත්ථ තව වචනන්ති මහාරාජ විනාපි දානෙන තව වචනමෙව අම්හාකං ගරු. මුඤ්චෙමු නන්ති මුඤ්චිස්සාමි එතන්ති වදති.

එවඤ්ච පන වත්වා මහාසත්තං පෙළාතො නීහරි. නාගරාජා නික්ඛමිත්වා පුප්ඵන්තරං පවිසිත්වා තං අත්තභාවං විජහිත්වා මාණවකවණ්ණෙන අලඞ්කතසරීරො පථවිං භින්දන්තො විය නික්ඛමිත්වා අට්ඨාසි. සුමනා ආකාසා ඔතරිත්වා තස්ස සන්තිකෙ ඨිතා. නාගරාජා අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ රාජානං නමස්සමානො අට්ඨාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

මුත්තො චම්පෙය්‍යකො නාගො රාජානං එතදබ්‍රවි,
නමො තෙ කාසිරාජත්ථු නමො තෙ කාසිවඩ්ඪන.
අඤ්ජලිං තෙ පග්ගණ්හාමි පස්සෙය්‍යං මෙ නිවෙසනං.

අද්ධා හි දුබ්බිස්සසමෙතමාහු
යං මානුසො විස්සසෙ අමානුසම්හි;
සචෙ ච මං යාචසි එතමත්ථං
දක්ඛෙමු තෙ නාග නිවෙසනානීති.

තත්ථ පස්සෙය්‍යං මෙ නිවෙසනන්ති මම නිවෙසනං චම්පෙය්‍යනාගභවනං රමණීයං පස්සිතබ්බයුත්තකං තං තෙ අහං දස්සෙතුකාමො තං සබලවාහනො ආගන්ත්වා පස්ස නරින්දාති වදති. දුබ්බිස්සසන්ති දුබ්බිස්සසනීයං. සචෙ චාති සචෙ මං යාචසි පස්සෙය්‍යාම තෙ නිවෙසනානි අපිච ඛො පන තං න සද්දහාමීති වදති.

අථ නං සද්දහාපෙතුං සපථං කරොන්තො මහාසත්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

සච්චෙහි වාතො ගිරිමාවහෙය්‍ය
චන්දො ච සුරියො ච ඡමාපතෙය්‍යුං,
සබ්බා ච නජ්ජො පටිසොතං වජෙය්‍යුං
න ත්වෙවහං රාජ මුසා භණෙය්‍යං.

නභං ඵලෙය්‍ය උදධීපි සුස්සෙ
සංවට්ටයං භූතධරා වසුන්ධරා
සිලුච්චයො මෙරු සමූලමුබ්බහෙ
නත්වෙවහං රාජ මුසා භණෙය්‍යන්ති.

තත්‍ථ **සංවට්ටයං භූතධරා වසුන්ධරාති** අයං භූතධරාති ච වසුන්ධරාති ච සඞ්ඛං ගතා මහාපඨවී කිලඤ්ජංවිය සංවට්ටෙය්‍ය. **සමූලමුබ්බහෙති** එවං මහා සිනෙරුපබ්බතො සමූලො උට්ඨාය පුරාණපණ්ණං විය ආකාසෙ පක්ඛන්දෙය්‍ය. සො මහාසත්තෙන එවං වුත්තෙපි අසද්දහන්තො–

අද්ධාහි දුක්ඛිස්සසමෙතමාහු
යං මානුසො විස්සසෙ අමානුසම්හි,
සචෙ ච මං යාචසි එත්තමත්‍ථං
දස්සෙමු තෙ නාග නිවෙසනානීති.

පුනපි තමෙව ගාථං වත්‍වා ත්වං මයා කතගුණං ජානිතුං අරහසි සද්දහිතුං පන යුත්තභාවං වා අයුත්තභාවං වා අහං ජානිස්සාමීති පකාසෙන්තො ඉතරං ගාථමාහ.

තුම්හෙහ බොන්ති ඝොරවිසා උළාරා
මහාතෙජා ඛිප්පකොපී ච හොථ,
මම කාරණා බන්ධනස්මා පමුත්තො
අරහසි නො ජානිතායෙ කතානීති.

තත්‍ථ **උළාරාති** උළාරවිසා. **ජානිතායෙති** ජානිතුං.

අථ නං සද්දහාපෙතුං පුන සපථං කරොන්තො මහාසත්තො–

සො පච්චතං නිරයෙ ඝොරරූපෙ
මා කායිකං සාතමලත්‍ථ කිඤ්චි,
පෙළාය බද්ධො මරණං උපෙතු
යො තාදිසං කම්ම කතං න ජානෙති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ **පච්චතන්ති** පච්චතු. **කම්මකතන්ති** කතකම්මං. එවං ගුණකාරකං තුම්හාදිසං යො න ජානාති සො එවරූපො හොතූති වදති. අථස්ස රාජා සද්දහිත්‍වා ථුතිමකාසි.

සච්චප්පටිඤ්ඤා තව මෙස හොතු
අක්කොධනො හොහි අනුපනාහී,
සබ්බඤ්ච තෙ නාගකුලං සුපණ්ණා
අග්ගිංව ගිම්හාසු විවජ්ජයන්තූති.

තත්ථ **තව මෙස හොතූති** තව එසා පටිඤ්ඤා සච්චා හොතු. **අග්ගිංව ගිම්හාසු විවජ්ජයන්තූති** යථා මනුස්සා ගිම්හකාලෙ සන්තාපං අනිච්ඡන්තා ජලමානං අග්ගිං විවජ්ජෙන්ති එවං විවජ්ජෙන්තු දූරතොව පරිහරන්තු. මහාසත්තොපි රඤ්ඤො ථුතිං කරොන්තො ඉතරං ගාථමාහ.

අනුකම්පසී නාගකුලං ජනින්ද
මාතා යථා සුප්පියං එකපුත්තං,
අහඤ්ච තෙ නාගකුලෙන සද්ධිං
කාහාමි වෙය්‍යාවටිකං උළාරන්ති.

තං සුත්වා රාජා නාගභවනං ගන්තුකාමො සෙනං ගමණසජ්ජං කාතුං ආණාපෙන්තො–

යොජෙන්තු වෙ රාජරථෙ සුචිත්තෙ
කම්බොජකෙ අස්සතරෙ සුදන්තෙ,
නාගෙච යොජෙන්තු සුවණ්ණකප්පනෙ
දක්ඛෙමු නාගස්ස නිවෙසනානීති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **කම්බොජකෙ අස්සතරෙ සුදන්තෙති** සුසික්ඛිතෙ කම්බොජරට්ඨසම්භවෙ අස්සතරෙ යොජෙන්තු.

ඉතරා අභිසම්බුද්ධ ගාථා.

භෙරීමුදිඞ්ගා පණවා ච සඞ්ඛා
ආවජ්ජිසුං උග්ගසෙනස්ස රඤ්ඤො,
පායාසි රාජා බහුසොභමානො
පුරක්ඛතො නාරිගණස්ස මජ්ඣෙති.

තත්ථ **බහුසොභමානොති** නික්ඛමෙව බාරාණසීරාජා සොළසහි නාරිසහස්සෙහි පුරක්ඛතපරිවාරිතො තස්ස නාරිගණස්ස මජ්ඣෙ බාරාණසිතො නාගභවනං ගච්ඡන්තො අතිවිය සොභමානො පායාසි.

තස්ස නගරා නික්ඛන්තකාලෙයෙව මහාසත්තො අත්තනො ආනුභාවෙන නාගභවනෙ සබ්බරතනමයං පාකාරඤ්ච ද්වාරට්ටාලකෙච දිස්සමානරූපෙ කත්වා නාගභවනගමණමග්ගං අලඞ්කතපටියත්තං මාපෙසි. රාජා සපරිසො තෙන මග්ගෙන නාගභවනං පවිසිත්වා රමණීයං භූමිභාගඤ්ච පාසාදෙ ච අද්දස. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා–

සුවණ්ණචිත්තකං භූමිං අද්දක්ඛි කාසිවඩ්ඪනො,
සොවණ්ණයෙ ච පාසාදෙ වෙළුරියඵලකත්ථතෙ.

ස රාජා පාවිසි ව්‍යම්හං චම්පෙය්‍යස්ස නිවෙසනං,
ආදිච්චවණ්ණූපනිභං කංසවිජ්ජුපභස්සරං.

නානාරුක්ඛෙහි සඤ්ඡන්නං නානාගන්ධසමෙරිතං,
සො පාවෙක්ඛි කාසිරාජා චම්පෙය්‍යස්ස නිවෙසනං.

පවිට්ඨම්හි කාසිරඤ්ඤෙ චම්පෙය්‍යස්ස නිවෙසනං,
දිබ්බා තුරියා වජ්ජිංසු නාගකඤ්ඤා ච නච්චයුං.

තං නාගකඤ්ඤා චරිතං ගණෙන
අන්වාරුහී කාසිරාජා පසන්නො,
නිසීදි සොවණ්ණමයම්හි පීඨෙ
සාපස්සයෙ චන්දනසාරලිත්තෙති.

ආහ.

තත්ථ **සුවණ්ණචිතකං** ති සුවණ්ණවාලුකාය සන්ථතං. **ව්‍යම්හං** ති අලඞ්කතනාගභවනං. **චම්පෙය්‍යස්සා** ති නාගභවනං පවිසිත්වා චම්පෙය්‍ය නාගරාජස්ස නිවෙසනං පාවිසි. **කංසවිජ්ජුපභස්සරං** ති මෙඝමුඛෙ සඤ්චරණසුවණ්ණවිජ්ජු විය ඔභාසමානං. **නානාගන්ධසමෙරිතං** ති නානාවිධෙහි දිබ්බගන්ධෙහි අනුසඤ්චරිතං. **චරිතං ගණෙනා** ති තං **නිවෙසනං** නාගකඤ්ඤානං ගණෙන චරිතං අනුසඤ්චරිතං. **සාරලිත්තෙ** ති **දිබ්බසාරචන්දනෙන අනුලිත්තෙ.**

තත්ථ නිසින්නමත්තස්සෙව චස්ස නානග්ගරසං දිබ්බභොජනං උපනාමෙසුං. තථා සොළසන්නං ඉත්ථිසහස්සානං සෙසපරිසාය ච. සො සත්තාහමත්තං සපරිසො දිබ්බන්නපානාදීනි පරිභුඤ්ජිත්වා දිබ්බෙහි කාමගුණෙහි අභිරමිත්වා සුඛසයනෙ නිසින්නො මහාසත්තස්ස යසං වණ්ණෙත්වා නාගරාජ ත්වං එවරූපං සම්පත්තිං පහාය මනුස්සලොකෙ වම්මිකමත්ථකෙ නිපජ්ජිත්වා කස්මා උපොසථවාසං වසීති පුච්ඡි. සො පිස්ස කථෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

සො තත්ථ භුත්වා ච අථො රමිත්වා
චම්පෙය්‍යකං කාසිරාජා අවොච,
විමානසෙට්ඨානි ඉමානි තුය්හං
ආදිච්චවණ්ණානි පභස්සරානි,
නෙතාදිසං අත්ථි මනුස්සලොකෙ
කිමත්ථියං නාග තපො කරෙසි.

තා කම්බුකායූරධරා සුවත්ථා
වට්ටඞ්ගුලී තම්බතලූපපන්නා,
පග්ගය්හ පායෙන්ති අනොමවණ්ණා,
නෙතාදිසං අත්ථි මනුස්සලොකෙ
කිමත්ථියං නාග තපොකරෙසි.

තපෙජාව තෙමා පුථුලොමමච්ඡා
ආටාසකූතනාභිරුදා සුතිත්ථා,
තෙතාදිසං අත්‍ථි මනුස්සලොකෙ
කිමත්‍ථියං නාග තපො කරෙසි.

කොඤ්චා මයූරා දිවියා ච හංසා
වග්ගුස්සරා කොකිලා සම්පතන්ති,
තෙතාදිසං අත්‍ථි මනුස්සලොකෙ
කිමත්‍ථියං නාග තපො කරෙසි.

අම්බාච සාලා තිලකාච ජම්බුයො
උද්දාලකා පාටලියොච ඵුල්ලා,
තෙතාදිසං අත්‍ථි මනුස්සලොකෙ
කිමත්‍ථියං නාග තපො කරෙසි.

ඉමාච තෙ පොක්ඛරඤ්ඤො සමන්තතො
දිබ්‍යාච ගන්ධා සතතං සම්පතන්ති,
තෙතාදිසං අත්‍ථි මනුස්සලොකෙ
කිමත්‍ථියං නාග තපො කරෙසි.

න පුත්තහෙතු න ධනස්ස හෙතු
න ආයුනො චාපි ජනින්ද හෙතු,
මනුස්සයොනිං අභිපත්‍ථයානො
තස්මා පරක්කම්ම තපො කරෙමීති.

තත්‍ථ **නාති** සොළසසහස්සා නාගකඤ්ඤා සන්ධායාහ. **කම්බුකායූරධරාති** සුවණ්ණාභරණධරා. **වට්ටඞ්ගුලීති** පවාළඞ්කුරසදිසවට්ටඞ්ගුලී. **තම්බතලූපපන්නාති** අභිරත්තෙහි හත්‍ථපාදතලෙහි සමන්නාගතා. **පායෙන්තීති** දිබ්බපානං උක්ඛිපිත්වා තං පායෙන්ති. **පුථුලොමමච්ඡාති** පුථුලපත්තෙහි නානාමච්ඡෙහි සමන්නාගතා. **ආටාසකූනාභිරුදාති** ආටාසඞ්ඛාතෙහි සකුණෙහි අභිරුදා. **සුතිත්ථාති** සුන්දරතිත්ථා. **දිවියාච හංසාති** දිබ්බහංසාච. **සම්පතන්තීති** මනුඤ්ඤරවං රවන්තා රුක්ඛතො රුක්ඛං සම්පතන්ති. **දිබ්බාච ගන්ධාති** තාසු පොක්ඛරණීසු සතතං දිබ්බගන්ධා වායන්ති. **අභිපත්‍ථයානොති** පත්‍ථයන්තො විචරාමි. **තස්මාති** තෙන කාරණෙන **පරක්කම්ම** විරියං පග්ගහෙත්වා **තපො කරෙමි** උපොසථං උපවසාමීති. එවං වුත්තෙ රාජා—

ත්වං ලොහිතක්ඛො විහතන්තරංසො
අලඞ්කතො කප්පිතකෙසමස්සු,
සුරොසිතො ලොහිතචන්දනෙන
ගන්ධබ්බරාජාව දිසා පභාසසි.

දෙවිද්ධිපත්තොසි මහානුභාවො
සබ්බෙහි කාමෙහි සමඞ්ගිභූතො,
පුච්ඡාමි තං නාගරාජෙතමත්‍ථං
සෙය්‍යො ඉතො කෙන මනුස්සලොකොති.

තත්‍ථ සුරෙසිනොති සුවිලිතෙනා.

අථස්ස ආචික්ඛන්තො නාගරාජා ආහ.

ජතිඤද නාඤ්ඤත්‍ර මනුස්සලොකා
සුද්ධීව සංවිජ්ජති සංයමො ච,
අහඤ්ච ලද්ධාන මනුස්සයොනිං
කාහාමි ජාතිමරණස්ස අන්තන්ති.

තත්‍ථ සුද්ධීවාති මහාරාජ අඤ්ඤත්‍ර මනුස්සලොකා අමතමහානිබ්බාණසඞ්ඛාතා සුද්ධි වා සීලසංයමො වා නත්‍ථි. **අන්තන්ති** මනුස්සයොනිං ලද්ධා ජාතිමරණස්ස අන්තං කරිස්සාමීති තපො කරෙමි.

තං සුත්වා රාජා–

අද්ධා හවෙ සෙවිතබ්බා සපඤ්ඤා
බහුස්සුතා යෙ බහුඨානචින්තිනො,
නාරියො ච දිස්වාන තවඤ්ච නාග
කාහාමි පුඤ්ඤානි අනප්පකානීති.

ආහ.

තත්‍ථ නාරියොචාති ඉමා තව නාගකඤ්ඤා ච තවඤ්ච දිස්වා බහූනි පුඤ්ඤානි කරිස්සාමීති වදති. අථ නං නාගරාජා–

අද්ධා හවෙ සෙවිතබ්බා සපඤ්ඤා
බහුස්සුතා යෙ බහුඨානචින්තිනො,
නාරියො ච දිස්වාන මමඤ්ච රාජ
කරෙහි පුඤ්ඤානි අනප්පකානීති.

ආහ.

තත්‍ථ කරොහීති කරෙය්‍යාසි මහාරාජ.

එවං වුත්තෙ උග්ගසෙනො ගන්තුකාමො හුත්වා නාගරාජ චිරං වසිම්හා ගමිස්සාමාති ආපුච්ඡි. අථ නං මහාසත්තො තෙනහි මහාරාජ යාවදිච්ඡකං ධනං ගණ්හාහීති ධනං දස්සෙන්තො–

ඉදඤ්ච මෙ ජාතරූපං පහූතං
රාසී සුවණ්ණස්ස ච තාලමත්තා,
ඉතො හරිත්වා සොවණ්ණඝරානි කාරය
රූපියස්ස ච පාකාරං කරොන්තු.

මුත්තානඤ්ච වාහසහස්සානි පඤ්ච
වෙළුරියමිස්සානි ඉතො හරිත්වා,
අන්තෙපුරෙ භූමියං සන්ථරන්තු
නික්කද්දමා හෙහිති නීරජා ච.

එතාදිසං ආවස රාජසෙට්ඨ
විමානසෙට්ඨං බහුසොභමානං,
බාරාණසිං නගරං ඉද්ධපීතං
රජ්ජඤ්ච කාරෙහි අනොමපඤ්ඤාති.

තත්ථ **රාසීති** තෙසු තෙසු ඨානෙසු තාලප්පමාණරාසයො. **සොවණ්ණඝරානීති** සුවණ්ණගෙහානි. **නික්කද්දමාති** එවං තෙ අන්තෙපුරෙ භූමි නික්කද්දමා ච නීරජා ච භවිස්සති. **එතාදිසන්ති** එවරූපං සුවණ්ණමයං රජතපාකාරං මුත්තාවෙළුරියසන්ථතභූමිභාගං. **පීතන්ති** පීතං තං බාරාණසීනගරස්ස ආවස. **අනොමපඤ්ඤාති** අලාමකපඤ්ඤ.

රාජා තස්ස කථං සුත්වා අධිවාසෙසි. අථ මහාසත්තො නාගභවනෙ භෙරිං චරාපෙසි සබ්බා රාජපරිසා යාවදිච්ඡකං හිරඤ්ඤසුවණ්ණාදිකං ධනං ගණ්හන්තූති. රඤ්ඤො ච අනෙකෙහි සකටසතෙහි ධනං පෙසෙසි. තදා රාජා මහන්තෙන යසෙන නාගභවනා නික්ඛමිත්වා බාරාණසිමෙව ගතො. තතො පට්ඨාය කිර ජම්බුදීපතලං සහිරඤ්ඤං ජාතං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං පොරාණකපණ්ඩිතා නාගසම්පත්තිං පහාය උපොසථවාසං වසිංසූති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා අහිගුණ්ඩිකො දෙවදත්තො අහොසි. සුමනා රාහුලමාතා. උග්ගසෙනො සාරිපුත්තො. චම්පෙය්‍යනාගරාජා අහමෙවාති.

චම්පෙය්‍යජාතකං.

---

15. 11.

බ්‍රහ්මලොකා චවිත්වානාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො විසුද්ධසංකිලෙසං ආරබ්භ කථෙසි. වත්ථුං හෙට්ඨා විත්ථාරිතමෙව. ඉධ පන සත්ථා භික්ඛූ මාතුගාමො නාමෙස විසුද්ධසත්තෙපි සංකිලිට්ඨෙ කරොතීති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියන්ති චුල්ලපලොභනෙ වුත්තනයෙන අතීතවත්ථුං විත්ථාරෙතබ්බං. තදා පන මහාසත්තො බ්‍රහ්මලොකා චවිත්වා කාසිරඤ්ඤො පුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති අනිත්ථිගන්ධකුමාරොනාම අහොසි. ඉත්ථීනං හත්ථෙනාම න සණ්ඨාති පුරිසවෙසෙන ථඤ්ඤං පායෙන්ති ඣානාගාරෙ වසති ඉත්ථියො න පස්සති. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා චතස්සො ගාථා අභාසි.

බ්‍රහ්මලොකා චවිත්වාන දෙවපුත්තො මහිද්ධිකො,
රඤ්ඤො පුත්තො උදපාදි සබ්බකාමසමිද්ධිසු.

කාමා වා කාමසඤ්ඤා වා බ්‍රහ්මලොකෙ න විජ්ජති,
ස්වාස්ස තායෙව සඤ්ඤාය කාමෙහි විජිගුච්ඡථ.

තස්සචන්තෙපුරෙ ආසි ඣානාගාරං සුමාපිතං,
සො තත්ථ පටිසල්ලීනො එකො රහසි ඣායථ.

ස රාජා පරිදෙවෙසි පුත්තසොකෙන අට්ටිතො,
එකපුත්තො චයං මය්හං න ච කාමානි භුඤ්ජතීති.

තත්ථ **සබ්බකාමසමිද්ධිසූති** සබ්බකාමානං සමිද්ධිසු සම්පත්තියුත්තස්ස රඤ්ඤො පුත්තො හුත්වා එකො දෙවපුත්තො නිබ්බත්ති. **ස්වාස්සාති** යො කුමාරො. **තායෙවාති** තාය බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බත්තිතාය

ඣානසඤ්ඤාය එව. **සුමාපිතා**ති පිතරා සුට්ඨු මනාපං කත්වා මාපිතං. **රහසි ඣායථා**ති මාතුගාමං අපස්සන්තො වසි. **පරිදෙවෙසීති** විලපති පඤ්චමා රඤ්ඤො පරිදෙවනගාථා.

කොනු ඛෙත්ථ උපායො සො කොවා ජානාති කිඤ්චනං,
කො මෙ පුත්තං පලොභෙය්‍ය යථාකාමානි පත්ථයෙති.

තත්ථ **කොනුඛෙත්ථ උපායොසො**ති කොනු ඛො එත්ථ එතස්ස කාමානං භුඤ්ජනඋපායො. **කොනු ඛො ඉධුපායොසො**තිපි පාඨො. අට්ඨකථායං පන කොනු ඛො එතං උපචසිත්වා උපලාපනකාරණං ජානාතීති වුත්තං. **කොවා ජානාති කිඤ්චනා**ති කොවා එතස්ස පළිබුද්ධනකාරණං ජානාතීති අත්ථො. තතො පරං දියඩ්ඪ අභිසම්බුද්ධ ගාථා.

අහු කුමාරී තත්ථෙව රූපවණ්ණ සමාහිතා
කුසලා නච්චගීතස්ස වාදිතෙ ච පදක්ඛිණා,
සා තත්ථ උපසඞ්කම්ම රාජානං එතදබ්‍රවීති.

තත්ථ **අහූති** භික්ඛවෙ තත්ථෙව අන්තෙපුරෙ චූළනාටකානං අන්තරෙ එකා තරුණකුමාරිකා අහොසි. **පදක්ඛිණාති** සුසික්ඛිතා.

අහං ඛො තං පලොභෙය්‍යං සචෙ භත්තා භවිස්සතීති.

උපඩ්ඪගාථා කුමාරිකාය වුත්තා. තත්ථ **සචෙ භත්තා**ති සචෙ එස මය්හං පති භවිස්සති.

තං තථාවාදිනිං රාජා කුමාරිං එතදබ්‍රවි,
ත්වඤ්ඤෙව නං පලොභෙහි තව භත්තා භවිස්සතීති.

තත්ථ ච **භත්තා භවිස්සතී**ති තවෙස පති ත්වඤ්ඤෙව තස්ස අග්ගමහෙසී භවිස්සසි ගච්ඡ නං පලොභෙහි කාමරසං ජානාපෙහීති.

එවං වත්වා රාජා ඉමිස්සා කිර ඔකාසං කරොන්තූති කුමාරස්ස උපට්ඨානං පෙසෙසි. සා පච්චූසකාලෙ වීණං ආදාය ගන්ත්වා කුමාරස්ස සයනගබ්භස්ස අවිදූරෙ ඨත්වා අග්ගනඛෙහි වීණං වාදෙන්ති මධුරෙන සරෙන ගායිත්වා තං පලොභෙසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

සා ච අන්තෙපුරං ගන්ත්වා බහු කාමූපසංහිතං,
හදයඞ්ගමා පෙමණීයා චිත්‍රාගාථා අභාසථ.

තස්සා ච ගායමානාය සද්දං සුත්වාන නාරියා,
කාමච්ඡන්දස්ස උප්පජ්ජි ජනං සො පරිපුච්ඡථ.

කස්සෙසො සද්දො කො වා සො භණති උච්චාවචං බහු,
හදයඞ්ගමං පෙමණීයං අහො කණ්ණසුඛං මම.

එසා ඛො පමදා දෙව ඛිඩ්ඩා එසා අනප්පිකා,
සචෙ ත්වං කාමෙ භුඤ්ජෙය්‍ය භිය්‍යො භිය්‍යො ඡාදෙය්‍යුතං.

ඉසිස්ස ආගච්ඡතො'රෙන අවිදූරම්හි ගායතු,
අස්සමස්ස සමීපම්හි සන්තිකෙ මය්හ ගායතු.

තිරො කුඩ්ඩම්හි ගායිත්වා ඛාතාගාරම්හි පාවිසි,
බන්ධි තං අනුපුබ්බෙන ආරඤ්ඤම්ව කුඤ්ජරං.

තස්ස කාමරසං ඤත්වා ඉස්සාධම්මො අජායථ,
අහමෙව කාමෙ භුඤ්ජෙය්‍යං මා අඤ්ඤො පුරිසො අහු.

තතො අසිං ගහෙත්වාන පුරිසෙ හන්තුං උපක්කමි,
අහමෙව එකො භුඤ්ජිස්සං මා අඤ්ඤො පුරිසො සියා.

තතො ජානපදා සබ්බෙ වික්කන්දිංසු සමාගතා,
පුත්තො ත්‍යායං මහාරාජ ජනං හෙඨෙත්‍යදූසකං.

තඤ්ච රාජා විවාහෙසි සමහා රට්ඨාතො ඛත්තියො,
යාවතා විජිතං මය්හං න තෙ වත්තබ්බතාවදෙ.

තතො සො භරියං ආදාය සමුද්දං උපසඞ්කමි,
පණ්ණසාලං කරිත්වා ච වනං උඤ්ඡාය පාවිසි.

අථෙත්ථ ඉසිමාගඤ්ඡි සමුද්දං උපරූපරි,
සො තස්ස ගෙහං පාවෙක්ඛි භත්තකාලෙ උපට්ඨිතෙ.

තඤ්ච භරියා පලොභෙසි පස්ස යාව සුදාරුණං,
චුතො සො බ්‍රහ්මචරියම්හා ඉද්ධියා පරිහායථ.

රාජපුත්තො ච උඤ්ඡාතො වනමූලඵලං බහුං,
සායං කාජෙන ආදාය අස්සමං උපසඞ්කමි.

ඉසී ච ඛත්තියං දිස්වා සමුද්දං උපසඞ්කමි,
වෙහායසං ගමිස්සන්ති සීදතෙ සො මහණ්ණවෙ.

ඛත්තියො ච ඉසිං දිස්වා සීදමානං මහණ්ණවෙ,
තස්සෙව අනුකම්පාය ඉමා ගාථා අභාසථ.

අභිජ්ජමානෙ වාරිස්මිං සයං ආගම්ම ඉද්ධියා,
මිස්සීභාවිත්ථියා ගන්ත්වා සංසීදසි මහණ්ණවෙ.

ආවට්ටනී මහාමායා බ්‍රහ්මචරියවිකොපනා,
සීදන්ති නං විදිත්වාන ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

අනලා මුදුසම්භාසා දුප්පූරා තා නදීසමා,
සීදන්ති නං විදිත්වාන ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

යං එතා උපසෙවන්ති ඡන්දසා වා ධනෙන වා,
ජාතවෙදොව සණ්ඨානං ඛිප්පං අනුදහන්ති තං.

ඛත්තියස්ස වචො සුත්වා ඉසිස්ස නිබ්බිදා අහු,
ලද්ධා පොරාණකං මග්ගං ගච්ඡතෙ සො විහායසං.

ඛත්තියො ච ඉසිං දිස්වා ගච්ඡමානං විහායසං,
සංවෙගං අලභී ධීරො පබ්බජ්ජං සමරොචයී.

තතො සො පබ්බජිත්වාන කාමරාගං විරාජයි,
කාමරාගං විරාජෙත්වා බ්‍රහ්මලොකූපගො අහූති.

තත්ථ **අන්තෙපුරෙ**ති කුමාරස්ස වසනට්ඨානං. **බහු**න්ති බහුං නානප්පකාරකං. **කාමූපසංහිත**න්ති කාමනිස්සිතං පවත්තයමානා. **කාමච්ඡන්දස්සා**ති අස්ස අතිත්ථිගන්ධකුමාරස්ස කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ජි. **ජන**න්ති අත්තනො සන්තිකාවචරං පරිචාරකජනං. **උච්චාවච**න්ති උග්ගතං අනුග්ගතඤ්ච. **භුඤ්ජෙය්‍යා**ති සචෙ භුඤ්ජෙය්‍යාසි. **ජායෙදස්සූ**ති එතෙ කාමා නාම තව රුච්චෙය්‍යුං. සො පමදූති සුත්වා තුණ්හී අහොසි. ඉතරා පුන දිවසෙපි ගායි. එවං කුමාරො පටිබද්ධචිත්තො හුත්වා තස්සා ගමනං රොචෙන්තො පරිචාරකෙ ආමන්තෙත්වා **ඉඞ්ඝා**ති ගාථමාහ. **තිරොකුඩ්ඩම්හී**ති සයනගබ්භකුඩ්ඩස්ස බහි. **මා අඤ්ඤෙසූ**ති අඤ්ඤෙසු කාමෙ පරිභුඤ්ජන්තො පුරිසො නාම මාසියා. **හන්තුං උපක්කමී**ති අන්තරවීථියං ඔතරිත්වා මාරෙතුං ආරභි. **විකන්දිංසූ**ති කුමාරෙන කතිපයෙසු පුරිසෙසු පහටෙසු පුරිසා පලායිත්වා ගෙහානි පවිසිංසු. සො පුරිසෙ අලභන්තො ථොකං විස්සමි. තස්මිං ඛණෙ රාජඞ්ගණෙ සන්නිපතිත්වා උපක්කොසිංසු. **ජනං හෙඨෙත්‍යදූසක**න්ති නිරපරාධං ජනං හෙඨෙති තං ගණ්හාපෙථාති වදිංසු. රාජා උපායෙන කුමාරං ගණ්හාපෙත්වා **ඉමස්ස** කිං කත්තබ්බන්ති පුච්ඡි. දෙව අඤ්ඤං නත්ථි ඉමං පන කුමාරං තාය කුමාරිකාය සද්ධිං රට්ඨා පබ්බාජෙතුං වට්ටතීති වුත්තෙ තථා අකාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා **තඤ්චා**ති ආදිමාහ. තත්ථ **විවාහෙසී**ති පබ්බාජෙසි. **න තෙ වත්තබ්බතාවදෙ**ති යත්තකං මය්හං විජිතං තත්තකෙ තයා න වත්තබ්බං. **උඤ්ඡායා**ති ඵලාඵලත්ථාය. තස්මිං පන වනං පවිට්ඨෙ ඉතරා යං තත්ථ පවිසිතබ්බයුත්තකං අත්ථි තං පවිසිත්වා, තස්සාගමනං ඔලොකෙන්තී **පණ්ණ**සාලද්වාරෙ නිසීදති. එවං කාලෙ ගච්ඡන්තෙ එකදිවසං අන්තරදීපවාසී එකො ඉද්ධිමන්තතාපසො අස්සමතො නික්ඛමිත්වා මණිඵලකං විය උදකං මද්දමානොව ආකාසෙ උප්පතිත්වා භික්ඛාචාරං ගච්ඡන්තො පණ්ණසාලාය උපරිභාගං පත්වා ධූමං දිස්වා ඉමස්මිං ඨානෙ මනුස්සා වසන්ති මඤ්ඤෙති පණ්ණසාලද්වාරෙ ඔතරි. සා තං දිස්වා නිසීදාපෙත්වා පටිබද්ධචිත්තා හුත්වා ඉත්ථිකුත්තං දස්සෙත්වා තෙන සද්ධිං අනාචාරං චරි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා **අථෙත්ථා**ති ආදිමාහ. තත්ථ **ඉසිමාගඤ්ඡී**ති ඉසි ආගඤ්ඡි. **සමුද්දං උපරූපරී**ති සමුද්දස්ස මත්ථකමත්ථකෙන. **පස්ස යාව සුදාරුණ**න්ති පස්සථ භික්ඛවෙ තාය කුමාරිකාය යාව සුදාරුණං කම්මං කතන්ති අත්ථො. **සාය**න්ති සායණ්හසමයෙ. **දිස්වා**ති තං විජහිතුං අසක්කොන්තො සකලදිවසං තත්ථෙව හුත්වා සායණ්හසමයෙ රාජපුත්තං ආගතං දිස්වා පලායිතුං වෙහාසං ගමිස්සාමීති උප්පතනාකාරං කරොන්තො පතිත්වා මහණ්ණවෙ සීදති. **ඉසිං දිස්වා**ති අනුබන්ධමානො

ගන්ත්වා පස්සිත්වා. **අනුකම්පායාති** සචායං භූමියා ආගතො අභවිස්ස පලායිත්වා අරඤ්ඤං පවිසෙය්‍ය ආකාසෙනාගතො භවිස්සති තස්මා සමුද්දෙ පතිතොපි උප්පතනාකාරමෙව කරෙතීති අනුකම්පං උප්පාදෙත්වා තස්සෙව අනුකම්පාය අභාසථ නාසං පන ගාථානං අත්ථො නිකතිපාතෙ වුත්තොයෙව. **නිබ්බිඳු අහූති** කාමෙසු නිබ්බෙදජාතො. **පොරාණකං මග්ගන්ති** පුබ්බෙ අධිගතං ඣානවිසෙසං. **පබ්බජිත්වානාති** තං ඉත්ථිං මනුස්සවාසං නෙත්වා නිවත්තිත්වා අරඤ්ඤෙ ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා කාමරාගං විරාජසි විරාජෙත්වා බ්‍රහ්මලොකූපගො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ මාතුගාමං පටිච්ච විසුද්ධසත්තාපි සංකිලිස්සන්තීති වත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු අරහත්තං පත්තො. තදා අනිත්ථිගන්ධකුමාරො අහමෙව අහොසින්ති.

මහාපලොභනජාතකං.

---

15. 12.

පඤ්චපණ්ඩිතජාතකං මහාඋම්මග්ගෙ ආවිභවිස්සති.

---

15. 18.

චිරස්සං වත පස්සාමාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මහානෙක්ඛම්මං ආරබ්භ කථෙසි. තදා හි සත්ථා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි තථාගතො නෙක්ඛම්මං නික්ඛන්තොයෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං එසුකාරී නාම රාජා අහොසි. තස්ස පුරොහිතො දහරකාලතො පට්ඨාය පියසහායො තෙ උභොපි අපුත්තකා අහෙසුං. තෙ එකදිවසං සුඛසමයෙ නිසින්නා මන්තයිංසු. අම්හාකං ඉස්සරියං මහන්තං පුත්තො වා ධීතා වා නත්ථි කින්නුඛො කාතබ්බන්ති තතො රාජා පුරොහිතං ආහ. සම්ම සචෙ තව ගෙහෙ පුත්තො ජායිස්සති මම රජ්ජස්ස සාමිකො භවිස්සති සචෙ මම පුත්තො ජායිස්සති තව ගෙහෙ භොගානං සාමිකො භවිස්සතීති එවං උභොපි අඤ්ඤමඤ්ඤං සඞ්ගරමකංසු.

අථෙකදිවසං පුරොහිතො භොගගාමං ගන්ත්වා ආගමනකාලෙ දක්ඛිණද්වාරෙන නගරං පවිසන්තො බහිනගරෙ එකං බහුපුත්තිකං නාම දුග්ගතිත්ථිං පස්සි. තස්සා සත්ත පුත්තා සබ්බෙව අරොගා එකො පචනභාජනකපල්ලං එකො සයනකටසාරකං එකො පුරතො ගච්ඡති එකො පච්ඡතො එකො අඞ්ගුලිං ගණ්හි එකො අඞ්කෙ නිසින්නො එකො ඛන්ධෙ. අථ නං පුරොහිතො පුච්ඡි භද්දෙ ඉමෙසං දාරකානං පිතා කුහින්ති. සාමි ඉමෙසං පිතා නාම නිබද්ධො නත්ථීති

එවරූපෙ සත්ත පුත්තෙ කින්ති කත්වා අලත්ථාති සා අඤ්ඤං ගහණං අපස්සන්තී ගාමද්වාරෙ ඨිතං නිග්‍රොධරුක්ඛං දස්සෙත්වා සාමි එතස්මිං නිග්‍රොධෙ අධිවත්ථදෙවතාය සන්තිකෙ පත්ථෙත්වා ලභිං එතාය මෙ පුත්තා දින්නාති ආහ.

පුරොහිතො තෙනහි ගච්ඡ ත්වන්ති රථා ඔරුය්හ නිග්‍රොධමූලං ගන්ත්වා සාඛාය ගහෙත්වා චාලෙත්වා අම්භො දෙවපුත්ත ත්වං රඤ්ඤො සන්තිකා කිං නාම න ලභසි. රාජා වො අනුසංවච්ඡරං සහස්සං විස්සජ්ජෙත්වා බලිකම්මං කරෙති. තස්ස පුත්තං න දෙසි එතාය දුග්ගතිත්ථියා තව කො උපකාරො කතො යෙනස්සා සත්ත පුත්තෙ අදාසි. සචෙ අම්හාකං රඤ්ඤො පුත්තං න දෙසි ඉතො තං සත්තමෙ දිවසෙ සමූලං ඡින්දාපෙත්වා ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං කාරෙස්සාමීති රුක්ඛදෙවතං තජ්ජෙත්වා පක්කාමි.

සො එතෙන නියාමෙන පුන දිවසෙපීති පටිපාටියා ඡ දිවසෙ කථෙසි. ඡට්ඨෙ පන දිවසෙ සාඛාය ගහෙත්වා රුක්ඛදෙවතෙ අජ්ජෙක රත්තිමත්තකමෙව සෙසං සචෙ මෙ රඤ්ඤො පුත්තං න දෙසි සෙව තං නිට්ඨාපෙස්සාමීති ආහ. රුක්ඛදෙවතා ආවජ්ජෙත්වා තං කාරණං තත්වතො ඤත්වා අයං බ්‍රාහ්මණො පුත්තං අලභන්තො මම විමානං නාසෙස්සති කෙන නු ඛො උපායෙන තස්ස පුත්තං දාතුං වට්ටතීති චතුන්නං මහාරාජානං සන්තිකං ගන්ත්වා තමත්ථං ආරොචෙසි.

තෙ මයං තස්ස පුත්තං දාතුං න සක්ඛිස්සාමාති වදිංසු. අට්ඨවීසතියා සෙනාපතීනං සන්තිකං අගමාසි. තෙපි තථෙවාහංසු සක්කස්ස දෙව රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා කථෙසි. සො ලභිස්සති නු ඛො රාජා අනුච්ඡවිකෙ පුත්තෙ උදාහු නොති උපධාරෙන්තො පුඤ්ඤවන්තෙ චත්තාරො දෙවපුත්තෙ පස්සි.

තෙ කිර පුරිමභවෙ බාරාණසියං පෙසකාරා හුත්වා තෙන කම්මෙන ලද්ධකං පඤ්චකොට්ඨාසෙ කත්වා චත්තාරො කොට්ඨාසෙ පරිභුඤ්ජිංසු. පඤ්චමං ගහෙත්වා එකතොව දානං දදිංසු. තෙ තතො චුතා තාවතිංස භවනෙ නිබ්බත්තිංසු. තතො යාමභවනෙති එවං අනුලොමපටිලොමං ඡසු දෙවලොකෙසු සම්පත්තිං අනුභවන්තා විචරන්ති. තදා පන තෙසං තාවතිංසභවනතො චවිත්වා යාමභවනං ගමණවාරො සක්කො තෙසං සන්තිකං ගන්ත්වා පක්කොසිත්වා මාරිසා තුම්හෙහි මනුස්සලොකං ගන්තුං වට්ටති එසුකාරී රඤ්ඤො අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්තථාති ආහ.

තෙ තස්ස වචනං සුත්වා සාධු දෙව ගමිස්සාම න පන අම්හාකං රාජකුලෙනත්ථො පුරොහිතස්ස ගෙහෙ නිබ්බත්තිත්වා දහරකාලෙයෙව කාමෙ පහාය පබ්බජිස්සාමාති වදිංසු. සක්කො සාධූති තෙසං පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා ආගන්ත්වා රුක්ඛදෙවතාය තමත්ථං ආරොචෙසි. සා තුට්ඨමානසා සක්කං වන්දිත්වා අත්තනො විමානමෙව ගතා.

පුරෙහිතොපි පුන දිවසෙ බලවපුරිසෙ සන්නිපාතාපෙත්වා වාසි ඵරසුආදීනි ගහෙත්වා රුක්ඛමූලං ගන්ත්වා රුක්ඛසාඛාය ගහෙත්වා අම්හො දෙවතෙ අජ්ජ මය්හං යාචන්තස්ස සත්තමො දිවසො ඉදානි තෙ නිට්ඨානකාලොති ආහ. තතො රුක්ඛදෙවතා මහන්තෙනානුභාවෙන ඛන්ධවිවරතො නික්ඛමිත්වා මධුරෙන සරෙන තං ආමන්තෙත්වා බ්‍රාහ්මණ තිට්ඨතු එකො පුත්තො චත්තාරො පුත්තෙ දස්සාමීති ආහ. මම පුත්තෙනත්ථො නත්ථි අම්හාකං රඤ්ඤො පුත්තං දෙහීති. තුම්හෙව දෙමීති තෙන හි මම ද්වෙ රඤ්ඤො ද්වෙ දෙහීති රඤ්ඤො නදෙමි වත්තාරොපි තුම්හෙව දෙමි තයාව ලද්ධමත්තා භවිස්සන්ති අගාරෙ පන අඨත්වා දහරකාලෙයෙව පබ්බජිස්සන්තීති. ත්වං කෙවලං පුත්තෙ දෙහි අපබ්බජන කාරණං පන අම්හාකං භාරොති. සා තස්ස පුත්තවරං දත්වා අත්තනො භවනං පාවිසි.

තතො පට්ඨාය දෙවතාය සක්කාරො මහා පවත්ති. ජෙට්ඨක දෙවපුත්තො චවිත්වා පුරෙහිතස්ස බ්‍රාහ්මණියා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්ති. තස්ස නාමගහණදිවසෙ හත්ථිපාලොති නාමං කත්වා අපබ්බජනත්ථාය හත්ථිගොපකෙ පටිච්ඡාපෙසුං. සො තෙසං සන්තිකෙ වඩ්ඪති. තස්ස පදසාගමණකාලෙ දුතියො චවිත්වා තස්සා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්ති. තස්සපි ජාතකාලෙ අස්සපාලොති නාමං කරිංසු. සො අස්සගොපානං සන්තිකෙ වඩ්ඪති. තතියස්ස ජාතකාලෙ ගොපාලොති නාමං කරිංසු. සො ගොපාලකෙහි සද්ධිං වඩ්ඪති චතුත්ථස්ස ජාතකාලෙ අජපාලොති නාමං කරිංසු. සො අජපාලකෙහි සද්ධිං වඩ්ඪති. තෙ වුද්ධිමන්වාය සොභග්ගප්පත්තා අහෙසුං. අථ තෙසං පබ්බජ්ජාභයෙන රඤ්ඤො විජිතෙ පබ්බජිතෙ නීහරිංසු. සකලකාසිරට්ඨෙ එකපබ්බජිතොපි නාහොසි.

තෙ කුමාරා එරුසා අහෙසුං යාය දිසාය ගච්ඡන්ති තාය දිසාය ආහරියමානං පණ්ණාකාරං විලුම්පන්ති හත්ථිපාලස්ස සොළසවස්සකාලෙ සරීරසම්පත්තිං දිස්වා රාජා ච පුරෙහිතො ච කුමාරකා මහල්ලකා ජාතා ඡත්තුස්සාපනසමයො තෙසං කින්නු ඛො කාතබ්බන්ති මන්තෙත්වා එතෙ අභිසිත්තකාලතොපට්ඨාය අතිස්සරා භවිස්සන්ති තතො පබ්බජිතා ආගමිස්සන්ති තෙ දිස්වා පබ්බජිස්සන්ති එතෙසං පබ්බජිතකාලෙ ජනපදො උල්ලොලො භවිස්සති වීමංසාම තාව තෙ පච්ඡා අභිසිඤ්චිස්සාමාති චින්තෙත්වා උභොපි ඉසිවෙසං ගහෙත්වා භික්ඛං චරන්තා හත්ථිපාලකුමාරස්ස නිවෙසනද්වාරං අගමංසු. කුමාරො තෙ දිස්වාව තුට්ඨො පසන්නො උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා තිස්සො ගාථා අභාසි

චිරස්සං වත පස්සාම බ්‍රාහ්මණං දෙවවණ්ණිනං,
මහාජටං ඛාරිධරං පඞ්කදන්තං රජස්සිරං.

චිරස්සං වත පස්සාම ඉසිං ධම්මගුණෙ රතං,
කාසායවත්ථවසනං වාකචීරං පටිච්ඡදං.

ආසනං උදකං පජ්ජං පතිගණ්හාතු නො භවං,
අග්ඝෙ භවන්තං පුච්ඡාම අග්ඝං කුරුතු නො භවන්ති.

තත්ථ **බ්‍රාහ්මණාති** බාහිතපාපබ්‍රාහ්මණං. **දෙවවණ්ණින්ති** සෙට්ඨවණ්ණිනං. **ඝොරතපං** පරිවාරිතින්ද්‍රියං පබ්බජිතත්තභාවිං උග්ගතපන්ති අත්ථො. **ඛාරිභරන්ති** ඛාරිභාරධරං. **ඉසින්ති** සීලක්ඛන්ධාදයො පරියෙසිත්වා ඨිතං. **ධම්මගුණෙ රතන්ති** සුචරිතකොට්ඨාසෙ අභිරතං. **ආසනන්ති** ඉදං එතස්ස නිසීදනත්ථාය ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා ගන්ධොදකඤ්ච පාදබ්භඤ්ජනඤ්ච උපනෙත්වා ආහ. **අග්ඝෙති** ඉමෙ සබ්බෙපි ආසනාදයො **අග්ඝෙ භවන්තං පුච්ඡාම. කුරුතු නොති** ඉමෙ නො අග්ඝෙ භවං පතිගණ්හාතූති.

එවං සො තෙසු එකෙකං වාරෙන වාරෙනාහ. අථ නං පුරො**හිතො** ආහ තාත හත්ථිපාල ත්වං අම්හෙ කෙ ඉමෙති මඤ්ඤමානො **එවං කථෙසීති**. හෙමවන්තා ඉසයොති. න මයං තාත **ඉසයො** එස **රාජා එසුකාරී** අහං තෙ පිතා පුරොහිතොති. අථ කස්මා ඉසිවෙසං **ගණ්හිත්ථාති**. තව වීමංසනත්ථායාති. මමං කිං වීමංසිස්සථාති. සචෙ **අම්හෙ** දිස්වා න පබ්බජිස්සති අථ නං අභිසිඤ්චිතුං ආගතම්හාති **තාත** න මෙ රජ්ජෙනත්ථො පබ්බජිස්සාමහන්ති. අථ නං පිතා තාත **හත්ථිපාල** නායං කාලො පබ්බජ්ජායාති වත්වා යථාජ්ඣාසයං අනු**සාසන්තො** චතුත්ථං ගාථමාහ.–

අධිච්ච වෙදෙ පරියෙස විත්තං
පුත්තෙ ගෙහෙ තාත පතිට්ඨපෙත්වා,
ගන්ධෙ රසෙ පච්චනුභුය්‍ය සබ්බං
අරඤ්ඤං සාධු මුනි සො පසත්ථොති.

තත්ථ අධිච්චාති සජ්ඣායිත්වා. **පුත්තෙති** ජාතං උස්සාපෙත්වා **නාටකපරිවාරෙන** උපට්ඨාපෙත්වා පුත්තධීතාහි වඩ්ඪිත්වා තෙ පුත්තෙ **ගෙහෙ** පතිට්ඨාපෙත්වාති අත්ථො. **සබ්බන්ති** එතෙව ගන්ධරසෙ සෙසඤ්ච **සබ්බං** වත්ථුකාමං අනුභවිත්වා. **අරඤ්ඤං සාධු මුනි සො පසත්ථොති** පච්ඡා මහල්ලකකාලෙ පබ්බජිතස්ස අරඤ්ඤං සාධු ලට්ඨකං හොති යො ච **එවරූපෙ කාලෙ පබ්බජති සො මුනි බුද්ධාදීහි අරියෙහි පසත්ථොතිවදති.**

තතො හත්ථිපාලො ගාථමාහ.

වෙදා න සච්චා න ච විත්තලාභො
න පුත්තලාභෙන ජරං විහන්ති,
ගන්ධෙ රසෙ මුඤ්චනමාහු සන්තො
සකම්මුනා හොති ඵලූපපත්තීති.

තත්ථ න සච්චාති යං සග්ගඤ්ච මග්ගඤ්ච දදන්ති න තං සච්චන්ති තුච්ඡා නිස්සාරා නිප්ඵලා හොන්ති. **විත්තලාභොති** ධනලාභොපි පඤ්ච සාධාරණත්තා සබ්බො එකසභාවො න හොති. **ජරන්ති** තාත ජරං වා ව්‍යාධිමරණං වා න කොචි පුත්තලාභෙන පටිබාහති නාම දුක්ඛමූලා

හෙතු උපද්දවො. **ගන්‍ධෙ රසෙති** ගන්‍ධෙ ච රසෙ ච සෙසආරම්මණෙසු ච **මුච්ඡිතානං** පමත්තානමෙව බුද්ධාදයො පණ්ඩිතා කථෙන්ති. **සකම්මුනාති** අත්තනා කතකම්මෙනෙව සත්තානං ඵලූපපත්ති **කම්මස්සකා** හි නාම සත්තාති.

කුමාරස්ස වචනං සුත්වා රාජා ගාථමාහ.

> අද්ධා හි සච්චං වචනං තවෙතං
> සකම්මුනා හොති ඵලූපපත්ති,
> ජිණ්ණා ච මාතාපිතරො තවයිමෙ
> පස්සෙය්‍යු තං වස්සසතං අරොගන්ති.

තත්‍ථ **වස්සසතන්ති** එතෙ වස්සසතං අරොගං තං **පස්සෙය්‍යුං** ත්වම්පි වස්සසතං ජීව ජීවන්තො මාතාපිතරො පොසස්සූති වදති.

තං සුත්වා කුමාරො දෙව ත්වං කිං නාමෙතං වදසීති වත්වා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

> යස්සස්ස සක්ඛී මරණෙන රාජ
> ජරාය මෙත්ති නරවිරියසෙට්ඨ,
> යො චාපි ජඤ්ඤා න මරිස්සං කදාචි
> පස්සෙය්‍යුතං වස්සසතං අරොගං.
>
> යථාපි නාවං පුරිසො දකම්හි
> එරෙති චෙනං උපනෙති තීරං,
> එවම්පි ව්‍යාධි සතතං ජරා ච
> උපනෙන්ති මච්චං වසමන්තකස්සාති.

තත්‍ථ **සක්ඛීති** මිත්තධම්මො. **මරණෙනාති** දන්තො මතො මිත්තො මතොති සම්මුතිමරණෙන. **ජරායාති** පාකටජරාය ච සද්ධිං යස්ස මෙත්ති භවෙය්‍ය යස්සෙතං මරණඤ්ච ජරඤ්ච මිත්තභාවෙන නාගච්ඡෙය්‍යාති අත්‍ථො. **එරෙති චෙනන්ති** මහාරාජ යථා නාම පුරිසො නදීතිත්‍ථෙ උදකම්හි නාවං ඨපෙත්වා පරතීරගාමිං ජනං ආරොපෙත්වා සචෙ අරිත්තෙන උප්පීළෙන්තො පියෙන කඩ්ඪන්තො චාලෙති ඝට්ටෙති. අථ නං පරතීරං උපනෙති. එවං ව්‍යාධි ච ජරා ච නිච්චං අන්තකස්ස මච්චුනො වසං උපනෙන්තියෙවාති.

එවං ඉමෙසං සත්තානං ජීවිතසඞ්ඛාරස්ස පරිත්තභාවං දස්සෙත්වා මහාරාජ. තුම්හෙ තිට්ඨථ තුම්හෙහි සද්ධිං කථයන්තමෙව හි මං ව්‍යාධිජරමරණානි උපගච්ඡන්ති. අප්පමත්තා හොථාති ඔවාදං දත්වා රාජානඤ්ච පිතරඤ්ච වන්දිත්වා අත්තනොව පරිවාරකෙ ගහෙත්වා බාරාණසිරජ්ජං පහාය පබ්බජිස්සාමීති නික්ඛමි. පබ්බජ්ජා නාමෙසා සොභනා භවිස්සතීති හත්ථිපාලකුමාරෙන සද්ධිං මහාජනො නික්ඛමි යොජනිකා පරිසා අහොසි. සො තාය පරිසාය සද්ධිං ගඞ්ගාතීරං පත්වා ගඞ්ගාය උදකං ඔලොකෙත්වා පරිකම්මං කත්වා ඣානානි නිබ්බත්තෙත්වා

විනෙතසි. අයං සමාගමො මහා භවිස්සති මම තයො කණිට්ඨභාතරො මාතාපිතරො රාජා දෙවීති සබ්බෙ සපරිසා පබ්බජිස්සන්ති බාරාණසි සුඤ්ඤා භවිස්සති යාව එතෙසං ආගමනා ඉධෙව භවිස්සාමීති සො තත්ථෙව මහාජනස්ස ඔවාදං දෙන්තො නිසීදි.

පුන දිවසෙ රාජා ච පුරොහිතො ච චින්තයිංසු හත්ථිපාලකුමාරො තාව රජ්ජං පහාය මහාජනං ආදාය පබ්බජිස්සාමීති ගන්ත්වා ගඞ්ගාතීරෙ නිසින්නො අස්සපාලං වීමංසිත්වා අභිසිඤ්චිස්සාමාති තෙ ඉසිවෙසෙනෙව තස්සාපි ගෙහද්වාරං අගමංසු. සොපි තෙ දිස්වා පසන්නමානසො උපසඞ්කමිත්වා **චිරස්සං වතා**ති ආදීනි වදන්තො තථෙව පටිපජ්ජි. තෙපි තං තථෙව වත්වා අත්තනො ආගතකාරණං කථයිංසු. සොච මම භාතිකෙ හත්ථිපාලකුමාරෙ සන්තෙ කථං පඨමතරං මය්හමෙව සෙතච්ඡත්තං පාපුණාතීති පුච්ඡිත්වා තාත භාතා තෙ න මය්හං රජ්ජෙනත්ථො පබ්බජිස්සාමීති වත්වා නික්ඛන්තොති වුත්තෙ කහං පනෙසො ඉදානීති ගඞ්ගාතීරෙ නිසින්නොති වුත්තෙ තාත මම භාතරා ඡඩ්ඩිතඛෙළෙන කම්මං නත්ථි බාලා හි පරිත්තකපඤ්ඤා සත්තා එතං කිලෙසං ජහිතුං න සක්කොන්ති අහං පන ජහිස්සාමීති රඤ්ඤොච පිතුනොච ධම්මං දෙසෙන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

පඞ්කො ච කාමා පලිපො ච කාමා
මනොහරා දුත්තරා මච්චුධෙය්‍යා,
එතස්මිං පඞ්කෙ පලිපෙ ව්‍යසන්නා
හීනත්තරූපා න තරන්ති පාරං.

අයං පුරෙ ලුද්දමකාසි කම්මං
ස්වායං ගහීතො නහි මොක්ඛිතො මෙ,
ඔරුන්ධියානං පරිරක්ඛිස්සාමි
මායං පුන ලුද්දමකාසි කම්මන්ති.

තත්ථ **පඞ්කො**ති යො කොචි කද්දමො. **පලිපො**ති සුඛුමවාලුකමිස්සො සණ්හකද්දමො. තත්ථ කාමා ලග්ගාපනවසෙන පඞ්කා නාම ඔසීදාපනවසෙන පලිපො නාමාති වුත්තා. **දුත්තරා**ති දුරතික්කමා. **මච්චුධෙය්‍යා**ති මච්චුනො අධිට්ඨානං එතෙසු හි ලග්ගා චෙව අනුපවිට්ඨා ච සත්තා උත්තරිතුං අසක්කොන්තා දුක්ඛක්ඛන්ධපරියායෙ උත්තප්පකාරං දුක්ඛඤ්චෙව මරණඤ්ච පාපුණන්ති. තෙනෙවාහ **එතස්මිං පඞ්කපලිපෙ ව්‍යසන්නා හීනත්තරූපා න තරන්ති පාර**න්ති. තත්ථ **ව්‍යසන්නා**ති සන්නා. **විසන්නා**තිපි පාඨො අයමෙවත්ථො. **හීනත්තරූපා**ති හීනචිත්තසභාවා. **න තරන්ති පාර**න්ති නිබ්බාණපාරං ගන්තුං න සක්කොන්ති. **අය**න්ති මහාරාජ අයං මම අත්තභාවො පුබ්බෙ අස්සගොපකෙහි සද්ධිං වඩ්ඪෙන්තො මහාජනස්ස විලුම්පනහෙඨනාදිවසෙන බහුං ලුද්දං සාහසිකකම්මං අකාසි. **ස්වායං ගහීතො**ති සො අයං තස්ස කම්මස්ස විපාකො මයා ගහිතො. **නහි මොක්ඛිතො මෙ**ති සංසාරවට්ටෙ සති න හි මොක්ඛො

ඉතො අකුසලඵලතො මම අත්‍ථි. **ඔරුන්ධානං පරිරක්ඛිස්සාමීති ඉදානි** නං කායවචීද්‍වාරානි පිදහන්තො රුන්ධිත්‍වා පරිරක්ඛිස්සාමි. **කිංකාරණා මායං පුන ලුද්දමකාසි කම්මං** අහං හි ඉතොපට්ඨාය පාපං අකත්‍වා කල්‍යාණමෙව කරිස්සාමි.

තිට්ඨථ තුම්හෙ තුම්හෙහි සද්ධිං කථෙන්තමෙව මං ව්‍යාධිජරා මරණානි උපගච්ඡන්තීති ඔවදිත්‍වා යොජනිකං පරිසං ගහෙත්‍වා නික්ඛමිත්‍වා හත්‍ථිපාලකුමාරස්සෙව සන්තිකං ගතො සො තස්ස ආකාසෙ නිසීදිත්‍වා ධම්මං දෙසෙත්‍වා භාතික අයං සමාගමො මහාභවිස්සති. ඉධෙව තාව හොමාති ආහ. ඉතරො සාධූති සම්පටිච්ඡි පුනදිවසෙ රාජාච පුරොහිතොච තෙන උපායෙන ගොපාලකුමාරස්ස නිවෙසනං ගන්ත්‍වා තෙනාපි තථෙව පටිනන්දිතා අත්තනො ආගමනකාරණං ආචික්ඛිංසු. සොපි අස්සපාලකුමාරො විය පටික්ඛිපිත්‍වා අහඤ්චිරතො පට්ඨාය පබ්බජිතුකාමොව වනෙ නට්ඨගොණං විය පබ්බජ්ජං උපධාරෙන්තො විචරාමි. තෙන මෙ නට්ඨගොණස්ස පදං විය භාතිකානං ගතමග්ගො දිට්ඨො ස්වාහං තෙනෙව මග්ගෙන ගමිස්සාමීති වත්‍වා–

ගාවංව නට්ඨං පුරිසො යථා වනෙ
පරියෙසති රාජ අපස්සමානො,
එවං නට්ඨො එසුකාරී මමත්‍ථො,
සොහං කථං න ගවෙසෙය්‍ය රාජාති.

ගාථමාහ.

තත්‍ථ **එසුකාරීති** රාජානං ආලපති. **මමත්‍ථොති** වනෙ ගොණො විය මම පබ්බජ්ජාසඞ්ඛාතො අත්‍ථො නට්ඨො. **සොහන්ති** සො අහං අජ්ජ පබ්බජිතානං මග්ගං දිස්වා කථං පබ්බජ්ජං න ගවෙසෙය්‍යං මම භාතිකානං ගතමග්ගමෙව ගමිස්සාමි නරින්‍දාති.

අථ නං තාත ගොපාලක එකාහං ද්‍වීහතීහං ආගමෙහි අම්හෙ සමස්සාසෙත්‍වා පච්ඡා පබ්බජිස්සසීති වදිංසු සො මහාරාජ අජ්ජ කත්තබ්බං කම්මං ස්වෙ කරිස්සාමීති න වත්තබ්බං, කල්‍යාණකම්මං නාම අජ්ජජ්ජෙව කාතබ්බන්ති වත්‍වා ඉතරං ගාථමාහ.

හීයොති හීයති පොසො පරෙති පරිහායති,
අනාගතං නෙතමත්‍ථීති ඤත්‍වා,
උප්පන්නං ඡන්දං කො පනුදෙය්‍ය ධීරොති.

තත්‍ථ **හීයොති** ස්වෙති අත්‍ථො. **පරෙති** පුනදිවසෙ ඉදං වුත්තං හොති යො මහාරාජ අජ්ජ කත්තබ්බං කම්මං ස්වෙති ස්වෙ කත්තබ්බං පරෙති වත්‍වා න කරොති සො තතො පරිහායති නත, කම්මං කාතුං සක්කොතීති එවං ගොපාලො භද්දෙකරත්තත්තනාම කථෙසි. ස්වායමත්‍ථො භද්දෙකරත්තසුත්තෙන කථෙතබ්බො. **නෙතමත්‍ථීති** යං අනාගතං තං නෙතං අත්‍ථීති ඤත්‍වා **උප්පන්නං ඡන්දන්ති** කුසලච්ඡන්දං කො පණ්ඩිතො **පනුදෙය්‍ය** හරෙය්‍ය.

එවං ගොපාලකුමාරො ද්වීහි ගාථාහි ධම්මං දෙසෙත්වා තිට්ඨථ තුම්හෙ තුම්හෙහි සද්ධිං කථෙන්තංයෙව මං ව්‍යාධිජරමරණානි උපගච්ඡන්තීති යොජනිකං පරිසං ගහෙත්වා නික්ඛමිත්වා ද්වින්නං භාතිකානං සන්තිකං ගතො. හත්ථිපාලො තස්සාපි ධම්මං දෙසෙසි.

පුන දිවසෙ රාජා ච පුරොහිතො ච තෙනෙවූපායෙන අජපාලකුමාරස්ස නිවෙසනං ගන්ත්වා තෙනාපි තථෙව පටිනන්දිතා අත්තනො ආගමනකාරණං ආචික්ඛිත්වා ඡත්තං තෙ උස්සාපෙස්සාමාති වදිංසු. කුමාරො ආහ මය්හං භාතිකා කුහින්ති. තෙ අම්හාකං රජ්ජෙනත්ථො නත්ථීති සෙතච්ඡත්තං පහාය තියොජනං පරිසං ගහෙත්වා නික්ඛමිත්වා ගඞ්ගාතීරෙ නිසින්නාති. නාහං මම භාතිකෙහි ඡඩ්ඩිතඛෙළං සීසෙනාදාය විචරිස්සාමි අහම්පි පබ්බජිස්සාමීති. තාත ත්වං තාව දහරො අම්හාකං හත්ථභාරො වයප්පත්තකාලෙ පබ්බජිස්සසීති.

අථ නං කුමාරො කිං තුම්හෙ කථෙථ නනු ඉමෙ සත්තා දහරකාලෙපි මහල්ලකකාලෙපි මරන්තියෙව අයං දහරකාලෙ මරිස්සති අයං මහල්ලකකාලෙති කස්සචි හත්ථෙ වා පාදෙ වා නිමිත්තං නත්ථි අහං මම මරණකාලං න ජානාමි. තස්මා ඉදානෙව පබ්බජිස්සාමීති වත්වා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

පස්සාමි වොහං දහරං කුමාරිං
මත්තූපමං කෙතකපුප්ඵනෙත්තං,
අභුත්තභොගෙ පඨමෙ වයස්මිං
ආදාය මච්චු වජතෙ කුමාරිං.

යුවා සුජාතො සුමුඛො සුදස්සනො
සාමො කුසුම්භපරිකිණ්ණමස්සු,
හිත්වාන කාමෙ පටිගච්ච ගෙහං
අනුජාන මං පබ්බජිස්සාමි දෙවාති.

තත්ථ **වොති** නිපාතමත්තං පස්සාමි වොති අත්ථො. **මත්තූපමන්ති** හාවභාවලීලාවිලාසෙහි මත්තං විය චරන්තං. **කෙතකපුප්ඵනෙත්තන්ති** කෙතකපුප්ඵපත්තං විය පුථුලායතනෙත්තං. **අභුත්තභොගෙති** එවං උත්තමරූපධරං කුමාරිං පඨමවයෙ වත්තමානං අභුත්තභොගමෙව මාතාපිතූනං උපරි මහන්තං සොකං පාතෙත්වා මච්චු ගහෙත්වාව ගච්ඡති. **සුජාතොති** සුසණ්ඨිතො. **සුමුඛොති** කඤ්චනාදාසපුණ්ණචන්දසදිසමුඛො. **සුදස්සනොති** උත්තමරූපධාරිතාය සම්පන්නදස්සනො. **සාමොති** සුවණ්ණසාමො. **කුසුම්භපරිකිණ්ණමස්සූති** සන්නිසින්නට්ඨෙනච සුඛුමට්ඨෙනච තරුණකුසුම්භකෙසරසදිසපරිකිණ්ණමස්සු ඉමිනා එවරූපොපි කුමාරො මච්චුවසං ගච්ඡති තථාවිධම්පි හි සිනෙරුං උප්පාටෙන්තො විය නික්කරුණො මච්චු ආදාය ගච්ඡතීති දස්සෙති. **හිත්වාන කාමෙ පටිගච්ච ගෙහං අනුජාන මං පබ්බජිස්සාමි දෙවාති** දෙව පුත්තදාරබන්ධනස්මිං හි උප්පන්නෙ බන්ධනං දුච්ඡෙදියං හොති තෙනාහං පුරෙතරඤ්ඤෙව කාමෙච ගෙහඤ්ච හිත්වා ඉදානෙව පබ්බජිස්සාමි අනුජාන මන්ති.

එවඤ්ච පන වත්වා තිට්ඨථ තුම්හෙ මං තුම්හෙහි සද්ධිං කථෙන්ත
මෙව ව්‍යාධිජරාමරණානි උපගච්ඡන්තීති තෙ උභොපි වන්දිත්වා යොජ
නිකං පරිසං ගහෙත්වා නික්ඛමිත්වා ගඞ්ගාතීරමෙව අගමංසු. හත්ථිපාලො
තස්සාපි ආකාසෙ නිසීදිත්වා ධම්මං දෙසෙත්වා සමාගමො මහාභවිස්ස
තීති තත්ථෙව නිසීදි. පුනදිවසෙ පුරොහිතො පල්ලඞ්කමජ්ඣගතො
නිසීදිත්වා චින්තෙසි. මම පුත්තා පබ්බජිතා ඉදානාහං එකකොව මනුස්ස
භාණ්ඩකො ජාතොම්හි අහම්පි පබ්බජිස්සාමීති සො බ්‍රාහ්මණියා සද්ධිං
මන්තෙන්තො–

සාඛාහි රුක්ඛො ලභතෙ සමඤ්ඤං
පහීනසාඛං පන ඛාණුමාහු,
පහීනපුත්තස්ස මමජ්ජ හොති
වාසෙට්ඨි භික්ඛාචරියාය කාලොති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **ලභතෙ සමඤ්ඤං**ති රුක්ඛොති වොහාරං ලභති. **වාසෙට්ඨී**ති
බ්‍රාහ්මණිං ආලපති. **භික්ඛාචරියායා**ති මයම්පි පබ්බජ්ජාය කාලො
පුත්තානං සන්තිකමෙව ගමිස්සාමීති.

සො එවං වත්වා බ්‍රාහ්මණෙ පක්කොසාපෙසි සට්ඨිං බ්‍රාහ්මණසහස්සානි
සන්නිපතිංසු. අථ තෙ ආහ තුම්හෙ කිං කරිස්සථාති. තුම්හෙ පන ආචරි
යාති. අහං මම පුත්තස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිස්සාමීති න තුම්හාකමෙව
නිරයො උණ්හො මයම්පි පබ්බජිස්සාමාති සො අසීතිකොටිධනං බ්‍රාහ්ම
ණියා නිය්‍යාදෙත්වා යොජනිකං බ්‍රාහ්මණපරිසං ගහෙත්වා නික්ඛමිත්වා
පුත්තානං සන්තිකමෙව ගතො. හත්ථිපාලො තායපි පරිසාය ආකාසෙ
ඨත්වා ධම්මං දෙසෙසි. පුනදිවසෙ බ්‍රාහ්මණී චින්තෙසි මම චත්තාරො
පුත්තා සෙතච්ඡත්තං පහාය පබ්බජිස්සාමාති ගතා බ්‍රාහ්මණොපි පුරො
හිතට්ඨානෙන සද්ධිං අසීතිකොටිධනං ඡඩ්ඩෙත්වා පුත්තානඤ්ඤෙව
සන්තිකං ගතො අහම්ධ කිං කරිස්සාමි පුත්තස්ස ගතමග්ගෙනෙව
ගමිස්සාමීති සා අතීතං උදාහරණං ආහරන්ති උදානගාථමාහ.

අසස්මිං කොඤ්චාව යථා හිමච්චයෙ
තන්තානි ජාලානි පදාලෙය්‍ය හංසා,
ගච්ඡන්ති පුත්තාච පතී ච මය්හං
සාහං කථං නානුවජෙ පජානන්ති.

තත්ථ **අසස්මිං කොඤ්චාව යථා**ති යථෙව ආකාසෙ කොඤ්චා
සකුණා අසජ්ජමානා ගච්ඡන්ති. **හිමච්චයෙ**ති වස්සානච්චයෙන. **තන්තානි
ජාලානි පදාලෙය්‍ය හංසා**ති අතීතෙ කිර ජන්නවුතිසහස්සා සුවණ්ණ
හංසා වස්සාරත්තපහොණකං සාලිං කඤ්චනගුහායං නික්ඛිපිත්වා හිමස්ස
භයෙන බහි අනික්ඛමිත්වා චාතුමාසං තත්ථෙව වසන්ති. අථ නෙසං උණ්ණා
නාභි නාම මක්කටකො ගුහාද්වාරෙ ජාලං බන්ධති තෙ හංසා විතානා
තරුණහංසානං විගුණං වට්ටං දෙන්ති. තෙ ථාමසම්පන්නතාය තං ජාලං

ඡින්දිත්වා පුරතො ගච්ඡන්ති. සෙසා තෙසං ගතමග්ගෙන ගච්ඡන්ති. සා තමත්ථං පකාසෙන්තී එවමාහ. ඉදං වුත්තං හොති–යථෙව ආකාසෙ කොඤ්චසකුණා අසජ්ජමානා ගච්ඡන්ති තථා හිමච්චයෙ වස්සානාතික්කමෙ ද්වෙ තරුණහංසා තන්තානි ජාලානි පදාලෙත්වා ගච්ඡන්ති අථ තෙසං ගතමග්ගෙන ඉතරෙ හංසා ඉදානි පන මමාපි පුත්තා තරුණහංසා ජාලං විය කාමජාලං ඡින්දිත්වා ගතා මයාපි තෙසං ගතමග්ගෙන ගන්තබ්බන්ති ඉමිනා අධිප්පායෙන ගච්ඡන්ති පුත්තාච පතිච මය්හං ස්වාහං කථං නානුවජෙ පජානන්ති ආහ.

ඉති සා කථං අහං එවං පජානන්තී න පබ්බජිස්සාමීති සන්නිට්ඨානං කත්වා බ්‍රාහ්මණියො පක්කොසාපෙත්වා ආහ. තුම්හෙ කිංකරිස්සථාති තුම්හෙ පන අය්‍යෙති අහං පබ්බජිස්සාමීති මයම්පි පබ්බජිස්සාමාති සා තං විභවං ඡඩ්ඩෙත්වා යොජනිකං පරිසං ගහෙත්වා පුත්තානං සන්තිකමෙව ගතා. හත්ථිපාලො තායපි පරිසාය ආකාසෙ නිසීදිත්වා ධම්මං දෙසෙසි.

පුනදිවසෙ රාජා කුහිං පුරොහිතොති පුච්ඡි. දෙව පුරොහිතො බ්‍රාහ්මණී චස්ස සබ්බං ධනං ඡඩ්ඩෙත්වා වියොජනිකං පරිසං ගහෙත්වා පුත්තානං සන්තිකමෙව ගතාති. රාජා අස්සාමිකධනං අම්හාකං පාපුණාතීති තස්ස ගෙහතො ධනං ආහරාපෙසි. අථස්ස අග්ගමහෙසී රාජා කිං කරොතීති පුච්ඡිත්වා පුරොහිතස්ස ගෙහතො ධනං ආහරාපෙතීති වුත්තෙ පුරොහිතො කුහින්ති වත්වා සපජාපතිකො පබ්බජ්ජත්ථාය නික්ඛන්තොති සුත්වා අයං රාජා බ්‍රාහ්මණෙන ච බ්‍රාහ්මණියා ච චතූහි පුත්තෙහි ච ජහිතං උක්කාරං ඡඩ්ඩිතං ඛෙළං මොහෙන මූළ්හො අත්තනො ඝරං ආහරාපෙති උපමාය නං බොධෙස්සාමීති සූණතො මංසං ආහරාපෙත්වා රාජඞ්ගණෙ රාසිං කාරාපෙත්වා උජුමග්ගං විස්සජ්ජෙත්වා ජාලං පරික්ඛිපාපෙසි. ගිජ්ඣා දූරතොව දිස්වා තස්සත්ථාය ඔතරිංසු.

තත්ථ සප්පඤ්ඤා ජාලං පසාරිතං ඤත්වා අතිභාරිකා හුත්වා උජුකං උප්පතිතුං න සක්ඛිස්සාමාති අත්තනා ඛාදිතමංසං ඡඩ්ඩෙත්වා ජාලං අනල්ලීයිත්වා උජුකමෙව උප්පතිත්වා ගමිංසු. අන්ධබාලා පන තෙහි ඡඩ්ඩිතවමිතං ඛාදිත්වා භාරියා හුත්වා උජුකං උප්පතිතුං අසක්කොන්තා ගන්ත්වා ජාලෙ බජ්ඣිංසු. අථෙකං ගිජ්ඣං ආනෙත්වා දෙවියා දස්සයිංසු. සා තමාදාය රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා එථ තාව මහාරාජ රාජඞ්ගණෙ එකං කිරියං පස්සිස්සාමාති සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා ඉමෙ ගිජ්ඣෙ ඔලොකෙහි මහාරාජාති වත්වා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

එතෙ භුත්වා වමිත්වා ච පක්කමන්ති විහඞ්ගමා,
යෙ ච භුත්වා න වමිංසු තෙ මෙ හත්ථත්ථමාගතා.

අවමී බ්‍රාහ්මණො කාමෙ තෙ ත්වං පච්චාවමිස්සසි,
වන්තාදො පුරිසො රාජ න සො හොති පසංසියොති.

තත්ථ භුත්වා වමිත්වා චාති මංසං ඛාදිත්වා ච වමිත්වා ච. **පච්චාවමිස්සසීති** පටිපරිභුඤ්ජිස්සසි. **වන්තාදෙති** පරස්ස වමිතඛාදකො. **පසංසිතොති** සො තණ්හාවසිකො බාලො බුද්ධාදීහි **පණ්ඩිතෙහි** පසංසිතබ්බො න හොති.

තං සුත්වා රාජා විප්පටිසාරී අහොසි. තයො භවා ආදිත්තා විය උපට්ඨහිංසු. අජ්ජෙව රජ්ජං පහාය මම පබ්බජිතුං වට්ටතීති උප්පන්නසංවෙගො දෙවියා ථුතිං කරොන්තො ගාථමාහ.

පඞ්කෙව පොසං පලිපෙ ව්‍යසන්නං
බලී යථා දුබ්බලං උද්ධරෙය්‍ය,
එවම්පි මං ත්වං උදතාරි හොති
පඤ්චාලි ගාථාහි සුභාසිතාහීති.

තත්ථ **ව්‍යසන්නන්ති** නිමුග්ගං. **විසන්නන්තිපි** පාඨො. **උද්ධරෙය්‍යාති** කෙසෙසු හත්ථෙසු වා ගහෙත්වා උක්ඛිපිත්වා ථලෙ ඨපෙය්‍ය. **උදතාරීති** කාමපඞ්කතො උත්තාරයි. **උදතාසීතිපි** පාඨො. අයමෙවත්ථො. **උද්ධාසීතිපි** පාඨො. උද්ධරීති අත්ථො. **පඤ්චාලීති** පඤ්චාලරාජධීතෙ.

එවඤ්ච පන වත්වා තං ඛණඤ්ඤෙව පබ්බජිතුකාමො හුත්වා අමච්චෙ පක්කොසාපෙත්වා ආහ තුම්හෙ කිං කරිස්සථාති තුම්හෙ පන දෙවාති අහං හත්ථිපාලස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිස්සාමීති. මයම්පි පබ්බජිස්සාම දෙවාති. රාජා ද්වාදසයොජනිකෙ බාරාණසීනගරෙ රජ්ජං ඡඩ්ඩෙත්වා අත්ථිකා සෙතච්ඡත්තං උස්සාපෙන්තූති අමච්චපරිවුතො තියොජනිකං පරිසං ගහෙත්වා කුමාරස්සෙව සන්තිකං ගතො. හත්ථිපාලො තස්සාපි පරිසාය ආකාසෙ නිසින්නො ධම්මං දෙසෙසි. සත්ථා රඤ්ඤො පබ්බජිතභාවං පකාසෙන්තො–

ඉදං වත්වා මහාරාජා එසුකාරී දිසම්පති,
රට්ඨං හිත්වාන පබ්බජි නාගො ඡෙත්වාව බන්ධනන්ති.

ගාථමාහ.

පුනදිවසෙ නගරෙ ඔහීනජනො සන්නිපතිත්වා රාජද්වාරං ගන්ත්වා දෙවියා ආරොචෙත්වා නිවෙසනං පවිසිත්වා දෙවිං වන්දිත්වා එකමන්තං ඨිතො–

රාජා ච පබ්බජ්ජමරොචයිත්ථ
රට්ඨං පහාය නරවිරියසෙට්ඨො,
තුවම්පි නො හොහි යථෙව රාජා
අම්හෙහි ගුත්තා අනුසාස රජ්ජන්ති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **අනුසාසාති** අම්හෙහි ගුත්තා හුත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙහි. සා මහාජනස්ස කථං සුත්වා සෙසගාථා අභාසි.

රාජා ච පබ්බජ්ජමරොචයිත්ථ
රට්ඨං පහාය නරවිරියසෙට්ඨො,
අහම්පි එකාව චරිස්සාමි ලොකෙ
හිත්වාන කාමානි මනොරමානීති.

රාජා ච පබ්බජ්ජමරොචයිත්ථ
රට්ඨං පහාය නරවිරියසෙට්ඨො,
අහම්පි එකාව චරිස්සාමි ලොකෙ
හිත්වාන කාමානි යථොධිකානි.

අච්චෙන්ති කාලා තරයන්ති රත්තියො
වයොගුණා අනුපුබ්බං ජහන්ති,
අහම්පි එකාව චරිස්සාමි ලොකෙ
හිත්වාන කාමානි මනොරමානි.

අච්චෙන්ති කාලා තරයන්ති රත්තියො
වයොගුණා අනුපුබ්බං ජහන්ති,
අහම්පි එකාව චරිස්සාමි ලොකෙ
හිත්වාන කාමානි යථොධිකානි.

අච්චෙන්ති කාලා තරයන්ති රත්තියො
වයොගුණා අනුපුබ්බං ජහන්ති,
අහම්පි එකාව චරිස්සාමි ලොකෙ
සීතීභූතා සබ්බමතිච්ච සඞ්ගන්ති.

තත්ථ එකාති පුත්තධීතිකිලෙසසම්බාධෙහි මුච්චිත්වා ඉමස්මිං ලොකෙ එකිකාව චරිස්සාමි. **කාමානීති** රූපාදයො කාමගුණෙ. **යථොධිකානීති** යෙන යෙන ඔධිනා ඨිතානි තෙන තෙන ඨිතානෙව ජහිස්සාමි. න කිඤ්චි ආමසිස්සාමීති අත්ථො. **අච්චෙන්ති කාලාති** පුබ්බණ්හාදයො කාලා අතික්කමන්ති. **තරයන්තීති** අතුවජා හුත්වා ආයුසඞ්ඛාරං ඛෙපයමානා ඛාදයමානා ගච්ඡන්ති. **වයොගුණාති** පඨමවයාදයො තයො මන්දදසකාදයො ද්වාදස කොට්ඨාසා. **අනුපුබ්බං ජහන්තීති** උපරූපරි කොට්ඨාසං අපත්වා තත්ථ තත්ථෙව නිරුජ්ඣන්ති. **සීතීභූතාති** උණ්හකාරකෙ උණ්හසභාවෙ කිලෙසෙ පහාය සීතලා හුත්වා. **සබ්බමතිච්ච සඞ්ගන්ති** රාගසඞ්ගාදිකං සබ්බසඞ්ගං අතික්කමිත්වා එකා චරිස්සාමි හත්ථිපාලකුමාරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා පබ්බජිස්සාමි.

ඉති සා ඉමාහි ගාථාහි මහාජනස්ස ධම්මං දෙසෙත්වා අමච්චභරියායො පක්කොසාපෙත්වා ආහ තුම්හෙ කිං කරිස්සථාති තුම්හෙ පන අය්යෙති අහං පබ්බජිස්සාමීති මයම්පි පබ්බජිස්සාමාති සා සාධූති රාජනිවෙසනෙ සුවණ්ණකොට්ඨාගාරාදීනි විවරාපෙත්වා අසුකට්ඨානෙව අසුකට්ඨානෙව මහානිධානං නිදහිතන්ති සුවණ්ණපට්ටෙ ලිඛාපෙත්වා දින්නඤ්ඤෙව අත්ථිකා හරන්තූති වත්වා සුවණ්ණපට්ටං මහාතලෙ ථම්භෙ බන්ධාපෙත්වා නගරෙ භෙරිං චරාපෙත්වා මහාසම්පත්තිං ඡඩ්ඩෙත්වා නගරා නික්ඛමි.

තස්මිං ඛණෙ සකලනගරං සඞ්ඛුභි රාජා කිර දෙවී ච රජ්ජං පහාය පබ්බජිස්සාමාති නික්ඛන්තා මයං ඉධ කිං කරිස්සාමාති. තතො මනුස්සා යථා පූරිතානෙව ගෙහානි ඡඩ්ඩෙත්වා පුත්තෙ හත්ථෙ ගහෙත්වා නික්ඛමිංසු. සබ්බාපණා පසාරිතනියාමෙනෙව ඨිතා නිවත්තිත්වා ඔලො-

කොනෙතා නාම නාහොසි. සකලනගරං තුච්ඡං අහොසි. දෙවීපි තියොජනිකං පරිසං ගහෙත්වා තත්ථෙව ගතා. හත්ථිපාලො තස්සාපි පරිසාය ආකාසෙ නිසීදිත්වා ධම්මං දෙසෙත්වා ද්වාදසයොජනිකං පරිසං ගහෙත්වා හිමවන්තාභිමුඛො පායාසි.

හත්ථිපාලකුමාරො ද්වාදසයොජනිකං බාරාණසිං තුච්ඡං කත්වා පබ්බජිස්සාමීති මහාජනං ආදාය හිමවන්තං ගච්ඡති. කිමඞ්ග පන මයන්ති සකලකාසිරට්ඨං සඞ්ඛුභි. අපරභාගෙ පරිසා තිංසයොජනිකා අහොසි. සො තාය පරිසාය සද්ධිං හිමවන්තං පාවිසි. සක්කො ආවජ්ජෙන්තො තං පවත්තිං ඤත්වා හත්ථිපාලකුමාරො නෙක්ඛම්මං නික්ඛන්තො මහාසමාගමො භවිස්සති වසනට්ඨානං ලද්ධුං වට්ටතීති විස්සකම්මං ආණාපෙසි ගච්ඡ ආයාමතො ඡත්තිංසයොජනං විත්ථාරතො පණ්ණරසයොජනං අස්සමං මාපෙත්වා පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ සම්පාදෙහීති.

සො සාධූති පටිස්සුණිත්වා ගඞ්ගාතීරෙ රමණීයෙ භූමිභාගෙ වුත්තප්පමාණං අස්සමපදං මාපෙත්වා පණ්ණසාලාසු කට්ඨත්ථරකපණ්ණසන්ථරආසනාදීනි පඤ්ඤපෙත්වා සබ්බෙ පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ මාපෙසි. එකෙකිස්සා පණ්ණසාලාය ද්වාරෙ එකෙකො චඞ්කමො රත්තිට්ඨිකා පරිච්ඡින්නො කතසුධාපරිකම්මො ආලම්බනඵලකො තෙසු තෙසු ඨානෙසු නානාවණ්ණසුරභිකුසුමසඤ්ඡන්නපුප්ඵගච්ඡා එකෙකස්ස චඞ්කමස්ස කොටියං එකෙකො උදකභරිතො කූපො තස්ස සන්තිකෙ එකෙකො ඵලරුක්ඛො සො එකොව සබ්බඵලානි ඵලති. ඉදං සබ්බං දෙවතානුභාවෙන අහොසි.

විස්සකම්මො අස්සමං මාපෙත්වා පණ්ණසාලාසු පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ ඨපෙත්වා යෙ කෙචි පබ්බජිතුකාමා ඉමෙ පරික්ඛාරෙ ගණ්හන්තූති ජාතිහිඞ්ගුලකෙන භිත්තියා අක්ඛරානි ලිඛිත්වා අත්තනො ආනුභාවෙන භෙරවසද්දෙ මිගපක්ඛී දුද්දසිකෙ අමනුස්සෙ ච පටික්කමාපෙත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො.

හත්ථිපාලකුමාරො එකපදිකමග්ගෙන සක්කදත්තියං අස්සමං පවිසිත්වා අක්ඛරානි දිස්වා සක්කෙන මම මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛන්තභාවො ඤාතො භවිස්සතීති ද්වාරං විවරිත්වා පණ්ණසාලං පවිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජලිඞ්ගං ගහෙත්වා නික්ඛමිත්වා චඞ්කමං ඔතරිත්වා කතිපයවාරෙ අපරාපරං චඞ්කමිත්වා සෙසජනකායං පබ්බජ්ජාපෙත්වා අස්සමපදං විචාරෙන්තො තරුණපුත්තානං ඉත්ථීනං මජ්ඣෙ ඨානෙ පණ්ණසාලං අදාසි. තතො අනන්තරං මහල්ලකිත්ථීනං තතො අනන්තරං වඤ්ඣිත්ථීනං සමන්තා පරික්ඛිපිත්වා පන පුරිසානං අදාසි.

අථෙකො රාජා බාරාණසියං කිර රාජා නත්ථීති ආගන්ත්වා අලඞ්කතපටියත්තං නගරං ඔලොකෙත්වා රාජනිවෙසනං ආරුය්හ තත්ථ තත්ථ රතනරාසිං දිස්වා එවරූපං නගරම්පහාය පබ්බජිතකාලතො පට්ඨාය පබ්බජ්ජා නාමෙසා උළාරා භවිස්සතීති සුරාසොණ්ඩෙ මග්ගං පුච්ඡිත්වා

හත්ථිපාලස්ස සන්තිකං පායාසි. හත්ථිපාලො තස්ස වනන්තං ආගත භාවං ඤත්වා පටිමග්ගං ගන්ත්වා ආකාසෙ නිසීදිත්වා පරිසාය ධම්මං දෙසෙත්වා අස්සමපදං නෙත්වා සබ්බං පරිසං පබ්බාජෙසි. එතෙනුපායෙන අඤ්ඤෙපි ඡ රාජානො පබ්බජිංසු. සත්ත රාජානො භොගෙ ඡඩ්ඩයිංසු. ඡත්තිංසයොජනිකො අස්සමො නිරන්තරො පරිපූරි. යො කාමවිතක්කාදිසු අඤ්ඤතරං විතක්කෙති මහාපුරිසො තස්ස ධම්මං දෙසෙත්වා බ්‍රහ්මවිහාරභාවනඤ්චෙව කසිණභාවනඤ්ච ආචික්ඛති. තෙ යෙභුය්‍යෙන ඣානාභිඤ්ඤං නිබ්බත්තෙත්වා තීසු කොට්ඨාසෙසු ද්වෙ කොට්ඨාසා බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බත්තිංසු. තතිය කොට්ඨාසං තිධා කත්වා එකො කොට්ඨාසො බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බත්ති. එකො ඡසු කාම සග්ගෙසු. එකො ඉසීනං පාරිචරියං කත්වා මනුස්සලොකෙ තීසු කුල සම්පත්තීසු නිබ්බත්ති. එවං හත්ථිපාලස්ස සාසනං අපගතනිරය තිරච්ඡානයොනිපෙත්තිවිසයාසුරකායං අහොසි.

ඉමස්මිං තම්බපණ්ණිදීපෙ පඨවීචාලකධම්මගුත්තත්ථෙරො කට කන්ධකාරවාසී ඵුස්සදෙවත්ථෙරො උපරිමණ්ඩලායක මලයවාසී මහාසඞ්ඝරක්ඛිතත්ථෙරො මලියමහාදෙවත්ථෙරො භග්ගිරිවාසී මහාදෙවත්ථෙරො ගාමන්තපබ්භාරවාසී මහාසීවත්ථෙරො කාළවල්ලිමණ්ඩපවාසී මහානාගත්ථෙරො කුද්දාලකසමාගමෙ මූගපක්ඛසමාගමෙ චූළසුතසොම සමාගමෙ අයොඝරපණ්ඩිතසමාගමෙ හත්ථිපාලසමාගමෙ ච සබ්බපච්ඡා නික්ඛන්තපුරිසා අහෙසුං. තෙනාහ භගවා **අභිත්ථරෙථ කල්‍යාණෙති.**[a] කල්‍යාණං හි තුරිතතුරිතෙනෙව කාතබ්බං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ පුබ්බෙපි තථාගතො මහානෙක්ඛම්මං නික්ඛන්තොයෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා එසුකාරී රාජා සුද්ධොදනමහාරාජා අහොසි. දෙවී මහාමායා. පුරොහිතො කස්සපො. බ්‍රාහ්මණී භද්දකාපිලානී. අජපාලො අනුරුද්ධො ගොපාලො මොග්ගල්ලානො. අස්සපාලො සාරිපුත්තො. සෙසපරිසා බුද්ධපරිසා. හත්ථිපාලො අහමෙවාති.

හත්ථිපාලජාතකං.

---

15. 14.

යමෙකරත්තිං පඨමන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මහානෙක්ඛම්මඤ්ඤෙව ආරබ්භ කථෙසි. න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි තථාගතො මහානෙක්ඛම්මං නික්ඛන්තො යෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ බ්‍රහ්ම දත්තස්ස රඤ්ඤො අග්ගමහෙසී ගබ්භං පටිලභිත්වා ලද්ධගබ්භ පරිහාරා පරිණතගබ්භා පච්චූසසමනන්තරෙ පුත්තං විජායි. තස්සා පුරිමත්තභාවෙ එකා සපත්තී තව ජාතං ජාතං පජං ඛාදිතුං ලභිස්සාමීති පත්ථනං ඨපෙසි. සා කිර සයං වඤ්ඣා හුත්වා පුත්තමාතුකොධෙන

---

a. ධම්මපද-පාපවග්ග.

තං පත්ථනං කත්වා යක්ඛයොනියං නිබ්බත්ති. ඉතරා රඤ්ඤො අග්ගමහෙසී හුත්වා ඉමං පුත්තං විජායි. සා යක්ඛිණී තදා ඔකාසං ලභිත්වා දෙවියා පස්සන්තියාව භීභච්ඡරූපා හුත්වා ආගන්ත්වා තං දාරකං ගහෙත්වා පලායි. දෙවී යක්ඛිණී මෙ පුත්තං ගහෙත්වා පලායතීති මහාසද්දෙන විරවි. ඉතරාපි දාරකං මූලකකන්දං විය මුරමුරායන්තී ඛාදිත්වා දෙවිං විකාරාදීහි රොසෙත්වා තජ්ජෙත්වා පක්කාමි. රාජා සුත්වා කිං සක්කා යක්ඛිණියා කාතුන්ති තුණ්හී අහොසි. පුන දෙවියා විජායනකාලෙ ගාළ්හං ආරක්ඛමකාසි. දෙවී පුන පුත්තං විජායි යක්ඛිණී ආගන්ත්වා තම්පි ඛාදිත්වා ගතා. තතියවාරෙ තස්සා කුච්ඡියං මහාසත්තො පටිසන්ධිං ගණ්හි.

රාජා මහාජනං සන්නිපාතාපෙත්වා දෙවියා ජාතං ජාතං පජං එකා යක්ඛිණී ඛාදති කින්නුඛො කත්තබ්බන්ති පුච්ඡි. අථෙකො යක්ඛානාම තාලපණ්ණස්ස භායන්ති දෙවියා හත්ථපාදෙසු තාලපණ්ණං බන්ධිතුං වට්ටතීති ආහ. අපරො අයොඝරස්ස භායන්ති අයොඝරං කාතුං වට්ටතීති ආහ. රාජා සාධූති අත්තනො විජිතෙ කම්මාරෙ සන්නිපාතෙත්වා අයොඝරං කරොථාති ආණාපෙත්වා ආයුත්තකෙ අදාසි. අන්තොනගරෙයෙව රමණීයෙ භූමිභාගෙ ගෙහං පට්ඨපෙසුං. ථම්භෙ ආදිං කත්වා සබ්බෙ ගෙහසම්භාරා අයොමයාව අහෙසුං. නවහි මාසෙහි අයොමයං මහන්තං චතුරස්සසාලං නිට්ඨානමගමාසි. තං නිච්චං පජ්ජලිතපදීපමෙව හොති.

රාජා දෙවියා ගබ්භපරිපාකං ඤත්වා අයොඝරං අලඞ්කාරාපෙත්වා තං ආදාය අයොඝරං පාවිසි සා තත්ථ ධඤ්ඤපුඤ්ඤලක්ඛණං පුත්තං විජායි. අයොඝරකුමාරොත්වෙවස්ස නාමං කරිංසු. තං ධාතීනං දත්වා මහන්තං ආරක්ඛං සංවිදහිත්වා රාජා දෙවිං ආදාය නගරං පදක්ඛිණං කත්වා අලඞ්කතපාසාදතලමෙව අභිරුහි. යක්ඛිණීපි උදකවාරං ගන්ත්වා වෙස්සවණස්ස උදකං හරන්තී ජීවිතක්ඛයං පත්තා. මහාසත්තො අයොඝරෙයෙව වඩ්ඪිත්වා විඤ්ඤුතං පත්තො තත්ථෙව සබ්බසිප්පානි උග්ගණ්හි.

රාජා කො මෙ පුත්තස්ස වයප්පදෙසොති අමච්චෙ පුච්ඡිත්වා සොළසවස්සො දෙව සූරො ථාමසම්පන්නො යක්ඛසහස්සම්පි පටිබාහිතුං සමත්ථොති සුත්වා රජ්ජමස්ස දස්සාමීති සකලනගරං අලඞ්කාරාපෙත්වා අයොඝරතො තං නීහරිත්වා ආනෙථාති ආහ. අමච්චා සාධු දෙවාති ද්වාදසයොජනිකං බාරාණසිං අලඞ්කාරාපෙත්වා සබ්බාලඞ්කාරවිභූසිතං මඞ්ගලවාරණං ආදාය තත්ථ ගන්ත්වා කුමාරං අලඞ්කරිත්වා හත්ථික්ඛන්ධෙ නිසීදාපෙත්වා දෙව කුලසන්තකං අලඞ්කතනගරං පදක්ඛිණං කත්වා පිතරං කාසිරාජානං වන්දථ අජ්ජෙව සෙතච්ඡත්තං ලභිස්සථාති ආහංසු.

මහාසත්තො නගරං පදක්ඛිණං කරොන්තො ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනපොක්ඛරණීභූමිරාමණෙය්‍යකං පාසාදරාමණෙය්‍යකාදීනි දිස්වා චින්තෙසි මම පිතා මං එත්තකං කාලං බන්ධනාගාරෙ වසාපෙසි එවරූපං අලඞ්කතනගරං දට්ඨුං න අදාසි කො නු ඛො මය්හං දොසොති

අමච්චෙ පුච්ඡි දෙව නත්ථි තුම්හාකං දෙසො තුම්හාකං පන දෙව හාතිකො එකා යක්ඛිණී ඛාදි තෙන වො පිතා අයොඝරෙ වසාපෙසි අයොඝරෙන තුම්හාකං ජීවිතං ලද්ධන්ති.

සො තෙසං සුත්වා චින්තෙසි අහං දසමාසෙ ලොහකුම්භි නිරයෙ විය ගූථනිරයෙ විය ච මාතුකුච්ඡිම්හි වසිත්වා මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛන්තකාලතො පට්ඨාය සොළසවස්සානි එතස්මිං බන්ධනාගාරෙ වසිං බහි ඔලොකෙතුම්පි න ලභිං යක්ඛිණියා හත්ථතො මුත්තොපි පනාහං නෙව අජරො න අමරො කිමෙම රජ්ජෙන රජ්ජෙ ඨිත කාලතො පට්ඨාය දුන්නික්ඛමණං හොති අජ්ජෙව මම පිතරං පබ්බජ්ජං අනුජානාපෙත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා පබ්බජිස්සාමීති.

සො නගරං පදක්ඛිණං කත්වා රාජකුලං පවිසිත්වා රාජානං වන්දිත්වා අට්ඨාසි. රාජා තස්ස සරීරසොභං ඔලොකෙත්වා බලවසිනෙහෙන අමච්චෙ ඔලොකෙසි තෙ කිං කරෙම දෙවාති වදිංසු. පුත්තමෙම රතනරාසිම්හි ඨපෙත්වා තීහි සඞ්ඛෙහි අභිසිඤ්චිත්වා කඤ්චනමාලං සෙතච්ඡත්තං උස්සාපෙථාති.

මහාසත්තො පිතරං වන්දිත්වා න මය්හං රජ්ජෙනත්ථො අහං පබ්බජිස්සාමි පබ්බජ්ජං මෙ අනුජානාථාති ආහ. තාත රජ්ජං පටික්ඛිපිත්වා කිං කාරණා පබ්බජසීති. දෙව අහං මාතුකුච්ඡිම්හි දසමාසෙ ගූථනිරයෙ විය වසිත්වා කුච්ඡිතො නික්ඛන්තො යක්ඛභයෙන සොළස වස්සානි බන්ධනාගාරෙ වසන්තො බහි ඔලොකෙතුම්පි න ලභිං උස්සදනිරයෙ ඛිත්තො විය අහොසිං යක්ඛිණිතො මුත්තොම්හීතිපි අජරාමරො න හොමි මච්චුනා මෙ න සක්කා කෙනචි ජීවිතුං භවෙ උක්කණ්ඨිතොස්මි. යාව මෙ ව්‍යාධිජරාමරණානි නාගච්ඡන්ති තාවදෙව පබ්බජිත්වා ධම්මං චරිස්සාමි අලමෙම රජ්ජෙන අනුජාන මං දෙවාති වත්වා පිතු ධම්මං දෙසෙන්තො ආහ.

යමෙකරත්තිං පඨමං ගබ්භෙ වසති මාණවො,
අබ්භුට්ඨිතොව සයති සගච්ඡං න නිවත්තති.

න යුජ්ඣමානා න බලෙනවස්සිතා
නරා න ජීරන්ති නචාපි මීයරෙ,
සබ්බං හි තං ජාති ජරායුපද්දුතං
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

චතුරඞ්ගිනිං සෙනං සුභිංසරූපං
ජයන්ති රට්ඨාධිපතී පසය්හ,
න මච්චුනො ජයිතුං උස්සහන්ති
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

හත්ථීහි අස්සෙහි රථෙහි පත්තිහි
පරිවාරිතා මුච්චරෙ එකච්චෙය්‍යා,
න මච්චුනො මුච්චිතුං උස්සහන්ති
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

හත්ථීහි අස්සෙහි රථෙහි පත්තිහි
සූරා පභඤ්ජන්ති පධංසයන්ති,
න මච්චුනො භඤ්ජිතුං උස්සහන්ති
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

මත්තා ගජා භින්නගලා පභින්නා
නගරානි මද්දන්ති ජනං හනන්ති,
න මච්චුනො මද්දිතුං උස්සහන්ති
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

ඉස්සාසිනො කතහත්ථාපි ධීරා
දූරෙපාතී අක්ඛණවෙධිනොපි,
න මච්චුනො විජ්ඣිතුං උස්සහන්ති
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

සරානි ඛීයන්ති සසෙලකානනා
සබ්බං හි තං ඛීයති දීඝමන්තරං,
සබ්බං හි තං භඤ්ජරෙ කාලපරියං
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

සබ්බෙසමෙවං හි නරානනාරිනං
චලාචලං පාණභුනොධ ජීවිතං,
පටොව ධුත්තස්ස දුමොව කූලජො
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

දුමප්ඵලානෙව පතන්ති මාණවා
දහරා ච වුද්ධා ච සරීරභෙදා,
නාරියො නරා මජ්ඣිමපොරිසා ච
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

නායං වයො තාරකරාජසන්නිභො
යදබ්භතීතං ගතමෙවදානි තං,
ජිණ්ණස්ස හි නත්ථි රතී කුතො·සුඛං
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

යක්ඛා පිසාචා අථවාපි පෙතා
කුපිතාපි තෙ අස්සසන්ති මනුස්සෙ,
න මච්චුනො අස්සසිතුස්සහන්ති
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

යක්ඛෙ පිසාචෙ අථවාපි පෙතෙ
කුපිතෙපි තෙ නිජ්ඣපනං කරොන්ති,
න මච්චුනො නිජ්ඣපනං කරොන්ති
තමෙම මතී හොති චරාමි ධම්මං.

අපරාධකෙ හෙඨකෙ දූසකෙ ච
රාජානො දණ්ඩෙන්ති විදිත්ව දොසං,
න මච්චුනො දණ්ඩයිතුස්සහන්ති
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

අපරාධකා දූසකා හෙඨකා ච
ලභන්ති තෙ රාජිනො නික්ඛිපෙතුං,
න මච්චුනො නික්ඛිපනං කරොන්ති
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

න ඛත්තියොති නපි බ්‍රාහ්මණොති
න අඩ්ඪකා බලවා තෙජවාපි,
න මච්චුරාජස්ස අපෙක්ඛමත්ථි
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

සීහා ච ව්‍යග්ඝා ච අථොපි දීපියො
පසය්හ ඛාදන්ති විප්ඵන්දමානං
න මච්චුනො ඛාදිතුං උස්සහන්ති
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

මායාකාරා රඞ්ගමජ්ඣෙ කරොන්තා
මොහෙන්ති චක්ඛූනි ජනස්ස තාවදෙ,
න මච්චුනො මොහයිතුස්සහන්ති
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

ආසීවිසා කුපිතා උග්ගතෙජා
ඩංසන්ති මාරෙන්තිපි තෙ මනුස්සෙ,
න මච්චුනො ඩංසිතුං උස්සහන්ති
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

ආසීවිසා කුපිතා යං ඩංසන්ති
තිකිච්ඡකා තෙසං විසං හනන්ති,
න මච්චුනො දට්ඨවිසං හනන්ති
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

ධම්මන්තරී වෙතරණී ච භොජො
විසානි හන්ත්වාන භුජඞ්ගමානං,
සූයන්ති තෙ කාලකතා තථෙව
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

විජ්ජාධරා ඝොරමධීයමානා
අදස්සනං ඔසධෙහි වජන්ති,
න මච්චුරාජස්ස වජන්තදස්සනං
තම්මෙ මතී හොති චරාමි ධම්මං.

ධම්මො හවෙ රක්ඛති ධම්මචාරිං
ධම්මො සුචිණ්ණො සුඛමාවහාති,
එසානිසංසො ධම්මෙ සුචිණ්ණෙ
න දුග්ගතිං ගච්ඡති ධම්මචාරී.

න හි ධම්මො අධම්මො ච උභො සමවිපාකිනො,
අධම්මො නිරයං නෙති ධම්මො පාපෙති සුග්ගතින්ති.

තත්ථ **යමෙකරත්තින්ති** යෙභුය්‍යෙන සත්තා මාතුකුච්ඡිම්හි පටිසන්ධිං ගණ්හන්තා රත්තිං ගණ්හන්ති තස්මා එවමාහ. අයං පනෙත්ථ අත්ථො යං එකරත්තිං වා දිවා වා පඨමමෙව පටිසන්ධිං ගහෙත්වා මාතුකුච්ඡිසඞ්ඛාතෙ ගබ්භෙ වසති. **මාණවොති** සත්තො කලලභාවෙන පතිට්ඨාති. **අබ්භුට්ඨිතොව සයතීති** සො මාණවො යථා නාම වලාහක සඞ්ඛාතො අබ්භො වුට්ඨිතො නිබ්බත්තො වායුවෙගා හතො පතිගච්ඡති. තථෙව–

පඨමං කලලං හොති කලලා හොති අබ්බුදං,
අබ්බුදා ජායතෙ පෙසි පෙසි නිබ්බත්තතෙ ඝනො,
ඝනා පසාඛා ජායන්ති කෙසා ලොමා නඛාපි ච.

යඤ්චස්ස භුඤ්ජතී මාතා අන්නං පානඤ්ච භොජනං,
තෙන සො තත්ථ යාපෙති මාතුකුච්ඡි ගතො නරොති.

ඉදං මාතුකුච්ඡියං කලලාදිභාවං කුච්ඡිතො ච නික්ඛන්තො මන්දදසකාදිභාවං ආපජ්ජමානො සතතං සමිතං ගච්ඡති. **සගච්ඡං න නිවත්තතීති** සවායං එවං ගච්ඡන්තො පුන අබ්බුදතො කලලභාවං පෙසිආදිතො වා අබ්බුදාදිභාවං ඛිඩ්ඩාදසකතො මන්දදසකභාවං වණ්ණ දසකාදිතො වා ඛිඩ්ඩාදසකාදිභාවං පාපුණිතුං න නිවත්තති යථා පන වලාහකො වාතවෙගෙන සඤ්චුණ්ණියමානො අහං අසුකට්ඨානෙ නාම උට්ඨිතො පුන නිවත්තිත්වා තත්ථෙව ගන්ත්වා පකතිභාවෙන ඨස්සාමීති න ලභති යදස්ස ගතං තං ගතමෙව යං අන්තරහිතං තං අන්තරහිත මෙව හොති. තථා සොපි කලලාදිභාවෙන ගච්ඡමානො ගච්ඡතෙව තස්මිං තස්මිං කොට්ඨාසෙ සඞ්ඛාරා පුරිමපුරිමානං පච්චයා හුත්වා පච්ඡතො අනිවත්තිත්වා තත්ථ තත්ථෙව භිජ්ජන්ති ජරාකාලෙ සඞ්ඛාරා අමෙහි එස පුබ්බෙ යුවා ථාමසම්පන්නො කතො පුන තං නිවත්තිත්වා තථෙව කරිස්සාමාති න ලභන්ති තත්ථ තත්ථෙව අන්තරධායන්තීති දස්සෙති. **න යුජ්ඣමානාති** උභතො වූළ්හසඞ්ගාමෙ යුජ්ඣන්තා. **න බලෙනවස්සිතාති** න කායබලෙන යොධබලෙන වා උපගතා සමන්නාගතා. **න ජීරන්තීති** පුරිමනකාරං ආහරිත්වා එවරූපාපි නරා න ජීරන්ති න චාපි නමීය්‍යරෙති අත්ථො වෙදිතබ්බො. **සබ්බංහිතන්ති** මහාරාජ සබ්බමෙවහි ඉදං පාණිමණ්ඩලං මහායන්තෙන පීළියමානා උච්ඡු ඝටිකා විය ජාතියා ච ජරාය ච උපද්දුතං නිච්චං පීළිතං. **තස්මෙමමතී හොතීති** තෙන කාරණෙන පබ්බජිත්වා ධම්මං චරිස්සාමීති මතී හොති චිත්තං උප්පජ්ජති. **චතුරඞ්ගිනින්ති** හත්ථි ආදීහි චතුරඞ්ගෙහි සමන්නාගතං.

සෙනං සුභිංසරූපන්ති සුට්ඨුභිංසනකජාතිකං සෙනං. **ජයන්තීති** කදාචි එකච්චෙ රාජානො අත්තනො සෙනාය ජිනන්ති. **නමච්චුනොති** තෙපි රාජානො මහාසෙනස්ස මච්චුනො සෙනං ජයිතුං න උස්සහන්ති. න ව්‍යාධිජරාමරණානි මද්දිතුං සක්කොන්ති. **මුච්චරෙ එකච්චියාති** තෙහි හත්ථිආදීහි පරිවාරිතා එකච්චෙ පච්චාමිත්තානං හත්ථතො මුච්චන්ති මච්චුනො පන සන්තිකා මුච්චිතුං න සක්කොන්ති **පභඤ්ජන්තීති** එතෙහි හත්ථිආදීහි පච්චත්ථිකරාජූනං නගරානි භඤ්ජන්ති. **පධංසයන්තීති** මහාජනං ධංසෙන්තා පධංසෙන්තා ජීවිතක්ඛයං පාපෙන්ති. **න මච්චුනොති** තෙපි මරණකාලෙ පත්තෙ මච්චුනො භඤ්ජිතුං න සක්කොන්ති. **භින්නගලා පග්ඝරන්තීති** තීසු ඨානෙසු පභින්නා හුත්වා මදං ගලන්තා පග්ඝරිතමදාති අත්ථො. **න මච්චුනොති** තෙපි මහා මච්චුං මද්දිතුං න සක්කොන්ති. **ඉස්සාසිනොති** ඉස්සාසා ධනුග්ගහා. **කතහත්ථාති** සුසික්ඛිතා. **දූරෙපාතීති** සරං දූරෙ පාතෙතුං සමත්ථා. **අක්ඛණවෙධිනොති** අවිරද්ධවෙධිනො විජ්ජුආලොකෙන විජ්ඣනසමත්ථා වා. **සරානීති** අනොතත්තාදීනි මහාසරානි ඛීයන්තියෙව. **සසෙලකානනාති** සපබ්බතවනසණ්ඩා මහාපථවීපි ඛීයති. **සබ්බංහි තන්ති** සබ්බං ඉදං සඞ්ඛාරගතං දීඝමන්තරං ඨත්වා ඛීයතෙව කප්පුට්ඨානග්ගිං පත්වා මහාමෙරුපි අග්ගිමුඛෙ මධුසිත්ථකං විය විලීයතෙව. **අණුමත්තොපි** සඞ්ඛාරො ඨාතුං න සක්කොති. **කාලපරියායන්ති** කාල පරියායං නස්සනකාලවාරං පත්වා සබ්බං භඤ්ජරෙව සබ්බසඞ්ඛාරගතං භිජ්ජතෙව තස්ස පකාසනත්ථං සත්තසූරියසුත්තං ආහරිතබ්බං. **චලා චලන්ති** චඤ්චලං සභාවෙන ඨාතුං අසමත්ථං නානාභාවවිනාභාව සභාවමෙව. **පාණභූතෙසු ජීවිතන්ති** ඉධ ලොකෙ ඉමෙසං පාණභූතානං ජීවිතං. **පටොව ධුත්තස්ස දුමොව කූලජොති** සුරාධුත්තොහි සුරං දිස්වා උදරෙ බද්ධං සාටකං දත්වාපි පිපතෙව නදීකූලෙ ජාත දුමොව කූලෙ ලුජ්ජමානෙ ලුජ්ජති. යථා එස පටොව දුමොව චඤ්චලා එවං සත්තානං ජීවිතං දෙවාති. **දුමප්ඵලානෙවාති** යථා පක්කානි ඵලානි වාතාහතානි දුමග්ගතො භූමියං පතන්ති තථෙවිමෙ මාණවා ජරාවාතාහතා ජීවිතා ගිලිත්වා මරණපථවියං පතන්ති. **දහරාති** අන්තමසො කලලභාවෙ ඨිතාපි. **මජ්ඣිමපොරිසාති** නාරීනරානං මජ්ඣෙ ඨිතා උභතොබ්‍යඤ්ජනකනපුංසකා. **තාරකරාජසන්නිභොති** යථා තාරකරාජා කාළපක්ඛෙ ඛීණො පුන ජුණ්හපක්ඛෙ පූරති න එවං සත්තානං වයො සත්තානං හි **යදබ්භතීතං ගතමෙවදානිතං** න තස්ස පුනාගමනං අත්ථි. **කුතො රතීති** ජරාජිණ්ණස්ස කාමගුණෙසු රතිපි නත්ථි **තෙ** පටිච්ච උප්පජ්ජනකසුඛං කුතොයෙව. **යක්ඛාති** මහිද්ධිකා යක්ඛා. **පිසාචාති** පංසුපිසාචකා. **පෙතාති** පෙත්තිවිසයිකා. **අස්සසන්තීති** අස්සාසවාතෙන උපහනන්ති ආවිසන්තීති වා අත්ථො. **න මච්චුනොති** මච්චුං පන තෙපි අස්සාසෙන වා උපහනිතුං ආවිසිතුං වා න සක්කොන්ති. **නිජ්ඣාපනං කරොන්තීති** බලිකම්මවසෙන ඛමාපෙන්ති පසාදෙන්ති. **අපරාධකෙති** රාජාපරාධකාරකෙ. **දූසකෙති** රජ්ජදූසකෙ.

ගෙණ්ඨකෙති සඞ්වෙජ්ජාදීහි ලොකවිගෙණ්ඨකෙ. **රජානොති** රජානො. **විදිත්ව** **දොසන්ති** දොසං ජානිත්වා යථානුරූපෙන දණ්ඩෙන **දණ්ඩෙන්ති**. **නමච්චුනොති** තෙපි මච්චුං දණ්ඩිතුං න සක්කොන්ති. **නිජ්ඣාපෙතුන්ති** සක්ඛීහි අත්තනො නිරපරාධභාවං පකාසෙත්වා පසාදෙතුං. **අඩ්ඪා** බලවා **තෙජවාපීති** ඉමෙ අඩ්ඪා අයං කායබලඤාණබලාදීහි බලවා අයං තෙජවාති එවම්පි. **නමච්චුරාජස්ස අපෙක්ඛමත්ථීති** එකස්මිම්පි **සත්තෙ** අපෙක්ඛා පෙමං සිනෙහො වා නත්ථි. සබ්බමෙවාභිමද්දතීති **දසෙති**. **පසය්හාති** බලක්කාරෙන අභිභවිත්වා. **නමච්චුනොති** තෙපි **මච්චුං** බාධිතුං න සක්කොන්ති. **කරොන්තාති** මායං කරොන්තා. **මොහෙන්තීති** අභූතං භූතං කත්වා දස්සෙන්තා තං මොහෙන්ති. **උග්ගතෙජාති** උග්ගතෙන විසෙන සමන්නාගතා. **තිකිච්ඡකාති** විසවෙජ්ජා. **ධම්මන්තරී වෙතරණී** ච **භොජොති** එතෙ එවන්නාමකා වෙජ්ජා. **ඝොරමධීයානාති** ඝොරං නාම විජ්ජං අධීයන්තා. **ඔසධෙහීති** ඝොරං වා ගන්ධාරිං වා විජ්ජං සාවෙත්වා ඔසධිං ආදාය තෙ පච්චත්ථිකානං **අදස්සනං වජන්ති**. **ධම්මොති** සුචරිතධම්මො. **රක්ඛතීති** යෙන රක්ඛිතො තං පටිරක්ඛති. **සුඛන්ති** ඡසු කාමසග්ගෙසු සුඛං **ආවහති**. **පාපෙතීති** පටිසන්ධිවසෙන උපනෙති.

එවං මහාසත්තො චතුවීසතියා ගාථාහි පිතු ධම්මං දෙසෙත්වා මහාරාජ තුම්හාකං රජ්ජං තුම්හාකමෙව හොතු න මය්හං ඉමිනා අත්ථො තුම්හෙහි පන සද්ධිං කථෙන්තමෙව මං ව්‍යාධිජරාමරණානි උපගච්ඡන්ති තිට්ඨථ තුම්හෙති වත්වා අයදාමං ඡින්දිත්වා මත්තහත්ථී විය කඤ්චනපඤ්ජරං භින්දිත්වා සීහපොතකො විය කාමෙ පහාය මාතාපිතරො වන්දිත්වා නික්ඛමි. අථස්ස පිතා මමපි රජ්ජෙනත්ථො නත්ථීති රජ්ජං පහාය තෙන සද්ධිංයෙව නික්ඛමි. තස්මිං නික්ඛන්තෙ දෙවීපි අමච්චාපි බ්‍රාහ්මණගහපතිකාදයොපීති සකලනගරවාසිනො ගෙහානි ඡඩ්ඩෙත්වා නික්ඛමිංසු. සමාගමො මහා අහොසි පරිසා ද්වාදසයොජනිකා ජාතා තං ආදාය මහාසත්තො හිමවන්තං පාවිසි. සක්කො තස්ස නික්ඛන්තභාවං ඤත්වා විස්සකම්මං පෙසෙත්වා ද්වාදසයොජනායාමං සත්තයොජනවිත්ථාරං අස්සමපදං කාරෙසි. සබ්බෙ පබ්බජිතපරික්ඛාරෙ පටියාදාපෙසි. තතො පරං මහාසත්තස්ස පබ්බජ්ජා ච ඔවාදදානඤ්ච බ්‍රහ්මලොකපරායණතා ච පරිසාය අනපායගමනීයතා ච සබ්බා හෙට්ඨා වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං භික්ඛවෙ පුබ්බෙපි තථාගතො මහානෙක්ඛම්මං නික්ඛන්තොයෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා මාතාපිතරො මහාරාජකුලානි අහෙසුං. පරිසා බුද්ධපරිසා. අයොඝරපණ්ඩිතො අහමෙවාති.

අයොඝරජාතකං.

වීසතිනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

16. 1.

කිංඡන්දො කිමධිප්පායොති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො උපොසථකම්මං ආරබ්භ කථෙසි. එකදිවසං හි සත්ථා බහූ උපාසකෙ ච උපාසිකායො ච උපොසථිකෙ ධම්මසවණත්ථාය ආගන්ත්වා ධම්මසභායං නිසින්නෙ උපොසථිකත්ථ උපාසකාති පුච්ඡිත්වා ආම භන්තෙති වුත්තෙ සාධු වො කතං උපොසථං කරොන්තෙහි පොරාණකා උපඩ්ඪුපොසථකම්මස්ස නිස්සන්දෙන මහන්තං යසං පටිලභිංසූති වත්වා තෙහි යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තො ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙන්තො සද්ධො අහොසි දානසීලඋපොසථකම්මෙසු අප්පමත්තො. සො සෙසෙපි අමච්චාදයො දානාදීසු සමාදපෙසි. පුරෙහිතො පනස්ස පරපිට්ඨිමංසිකො ලඤ්ජඛාදකො කූටවිනිච්ඡයිකො අහොසි. රාජා උපොසථදිවසෙ අමච්චාදයො පක්කොසාපෙත්වා උපොසථිකා හොථාති ආහ. පුරෙහිතො උපොසථං න සමාදියි. අථ නං දිවා ලඤ්ජං ගහෙත්වා කූටට්ටං කත්වා උපට්ඨානං ආගතං රාජා ත්වං උපොසථිකොති අමච්චෙ පුච්ඡන්තො ත්වම්පි ආචරිය උපොසථිකොති පුච්ඡි. සො ආමාති මුසාවාදං කත්වා පාසාදා ඔතරි.

අථ නං එකො අමච්චො නනු තුම්හෙ න උපොසථිකාති චොදෙසි. සො ආහ අහං වෙලායමෙව භුඤ්ජිං ගෙහං පන ගන්ත්වා මුඛං වික්ඛාලෙත්වා උපොසථං අධිට්ඨාය සායං න භුඤ්ජිස්සාමි රත්තිං සීලං රක්ඛිස්සාමි. එවමෙම උපඩ්ඪුපොසථකම්මං භවිස්සතීති. සාධු ආචරියාති සො ගෙහං ගන්ත්වා තථා අකාසි. පුනෙකදිවසං තස්මිං විනිච්ඡයෙ නිසින්නෙ අඤ්ඤතරා සීලවතී ඉත්ථී අට්ටං කරොන්තී ඝරං ගන්තුං අලභමානා උපොසථකම්මං නාතික්කමිස්සාමීති උපකට්ඨෙ කාලෙ මුඛං වික්ඛාලෙතුං ආරභි. තස්මිං ඛණෙ බ්‍රාහ්මණස්ස සුපක්කානං අම්බානං අම්බපිණ්ඩිං ආහරිංසු. සො තස්සා උපොසථිකභාවං ඤත්වා ඉමං ඛාදිත්වා උපොසථිකා හොහීති අදාසි සා තථා අකාසි. එත්තකං බ්‍රාහ්මණස්ස කම්මං.

සො අපරභාගෙ කාලං කත්වා හිමවන්තපදෙසෙ කොසිකීගඞ්ගාය තීරෙ තියොජනිකෙ අම්බවනෙ රමණීයෙ භූමිභාගෙ සොභග්ගප්පත්තෙ කනකවිමානෙ අලඞ්කතසිරිසයනෙ සුත්තප්පබුද්ධො විය නිබ්බත්ති අලඞ්කතප්පටියත්තො උත්තමරූපධරො සොළසසහස්ස දෙවකඤ්ඤාපරිවාරො. සො රත්තිං යෙව තං සිරිසම්පත්තිං අනුභොති. වෙමානිකපෙතභාවෙනහිස්ස කම්මසරික්ඛකො විපාකො අහොසි.

තස්මා අරුණෙ උග්ගච්ඡන්තෙ අම්බවනං පවිසති. පවිට්ඨක්ඛණෙයෙවස්ස දිබ්බත්තභාවො අන්තරධායති අසීතිහත්ථතාලප්පමාණො අත්තභාවො නිබ්බත්තති. සකලසරීරං ඣායති සුපුප්ඵිතකිංසුකො විය හොති. ද්වීසු හත්ථෙසු එකෙකාව අඞ්ගුලී තත්ථ මහාකුද්දාලප්පමාණා නඛා හොන්ති. තෙහි නඛෙහි අත්තනො පිට්ඨිමංසං ඵාලෙත්වා උද්ධරිත්වා ඛාදන්තො වෙදනාමත්තො මහාරවං රවන්තො දුක්ඛං අනුභොති.

සුරියෙ අත්ථමෙන්තෙ සරීරං අන්තරධායති දිබ්බසරීරං නිබ්බත්තති. අලඞ්කතපටියත්තා දිබ්බනාටකියො නානාතුරියානි ගහෙත්වා පරිවාරෙන්ති සො මහාසම්පත්තිං අනුභවන්තො රමණීයෙ අම්බවනෙ දිබ්බපාසාදං අභිරූහති. ඉති සො උපොසථිකාය ඉත්ථියා අම්බඵලදානනිස්සන්දෙන තියොජනිකං අම්බවනං පටිලභි. ලඤ්ජං ගහෙත්වා කූටට්ටකරණනිස්සන්දෙන පන පිට්ඨිමංසං උප්පාටෙත්වා ඛාදති. උපඩ්ඪුපොසථනිස්සන්දෙන රත්තිං, රත්තිං යසං අනුභොති. සොළසසහස්සනාටකීපරිවුතො පරිවාරෙසි.

තස්මිං කාලෙ බාරාණසීරාජා කාමෙසු දොසං දිස්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා අධොගඞ්ගාය රමණීයෙ භූමිප්පදෙසෙ පණ්ණසාලං කාරෙත්වා උඤ්ඡාචරියාය යාපෙන්තො විහාසි. අථෙකදිවසං තම්හා අම්බවනා මහාඝටප්පමාණං අම්බපක්කං ගඞ්ගාය පතිත්වා සොතෙන වුය්හමානං තස්ස තාපසස්ස පරිභොගතිත්ථාභිමුඛං ආගමි. සො මුඛං ධොවන්තො තං මජ්ඣෙ නදියා ආගච්ඡන්තං දිස්වා උදකං තරන්තො ගන්ත්වා ආදාය අස්සමපදං ආහරිත්වා අග්‍යාගාරෙ ඨපෙත්වා සත්ථකෙන ඵාලෙත්වා යාපනමත්තං ඛාදිත්වා සෙසං කදලිපත්තෙහි පටිච්ඡාදෙත්වා පුනප්පුනදිවසෙ යාවපරික්ඛයා ඛාදි. තස්මිං පන ඛීණෙ අඤ්ඤං කිඤ්චි ඵලාඵලං ඛාදිතුං නාසක්ඛි රසතණ්හාය බජ්ඣිත්වා තමෙව අම්බපක්කං ඛාදිස්සාමීති නදීතීරං ගන්ත්වා නදිං ඔලොකෙන්තො අම්බං අලභිත්වා න උට්ඨහිස්සාමීති සන්නිට්ඨානං කත්වා නිසීදි.

සො තත්ථ නිරාහාරො එකම්පි දිවසං ද්වෙපිති ඡ දිවසානි වාතාතපෙන පරිසුස්සන්තො ඔලොකෙන්තො නිසීදි. අථ සත්තමෙ දිවසෙ නදීදෙවතා ආවජ්ජමානා තං කාරණං ඤත්වා අයං තාපසො තණ්හාවසිකො හුත්වා සත්තාහං නිරාහාරො ගඞ්ගං ඔලොකෙන්තො නිසීදි ඉමස්ස අම්බපක්කං අදාතුං න යුත්තං අලභන්තො මරිස්සති. දස්සාමිස්සාති ආගන්ත්වා ගඞ්ගාය උපරි ආකාසෙ ඨත්වා තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තී පඨමං ගාථමාහ.

කිං ඡන්දො කිමධිප්පායො එකො සම්මසි ඝම්මනි,
කිං පත්ථයානො කිං එසං කෙන අත්ථෙන බ්‍රාහ්මණාති.

තත්ථ **ඡන්දොති** අජ්ඣාසයො. **අධිප්පායොති** චිත්තං. **සම්මසීති** අච්ඡසි. **ඝම්මනීති** ගිම්හෙ. **එසන්ති** එසන්තො. **බ්‍රාහ්මණාති** පබ්බජිතත්තා තාපසං ආලපති. ඉදං වුත්තං හොති-බ්‍රාහ්මණ ත්වං කිං අධිප්පායො කිං චින්තෙන්තො කිං පත්ථෙන්තො කිං ගවෙසන්තො කෙනත්ථෙන ඉමස්මිං ගඞ්ගාතීරෙ ගඞ්ගං ඔලොකෙන්තො නිසින්නොසීති.

තං සුත්වා තාපසො නව ගාථා අභාසි.

යථා මහාවාරිධරෙ කුම්භො සුපරිනාහවා,
තථූපමං අම්බපක්කං වණ්ණගන්ධරසුත්තමං.

තං වුය්හමානං සොතෙන දිස්වානාමලමජ්ඣිමෙ,
පාණීහි තං ගහෙත්වාන අග්‍යායතනමාහරිං.

තතො කදලිපත්තෙසු නික්ඛිපිත්වා සයං අහං,
සත්ථෙන තං විකප්පෙත්වා ඛුප්පිපාසං අහාසි මෙ.

සොහං අපෙතදරථො ව්‍යන්තීභූතො දුඛක්ඛමො,
අස්සාදං නාධිගච්ඡාමි ඵලෙසඤ්ඤෙසු කෙසුපි.

සොසෙත්වා නූන මරණං තං මමං ආවහිස්සති,
අම්බං යස්ස ඵලං සාදුං මධුරග්ගං මනොරමං
යමුද්ධරිං වුය්හමානං උදදිස්වා මහණ්ණවෙ.

අක්ඛාතං තෙ මයා සබ්බං යස්මා උපවසාමහං,
රම්මං පතිනිසින්නොස්මි පුථුලොමායුතා පුථු.

ත්වඤ්ච ඛො මෙ අක්ඛාසි අත්තානමපලායිනී,
කාවා ත්වමසි කල්‍යාණී කිස්ස වා ත්වං සුමජ්ඣිමෙ.

රුප්පපට්ටපලිමට්ඨීව ව්‍යග්ඝීව ගිරිසානුජා,
යා සන්ති නාරියො දෙවෙසු දෙවානං පරිචාරිකා.

යා ච මනුස්සලොකස්මිං රූපෙනාන්වාගතිත්ථියො,
රූපෙ තෙ සදිසී නත්ථි දෙවෙසු ගන්ධබ්බමනුස්සලොකෙ.

පුට්ඨාසි මෙ චාරුපුබ්බඞ්ගි බ්‍රෑහි
අක්ඛාහි මෙ නාමඤ්ච බන්ධවෙ චාති.

තත්ථ **වාරිධරෙ කුම්භෙහා**ති උදකඝටෙ. **සුපතිත්ථාහවා**ති සුසණ්ඨිතො. **වණ්ණගන්ධරසුත්තම**න්ති වණ්ණගන්ධරසෙහි උත්තමං. **දිස්වානා**ති දිස්වා. **අමලමජ්ඣිමෙ**ති නිම්මලමජ්ඣෙ දෙවතං ආලපන්තො එවමාහ. **පාණීහී**ති හත්ථෙහි. **අග්‍යායතනමාහරි**න්ති අත්තනො අග්ගිහුත්තසාලං ආහරිං. **විකප්පෙත්වා**ති ඡින්දිත්වා. **විකන්තෙත්වා**තිපි පාඨො. **ඛාදි**න්ති පාඨසෙසො. **අහාසි මෙ**ති තං ජිව්හග්ගෙ ඨපිතමත්තමෙව සත්තරසහරණීසහස්සානි ඵරිත්වා මම ඛුදඤ්ච පිපාසඤ්ච හරි. **අපෙතදරථො**ති විගතකායචිත්තදරථො සුධාභොජනං භුත්තස්ස විය හි තස්ස තං සබ්බදරථං අපහරි. **ව්‍යන්තීභූතො**ති තස්ස අම්බපක්කස්ස විගතත්තා ජාතො පරික්ඛීණඅම්බපක්කො හුත්වාති අත්ථො. **දුඛක්ඛමො**ති දුක්ඛෙන අසාතෙන කායක්ඛමෙන චෙව චිත්තකිලමථෙන ච සමන්නාගතො අඤ්ඤෙසු කදලිපණ්ණාදිසු ඵලෙසු පරිත්තකම්පි අස්සාදං නාධිගච්ඡාමි. සබ්බානි ජිව්හාය ඨපිතමත්තානි තිත්තානෙව සම්පජ්ජන්තීති දීපෙති. **සොසෙත්වානා**ති නිරාහාරතාය සොසෙත්වා සුක්ඛාපෙත්වා. **තං මම**න්ති තං මම. **යස්සා**ති යං අස්ස අහොසීති අත්ථො. ඉදං වුත්තං හොති– යං ඵලං මම සාදුං අහොසි යමහං ගම්භීරෙ පුථුලඋදකක්ඛන්ධසඞ්ඛාතෙ මහණ්ණවෙ උය්හමානං තතො උදධිස්මා උද්ධරිං තං අම්බං මම මරණං ආවහිස්සතීති මඤ්ඤාමි. මය්හං තං අලභන්තස්ස ජීවිතං නප්පවත්තිස්ස

තීති. **උපවසාමීති** ඛුප්පිපාසාහි උපගතො වසාමි. **රම්මං පතිනිසින්නාසීති** රමණීයං නදිං පතිනිසින්නො අහං. **පුථුලොමායුතාති** අයං නදී පුථුලොමෙහි මච්ඡෙහි ආයුතා පුථු විපුලා. **අපි නාම** මෙ ඉතො සොත්ථි භවෙය්‍යාති අධිප්පායො. **අපලාසිනීති** අපලාසිකා මම සම්මුඛෙ ඨිතෙති දෙවතං ආලපති. **අපලාපිනීතිපි** පාඨො පලාපරහිතෙ අනවජ්ජසරීරෙති අත්ථො. **කිස්ස වාති** කිස්ස වා කාරණා ඉධාගතාසීති පුච්ඡති. **රුප්පපට්ටපලිමට්ඨීවාති** සුවණ්ණපලිමට්ඨකඤ්චනපට්ටසදිසා. **ව්‍යග්ඝීවාති** ලීලාවිලාසෙන තරුණව්‍යග්ඝපොතිකා විය. **දෙවානන්ති** ඡන්නං කාමාවචරදෙවානං. **යා ච මනුස්සලොකස්මින්ති** යා ච මනුස්සලොකෙ. **රූපෙනාන්වාගතිත්ථියොති** රූපෙන අන්වාගතා ඉත්ථියො නත්ථීති අත්තනො සම්භාවනාය එවමාහ. තව රූපසදිසාය නාම න භවිතබ්බන්ති හිස්ස අධිප්පායො. **ගන්ධබ්බමනුස්සලොකෙති** මූලගන්ධාදිනිස්සිතෙසු ගන්ධබ්බෙසු චෙව මනුස්සලොකෙ ච. **චාරුපුබ්බඞ්ගීති** චාරුනා පුබ්බඞ්ගෙන වරලක්ඛණෙන සමන්නාගතෙ. **නාමඤ්ච බන්ධවෙ චාති** අත්තනො නාමගොත්තඤ්ච බන්ධවෙ ච මය්හං අක්ඛාහීති වදති. තතො දෙවතා අට්ඨ ගාථා අභාසි.

යං ත්වං පතිනිසින්නාසි රම්මං බ්‍රාහ්මණ කොසිකිං,
සාහං භුසාලයාවුත්ථා වරවාරිවහොඝසා.

නානාදුමගණාකිණ්ණා බහුකා ගිරිකන්දරා,
මමෙව පමුඛා හොන්ති අභිසන්දන්ති පාවුසෙ.

අථො බහුවනාතොදා නීලවාරිවහින්ධරා,
බහුකා නාගවිත්තොදා අභිසන්දන්ති වාරිනා.

තං අම්බජම්බුලබුජා නීපා තාලාවුදුම්බරා,
බහූනි ඵලජාතානි ආවහන්ති අභිණ්හසො.

යඞ්කිඤ්චි උභතොතීරෙ ඵලං පතති අම්බුනි,
අසංසයං තං සොතස්ස ඵලං හොති වසානුගං.

එතදඤ්ඤාය මෙධාවී පුථුපඤ්ඤ සුණොහි මෙ,
මා රොචයමභිසඞ්ගං පටිසෙධ ජනාධිප.

නවාහං වඩ්ඪවං මඤ්ඤෙ යං ත්වං රට්ඨාභිවඩ්ඪන,
ආවෙය්‍යමානො රාජිසි මරණං අභිකඞ්ඛසි.

තස්ස ජානන්ති පිතරො ගන්ධබ්බා ච සදෙවකා,
යෙචාපි ඉසයො ලොකෙ සඤ්ඤතත්තා යසස්සිනො.
අසංසයං තෙ ජානන්ති වඩ්ඪභූතා යසස්සිනොති.

තත්ථ **කොසිකින්ති** යන්ත්වං බ්‍රාහ්මණ රම්මං කොසිකිං ගඞ්ගං පති නිසින්නො. **භුසාලයාවුත්ථාති** භුසෙ චණ්ඩසොතෙ ආලයො යස්ස විමානස්ස තස්මිං අධිවත්ථා ගඞ්ගට්ඨකවිමානවාසිනීති අත්ථො. **වරවාරිවහොඝසාති** වරවාරිවහෙන ඔඝෙන සමන්නාගතා. **පමුඛාති**

තා වුත්තප්පකාරා ගිරිකන්දරා මං පමුඛං කරොන්ති අහං තාසං පමොක්ඛා හොමීති දස්සෙති. **අභිසන්දන්තී**ති සන්දන්ති පවත්තන්ති තතො තතො ආගන්ත්වා මං කොසිකිං ගඞ්ගං පවිසන්තීති අත්ථො. **වනාමතොදකා**ති න කෙවලං කන්දරාව **අථ** ඛො බහු වනන්තොදකා තම්හා තම්හා වනමජ්ඣා උදකානිපි බහූනි පවිසන්තීති. **නීලවාරිවහින්ධරා**ති මණිවණ්ණෙන නීලෙන වාරිනා යුත්තෙන උදකක්ඛන්ධසඞ්ඛාතෙන වෙගෙන ධාරයන්තියො. **නාගවිචිත්තවනොදකා**ති නාගානං විචිත්තකාරෙන වනසඞ්ඛාතෙන වා උදකෙන සමන්නාගතා. **වාරිනා**ති එවරූපා හි බහූ නදියො මං වාරිනාව අභිසන්දන්ති පූරෙන්තීති දස්සෙති. **තා**ති තා නදියො. **ආවහන්තී**ති එතානි **අම්බාදීනි** ආකඩ්ඪන්ති සබ්බානි හි එතානි උපයොගත්ථෙ පච්චත්තවචනානි. අථ වා **තා**ති උපයොගබහුවචනං. **ආවහන්තී**ති ඉමානි අම්බාදීනි **තා** නදියො ආගච්ඡන්ති උපගච්ඡන්තීති අත්ථො. එවං උපගතානි පන මම සොතං පවිසන්තීති අධිප්පායො. **සොතස්සා**ති යං උභතො තීරෙ ජාතරුක්ඛෙහි ඵලං මම අම්බූති පතති සබ්බන්තං මම සොතස්සෙව වසානුගං හොති. **නත්ථෙත්ථ සංසයො**ති එවං අම්බපක්කස්ස නදීසොතෙන ආගමනකාරණං කථෙසි. **මෙධාවී පුථුපඤ්ඤා**ති උභයං ආලපනමෙව. **මා රොචයා**ති එවං තණ්හාභිසඞ්ගං මා රොචය. **පටිසෙධා**ති පටිසෙධෙහි නන්ති රජානං ඔවදති. **වඩ්ඪව**න්ති පඤ්ඤාවඩ්ඪභාවං පණ්ඩිතභාවං. **රට්ඨාභිවඩ්ඪනා**ති රට්ඨස්ස අභිවඩ්ඪන. **ආචෙය්‍යමානො**ති මංසලොහිතෙහි ආචියන්තො වඩ්ඪන්තො තරුණොව හුත්වාති අත්ථො. **රාජිසී**ති තං ආලපති. ඉදං වුත්තං හොති- යං ත්වං නිරාහාරතාය සුස්සමානො තරුණොව සමානො අම්බලොභෙන මරණං අභිකඞ්ඛසි න වෙ අහං තව ඉදං පණ්ඩිතභාවං මඤ්ඤාමීති. **තස්සා**ති යො පුග්ගලො තණ්හාවසිකො හොති තස්ස තණ්හාවසිකභාවං පිතරොති සඞ්ඛංගතා බ්‍රහ්මානො ච සද්ධිං කාමාවචරදෙවෙහි ගන්ධබ්බාච උත්තප්පකාරා දිබ්බචක්ඛුකා ඉසයො ච අසංසයං ජානන්ති. අනවජ්ජිරියසෙඛවත්තං යෙන ඉද්ධිමන්තො ජානෙය්‍යුං අසුකො නාම තණ්හාවසිකොති තෙසං භාසමානානං වචනං සුත්වා යෙපි තෙසං වද්ධභූතා යසස්සිනො පරිචාරකා තෙපි ජානන්ති පාපං කරොන්තස්ස හි රහො නාම නත්ථීති තාපසස්ස සංවෙගං උප්පාදෙන්තී එවමාහ. තතො තාපසො චතස්සො ගාථා අභාසි.

එවං විදිත්වා විදූ සබ්බධම්මං
විද්ධංසනං චවනං ජීවිතස්ස,
නචීයතී තස්ස නරස්ස පාපං
සචෙ න චෙතෙති වධාය තස්ස.

ඉසිපූගසමඤ්ඤාතෙ එවං ලොක්‍යා විදිතා සති,
අනරියපරිසම්භාසෙ පාපකම්මං ජිගිංසසි.

සචෙ අහං මරිස්සාමි තීරෙ තෙ පුථුසුස්සොණි,
අසංසයං අසිලොකො මයි පෙතෙ ආගමිස්සති.

තස්මා හි පාපකං කම්මං රක්ඛසෙව සුමජ්ඣිමෙ,
මා තං සබ්බො ජනො පච්ඡා පකත්ථාසි මයි මතෙති.

තත්ථ **එවං විදිත්වා**ති යථා අහං සීලඤ්ච **අනිච්චතඤ්ච** ජානාමි එවං ජානිත්වා ඨිතස්ස. **විදූ**ති විදුනො. **සබ්බධම්ම**න්ති සබ්බං සුචරිතධම්මං තිවිධං හි සුචරිතං ඉධ සබ්බධම්මොති අධිප්පෙතං. **විද්ධංසන**න්ති භඞ්ගං **චවන**න්ති චුතිං. **ජීවිතස්සා**ති ආයුනො. ඉදං වුත්තං හොති-එවං විදිත්වා ඨිතස්ස පණ්ඩිතස්ස සබ්බසුචරිතධම්මං ජීවිතස්ස ච **අනිච්චතං** ජානන්තස්ස එවරූපස්ස නරස්ස පාපං න **වීයති** න වඩ්ඪති. **සචෙ න චෙතෙති වධාය තස්සා**ති සඞ්ඛං ගතස්ස පරපුග්ගලස්ස වධාය න චෙතෙති න කප්පෙති නෙව පරපුග්ගලානං වධාය චෙතෙති න **පරසන්ත**කං නාසෙති. අහඤ්ච කස්සචි වධාය **අචෙතෙත්වා** කෙවලං අම්බපක්කං ආසං කත්වා ගඞ්ගං ඔලොකෙන්තො නිසින්නො ත්වං මය්හං කිංනාම අකුසලං පස්සසීති. **ඉසිපූගසමඤ්ඤාතෙ**ති ඉසිගණෙන සුට්ඨු අඤ්ඤාතෙ ඉසීනං **සම්මතෙ**. එවං **ලොක්‍යා**ති ත්වං නාම පාපපවාහනෙන ලොකස්ස හිතාති එවං විදිතා. **සතී**ති සති සොභනෙ උත්තමෙති **ආල**පනමෙතං. **අනරියපරිසම්භාසෙ**ති **තස්ස ජානන්ති පිතරො**ති ආදිකාය අසුන්දරාය පරිභාසාය සමන්නාගතෙ. **ජිගිංසසී**ති මයි පාපෙ **අවිජ්ජන්තෙපි** මං පරිභාසන්තී මරමානං අජ්ඣුපෙක්ඛන්තීව **අත්තනා** පාපකම්මං ගවෙසසි උප්පාදෙසි. **තීරෙනෙ**ති තව තීරෙ. **පුථුස්සොණී**ති පුථුලාය සුන්දරාය සොණියා සමන්නාගතෙ. **පෙතෙ**ති අම්බපක්කං අලභිත්වා පරලොකං ගතෙ මතෙති අත්ථො. **පකත්ථාසී**ති අක්කොසාසි ගරහි නින්දි. **පවක්ඛාසී**තිපි පාඨො. තං සුත්වා දෙවධීතා පඤ්ච ගාථා අභාසි.

අඤ්ඤාතමෙතං අවිසය්හසාහි
අත්තානං අම්බඤ්ච දදාමි තෙ තං,
යො දුච්චජෙ කාමගුණෙ පහාය
සන්තිඤ්ච ධම්මඤ්ච අධිට්ඨිතොසි.

යො හිත්වා පුබ්බසංයොගං පච්ඡා සංයොජනෙ ඨිතො,
අධම්මඤ්චෙව චරති පාපඤ්චස්ස පවඩ්ඪති.

එහි තං පාපයිස්සාමි කාමං අප්පොස්සුකො භව,
උපානයාමීසි තස්මිං විහරාහි අනුස්සුකො.

තං පුප්ඵරසමත්තෙහි වක්කඞ්ගෙහි අරින්දම,
කොඤ්චා මයූරා දිවියා කොයට්ඨිමධුසාලියා.

කූජිතා හංසපූගෙහි කොකිලෙත්ථ පබොධරෙ,
අම්බෙත්ථ විප්පසූනග්ගා පලාලඛලසන්නිභා
කොසුම්භසලලා නීපා පක්කතාලවිලම්බිනොති.

තත්ථ **අඤ්ඤාතමෙත**න්ති ගරහා තෙ භවිස්සතීති වදන්තො අම්බපක්කත්ථාය වදසීති එතං කාරණං මයා ඤාතං. **අවිසය්හසාහී**ති රාජානො නාම දුස්සහං **සහන්තී**ති තෙන තං ආලපන්තී එවමාහ. **අත්තාන**න්ති තං ආලිඞ්ගිත්වා අම්බවනං නයන්තී අත්තානඤ්ච තෙ

දදාමි තස්ස අම්බං. කාමගුණෙති තස්ස තමාලසෙතවජ්ජතපති මණ්ඩිතෙ වත්ථුකාමෙ. සන්තික්ඛ ධම්මක්ඛාති දුස්සීල්‍යොපසමෙන සන්තිසඞ්ඛාතං සීලක්ඛෙව සුචරිතධම්මක්ඛ. අධිට්ඨිතොසීති යො ත්වං ඉමෙ ගුණෙ උපගතො එතෙසු වා පතිට්ඨිතොති අත්ථො. පුබ්බසංයොගන්ති පුරිමබන්ධනං. පච්ඡා සංයොජනෙති පච්ඡිමබන්ධනෙ. ඉදං වුත්තං හොති–හම්භො ත්වං තාපසො යො මහන්තං රජ්ජසිරිවිභවං පහාය අම්බපක්කමත්තෙන රසතණ්හාය බජ්ඣිත්වා වාතාතපං ආගණෙත්වා නදීතීරෙ සුස්සමානො නිසීදසි. සො මහාසමුද්දං තරිත්වා වෙලන්තෙන සංසීදන්තපුග්ගලසදිසො යො පුග්ගලො රසතණ්හාවසිකො අධම්මඤ්චෙව චරති රසතණ්හාවසෙන කරීයමානං. පාපඤ්චස්ස පවඩ්ඪතීති ඉති සා තාපසං ගරහන්තී එවමාහ. කාමං අප්පොස්සුක්කො භවාති එකංසෙනෙව අම්බපක්කෙ නිරාලයො හොහි. සීතස්මින්ති සීතලෙ අම්බවනෙ. එතන්ති එවං වදමානා දෙවතා තාපසං ආලිඞ්ගිත්වා උරෙ නිපජ්ජාපෙත්වා ආකාසෙ පක්ඛන්තා තියොජනිකං දිබ්බං අම්බවනං දිස්වා සකුණසද්දඤ්ච සුත්වා තාපසස්ස ආචික්ඛන්තී එතන්ති ආහ. පුප්ඵරසමත්තෙහීති පුප්ඵරසෙහි මත්තෙහි. වක්කඞ්ගෙහීති වක්කගීවෙහි සකුණෙහි අභිනාදිතන්ති අත්ථො. ඉදානි තෙ සකුණෙ ආචික්ඛන්තී කොඤ්චාති ආදිමාහ. තත්ථ දිවියාති දිබ්‍යා. කොයට්ඨිමධුසාලියාති කොයට්ඨිසකුණා නාම සුවණ්ණසාලියසකුණා එතෙ දිබ්බසකුණා එත්ථ වසන්තීති දස්සෙති. කූජිතාහංසපූගෙහීති හංසගණෙහි උපකූජිතා විරවසද්දඝට්ටිතා. කොකිලෙත්ථ පබොධරෙති එත්ථ අම්බවනෙ කොකිලා වසන්තියො අත්තානං පබොධෙන්ති ඤාපෙන්ති. අම්බෙත්ථාති අම්බා එත්ථ. විප්පසූනග්ගාති ඵලභාරෙන ඔනමිතසාඛග්ගා. පලාලඛලසන්නිභාති පුප්ඵසන්තිවසෙන සාලිපලාලඛලසදිසා. පක්කතාලවිලම්බිනොති පක්කතාලඵලවිලම්බිනො එවරූපා ච රුක්ඛා එත්ථ අත්ථීති අම්බවනං වණ්ණෙති.

වණ්ණයිත්වා ච පන තාපසං තත්ථ ඔතාරෙත්වා ඉමස්මිං අම්බවනෙ අම්බානි ඛාදන්තො අත්තනො තණ්හං පූරෙහීති වත්වා පක්කාමි. තාපසො අම්බානි ඛාදිත්වා තණ්හං පූරෙත්වා විස්සමිත්වා අම්බවනෙ විචරන්තො තං පෙතං දුක්ඛං අනුභවන්තං දිස්වා කිඤ්චි වත්තුං නාසක්ඛි. සූරියෙ පන අත්ථඞ්ගතෙ තං නාටකිත්ථිපරිවාරිතං දිබ්බසම්පත්තිං අනුභවමානං දිස්වා තිස්සො ගාථා අභාසි.

මාලී තිරීටී කායූරී අඞ්ගදී චන්දනස්සදෙ,
රත්තිං ත්වං පරිචාරෙසි දිවා වෙදෙසි වෙදනං.

සොළසිත්ථි සහස්සානි යා තෙමා පරිචාරිකා,
එවං මහානුභාවොසි අබ්භුතො ලොමහංසනො.

කිං කම්මමකරී පුබ්බෙ පාපං අත්තදුඛාවහං,
යං කරිත්වා මනුස්සෙසු පිට්ඨිමංසානි ඛාදසීති.

තත්‍ථ **මාලීති** දිබ්බමාලාධරෙ. **තිරීටීති** දිබ්බවෙඨනධරෙ. **කායුරීති** දිබ්බාභරණපටිමණ්ඩිතො. **අඞ්ගදීති** දිබ්බඞ්ගදෙන සමන්නාගතො. **චන්දනසාරදෙති** දිබ්බචන්දනෙන විලිත්තො. **පරිචාරෙසීති** ඉන්ද්‍රියානි දිබ්බවිසයෙසු චාරෙසි. **දිවාති** දිවා පන මහාදුක්ඛං අනුභොසි. **යාතෙ මාති** යා තෙ ඉමා. **අබ්භුතනොති** මනුස්සලොකෙ අභූතපුබ්බා. **ලොම හංසනොති** යෙ තං පස්සන්ති තෙසං ලොමානි හංසන්ති. **පුබ්බෙති** පුරිමභවෙ. **අත්තදුක්ඛාවහන්ති** අත්තනො දුක්ඛාවහං. **මනුස්සෙසූති** යං මනුස්සලොකෙ කත්‍වා ඉදානි අත්තනො පිට්ඨිමංසානි ඛාදසීති පුච්ඡති.

පෙතො තං සඤ්ජානිත්‍වා තුම්හෙ මං න ජානාථ අහම්පන තුම්හාකං පුරොහිතො අහොසිං ඉදං මෙ රත්තිං සුඛානුභවනං තුම්හෙ නිස්සාය කතස්ස උපඩ්ඪුපොසථස්ස නිස්සන්දෙන ලද්ධං දිවා දුක්ඛානුභවනං පන මයා කතපාපස්සෙව නිස්සන්දෙන අහං හි තුම්හෙහි විනිච්ඡයෙ ඨපිතො කූටට්ටං කත්‍වා ලඤ්ජං ගහෙත්‍වා පරපිට්ඨිමංසිකො හුත්‍වා තස්ස දිවා කතස්ස කම්මස්ස නිස්සන්දෙන ඉදං දුක්ඛං අනුභවාමීති වත්‍වා ගාථාද්වයමාහ.

> අජ්ඣෙනානි පටිග්ගය්හ කාමෙසු ගථිතො අහං,
> අචරිං දීඝමද්ධානං පරෙසං අහිතායහං.
>
> යො පිට්ඨිමංසිකො හොති එවං උක්කච්ච ඛාදති,
> යථාහමජ්ජ ඛාදාමි පිට්ඨිමංසානි අත්තනොති.

තත්‍ථ **අජ්ඣෙනානීති** වෙදෙ. **පටිග්ගය්හාති** පටිග්ගහෙත්‍වා අධීයිත්‍වා. **අචරීන්ති** පටිපජ්ජිං. **අහිතායහන්ති** අත්‍ථනාසනාය අහං. **යො පිට්ඨිමංසිකොති** යො පුග්ගලො පරෙසං පිට්ඨිමංසඛාදකො පිසුණො හොති. **උක්කච්චාති** උක්කන්තෙත්‍වා.

ඉදඤ්ච පන වත්‍වා තාපසං පුච්ඡි තුම්හෙ කථං ඉධාගතාති. තාපසො සබ්බං විත්‍ථාරෙත්‍වා කථෙසි. ඉදානිච භන්තෙ ඉධෙව වසිස්සථ ගමිස්ස ථාති. න වසිස්සාමි අස්සමපදඤ්ඤෙව ගමිස්සාමීති. පෙතො සාධු භන්තෙ අහං වො නිබද්ධං අම්බපක්කෙන උපට්ඨහිස්සාමීති වත්‍වා අත්තනො ආනුභාවෙන අස්සමපදෙයෙව ඔතාරෙත්‍වා අනුක්කණ්ඨන්තා ඉධෙව වසථාති පටිඤ්ඤං ගහෙත්‍වා ගතො. තතො පට්ඨාය නිබද්ධං අම්බපක්කෙන උපට්ඨහි. තාපසො තං පරිභුඤ්ජන්තො කසිණපරිකම්මං කත්‍වා ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙත්‍වා බ්‍රහ්මලොකපරායණො අහොසි.

සත්‍ථා උපාසකානං ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්‍වා සච්චානි පකාසෙත්‍වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ කෙචි සොතාපන්නා අහෙසුං. කෙචි සකදාගාමිනො කෙචි අනාගාමිනො. තදා දෙවධීතා උප්පලවණ්ණා අහොසි. තාපසො පන අහමෙවාති.

කිංඡන්දජාතකං.

16. 2.

කො පාතුරාසීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො විසාඛාය සහායිකා සුරාපීතා පඤ්චසතා ඉත්ථියො ආරබ්භ කථෙසි. සාවත්ථියං කිර සුරාඡණෙ සඞ්ඝුට්ඨෙ තා පඤ්චසතා ඉත්ථියො සාමිකානං ඡණෙ කීළමානානං තික්ඛසුරං පටියාදෙත්වා ඡණං කීළිස්සාමාති සබ්බාපි විසාඛාය සන්තිකං ගන්ත්වා සහායිකෙ ඡණං කරිස්සාමාති වත්වා අයං සුරාඡණො අහං සුරං න පිවිස්සාමීති වුත්තෙ තුම්හෙ සම්මාසම්බුද්ධස්ස දානං දෙථ මයං ඡණං කරිස්සාමාති ආහංසු. සා සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා තා උය්යොජෙත්වා සත්ථාරං නිමන්තාපෙත්වා මහාදානං දත්වා බහුං ගන්ධමාලං ආදාය සායණ්හසමයෙ ධම්මකථං සොතුං තාහි පරිවුතා ජෙතවනං අගමාසි. තා පතිත්ථියො සුරං පිවමානාව තාය සද්ධිං ගන්ත්වා ද්වාරකොට්ඨකෙ ඨත්වා සුරං පිවිත්වාව තාය සද්ධිං සත්ථු සන්තිකං අගමංසු. විසාඛා සත්ථාරං වන්දිත්වා එකමන්තං නිසීදි. ඉතරාසු එකච්චා සත්ථු සන්තිකෙයෙව නච්චිංසු. එකච්චා ගායිංසු. එකච්චා හත්ථකුක්කුච්චපාදකුක්කුච්චං එකච්චා කලහං කරිංසු. සත්ථා තාසං සංවෙගජනනත්ථාය භමුකලොමතො රංසියො විස්සජ්ජෙසි. අන්ධකාරතිමිසා අහොසි. තා භීතතසිතා මරණභයතජ්ජිතා අහෙසුං. තෙන තාසං සුරා ජීණ්ණා. සත්ථා නිසින්නපල්ලඞ්කෙ අන්තරහිතො සිනෙරුමුද්ධනි ඨත්වා උණ්ණලොමතො රංසිං විස්සජ්ජෙසි. චන්දසුරියසහස්සුග්ගමනං විය අහොසි. සත්ථා තත්ථ ඨිතොව තාසං සංවෙගජනනත්ථාය–

කො නු හාසො කිමානන්දො නිච්චං පජ්ජලිතෙ සති,
අන්ධකාරෙන ඔනද්ධා පදීපං න ගවෙස්සථාති.[a]

ඉමං ගාථමාහ.

ගාථාපරියොසානෙ තා පඤ්චසතාපි සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහිංසු. සත්ථා ආගන්ත්වා ගන්ධකුටිඡායාය බුද්ධාසනෙ නිසීදි. අථ නං විසාඛා වන්දිත්වා භන්තෙ ඉදං හිරොත්තප්පභෙදකං සුරාපානං නාම කදා උප්පන්නන්ති පුච්ඡි. සො තස්සා ආචික්ඛන්තො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ එකො කාසිරට්ඨවාසී සුරො නාම වනචරකො භණ්ඩපරියෙසනත්ථාය හිමවන්තං අගමාසි. තත්ථෙකො රුක්ඛො උග්ගන්ත්වා පොරිසමත්තෙ ඨානෙ තිධා කප්පො අහොසි. තස්ස තිණ්ණං කප්පානං අන්තරෙ චාටිප්පමාණො ආවාටො අහොසි. සො දෙවෙ වස්සන්තෙ උදකෙන පූරිතො. තං පරිවාරෙත්වා හරීතකී ආමලකී මරිචගච්ඡා ච අහෙසුං. තෙසං පක්කානි ඵලානි වණ්ටකතො ඡිජ්ජිත්වා තත්ථ පතන්ති තස්සාවිදූරෙ සයංජාතසාලී තතො ච සුවකා සාලිසීසානි ආහරිත්වා තස්මිං රුක්ඛෙ නිසීදිත්වා ඛාදන්ති. තෙසං ඛාදමානානං සාලීපි තණ්ඩුලාපි තත්ථ පතන්ති ඉති තං උදකං සුරියාතපෙන පච්චමානං රසං ලොහිතවණ්ණං අහොසි.

---

a. ධම්මපද-ජරාවග්ග.

නිදාඝසමයෙ පිපාසිතා සකුණගණා තං පිවිත්වා මත්තා පරිවත්තිත්වා රුක්ඛමූලෙ පතිංසු. තෙ ථොකං නිද්දායිත්වා විකූජමානා පක්කමන්ති. රුක්ඛසුනඛමක්කටාදීසුපි එසෙව නයො. වනචරකො තං දිස්වා සචෙ ඉදං විසං භවෙය්‍ය ඉමෙ මරෙය්‍යුං ඉමෙ පන ථොකං නිද්දායිත්වා යථාසුඛං ගච්ඡන්ති නයිදං විසන්ති. සො සයං පිවිත්වා මත්තො හුත්වා මංසං ඛාදිතුකාමො අහොසි. තතො අග්ගිං කත්වා පජ්ජාලෙත්වා රුක්ඛමූලෙ පතිතෙ සකුණෙ තිත්තිරකුක්කුටාදයො මාරෙත්වා මංසං අඞ්ගාරෙ පචිත්වා එකෙන හත්ථෙන නච්චන්තො එකෙන මංසං ඛාදන්තො එකාහං ද්වීහං තත්ථෙව අහොසි.

තතො පන අවිදූරෙ එකො වරුණො නාම තාපසො වසති. වනචරකො අඤ්ඤදාපි තස්ස සන්තිකං ගච්ඡති. අථස්ස එතදහොසි ඉදං පානං තාපසෙන සද්ධිං පිවිස්සාමීති. සො එකං වෙළුනාළිකං පූරෙත්වා පක්කමංසෙන සද්ධිං ආහරිත්වා පණ්ණසාලං ගන්ත්වා භන්තෙ ඉමං පානං පිවථාති වත්වා උභොපි මංසං ඛාදන්තා පිවිංසු. ඉති සුරෙන ච වරුණෙන ච දිට්ඨත්තා තස්ස පානස්ස සුරාති ච වාරුණීති ච නාමං ජාතං.

තෙ උභොපි අත්ථෙසො උපායොති වෙළුනාළියො පූරෙත්වා කාජෙනාදාය පච්චන්තනගරං ගන්ත්වා පානකාරකා නාම ආගතාති රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා තෙ පක්කොසාපෙසි. තෙ තස්ස පානං උපනෙසුං. රාජා ද්වෙ තයො වාරෙ පිවිත්වා මජ්ජි. තස්ස තං එකාහද්වීහමත්තමෙව අහොසි. අථ තෙ අඤ්ඤම්පි අත්ථීති පුච්ඡි. අත්ථි දෙවාති. කුහින්ති හිමවන්තෙ දෙවාති. තෙනහි ආනෙථාති. තෙ ගන්ත්වා එකද්වෙවාරෙ ආනෙත්වා නිබද්ධං ගන්තුං න සක්ඛිස්සාමාති සබ්බසම්භාරෙ සල්ලක්ඛෙත්වා තස්ස රුක්ඛස්ස තචාදීනි ගහෙත්වා සබ්බසම්භාරෙ පක්ඛිපිත්වා නගරෙ සුරං කරිංසු.

නාගරා සුරං පිවිත්වා පමාදං ආපන්නා දුග්ගතා අහෙසුං නගරං සුඤ්ඤං විය අහොසි. තෙන පානකාරකා තතො පලායිත්වා බාරාණසිං ගන්ත්වා පානකාරකා ආගතාති රඤ්ඤො ආරොචාපෙසුං. රාජා තෙ පක්කොසාපෙත්වා පරිබ්බයං අදාසි. තත්ථාපි සුරං අකංසු. තම්පි නගරං තථෙව විනස්සි. තතො පලායිත්වා සාකෙතං සාකෙතතො සාවත්ථිං අගමංසු.

තදා සාවත්ථියං සබ්බමිත්තො නාම රාජා අහොසි. සො තෙසං සඞ්ගහං කත්වා කෙන වො අත්ථොති පුච්ඡිත්වා සම්භාරමූලෙනචෙව සාලිපිට්ඨෙනච පඤ්චහි චාටිසතෙහිචාති වුත්තෙ සබ්බං දාපෙසි. තෙ පඤ්චසු චාටිසතෙසු සුරං සණ්ඨපෙත්වා මූසිකභයෙන චාටිරක්ඛණත්ථාය එකෙකාය චාටියා සන්තිකෙ එකෙකං බිළාරං බන්ධිංසු. තෙ පචිත්වා උත්තරණකාලෙ චාටිකුච්ඡිසු පග්ඝරන්තං සුරං පිවිත්වා මත්තා නිද්දායිංසු. මූසිකා ආගන්ත්වා තෙසං කණ්ණනාසිකදාඨිකනඞ්ගුට්ඨෙ ඛාදිත්වා අගමංසු. බිළාරා සුරං පිවිත්වා මතාති ආයුත්තකපුරිසා රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා විසකාරකා එතෙ භවිස්සන්තීති උභින්නම්පි ජනානං සීසානි ඡින්දාපෙසි. තෙ සුරං පිවිත්වා මධුරං දෙවාති විරවන්තාව මරිංසු.

රාජා තෙ මාරාපෙත්වා වාපියො භින්දථාති ආණාපෙසි. බිළාරාපි සුරාය ජිණ්ණාය උට්ඨහිත්වා කීළන්තා විචරිංසු. තෙ දිස්වා රඤ්ඤො ආරොචයිංසු. රාජා සචෙ විසං අස්ස තෙ මරෙය්‍යුං මධුරෙන තෙන භවිතබ්බං පිවිස්සාමීති නගරං අලඞ්කාරාපෙත්වා රාජඞ්ගණෙ මණ්ඩපං කාරාපෙත්වා අලඞ්කතමණ්ඩපෙ සමුස්සිතසෙතච්ඡත්තෙ රාජපල්ලඞ්කෙ නිසීදිත්වා අමච්චගණපරිවුතො සුරං පාතුං ආරභි.

තදා සක්කො දෙවරාජා කො නු ඛො මාතාපිතූපට්ඨානාදීසු අප්පමත්තො තීණි සුචරිතානි පූරෙන්තීති ලොකං ඔලොකෙන්තො තං රාජානං සුරං පාතුං නිසින්නං දිස්වා සචායං සුරං පිවිස්සති සකලජම්බුදීපො නස්සිස්සති යථා න පිවති තථා තං කරිස්සාමීති එකං සුරාපුණ්ණං කුම්භං හත්ථතලෙ ඨපෙත්වා බ්‍රාහ්මණවෙසෙනාගන්ත්වා රඤ්ඤො සම්මුඛට්ඨානෙ ආකාසෙයෙව ඨත්වා ඉමං කුම්භං කිණාථ ඉමං කුම්භං කිණාථාති ආහ. සබ්බමිත්තරාජා තං තථා වදන්තං ආකාසෙ ඨිතං දිස්වා කුතො නු ඛො බ්‍රාහ්මණො ආගච්ඡතීති තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො තිස්සො ගාථා අභාසි.

කො පාතුරාසි තිදිවා නභම්හි
ඔභාසයං සංවරිං චන්දිමාව,
ගත්තෙහි තෙ රස්මියො නිච්ඡරන්ති
සතෙරිතා විජ්ජුරිවන්තලික්ඛෙ.

සො ඡින්නවාතං කමසි අසම්හි
වෙහාසයං ගච්ඡසි තිට්ඨසිච,
ඉද්ධිනු තෙ වත්ථුකතා සුභාවිතා
අනද්ධගූනම්පි දෙවතානං.

වෙහාසයං කම්මමාගම්ම තිට්ඨසි
කුම්භං කිණාථාති යමෙතමත්ථං,
කො වා තුවං කිස්සවතාය කුම්භො
අක්ඛාහි මෙ බ්‍රාහ්මණ එතමත්ථන්ති.

තත්ථ **කො පාතුරාසීති** කුතො පාතුභූතොසි කුතො ආගතොසීති අත්ථො. **තිදිවා නභම්හීති** කිං තාවතිංසභවනා ආගන්ත්වා ඉධ නභම්හි ආකාසෙ පාකටො ජාතොසීති පුච්ඡති. **සංවරින්ති** රත්තිං. **සතෙරිතාති** එවංනාමකා. **සොති** සො ත්වං. **ඡින්නවාතන්ති** වලාහකොපි තාව වාතෙන කමති තස්ස පන සොපි වාතො නත්ථි තෙන එවමාහ. **කමසීති** පවත්තසි. **අසම්හීති** අප්පටිසෙ ආකාසෙ. **වත්ථුකතාති** වත්ථු විය පතිට්ඨා විය කතා. **අනද්ධගූනම්පි දෙවතානන්ති** යා පදසා අද්ධානං අගමනෙන අනද්ධගූනං දෙවතානං ඉද්ධි සා අපි තව සුභාවිතාති පුච්ඡති. **වෙහාසසං කම්මමාගම්මාති** අකාසෙ පවත්තං පදවීතිහාරං පටිච්ච නිස්සාය තිට්ඨසි ඉමස්ස කො වා ත්වන්ති ඉමිනා සම්බන්ධො එවං තිට්ඨමානො කො නාම ත්වන්ති අත්ථො. **යමෙතමත්ථන්ති** යං එතං වදසි. ඉමස්ස **කිස්සවතායන්ති** ඉමිනා සම්බන්ධො යං එතං කුම්භං කිණාථාති වදසි. කිස්ස වා තෙ අයං කුම්භොති අත්ථො.

තතො සක්කො තෙනහි සුණාහීති වත්වා සුරාය දොසෙ දස්සෙන්තො ආහ.

න සප්පිකුම්භො නපි තෙලකුම්භො
න ඵාණිතස්ස න මධුස්ස කුම්භො,
කුම්භස්ස වජ්ජානි අනප්පකානි
දොසෙ බහූ කුම්භගතෙ සුණාථ.

ගලෙය්‍ය යං පීත්වා පතෙ පපාතං
සොබ්භං ගුහං චන්දනියොළිගල්ලං,
බහුම්පි භුඤ්ජෙය්‍ය අභොජනෙය්‍යං
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා චිත්තස්මිං අනෙසමානො
ආහිණ්ඩතී ගොරිව භක්ඛසාදී,
අනාථමානො උපගායති නච්චතිච
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා අචෙලකොව නග්ගො
චරෙය්‍ය ගාමෙ විසිඛන්තරානි,
සම්මූළ්හචිත්තො අතිවෙලසායී
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා උට්ඨාය පවෙධමානො
සීසඤ්ච බාහුඤ්ච පචාලයන්තො,
සො නච්චතී දාරුකටල්ලකොව
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා අග්ගිදඩ්ඪා සයන්ති
අථො සිගාලෙහිපි ඛාදිතාසෙ,
බන්ධං වධං භොගජානිඤ්චුපෙන්ති
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා භාසෙය්‍ය අභාසනෙය්‍යං
සභායමාසීනො අපෙතවත්ථො,
සම්මක්ඛිතො වන්තගතො ව්‍යසන්නො
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා උක්කට්ඨො ආවිලක්ඛො
මමෙව සබ්බපඨවීති මඤ්ඤති,
න මෙ සමො චාතුරන්තොපි රාජා
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

මානාතිමානා කලහානි පෙසුණී
දුබ්බණ්ණිනී නග්ගයිනී පලායිනී,
චොරාන ධුත්තාන ගතී නිකෙතො
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

ඉද්ධානි ඵීතානි කුලානි අස්සු
අනෙකසාහස්සධනානි ලොකෙ,
උච්ඡින්නදායජ්ජකතානිමාය
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

ධඤ්ඤං ධනං රජතං ජාතරූපං
ඛෙත්තං ගවං යත්ථ විනාසයන්ති
උච්ඡින්දනී විත්තවතං කුලානං
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා දුට්ඨරූපොව පොසො
අක්කොසති පිතරං මාතරඤ්ච,
සස්සුම්පි ගණ්හෙය්‍ය අථොපි සුණ්හං
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා දුට්ඨරූපාව නාරී
අක්කොසති සස්සුරං සාමිකඤ්ච,
දාසම්පි ගණ්හෙ පරිචාරකම්පි
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පිවිත්වාන හනෙය්‍ය පොසො
ධම්මෙ ඨිතං සමණං බ්‍රාහ්මණං වා
ගච්ඡෙ අපායම්පි තතො නිදානං
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා දුච්චරිතං චරන්ති
කායෙන වාචාය ච චෙතසා ච,
නිරයං වජන්ති දුච්චරිතං චරිත්වා
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං යාචමානා න ලභන්ති පුබ්බෙ
බහුං හිරඤ්ඤම්පි පරිච්චජන්තා,
සො තං පිවිත්වා අලිකං භණාති
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා පෙසනෙ පෙසයන්තා
අච්චායිකෙ කරණීයම්හි ජාතෙ,
අත්ථම්පි සො නප්පජානාති වුත්තො
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

හිරීමනාපි අහිරීකභාවං
පාතුං කරොන්ති මදනාය මත්තා,
ධීරාපි සන්තා බහුකං භණන්ති
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා එකථූපා සයන්ති
අනාසකා ථණ්ඩිලදුක්ඛසෙය්‍යං,
දුබ්බණ්ණියං ආයසක්‍යඤ්චුපෙන්ති
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පිත්වා පත්තක්ඛන්ධා සයන්ති ගාවො කූටහතාරිව,
නහි වාරුණියා වෙගො නරෙන සුස්සහොරිව.

යං මනුස්සා විවජ්ජෙන්ති සප්පං ඝොරවිසම්මිව,
තං ලොකෙ විසසමානං කො නරො පාතුමරහති.

යං වෙ පීත්වා අන්ධකවෙණ්හුපුත්තා
සමුද්දතීරෙ පරිචාරයන්තා,
උපක්කමුං මුසලෙහඤ්ඤමඤ්ඤං
තස්සා පුණ්ණං කුම්භමිමං කිණාථ.

යං වෙ පීත්වා පුබ්බදෙවා පමත්තා
තිදිවා චුතා සස්සතියා සමායා,
තං තාදිසං මජ්ජමිමං නිරත්ථකං
ජානං මහාරාජ කථං පිවෙය්‍ය.

නයිමස්මිං කුම්භස්මිං දධි වා මධුං වා
එවං අභිඤ්ඤාය කිණාහි රාජ,
එවං හි මංකුම්භගතා මයා තෙ
අක්ඛාතරූපං තව සබ්බමිත්තාති.

තත්ථ **වජ්ජානීති** ආදීනවා. **ගලෙය්‍යාති** ගච්ඡන්තො පදෙ පදෙ පරිවත්තෙය්‍ය. **යං පීත්වා පතෙති** යං පිවිත්වා පතෙය්‍ය. **සොබ්භන්ති** ආවාටං. **චන්දනිඔළිගල්ලන්ති** චන්දනියඤ්ච ඔළිගල්ලඤ්ච. **අභොජනෙය්‍යන්ති** භුඤ්ජිතුං අයුත්තං. **අනෙසමානොති** අනිස්සරො. **ගොරිවාති** ගොණො විය. **භක්ඛසාදීති** සුරාකසටඛාදකො. යථා සො තත්ථ භක්ඛසං පරියෙසන්තො ආහිණ්ඩති එවං ආහිණ්ඩතීති අත්ථො. **අනාථමානොති** නිරවස්සයො අනාථො විය. **උපගායන්තීති** අඤ්ඤං ගායන්තං දිස්වා උපගන්ත්වා ගායති. **අචෙලකොවාති** අචෙලකො විය. **විසිඛන්තරානීති** අන්තරවීථියො. **අතිවෙලසායීති** අතිචිරම්පි නිද්දං ඔක්කමෙය්‍ය. **අතිවෙලචාරීතිපි** පාඨො. අතිවෙලචාරී හුත්වා චරෙය්‍යාති අත්ථො. **දාරුකටල්ලකොවාති** දාරුමයයන්තරූපකං විය. **භොගජානිඤ්චුපෙන්තීති** භොගජානිඤ්ච උපෙන්ති. **පාණාතිපාතාදීනි කත්වා** දණ්ඩපීළිතා ධනජානිඤ්ච අඤ්ඤඤ්ච වධබන්ධනාදිදුක්ඛං පාපුණන්තීති අත්ථො. **වසනගතොති** අත්තනො වසනස්මිං ගතො. **බ්‍යසන්නොති** බ්‍යසනප්පත්තො. **විසන්නොතිපි** පාඨො. තස්මිං වසනෙ ඔසන්නොති අත්ථො. **උක්කට්ඨොති** අහං මහායොධො කො මයා සදිසො අත්ථීති එවං උක්කංසගතො හුත්වා. **ආවිලක්ඛොති** රත්තක්ඛො. **සබ්බපථවීති** සබ්බා පථවී. **සබ්බාපථවීතිපි** පාඨො. **චාතුරන්තොති** චතුසමුද්දපරියන්තාය

පඨවියා ඉසසරෙ. **මානාති** මානකාරිකා. සෙසපදෙසුපි එසෙව නයො. **ගතීති** නිපඵතති. **නිකෙතොති** නිවාසො. **තසසාපුණණනති** යා එව රූපා තසසා පුණණං. **යතථවිනාසයනතීති** යං නිසසාය යතථ පතිටඨිතා එකමපි බහුමපි ධනධඤඤාදිසාපතෙයයං නාසෙනති කපණා හොනති. **ඉදධානීති** සමිදධානි. **ඵීතානීති** වතථාලඞකාරකපපභණෙඩහි පුපඵිතානි. **උචඡිනනදායජජකතානීති** උචඡිනනදායජජානි නිදධනානි කතානි. **දුටඨරූපොති** දපපිතරූපො. **ගණෙහයයාති** භරියසඤඤාය කිලෙසවසෙන හතෙථ ගණෙහයය. **දාසමපි ගණෙහයයාති** අතතනො දාසමපි කිලෙසවසෙන සාමිකො මෙති ගණෙහයය. **පිතවානාති** පිවිතවා. **දුචචරිතං චරිතවාති** එවං තීහි වාරෙහි දසවිධමපි අකුසලං කතවා. **යාචමානාති** යං පුරිසං පුබෙබ සුරං අපිවනතං බහුමපි හිරඤඤං පරිචචජනතාපි මුසාවාදං කරොහීති යාචමානා න ලභනති. **පීතවාති** පීතවා ඨිතො. **නපපජානාති වුතතනාති** කෙනතෙථනාගතොසීති වුතතො සාසනසස දුගගහිතතතා තං අතථං නපපජානාති. **හිරිමනාපීති** හිරියුතතචිතතාපි. **එකදූපාති** සූකරපොතකා විය හීනජචෙචහිපි සදධිං එකරාසී හුතවා. **අනාසකාති** නිරාහාරා. **ථණඩිලදුකඛසෙයයනති** භූමියං දුකඛසෙයයං. **ආයසකයනති** ගරහං. **පතතකඛනධාති** පතිතකඛනධා. **කූටහතාරිවාති** ගීවාය බදෙධන කූටෙන හතා ගාවො විය. යථා තා තිණං අඛාදනතියො පානීයං අපිවනතියො සයනති තථා සයනතීති අතෙථා. **ඝොරවිසමිවාති** ඝොරවිසං විය. **විසසමානනති** විසසදිසං. **අනධකවෙණහුපුතතාති** දසභාතිකරාජානො. **උපකකමුනති** පහරිංසු. **පුබබදෙවාති** අසුරා. **තිදිවාති** තාවතිංසදෙවලොකා. **සසසතිකාති** සසසතා දීඝායුකභාවෙන නිචචසමමතා දෙවලොකාති අතෙථා. **සමායාති** සදධිං අසුරමායාහි. **ජානනති** එවං නිරතථකං එතනති විජානනෙතා තුමහාදිසො පණඩිතපුරිසො කථං පිවෙයය. **කුමභගතාමයාති** කුමභගතං මයා. අයමෙව වා පාඨො. **අකඛාතරූපනති** සභාවතො අකඛාතං.

තං සුතවා රාජා සුරාය ආදීනවං ඤතවා තුටෙඨා සකකසස ථුතිං කරොනෙතා දෙව ගාථා අභාසි.

න මෙ පිතා වා අථවාපි මාතා
එතාදිසා යාදිසකො තුවංසි,
හිතානුකමපී පරමතථකාමො
සොහං කරිසසං වචනං තවජජ.

දදාමි තෙ ගාමවරානි පඤච
දාසීසතං සතත ගවං සතානි,
ආජඤඤයුතෙත ච රථෙ දසා ඉමෙ
ආචරියො හොසි මමතථකාමොති.

තතථ **ගාමවරානීති** බ්‍රාහමණ ආචරියසස නාම ආචරියභාගො ඉචඡිතබෙබා. සංවචඡරෙ සතසහසසුටඨානකෙ තුයහං පඤච ගාමෙ දදාමීති වදති. **දසා ඉමෙති** දස ඉමෙ පුරතො ඨිතෙ කඤචන

විචිත්ත රට්ඨෙ දස්සෙන්තො එවමාහ. තං සුත්වා සක්කො දෙවතාභාවං දස්සෙත්වා අත්තානං ජානාපෙන්තො ආකාසෙ ඨත්වා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

තවෙව දාසිසතමත්ථු රාජ
ගාමා ච ගාවො ච තවෙව හොන්තු,
ආජඤ්ඤයුත්තා ච රථා තවෙව
සක්කාගමස්මිං තිදසානමින්ද.

මංසොදනං සප්පිපායසඤ්ච භුඤ්ජ
ඛාදස්සු ච ත්වං මධුමාසපූවෙ,
එවං තුවං ධම්මරතො ජනින්ද
අනින්දිතො සග්ගමුපෙහි ඨානන්ති.

තත්ථ එවං තුවං ධම්මරතොති එවං තුවං නානග්ගරසභොජනං භුඤ්ජන්තො සුරාපානා විරතො තීණි දුච්චරිතානි පහාය තිවිධසුචරිතධම්මරතො හුත්වා කෙනචි අනින්දිතො සග්ගට්ඨානං උපෙහීති.

ඉති සක්කො තස්ස ඔවාදං දත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො. සොපි සුරං අපිවිත්වා සුරාභාජනානි භින්දාපෙත්වා සීලං සමාදාය දානං දත්වා සග්ගපරායණො අහොසි. ජම්බුදීපෙපි අනුක්කමෙන සුරාපානං වෙපුල්ලප්පත්තං ජාතං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා රාජා ආනන්දො අහොසි. සක්කො පන අහමෙවාති.

කුම්භජාතකං.

---

16. 3.

චිරස්සං වත මෙති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං මාතුපොසකං භික්ඛුං ආරබ්භ කථෙසි. පච්චුප්පන්නවත්ථු සාමජාතකසදිසං. තදා පන සත්ථා පොරාණකපණ්ඩිතා සාඥවනමාලං සෙතච්ඡත්තං පහාය මාතාපිතරො පොසෙසුන්ති වත්වා තෙන යාචිතො අතීතං ආහරි.

අතීතෙ කම්පිල්ලරට්ඨෙ උත්තරපඤ්චාලො නාම රාජා අහොසි. තස්ස අග්ගමහෙසී ගබ්භං පටිලභිත්වා පුත්තං විජායි. තස්සා පුරිමභවෙ එකා සපත්තී කුජ්ඣිත්වා තුය්හං ජාතංපජං ඛාදිතුං සමත්ථා භවිස්සාමීති පත්ථනං ඨපෙත්වා යක්ඛිණී අහොසි. සා තදා ඔකාසං ලභිත්වා තස්සා පස්සන්තියාව තං අල්ලමංසපෙසිවණ්ණං කුමාරං ගහෙත්වා මුරමුරායන්තී ඛාදිත්වා, පක්කාමි. දුතියවාරෙපි තථෙව අකාසි. තතියවාරෙ පන තස්සා පසූතිඝරං පවිට්ඨකාලෙ ගෙහං පරිවාරෙත්වා දළ්හං ආරක්ඛං අකංසු. විජාතදිවසෙ යක්ඛිණී ආගන්ත්වා පුන දාරකං අග්ගහෙසි දෙවී යක්ඛිණීති මහාසද්දමකාසි. ආවුධහත්ථා පුරිසා ආගන්ත්වා දෙවියා දින්න

සඤ්ඤාය යක්ඛිණිං අනුබන්ධිංසු. සා ඛාදිතුං ඔකාසං අලභන්තී තතො පලායිත්වා උදකනිද්ධමනං පාවිසි. දාරකො ච මාතාති සඤ්ඤාය තස්සා ථනං මුඛෙන ගණ්හි. සා පුත්තසිනෙහං උප්පාදෙත්වා තතො පලායිත්වා සුසානං ගන්ත්වා දාරකං පාසාණලෙණෙ කත්වා පටිජග්ගි.

අථස්ස අනුක්කමෙන වඩ්ඪමානස්ස මනුස්සමංසං ආහරිත්වා අදාසි. උභොපි මනුස්සමංසං ඛාදිත්වා තත්ථ වසිංසු. දාරකො අත්තනො මනුස්සභාවං න ජානාති යක්ඛිණිපුත්තොස්මීති සඤ්ඤාය. සො අත්තභාවං ජහිත්වා අන්තරධායිතුං න සක්කොති. අථස්ස සා අන්තරධානත්ථාය එකං මූලං අදාසි. සො මූලානුභාවෙන අන්තරධායිත්වා මනුස්සමංසං ඛාදන්තො විචරි. යක්ඛිණී වෙස්සවණමහාරාජස්ස වෙය්‍යාවච්චත්ථාය ගතා තත්ථෙව කාලමකාසි.

දෙවීපි චතුත්ථවාරෙ අඤ්ඤං පුත්තං විජායි. සො යක්ඛිණියා මුත්තත්තා අරොගො අහොසි. පච්චාමිත්තං යක්ඛිණිං ජිනිත්වා ජාතත්තා ජයද්දිසකුමාරොතිස්ස නාමං අකංසු. සො වයප්පත්තො සබ්බසිප්පෙසු නිප්ඵත්තිං පත්වා ඡත්තං උස්සාපෙත්වා රජ්ජමනුසාසි.

තදා බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්ති. අලීනසත්තුකුමාරොතිස්ස නාමං අකංසු. සො වයප්පත්තො උග්ගහිතසිප්පො හුත්වා උපරාජා අහොසි. සො යක්ඛිණිපුත්තො අපරභාගෙ පමාදෙන තං මූලං නාසෙත්වා අන්තරධායිතුං අසක්කොන්තො දිස්සමානරූපොව සුසානෙ මනුස්සමංසං ඛාදති. මනුස්සා තං දිස්වා භීතතසිතා ආගන්ත්වා රඤ්ඤො උපක්කොසිංසු. දෙව එකො යක්ඛො දිස්සමානරූපො සුසානෙ මනුස්සමංසං ඛාදති. සො අනුක්කමෙන නගරං පවිසිත්වා මනුස්සෙ මාරෙත්වා ඛාදිස්සති තං ගාහාපෙතුං වට්ටතීති.

රාජා සාධූති පටිස්සුණිත්වා ගණ්හථ නන්ති ආණාපෙසි. තෙ බලකායා ගන්ත්වා සුසානං පරිවාරෙත්වා අට්ඨංසු. යක්ඛිණිපුත්තො නග්ගො උබ්බිග්ගමානරූපො මරණභයභීතො විරවන්තො මනුස්සානං අන්තරං පක්ඛන්දි. මනුස්සා යක්ඛොති මරණභයභීතා ද්විධා භිජ්ජිංසු. සොපි තතොව පලායිත්වා අරඤ්ඤං පාවිසි න පුන මනුස්සපථං ආගඤ්ඡි. සො එකං මහාවත්තනිඅටවිං නිස්සාය මග්ගපටිපන්නෙසු එකෙකං ගහෙත්වා අරඤ්ඤං පවිසිත්වා මාරෙත්වා ඛාදන්තො එකස්මිං නිග්‍රොධමූලෙ වාසං කප්පෙසි.

අථෙකො සත්ථවාහබ්‍රාහ්මණො අටවිපාලානං සහස්සං දත්වා පඤ්චහි සකටසතෙහි තං මග්ගං පටිපජ්ජි. මනුස්සයක්ඛො විරවන්තො පක්ඛන්දි. භීතා මනුස්සා උරෙන නිපජ්ජිංසු. සො බ්‍රාහ්මණං ගහෙත්වා පලායන්තො ඛාණුනා පාදෙ විද්ධො අටවිපාලෙසු අනුබන්ධන්තෙසු බ්‍රාහ්මණං ඡඩ්ඩෙත්වා ගන්ත්වා අත්තනො වසනරුක්ඛමූලෙ නිපජ්ජි. තස්ස තත්ථ නිපන්නස්ස සත්තමෙ දිවසෙ ජයද්දිසරාජා මිගවධං ආණාපෙත්වා නගරා නික්ඛමි. තං නගරා නික්ඛන්තමත්තමෙව තක්කසිලවාසී නන්දො නාම මාතුපොසකබ්‍රාහ්මණො

වචනස්ස සතාරහගාථා ආදාය ආගන්ත්වා අදාසි. ජයද්දිසරාජා නිවත්තිත්වා සුණිස්සාමීති තස්ස නිවාසගෙහං දාපෙත්වා මිගවධං ගන්ත්වා යස්ස පස්සෙන මිගො පලායති තස්සෙව සො ගීවාති ආහ.

අථ එකො පසදමිගො උට්ඨහිත්වා රඤ්ඤො අභිමුඛො ගන්ත්වා පලායි. අමච්චා පරිහාසං කරිංසු. රාජා ඛග්ගං ගහෙත්වා තං අනුබන්ධිත්වා තියොජනමත්ථකෙ පත්වා ඛග්ගෙන තං පහරිත්වා ද්වෙ ඛණ්ඩානි කත්වා කාජෙනාදාය ආගච්ඡන්තො මනුස්සයක්ඛස්ස නිසින්නට්ඨානං පත්වා දබ්බතිණෙසු නිසීදිත්වා ථොකං විස්සමිත්වා ගන්තුං ආරභි. අථ තං සො උට්ඨාය තිට්ඨ කුහිං ගච්ඡසි භක්ඛොසි මෙති හත්ථෙ ගහෙත්වා පඨමං ගාථමාහ.

චිරස්සං වත මෙ උදපාදි අජ්ජ
භක්ඛො මහා සත්තමිභත්තකාලෙ,
කුතොසි කො වාසි තදිඞ්ඝ බ්‍රෑහි
ආචික්ඛ ජාතිං විදිතො යථාසීති.

තත්ථ **භක්ඛො මහාති** මහාභක්ඛො. **සත්තමිභත්තකාලෙති** පාටිපදතො පට්ඨාය නිරාහාරස්ස සත්තමියං භත්තකාලෙ. **කුතොසීති** කුතො ආගතොසි.

රාජා යක්ඛං දිස්වා භීතො ඌරුත්ථම්භං පත්වා පලායිතුං නාසක්ඛි. සතිං පන පච්චුපට්ඨපෙත්වා දුතියං ගාථමාහ.

පඤ්චාලරාජා මිගවං පවිට්ඨො
ජයද්දිසො නාම යදිස්සුතො තෙ,
චරාමි කච්ඡානි වනානි චාහං
පසදිමං ඛාද මමජ්ජ මුඤ්චාති.

තත්ථ **මිගවං පවිට්ඨොති** මිගවධාය රට්ඨා නික්ඛන්තො. **කච්ඡානීති** පබ්බතපස්සානි. **පසදන්ති** පසදමිගං.

තං සුත්වා යක්ඛො තතියං ගාථමාහ.

සෙනෙව ත්වං පණසි සස්සමානො
මමෙසො භක්ඛො පසදො යං වදෙසි,
තං ඛාදියාන පසදං ජිඝඤ්ඤං
ඛාදිස්සං පච්ඡා න විලාපකාලොති.

තත්ථ **සෙනෙවාති** මම සන්තකෙනෙව. **පණසීති** වොහරසි. අත්තානං වික්කිණාසි. **සස්සමානොති** හිංසියමානො. **තං ඛාදියානාති** තං පඨමං ඛාදිත්වා. **ජිඝඤ්ඤන්ති** ඝසිතුකාමො. **ඛාදිස්සන්ති** එතං පච්ඡා ඛාදිස්සාමි. **න විලාපකාලොති** මා විලපසි නායං විලාපකාලොති වදති.

තං සුත්වා රාජා නන්දබ්‍රාහ්මණං සරිත්වා චතුත්ථං ගාථමාහ.

න චත්ථි මොක්ඛො මම වික්කයෙන
ගන්ත්වාන පච්චාගමනාය පණ්හෙ,
තං සඞ්ගරං බ්‍රාහ්මණස්සප්පදාය
සච්චානුරක්ඛී පුනරාවජිස්සන්ති.

තත්‍ථ න වක්ඛති සචෙ මය්‍හං විකකයෙනාපි න මොක්ඛො අත්‍ථි. **ගන්ත්‍වානාති** එවං **සන්තෙ** අජ්ජ ඉමං මිගමංසං බාදිත්‍වා මම නගරං ගන්ත්‍වා. **පගෙව** අති පගෙයෙව සෙව පාතරාසකාලෙ පච්චාගමණත්‍ථාය පටිඤ්ඤං ගණ්හාහීති අධිප්පායො. **තං සඞ්ගර**න්ති මයා ධනතෙත දස්සාමීති බ්‍රාහමණස්ස සඞ්ගරෙ කතො. තං තස්ස දත්‍වා ඉදං මයා වුත්තං සච්චං අනුරක්ඛන්තො අහං පුන ආගමිස්සන්ති අත්‍ථො.

තං සුත්‍වා යක්ඛො පඤ්චමං ගාථමාහ.

> කිං කම්මජාතං අනුතප්පතී තං
> පත්තං සමීපං මරණස්ස රාජ,
> ආචික්ඛ මෙ තං අපි සක්කුණෙමු
> අනුජානිතුං ආගමණාය පණ්හන්ති.

තත්‍ථ කම්මමෙව. **කම්මජාතං අනුතප්පතී**න්ති තං අනුතප්පති. **පත්ත**න්ති උපගතං. **අපි සක්කුණෙමූ**ති අපිනාම තං තව සොකකාරණං සුත්‍වා පාතොව ආගමණාය තං අනුජානිතුං සක්කුණෙය්‍යාමාති අත්‍ථො.

රාජා තං කාරණං කථෙන්තො ඡට්ඨං ගාථමාහ.

> කතා මයා බ්‍රාහමණස්ස ධනාසා
> තං සඞ්ගරං පටිමොක්ඛං න මුත්තං,
> තං සඞ්ගරං බ්‍රාහමණස්සප්පදාය
> සච්චානුරක්ඛී පුනරාවජිස්සන්ති.

තත්‍ථ **පටිමොක්ඛං න මුත්ත**න්ති වතසෙසා සතාරහගාථා සුත්‍වා ධනතෙත දස්සාමීති පටිඤ්ඤාය මයා අත්තනි පටිමුඤ්චිත්‍වා ඨපිතං තං න මුත්තං ධනස්ස අදින්නත්තාති.

තං සුත්‍වා යක්ඛො සත්තමං ගාථමාහ.

> යා තෙ කතා බ්‍රාහමණස්ස ධනාසා
> තං සඞ්ගරං පටිමොක්ඛං න මුත්තං,
> තං සඞ්ගරං බ්‍රාහමණස්සප්පදාය
> සච්චානුරක්ඛී පුනරාවජස්සූති.

තත්‍ථ **පුනරාවජස්සූ**ති පුන ආගච්ඡස්සු.

එවඤ්ච පන වත්‍වා රාජානං විස්සජ්ජෙසි. සො තෙන විස්සට්ඨො ත්‍වං මා චින්තයි අහං පාතොව ආගමිස්සාමීති වත්‍වා මග්ගනිමිත්තානි **සල්ල**ක්ඛෙන්තො අත්තනො බලකායං උපගන්ත්‍වා බලකායපරිවුතො නගරං පවිසිත්‍වා නන්දබ්‍රාහමණං පක්කොසාපෙත්‍වා මහාරහෙ ආසනෙ නිසීදාපෙත්‍වා ගාථා සුත්‍වා චත්තාරි සහස්සානි දත්‍වා යානං ආරොපෙත්‍වා ඉමං තක්කසිලමෙව නෙථාති මනුස්සෙ දත්‍වා බ්‍රාහමණං උය්‍යොජෙත්‍වා දුතියදිවසෙ පටිගන්තුකාමො හුත්‍වා පුත්තං ආමන්තෙත්‍වා අනුසාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

මුත්තොව සො පොරිසාදස්ස හත්ථා
ගන්ත්වා සකං මන්දිරං කාමකාමී,
තං සඞ්ගරං බ්‍රාහ්මණස්සප්පදාය
ආමන්තයී පුත්තමලීනසත්තං.

අජ්ජෙව රජ්ජං අභිසෙචයස්සු
ධම්මඤ්ච රට්ඨෙසු ජනෙසු චාපි,
අධම්මකාරො ච තෙ මාහු රට්ඨෙ
ගච්ඡාමහං පොරිසාදස්ස ඤත්තෙති.

තත්ථ **අලීනසත්තන්ති** එවංනාමකං කුමාරං. පාළියං පන අදීනසත්තන්ති ලිඛිතං. **අජ්ජෙව රජ්ජන්ති** පුත්ත රජ්ජං තෙ දම්මි. ත්වං අජ්ජෙව මුද්ධනි අභිසෙචයස්සු. **ඤත්තෙති** නයන්තෙ සන්තිකෙති අත්ථො.

තං සුත්වා කුමාරො දසමං ගාථමාහ.

කිං කම්ම කුබ්බං තව දෙව පාදෙ
නාරාධයිං තදිච්ඡාමි සොතුං,
යමජ්ජ රජ්ජම්හි උදස්සයෙ ත්වං
රජ්ජම්පි නිච්ඡෙය්‍යං තයා විනා අහන්ති.

තත්ථ **කුබ්බන්ති** කරොන්තො. **යමජ්ජාති** යෙන අනාරාධකම්මෙන අජ්ජ මං රජ්ජම්හි ත්වං. **උදස්සයෙති** උස්සාපෙසි පතිට්ඨාපෙසි තං මෙ ආචික්ඛ. අහංහි තයා විනා රජ්ජම්පි න ඉච්ඡාමීති අත්ථො.

තං සුත්වා රාජා අනන්තරං ගාථමාහ.

න කම්මුනා වා වචසා ච තාත
අපරාධිතොහං තුවියං සරාමි,
සන්ධිඤ්ච කත්වා පුරිසාදකෙන
සච්චානුරක්ඛී පුනහං ගමිස්සන්ති.

තත්ථ **අපරාධිතොති** අපරාධං ඉතො අහං. **තුවියන්ති** තව සන්තකං. ඉදං වුත්තං හොති- තාත අහං ඉතො තව කම්මතො වා තව වචනතො වා කිඤ්චි මම අප්පියං අපරාධං න සරාමි. **සන්ධිඤ්ච කත්වාති** මං පන මිගවධං ගතං එකො යක්ඛො ඛාදිස්සාමීති ගණ්හි. අථාහං බ්‍රාහ්මණස්ස ධම්මකථං සුත්වා තස්ස සක්කාරං කත්වා ස්වෙ පාතරාසකාලෙ ආගමිස්සන්ති තෙන පුරිසාදකෙන සන්ධිං කත්වා ආගතො තස්මා තං සච්චං අනුරක්ඛන්තො පුන තත්ථ ගමිස්සාමි ත්වං රජ්ජං කාරෙහීති වදති.

තං සුත්වා කුමාරො ගාථමාහ.

අහං ගමිස්සාමි ඉධෙව හොහි
නත්ථි තතො ජීවතො විප්පමොක්ඛො,
සචෙ තුවං ගච්ඡසියෙව රාජ
අහම්පි ගච්ඡාමි උභො න හොමාති.

තත්ථ **ඉධෙවාති** ත්වං ඉධෙව හොහි. **තතොති** තස්ස සන්තිකා ජීවන්තස්ස මොක්ඛොනාම නත්ථි. **උභොති** එවං සන්තෙ උභොපි න භවිස්සාමාති.

තං සුත්වා රාජා ගාථමාහ.

අද්ධා හි තාත සතානෙස ධම්මො
මරණා ච මෙ දුක්ඛතරං තදස්ස,
කම්මාසපාදො තං යදා පචිත්වා
පසය්හ ඛාදෙ භිදුරුක්ඛසූලෙති.

තස්සත්ථො-අද්ධා එස තාත සතානං පණ්ඩිතානං ධම්මො සභාවො යුත්තං ත්වං වදෙසි අපිච ඛො පන මය්හං මරණතොපෙතං දුක්ඛතරං අස්ස යදා තං සො කම්මාසපාදො. **භිදුරුක්ඛසූලෙති** තිඛිණරුක්ඛ සූලෙහි භිත්වා පචිත්වා පසය්හ බලක්කාරෙන ඛාදෙය්‍යාති.

තං සුත්වා කුමාරො ගාථමාහ.

පාණෙන තෙ පාණමහං නිමිස්සං
මා ත්වමගා පොරිසාදස්ස ඤත්තෙ,
එතඤ්ච තෙ පාණමහං නිමිස්සං
තස්මා මතං ජීවිතස්ස වරෙමීති.

තත්ථ **නිමිස්සන්ති** අහං ඉධෙව තව පාණෙන මම පාණං පරිවත්තෙය්‍යං. **තස්මාති** යස්මා එතං පාණං තව පාණෙනාහං නිමිස්සං තස්මා තව ජීවිතස්සත්ථාය මම මරණං වරෙමි මරණමෙව වණ්ණෙමි වරෙමි **ඉච්ඡාමීති** අත්ථො.

තං සුත්වා රාජා පුත්තස්ස බලං ජානන්තො සාධු තාත ගච්ඡාති **සම්පටිච්ඡි**. සො මාතාපිතරො වන්දිත්වා නගරා නික්ඛමි. **තමත්ථං පකා සෙන්තො සත්ථා** උපඩ්ඪගාථමාහ.

තතො හවෙ ධිතිමා රජපුත්තො,
වන්දිත්ථ මාතුච්ච පිතුච්ච පාදෙති.

තත්ථ පාදෙති පාදෙ වන්දිත්වා නික්ඛන්තොති අත්ථො.

අථස්ස මාතාපිතරොපි භගිනීපි භරියාපි අමච්චපරිජනෙහි සද්ධිංයෙව නික්ඛමිංසු. සො නගරා නික්ඛමිත්වා පිතරං මග්ගං පුච්ඡිත්වා සුට්ඨු වවත්ථපෙත්වා මාතාපිතරො වන්දිත්වා සෙසානං ඔවාදං දත්වා අච්ඡම්භිතො කෙසරසීහො විය මග්ගං ආරුය්හ යක්ඛාවාසං පායාසි. තං ගච්ඡන්තං දිස්වා මාතා සකභාවෙන සණ්ඨාතුං අසක්කොන්තී පථවියං පපති. පිතා බාහා පග්ගය්හ මහන්තෙන සද්දෙන කන්දති.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා උපඩ්ඪගාථං ආහ.

දුඛිනිස්ස මාතා නිපතී පථබ්‍යා,
පිතස්ස පග්ගය්හ භුජනි කන්දතීති.

උපඩ්ඪගාථං වත්වා තස්ස පිතරා පයුත්තං ආසිංසං මාතරා භගිණී භරියාහි කතං සච්චකිරියඤ්ච පකාසෙන්තො අපරාපි චතස්සො ගාථා අභාසි

තං ගච්ඡන්තං තාව පිතා විදිත්වා
පරම්මුඛො වන්දති පඤ්ජලීකො,
සොමො ච රාජා වරුණො ච රාජා
පජාපතී චන්දිමා සූරියො ච,
එතෙහි ගුත්තො පුරිසාදකම්හා
අනුඤ්ඤාතො සොත්ථි පච්චෙහි තාත.

යං දණ්ඩකාරඤ්ඤගතස්ස මාතා
රාමස්සකා සොත්ථානං සුගුත්තා,
තන්තෙ අහං සොත්ථානං කරොමි
එතෙන සච්චෙන සරන්තු දෙවා
අනුඤ්ඤාතො සොත්ථි පච්චෙහි පුත්ත.

ආවීරහොවාපි මනොපදොසං
නාහං සරෙ ජාතුමලීනසත්තෙ,
එතෙන සච්චෙන සරන්තු දෙවා
අනුඤ්ඤාතො සොත්ථි පච්චෙහි භාත.

යස්මා ච මෙ අනධිමනොසි සාමි
න චාපි මෙ මනසා අප්පියොසි,
එතෙන සච්චෙන සරන්තු දෙවා
අනුඤ්ඤාතො සොත්ථි පච්චෙහි සාමීති.

තත්ථ **පරම්මුඛොති** අයං මෙ පුත්තො පරම්මුඛො ගච්ඡතීති විදිත්වා. **පඤ්ජලිකොති** තස්මිං කාලෙ සිරසි අඤ්ජලිම්පතිට්ඨපෙත්වා වන්දති දෙවතා නමස්සති. **පුරිසාදකම්හාති** පොරිසාදස්ස සන්තිකා තෙන අනුඤ්ඤාතො සොත්ථිනා පච්චෙහි. **රාමස්සකාති** රාමස්ස අකාසි. එකො කිර බාරාණසීවාසී රාමො නාම මාතුපොසකො මාතාපිතරො පටිජග්ගන්තො වොහාරත්ථාය ගතො දණ්ඩකීරඤ්ඤො විජිතෙ කුම්භවතිං නාම නගරං ගන්ත්වා නවවිධෙන වස්සෙන සකලරට්ඨෙ විනාසියමානෙ මාතාපිතූනං ගුණං සරි. අථ නං මාතාපිතුපට්ඨානධම්මස්ස ඵලෙන දෙවතා සොත්ථිනා ආනයිත්වා මාතුයා අදංසු. තං කාරණං සුතවසෙන ආහරිත්වා එවමාහ. **සොත්ථානන්ති** සොත්ථිභාවං. තං පන කිඤ්චාපි දෙවතා කරිංසු. මාතුපට්ඨානං නිස්සාය නිබ්බත්තත්තා පන මාතා අකාසීති වුත්තං. **තං තෙ අහන්ති** අහම්පි තෙ තමෙව සොත්ථානං කරොමි මං නිස්සාය තථෙව තව සොත්ථිභාවො හොතූති අත්ථො. අථවා **කරෙමීති** ඉච්ඡාමි. **එතෙන සච්චෙනාති** සචෙ දෙවතාහි තස්ස සොත්ථිනා ආනීතභාවො සච්චො එතෙන සච්චෙන මාතාපිතූනං සරන්තු දෙවතා රාමං විය තම්පි ආනෙත්වා මම දස්සන්තූති අත්ථො. **අනුඤ්ඤාතොති** පොරිසාදෙන ගච්ඡාති අනුඤ්ඤාතො දෙවතානං ආනුභාවෙන සොත්ථි

පටිආගච්ඡ පුත්තාති වදති. **ජාතුමලීනසත්තෙනාති** ජාතු එකංසෙන අලීනසත්තෙන මම භාතිකෙ අහං සම්මුඛා වා පරම්මුඛා වා මනොපදොසං න සරාමි න මයා නාමහි මනොපදොසො කතපුබ්බොති එවමස්ස කණිට්ඨා සච්චමකාසි. **යස්මා ච මෙ අනධිමනොසි සාමීති** මම සාමි අලීනසත්ත යස්මා ත්වං අනධිමනොසි මං අනභිභවිත්වා අනතික්කමිත්වා අඤ්ඤං මනෙන නපත්ථෙසි. **නචාපි මෙ මනසා අප්පියොසීති** මය්හම්පි ච මනසා ත්වං අප්පියො න හොසි. **අඤ්ඤමඤ්ඤං** පියසංවාසාව මයන්ති එවමස්ස අග්ගමහෙසී සච්චමකාසි.

කුමාරො පිතරා අක්ඛාතනයෙන යක්ඛාවාසමග්ගං පටිපජ්ජි. යක්ඛොපි ඛත්තියා නාම බහුමායා හොන්ති කො ජානාති කිං භවිස්සතීති රුක්ඛං අභිරුහිත්වා රඤ්ඤො ආගමනං ඔලොකෙන්තො නිසීදි. සො කුමාරං ආගච්ඡන්තං දිස්වා පිතරං නිවත්තෙත්වා පුත්තො ආගතො භවිස්සති නත්ථි මෙ භයන්ති ඔතරිත්වා තස්ස පිට්ඨිං දස්සෙන්තො නිසීදි. සො ආගන්ත්වා තස්ස පුරතො අට්ඨාසි.

අථ යක්ඛො ගාථමාහ.

බ්‍රහා උජූ චාරුමුඛො කුතොසි
න මං පජානාසි වනෙ වසන්තං,
ලුද්දඤ්ච මං ඤත්වා පුරිසාදකොති
කො සොත්ථිමාජානමිධාවජෙය්‍යාති.

තත්ථ **කොසොත්ථිමාජානමිධාවජෙය්‍යාති** කුමාර කො නාම පුරිසො අත්තනො සොත්ථිභාවං ජානන්තො ඉච්ඡන්තො ඉධාගච්ඡෙය්‍ය ත්වං අජානන්තො ආගතොති මඤ්ඤති.

තං සුත්වා කුමාරො ගාථමාහ.

ජානාමි ලුද්ද පුරිසාදකො ත්වං
න තං න ජානාමි වනෙ වසන්තං,
අහඤ්ච පුත්තොස්මි ජයද්දිසස්ස
මමජ්ජ බාද පිතුනො පමොක්ඛාති.

තත්ථ **පමොක්ඛාති** පමොක්ඛහෙතු අහම්පිතු ජීවිතං දත්වා ඉධාගතො තස්මා තං මුඤ්ච මං බාදාහීති අත්ථො.

තතො යක්ඛො ගාථමාහ.

ජානාමි පුත්තොති ජයද්දිසස්ස
තථාහි වො මුඛවණ්ණො උභින්නං,
සුදුක්කරඤ්ඤෙව කතං තවෙදං
යො මත්තුමිච්ඡෙ පිතුනො පමොක්ඛාති.

තත්ථ **තථා හි වොති** තාදිසොව වො තුම්හාකං උභින්නං සදිසොව මුඛවණ්ණොති අත්ථො. **කතං තවෙදන්ති** ඉදං තව කම්මං සුදුක්කරං.

තතො කුමාරො ගාථමාහ.

න දුක්කරං කිඤ්චිමහෙත්ථ මඤ්ඤෙ
යො මත්තුමිච්ඡෙ පිතුනො පමොක්ඛා,
මාතුච්ච හෙතු පරලොකගම්‍යා
සුඛෙන සග්ගෙන ච සම්පයුත්තොති.

තත්ථ **කිඤ්චිමහෙත්ථ මඤ්ඤෙති** කිඤ්චි අහං එත්ථ න මඤ්ඤාමි. ඉදං වුත්තං හොති-යක්ඛ යො පුග්ගලො පිතු වා පමොක්ඛත්ථාය මාතු වා හෙතු. **පරලොකගම්‍යාති** පරලොකං ගන්ත්වා. **සුඛෙන සග්ගෙනාති** සග්ගෙ නිබ්බත්තනකෙන සුඛෙන සම්පයුත්තො භවති. **මත්තුමිච්ඡෙති** මරිතුං ඉච්ඡති. තස්මා අහං එත්ථ මාතාපිතූනං අත්ථාය ජීවිතපරිච්චාගෙ කිඤ්චි දුක්කරං න මඤ්ඤාමීති.

තං සුත්වා යක්ඛො කුමාර මරණස්ස අභායනකසත්තො නාම නත්ථි, ත්වං කස්මා න භායසීති පුච්ඡි. සො තස්ස කථෙන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

අහඤ්ච ඛො අත්තනො පාපකිරියං
ආවී රහො වාපි සරෙ න ජාතු,
සඞ්ඛාතජාතීමරණොහමස්මි
යථෙව මෙ ඉධ තථා පරත්ථ.

ඛාදජ්ජ මං දානි මහානුභාව
කරස්සු කිච්චානි ඉමං සරීරං,
රුක්ඛස්ස වා තෙ පපතාමි අග්ගා
ඛාදයමානො මය්හං ත්වමදෙසි මංසන්ති.

තත්ථ **සරෙ න ජාතූති** එකංසෙනෙව න සරාමි. **සඞ්ඛාතජාතීමරණොහමස්මීති** අහං ඤාණෙන සුපරිච්ඡින්නජාතිමරණො ජාතසත්තො අමරණධම්මො නාම නත්ථීති ජානාමි. **යථෙව මෙ ඉධාති** යථෙව මම ඉධ තථා පරලොකෙ යථා ච පරලොකෙ තථා ඉධාපි මරණතො මුත්තිනාම නත්ථීති ඉදං මෙ ඤාණෙන සුපරිච්ඡින්නං. **කරස්සු කිච්චානීති** ඉමිනා සරීරෙන කත්තබ්බකිච්චානි කර ඉමං තෙ මයා නිස්සට්ඨං සරීරං ඛාදමානො. **මය්හං ත්වමදෙසි මංසන්ති** මයි රුක්ඛග්ගා පතිත්වා මතෙ මම සරීරතො ත්වං **ඛාදයමානො** රොචයමානො යං යං ඉච්ඡසි තං තං මංසං අදෙසි ඛාදෙය්‍යාසීති **අත්ථො.**

යක්ඛො තස්ස වචනං සුත්වා භීතො හුත්වා න සක්කා ඉමස්ස මංසං ඛාදිතුං උපායෙනෙතං පලාපෙස්සාමීති චින්තෙත්වා ඉමං ගාථමාහ.

ඉදඤ්ච තෙ රුච්චති රාජපුත්ත
වජාසි පාණං පිතුනො පමොක්ඛා,
තස්මාහි ත්වං තරමානරූපො
සම්භඤ්ජ කට්ඨානි ජලෙහි අග්ගින්ති.

තත්ථ ජලෙහීති අරඤ්ඤං පවිසිත්වා සාරදාරූනි ආහරිත්වා අග්ගිං ජාලෙත්වා නිද්ධූමෙ අඞ්ගාරෙ කාර තත්ථ තෙ මංසං පචිත්වා ඛාදිස්සාමීති දීපෙති.

සො තථා කත්වා තස්ස සන්තිකං අගමාසි. තං කාරණං පකාසෙන්තො සත්ථා ඉතරං ගාථමාහ.

තතො හවෙ ධිතිමා රජපුත්තො
දාරූ සමාහත්වා මහන්තමග්ගිං,
ආදීපයිත්වා පටිවෙදයිත්ථ
ආදීපිතොදානි මහායමග්ගීති.

යක්ඛො අග්ගිං කත්වා ආගතං කුමාරං ඔලොකෙත්වා අයං පුරිසො සීහො විය මරණාපිස්ස භයං නත්ථි. මයා එත්තකං කාලං එවං නිබ්භයො නාම න දිට්ඨපුබ්බොති ලොමහංසජාතො කුමාරං පුනප්පුනං ඔලොකෙන්තො නිසීදි. කුමාරො තස්ස කිරියං දිස්වා ගාථමාහ.

ඛාදජ්ජ මං දානි පසය්හකාරි
කිං මං මුහුං පෙක්ඛසි හට්ඨලොමො,
තථා තථා තුය්හමහං කරොමි
යථා යථා මං ඡාදයමානො අදෙසීති.

තත්ථ මුහුන්ති පුනප්පුනං. **තථා තථා තුය්හමහන්ති** අහං තුය්හං තථා තථා වචනං කරොමි ඉදානි කිං කරිස්සාමි යථා යථා මං ඡාදයමානො රොචයමානො අදෙසි ඛාදිස්සසි තස්මා ඛාදජ්ජ මන්ති.

අථස්ස වචනං සුත්වා යක්ඛො ගාථමාහ.

කො තාදිසං අරහති ඛාදිතායෙ
ධම්මෙ ඨිතං සච්චවාදිං වදඤ්ඤුං,
මුද්ධාපි තස්ස විඵලෙය්‍ය සත්තධා
යො තාදිසං සච්චවාදිං අදෙය්‍යාති.

තං සුත්වා කුමාරො සචෙ මං න ඛාදිතුකාමොසි අථ කස්මා දාරූනි භඤ්ජාපෙත්වා අග්ගිං කාරෙසීති වත්වා පලායිස්සති නු ඛො නොති තව පරිග්ගණ්හණත්ථායාති වුත්තෙ ත්වං ඉදානි මං කථං පරිග්ගණ්හිස්සසි ය්වාහං තිරච්ඡානයොනියං නිබ්බත්තො සක්කස්ස දෙවරඤ්ඤො අත්තානං පරිග්ගණ්හිතුං න අදාසින්ති වත්වා–

ඉදං හි සො බ්‍රාහ්මණං මඤ්ඤමානො
සසො අවාසෙසි සකෙ සරීරෙ,
තෙනෙව සො චන්දිමා දෙවපුත්තො
සසත්ථුතො කාමදුහජ්ජ යක්ඛාති.

ආහ.

තස්සත්ථො–ඉදං හි සො සසපණ්ඩිතො බ්‍රාහ්මණො එසොති බ්‍රාහ්මණං මඤ්ඤමානො අජ්ජ ඉදං සරීරං ඛාදිත්වා ඉධෙව වසාති එවං සකෙ සරීරෙ අත්තනො සරීරං දාතුං අවාසෙසි වසාපෙසීති අත්ථො. සරී

රක්ඛස්ස හත්ථත්ථාය අදාසි. සක්කො පබ්බතරසං පීළෙත්වා ආදාය චන්දමණ්ඩලෙ සසලක්ඛණං අකාසි. තතො පට්ඨාය තෙනෙව සසලක්ඛණෙන සො චන්දිමා දෙවපුත්තො සසී සසීති පඤ්ඤායි. එවං සසන්තො ලොකස්ස කාමදුහො පෙමවඩ්ඪනො අජ්ජ යක්ඛ විරොචති. කප්පට්ඨියං හෙතං පාටිහාරියන්ති.

තං සුත්වා යක්ඛො කුමාරං විස්සජ්ජෙන්තො ගාථමාහ.

චන්දො යථා රාහුමුඛා පමුත්තො
විරොචතෙ පණ්ණරසෙව භානුමා,
එවං තුවං පොරිසාද පමුත්තො
විරොච කම්පිල්ල මහානුභාව.

ආමොදයං පිතරං මාතරඤ්ච,
සබ්බොච තෙ නන්දතු ඤාතිපක්ඛොති.

තත්ථ භානුමාති සුරියො. ඉදං වුත්තං හොති–යථා පණ්ණරසෙ රාහුමුඛා මුත්තො චන්දො වා භානුමා වා විරොචති එවං ත්වම්පි මම සන්තිකා මුත්තො කම්පිල්ලරට්ඨෙ විරොච මහානුභාවාති. නන්දතූති තුස්සතු. ගච්ඡ මහාවීරාති මහාසත්තං උය්යොජෙසි.

සොපි තං නිබ්බිසෙවනං කත්වා පඤ්චසීලානි දත්වා යක්ඛො නු ඛො එස හොති පරිගණ්හන්තො යක්ඛානං නාම අක්ඛීනි රත්තානි හොන්ති අනිමිසානි ච ඡායා න පඤ්ඤායති අසම්භීතා හොන්ති නායං යක්ඛො මනුස්සො එස මය්හං කිර පිතුනො තයො භාතරො යක්ඛිනියා ගහිතා තෙසු තාය ද්වෙ ඛාදිතා භවිස්සන්ති එකො පුත්තසිනෙහෙන පටිජග්ගිතො භවිස්සති. ඉමිනා තෙන භවිතබ්බං ඉමං නෙත්වා මය්හං පිතු ආචික්ඛිත්වා රජ්ජෙ පතිට්ඨාපෙස්සාමීති චින්තෙත්වා එහි භො න ත්වං යක්ඛො පිතු මෙ ජෙට්ඨභාතිකොසි එහි මයා සද්ධිං ගන්ත්වා කුලසන්තකෙ රජ්ජෙ ඡත්තං උස්සාපෙහීති වත්වා ඉතරෙන නාහං මනුස්සොති වුත්තෙ න ත්වං මය්හං සද්දහසි, අත්ථි පන සො යස්ස සද්දහසීති පුච්ඡිත්වා අත්ථි අසුකට්ඨානෙ දිබ්බචක්ඛුකතාපසොති වුත්තෙ තං ආදාය තත්ථ අගමාසි.

තාපසො තෙ දිස්වා කිං කරොන්තා පිතාපුත්තා අරඤ්ඤෙ විචරථාති වත්වා තෙසං ඤාතිභාවං කථෙසි. පොරිසාදො තස්ස සද්දහිත්වා තාත ත්වං ගච්ඡ අහං එකස්මිංයෙව අත්තභාවෙ ද්විධා ජාතො න මෙ රජ්ජෙනත්ථො පබ්බජිස්සාමහන්ති තාපසස්ස සන්තිකෙ ඉසි පබ්බජ්ජං පබ්බජි. අථ නං කුමාරො වන්දිත්වා නගරමෙව අගමාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තතො හවෙ ධිතිමා රජපුත්තො
කතඤ්ජලී පරියගා පොරිසාදං,
අනුඤ්ඤාතො සොත්ථි සුඛී අරොගො
පච්චාගමා කම්පිල්ලමලීනසත්තොති.

ගාථං වත්වා නාගරනෙගමාදීහි කතකිරියං දස්සෙන්තො ඔසාන ගාථමාහ.

තං නෙගමා ජානපදා ච සබ්බෙ
හත්ථාරොහා රථිකා පත්තිකා ච,
නමස්සමානා පඤ්ජලිකා උපාගමුං
නමත්ථු තෙ දුක්කරකාරකොසීති.

රාජා කුමාරො කිර ආගතොති සුත්වා පච්චුග්ගමනං අකාසි. කුමාරො මහාජනපරිවුතො ගන්ත්වා රාජානං වන්දි. අථ නං සො පුච්ඡි තාත කථං තාදිසා පොරිසාදා මුත්තොසීති. තාත නායං යක්ඛො තුම්හාකං ජෙට්ඨභාතිකො එස මය්හං පෙත්තෙය්‍යොති තං සබ්බං පවත්තිං ආරොචෙත්වා තුම්හෙහි මම පෙත්තෙය්‍යං දට්ඨුං වට්ටතීති ආහ.

රාජා තඞ්ඛණඤ්ඤෙව භෙරිං චරාපෙත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන තාපසානං සන්තිකං අගමාසි. මහාතාපසො තස්ස යක්ඛිණියා ආනෙත්වා අඛාදිත්වා පොසිතකාරණඤ්ච යක්ඛභාවකාරණඤ්ච තෙසං ඤාතිභාවඤ්ච සබ්බං විත්ථාරෙන කථෙසි. රාජා එහි භාතික රජ්ජං කාරෙහීති ආහ. අලං මහාරාජාති තෙනඃ එථ උය්‍යානෙ වසිස්සථ අහං වො චතූහි පච්චයෙහි උපට්ඨහිස්සාමීති න ගච්ඡාමි මහාරාජාති. රාජා තෙසං අස්සමපදතො අවිදූරෙ එකං පබ්බතන්තරං බන්ධිත්වා මහන්තං තළාකං කාරෙත්වා කෙදාරෙ සම්පාදෙත්වා මහාධනං කුලසහස්සං ආනෙත්වා මහාගාමං නිවෙසෙත්වා තාපසානං භික්ඛාචාරං පට්ඨපෙසි. සො ගාමො චුල්ලකම්මාසදම්මනිගමො නාම ජාතො. සුතසොමමහාසත්තෙන පොරිසාදස්ස දමිතපදෙසො පන මහාකම්මාසදම්මනිගමො නාමාති වෙදිතබ්බොති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ මාතුපොසකත්ථෙරො සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි. තදා මාතාපිතරො මහාරාජකුලානි අහෙසුං. තාපසො සාරිපුත්තො. පොරිසාදො අඞ්ගුලිමාලො. කණිට්ඨා උප්පලවණ්ණා අග්ගමහෙසී රාහුලමාතා. අලීනසත්තකුමාරො පන අහමෙවාති.

ජයද්දිසජාතකං.

---

16. 4.

කිං නු සොචසීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං දහරභික්ඛුනිං ආරබ්භ කථෙසි.

සා කිර සාවත්ථියං කුලධීතා ඝරාවාසෙ ආදීනවං දිස්වා සාසනෙ පබ්බජිත්වා එකදිවසං භික්ඛුනීහි සද්ධිං ධම්මස්සවණාය ගන්ත්වා අලඞ්කත ධම්මාසනෙ නිසීදිත්වා ධම්මං දෙසෙන්තස්ස දසබලස්ස අපරිමාණ පුඤ්ඤප්පභාවාභිනිබ්බත්තං උත්තමරූපසම්පත්තියුත්තං අත්තභාවං

ඔලොකෙත්වා පරිචිණ්ණපුබ්බා නු ඛො මෙ භවස්මිං චරන්තියා ඉමස්ස මහාපුරිසස්ස පාදපරිචරියාති චින්තෙසි. අථස්සා තං ඛණඤ්ඤෙව ජාතිස්සරඤාණං උප්පජ්ජි ඡද්දන්තවාරණකාලෙ අහං ඉමස්ස මහාපුරිසස්ස පාදපරිචාරිකා භූතපුබ්බාති. අථස්සා සරන්තියා මහන්තං පීතිපාමොජ්ජං උප්පජ්ජි. සා පීතිවෙගෙන මහාහසිතං හසිත්වා පුන චින්තෙසි පාදපරිචාරිකා නාම සාමිකානං හිතජ්ඣාසයා අප්පකා අහිතජ්ඣාසයාව බහුතරා හිතජ්ඣාසයා නු ඛො අහං ඉමස්ස පුරිසස්ස අහොසිං අහිතජ්ඣාසයාති. සා අනුස්සරමානා අහං හි අප්පමත්තං දොසං හදයෙ ඨපෙත්වා වීසංරතනසතිකං ඡද්දන්තමහාගජිස්සරං සොණුත්තරං නාම නෙසාදං පෙසෙත්වා විසපීතෙන සල්ලෙන විජ්ඣාපෙත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙසින්ති අද්දස. අථස්සා සොකො උදපාදි. හදයං උණ්හං අහොසි. සොකං සන්ධාරෙතුං අසක්කොන්තී අස්සසිත්වා පස්සසිත්වා මහාසද්දෙන පරොදි. තං දිස්වා සත්ථා සිතං පාතුකරිත්වා කො නු ඛො භන්තෙ හෙතු කො පච්චයො සිතස්ස පාතුකම්මායාති භික්ඛුසඞ්ඝෙන පුට්ඨො භික්ඛවෙ අයං දහරභික්ඛුනී පුබ්බෙ මයි කතං අපරාධං සරිත්වා රොදතීති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ හිමවන්තෙ ඡද්දන්තදහං උපනිස්සාය අට්ඨසහස්සා හත්ථිනාගා වසිංසු ඉද්ධිමන්තො වෙහාසඞ්ගමා. තදා බොධිසත්තො ජෙට්ඨකවාරණස්ස පුත්තො හුත්වා නිබ්බත්ති. සො සබ්බසෙතො අහොසි රත්තමුඛපාදො. සො අපරභාගෙ වුඩ්ඪිප්පත්තො අට්ඨාසීතිහත්ථුබ්බෙධො අහොසි වීසංරතනසතායාමො අට්ඨපණ්ණාසහත්ථාය රජතදාමසදිසාය සොණ්ඩාය සමන්නාගතො. දන්තාපනස්ස පරික්ඛෙපතො පණ්ණරසහත්ථා අහෙසුං දීඝතො තිංසහත්ථා ඡබ්බණ්ණරංසීහි සමන්නාගතා. සො අට්ඨන්නං නාගසහස්සානං ජෙට්ඨකො අහොසි. පඤ්චසතෙ පච්චෙකබුද්ධෙ පූජෙසි. තස්ස ද්වෙ අග්ගමහෙසියො අහෙසුං චුල්ලසුභද්දා මහාසුභද්දා චාති. නාගරාජා අට්ඨනාගසහස්සපරිවාරො කඤ්චනගුහායං වසති.

සො පන ඡද්දන්තදහො ආයාමතො ච විත්ථාරතො ච පණ්ණාසයොජනො හොති. තස්ස මජ්ඣෙ ද්වාදසයොජනප්පමාණෙ ඨානෙ සෙවාලං වා පණකං වා කද්දමං වා නත්ථි. මණික්ඛන්ධවණ්ණං උදකමෙව සන්තිට්ඨති. තදනන්තරං යොජනවිත්ථතං සුද්ධකල්ලහාරවනං තං උදකං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතං. තදනන්තරං යොජනවිත්ථතමෙව සුද්ධනීලුප්පලවනං තං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතං. තතො යොජනයොජනවිත්ථතානෙව රත්තුප්පල සෙතුප්පල රත්තපදුම සෙතපදුම කුමුදවනානි පුරිමපුරිමං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතානි. ඉමෙසං පන සත්තන්නං වනානං අනන්තරං සබ්බෙසම්පි තෙසං කල්ලහාරාදීනං වසෙන වොමිස්සකවනං යොජනවිත්ථතමෙව තානි පරික්ඛිපිත්වා ඨිතං. තදනන්තරං නාගානං කටිප්පමාණෙ උදකෙ යොජනවිත්ථතමෙව රත්තසාලිවනං. තදනන්තරං උදකපරියන්තෙ යොජනවිත්ථතමෙව නීලපීතලොහිතඔදාතසුරභිකුසුමසමාකිණ්ණං ඛුද්දකගච්ඡවනං. ඉති ඉමානි දසවනානි යොජනවිත්ථතා

තෙව. තතො ඛුද්දකරාජමාසමහාරාජමාසමුග්ගවනං තදනන්තරං තිපුසඑලාළුකලාබුකුම්භණ්ඩවල්ලිවනානි තතො පූගරුක්ඛප්පමාණං උච්ඡුවනං. තතො හත්ථිදන්තප්පමාණඵලං කදලිවනං. තතො සාලවණං තදනන්තරං චාටිප්පමාණඵලං පණසවනං. තතො මධුරඵලං චිඤ්චාවනං. තතො කපිට්ඨවනං. තතො වොමිස්සකො මහාවනසණ්ඩො. තතො වෙළුවනං අයමස්ස තස්මිං කාලෙ සම්පත්ති. සංයුත්තට්ඨකථායං පන ඉදානි වත්තමානසම්පත්තියෙව කථිතා. වෙළුවනං පන පරික්ඛිපිත්වා සත්ත පබ්බතා ඨිතා. තෙසං බාහිරන්තතො පට්ඨාය පඨමො චුල්ලකාළපබ්බතො නාම දුතියො මහාකාළපබ්බතො නාම. තතො උදකපස්සපබ්බතො නාම. තතො චන්දපස්සපබ්බතො නාම. තතො සුරියපස්සපබ්බතො නාම. තතො මණිපස්සපබ්බතො නාම. සත්තමො සුවණ්ණපස්සපබ්බතො නාම. සො උබ්බෙධතො සත්තයොජනිකො ඡද්දන්තදහං පරික්ඛිපිත්වා පත්තස්ස මුඛවට්ටිවිය ඨිතො. තස්ස අබ්භන්තරිමපස්සං සුවණ්ණවණ්ණං තතො නික්ඛන්තෙන ඔභාසෙන ඡද්දන්තදහො සමුග්ගතබාලසුරියොවිය හොති. බාහිරපබ්බතෙසු පන එකො උබ්බෙධතො ඡයොජනිකො එකො පඤ්ච එකො චත්තාරි එකො තීණි එකො ද්වෙ එකො යොජනිකො එවං සත්තපබ්බතපරික්ඛිත්තස්ස පන තස්ස ඡද්දන්තදහස්ස පුබ්බුත්තරකණ්ණෙ උදකවාතප්පහරණොකාසෙ මහානිග්‍රොධරුක්ඛො අත්ථි තස්ස ඛන්ධො පරික්ඛෙපතො පඤ්චයොජනිකො උබ්බෙධතො සත්තයොජනිකො චතූසු දිසාසු චතස්සො සාඛා ඡයොජනිකා උද්ධං උග්ගතසාඛාපි ඡයොජනිකාව. ඉති සො මූලතො පට්ඨාය උබ්බෙධෙන තෙරසයොජනිකොව සාඛානං උපරි සමන්තතො ද්වාදසයොජනිකො අට්ඨහි පාරොහසහස්සෙහි පටිමණ්ඩිතො මුණ්ඩමණිපබ්බතොවිය විලසමානො තිට්ඨති. ඡද්දන්තදහස්ස පන පච්ඡිමදිසාභාගෙ සුවණ්ණපස්සපබ්බතෙ ද්වාදසයොජනිකා කඤ්චනගුහා ඡද්දන්තොනාම නාගරාජා වස්සාරත්තෙන අට්ඨසහස්සනාගපරිවුතො කඤ්චනගුහායං වසති. ගිම්හකාලෙ උදකවාතං සම්පටිච්ඡමානො මහානිග්‍රොධමූලෙ පාරොහන්තරෙ තිට්ඨති.

අථස්ස එකදිවසං මහාසාලවනං පුප්ඵිතන්ති ආරොචයිංසු. සො සපරිවාරො සාලකීළං කීළිස්සාමීති තං සාලවනං ගන්ත්වා එකං සුපුප්ඵිතං සාලරුක්ඛං කුම්භෙන පහරි. චුල්ලසුභද්දා උපරිවාතපස්සෙ ඨිතා තස්සා සරීරෙ සුක්ඛදණ්ඩකමිස්සානි පුරාණපණ්ණානි චෙව තම්බකිපිල්ලිකා ච පතිංසු. මහාසුභද්දා අධොවාතපස්සෙ ඨිතා. තස්සා සරීරෙ පුප්ඵරෙණුකිඤ්ජක්ඛපත්තානි පතිංසු. චුල්ලසුභද්දා අයං නාගරාජා අත්තනො පියභරියාය උපරි පුප්ඵරෙණුකිඤ්ජක්ඛපත්තානි පාතෙසි. මම සරීරෙ සුක්ඛදණ්ඩකමිස්සානි පුරාණපණ්ණානි චෙව තම්බකිපිල්ලිකා ච පාතෙසි හොතු ඤාතබ්බං ජානිස්සාමීති විනෙත්වා මහාසත්තෙ වෙරං බන්ධි.

අපරම්පි දිවසං නාගරාජා සපරිවාරො නහානත්ථාය ඡද්දන්තදහං ඔතරි. අථ වෙ තරුණනාගා සොණ්ඩාය උසීරකලාපෙ ගහෙත්වා කෙලාසකූටං මජ්ජන්තා විය නහාපෙසුං. තස්මිං නහාත්වා

උත්තිණ්ණෙ ද්වෙ කරෙණුයො නහාපෙසුං. තාපි උත්තරිත්වා මහාසත්තස්ස සන්තිකෙ අට්ඨංසු. තතො අට්ඨසහස්සනාගා සරං ඔතරිත්වා උදකකීළං කීළිත්වා සරතො නානාපුප්ඵානි ආහරිත්වා රජතථූපං අලඞ්කරොන්තා විය මහාසත්තං අලඞ්කරිත්වා පච්ඡා ද්වෙ කරෙණුයො අලඞ්කරිංසු. අථෙකො හත්ථී සරෙ විචරන්තො සත්තුස්සදං මහාපදුමං ලභිත්වා ආහරිත්වා මහාසත්තස්ස අදාසි. සො තං සොණ්ඩාය ගහෙත්වා රෙණුං කුම්භෙ ඔකිරිත්වා ජෙට්ඨිකාය මහාසුභද්දාය අදාසි. තං දිස්වා ඉතරා ඉදම්පි සත්තුස්සදං මහාපදුමං අත්තනො පියභරියාය එව අදාසි න මය්හන්ති පුනපි තස්මිං වෙරං බන්ධි.

අථෙකදිවසං බොධිසත්තෙන මධුරඵලානි චෙව භිසමූලාලානි ච පොක්ඛරමධුනා යොජෙත්වා පඤ්චසතෙ පච්චෙකබුද්ධෙ භොජෙන්තෙ චූළසුභද්දා අත්තනො ලද්ධඵලාඵලං පච්චෙකබුද්ධානං දත්වා ඉතො දුති චවිත්වා මද්දරාජකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා සුභද්දා නාම රාජකඤ්ඤා හුත්වා වයප්පත්තා බාරාණසිරඤ්ඤො අග්ගමහෙසීභාවං පත්වා තස්ස පියා මනාපා තං අත්තනො රුචිං කාරෙතුං සමත්ථා හුත්වා තස්ස ආචික්ඛිත්වා එකං ලුද්දකං පෙසෙත්වා ඉමං හත්ථිං විසපීතෙන කණ්ඩෙන විජ්ඣාපෙත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙත්වා ඡබ්බණ්ණරංසී විස්සජ්ජෙන්තෙ යමකදන්තෙ ආහරාපෙතුං සමත්ථා හොමීති පත්ථනං ඨපෙසි.

සා තතො පට්ඨාය ගොචරං අගහෙත්වා සුස්සිත්වා න චිරස්සෙව කාලං කත්වා මද්දරට්ඨෙ රාජමහෙසියා කුච්ඡිම්හි නිබ්බත්ති. සුභද්දාතිස්සා නාමං අකංසු. අථ නං වයප්පත්තං බාරාණසිරඤ්ඤො අදංසු. සා තස්ස පියා මනාපා සොළසන්නං ඉත්ථිසහස්සානං ජෙට්ඨිකා ජාතිස්සරඤාණඤ්ච පටිලභි. සා චින්තෙසි සමිද්ධා මෙ පත්ථනා ඉදානි තස්ස නාගස්ස යමකදන්තෙ ආහරාපෙස්සාමීති. තතො සරීරං තෙලෙන මක්ඛෙත්වා කිලිට්ඨවත්ථං නිවාසෙත්වා ගිලානාකාරං දස්සෙත්වා සිරිගබ්භං පවිසිත්වා මඤ්චකෙ නිපජ්ජි. රාජා කුහිං සුභද්දාති වත්වා ගිලානාති සුත්වා සිරිගබ්භං පවිසිත්වා මඤ්චකෙ නිසීදිත්වා තස්සා පිට්ඨිං පරිමජ්ජන්තො පඨමං ගාථමාහ.

කින්නු සොචසි අනුච්චඞ්ගී පණ්ඩූසි වරවණ්ණිනී,
මිලායසි විසාලක්ඛි මාලාව පරිමද්දිතාති.

තත්ථ අනුච්චඞ්ගීති කඤ්චනසන්නිභසරීරෙ. **මාලාව පරිමද්දිතාති** හත්ථෙහි පරිමද්දිත පදුමමාලා විය.

තං සුත්වා සා ඉතරං ගාථමාහ.

දොහළො මෙ මහාරාජ සුපිනන්තෙනුපච්චගා,
න සො සුලභරූපොව යාදිසො මම දොහළොති.

තත්ථ න සොති යාදිසො මම සුපිනන්තෙනුපච්චගා සුපිනං පස්සන්තියා මයා දිට්ඨො දොහළො සො සුලභරූපො විය න හොති දුල්ලභො සො මය්හං පන තං අලභන්තියා ජීවිතං නත්ථීති අවච.

තං සුත්වා රාජා ගාථමාහ.

යෙ කෙචි මානුසා කාමා ඉධ ලොකස්මිං නන්දනෙ,
සබ්බෙ තෙ පචුරා මය්හං අහන්තෙ දම්මි දොහළන්ති.

තත්ථ **පචුරාති** බහූ සුලභා.

තං සුත්වා දෙවී මහාරාජ දුල්ලභො මම දොහළො න තං ඉදානි කථෙමි යාවතිකා පන වො විජිතෙ ලුද්දා තෙ සබ්බෙ සන්නිපාතෙථ තෙසං මජ්ඣෙ කථෙස්සාමීති දීපෙන්තී අනන්තරං ගාථමාහ.

ලුද්දා දෙව සමායන්තු යෙ කෙචි විජිතෙ තව,
එතෙසං අහමක්ඛිස්සං යාදිසො මම දොහළොති.

රාජා සාධූති සිරිගබ්භා නික්ඛමිත්වා යාවතිකා තියොජනසතිකෙ කාසිරට්ඨෙ ලුද්දා සබ්බෙසං සන්නිපාතත්ථාය භෙරිං චාරාපෙථාති අමච්චෙ ආණාපෙසි. තෙ තථා කරිංසු. න චිරස්සෙව කාසිරට්ඨවාසිනො ලුද්දා යථාබලං පණ්ණාකාරං ගහෙත්වා ආගන්ත්වා ආගතභාවං රඤ්ඤො ආරොචාපෙසුං. තෙ සබ්බෙපි සට්ඨිසහස්සමත්තා අහෙසුං. රාජා තෙසං ආගතභාවං ඤත්වා වාතපානෙ ඨිතො හත්ථං පසාරෙත්වා තෙසං ආගතභාවං දෙවියා කථෙන්තො ආහ.

ඉමෙ තෙ ලුද්දකා දෙවි කතහත්ථා විසාරදා,
වනඤ්ඤූ ච මිගඤ්ඤූ ච මමත්ථෙ චත්තජීවිතාති.

තත්ථ **ඉමෙති** යෙ ත්වං සන්නිපාතාපෙසි ඉමෙ තෙ. **කතහත්ථාති** විජ්ඣනඡෙදනෙසු කතහත්ථා සුකුසලා සුසික්ඛිතා. **විසාරදාති** නිබ්භයා. **වනඤ්ඤූ ච මිගඤ්ඤූ චාති** වනානි ච මිගෙ ච ජානන්ති. **මමත්ථෙති** සබ්බෙපි චෙතෙ මමත්ථෙ චත්තජීවිතා යමහං ඉච්ඡාමි තං කරොන්තීති.

තං සුත්වා දෙවී තෙ ආමන්තෙත්වා ඉතරං ගාථමාහ.

ලුද්දපුත්තා නිසාමෙථ යාවන්තෙත්ථ සමාගතා
ඡබ්බිසාණං ගජං සෙතං අද්දසං සුපිනෙ අහං;
තස්ස දන්තෙහි මෙ අත්ථො අලාභෙ නත්ථි ජීවිතන්ති.

තත්ථ **නිසාමෙථාති** සුණාථ. **ඡබ්බිසාණන්ති** ඡබ්බණ්ණවිසාණං.

තං සුත්වා ලුද්දපුත්තා ආහංසු.

න නො පිතූනං න පිතාමහානං
දිට්ඨො සුතො කුඤ්ජරො ඡබ්බිසාණො,
යමද්දසා සුපිනෙ රාජපුත්ති
අක්ඛාහි නො යාදිසො හත්ථිනාගොති.

තත්ථ **පිතූනන්ති** කරණත්ථෙ සාමිවචනං. ඉදං වුත්තං හොති: දෙවි අම්හාකං පිතූහි පිතාමහෙහිපි එවරූපො කුඤ්ජරො න දිට්ඨපුබ්බො පගෙව අම්හෙහි තස්මා අත්තනා දිට්ඨලක්ඛණවසෙන අක්ඛාහි නො යාදිසො තයා දිට්ඨො හත්ථිනාගොති.

අනන්තරගාථාපි තෙනෙව වුත්තා.

දිසා චතස්සො විදිසා චතස්සො
උද්ධං අධො දසදිසා ඉමායො,
කතමං දිසං තිට්ඨති නාගරාජා
යමද්දසා සුපිනෙ ඡබ්බිසාණන්ති.

තත්ථ **දිසාති** දිසාසු. **කතමන්ති** එතාසු දිසාසු කතමාය දිසායාති.

එවං වුත්තෙ සුභද්දා සබ්බෙ ලුද්දෙ ඔලොකෙත්වා තෙසං අන්තරෙ පත්ථපාදං හත්ථපුටසදිසජඞ්ඝං මහාජානුකං මහාඵාසුකං බහලමස්සුං තම්බදාඨිකං නිබ්බිද්ධපිඞ්ගලං දුස්සණ්ඨානං බීභච්ඡං සබ්බෙසං මත්ථකෙන පඤ්ඤායමානං මහාසත්තස්ස පුබ්බවෙරිං සොණුත්තරං නාම නෙසාදං දිස්වා එස මම වචනං කාතුං සක්ඛිස්සතීති රාජානං අනුජානාපෙත්වා තං ආදාය සත්තභූමකපාසාදස්ස උපරිතලං ආරුය්හ උත්තරසීහපඤ්ජරං විවරිත්වා උත්තරහිමවන්තාභිමුඛං හත්ථං පසාරෙත්වා චතස්සො ගාථා අභාසි.

ඉතො උජුං උත්තරියං දිසායං
අතික්කම්ම සො සත්ත ගිරී බ්‍රහන්තෙ,
සුවණ්ණපස්සො නාම ගිරී උළාරො
සුපුප්ඵිතො කිම්පුරිසානුචිණ්ණො.

ආරුය්හ සෙලං භවනං කින්නරානං
ඔලොකය පබ්බතපාදමූලං,
අථ දක්ඛසි මෙඝසමානවණ්ණං
නිග්‍රොධරාජං අට්ඨසහස්සපාදං.

තත්ථච්ඡති කුඤ්ජරො ඡබ්බිසාණො
සබ්බසෙතො දුප්පසහො පරෙහි,
රක්ඛන්ති නං අට්ඨසහස්සනාගා
ඊසාදන්තා වාතජවප්පහාරිනො.

තිට්ඨන්ති තෙ තුමූලං පස්සසන්තා
කුප්පන්ති වාතස්සපි එරිතස්ස,
මනුස්සභූතං පන තත්ථ දිස්වා
භස්මං කරෙය්‍යුං නාස්ස රජොපි තස්සාති.

තත්ථ **ඉතොති** ඉමම්හා ඨානා. **උත්තරියන්ති** උත්තරාය. **උළාරොති** මහන්තො ඉතරෙහි ඡහි පබ්බතෙහි උච්චතරෙ. **ඔලොකයාති** ඔලොකෙය්‍යාසි. **තත්ථච්ඡතීති** තස්මිං නිග්‍රොධමූලෙ ගිම්හසමයෙ උදකවාතං සම්පටිච්ඡන්තො තිට්ඨති. **දුප්පසහොති** අඤ්ඤෙ තං උපගන්ත්වා පසය්හකාරං කාතුං සමත්ථා නාම නත්ථීති දුප්පසහො. **ඊසාදන්තාති** රථීසාය සමානදන්තා. **වාතජවප්පහාරිනොති** වාතජවෙන ගන්ත්වා පච්චාමිත්තෙ පහරණසීලා. **තුමුලන්ති** හිංසනකං මහාසද්දනුබන්ධං අස්සාසපස්සාසං මුඤ්චන්තා තිට්ඨන්ති. **එරිතස්සාති** වාතපහරිතස්ස. යං සද්දනු

ඛන්ධං එරිතං චලනං කම්පනං තස්සපි කුප්පන්ති එවං එරුසා තෙ නාගා. **නාසෙස්සන්ති** නාසාවාතෙනෙව විද්ධංසෙත්වා භස්මං කතස්ස තස්ස රජ්ජම්පි න **භවෙය්‍යාති.**

තං සුත්වා සොණුත්තරො මරණභයභීතො–

බහූහිමෙ රාජකුලම්හි සන්ති
පිළන්ධනා ජාතරූපස්ස දෙවි,
මුත්තාමණී වෙළුරියාමයා ච
කිං කාහසි දන්තපිළන්ධනෙන.
මාරෙතුකාමා කුඤ්ජරං ඡබ්බිසාණං
උදාහු ඝාතෙස්සසි ලුද්දපුත්තෙනාති.

ආහ.

තත්ථ **පිළන්ධනාති** ආභරණානි. **වෙළුරියාමයාති** වෙළුරියමයානි. **ඝාතෙස්සසීති** උදාහු පිළන්ධනාපදෙසෙන ලුද්දපුත්තෙන ඝාතාපෙතුකාමාසීති. තතො දෙවී ගාථමාහ.

සා ඉස්සිතා දුක්ඛිතාවස්මි ලුද්ද
උද්ධඤ්ච සුස්සාමි අනුස්සරන්තී,
කරොහි මෙ ලුද්දක එතමත්ථං
දස්සාමි තෙ ගාමවරානි පඤ්චාති.

තත්ථ **සාති** සා අහං. **අනුස්සරන්තීති** තෙන වාරණෙන පුරෙ මයි කතං වෙරං අනුස්සරමානා. **දස්සාමි තෙති** එතස්මිං තෙ අත්ථෙ නිප්ඵාදිතෙ සංවච්ඡරෙ සංවච්ඡරෙ සතසහස්සුට්ඨානකෙ පඤ්ච ගාමවරෙ දදාමීති.

එවඤ්ච පන වත්වා සම්ම ලුද්දපුත්ත අහං එතං ඡද්දන්තහත්ථිං මාරාපෙත්වා යමකදන්තෙ ආහරාපෙතුං සමත්ථා හොමීති පුබ්බෙ පච්චෙකබුද්ධානං දානං දත්වා පත්ථනං ඨපෙසිං. මයා සුපිනන්තෙන දිට්ඨං නාම නත්ථි. සා පන මයා පත්ථිතපත්ථනා සමිජ්ඣිස්සති, ත්වං ගච්ඡන්තො මා භායීති තං සමස්සාසෙසි. සො සාධු අය්‍යෙති තස්සා වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා තෙන හි මෙ පාකටං කත්වා තස්ස වසනට්ඨානං කථෙහීති පුච්ඡන්තො ආහ.

කත්ථච්ඡති කත්ථමුපෙති ඨානං
වීථිස්ස කා නහානගතස්ස හොති,
කථඤ්හි සො නහායති නාගරාජා
කථං විජානෙමු ගතිං ගජස්සාති.

තත්ථ **කත්ථච්ඡතීති** කත්ථ වසති. **කත්ථමුපෙති ඨානන්ති** කත්ථ තිට්ඨතීති අත්ථො. **වීථිස්සකාති** තස්ස නහානගතස්ස කා වීථි හොති. කතරමග්ගෙන සො ගච්ඡති. **කථං විජානෙමු ගතින්ති** තථා අකථිතෙ මයං කථං තස්ස ගජස්ස ගතිං විජානිස්සාම තස්මා කථෙහි නොති **අත්ථො.**

තතො සා ජාතිස්සරඤාණෙන පච්චක්ඛතො දිට්ඨට්ඨානං තස්ස ආචික්ඛන්තී ද්වෙ ගාථා අභාසි.

තත්ථෙව සා පොක්ඛරණී අදූරෙ
රම්මා සුතිත්ථා ච මහොදිකා ච,
සම්පුප්ඵිතා භමරගණානුචිණ්ණා
එත්ථ හි සො න්හායති නාගරාජා.

සීසං න්හාතො උප්පලමාලධාරී
සබ්බසෙතො පුණ්ඩරීකච්ඡවඞ්ගී,
ආමොදමානො ගච්ඡති සන්නිකෙතං
පුරක්ඛත්වා මහෙසිං සබ්බභද්දන්ති.

තත්ථ **තත්ථෙවාති** තත්ථ වසනට්ඨානෙයෙව. **පොක්ඛරණීති** ඡද්දන්තදහං සන්ධාය. **සම්පුප්ඵිතාති** ද්විවිධෙහි කුමුදෙහි තිවිධෙහි උප්පලෙහි පඤ්චවණ්ණෙහි ච පදුමෙහි සමන්තතො පුප්ඵිතා. **එත්ථ හි සොති** සො නාගරාජා එත්ථ ඡද්දන්තදහෙ න්හායති. **උප්පලමාලධාරීති** උප්පලාදීනං ජලථලජාතානං පුප්ඵානං මාලං ධාරෙන්තො. **පුණ්ඩරීකච්ඡවඞ්ගීති** පුණ්ඩරීකසදිසතචෙන ඔදාතෙන අඞ්ගෙන සමන්නාගතො. **ආමොදමානොති** ආමොදිතපමොදිතො. **සන්නිකෙතන්ති** අත්තනො වසනට්ඨානං. **පුරක්ඛත්වාති** සබ්බසුභද්දං නාම මහෙසිං පුරතො කත්වා අට්ඨහි නාගසහස්සෙහි පරිවුතො අත්තනො වසනට්ඨානං ගච්ඡතීති ආහ.

තං සුත්වා සොණුත්තරො සාධු අය්‍යෙ අහං තං වාරණං මාරෙත්වා දන්තෙ ආහරිස්සාමීති සම්පටිච්ඡි. අථස්ස සා තුස්සිත්වා සහස්සං දත්වා ගෙහං තාව ගච්ඡ ඉතො සත්තාහච්චයෙන තත්ථ ගමිස්සසීති තං උය්‍යොජෙත්වා කම්මාරෙ පක්කොසාපෙත්වා තාතා අම්හාකං වාසිඵරසුකුද්දාල තිබාදන මුට්ඨිකවෙළුගුම්බච්ඡෙදනසත්ථතිණලායන අසිලොහදණ්ඩක කකචඛාණුකඅයසිඞ්ඝාටකෙහි අත්ථො සබ්බං සීඝං කත්වා ආහරථාති ආණාපෙත්වා චම්මකාරෙ පක්කොසාපෙත්වා තාතා අම්හාකං කුම්භභාරගාහිකං චම්මභස්තං කාතුං වට්ටති චම්මයොත්තවරත්තහත්ථිපාදඋපාහනචම්මඡත්තෙහිපි නො අත්ථො සබ්බං සීඝං කත්වා ආහරථාති ආණාපෙසි. තතො උභොපි සබ්බානි සීඝං කත්වා ආහරිත්වා අදංසු. සා තස්ස පාථෙය්‍යං සංවිදහිත්වා අරණීසහිතං ආදිං කත්වා සබ්බං උපකරණඤ්ච බද්ධසත්තුආදිකං පාථෙය්‍යඤ්ච චම්මභස්තායං පක්ඛිපි තං සබ්බම්පි කුම්භභාරමත්තං අහොසි.

සොණුත්තරොපි අත්තනො පරිවච්ඡං කත්වා සත්තමෙ දිවසෙ ආගන්ත්වා දෙවිං වන්දිත්වා අට්ඨාසි. අථ නං සා නිට්ඨිතන්තෙ සබ්බූපකරණං ඉමං තාව පසිබ්බකං ගණ්හාහීති ආහ. සො පන මහාථාමො පඤ්චන්නං හත්ථීනං බලං ධාරෙති තස්මා තම්බූලපසිබ්බකං විය උක්ඛිපිත්වා උපකච්ඡන්තරෙ ඨපෙත්වා රිත්තහත්ථො විය අට්ඨාසි. සුභද්දා ලුද්දකස්ස දාරකානං පරිබ්බයං දත්වා රඤ්ඤො ආචික්ඛිත්වා සොණුත්තරං උය්‍යොජෙසි.

සොපි රාජානඤ්ච දෙවිඤ්ච වන්දිත්වා රාජනිවෙසනා ඔරුය්හ රථෙ ඨත්වා මහන්තෙන පරිවාරෙන නගරා නික්ඛමිත්වා ගාමනිගම පරම්පරාය පච්චන්තං පත්වා ජානපදෙ නිවත්තෙත්වා පච්චන්තවාසිහි සද්ධිං අරඤ්ඤං පවිසිත්වා මනුස්සපථං අතික්කම්ම පච්චන්තවාසිනොපි නිවත්තෙත්වා එකකොව ගච්ඡන්තො තිංසයොජනං ගන්ත්වා පඨමං දබ්බගහණං කාසගහණං තිණගහණං තුලසිගහණං සරගහණං තිරිවච්ඡගහණන්ති ඡ ගහණානි කණ්ටකගුම්බගහණානි වෙත්තගහණං වොමිස්සකගහණං නලවනගහණං සරවනගහණසදිසං උරගෙනාපි දුබ්බිනිවිජ්ඣං ඝනවනගහණං රුක්ඛගහණං වෙළුගහණං කලලගහණං උදකගහණං පබ්බතගහණන්ති අට්ඨාරස ගහණානි පටිපාටියා උපගන්ත්වා දබ්බගහණාදීනි අසිතෙන ලායිත්වා තුලසිගහණාදීනි වෙළු වනගුම්බවෙජ්ඣනසත්ථෙන ඡින්දිත්වා රුක්ඛෙ ඵරසුනා කොට්ටෙත්වා අති මහන්තෙ නිඛාදනෙන විජ්ඣිත්වා මග්ගං කරොන්තො වෙළුගුම්බවනෙ නිස්සෙණිං කත්වා වෙළුගුම්බෙ ආරුය්හ වෙළුං ඡින්දිත්වා අපරස්ස වෙළු ගුම්බස්ස උපරි පාතෙත්වා වෙළුගුම්බමත්ථකෙන ගන්ත්වා කලලගහණෙ සුක්ඛරුක්ඛපදරං අත්ථරිත්වා තෙන ගන්ත්වා අපරං අත්ථරිත්වා ඉතරං උක්ඛිපිත්වා පුන පුරතො අත්ථරන්තො තං අතික්කමිත්වා උදකගහණං පත්වා දොණිං කත්වා තාය උදකගහණං තරිත්වා පබ්බතපාදෙ ඨත්වා අය සිඞ්ඝාටකං යොත්තෙන බන්ධිත්වා උද්ධං ඛිපිත්වා පබ්බතෙ ලග්ගාපෙත්වා යොත්තෙන ඔරුය්හ තත්ථ ඨිතොව වම්මයොත්තං ඔලම්බෙත්වා තං ආදාය ඔතරිත්වා හෙට්ඨිමඛාණුකෙ බන්ධිත්වා යොත්තෙන ආරුය්හ වජිරග්ගෙන ලොහදණ්ඩෙන පබ්බතං විජ්ඣිත්වා ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ ඨත්වා සිඞ්ඝාටකං ආකඩ්ඪිත්වා පුන උපරි ලග්ගාපෙත්වා තත්ථ ඨිතො වම්මයොත්තං ඔලම්බෙත්වා තං ආදාය ඔහරිත්වා හෙට්ඨිමඛා ණුකෙ බන්ධිත්වා යොත්තෙනාරුය්හ වාමහත්ථෙන යොත්තං ගහෙත්වා දක්ඛිණහත්ථෙන මුග්ගරං ආදාය යොත්තං පහරිත්වා ඛාණුකං නීහරිත්වා පුන අභිරුහති.

එතෙනුපායෙන පබ්බතමත්ථකං ආරුය්හ පරතො ඔතරන්තො පුරිමනයෙනෙව පඨමපබ්බතමත්ථකෙ ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා වම්ම පසිබ්බකෙ යොත්තං බන්ධිත්වා ඛාණුකෙ වෙඨෙත්වා සයං අන්තො පසිබ්බකෙ නිසීදිත්වා මක්කටකානං මක්කටසුත්තවිස්සජ්ජනා කාරෙන යොත්තං විනිවෙඨෙන්තො ඔතරි. වම්මඡත්තෙන වාතං ගාහාපෙත්වා සකුණො විය ඔතරීතිපි වදන්තියෙව. එවං තස්ස සුභද්දාය වචනං ආදාය නගරා නික්ඛමිත්වා සත්තරස ගහණානි අතික්කමිත්වා පබ්බතගහණං පත්වා තත්‍රාපි ඡ පබ්බතෙ අතික්කමිත්වා සුවණ්ණපස්ස පබ්බතමත්ථකං ආරූළ්හභාවං ආවිකරොන්තො සත්ථා ආහ.

තතෙව සො උග්ගහෙත්වාන වාක්‍යං
ආදාය තුණිඤ්ච ධනුඤ්ච ලුද්දො,
විතුරිය සො සත්ත ගිරී බ්‍රහන්තෙ
සුවණ්ණපස්සන්නාම ගිරිං උළාරං.

ආරුය්හ සෙලං භවනං කින්නරානං
ඔලොකයී පබ්බතපාදමූලං,
තත්ථද්දසා මෙඝසමානවණ්ණං
නිග්‍රොධරාජං අට්ඨසහස්සපාදං.

තත්ථද්දසා කුඤ්ජරං ඡබ්බිසාණං
සබ්බසෙතං දුප්පසහං පරෙහි,
රක්ඛන්ති නං අට්ඨසහස්සනාගා
ඊසාදන්තා වාතජවප්පහාරිනො.

තත්ථද්දසා පොක්ඛරණිං අදූරෙ
රම්මං සුතිත්ථඤ්ච මහොදිකඤ්ච,
සම්පුප්ඵිතං භමරගණානුචිණ්ණං
යත්ථ හි සො න්හායති නාගරාජා.

දිස්වාන නාගස්ස ගතිං ඨිතිඤ්ච
වීපිස්ස යා න්හානගතස්ස හොති,
ඔපාතමාගඤ්ඡි අනරියරූපො
පයොජිතො චිත්තවසානුගායාති.

තත්ථ **සොති** භික්ඛවෙ සො ලුද්දො තත්ථෙව සත්තභූමකපාසාදතලෙ ඨිතාය තස්සා වචනං උග්ගහෙත්වා සරතුණිකඤ්ච මහාධනුකඤ්ච ආදාය පබ්බතගහණං පත්වා කතරො නු ඛො සුවණ්ණපස්සපබ්බතො නාමාති සත්ත මහාපබ්බතෙ. **විචරියාති** තස්මිං කාලෙ විචාරෙති තීරෙති. සො එවං තීරෙන්තො සුවණ්ණපස්සන්නාම ගිරිං උළාරං දිස්වා අයං සො භවිස්සතීති චින්තෙසි. **ඔලොකයීති** තං කින්නරානං **භවනභූතං** පබ්බතං ආරුය්හ සුභද්දාය දින්නසඤ්ඤාවසෙන හෙට්ඨා ඔලොකෙසි. **තත්ථාති** තස්මිං පබ්බතපාදමූලෙ අවිදූරෙයෙව තං නිග්‍රොධං **අද්දස. තත්ථාති** තස්මිං නිග්‍රොධමූලෙ ඨිතං. **තත්ථාති** තත්ථෙව අනොතාපබ්බතෙ තස්ස නිග්‍රොධස්ස අවිදූරෙ යත්ථ සො න්හායති තං **පොක්ඛරණිං** අද්දස. **දිස්වානාති** සුවණ්ණපස්සපබ්බතා ඔරුය්හ හත්ථීනං ගතකාලෙ හත්ථිපාදඋපාහනං ආරුය්හ තස්ස නාගරඤ්ඤො ගතට්ඨානං නිබද්ධ වසනට්ඨානඤ්ච උපධාරෙන්තො ඉමිනා මග්ගෙන ගච්ඡති ඉධ න්හායති න්හායිත්වා ඔතිණ්ණො ඉධ තිට්ඨතීති සබ්බං දිස්වා අහිරිකභාවෙන **අනරියරූපො** තාය **චිත්තවසානුගාය** පයොජිතො තස්මා ඔපාතං ආගඤ්ඡි පටිපජ්ජි ආවාටං ඛණීති අත්ථො.

තත්‍රායං ආනුපුබ්බී කථා. සො කිර මහාසත්තස්ස වසනොකාසං සත්තමාසාධිකෙහි සත්තහි සංවච්ඡරෙහි සත්තහිච දිවසෙහි පත්වා වුත්තනයෙනෙව තස්ස වසනොකාසං සල්ලක්ඛෙත්වා ඉධ ආවාටං ඛණිත්වා තස්මිං ඨිතො වාරණාධිපතිං විජ්ඣිත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපෙස්සාමීති වවත්ථපෙත්වා අරඤ්ඤං පවිසිත්වා ථම්භාදීනං අත්ථාය රුක්ඛෙ ඡින්දිත්වා දබ්බසම්භාරෙ සජ්ජෙත්වා හත්ථීසු න්හානත්ථාය ගතෙසු තස්ස වසනො

කාසෙ මහාකුද්දාලෙන චතුරස්සං ආවාටං ඛණිත්වා උද්ධතපංසුං බීජං වපන්තො විය උදකෙන විකිරිත්වා උදුක්ඛලපාසාණානං උපරි එමෙහ පතිට්ඨපෙත්වා තුලාධාරෙ දත්වා පදරානි අත්ථරිත්වා කණ්ණප්පමාණං ඡිද්දං කත්වා උපරි පංසුඤ්ච කචවරඤ්ච පක්ඛිපිත්වා එකෙන පස්සෙන අත්තනො පවිසනට්ඨානං කත්වා එවං නිට්ඨිතෙ ආවාටෙ පච්චූස කාලෙයෙව පටිසීසකං පටිමුඤ්චිත්වා කාසාවානි පරිදහිත්වා සද්ධිං විස පීතෙන සල්ලෙන ධනුං ආදාය ආවාටං ඔතරිත්වා අට්ඨාසි.

තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ඛණිත්වාන කාසුං ඵලකෙහි ඡාදයි
අත්තානමොධාය ධනුඤ්ච ලුද්දො,
පස්සාගතං පුථුසල්ලෙන නාගං
සමප්පයී දුක්කටකම්මකාරී.

විද්ධො ච නාගො කොඤ්චමනාදි ඝොරං
සබ්බෙව නාගා නින්නාදුං ඝොරරූපං,
තිණඤ්ච කට්ඨඤ්ච චුණ්ණං කරොන්තා
ධාවිංසු තෙ අට්ඨ දිසා සමන්තතො.

වධිස්සමෙතන්ති පරාමසන්තො
කාසාවමද්දක්ඛි ධජං ඉසීනං,
දුක්ඛෙන ඵුට්ඨස්සුදපාදි සඤ්ඤා
අරහද්ධජො සබ්භි අවජ්ඣරූපොති.

තත්ථ **ඔධායාති** ඔදහිත්වා පවෙසෙත්වා. **පස්සාගතන්ති** අත්තනො ආවාටස්ස පස්සෙ ආගතං. සො කිර දුතියදිවසෙ ආගන්ත්වා නහාත්වා උත්තිණ්ණො තස්මිං මහාවිසාලමාලකෙ නාම පදෙසෙ අට්ඨාසි. අථස්ස සරීරතො උදකං නාභිප්පදෙසෙන ඔගලිත්වා තෙන ඡිද්දෙන ලුද්දස්ස සරීරෙ පති. තාය සඤ්ඤාය සො මහාසත්තස්ස ආගතභාවං ඤත්වා තං පස්සාගතං පුථුනා සල්ලෙන සමප්පයි විජ්ඣි. **දුක්කට කම්මකාරීති** තස්ස මහාසත්තස්ස කායිකචෙතසිකස්ස දුක්ඛස්ස උප්පාදනෙන දුක්කටස්ස කම්මස්ස කාරකො. **කොඤ්චමනාදීති** කොඤ්චනාදං කරි. තස්ස කිර තං සල්ලං නාභියා පවිසිත්වා පිහකාදීනි සඤ්චුණ්ණෙත්වා අන්තාදීනි ඡින්දිත්වා පිට්ඨිභාගං ඵරසුනා පදාලෙන්තං විය උග්ගන්ත්වා ආකාසෙන පක්ඛන්දි. භින්නරජතකුම්භතො රජතං විය පහාරමුඛෙන ලොහිතං පග්ඝරති බලවවෙදනා උප්පජ්ජි. සො වෙදනං අධිවාසෙතුං අසක්කොන්තො වෙදනාමත්තො සකලපබ්බතං එකනින්නාදං කරොන්තො තික්ඛත්තුං මහන්තං කොඤ්චනාදං නදි. **සබ්බෙවාති** සබ්බෙ අට්ඨසහස්සනාගා තං සද්දං සුත්වා මරණභයභීතා ඝොරරූපං නින්නාදුං. **චුණ්ණං කරොන්තාති** ඝොරරූපං සද්දරුණං කරොන්තා තෙන සද්දෙනාගන්ත්වා ඡද්දන්තවාරණං වෙදනාමත්තං දිස්වා පච්චාමිත්තං ගණ්හිස්සාමාති තිණඤ්ච කට්ඨඤ්ච චුණ්ණං කරොන්තා

ධාවිංසු. **වධිස්සමෙතන්ති** භික්ඛවෙ සො ඡද්දන්තවාරණො දිසාසු පක්ඛන්තෙසු නාගෙසු සුභද්දාය කණෙරුයා පස්සෙ ඨත්වා සඞ්ඛාරෙත්වා සමස්සාසයමානාය වෙදනං අධිවාසෙත්වා කණ්ඩස්ස ආගතට්ඨානං සල්ලක්ඛෙන්තො සචෙ ඉදං පුරත්ථිමදිසාදීහි ආගතං අභවිස්ස කුම්භාදීහි පවිසිත්වා පච්ඡිමකායාදීහි නික්ඛමිස්සති ඉදං පන නාභියා පවිසිත්වා ආකාසෙ පක්ඛන්දි තස්මා පථවියං ඨිතෙන විස්සට්ඨං භවිස්සතීති උපධාරෙත්වා ඨිතට්ඨානං උපපරික්ඛිතුකාමො කො ජානාති කිං භවිස්සති සුභද්දං අපනෙතුං වට්ටතීති චින්තෙත්වා භද්දෙ අට්ඨසහස්සනාගා මම පච්චාමිත්තං පරියෙසන්තා දිසාසු පක්ඛන්තා ත්වං ඉධ කිං කරෙසීති වත්වා දෙව අහං තුම්හෙ සඞ්ඛාරෙත්වා සමස්සාසෙන්තී ඨිතා ඛමථ මෙති තික්ඛත්තුං පදක්ඛිණං කත්වා චතූසු ඨානෙසු වන්දිත්වා නාය ආකාසං පක්ඛන්නාය නාගරාජා භූමියං පාදනඛෙන පහරි. පදරං උප්පතිත්වා ගතං. සො ඡිද්දෙන ඔලොකෙන්තො සොණුත්තරං දිස්වා වධිස්සාමි නන්ති චිත්තං උප්පාදෙත්වා රජතදාමවණ්ණං සොණ්ඩං පවෙසෙත්වා පරාමසන්තො බුද්ධාදීනං ඉසීනං ධජං කාසාවං අද්දක්ඛි. ලුද්දො කාසාවං මහාසත්තස්ස හත්ථෙ ඨපෙසි. සො තං උක්ඛිපිත්වා පුරතො ඨපෙසි. අථස්ස තෙන තථාරූපෙනාපි දුක්ඛෙන ඵුට්ඨස්ස අරහද්ධජො නාම සබ්භි පණ්ඩිතෙහි අවජ්ඣරූපො අඤ්ඤදත්ථු සක්කාතබ්බො ගරුකාතබ්බොයෙවාති අයං සඤ්ඤා උදපාදි. සො තෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො ගාථාද්වයමාහ.

අනික්කසාවො කාසාවං යො වත්ථං පරිදහෙස්සති,
අපෙතො දමසච්චෙන න සො කාසාවමරහති.

යො ච වන්තකසාවස්ස සීලෙසු සුසමාහිතො,
උපෙතො දමසච්චෙන ස වෙ කාසාවමරහතීති.

තස්සත්ථො-සම්ම ලුද්දපුත්තක යො පුරිසො රාගාදීහි කසාවෙහි අනික්කසාවො ඉන්ද්‍රියදමනෙන චෙව වචීසච්චෙන ච අපෙතො අනුපගතො තෙහි ගුණෙහි කාසායරසපීතං කාසාවංවත්ථං පරිදහති සො තං කාසාවං නාරහති නානුච්ඡවිකො සො තස්ස වත්ථස්ස. යො පන තෙසං කසාවානං වන්තත්තා වන්තකසාවො අස්ස සීලෙසු සුසමාහිතො සුපතිට්ඨිතො පරිපුණ්ණසීලාචාරෙ සො එතං කාසාවං අරහති නාමාති.

එවං වත්වා මහාසත්තො තස්මිං චිත්තං නිබ්බාපෙත්වා සම්ම කිමත්ථං ත්වං මං විජ්ඣි කිං අත්තනො අත්ථාය උදාහු අඤ්ඤෙන පයොජිතොසීති පුච්ඡි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

සමප්පිතො පුථුසල්ලෙන නාගො
අදුට්ඨචිත්තො ලුද්දකං අජ්ඣභාසි,
කිමත්ථයං කිස්ස වා සම්ම හෙතු
මමං වධී කස්ස වායං පයොගොති.

තත්ථ **කිමත්ථයන්ති** ආයතිං කිං පත්ථෙන්තො. **කිස්සවාති** කිස්ස හෙතු කෙන කාරණෙන කිං නාම තව මයාසද්ධිං වෙරන්ති අධිප්පායො. **කස්සවාති** කස්ස වා අඤ්ඤස්ස අයං පයොගො, කෙන පයොජිතො මං අවධීති අත්ථො. අථස්ස ආචික්ඛන්තො ලුද්දො ගාථමාහ.

කාසිස්ස රඤ්ඤො මහෙසී භද්දන්ත
සා පූජිතා රාජකුලෙ සුභද්දා,
තං අද්දසා සා ච මමං අසංසි
දන්තෙහි අත්ථොති ච මං අවොච.

තත්ථ **පූජිතාති** අග්ගමහෙසිට්ඨානෙන පූජිතා. **අද්දසාති** සා කිර තං සුපිනන්තෙන අද්දස. **අසංසීති** සා ච මම සක්කාරං කාරෙත්වා හිමවන්තප්පදෙසෙ එවරූපො නාම නාගො අසුකස්මිං නාම ඨානෙ වසතීති මමං ආචික්ඛි. **දන්තෙහීති** තස්ස නාගස්ස ඡබ්බණ්ණරංසිසමුජ්ජලා දන්තා තෙහි මම අත්ථො පිළන්ධනං කාරෙතුකාමම්හි තෙ මෙ ආහරාති මමං අවොච.

තං සුත්වා ඉදං චුල්ලසුභද්දාය කම්මන්ති ඤත්වා මහාසත්තො වෙදනං අධිවාසෙත්වා තස්සා මම දන්තෙහි අත්ථො නත්ථි මං මාරෙතු කාමතාය පන පහිණීති දීපෙන්තො ගාථාද්වයමාහ.

බහූහිමෙ දන්තයුගා උළාරා
යෙ මෙ පිතූනඤ්ච පිතාමහානං,
ජානාති සා කොධනා රාජපුත්තී
වධත්ථිකා වෙරමකාසි බාලා.

උට්ඨෙහි ත්වං ලුද්ද ඛරං ගහෙත්වා
දන්තෙ ඉමෙ ඡින්ද පුරා මරාමි,
වජ්ජාසි තං කොධනං රාජපුත්තිං
නාගො හතො හන්ද ඉමස්ස දන්තාති.

තත්ථ **ඉමෙති** තස්ස කිර පිතුපිතාමහානං දන්තා මා විනස්සිංසූති ගුහාය සන්නිචිතා තෙ සන්ධාය එවමාහ. **ජානාතීති** බහූනං වාරණානං ඉධ ඨානෙ සන්නිචිතෙ දන්තෙ ජානාති. **වධත්ථිකාති** කෙවලං පන සා මං මාරෙතුකාමා අප්පමත්තකං දොසං හදයෙ ඨපෙත්වා අත්තනො වෙරං අකාසි. එවරූපෙන ඵරුසකම්මෙන මත්ථකං පාපෙසි. **ඛරන්ති** කකචං. **පුරා මරාමීති** යාව න මරාමි. **වජ්ජාසීති** වදෙය්‍යාසි. **හන්ද ඉමස්ස දන්තාති** හතො සො මයා නාගො මනොරථො තෙ මත්ථකං පත්තො ගණ්හ ඉමෙ තස්ස දන්තාති.

සො තස්ස වචනං සුත්වා නිසීදනට්ඨානා වුට්ඨාය කකචං ආදාය දන්තෙ ඡින්දිස්සාමීති තස්ස සන්තිකං උපගතො. සො පන උබ්බෙධතො අට්ඨාසීතිහත්ථො රජතපබ්බතො විය ඨිතො තෙනස්ස සො දන්තට්ඨානං න පාපුණි. අථස්ස මහාසත්තො කායං උපනාමෙන්තො හෙට්ඨාසීසකො නිපජ්ජි. තදා පන නෙසාදො මහාසත්තස්ස රජතදාමසදිසං සොණ්ඩං

මද්දන්තො අභිරුහිත්වා කෙලාසකූටෙ විය කුම්භෙ ඨත්වා මුඛකොටිමංසං ධනුනා පහරිත්වා අන්තො පක්ඛිපිත්වා කුම්භතො ඔරුය්හ කකචං අන්තොමුඛෙ පවෙසෙසි. උභොහි හත්ථෙහි දළ්හං අපරාපරං කඩ්ඩි. මහාසත්තස්ස බලවවෙදනා උප්පජ්ජි මුඛං ලොහිතෙන පූරි. නෙසාදො ඉතොචිතොච සඤ්චාරෙන්තො කකචෙන ඡින්දිතුං නාසක්ඛි.

අථ නං මහාසත්තො මුඛතො ලොහිතං ඡඩ්ඩෙත්වා වෙදනං අධිවාසෙත්වා කිං සම්ම ඡින්දිතුං න සක්කොසීති පුච්ඡි. ආම සාමීති. මහාසත්තො සතිං පච්චුපට්ඨපෙත්වා තෙනහි සම්ම මම සොණ්ඩං උක්ඛිපිත්වා කකචකොටිං ගණ්හාපෙහි මම සයං සොණ්ඩං උක්ඛිපිතුං බලං නත්ථීති ආහ. නෙසාදො තථා අකාසි. මහාසත්තො සොණ්ඩාය කකචං ගහෙත්වා අපරාපරංචාරෙසි. දන්තා පන කළීරා විය ඡිජ්ජිංසු. අථ තෙ ආහරාපෙත්වා ගණ්හිත්වා සම්ම ලුද්දපුත්ත අහං ඉමෙ දන්තෙ තුය්හං දදමානො නෙව මය්හං අප්පියාති දම්මි. න සක්කත්තමාරත්තබ්‍රහ්මත්තානි පත්ථෙන්තො ඉමෙහි පන මෙ දන්තෙහි සතගුණෙන සහස්සගුණෙන සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණදන්තාව පියා. සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණප්පටිවෙධාය මෙ ඉදං පුඤ්ඤං පච්චයො හොතූති දන්තෙ දත්වා සම්ම ඉමං ඨානං කිත්තකෙන කාලෙන ආගතොසීති පුච්ඡිත්වා සත්තමාසසත්තදිවසාධිකෙහි සත්තහි සංවච්ඡරෙහීති වුත්තෙ ගච්ඡ ඉමෙසං දන්තානං ආනුභාවෙන සත්තදිවසබ්භන්තරෙයෙව බාරාණසිං පාපුණිස්සසීති වත්වා තස්ස පරිත්තං කත්වා[1] තං උය්‍යොජෙසි. උය්‍යොජෙත්වා ච පන අනාගතෙසුයෙව තෙසු නාගෙසු චෙව සුභද්දාය ච කාලමකාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

උට්ඨාය සො ලුද්දො ඛරං ගහෙත්වා
ඡෙත්වාන දන්තානි ගජුත්තමස්ස,
වග්ගූ සුභෙ අප්පටිමෙ පථබ්‍යා
ආදාය පක්කාමි තතො හි ඛිප්පන්ති.

තත්ථ වග්ගූති විලාසවන්තෙ. සුභෙති සුන්දරෙ. අප්පටිමෙති ඉමිස්සං පථවියං අඤ්ඤෙහි දන්තෙහි අසදිසෙ.

තස්මිං පක්කන්තෙ තෙ නාගා පච්චාමිත්තං අදිස්වා ආගමිංසු. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

භයද්දිතා නාගවධෙන අට්ටා
යෙ තෙ නාගා අට්ඨ දිසා විධාවුං,
අදිස්ව පොසං ගජපච්චමිත්තං
පච්චාගමුං යෙන සො නාගරාජාති.

---

1. සල්ලෙන විද්ධො බ්‍යථිතොපි සන්තො
කාසාවවත්ථම්හි මනං න දුස්සයි,
සචෙ ඉමං නාගවරෙන සච්චං
මා මං වනෙ වාලමිගා අගඤ්ජුන්ති.

ඉමිස්මිං ඨානෙ අයං ගාථා සාමජාතකට්ඨකථායමෙව දිස්සති.

තත්ථ භයඩ්ඩිතාති මරණභයෙන උපද්දුතා. **අට්ටාති** දුක්ඛිතා. **ගජපච්චමිත්තකන්ති** ගජස්ස පච්චාමිත්තං. **යෙන සොති** යත්ථ විසාලමාලකෙ සො නාගරාජා කාලං කත්වා කෙලාසපබ්බතො විය පතිතො තං ඨානං පච්චාගමුන්ති අත්ථො.

තෙහි පන සද්ධිං මහාසුභද්දාපි ආගතා තෙ සබ්බෙපි අට්ඨසහස්සා නාගා තත්ථ රොදිත්වා කන්දිත්වා මහාසත්තස්ස කුලූපකපච්චෙකබුද්ධානං සන්තිකං ගන්ත්වා භන්තෙ තුම්හාකං පච්චයදායකො විසපීතෙන සල්ලෙන විද්ධො කාලකතො සීවථිකදස්සනමස්ස ආගච්ඡථාති වදිංසු. පඤ්චසතා පච්චෙකබුද්ධාපි ආකාසෙනාගන්ත්වා විසාලමාලකෙ ඔතරිංසු. තස්මිං ඛණෙ ද්වෙ තරුණනාගා නාගරඤ්ඤො සරීරං දන්තෙහි උක්ඛිපිත්වා පච්චෙකබුද්ධෙ වන්දාපෙත්වා චිතකං ආරොපෙත්වා ඣාපයිංසු. පච්චෙකබුද්ධා සබ්බරත්තිං ආළාහනෙ .ධම්මසජ්ඣායං කරිංසු. අට්ඨසහස්සා නාගා ආළාහනං නිබ්බාපෙත්වා නහාත්වා මහාසුභද්දං පුරතො කත්වා අත්තනො වසනට්ඨානං අගමංසු. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තෙ තත්ථ කන්දිත්වා රොදිත්ව නාගා
සීසෙ සකෙ පංසුකං ඔකිරිත්වා,
අගමංසු තෙ සබ්බෙ සකං නිකෙතං
පුරක්ඛත්වා මහෙසිං සබ්බභද්දන්ති.

තත්ථ **පංසුකන්ති** ආළාහනපංසුකං.

සොණුත්තරොපි අප්පත්තෙයෙව සත්තමෙ දිවසෙ දන්තෙ ආදාය බාරාණසිං සම්පාපුණි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

ආදාය දන්තානි ගජුත්තමස්ස
වග්ගූ සුභෙ අප්පටිමෙ පථබ්‍යා,
සුවණ්ණරාජීහි සමන්තමොදරෙ
සො ලුද්දකො කාසිපුරං උපාගමි,
උපනෙසි සො රාජකඤ්ඤාය දන්තෙ
නාගො හතො හන්ද ඉමස්ස දන්තාති.

තත්ථ **සුවණ්ණරාජීහීති** සුවණ්ණරංසීහි. **සමන්තමොදරෙති** සමන්තතො ඔභාසෙන්තෙ සකලවනසණ්ඩං සුවණ්ණවණ්ණං විය කරොන්තෙ. **උපනෙසීති** අහං ඡද්දන්තවාරණස්ස ඡබ්බණ්ණරංසිවිස්සජ්ජනෙ යමකදන්තෙ ආදාය ආගච්ඡාමි නගරං අලඞ්කාරාපෙථාති දෙවියා සාසනං පෙසෙත්වා තාය රඤ්ඤො ආරොචාපෙත්වා දෙවනගරං විය නගරෙ අලඞ්කාරාපිතෙ සොණුත්තරොපි නගරං පවිසිත්වා පාසාදමාරුහිත්වා දන්තෙ උපනෙසි.

උපනෙත්වා ච පන අය්‍යෙ යස්ස කිර තුම්හෙ අප්පමත්තකං දොසං හදයෙ කරිත්ථ සො නාගො මයා හතො මතො මතභාවං මෙ ආරොචෙය්‍යාසීති ආහ. තස්ස මතභාවං ජානාථ හන්ද පස්සථ ඉමෙ තස්ස

දන්තානි දන්තෙ අද්දස. සා මහාසත්තස්ස ඡබ්බණ්ණරංසිවිච්ඡිතෙ දන්තෙ මණිතාලවණ්ටෙන ගහෙත්වා ඌරූසු ඨපෙත්වා පුරිමභවෙ අත්තනො පියසාමිකස්ස දන්තෙ ඔලොකෙන්තී එවරූපං නාම සොභග්ගප්පත්තං වාරණං විසපීතෙන සල්ලෙන ජීවිතක්ඛයං පාපෙත්වා දන්තෙ ඡින්දිත්වා සොණුත්තරෙ ආගතොති මහාසත්තං අනුස්සරන්තී සොකං උප්පාදෙත්වා අධිවාසෙතුං නාසක්ඛි. අථස්සා තත්ථෙව හදයං ඵලි. තංදිවසමෙව කාලමකාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

දිස්වාන දන්තානි ගජුත්තමස්ස
භත්තුප්පියස්ස පුරිමාය ජාතියා,
තත්ථෙව තස්සා හදයං අඵාලි
තෙනෙව සා කාලමකාසි බාලාති.

සම්බොධිපත්තො ච මහානුභාවො
සිතං අකාසි පරිසාය මජ්ඣෙ,
පුච්ඡිංසු භික්ඛූ සුවිමුත්තචිත්තා
නාකාරණෙ පාතුකරොන්ති බුද්ධා.

යමද්දසාථ දහරිං කුමාරිං
කාසාවවත්ථං අනගාරියං චරන්තිං,
සා ඛො තදා රාජකඤ්ඤා අහොසි
අහං තදා නාගරාජා අහොසිං.

ආදාය දන්තානි ගජුත්තමස්ස
වග්ගූ සුභෙ අප්පටිමෙ පථබ්‍යා,
යො ලුද්දකො කාසිපුරං උපාගමි
සො ඛො තදා දෙවදත්තො අහොසි.

අනාවසූරං චිරරත්තසංසිතං
උච්චාවචං චරිතමිදං පුරාණං,
වීතද්දරො වීතසොකො විසල්ලො
සයං අභිඤ්ඤාය අභාසි බුද්ධො.

අහං වො තෙන කාලෙන අහොසිං තත්ථ භික්ඛවො,
නාගරාජා තදාහොසිං එවං ධාරෙථ ජාතකන්ති.

ඉමා ගාථා දසබලස්ස ගුණෙ වණ්ණෙන්තෙහි ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි ඨපිතා.

තත්ථ සිතං අකාසීති ආවුසො සම්බොධිං පත්තො සත්ථා මහානුභාවො අලඞ්කතධම්මසභායං අලඞ්කතධම්මාසනෙ පරිසමජ්ඣෙ නිසින්නො එකදිවසං සිතං අකාසි. නාකාරණෙති භනෙත බුද්ධා නාම අකාරණෙ සිතං න කරොන්ති. තුම්හෙහි ච සිතං කතං කෙන නු ඛො කාරණෙන සිතං කතන්ති මහාඛීණාසවා භික්ඛූ පුච්ඡිංසු. යමද්දසාථාති එවං පුට්ඨො ආවුසො සත්ථා අත්තනො සිතකාරණං

ආවිකරොන්තො එකං දහරභික්ඛුනිං දස්සෙත්වා එවමාහ. භික්ඛවෙ යං එතං දහරං සොබ්භනප්පත්තං කුමාරිකං කාසාවවත්ථං අනගාරියං උපෙතං පබ්බජිත්වා ඉමස්මිං සාසනෙ චරන්තිං අද්දසාථ පස්සථ. සා තදා **විසපීතෙන සල්ලෙන** නාගරාජං **විජ්ඣිත්වා** වධෙහීති **සොණුත්තරස්ස** පෙසිකා රාජකඤ්ඤා අහොසි. තෙන ගන්ත්වා ජීවිතක්ඛයං පාපිතො අහං තදා සො නාගරාජා අහොසින්ති අත්ථො. **දෙවදත්තොති** භික්ඛවෙ ඉදානි **දෙවදත්තො** තදා සො ලුද්දකො අහොසි. **අනාවසූර**න්ති න අවසූරං අනත්ථඞ්ගතසූරියන්ති අත්ථො. **චිරරත්තසංසිතා**න්ති ඉතො චිරතො අනෙකවස්සකොටිමත්ථකෙ සංසිතං සංසරිතං අනුචිණ්ණං. ඉදං වුත්තං හොති- ආවුසො ඉතො අනෙකවස්සකොටිමත්ථකෙ සංසරිතම්පි **විමූළ්හෙන** පුබ්බණ්හෙ කතං තං දිවසමෙව සායණ්හෙ සරන්තො විය අත්තනො චරිතවසෙන උච්චත්තා රාජධීතාය ච සොණුත්තරස්ස ච චරිතවසෙන නීචත්තා උච්චනීචචරිතං ඉදං පුරාණං රාගාදීනං දරානං විගතත්තාය **වීතද්දරෙ** ඤාතිධනසොකාදීනං අභාවෙන **වීතසොකො** රාගසල්ලාදීනං විගතත්තා **විසල්ලො** අත්තනාව විජානිත්වා **බුද්ධො** අභාසීති. අහං **චොති** එත්ථ **චොති** නිපාතමත්තං. භික්ඛවෙ අහං තෙන කාලෙන තත්ථ ඡද්දන්තදහෙ අහොසින්ති අත්ථො. **නාගරාජාති** හොන්තො ච න අඤ්ඤො කොචි තදා හොමි අථඛො නාගරාජා හොමීති අත්ථො. **එවං ධාරෙථාති** තුම්හෙ එතං ජාතකං එවං ධාරෙථ උග්ගණ්හාථ පරියාපුණාථාති. ඉමඤ්ච පන ධම්මදෙසනං සුත්වා බහූ සොතාපන්නාදයො අහෙසුං. සා පන භික්ඛුනී පච්ඡා විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පත්තාති.

ඡද්දන්තජාතකං.

---

16. 5.

රජ්ජඤ්ච පටිපන්නාස්මාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො පඤ්ඤාපාරමිං ආරබ්භ කථෙසි. පච්චුප්පන්නවත්ථු මහාඋම්මග්ගජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

අතීතෙ පන කුරුරට්ඨෙ ඉන්දපත්තනගරෙ ධනඤ්ජයකොරබ්‍යො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස සුචීරතො නාම බ්‍රාහ්මණො පුරොහිතො අත්ථධම්මානුසාසකො අහොසි. රාජා දානාදීනි පුඤ්ඤානි කරොන්තො ධම්මෙන රජ්ජං අනුසාසි. සො එකදිවසං ධම්මයාගං නාම පඤ්හං අභිසඞ්ඛරිත්වා සුචීරතබ්‍රාහ්මණං ආසනෙ නිසීදාපෙත්වා සක්කාරං කත්වා පඤ්හං පුච්ඡන්තො චතස්සො ගාථා අභාසි.

රජ්ජඤ්ච පටිපන්නාස්ම ආධිපච්චං සුචීරත,
මහත්තං පත්තුමිච්ඡාමි විජෙතුං පථවිං ඉමං.

ධම්මෙන නො අධම්මෙන අධම්මො මෙ න රුච්චති,
කිච්චොව ධම්මො චරිතො රඤ්ඤො හොති සුචීරත.

ඉධ චෙවානින්දිතා යෙන පෙච්ච යෙන අනින්දිතා,
යසං දෙවමනුස්සෙසු යෙන පප්පොමු බ්‍රාහ්මණ.

සොහං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච කත්තුමිච්ඡාමි බ්‍රාහ්මණ,
තං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච බ්‍රාහ්මණක්ඛාහි පුච්ඡිතොති.

තත්ථ රජ්ජන්ති ආචරිය මයං ඉමස්මිං සත්තයොජනිකෙ ඉන්දපත්ත නගරෙ රජ්ජඤ්ච තියොජනසතිකෙ කුරුරට්ඨෙ ඉස්සරභාවසඞ්ඛාතං ආධිපච්චඤ්ච පටිපන්නා අධිගතා. මහත්තන්ති ඉදානි මහන්තභාවං පත්තුමිච්ඡාමි. විජෙතුන්ති ඉමං පඨවිං ධම්මෙන අභිභවිතුං අජ්ඣාවසිතුං ඉච්ඡාමි. කිච්චෙවාති අවසෙසජනෙහි රඤ්ඤොව ධම්මො කිච්චො කාරණීයතරො රාජානුවත්තකො හි ලොකො සො තස්මිං ධම්මිකෙ සබ්බොපි ධම්මිකො හොති තස්මා එස ධම්මො නාම රඤ්ඤොව කිච්චොති. ඉධ චෙවානින්දිතාති යෙන මයං ඉධ ලොකෙච පරලොකෙච අනින්දිතා. යෙන පප්පොමූති යෙන මයං නිරයාදීසු අනිබ්බත්තිත්වා දෙවෙසුච මනුස්සෙසුච යසං ඉස්සරියං සොභග්ගං පාපුණෙය්‍යාම තං නො කාරණං කථෙහීති. සොහන්ති බ්‍රාහ්මණ සො අහං ඵලවිපාකසඞ්ඛාතං අත්ථඤ්ච අස්ස අත්ථස්ස හෙතුභූතං ධම්මඤ්ච කත්තුං සමාදාය වත්තිතුං උප්පාදෙතුඤ්ච ඉච්ඡාමි. තං ත්වන්ති තං තස්ස මය්හං ත්වං සුඛෙනෙව නිබ්බාණගාමිමග්ගං ආරූය්හ අප්පටිඡන්නික භාවං පත්ථෙන්තස්ස තං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච පුච්ඡිතො අක්ඛාහි පාකටං කත්වා කථෙහීති බ්‍රාහ්මණං ධම්මයාගපඤ්හං පුච්ඡි.

අයං පන පඤ්හො ගම්භීරො බුද්ධවිසයො සබ්බඤ්ඤුබුද්ධමෙව තං පුච්ඡිතුං යුත්තං තස්මිං අසති සබ්බඤ්ඤුතපරියෙසකං බොධිසත්තං පුච්ඡිතුං වට්ටති. සුචිරතො පන අත්තනො අබොධිසත්තතාය පඤ්හං කථෙතුං නාසක්ඛි. අසක්කොන්තො ච පණ්ඩිතමානං අකත්වා අත්තනො අසමත්ථභාවං කථෙන්තො ගාථමාහ.

නාඤ්ඤත්‍ර විධුරා රාජ එතදක්ඛාතුමරහති,
යං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච කත්තුමිච්ඡසි ඛත්තියාති.

තස්සත්ථො-අවිසයො එස මහාරාජ පඤ්හො මාදිසානං අහං හි තෙවස්ස ආදිං න පරියොසානං පස්සාමි අන්ධකාරං පවිට්ඨො විය හොමි බාරාණසීරඤ්ඤො පන පුරොහිතො විධුරො නාම බ්‍රාහ්මණො අත්ථි සොව තං ආචික්ඛෙය්‍ය. තං උපෙත්වා යං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච කත්තුමිච්ඡසි එතං අක්ඛාතුං න අඤ්ඤො අරහතීති.

රාජා තස්ස වචනං සුත්වා තෙනහි බ්‍රාහ්මණ ඛිප්පං තස්ස සන්තිකං ගච්ඡාහීති පණ්ණාකාරං දත්වා තං පෙසෙතුකාමො ගාථමාහ.

එහි ඛො පහිතො ගච්ඡ විධුරස්ස උපන්තිකං
නික්ඛං රත්තසුවණ්ණස්ස හරං ගච්ඡ සුචිරත,
අභිහාරං ඉමං දජ්ජා අත්ථධම්මානුසිට්ඨියාති.

තත්ථ **උපනික්ඛ**න්ති සන්තිකං. **නික්ඛ**න්ති පඤ්චතුලාසුවණ්ණො එකො නික්ඛො අයං පන රත්තසුවණ්ණස්ස නික්ඛසහස්සං දත්වා එවමාහ. **ඉමං දජ්ජා**ති තෙන ඉමස්මිං ධම්මයාගපඤ්හෙ කථිතෙ තස්ස අත්ථධම්මානුසිට්ඨියා අභිහාරං පූජං කාරෙන්තො ඉමං නික්ඛසහස්සං දදෙය්‍යාසීති.

එවඤ්ච පන වත්වා සො පඤ්හවිස්සජ්ජනස්ස ලිඛනත්ථාය සත සහස්සග්ඝනිකං සුවණ්ණපට්ටං ගමනත්ථාය යානං පරිවාරත්ථාය බලකායං තඤ්ච පණ්ණාකාරං දත්වා තං ඛණඤ්ඤෙව උය්‍යොජෙසි. සො පන ඉන්දපත්තනගරා නික්ඛමිත්වා උජුකමෙව බාරාණසිං ආගන්ත්වා යත්ථ යත්ථ පණ්ඩිතා වසන්ති සබ්බානි තානි ඨානානි උපසඞ්කමිත්වා සකලජම්බුදීපෙ පඤ්හස්ස විස්සජ්ජෙතාරං අලභිත්වා අනුපුබ්බෙන බාරාණසිං පත්වා එකස්මිං ඨානෙ නිවාසං ගහෙත්වා කතිපයෙහි ජනෙහි සද්ධිං පාතරාසභුඤ්ජනවෙලාය විධුරස්ස නිවෙසනං ගන්ත්වා ආගතභාවං ආරොචාපෙත්වා තෙන පක්කොසාපිතො තං සකෙ ඝරෙ භුඤ්ජමානං අද්දස. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා සත්තමං ගාථමාහ.

සවාධිප්පාගා භාරද්වාජො විධුරස්ස උපන්තිකං,
තමද්දස මහාබ්‍රහ්මා අසමානං සකෙ ඝරෙති.

තත්ථ **සවාධිප්පාගා**ති සො භාරද්වාජගොත්තො සුචිරතො. **අධිප්පාගා** ගතොති අත්ථො. **මහාබ්‍රහ්මා**ති මහාබ්‍රාහ්මණො. **අසමාන**න්ති භුඤ්ජමානං.

සො පන තස්ස බාලසහායකො එකාචරියකුලෙ උග්ගහිතසිප්පො තස්මා තෙන සද්ධිං එකතොව භුඤ්ජිත්වා භත්තකිච්චපරියොසානෙ සුඛනිසින්නො සම්ම කිමත්ථං ආගතොසීති පුට්ඨො ආගමනකාරණං ආචික්ඛන්තො අට්ඨමං ගාථමාහ.

රඤ්ඤොහං පහිතො දූතො කොරබ්‍යස්ස යසස්සිනො
අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡෙසි ඉච්චබ්‍රවී යුධිට්ඨිලො,
තං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච විධුරක්ඛාහි පුච්ඡිතොති.

තත්ථ **රඤ්ඤොහ**න්ති රඤ්ඤො අහං කොරබ්‍යස්ස යසස්සිනො දූතො. **පහිතො**ති තෙන පෙසිතො ඉධාගමිං. **පුච්ඡෙසී**ති සො යුධිට්ඨිලගොත්තො ධනඤ්ජයරාජා ධම්මයාගපඤ්හං නාම පුච්ඡි. අහං කථෙතුං අසක්කොන්තො ත්වං සක්ඛිස්සසීති ඤත්වා තස්ස ආරොචෙසිං. සො පණ්ණාකාරං දත්වා පඤ්හං පුච්ඡනත්ථාය මං තව සන්තිකං පෙසෙන්තො විධුරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා ඉමස්ස පඤ්හස්ස අත්ථඤ්ච පාළිධම්මඤ්ච පුච්ඡෙය්‍යාසි ඉති අබ්‍රවි තං ත්වං ඉදානි මයා පුච්ඡිතො අක්ඛාහීති.

තදා පන සො බ්‍රාහ්මණො මහාජනස්ස විතතං ගණ්හිස්සාමීති ගඞ්ගං පිදහන්තො විය විතිච්ඡයං විචාරෙති නාස්ස පඤ්හවිස්සජ්ජනෙ ඔකාසො අත්ථි සො තමත්ථං ආචික්ඛන්තො නවමං ගාථමාහ.

ගම්භං මෙ පිදහිස්සන්ති න තං සක්කොමි බ්‍රාහ්මණ
අපිධෙතුං මහාසින්ධුං තං කථං සො භවිස්සති,
න තෙ සක්කොමි අක්ඛාතුං අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡිතොති.

තස්සත්ථො–බ්‍රාහ්මණ මය්හං මහාජනස්ස නානාචිත්තගතිසඞ්ඛාතං ගම්භං පිදහිස්සන්ති ව්‍යාපාරෙ උප්පන්නෙ තමහං මහාසින්ධුං අපිධෙතුං න සක්කොමි තස්මා කථං සො ඔකාසො භවිස්සති යස්මිං තෙ අහං පඤ්හං විස්සජ්ජෙය්‍යං ඉති චිත්තෙකග්ගතඤ්ච ඔකාසඤ්ච අලභන්තො න තෙ සක්කොමි අක්ඛාතුං අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡිතොති.

එවඤ්ච පන වත්වා පුත්තො මෙ පණ්ඩිතො මයා ඤාණවන්තතරො සො තෙ ව්‍යාකරිස්සති තස්ස සන්තිකං ගච්ඡාහීති වත්වා දසමං ගාථමාහ.

භද්‍රකාරො ච මෙ පුත්තො ඔරසො මම අත්‍රජො,
තං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච ගන්ත්වා පුච්ඡස්සු බ්‍රාහ්මණාති.

තත්ථ ඔරසොති උරෙ සංවඩ්ඪො. අත්‍රජොති අත්තනා ජාතො.

තං සුත්වා සුචීරතො විධුරස්ස ඝරා නික්ඛමිත්වා භද්‍රකාරස්ස භුත්තපාතරාසස්ස අත්තනො පරිසාය මජ්ඣෙ නිසින්නකාලෙ නිවෙසනං අගමාසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා එකාදසමං ගාථමාහ.

සචාධිප්පාගා භාරද්වාජො භද්‍රකාරස්ස සන්තිකං,
තමද්දස මහාබ්‍රහ්මා නිසින්නං සම්හි වෙස්මනීති.

තත්ථ වෙස්මනීති ඝරෙ.

සො තත්ථ ගන්ත්වා භද්‍රකාරමාණවෙන කතාසන්නාභිහාරසක්කාරො නිසීදිත්වා ආගමනකාරණං පුට්ඨො ද්වාදසමං ගාථමාහ.

රඤ්ඤොහං පහිතො දූතො කොරබ්‍යස්ස යසස්සිනො
අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡෙසි ඉච්චබ්‍රවි යුධිට්ඨිලො,
තං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච භද්‍රකාර බ්‍රවීහි මෙති.

අථ නං භද්‍රකාරො තාත අහං ඉමෙසු දිවසෙසු පරදාරිකකම්මෙ අභිනිවිට්ඨො චිත්තං මෙ ව්‍යාකුලං තෙන ත්‍යාහං විස්සජ්ජෙතුං න සක්ඛිස්සාමි මය්හං පන කණිට්ඨො සඤ්ජයකුමාරො නාම මයා අතිවිය ඤාණවන්තතරො තං පුච්ඡ. සො තෙ පඤ්හං විස්සජ්ජෙස්සතීති තස්ස සන්තිකං පෙසෙන්තො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

මංසකාජං අවහාය ගොධං අනුපතාමහං,
න තෙ සක්කොමි අක්ඛාතුං අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡිතො.

සඤ්ජයො නාම මෙ භාතා කණිට්ඨො මෙ සුචීරත,
තං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච ගන්ත්වා පුච්ඡස්සු බ්‍රාහ්මණාති.

තත්ථ මංසකාජන්ති යථා නාම පුරිසො ථූලමිගමංසං කාජෙනාදාය ගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ ගොධපොතකං දිස්වා මංසකාජං ඡඩ්ඩෙත්වා තං අනුබන්ධෙය්‍ය එවමෙව අත්තනො ඝරෙ වසවත්තිනිං භරියං ඡඩ්ඩෙත්වා පරස්ස රක්ඛිතගොපිතං ඉත්ථිං අනුබන්ධන්තො හොමීති දීපෙන්තො එවමාහ.

සො තස්මිංයෙව ඛණෙ සඤ්ජයස්ස නිවෙසනං ගන්ත්වා තෙන කතසක්කාරො ආගමනකාරණං පුට්ඨො ආචික්ඛි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

සවාධිපපාගා භාරවාජො සඤ්ජයස්ස උපන්තිකං,
තමද්දස මහාබ්‍රහ්මා නිසින්නං සම්හි වෙස්මනි.

රඤ්ඤොහං පහිතො දූතො කොරබ්‍යස්ස යසස්සිනො,
අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡෙසි ඉච්චබ්‍රවි යුධිට්ඨිලො,
තං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච සඤ්ජයක්ඛාහි පුච්ඡිතොති.

සඤ්ජයකුමාරොපි පන තදා පරදාරමෙව සෙවති. අථස්ස සොහං තාත පරදාරං සෙවාමි සෙවන්තො ච පන ගඞ්ගං තරිත්වා පරතීරං ගච්ඡාමි. තං මං සායඤ්ච පාතො ච නදිං තරන්තං මච්චු ගිලති නාම තෙන මෙ චිත්තං බ්‍යාකුලං න ත්‍යාහං ආචික්ඛිතුං සක්ඛිස්සාමි. කණිට්ඨො පන මෙ සම්භවකුමාරො නාම අත්ථි ජාතියා සත්තවස්සිකො මයා සතගුණෙන සහස්සගුණෙන අධිකඤාණතරො සො තෙ ආචික්ඛිස්සති ගච්ඡ තං පුච්ඡාහීති.

ඉමමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා වෙ ගාථා අභාසි.

සදා මං ගිලතී මච්චු සායං පාතො සුචීරත,
න තෙ සක්කොමි අක්ඛාතුං අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡිතො.

සම්භවො නාම මෙ භාතා කණිට්ඨො මෙ සුචීරත,
තං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච ගන්ත්වා පුච්ඡස්සු බ්‍රාහ්මණාති.

තං සුත්වා සුචීරතො අයං පඤ්හො ඉමස්මිං ලොකෙ අච්ඡරියබ්භුතො භවිස්සති ඉමං විස්සජ්ජෙතුං සමත්ථො නාම නත්ථි මඤ්ඤෙති චින්තෙත්වා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

අබ්භුතො වත භො ධම්මො නායං අස්මාකරුච්චති,
තයො ජනා පිතාපුත්තා තෙසු පඤ්ඤාය නො විදූ.

න තං සක්කොථ අක්ඛාතුං අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡිතා,
කථං නු දහරො ජඤ්ඤා අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡිතොති.

තත්ථ නායන්ති අයං පඤ්හාධම්මො අබ්භුතො ඉමං කථෙතුං සමත්ථෙන නාම න භවිතබ්බං තස්මා යං ත්වං කුමාරො කථෙස්සතීති වදෙසි නායං අස්මාකං රුච්චති. තෙසූති එත්ථ සුකාරො නිපාතමත්තං. පිතා විධුරො පුත්තා භද්‍රකාරො ච සඤ්ජයො චාති තෙපි තයො පිතාපුත්තා පඤ්ඤාය ඉමං ධම්මං නො විදූ න විජානන්ති. අඤ්ඤෙ කො විජානිස්සතීති අත්ථො. න නාති තුම්හෙ තයො ජනා පුච්ඡිතා එතං අක්ඛාතුං න සක්කොථ. දහරො සත්තවස්සිකො කුමාරො පුච්ඡිතො කථං නු ජඤ්ඤා කෙන කාරණෙන ජානිතුං සක්ඛිස්සතීති අත්ථො.

තං සුත්වා සඤ්ජයකුමාරො තාත සම්භවකුමාරො දහරොති මා උඤ්ඤසි සචෙපි පඤ්හවිස්සජ්ජනෙන අප්පිකො ගච්ඡ තං පුච්ඡාති අත්ථදීපනාහි උපමාහි කුමාරස්ස වණ්ණං පකාසෙන්තො ද්වාදස ගාථා අභාසි.

මා තං දහරොති උඤ්ඤසි අපුච්ඡිත්වාන සම්භවං,
පුච්ඡිත්වා සම්භවං ජඤ්ඤ අත්ථං ධම්මඤ්ච බ්‍රාහ්මණ.

යථාපි චන්දො විමලො ගච්ඡං ආකාස ධාතුයා,
සබ්බෙ තාරාගණෙ ලොකෙ ආභාය අතිරොචති.

එවම්පි දහරූපෙතො පඤ්ඤායොගෙන සම්භවො
මා තං දහරොති උඤ්ඤසි අපුච්ඡිත්වාන සම්භවං,
පුච්ඡිත්වා සම්භවං ජඤ්ඤ අත්ථං ධම්මඤ්ච බ්‍රාහ්මණ.

යථාපි රම්මකො මාසො ගිම්හානං හොති බ්‍රාහ්මණ
අතෙවඤ්ඤෙහි මාසෙහි දුමපුප්ඵෙහි සොභති.

එවම්පි දහරූපෙතො පඤ්ඤා යොගෙන සම්භවො,
මා තං දහරොති උඤ්ඤසි අපුච්ඡිත්වාන සම්භවං,
පුච්ඡිත්වා සම්භවං ජඤ්ඤ අත්ථං ධම්මඤ්ච බ්‍රාහ්මණ.

යථාපි හිමවා බ්‍රහ්මෙ පබ්බතො ගන්ධමාදනො
නානාරුක්ඛෙහි සඤ්ඡන්නො මහාභූතගණාලයො,
ඔසධෙහි ච දිබ්බෙහි දිසා භාති පවාති ච.

එවම්පි දහරූපෙතො පඤ්ඤායොගෙන සම්භවො
මා තං දහරොති උඤ්ඤසි අපුච්ඡිත්වාන සම්භවං,
පුච්ඡිත්වා සම්භවං ජඤ්ඤ අත්ථං ධම්මඤ්ච බ්‍රාහ්මණ.

යථාපි පාවකො බ්‍රහ්මෙ අච්චිමාලී යසස්සිමා,
ජලමානො වනෙ ගච්ඡෙ අනලො කණ්හවත්තනී

ඝතාසනො ධූමකෙතු උත්තමාහෙවනන්දහො,
නිසීථෙ පබ්බතග්ගස්මිං පහූතෙධො විරොචති.

එවම්පි දහරූපෙතො පඤ්ඤායොගෙන සම්භවො
මා තං දහරොති උඤ්ඤසි අපුච්ඡිත්වාන සම්භවං,
පුච්ඡිත්වා සම්භවං ජඤ්ඤ අත්ථං ධම්මඤ්ච බ්‍රාහ්මණ.

ජවෙන භද්‍රං ජානන්ති බලිවද්දඤ්ච වාහියෙ,
දොහෙන ධෙනුං ජානන්ති භාසමානඤ්ච පණ්ඩිතං.

එවම්පි දහරූපෙතො පඤ්ඤායොගෙන සම්භවො
මා තං දහරොති උඤ්ඤසි අපුච්ඡිත්වාන සම්භවං,
පුච්ඡිත්වා සම්භවං ජඤ්ඤ අත්ථං ධම්මඤ්ච බ්‍රාහ්මණාති.

තත්ථ ජඤ්ඤාති ජානිස්සසි. චන්දොති පුණ්ණචන්දො. විමලොති අබ්භාදිමලරහිතො. එවම්පි දහරූපෙතොති එවං සම්භවකුමාරො දහරභාවෙන උපෙතොපි පඤ්ඤායොගෙන-සකලජම්බුදීපතලෙ අවසෙස පණ්ඩිතෙ.

අතිරොචතීති අතික්කමිත්වා විරොචති භාසති. **රම්මකොති** චිත්තමාසො. **අතෙවඤ්ඤෙහීති** අතිවිය අඤ්ඤෙහි එකාදසහි මාසෙහි **එවන්ති** එවං සම්භවොපි පඤ්ඤායොගෙන සොභති. **හිමවාති** හිමපාතසමයෙ හිම යුත්තොති හිමවා ගිම්හකාලෙ හිමං වමතීති හිමවාති. **සම්පත්තං ජනං** ගන්ධෙන මදයතීති **ගන්ධමාදනො**. **මහාභූතගණාලයොති** දෙවගණ නිවාසො. **දිසා භාතීති** සබ්බදිසා එකොභාසා විය කරෙති. **පවාතීති** ගන්ධෙන සබ්බා දිසා වායති. **එවන්ති** එවං සම්භවොපි පඤ්ඤායොගෙන **සබ්බා දිසා** භාති චෙව පවාති ච. **යසස්සිමාති** තෙජසම්පත්තියා යසස්සිමා. **අච්චිමාලීති** අච්චීහි යුත්තො. **ජලමානො වනෙ කච්ඡෙති** කච්ඡසඞ්ඛාතෙ මහාවනෙ ජලන්තො චරති. **අනලොති** අතිත්තො. ගතමග්ගස්ස කණ්හ භාවෙන **කණ්හවත්තනී**. යඤ්ඤෙ ආහුතිවසෙන සතං අස්නාතීති **සතා සනො**. ධූමො කෙතුකිච්චං **අස්ස** සාධෙතීති **ධූමකෙතු**. **උත්තමාහෙව නඤ්ඤහොති** අගෙවතං වුච්චති වචනසණ්ඩො උත්තමවචනසණ්ඩං දහතීති **අජෙථා**. **නිසීථෙති** රත්තිභාගෙ. **පබ්බතග්ගස්මින්ති** පබ්බතසිඛරෙ. **පහූතභක්ඛොති** බහු ඉන්ධනො. **විරොචතීති** සබ්බදිසාසු ඔභාසති. **එවන්ති එවං මම** කණිට්ඨො **ස**ම්භවකුමාරො දහරොපි පඤ්ඤායොගෙන විරොචති. **භද්‍රන්ති** භද්‍රමස්සාජානීයං ජවසම්පත්තියා ජානන්ති න සරීරෙන. **වාහි යෙති** වහිතබ්බෙ භාරෙ සති භාරවහනාය අයං උත්තමොති බලිබද්දං ජානන්ති. **දොහෙනාති** දොහසම්පත්තියා ධෙනුං සුඛීරාති ජානන්ති. **භාසමාන**න්ති එත්ථ පන-නානාභාසමානං ජානන්ති මිස්සං බාලෙහි පණ්ඩි තන්ති. සුත්තං[1] ආහරිතබ්බං.

සුචීරතො එවං තස්මිං සම්භවං වණ්ණෙන්තො පඤ්හං **පුච්ඡිත්වා ජානිස්සාමීති** කහං පන තෙ කුමාර කණිට්ඨොති **පුච්ඡි**. අථස්ස සො **සීහපඤ්ජරං** විවරිත්වා හත්ථං පසාරෙත්වා යො එස පාසාදද්වාරෙ අන්තර **වීථියං** කුමාරකෙහි සද්ධිං සුවණ්ණවණ්ණො කීළති අයං මම කණිට්ඨො උපසඞ්කමිත්වා තං **පුච්ඡ** බුද්ධලීළාය තෙ පඤ්හං කථෙස්සතීති ආහ. **සුචීරතො** තස්ස වචනං සුත්වාව පාසාදා ඔරුය්හ කුමාරස්ස සන්තිකං **අගමාසි**. කාය **වෙලායාති** කුමාරස්ස නිවත්ථසාටකං මොචෙත්වා ඛන්ධෙ ඛිපිත්වා උභොහි හත්ථෙහි පංසුං ගණ්හිත්වා ඨිතවෙලාය.

තමත්ථං **ආවිකරොන්තො** සත්ථා-

> සචාධිප්පාගා භාරද්වාජො **සම්භවස්ස** උපන්තිකං
> තමද්දස මහාබ්‍රහ්මා **කීළමානං බහිපුරෙති.**

ගාථමාහ

තත්ථ බහිපුරෙති බහිනිවෙසනෙ.

මහාසත්තොපි බ්‍රාහ්මණං ආගන්ත්වා පුරතො ඨිතං දිස්වා තාත කෙනත්ථෙනාගතොසීති පුච්ඡිත්වා තාත කුමාර අහං ජම්බුදීපතලෙ ආහිණ්ඩන්තො මයා **පුච්ඡිතං** පඤ්හං කථෙතුං සමත්ථං අලභිත්වා තව සන්තිකං ආගතොම්හීති වුත්තෙ සකලජම්බුදීපෙ කිර **අවිනිච්ඡිතො**

1. සංයුත්තනිකාය-භික්ඛුසංයුත්ත.

පඤ්හා මම සන්තිකං ආගතො අහං ඤාණෙන මහල්ලකොති හිරොත්තප්පං පටිලභිත්වා හත්ථගතං පංසුං ඡඩ්ඩෙත්වා ඛණ්ඩිත සාටකං ආදාය නිවාසෙත්වා පුච්ඡ බ්‍රාහ්මණ බුද්ධලීලාය තෙ කථෙස්සාමීති සබ්බඤ්ඤුපවාරණං පවාරෙසි. තතො බ්‍රාහ්මණො-

රඤ්ඤොහං පහිතො දූතො කොරබ්‍යස්ස යසස්සිනො
අත්ථං ධම්මඤ්ච පුච්ඡෙසි ඉච්චබ්‍රවි යුධිට්ඨිලො,
තං ත්වං අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච සම්භවක්ඛාහි පුච්ඡිතොති.

ගාථාය පඤ්හං පුච්ඡි.

තස්ස අත්ථො සම්භවපණ්ඩිතස්ස ගගනමජ්ඣෙ පුණ්ණචන්දො විය පාකටො අහොසි. අථ නං තෙන හි සුණාහීති වත්වා ධම්මයාගපඤ්හං විස්සජ්ජෙන්තො-

තග්ඝ තෙ අහමක්ඛිස්සං යථාපි කුසලො තථා,
රාජා ච ඛො තං ජානාති යදි කාහති වා න වාති.

ගාථමාහ.

තස්ස අන්තරවීථියං ඨත්වා මධුරස්සරෙන ධම්මං දෙසෙන්තස්ස සද්දො ද්වාදසයොජනිකං සකලබාරාණසීනගරං අවත්ථරි. අථ රාජා ච උපරාජාදයො ච සබ්බෙ සන්නිපතිංසු. මහාසත්තො මහාජනස්ස මජ්ඣෙ ධම්මදෙසනං පට්ඨපෙසි.

තත්ථ තග්ඝාති එකංසවචනං යථාපි කුසලොති යථා අති කුසලො සබ්බඤ්ඤුබුද්ධො ආචික්ඛති තථා තෙ එකංසෙනෙව අහං අක්ඛිස්සන්ති අත්ථො. රාජා ච ඛො නන්ති අහං තං පඤ්හං යථා තුම්හාකං රාජා ජානිතුං සක්කොති තථා කථෙස්සාමි. තතො උත්තරිං රාජා එව තං ජානාති යදි කරිස්සති වා න වා කරිස්සති කරොන්තස්ස වා අකරොන්තස්ස වා තස්සෙව තං භවිස්සති මය්හං පන දොසො නත්ථීති දීපෙති.

එවං ඉමාය ගාථාය පඤ්හකථනං පටිජානිත්වා ඉදානි ධම්මයාගපඤ්හං කථෙන්තො ආහ.

අජ්ජ සුවෙති සංසෙය්‍ය රඤ්ඤො පුට්ඨො සුචීරත,
මා කත්වා අවසී රාජා අත්ථෙ ජාතෙ යුධිට්ඨිලො.

අජ්ඣත්තඤ්ඤෙව සංසෙය්‍ය රඤ්ඤො පුට්ඨො සුචීරථ,
කුම්මග්ගං න නිවෙසෙය්‍ය යථා මූළ්හො අචෙතසො.

අත්තානං නාතිවත්තෙය්‍ය අධම්මං න සමාචරෙ,
අතිත්ථෙ නප්පතාරෙය්‍ය අනත්ථෙ න යුතො සියා.

යො ච එතානි ඨානානි කාතුං ජානාති ඛත්තියො,
සදා සො වඩ්ඪතෙ රාජා සුක්කපක්ඛෙව චන්දිමා.
ඤාතීනඤ්ච පියො හොති මිත්තෙසු ච විරොචති.
කායස්ස භෙදා සප්පඤ්ඤො සග්ගං සො උපපජ්ජතීති.

තත්ථ **සංසෙය්‍යාති** භාසෙය්‍ය. ඉදං වුත්තං හොති-තාත සුචීරත සචෙ තුම්හාකං රඤ්ඤො අජ්ජ දානං දෙම සීලං රක්ඛාම උපොසථකම්මං කරෙමාති කොචි පුට්ඨො මහාරාජ අජ්ජ තාව පාණං හනාම කාමෙ පරිභුඤ්ජාම සුරං පිවාම කුසලං පන කරිස්සාම සුවෙති රඤ්ඤො කථෙය්‍ය තස්ස අතිමහන්තස්සාපි අමච්චස්ස වචනං කත්වා තුම්හාකං රාජා සුධිට්ඨිලගොත්තො තථාරූපෙ අත්ථෙ ජාතෙ තං දිවසං පමාදෙන වීතිනාමෙන්තො මා අවසි. තස්ස වචනං අකත්වා උප්පන්නං කුසලචිත්තං අපරිහාපෙත්වා කුසලපටිසංයුත්තං කම්මං කරොතුයෙව. ඉදමස්ස කථෙය්‍යාසීති එවං මහාසත්තො ඉමාය ගාථාය අජ්ජෙව කිච්චං ආතප්පං කො ජඤ්ඤා මරණංසුවෙති භද්දෙකරත්තසුත්තඤ්ච අප්පමාදො අමතපදං පමාදො මච්චුනො පදන්ති අප්පමාදොවාදඤ්ච කථෙසි. **අජ්ඣත්තඤ්ඤෙවාති** තාත සුචීරත සම්භවපණ්ඩිතො තයා ධම්මයාගපඤ්හො පුච්ඡිතො කිං කථෙසීති රඤ්ඤො පුට්ඨො සමානො තුම්හාකං රඤ්ඤො අජ්ඣත්තඤ්ඤෙව සංසෙය්‍ය නියකජ්ඣත්තසඞ්ඛාතං ඛන්ධපඤ්චකං හුත්වා අභාවතො අනිච්චන්ති කථෙය්‍යාසි. එත්තාවතා මහාසත්තො–

සබ්බෙ සඞ්ඛාරා අනිච්චාති යදා පඤ්ඤාය පස්සති,
අනිච්චා වත සඞ්ඛාරා උප්පාදවයධම්මිනො,
උප්පජ්ජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති තෙසං වූපසමො සුඛොති.

එවං විභාවිතං අනිච්චතං කථෙසි. **කුම්මග්ග**න්ති බ්‍රාහ්මණ යථා මූළ්හො අචෙතනො අන්ධබාලපුථුජ්ජනො ද්වාසට්ඨිදිට්ඨිගතසඞ්ඛාතං කුම්මග්ගං සෙවති. එවං තව රාජා තං කුම්මග්ගං න සෙවෙය්‍ය නිය්‍යාණිකං දසකුසලකම්මපථමග්ගමෙව සෙවතු **එවමස්ස** වදෙය්‍යාසීති. **අත්තාන**න්ති ඉමං සුගතියං ඨිතං අත්තභාවං **නාතිවත්තෙය්‍ය** යෙන කම්මෙන තිස්සො කුලසම්පත්තියො ඡ ච කාමසග්ගෙ අතික්කමිත්වා අපායෙ නිබ්බත්තන්ති තං කම්මං න කරෙය්‍යාති අත්ථො. **අධම්ම**න්ති තිවිධදුච්චරිතසඞ්ඛාතං අධම්මං න **සමාචරෙය්‍ය**. **අතිත්ථෙ**ති ද්වාසට්ඨිදිට්ඨිසඞ්ඛාතෙ අතිත්ථෙ **නප්පතාරයෙ** න ඔතාරෙය්‍ය. න තාරෙය්‍යාතිපි පාඨො. අත්තනො දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්තං ජනං න ඔතාරෙය්‍ය. **අනත්ථෙ**ති අකාරණෙ. **න යුඤ්ජතො**ති යුත්තපයුත්තො න සියා. බ්‍රාහ්මණ යදි තෙ රාජා ධම්මයාගපඤ්හ වත්තිතුකාමො ඉමස්මිං ඔවාදෙ වත්තතූති තස්ස කථෙය්‍යාසීති අයමෙත්ථ අධිප්පායො. **සදා**ති සතතං. ඉදං වුත්තං හොති-යො ඛත්තියො එතානි කාරණානි කාතුං ජානාති සො රාජා සුක්කපක්ඛෙ චන්දො විය සදා වඩ්ඪති. **විරොචතී**ති මිත්තාමච්චානං මජ්ඣෙ අත්තනො සීලාචාරඤාණාදීහි ගුණෙහි සොභති විරොචතීති.

එවං මහාසත්තො ගගනතලෙ චන්දං උට්ඨාපෙන්තො විය බුද්ධලීළාය බ්‍රාහ්මණස්ස පඤ්හං කථෙසි. මහාජනො නදන්තො සෙලෙන්තො අප්ඵොටෙන්තො සාධුකාරසහස්සානි අකාසි. චෙලුක්ඛෙපෙ චෙව අඞ්ගුලිඵොටෙ ච පවත්තෙසි හත්ථපිළන්ධනාදීනි ඛිපි. එවං ඛිත්ත ධනං

කොටිමත්තං අහොසි. රාජාපිස්ස තුට්ඨො මහන්තං යසං අදාසි. සුචිරතොපි නික්ඛසහස්සෙන පූජං කත්වා සුවණ්ණපට්ටෙ ජාතිහිඞ්ගුලකෙන පඤ්හවිස්සජ්ජනං ලිඛිත්වා ඉන්දපත්තනගරං ගන්ත්වා රඤ්ඤො ධම්මයාගපඤ්හං කථෙසි. රාජා තස්මිං ධම්මෙ වත්තිත්වා සග්ගපදං පූරෙසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි තථාගතො මහාපඤ්ඤො යෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා ධනඤ්ජයරාජා ආනන්දො අහොසි. සුචිරතො අනුරුද්ධො. විධුරො කස්සපො. භද්‍රකාරො මොග්ගල්ලානො. සඤ්ජයමාණවො සාරිපුත්තො. සම්භවපණ්ඩිතො අහමෙවාති.

සම්භවජාතකං.

---

16. 6.

බාරාණස්සං අහු රාජාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො දෙවදත්තස්ස සිලාපවිජ්ඣනං ආරබ්භ කථෙසි.

තෙනහි ධනුග්ගහෙ පයොජෙත්වා අපරභාගෙ සිලාය පවිද්ධාය භික්ඛූහි දෙවදත්තස්ස අවණ්ණෙ කථිතෙ සත්ථා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි දෙවදත්තො මය්හං සිලං පවිජ්ඣියෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ කාසිකගාමකෙ එකො කස්සකබ්‍රාහ්මණො ඛෙත්තං කසිත්වා ගොණෙ විස්සජ්ජෙත්වා කුද්දාලකම්මං කාතුං ආරභි. ගොණා එකස්මිං ගච්ඡපණ්ණානි ඛාදන්තා අනුක්කමෙන අටවිං පවිසිත්වා පලායිංසු. සො වෙලං සල්ලක්ඛෙත්වා කුද්දාලං ඨපෙත්වා ගොණෙ ඔලොකෙන්තො අදිස්වා දොමනස්සප්පත්තො පරියෙසන්තො අන්තොඅටවියං පවිසිත්වා ආහිණ්ඩන්තො හිමවන්තං පාවිසි.

සො තත්ථ දිසාමූළ්හො හුත්වා සත්තාහං නිරාහාරො විචරන්තො එකං තින්දුකරුක්ඛං දිස්වා අභිරුය්හ ඵලානි ඛාදන්තො තින්දුකරුක්ඛතො පරිගලිත්වා සට්ඨිහත්ථෙ නරකප්පපාතෙ පති. තත්ථස්ස දස දිවසා වීතිවත්තා. තදා බොධිසත්තො කපියොනියං නිබ්බත්තිත්වා ඵලාඵලානි ඛාදන්තො තං පුරිසං දිස්වා සිලාය යොග්ගං කත්වා තං පුරිසං උද්ධරි. සො තස්ස නිද්දායන්තස්ස සිලාය මත්ථකං පදාලෙසි. මහාසත්තො තස්ස තං කම්මං ඤත්වා උප්පතිත්වා සාඛාය නිසීදිත්වා භො පුරිස ත්වං භූමියා ගච්ඡ අහං සාඛග්ගෙන තුය්හං මග්ගං ආචික්ඛන්තො ගමිස්සාමීති තං පුරිසං අරඤ්ඤතො නීහරිත්වා මග්ගෙ ඨපෙත්වා පබ්බතපාදමෙව පාවිසි.

සො පුරිසො මහාසත්තෙ අපරජ්ඣිත්වා කුට්ඨී හුත්වා දිට්ඨධම්මෙයෙව මනුස්සපෙතො අහොසි. සො සත්තවස්සානි දුක්ඛපීළිතො විචරන්තො බාරාණසියං මිගාජිරඋය්‍යානං පවිසිත්වා පාකාරන්තරෙ කදලිපණ්ණං

අත්ථරිත්වා වෙදනාමත්තො නිපජ්ජි. තදා බාරාණසිරාජා තං උය්‍යානං ගන්ත්වා තත්ථ විචරන්තො තං දිස්වා කොසි ත්වං කිං වා කත්වා ඉමං දුක්ඛං පත්තොසීති පුච්ඡි. සොපි සබ්බං විත්ථාරතො ආචික්ඛි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

බාරාණස්‍යං අහු රාජා කාසීනං රට්ඨවඩ්ඪනො,
මිත්තාමච්චපරිබ්‍යූළ්හො අගමාසි මිගාජිරං.

තත්ථ බ්‍රාහ්මණමද්දක්ඛි සෙතං චිත්‍රං කිලාසිනං,
විද්ධස්තං කොවිළාරංව කිසං ධමනිසන්ථතං.

පරමකාරුඤ්ඤතං පත්තං දිස්වා කිච්ඡගතං නරං,
අවච බ්‍යම්හිතො රාජා යක්ඛානං කතමො නුසි.

හත්ථපාදා ච තෙ සෙතා තතො සෙතතරං සිරො,
ගත්තං කම්මාසවණ්ණන්තෙ කිලාසබහුලො චසි.

වට්ටනාවළිසඞ්කාසා පිට්ඨි තෙ නින්නතුන්නතා,
කාළපබ්බාව තෙ අඞ්ගා නාඤ්ඤං පස්සාමි එදිසං.

උග්ඝට්ටපාදො තසිතො කිසො ධමනිසන්ථතො,
ඡාතො ආතත්තරූපොසි කුතොසි කත්ථ ගච්ඡසි.

දුද්දසී අප්පකාරොසි දුබ්බණ්ණො භීමදස්සනො,
ජනෙත්ති යාපි තෙ මාතා න තං ඉච්ඡෙය්‍ය පස්සිතුං.

කිං කම්මමකරා පුබ්බෙ කිං අවජ්ඣං අඝාතයී,
කිබ්බිසං යං කරිත්වාන ඉදං දුක්ඛං උපාගමීති.

තත්ථ **බාරාණස්‍යන්ති** බාරාණසියං. **මිත්තාමච්චපරිබ්‍යූළ්හොති** මිත්තෙහි ච දළ්හභත්තීහි අමච්චෙහි ච පරිවුතො. **මිගාජිරන්ති** එවංනාමකං උය්‍යානං. **සෙතන්ති** සෙතකුට්ඨෙන සෙතං කබරකුට්ඨෙන චිත්‍රං පරිභින්නෙන කණ්ඩුයනකිලාසකුට්ඨෙන කිලාසිනං වෙදනාමත්තං කදලිපණ්ණෙ නිපන්නං අද්දස. **විද්ධස්තං කොවිළාරං වාති** වණ්ණුබ්බෙහි පග්ඝරන්තෙන මංසෙන විද්ධස්තං පුප්ඵිතකොවිළාරසදිසං. **කිසන්ති** එකච්චෙසු පදෙසෙසු අට්ඨිචම්මමත්තසරීරං සිරාජාලසන්ථතං. **බ්‍යම්හිතොති** භීතො විම්හයමාපන්නො වා. **යක්ඛානන්ති** යක්ඛානං අන්තරෙ ත්වං කතරයක්ඛො නාමාති. **වට්ටනාවළිසඞ්කාසාති** පිට්ඨිකණ්ටකට්ඨානෙ ආවුණිත්වා ඨපිතවට්ටනාවළි සදිසා. **අඞ්ගාති**. කාළපබ්බවල්ලිසදිසාති තෙ අඞ්ගාති. **නාඤ්ඤන්ති** අඤ්ඤං පුරිසං එදිසං න පස්සාමි. **උග්ඝට්ටපාදොති** රජොකිණ්ණපාදො. **ආතත්තරූපොති** සුක්ඛසරීරෙ. **දුද්දසීති** දුක්ඛෙන පස්සිතබ්බො. **අප්පකාරොසීති** සරීරප්පකාරරහිතො දුස්සණ්ඨානොසීති අත්ථො. **කිබ්බිසන්ති** දාරුණකම්මං. තතො පරං බ්‍රාහ්මණො ආහ.

තග්ඝ තෙ අහමක්ඛිස්සං යථාපි කුසලො තථා,
සච්චවාදිං හි ලොකස්මිං පසංසන්තීධ පණ්ඩිතා.

එකො චරං ගොගවෙසො මූළ්හො අච්චසරිං වනෙ,
අරඤ්ඤෙ ඊරිණෙ විවනෙ නානාකුඤ්ජරසෙවිතෙ.

වාළමිගානුචරිතෙ විප්පනට්ඨොස්මි කානනෙ,
අචරිං තත්ථ සත්තාහං ඛුප්පිපාසා සමප්පිතො.

තත්ථ තින්දුකමද්දක්ඛිං විසමට්ඨං බුභුක්ඛිතො,
පපාතමභිලම්බන්තං සම්පන්නඵලධාරිනං.

වාතසීතානි භක්ඛිසිං තානි රුච්චිංසු මෙ භුසං,
අතිත්තො රුක්ඛමාරුය්හ තත්ථ හෙස්සාමි ආසිතො.

එකං මෙ භක්ඛිතං ආසි දුතියං අභිපත්ථිතං,
තතො සා භඤ්ජථ සාඛා ඡින්නා ඵරසුනා විය.

සොහං සහාව සාඛාහි උද්ධපාදො අවංසිරො,
අප්පතිට්ඨෙ අනාලම්බෙ ගිරිදුග්ගස්මිං පාපතං.

යස්මාච වාරි ගම්භීරං තස්මා න සම්පජ්ජිසං,
තත්ථ සෙසිං නිරානන්දො අනාථො දස රත්තියො.

අථෙත්ථ කපිමාගඤ්ඡි ගොනඞ්ගුලො දරීචරො,
සාඛාහි සාඛං විචරන්තො ඛාදමානො දුමප්ඵලං.

සො මං දිස්වා කිසං පණ්ඩුං කාරුඤ්ඤමකරා මයි,
අම්භො කො නාම සො එත්ථ එවං දුක්ඛෙන අට්ටිතො,
මනුස්සො අමනුස්සො වා අත්තානමෙම පවෙදය.

තස්සඤ්ජලිං පණාමෙත්වා ඉදං වචනමබ්‍රවිං,
මනුස්සොහං බ්‍යසම්පත්තො සා මෙ නත්ථි ඉතො ගති,
තං වො වදාමි භද්දං වො ත්වඤ්ච මෙ සරණං භව.

ගරුසිලං ගහෙත්වාන විචරං පබ්බතෙ කපි,
සිලාය යොග්ගං කත්වාන නිසභො එතදබ්‍රවි.

එහි මෙ පිට්ඨිමාරුය්හ ගීවං ගණ්හාහි බාහුහි,
අහන්තං උද්ධරිස්සාමි ගිරිදුග්ගත වෙගසා.

තස්ස තං වචනං සුත්වා වානරින්දස්ස සිරීමතො,
පිට්ඨිමාරුය්හ ධීරස්ස ගීවං බාහාහි අග්ගහිං.

සො මං තතො සමුට්ඨාසි තෙජස්සී බලවා කපි,
විහඤ්ඤමානො කිච්ඡෙන ගිරිදුග්ගත වෙගසා.

උද්ධරිත්වාන මං සන්තො නිසභො එතබ්‍රවි,
ඉඞ්ඝ මං සම්ම රක්ඛස්සු පස්සුපිස්සං මුහුත්තකං.

සීහා බ්‍යග්ඝා ච දීපිච අච්ඡකොකතරච්ඡයො,
තෙ මං පමත්තං හිංසෙය්‍යුං තෙ ත්වං දිස්වා නිවාරය.

එවං මෙ පරිතන්තාහු පසුපි' සො මුහුත්තකං,
තදාහං පාපිකං දිට්ඨිං පටිලච්ඡිං අයොනිසො.

භක්ඛො අයං මනුස්සානං යථාචඤ්ඤෙ වනෙ මිගා,
යන්නූනිමං වධිත්වාන ඡාතො ඛාදෙය්‍ය වානරං.

අසිතොව ගමිස්සාමි මංසමාදාය සම්බලං,
කන්තාරං නිත්ථරිස්සාමි පාථෙය්‍යං මෙ භවිස්සති.

තතො සිලං ගහෙත්වාන මත්ථකං සන්නිතාළයිං,
මම භත්තකිලන්තස්ස පහාරො දුබ්බලො අහු.

සොව වෙගෙනුදප්පත්තො කපි රුධිරමක්ඛිතො,
අස්සුපුණ්ණෙහි නෙත්තෙහි රොදන්තො මං උදික්ඛති.

මාය්‍යො මං කරි භද්දන්තෙ ත්වඤ්ච නාමෙදිසං කරි,
ත්වඤ්චඛො නාම දීඝාවු අඤ්ඤෙ වාරෙතුමරහසි.

අහො වත රෙ පුරිස තාව දුක්කරකාරක,
එදිසා විසමා දුග්ගා පපාතා උද්ධතො මයා.

ආනීතො පරලොකාව දුබ්භෙය්‍යං මං අමඤ්ඤථ,
තන්තෙන පාපධම්මෙන පාපං පාපෙන චින්තිතං.

මා හෙව ත්වං අධම්මට්ඨො වෙදනං කටුකං ඵුසි,
මාහෙව පාපකම්මන්තං ඵලං වෙළුං ව තං වධි.

තයි මෙ නත්ථි විස්සාසො පාපධම්මො අසඤ්ඤතො,
එහි මෙ පිට්ඨිතො ගච්ඡ දිස්සමානොව සන්තිකෙ.

මුත්තොසි හත්ථා බාලානං පත්තොසි මානුසිං පදං,
එසමග්ගො අධම්මට්ඨ තෙන ගච්ඡ යථා සුඛං.

ඉදං වත්වා ගිරිවරො රුහිරං පක්ඛාලිය මත්ථකං,
අස්සූනි සම්පමජ්ජිත්වා තතො පබ්බතමාරුහි.

සොහං තෙනාභිසත්තොස්මි පරිළාහෙන අට්ටිතො,
ඩය්හමානෙන ගත්තෙන වාරිං පාතුං උපාගමිං.

අග්ගිනා විය සන්තත්තො රහදො රුධිරමක්ඛිතො,
පුබ්බලොහිතසඞ්කාසො සබ්බො මෙ සමපජ්ජථ.

යාවන්තො උදබින්දූනි කායස්මිං නිපතිංසු මෙ,
තාවන්තො ගණ්ඩු ජායෙථ අඩ්ඪබෙලුව සාදිසා.

පභින්නා පග්ඝරිංසු මෙ කුණපා පුබ්බලොහිතා,
යෙන යෙනෙව ගච්ඡාමි ගාමෙසු නිගමෙසු ච.

දණ්ඩහත්ථා නිවාරෙන්ති ඉත්ථියො පුරිසා ච මං,
ඔකිණ්ණා පූතිගන්ධෙන මාස්සු ඔරෙන මාගමා.

එතාදිසං ඉදං දුක්ඛං සත්තවස්සානිදානි මෙ,
අනුභොමි සකං කම්මං පුබ්බෙ දුක්කටමත්තනො.

තං වො වදාමි භද්දං වො යාවන්තෙත්ථ සමාගතා,
මාස්සු මිත්තාන දුබ්භිත්ථො මිත්තදුබ්භො හි පාපකො.

කුට්ඨී කිලාසී භවති යො මිත්තානං ඉධ දුබ්භති,
කායස්ස භෙදා මිත්තද්දු නිරයං සො උපපජ්ජතීති.

තත්ථ **කුසලො**ති යථා එකො කුසලො කථෙති තථා වො කථෙස්සාමි. **ගොගවෙසො**ති නට්ඨෙ ගොණෙ ගවෙසන්තො. **අච්චසරි**න්ති මනුස්සපථං අතික්කමිත්වා හිමවන්තං පාවිසිං. **අරඤ්ඤෙ**ති අරජකෙ. **සුඤ්ඤජිනෙ**ති සුක්ඛකන්තාරෙ. **විචරන්තො**ති විචරන්තො. **විප්පනට්ඨො**ති මග්ගමූළ්හො. **බුභුක්ඛිතො**ති සඤ්ජාතබුභුක්ඛො ජාතජිඝච්ඡො. **පපාතමභිලම්බන්ත**න්ති පපාතාභිමුඛං ඔලම්බන්තං. **සම්පන්නඵලධාරින**න්ති මධුරඵලධාරිනං. **වාතස්සිත්තානී**ති පඨමං තාව වාතපතිතානි. **තත්ථෙව හෙස්සාමී**ති තස්මිං රුක්ඛෙ සුහිතො භවිස්සාමීති ආරූළ්හොම්හි. **තතො සා**ති තස්ස අභිපන්නස්ස අත්ථාය හත්ථෙ පසාරිතෙ සා මයා අභිරූළ්හසාඛා එරසුනා ඡින්නා විය අභඤ්ජථ. **අනාලම්බො**ති ආලම්බිතබ්බට්ඨානරහිතො **ගිරිදුග්ගස්මි**න්ති ගිරිවිසමෙ. **සෙසි**න්ති සයිතොම්හි. **කපිමාගඤ්ඡී**ති කපි ආගඤ්ඡි. **ගොනඞ්ගුලෙඨා**ති ගුත්තං නඞ්ගුට්ඨසදිසනඞ්ගුට්ඨො නඞ්ගුට්ඨීතිපි පාඨො. ගොනඞ්ගුලීතිපි පඨන්ති. **අකරා මසී**ති අකරිමසි. **අමෙහා**ති මහාරාජ සො කපිරාජා තස්මිං නරකපපාතෙ මම උදකපොථනසද්දං සුත්වා මං අමෙහාති ආලපිත්වා කොනාමසොති පුච්ඡි. **බ්‍යසම්පන්නො**ති බ්‍යසනං පත්තො පපාතස්ස වසං පත්තොතිපි පාඨො. **භද්දං වො**ති තස්මා තුම්හෙ වදාමි භද්දං තුම්හාකං හොතූති. **ගරුසිල**න්ති මහාරාජ සො කපිරාජා මයා එවං වුත්තෙ මා භායීති මං අස්සාසෙත්වා පඨමං තාව ගරුසිලං ගහෙත්වා යොග්ගං කාරෙන්තො පබ්බතෙ විචරි. **නිස්සෙනා**ති පුරිසනිස්සෙනො උත්තමවානරින්දො පබ්බතපපාතෙ ඨත්වා මං එතදබ්‍රවි. **බාහායී**ති වීහි බාහාහි මම ගීවං සුගහිතං ගණ්හ. **වෙගසා**ති වෙගෙන. **සිරිමතො**ති පුඤ්ඤවන්තස්ස. **අගග්ගි**න්ති සට්ඨිහත්ථනරකපපාතං වාතවෙගෙන ඔතරිත්වා උදකපිට්ඨෙ ඨිතස්ස අහං වෙගෙන පිට්ඨිං අභිරූහිත්වා උභොහි බාහාහි ගීවං අග්ගහෙසිං. **විහඤ්ඤමානො**ති කිලමන්තො. **කිච්ඡෙන**ාති දුක්ඛෙන. **සන්තො** පණ්ඩිතො අථවා පරිස්සන්තො කිලන්තො. **රක්ඛස්සූ**ති අහං තං උද්ධරන්තො කිලන්තො මුහුත්තං විස්සමන්තො පසුපිස්සං තස්මා මං රක්ඛාහි. **යථා වනෙසඤ්ඤ වනෙ මිගා**ති සීහාදීහි අඤ්ඤෙපි යෙ ඉමස්මිං වනෙ වාළමිගා පාළියං පන **අච්ඡකොකතරච්ඡයො**ති ලිඛන්ති. **පරිත්තායිත්වා**ති මහාරාජ එවං සො කපිරාජා මං අත්තනො පරිත්තාණං කත්වා මුහුත්තං පසුපි අයොනිසොමනසිකාරෙන. **භක්ඛො**ති ඛාදිතබ්බයුත්තකො. **අසිතො**ති ධාතො සුහිතො. **සම්බල**න්ති පාථෙය්‍යං. **මත්ථකං සන්නිතාළයි**න්ති තස්ස වානරින්දස්ස මත්ථකං පහරිං **සන්නිතාළය**න්තිපි පාඨො. **දුබ්බලො**

අහූති න බලවා ආසි යථාධිප්පායං නාගමාසි. **වෙගෙනා**ති මයා පහතපාසාණවෙගෙන. **උදප්පතන්තො**ති උට්ඨිතො. **මාසෙය්‍යා**ති තෙන මිත්තදූබ්භි පුරිසෙන සිලාය පවිද්ධාය මහාචම්මං ඡිජ්ජිත්වා ඔලම්බි රුහිරං පග්ඝරි. මහාසත්තො වෙදනාමත්තො විනෙතසි ඉමස්මිං ඨානෙ අඤ්ඤො නත්ථි ඉදං භයං ඉමං පුරිසං නිස්සාය උප්පන්නන්ති. සො මරණභය භීතො ඔලම්බන්තං චම්මඛණ්ඩං හත්ථෙන ගහෙත්වා උප්පතිත්වා සාඛං අභිරුය්හ තෙන පාපෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො **මාසෙය්‍ය** මන්ති ආදිමාහ. තත්ථ **මාසෙය්‍යා මං භද්දමෙනන්ති** මා අයෙය්‍යා මං භද්දතෙනන්ති තං නිවාරෙති. **ත්වඤ්ච නාමා**ති ත්වං නාම එව: මයා පපාතා උබ්භතො එදිසං එරුසකම්මං මයි කරි අහො තෙ අයුත්තං කතන්ති. **අහොවතා**ති තං ගරහන්තො එවමාහ **තාව දුක්කරකාරකා**ති මයි අපරජ්ඣන්තෙන අතිදුක්කටකම්ම කාරක. **පරලොකාවා**ති පරලොකතොවිය ආනීතො. **දුබ්භෙය්‍ය**න්ති දුබ්භිතබ්බං වධිතබ්බං. **වෙදනං කටුකන්ති** එවං සන්තෙපි ත්වං අධම්මට්ඨ යාදිසං වෙදනං අහං ඵුසාමි එදිසං වෙදනං කටුකං මා ඵුසි තං පාප කම්මං ඵලං වෙළුව තං මා වධි ඉති මං මහාරාජ පියපුත්තකං විය අනුකම්පි. අථ තං අහං එතදවොචං අය්‍ය මයා කතං මා කරි මා මං අසප්පුරිසං එවරූපෙ අරඤ්ඤෙ මා නාසය අහං දිසාමූළ්හො මග්ගං න ජානාමි අත්තනා කතකම්මං මා නාසෙථ ජීවිතදානං මෙ දෙථ අරඤ්ඤා නීහරිත්වා මනුස්සපථෙ ඨපෙථාති. එවං වුත්තෙන සො මයා සද්ධිං සල්ලපන්තො **තයී මෙ නත්ථි විස්සාසො**ති ආදිමාහ. තත්ථ **තයී**ති ඉතොපට්ඨාය මය්හං තයි විස්සාසො නත්ථි. **එහී**ති හො පුරිස අහං තයා සද්ධිං මග්ගෙන නාගමිස්සාමි **ත්වං** පන එහි මම පිට්ඨිතො අවිදූරෙ දිස්සමානසරීරොව ආගච්ඡ අහං රුක්ඛග්ගෙනෙව ගමිස්සාමීති. **මුත්තොසී**ති අථ සො මං මහාරාජ අරඤ්ඤා නීහරිත්වා **භො** පුරිස වාළමිගානං හත්ථා මුත්තොසි. **මානුසිං පද**න්ති මනුස්සූපචාරං පත්තො ආගතොසි එස තෙ මග්ගො එතෙන ගච්ඡාති ආහ. **ගිරිචරෙ**ති ගිරිචාරී වානරෙ. **පක්ඛාල්‍යා**ති ධොවිත්වා. **සොනාගිසන්තාසමී**ති සො අහං මහාරාජ තෙන වානරෙන අභිසන්තො පාපකම්මෙ පරිණතෙ තෙනාභිසන්තොස්මීති මඤ්ඤමානො එවමාහ. **අද්දිතො**ති උපද්දුතො. **උපාගමි**න්ති එකං රහදං උපගතොස්මි. **සම්පජ්ජථා**ති ජාතො එවරූපො හුත්වා උපට්ඨාසි. **යාවන්තෙතා**ති යත්තකානි **ගණ්ඩූ ජායෙථා**ත් ගණ්ඩා ජායිංසු. සො කිර පිපාසං සන්ධාරෙතුං අසක්කොන්තො උදකඤ්ජලිං උක්ඛිපිත්වා ථොකං පිවිත්වා සෙසං සරීරෙ සිඤ්චි. **අථස්ස** තාවදෙව උදකබින්දුගණනාය අඩ්ඪබෙළුවපක්කප්පමාණා ගණ්ඩා උට්ඨහිංසු. තස්මා එවමාහ. **පභින්නා**ති තෙ ගණ්ඩා තං දිවසමෙව **භිජ්ජිත්වා කුණපා** පූතිගන්ධිකා හුත්වා පුබ්බලොහිතානි පග්ඝරිංසු. **යෙනා**ති යෙන යෙන මග්ගෙන. **ඔකිණ්ණා**ති පූතිගන්ධෙන ඔකිණ්ණා පුරක්ඛතා පරිවාරිතා. **මාස්සු ඔරෙන ආගමා**ති දුට්ඨසත්ත ඔරෙන මාස්සු ආගමා අම්හාකං සන්තිකං මා අගමාසීති එවං වදන්තා නිවාරෙන්තීතිපි අත්ථො. **සත්ත වස්සානිදානි මෙ**ති මහාරාජ තතො පට්ඨාය. ඉදානි සත්තවස්සානි **මම එත්තකං** කාලං සකංකම්මමනුභොමි. **ඉති** සො අත්තනො මිත්තදූබ්භි

කම්මං විත්ථාරෙත්වා මහාරාජ මඤ්ඤෙව ඔලොකෙත්වා එවරූපං කම්මං න කෙනචි කාතබ්බන්ති වත්වා කං චොති ආදිමාහ. තත්ථ කන්ති තස්මා යස්මා එවරූපං කම්මං එවං දුක්ඛවිපාකං තස්මාති අත්ථො.

කූටසී කිලාසී භවති යො මිත්තානං ඉධදුබ්භි,
කායස්ස භෙදා මිත්තද්දූ නිරයං සො උපපජ්ජතීති.

අයං අභිසම්බුද්ධගාථා- භික්ඛවෙ යො ඉධ ලොකෙ මිත්තානං දුබ්භති හිංසති සො එවරූපො හොතීති අත්ථො.

තස්සාපි පුරිසස්ස රඤ්ඤො සද්ධිං කථෙන්තස්සෙව පඨවී විවරං අදාසි. තඞ්ඛණඤ්ඤෙව චවිත්වා අවීචිම්හි නිබ්බත්තො. රාජා තස්මිං පඨවිං පවිට්ඨෙ උය්‍යානා නික්ඛමිත්වා නගරං පවිට්ඨො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි දෙවදත්තො මය්හං සිලං පවිජ්ඣියෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා මිත්තදුබ්භි පුරිසො දෙවදත්තො අහොසි. කපිරාජා අහමෙවාති.

මහාකපිජාතකං.

---

16. 7.

සචෙ වො වුය්හමානානන්ති දකරක්ඛසජාතකං. තං සබ්බං මහාඋම්මග්ගජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

දකරක්ඛසජාතකං.

---

16. 8.

විකිණ්ණවාචන්ති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මුසාවාදං කත්වා දෙවදත්තස්ස පඨවිප්පවෙසනං ආරබ්භ කථෙසි. තදා හි සත්ථා භික්ඛූහි තස්ස අවණ්ණෙ කථිතෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි දෙවදත්තො මුසාවාදං කත්වා පඨවිං පවිට්ඨොයෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්තෙ පඤ්චසත වාණිජා නාවාය සමුද්දං පක්ඛන්දිත්වා සත්තමෙ දිවසෙ අතීරදස්සිනියා නාවාය සමුද්දපිට්ඨෙ භින්නාය ඨපෙත්වා එකං අවසෙසා මච්ඡකච්ඡපභක්ඛා අහෙසුං. එකො පන වාතවෙගෙන කාදම්බියපට්ටනං නාම පාපුණි. සො සමුද්දතො උත්තරිත්වා නග්ගභොගො තස්මිං පට්ටනෙ භික්ඛාය චරි. තමෙනං මනුස්සා අයං සමණො අප්පිච්ඡො සන්තුට්ඨොති සම්භාවෙත්වා සක්කාරං කරිංසු. සො ලද්ධො මෙ ජීවිකූපායොති තෙසු නිවාසනපාරුපනං දදන්තෙසුපි න ඉච්ඡි. තෙ නත්ථි ඉතො උත්තරිං අප්පිච්ඡො සමණොති භිය්‍යො භිය්‍යො පසීදිත්වා තස්ස අස්සමපදං කත්වා තත්ථ නං නිවාසෙසුං. සො කාදම්බියඅචෙලොති පඤ්ඤායි. තස්ස තත්ථ වසන්තස්ස මහාලාභසක්කාරො උදපාදි.

එකො නාගරාජා චස්ස සුපණ්ණරාජාච උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති තෙසු නාගරාජා නාමෙන පණ්ඩරකො නාම. අථෙකදිවසං සුපණ්ණරාජා තස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා වන්දිත්වා එකමන්තං නිසින්නො එවමාහ. භන්තෙ අම්හාකං ඤාතකා නාගෙ ගණ්හන්තා බහූ විනස්සන්ති එතෙසං නාගානං ගණ්හණනියාමං මයං න ජානාම ගුය්හකාරණං කිර නෙසං අත්ථි. සක්කුණෙය්‍යාථ නු ඛො තුම්හෙ එතෙ පියායමානා විය තං කාරණං පුච්ඡිතුන්ති. සො සාධූති සම්පටිච්ඡිත්වා සුපණ්ණරාජෙ වන්දිත්වා පක්කන්තෙ නාගරාජස්ස ආගතකාලෙ වන්දිත්වා නිසින්නං නාගරාජානං පුච්ඡි. නාගරාජ සුපණ්ණා කිර තුම්හෙ ගණ්හන්තා බහූ විනස්සන්ති තුම්හෙ ගණ්හන්තා කථං ගණ්හිතුං න සක්කොන්තීති. භන්තෙ ඉදං අම්හාකං ගුය්හං රහස්සං මයා ඉමං කථෙන්තෙන ඤාතිසඞ්ඝස්ස මරණං ආහටං හොතීති. කිංපන ත්වං ආවුසො අයං අඤ්ඤස්ස කථෙස්සතීති එවං සඤ්ඤී හොසි නාහං අඤ්ඤස්ස කථෙස්සාමි අත්තනා පන ජානිතුකාමතාය පුච්ඡාමි ත්වං මය්හං සද්දහිත්වා නිබ්භයො හුත්වා කථෙහීති නාගරාජා න කථෙමි භන්තෙති වන්දිත්වා පක්කාමි. පුනදිවසෙපි පුච්ඡි තථාපිස්ස න කථෙසි.

අථ නං තතියදිවසෙ ආගන්ත්වා නිසින්නං නාගරාජ අජ්ජ තතියො දිවසො මම පුච්ඡන්තස්ස කිමත්ථං න කථෙසීති තුම්හෙ අඤ්ඤස්ස ආචික්ඛිස්සථාති භයෙන භන්තෙති. කස්සචි න කථෙස්සාමි නිබ්භයො කථෙහීති. තෙනහි භන්තෙ අඤ්ඤස්ස මා කථයිත්ථාති පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා භන්තෙ මයං මහන්තෙ පාසාණෙ ගිලිත්වා භාරියා හුත්වා නිපජ්ජිත්වා සුපණ්ණානං ආගමණකාලෙ මුඛං නිබ්බාහෙත්වා දන්තෙ විවරිත්වා සුපණ්ණෙ ඩසිතුං ඉච්ඡාම තෙ ආගන්ත්වා අම්හාකං සීසං ගණ්හන්ති තෙසං අම්හෙ ගරුභාරෙ හුත්වා නිපන්නෙ උද්ධරිතුං වායමන්තානඤ්ඤෙව උදකං ඔත්ථරති තෙ අන්තො උදකෙයෙව මරන්ති. ඉමිනා කාරණෙන බහූ සුපණ්ණා විනස්සන්ති තෙසං අම්හෙ ගණ්හන්තානං කිං සීසෙන ගහිතෙන බාලා නඞ්ගුට්ඨෙ ගහෙත්වා අම්හෙ හෙට්ඨා සීසකෙ කත්වා ගහිතං ගොචරං මුඛෙන ඡඩ්ඩාපෙත්වා ලහුකෙ කත්වා ගන්තුං සක්කොන්තීති ඉති සො අත්තනො රහස්සකාරණං තස්ස දුස්සීලස්ස කථෙසි.

අථ තස්මිං පක්කන්තෙ සුපණ්ණරාජා ආගන්ත්වා කාදම්බීයං අචෙලං වන්දිත්වා කිං භන්තෙ පුච්ඡිතං තෙ නාගරාජස්ස ගුය්හකාරණන්ති ආහ. සො ආම ආවුසොති වත්වා සබ්බං තෙන කථිතනියාමෙනෙව කථෙසි. තං සුත්වා සුපණ්ණො නාගරාජෙන අයුත්තං කතං ඤාතීනං නාම නස්සනනියාමො පරස්ස න කථෙතබ්බො හොතු මයා අජ්ජෙව සුපණ්ණවාතං කත්වා පඨමං එතමෙව ගහෙතුං වට්ටතීති. සො සුපණ්ණවාතං කත්වා පණ්ඩරකනාගරාජානං නඞ්ගුට්ඨෙන ගහෙත්වා හෙට්ඨාසීසකං කත්වා ගහිතං ගොචරං ඡඩ්ඩාපෙත්වා උප්පතිත්වා ආකාසං පක්ඛන්දි. පණ්ඩරො ආකාසෙ හෙට්ඨාසීසකං ඔලම්බන්තො මයාව මම දුක්ඛං ආහතන්ති පරිදෙවන්තො ආහ,

විකිණ්ණවාචං අනිගුය්හමන්තං
අසඤ්ඤතං අපරිචක්ඛිතාරං,
භයං තමන්වෙති සයං අබොධං
නාගං යථා පණ්ඩරකං සුපණ්ණො.

යො ගුය්හමන්තං පරිරක්ඛණෙය්‍යං
මොහා නරො සංසති හාසමානො,
තං භින්නමන්තං භයමන්වෙති ඛිප්පං
නාගං යථා පණ්ඩරකං සුපණ්ණො.

නානුමිත්තො ගරුං අත්ථං ගුය්හං වෙදිතුමරහති,
සුමිත්තොච අසම්බුද්ධං සම්බුද්ධං වා අනත්ථවා.

විස්සාසමාපජ්ජිමහං අචෙලො
සමණො අයං සම්මතො භාවිතත්තො,
තස්සාහමක්ඛිං විවරං ගුය්හමත්ථං
අතීතමත්ථො කපණං රුදාමි.

තස්සාහං පුරිමං බ්‍රහ්මෙ ගුය්හං
වාචං හිමං නාසක්ඛිං සංයමෙතුං,
තප්පක්ඛතො හි භයමාගතං මම
අතීතමත්ථො කපණං රුදාමි.

යො වෙ නරො සුහදං මඤ්ඤමානො
ගුය්හමත්ථං සංසති දුක්කුලීනෙ,
දොසා භයා අථවා රාගරත්තො
පල්ලත්ථිතො බාලො අසංසයං සො.

තිරොක්ඛවාචො අසතං පවිට්ඨො
යො සඞ්ගතීසු මුදීරෙති වාක්‍යං,
ආසීවිසො දුම්මුඛො ත්‍යාහු තං නරං
ආරා ආරා සංයමෙ තාදිසම්හා.

අන්නං පානං කාසිකචන්දනඤ්ච
මනාපිත්ථියො මාලමුච්ඡාදනඤ්ච,
ඔහාය ගච්ඡාමසෙ සබ්බකාමෙ
සුපණ්ණ පාණූපගතාව ත්‍යම්හාති.

තත්ථ **විකිණ්ණවාචන්ති** පත්ථටවචනං. **අනිගුය්හමන්තන්ති** අප්පටිච්ඡන්නමන්තං. **අසඤ්ඤතන්ති** කායද්වාරාදීහි රක්ඛිතුං අසක්කොන්තං. **අපරිචක්ඛිතාරන්ති** අයං මයා කථිතමන්තං රක්ඛිතුං සක්ඛිස්සති න සක්ඛිස්සතීති පුග්ගලං ඔලොකෙතුං උපපරික්ඛිතුං අසක්කොන්තං. **භයං තමන්වෙතීති** ඉමෙහි චතූහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතං. **අබොධන්ති** අප්පඤ්ඤං පුග්ගලං සයං කතමෙව භයමන්වෙති යථා මං පණ්ඩරකං නාගං සුපණ්ණො අන්වාගතොති. **සංසති** **හාසමානොති** රක්ඛිතුං

අසමත්ථස්ස පාපපුරිසස්ස භාසමානො කථෙති. **නානුමිත්තොති** අනු වත්තනමත්තෙන යො මිත්තො න හදයෙන සො ගුය්හං අත්ථං ජානිතුං නාරහතීති පරිදෙවති. **අසම්බුද්ධන්ති** අසම්බුජ්ඣං අජානන්තො අප්පඤ්ඤොති අත්ථො. **සම්බුද්ධන්ති** සම්බුජ්ඣං ජානන්තො සප්පඤ්ඤොති අත්ථො. **ඉදං** වුත්තං හොති යොපි සුහදයො මිත්තො අප්පඤ්ඤොපි සප්පඤ්ඤොපි වා යො අනත්ථවා අනත්ථචරො සොපි ගුය්හං වෙදිතුං නාරහතෙති. **සමණො අයන්ති** අයං සමණොතිච ලොකසම්මතොතිච භාවිතත්තොතිච මඤ්ඤමානො අහං එතස්මිං විස්සාසමාපජ්ජිං. **අක්ඛින්ති** කථෙසිං. **අතීතමත්ථොති** අතීතත්ථො අතික්කන්තත්ථො හුත්වා ඉදානි **කපණං රුදමීති** පරිදෙවති. **තස්සාති** තස්ස අචෙලස්ස. **බ්‍රහ්මෙති** සුපණ්ණං ආලපති. **සංයමෙතුන්ති** ඉමං ගුය්හවාචං රහස්සකාරණං රක්ඛිතුං නාසක්ඛිං. **තප්පක්ඛතො හී**ති ඉදානි ඉදං භයං මම තස්ස අචෙලස්ස පක්ඛතො කොට්ඨාසතො සන්තිකා ආගතං ඉති අතීතත්ථො කපණං රුදමීති. **සුහදන්ති** සුහදො මෙ අයන්ති මඤ්ඤමානො. **දුක්කුලී නන්ති** අකුලජෙ නීචෙ. **දොසාති** එතෙහි දොසාදීහි කාරණෙහි යො එව රූපං ගුය්හං සංසති **සො බාලො අසංසයං පල්ලත්ථිතො** පරිවත්තෙත්වා පාපිතො භවතොයෙව නාමාති අත්ථො. **තිරොක්ඛවාචොති** අත්තනො යං වාචං භාසිතුකාමො තස්සා තිරෙ කතත්තා පටිච්ඡන්නවාචො. **අසතං පවිට්ඨොති** අසප්පුරිසානං අන්තරං පවිට්ඨො අසප්පුරිසෙසු පරියාපන්නො **සඞ්ගතීසු මුදීරෙතීති** යො එවරූපො පරෙසං රහස්සං සුත්වාව පරිසමජ්ඣෙසු අසුකෙන අසුකං නාම කතං වා වුත්තංවාති වාක්‍යං උදීරෙති තං නරං ආසීවිසො දුම්මුඛොති ආහු. තාදි සමහා පුරිසා **ආරා ආරා සංයමෙ** දූර දූරතොව විරමෙය්‍ය පරිවජ්ජෙය්‍ය න්තාති අත්ථො. **මාලච්ඡාදනඤ්චාති** මාලඤ්ච දිබ්බං චතුජාතිය ගන්ධඤ්ච උච්ඡාදනඤ්ච. **ඔහායාති** එතෙ දිබ්බඅන්නාදයො සබ්බකාමෙ අජ්ජ මයං ඔහාය ඡඩ්ඩෙත්වා ගමිස්සාම. **සුපණ්ණ පාණූපගතාව ත්‍යම්හාති භො** සුපණ්ණ පාණෙහි උපගතාව තෙ අම්හාකං සරණං නො හොහීති.

එවං පණ්ඩරකො ආකාසෙ හෙට්ඨාසීසකො ඔලම්බන්තො අට්ඨහි ගාථාහි පරිදෙවි. සුපණ්ණො තස්ස පරිදෙවනසද්දං සුත්වා නාගරාජ අත්තනො රහස්සං අචෙලකස්ස කථෙත්වා ඉදානි කිමත්ථං පරිදෙවසීති තං ගරහිත්වා–

> කොනීධ තිණ්ණං ගරහං උපෙති
> අස්මිංධලොකෙ පාණභූ නාගරාජ,
> සමණො සුපණ්ණො අථවා තවෙව
> කිං කාරණා පණ්ඩරකග්ගහීතොති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **කොනීධාති** ඉධ අම්හෙසු තීසු ජනෙසු කොනු අත්ථි. **අස්මිං ධාති** එත්ථ **ඉධාති** නිපාතමත්තං අස්මිං ලොකෙති අත්ථො. **පාණභූති** පාණභූතො. **අථවා තවෙවාති** උදාහු තවයෙව. තත්ථ සමණං තාව

මා ගරහ සොහි උපායෙන රහස්සං පුච්ඡි සුපණ්ණම්පි මා ගරහ අහං හි තව පච්චත්ථිකො ව. **පණ්ඩරකග්ගහීතෙනාති** සම්ම පණ්ඩරක අහං කිං කාරණා සුපණ්ණෙන ගහිතොති චින්තෙත්වා පන අත්තානමෙව ගරහ. තයා හි රහස්සං කථෙන්තෙන අත්තනාව අත්තනො අනත්ථො කතොති අයමෙත්ථ අධිප්පායො. තං සුත්වා පණ්ඩරකො ගාථමාහ.

සමණොති මෙ සම්මතත්තො අහොසි.
පියො ච මෙ මනසා භාවිතත්තො,
තස්සාහමක්ඛිං විවරිං ගුය්හමත්ථං
අතීතමත්ථො කපණං රුදාමීති.

තත්ථ **සම්මතත්තොති** සො සමණො මය්හං සප්පුරිසො අයන්ති සම්මතසභාවො අහොසි. **භාවිතත්තොති** සම්භාවිත සභාවොව මෙ අහොසි. තතො සුපණ්ණො චතස්සො ගාථා අභාසි.

නත්ථි සත්තො අමරො පථබ්‍යා
පඤ්ඤාවිධා නත්ථි න නින්දිතබ්බා,
සච්චෙන ධම්මෙන ධියා දමෙන
අලබ්භමබ්‍යාහරතී නරො ඉධ.

මාතා පිතා පරමා බන්ධවානං
නාස්ස තතියො අනුකම්පකත්ථි,
තෙසම්පි ගුය්හං පරමං න සංසෙ
මන්තස්ස භෙදං පරිසඞ්කමානො.

මාතාපිතා භගිනී භාතරො ච
සහායා වා යස්ස හොන්ති සපක්ඛා,
තෙසම්පි ගුය්හං පරමං න සංසෙ
මන්තස්ස භෙදං පරිසඞ්කමානො.

භරියා චෙ පුරිසං වජ්ජා කොමාරී පියභාණිනී,
පුත්තරූපයසූපෙතා ඤාතිසඞ්ඝපුරක්ඛතා.

තස්සාපි ගුය්හං පරමං න සංසෙ,
මන්තස්ස භෙදං පරිසඞ්කමානොති.

තත්ථ **අමරොති** අමරණසභාවො සත්තො නාම නත්ථි. **පඤ්ඤාවිධා නත්ථීති** නකාරො පදසන්ධිකරො පඤ්ඤාවිධා අත්ථීති අත්ථො. ඉදං වුත්තං හොති නාගරාජ ලොකෙ අමරොපි නත්ථි. පඤ්ඤාවිධාපි අත්ථි. සා අඤ්ඤෙසං පඤ්ඤාකොට්ඨාසසඞ්ඛාතා පඤ්ඤාවිධා අත්තනො ජීවිතහෙතු න නින්දිතබ්බාති අථවා **පඤ්ඤාවිධාති** පඤ්ඤාසදිසා න නින්දිතබ්බා නාම අඤ්ඤා ධම්මජාති නත්ථි. තං කස්මා නින්දසීති. යෙසං පන **පඤ්ඤාවිධම්පි න නින්දිතබ්බ**න්තිපි පාඨො. තෙසං උජුකමෙව **සච්චෙනාති** ආදීසු වචීසච්චෙන ච සුචරිතධම්මෙන ච පඤ්ඤාසඞ්ඛාතාය ධියා ච ඉන්ද්‍රිය දමෙන ච අලබ්භං දුල්ලභං අට්ඨසමාපත්තිමග්ගඵලනිබ්බාණසඞ්ඛාතම්පි

විසෙසං අබ්‍යාහරති ආවහති තං නිප්ඵාදෙති නරො ඉධ තස්මා නාරහසි අවෙලං නිද්දිතුං අත්තානමෙව ගරහ අවෙලෙනහි අත්තනො පඤ්ඤවන්තතාය උපායකුසලතාය ච වඤ්චෙත්වා ත්වං රහස්සං ගුය්හමන්තං පුච්ඡිතොසි අත්ථො. පරමාති එතෙ උභො බන්ධවානං උත්තමබන්ධවා නාම. නාස්ස තතියොති අස්ස පුග්ගලස්ස මාතාපිතූහි අඤ්ඤො තතියො සත්තො අනුකම්පකො නාම නත්ථි. මන්තස්ස භෙදං පරිසඞ්කමානො පණ්ඩිතො තෙසං මාතාපිතූනම්පි පරමං ගුය්හං න සංසෙය්‍ය ත්වං පන මාතාපිතූනම්පි අකථෙතබ්බං අවෙලකස්ස කථෙසීති අත්ථො. සහායා වාති සුහදය මිත්තාවා. සපක්ඛාති පෙත්තෙය්‍ය මාතුලපිතුච්ඡා මාතුච්ඡාදයො සමාන පක්ඛා ඤාතයො. තෙසම්පීති එතෙසම්පි ඤාතිමිත්තානං න කථෙය්‍ය ත්වං පන අවෙලකස්ස කථෙසි. අත්තනොව කුජ්ඣසුත්ති දීපෙති. භරියා චෙති කොමාරී පිය භාණිනී පුත්තහිව රූපෙන ච යසෙනච උපෙතා එවරූපා භරියාපිච ආචික්ඛාහි මෙ තව ගුය්හන්ති වදෙය්‍ය. තස්සාපි න සංසෙය්‍ය. තතො පරා-

න ගුය්හමත්ථං විවරෙය්‍ය රක්ඛෙය්‍ය නං යථා නිධිං,
න හි පාතුකතො සාධු ගුය්හමත්ථො පජානතා.

පියා ගුය්හං න සංසෙය්‍ය අමිත්තස්සච පණ්ඩිතො,
යො චාමිසෙන සංහීරෙ හදයත්ථෙනොව යො නරො.

ගුය්හමත්ථමසම්බුද්ධං සම්බොධයති යො නරො,
මන්තභෙදභයා තස්ස දාසභූතො තිතික්ඛති.

යාවන්තො පුරිසස්සත්ථං ගුය්හං ජානන්ති මන්තිනං,
තාවන්තො තස්ස උබ්බෙගා තස්මා ගුය්හං න විස්සජෙ.

විවිච්ච භාසෙය්‍ය දිවා රහස්සං
රත්තිං ගිරං නාතිවෙලං පමුඤ්චෙ,
උපස්සුතිකා හි සුණන්ති මන්තං
තස්මා මන්තො ඛිප්පමුපෙති භෙදන්ති.

පඤ්ච ගාථා උම්මග්ගජාතකෙ පඤ්චපණ්ඩිතපඤ්හෙ ආවිභවිස්සන්ති තතො පරාසු-

යථාපි අස්ස නගරං මහන්තං
අද්වාරකං ආයසං භද්දසාලං,
සමන්තඛාතාපරිඛාඋපෙතං
එවම්පි මෙ තෙ ඉධ ගුය්හමන්තා.

යෙ ගුය්හමන්තා අවිකිණ්ණවාචා
දළ්හා සදත්ථෙසු නරා දුජ්ජිව්හ,
ආරා අමිත්තා බ්‍යවජන්ති තෙහි
ආසීවිසා වා රිව සත්තසඞ්ඝාති.

වීසු ගාථාසු–**භද්දසාල**න්ති ආපණාදීහි සාලාහි සම්පන්නං. **සමන්ත ඛාතා පරිඛා උපෙත**න්ති සමන්තතො ඛාතාහි පරිඛාහි උපගතං. **එවම්පි මෙති** එවම්පි මය්හං තෙ පුරිසා ඛායන්ති කතරෙ යෙ ඉධ ගුය්හමන්තා ඉදං වුත්තං හොති. යථා අචාරකස්ස අයොමයනගරස්ස මනුස්සානං උපභොගපරිභොගො අන්තොව හොති. න **අබ්භන්තරිමා බහි නික්ඛමන්ති** න බාහිරා අන්තො පවිසන්ති අපරාපරං **සඤ්චාරෙ ජීජ්ජති**. ගුය්හමන්තා පුරිසා එවරූපා හොන්ති අත්තනො ගුය්හං අත්තනො අන්තොයෙව ජීරාපෙන්ති න අඤ්ඤස්ස කථෙන්තීති. **දළ්හා සදත්ථෙසූති** අත්තනො අත්ථෙසු ථිරා. **දුජ්ජිව්හා**ති පණ්ඩරකනාගං ආලපති. **ඛාව ජනන්තීති** පටික්කමන්ති. **ආසිවිසා වා ඉව සත්තසඞ්ඝා**ති එත්ථ වාති නිපාතමත්තං ආසිවිසා සත්තසඞ්ඝාරිවාති අත්ථො, යථා ආසිවිසතො සත්තසඞ්ඝා ජීවිතුකාමා මනුස්සා ආරා පටික්කමන්ති එවං තෙහි ගුය්හමන්තෙහි නරෙහි ආරා අමිත්තා පටික්කමන්ති උපගන්තුං ඔකාසං න ලභන්තීති වුත්තං හොති. එවං සුපණ්ණෙන ධම්මෙ කථිතෙ පණ්ඩරකො–

හිත්වා ඝරං පබ්බජිතො අචෙලො
නග්ගො මුණ්ඩො චරති ඝාසහෙතු,
තම්හි නු ඛො විවරිං ගුය්හමත්ථං
අත්ථා ච ධම්මා ච අපාගතම්හා.
කථං කරො හොති සුපණ්ණරාජ.
කිංසීලො කෙන වතෙන වත්තං,
සමණො චරං හිත්වා මමායිතානි
කථං කරො සග්ගමුපෙති ඨානන්ති.

ආහ.

තත්ථ **ඝාසහෙතූ**ති තිස්සිරිකො කුච්ඡිපූරණත්ථාය ඛාදනීය භොජනීයෙ පරියෙසන්තො චරති. **අපාගතම්හා**ති අපගතා පරිහීනම්හා. **කථං කරො**ති ඉදං නාගරාජා නග්ගස්ස සමණභාවං ඤත්වා සමණපටිපත්තිං පුච්ඡන්තො ආහ. තත්ථ **කිං සීලො**ති කතරෙන ආචාරෙන සමන්නාගතො. **කෙන වතෙනා**ති කතරෙන වතසමාදානෙන වත්තන්තො. **සමණො චර**න්ති පබ්බජ්ජාය චරන්තො තණ්හාමමායිතානි හිත්වා කථං සමිතපාපසමණො නාම හොති. **සග්ග**න්ති කථං කරොන්තො ච සුට්ඨු අග්ගං දෙවනගරං සො සමණො උපෙතීති.

සුපණ්ණො ආහ.

හිරියා තිතික්ඛාය දමෙන ඛන්තියා
අක්කොධනො පෙසුණියං පහාය,
සමණො චරං හිත්වා මමායිතානි
එවං කරො සග්ගමුපෙති ඨානන්ති.

තත්ථ **හිරියා**ති සම්ම නාගරාජ අජ්ඣත්තබහිද්ධා සමුට්ඨානෙහි හිරොත්තප්පෙහි තිතික්ඛා සඞ්ඛාතාය අධිවාසනඛන්තියා ඉන්ද්‍රියදමෙන ච උපෙතො අකුජ්ඣනසීලො පිසුණවාචං පහාය තණ්හා මමායිතානි ච හිත්වා පබ්බජ්ජාය චරන්තො සමණො නාම හොති. එවං කරොයෙව ච එතානි හිරිආදීනි කුසලානි කරොන්තො සග්ගමුපෙති ඨානන්ති.

ඉමං සුපණ්ණරජස්ස ධම්මකථං සුත්වා පණ්ඩරකො ජීවිතං යාචන්තො.

මාතාව පුත්තං තරුණං තනූජං
සම්පස්ස තං සබ්බගත්තං ඵරෙති,
එවම්පි මෙ ත්වං පාතුරහු දිජින්ද
මාතාව පුත්තං අනුකම්පමානොති.

ගාථමාහ–

තස්සත්ථො–යථා මාතා තනුජං අත්තනො සරීරජාතං තරුණං පුත්තං **සම්පස්ස** දිස්වා තං උරෙ නිපජ්ජාපෙත්වා ථඤ්ඤං පායෙන්තී පුත්තසම්ඵස්සෙන සබ්බං අත්තනො ගත්තං **ඵරෙති**. තම්පි මාතා පුත්තතො භායති න පුත්තො මාතිතො. **එවම්පි මෙ ත්වං පාතුරහු** පාතුභූතො. **දිජින්දාති** දිජරාජ ත්වම්පි මාතාව පුත්තං මුදුකෙන හදයෙන **අනුකම්පමානො** මං පස්ස ජීවිතං මෙ දෙහීති.

අථස්ස සුපණ්ණො ජීවිතං දදන්තො ඉතරං ගාථමාහ.

හන්දජ්ජ ත්වං මුච්ච වධා දුජිව්හ
තයො හි පුත්තා නහි අඤ්ඤො අත්ථි,
අන්තෙවාසී දින්නකො අත්‍රජො ච
රජ්ජස්සු පුත්තඤ්ඤතරො මෙ අහොසීති.

තත්ථ **මුච්චාති** මුඤ්ච අයමෙව වා පාඨො. **දුජිව්හාති** තං ආලපති **අඤ්ඤො** චතුත්ථො පුත්තො නාම නත්ථි. **අන්තෙවාසී** සිප්පං වා උග්ගණ්හන්තො පඤ්හං වා සුණන්තො සන්තිකෙ නිවිට්ඨො. **දින්නකොති** අයං තෙ පුත්තො හොතූති පරෙහි දින්නො. **රජ්ජස්සූති** අභිරමස්සු. **අඤ්ඤතරොති** තීසු පුත්තෙසු අඤ්ඤතරො අන්තෙවාසී පුත්තො මෙ ත්වං ජාතොති දීපෙති.

එවඤ්ච පන වත්වා ආකාසා ඔතරිත්වා තං භූමියං පතිට්ඨාපෙසි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

ඉච්චෙව වාක්‍යං විසජ්ජි සුපණ්ණො
භුම්‍යං පතිට්ඨාය දිජො දුජිව්හං,
මුත්තජ්ජ ත්වං සබ්බභයාතිවත්තො
ථලූදකෙ හොහි මයාභිගුත්තො.

ආතඞ්කිනං යථා කුසලො භිසක්කො
පිපාසිතානං රහදොව සීතො,
වෙස්මං යථා හිමසීතට්ටිතානං
එවම්පි තෙ සරණමහං භවාමීති

තත්ථ **ඉච්චෙව වාක්‍යන්ති** ඉති එවං වචනං වත්වා තං නාගරාජං විසජ්ජි විස්සජ්ජෙසි. **භුම්‍යන්ති** සො සයම්පි භූමියං පතිට්ඨාය දිජො තං දුජිව්හං සමස්සාසෙන්තො මුත්තො අජ්ජ ත්වං ඉතො පට්ඨාය සබ්බ

භයාති අතිච්චෙත්තා ථලෙච උදකෙච මයා අභිගුත්තො රක්ඛිතො හොහිති ආහ. **ආකඩ්ඪිතාති** ගිලානානං. **එවම්පි තෙති** එවං අහං තෙ සරණං භවාමි ගච්ඡ ත්වන්ති තං උය්‍යොජෙසි.

සො නාගභවනං පාවිසි. **ඉතරොපි** සුපණ්ණභවනං ගන්ත්වා මයා පණ්ඩරකනාගො සපථං කත්වා සද්දහාපෙත්වා විස්සජ්ජිතො කීදිසං නුඛො මයි තස්ස හදයං වීමංසිස්සාමීති නාගභවනං ගන්ත්වා සුපණ්ණවාතං අකාසි. තං දිස්වා නාගො සුපණ්ණරාජා මං ගණ්හිතුං ආගතො භවිස්සතීති මඤ්ඤමානො බ්‍යාමසහස්සමත්තං අත්තභාවං මාපෙත්වා පාසාණෙච වාලුකඤ්ච ගිලිත්වා භාරිකො හුත්වා නඞ්ගුට්ඨං හෙට්ඨා කත්වා භොගමත්ථකෙ ඵණං ධාරයමානො නිපජ්ජිත්වා සුපණ්ණරාජානං ඩසිතුකාමො විය අහොසි. තං දිස්වා සුපණ්ණො ඉතරං ගාථමාහ.

සක්ඛිං කත්වා අමිත්තෙන අණ්ඩජෙන ජලාබුජ,
විවරිය දාඨං සයසි කුතො තෙ භයමාගතන්ති.

තං සුත්වා නාගරාජා තිස්සො ගාථා අභාසි.

සඞ්කෙථෙව අමිත්තම්හි මිත්තස්මිම්පි න විස්සසෙ,
අභයා භයමුප්පන්නං අපි මූලානි කන්තති.

කථං නු විස්සසෙ ත්‍යම්හි යෙනාසි කලහො කතො,
නිච්චයත්තෙන ඨාතබ්බං සො දිසබ්භි න රජ්ජති.

විස්සාසයෙ න ච තං විස්සසෙය්‍ය
අසඞ්කිතො ච සඞ්කිතො භවෙය්‍ය,
තථා තථා විඤ්ඤූ පරක්කමෙය්‍ය
යථා යථා භාවං පරො න ජඤ්ඤාති.

තත්ථ අභයාති අභයට්ඨානභූතා මිත්තම්හා භයං උප්පන්නං ජීවිතසඞ්ඛාතානි මූලානෙව කන්තති. **ත්‍යම්හීති** තස්මිං. **යෙනාසීති** යෙන සද්ධිං කලහො කතො අහොසි. **නිච්චයත්තෙනාති** නිච්චපටියත්තෙන. **සො දිසබ්භි න රජ්ජතීති** යො නිච්චයත්තෙන අභිතිට්ඨති සො අත්තනො සත්තූහි සද්ධිං විස්සාසවසෙන න රජ්ජති. තතො තෙසං යථාකාමකරණීයො න හොතීති අත්ථො. **විස්සාසයෙති** පරං අත්තනි විස්සාසයෙ තං පන සයං න විස්සසෙය්‍ය පරෙන අසඞ්කිතො අත්තාව තං සඞ්කිතො භවෙය්‍ය. **භාවං පරොති** යථා යථා පණ්ඩිතො පරක්කමති තථා තථා තස්ස පරො භාවං න ජානාති තස්මා පණ්ඩිතෙන විරියං කාතබ්බමෙවාති දීපෙති.

ඉති තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං සල්ලපිත්වා සමග්ගා සම්මොදමානා උභොපි අචෙලකස්ස අස්සමං අගමංසු. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා ආහ.

තෙ දෙවවණ්ණා සුඛුමාලරූපා
උභො සමා සුජයො පුඤ්ඤඛන්ධා,
උපාගමුං කාදම්බියං අචෙලං
මිස්සීභූතා අස්සවාහාව නාගාති.

තත්ථ **සමාති** සමානරූපා සදිසසණ්ඨානා හුත්වා. **සුජයොති** සුවයො පරිසුද්ධා. අයමෙවවා පාඨො. **පුඤ්ඤක්ඛන්ධාති** කතකුසලතාය පුඤ්ඤක්ඛන්ධා විය. **මිස්සීභූතාති** හත්ථෙන හත්ථං ගහෙත්වා කායමිස්සීභාවං උපගතා. **අස්සවාහාව නාගාති** ධුරෙයුත්තකා රථවාහා ද්වෙ අස්සා විය පුරිසනාගා තස්ස අස්සමං අගමංසු.

ගන්ත්වාච පන සුපණ්ණරාජා චින්තෙසි. අයං නාගරාජා අචෙලකස්ස ජීවිතං න දස්සති එතං දුස්සීලං න වන්දිස්සාමීති සො බහි ඨත්වා නාගරාජානමෙව තස්ස සන්තිකං පෙසෙසි. තං සන්ධාය සත්ථා ඉතරං ගාථමාහ.

තතො හවෙ පණ්ඩරකො අචෙලං
සයමෙවුපාගම්ම ඉදං අවොච,
මුත්තජ්ජහං සබ්බභයාතිවත්තො
නහි නූන තුය්හං මනසො පියම්හාති.

තත්ථ **පියම්හාති** දුස්සීල නග්ගභොග්ග මුසාවාදි නූන මයං තව මනසො නප්පියා අහුම්හාති පරිභාසි. තතො අචෙලො ඉතරං ගාථමාහ.

පියොහි මෙ ආසි සුපණ්ණරාජා
අසංසයං පණ්ඩරකෙන සච්චං,
සො රාගරත්තොව අකාසිං එතං
පාපං කම්මං සම්පජානො න මොහාති.

තත්ථ **පණ්ඩරකෙනාති** තයා පණ්ඩරකෙන සො මම පියතරො අහොසි. **සච්චමෙතං. යොති** සො අහං තස්මිං සුපණ්ණෙ රාගෙන රත්තො හුත්වා එතං පාපකම්මං ජානන්තො අකාසිං න මොහෙන අජානන්තොති.

තං සුත්වා නාගරාජා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

න මෙ පියං අප්පියං වාපි හොති
සම්පස්සතො ලොකමිමං පරඤ්ච,
සුසඤ්ඤතානං හි වියඤ්ජනෙන
අසඤ්ඤතො ලොකමිමඤ්චරාසි.

අරියාවකාසොසි අනරියරූපො
අසඤ්ඤතො සඤ්ඤතසන්නිකාසො,
කණ්හාභිජාතිකොසි අනරියරූපො
පාපං බහුං දුච්චරිතං අචාරීති.

තත්ථ **න මෙති** අම්භො දුස්සීල නග්ග මුසාවාදි පබ්බජිතස්ස හි ඉමඤ්ච පරඤ්ච ලොකං සම්පස්සතො පියං වා මෙ අප්පියංවාපි මෙති න හොති ත්වං පන සුසඤ්ඤතානං සීලවන්තානං බ්‍යඤ්ජනෙන පබ්බජිතලිඞ්ගෙන අසඤ්ඤතො හුත්වා ඉමං ලොකං වඤ්චෙන්තො චරසි. **අරියාවකාසො**

සීති අරියපටිරූපකොසි. **අසඤ්ඤතොති** කායාදීහි අසඤ්ඤතොසි. **කණ්හාභිජාතිකොති** කාළකසභාවො. **අනරියරූපොති** අහිරිකසභාවො. **අචාරීති** අකාසි.

ඉති තං ගරහිත්වා ඉදානි අභිසපන්තො ඉමං ගාථමාහ.

අදුට්ඨස්ස තුවං දුබ්භි දුබ්භී ච පිසුණො චසි,
එතෙන සච්චවජ්ජෙන මුද්ධා තෙ ඵලතු සත්තධාති.

තස්සත්ථො-අම්භො දුබ්භි ත්වං අදුට්ඨස්ස මිත්තස්ස දුබ්භීචාසි පිසුණො චාසීති එතෙන සච්චවජ්ජෙන මුද්ධා තෙ සත්තධා ඵලතූති.

ඉති නාගරාජස්ස සපන්තස්සෙව අචෙලස්ස සීසං සත්තධා ඵලි. නිසින්නට්ඨානෙයෙවස්ස භූමි විවරං අදාසි. සො පඨවිං පවිසිත්වා අවීචිම්හි නිබ්බත්ති. නාගරාජසුපණ්ණරාජානොපි අත්තනො භවනමෙව අගමංසු. සත්ථා තස්ස පඨවිං පවිට්ඨභාවං පකාසෙන්තො ඔසානගාථමාහ.

තස්මා හි මිත්තානං න දුබ්භිතබ්බං
මිත්තදුබ්භා පාපියො නත්ථි අඤ්ඤො,
ආසිත්තසත්තො නිහතො පඨබ්‍යා
ඉන්දස්ස වාක්‍යෙන හි සංවරො හතොති.

තත්ථ **තස්මාති** යස්මා මිත්තදුබ්භිකම්මස්ස එදිසො විපාකො තස්මා. **ආසිත්තසත්තොති** ආසිත්තවිසෙන සත්තො. **ඉන්දස්සාති** නාගින්දස්ස. **වාක්‍යෙන සංවරොති** අහං සංවරො නීතොස්මීති පටිඤ්ඤාය එව පඤ්ඤාතො ආජීවකො හතොති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි දෙවදත්තො මුසාවාදං කත්වා පඨවිං පවිට්ඨොයෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා අචෙලො දෙවදත්තො අහොසි. නාගරාජා සාරිපුත්තො. සුපණ්ණරාජා පන අහමෙවාති.

පණ්ඩරකජාතකං.

---

16. 9.

කා වෙධමානාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මල්ලිකාදෙවිං ආරබ්භ කථෙසි.

වත්ථු කුම්මාසපිණ්ඩිකජාතකෙ විත්ථාරිතමෙව. සා පන තථාගතස්ස තිණ්ණං කුම්මාසපිණ්ඩිකානං දානානුභාවෙන තං දිවසායෙව රඤ්ඤො අග්ගමහෙසිභාවං පත්වා පුබ්බුට්ඨායිතාදීහි පඤ්චහි කල්‍යාණධම්මෙහි සමන්නාගතා ඤාණසම්පන්නා බුද්ධුපට්ඨායිකා පතිදෙවතා අහොසි. තස්සා පතිදෙවතාභාවො සකලනගරෙ පාකටො අහොසි. අථෙකදිවසං ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං. ආවුසො මල්ලිකා දෙවී කිර වත්තසම්පන්නා පතිදෙවතාති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපෙසා පතිදෙවතායෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තස්ස රඤ්ඤො සොත්ථිසෙනො නාම පුත්තො අහොසි. තං රාජා වයප්පත්තං උපරජ්ජෙ පතිට්ඨාපෙසි. සම්බුලා නාමස්ස අග්ගමහෙසී අහොසි උත්තමරූපධරා සරීරප්පභාසම්පන්නා නිවාතෙ ජලමානා දීපසිඛා විය ඛායති. අපරභාගෙ සොත්ථිසෙනස්ස සරීරෙ කුට්ඨං උප්පජ්ජි. වෙජ්ජා තිකිච්ඡිතුං නාසක්ඛිංසු. සො භිජ්ජමානෙ කුට්ඨෙ පටිකකූලො හුත්වා විප්පටිසාරං පත්වා කො මෙ රජ්ජෙනත්ථො අරඤ්ඤෙ අනාථමරණං මරිස්සාමීති රඤ්ඤො ආරොචාපෙත්වා ඉත්ථාගාරං ඡඩ්ඩෙත්වා නික්ඛමි. සම්බුලා බහූහි උපායෙහි නිවත්තියමානාපි අනිවත්තිත්වාව අහං තං සාමිකං අරඤ්ඤෙ පටිජග්ගිස්සාමීති වත්වා සද්ධිංයෙව නික්ඛමි. සො අරඤ්ඤං පවිසිත්වා සුලභමූලඵලාඵලෙ ඡායූදකසම්පන්නෙ පදෙසෙ පණ්ණසාලං කත්වා වාසං කප්පෙසි.

රාජධීතා තං පටිජග්ගි. කථං සා හි පාතො උට්ඨාය අස්සමපදං සම්මජ්ජිත්වා පානීයපරිභොජනීයං උපට්ඨපෙත්වා දන්තකට්ඨඤ්ච මුඛධොවනඤ්ච උපනාමෙත්වා මුඛෙ ධොතෙ නානාඔසධානි පිංසිත්වා තස්ස වණෙ මක්ඛෙත්වා මධුරමධුරානි ඵලාඵලානි ඛාදාපෙත්වා මුඛං වික්ඛාලෙත්වා හත්ථෙසු ධොතෙසු අප්පමත්තො හොහි දෙවාති වත්වා වන්දිත්වා පච්ඡි ඛණිත්තිඅඞ්කුසකෙ ආදාය ඵලාඵලත්ථාය අරඤ්ඤං පවිසිත්වා ඵලාඵලානි ආහරිත්වා එකමන්තෙ ඨපෙත්වා ඝටෙන උදකං ආහරිත්වා නානාචුණ්ණෙහි ච මත්තිකාහි ච සොත්ථිසෙනං නහාපෙත්වා පුන මධුර ඵලාඵලානි උපනාමෙසි. පරිභොගාවසානෙ වාසිතපානීයං උපනාමෙත්වා සයං ඵලාඵලානි පරිභුඤ්ජිත්වා පදපත්ථරකං සංවිදහිත්වා තස්මිං තත්ථ නිපන්නෙ තස්ස පාදෙ ධොවිත්වා සීසපරිකම්ම පාදපරිකම්මානි කත්වා සයනපස්සං උපගන්ත්වා නිපජ්ජි. එතෙනුපායෙන සාමිකං පටිජග්ගි.

සා එකදිවසං අරඤ්ඤෙ ඵලාඵලානි ආහරන්තී එකං ගිරිකන්දරං දිස්වා සීසතො පච්ඡිං ඔතාරෙත්වා කන්දරතීරෙ ඨපෙත්වා නහායිස්සාමීති ඔතරිත්වා හලිද්දියා සරීරං උබ්බට්ටෙත්වා නහාත්වා සුධොතසරීරා උත්තරිත්වා වාකචීරං නිවාසෙත්වා කන්දරතීරෙ අට්ඨාසි. අථස්සා සරීරප්පභාය වනං එකොභාසං අහොසි. තස්මිං ඛණෙ එකො දානවො ගොචරත්ථාය චරන්තො තං දිස්වා පටිබද්ධචිත්තො හුත්වා ගාථාද්වයමාහ.

කා වෙධමානා ගිරිකන්දරාය
එකා තුවං තිට්ඨසි සංහිතූරු,
පුට්ඨාසි මෙ පාණිපමෙය්‍යමජ්ඣෙ
අක්ඛාහි මෙ නාමඤ්ච බන්ධවෙ ච.

ඔභාසයං වනං රම්මං සීහබ්‍යග්ඝනිසෙවිතං,
කා වා ත්වමසි කල්‍යාණි කස්ස වා ත්වං සුමජ්ඣිමෙ;
අභිවාදෙමි තං භද්දෙ දානවාහං නමත්ථු තෙ.

තත්ථ කා වෙධමානාති නහාතමත්තතාය සීතභාවෙන කම්පමානා. සඤ්ඤතූරූති සංපිණ්ඩිතූරු උත්තමූරුලක්ඛණෙ. පාණිපමෙය්‍යමජ්ඣෙති හත්ථෙන මිනිතබ්බමජ්ඣෙ. කාචා ත්වන්ති කාචා රෙ ත්වං. අභිවාදෙමීති වන්දාමි. දානවාහන්ති අහං එකො දානවො අයං නමක්කාරො තව අත්ථු අඤ්ජලිං තෙ පග්ගණ්හාමීති අවච.

සා තස්ස වචනං සුත්වා තිස්සො ගාථා අභාසි.

යො පුත්තො කාසිකරාජස්ස සොත්ථිසෙනොති තං විදූ,
තස්සාහං සම්බුලා භරියා එවං ජානාහි දානව.

අභිවාදෙමි භද්දන්තෙ සම්බුලාහං නමත්ථු තෙ,
වෙදෙහපුත්තො භද්දන්තෙ වනෙ වසති ආතුරො.

තමහං රොගසම්මත්තං එකා එකං උපට්ඨහිං,
අහඤ්ච වනමුඤ්ඡාය මධුමංසං මිගාවිලං;
යදා හරාමි තං භක්ඛො තස්ස නූනජ්ජ නාධතීති.

තත්ථ වෙදෙහපුත්තොති වෙදෙහරාජධීතා පුත්තො. රොගසම්මත්තන්ති රොගපීළිතං. උපට්ඨහින්ති උපට්ඨහාමි පටිජග්ගාමි. උපට්ඨිතාතිපි පාඨො. වනමුඤ්ඡායාති වනං උච්චිත්වා උඤ්ඡාචරියං චරිත්වා. මධුමංසන්ති නිම්මක්ඛිකං මධුඤ්ච මිගාවිලං මංසඤ්ච සීහබ්‍යග්ඝමිගෙහි ඛාදිතමංසතො අතිරිත්තකොට්ඨාසං. තං භක්ඛොති යං අහං ආහරාමි තං භක්ඛොව සො මම සාමිකො. තස්ස නූනජ්ජාති තස්ස මඤ්ඤෙව අජ්ජ ආහාරං අලභමානස්ස සරීරං ආතපෙ පක්ඛිත්තපදුමං විය. නාධතීති උපතප්පති මිලායති.

තතො පරං දානවස්සච තස්සාච වචනපටිවචනගාථායො හොන්ති.

කිං වනෙ රාජපුත්තෙන ආතුරෙන කරිස්සසි,
සම්බුලෙ පරිචිණ්ණෙන අහං භත්තා භවාමි තෙ.

සොකට්ටාය දුරත්තාය කිං රූපං විජ්ජතෙ මම,
අඤ්ඤං පරියෙස භද්දන්තෙ අභිරූපතරං මයා.

එහිමං ගිරිමාරුය්හ භරියා මය්හං චතුස්සතා,
තාසං ත්වං පවරා හොහි සබ්බකාම සමිද්ධිනී.

නූන තාරකවණ්ණාභෙ යං කිඤ්චි මනසිච්ඡසි,
සබ්බන්තං පචුරං මය්හං රමස්සුජ්ජ මයා සහ.

නො චෙ තුවං මහෙසෙය්‍යං සම්බුලෙ කාරයිස්සසි,
අලං ත්වං පාතරාසාය මඤ්ඤෙ භක්ඛා භවිස්සසි.

තඤ්ච සත්තජටො ලුද්දො කළාරො පුරිසාදකො,
වනෙ නාථං අපස්සන්තිං සම්බුලං අග්ගහී භුජෙ.

අධිපන්නා පිසාචෙන ලුද්දෙනාමිසචක්ඛුනා,
සාච සත්තුවසම්පත්තා පතිමෙවානුසොචති.

න මෙ ඉදං තථා දුකඛං යං මං ඛාදෙය්‍ය රකඛසො,
යඤ්ච මෙ අය්‍යපුතතසස මනො හෙසසති අඤ්ඤථා.

න සනති දෙවා පවසනති නූන
න හි නූන සනති ඉධ ලොකපාලා,
සහසා කරොනතානං අසඤ්ඤතානං
නහි නූන සනති පටිසෙධිතාරොති.

තතථ **පරිචිණෙණනාති** තෙන ආතුරෙන පරිචිණෙණන කිං කරිසසසි. **සොකටටායාති** සොකාතුරාය. **සොකටඨායාතිපි** පාඨො. සොකෙ ඨිතායාති අතෙථා. **දුරතතායාති** දුගගතකපණභාවපපතත අතතභාවාය. **එහිම**නති මා ත්වං දුරතතමහීති චිනතයි එතං මම ගිරිමහි දිබබවිමානං. එහි ඉමං ගිරිං අභිරුහ. **චතුසසතාති** තසමිං මෙ විමානෙ අපරාපි චතුසසතා භරියායො අත්ථි. **සබබනතන**නති යං කිඤ්චි උපභොග පරිභොගවත්ථාභරණාදිකං ඉච්ඡසි සබබනතං නූන මයහං පචුරං බහුං සුලභං තසමා කපණාමහීති මා චිනතයි එහි මයා සහ රමසසූති වදති. **මහෙසසය**නති භද්දෙ සම්බුලෙ නො චෙ මෙ ත්වං මහෙසීභාවං කාරසිසසසි පරියනතා ත්වං මම පාතරාසාය තෙන තං බලකකාරෙන විමානං නෙසසාමි තත්‍ර මං අසඞගණහනතී මම සෙව පාතොව භකඛා භවිසසසිති. **තඤ්චාති** එවං වත්වා සො සතතහි ජටාහි සමනනාගතො දරුණො නිකඛනත දනෙතා තං තසමිං වනෙ කඤ්චි අතතනො නාථං අපසසනතිං සම්බුලං අගගහෙසි. **අධිපනනාති** අජෙඣාතථා. **ආමිස චකඛුනාති** කිලෙසලොලෙන. **පතිමෙවාති** අතතනො අවිනෙතත්වා පතිමෙව අනුසොචති. **මනො හෙසසතීති** මං විරුයතනතං විදිත්වා අඤ්ඤථා චිතතං භවිසසති. **න සනති දෙවාති** ඉදං සා දූතවෙන භුජෙ ගහිතා දෙවතුජඣාපනං කරොනතී ආහ. **ලොකපාලාති** එවරූපානං සීලවනතීනං දෙවතානං පාලකා ලොකපාලා නූන ඉධ ලොකෙ **නසනතීති** පරිදෙවති.

අථසසා සීලතෙජෙන සකකසස භවනං කම්පි. **පණඩුකම්බලසිලා සනං** උණහාකාරං දසෙසසි. සකකො ආවජෙජනෙතා තං කාරණං ඤත්වා වජිරං ආදාය වෙගෙනාගනත්වා දනවයකඛසස මතථකෙ ඨත්වා ඉතරං ගාථමාහ.

ඉත්ථීනමෙසා පවරා යසසසිනී
සනතා සමා අගගිරිවුගගතෙජා,
තඤ්චෙ තුවං රකඛසාදෙසි කඤ්ඤං
මුදධාච හි සතතධා තෙ ඵලෙය්‍ය
මා ත්වං දහි මුඤ්ච පතිබබතා සාති.

තතථ **සනතාති** උපසනතා අථවා පණ්ඩිතා ඤාණසමපනනා. **සමාති** කායවිසමාදි විරහිතා. **අදෙසීති** ඛාදසි. **ඵලෙය්‍යාති** ඉමිනා මෙ ඉනද වජිරෙන පහතං භිජෙජථ. **මා ත්වං දහීති** ඉමං පතිබබතං මා තාපෙය්‍යාසි.

තං සුත්වා දානවො සම්බුලං විස්සජ්ජෙසි. සක්කො පුනපි එස එවරූපං කරෙය්‍යාති චින්තෙත්වා දානවං දෙවසඞ්ඛලිකාය බන්ධිත්වා පුනපි අනාගමනාය තතියෙ පබ්බතන්තරෙ විස්සජ්ජෙසි. රාජධීතරං අප්පමාදෙන ඔවදිත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො. රාජධීතාපි අත්ථඞ්ගතෙ සුරියෙ චන්ද ලොකෙන අස්සමං පාපුණි. තමත්ථං පකාසෙන්තො සත්ථා අට්ඨ ගාථා අභාසි.

සාච අස්සමමාගඤ්ඡි පමුත්තා පුරිසාදකා,
නීලං ඵලිතසකුණීව ගතසිඞ්ගංව ආලයං.

සා තත්ථ පරිදෙවෙසි රාජපුත්තී යසස්සිනී,
සම්බුලා උතුමත්තක්ඛා වනෙ නාථං අපස්සතී.

සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙ වන්දෙ සම්පන්නචරණෙ ඉසෙ,
රාජපුත්තං අපස්සන්තී තුම්හම්හි සරණං ගතා.

වන්දෙ සීහෙච බ්‍යග්ඝෙච යෙච අඤ්ඤෙ වනෙ මිගා,
රාජපුත්තං අපස්සන්තී තුම්හම්හි සරණං ගතා.

තිණාලතානි ඔසධ්‍යො පබ්බතානි වනානිච,
රාජපුත්තං අපස්සන්තී තුම්හම්හි සරණං ගතා.

වන්දෙ ඉන්දීවරීසාමං රත්තිං නක්ඛත්තමාලිනිං,
රාජපුත්තං අපස්සන්තී තුම්හම්හි සරණං ගතා.

වන්දෙ භාගීරථිං ගඞ්ගං සවන්තීනං පටිග්ගහං,
රාජපුත්තං අපස්සන්තී තුම්හම්හි සරණං ගතා.

වන්දෙ අහං පබ්බතරාජ සෙට්ඨං හිමවන්තං සිලුච්චයං,
රාජපුත්තං අපස්සන්තී තුම්හම්හි සරණං ගතාති.

තත්ථ **නීලං ඵලිනසකුණීවාති** යථා සකුණිකා මුඛතුණ්ඩකෙන ගොචරං ගහෙත්වා කෙනචි උපද්දවෙන සකුණපොතකානං ඵලිනත්තා ඵලිනසකුණී නීලං ආගච්ඡෙය්‍ය යථා වා ගතසිඞ්ගං නික්ඛන්තවච්ඡකං ආලයං සුඤ්ඤං වච්ඡකසාලං වච්ඡගිද්ධිනී ධෙනු ආගච්ඡෙය්‍ය එවං සුඤ්ඤං අස්සමං ආගඤ්ඡීති අත්ථො. තදහි සොත්ථිසෙනො සම්බුලාය චිරායමානාය ඉත්ථියො නාම ලොලා පච්චාමිත්තම්පි මෙ ආදාය ආගච්ඡෙය්‍යාති පරිසඞ්කන්තො පණ්ණසාලතො නික්ඛමිත්වා ගච්ඡන්තරං පවිසිත්වා නිසීදි. තෙනෙතං වුත්තං. **උතුමත්තක්ඛාති** සොකවෙගසඤ්ජාතෙන උණ්හෙන උතුනා මත්තලොචනා. **අපස්සන්තීති** තස්මිං වනෙ නාථං අත්තනො පතිං අපස්සන්තී ඉතො චිතොච සඤ්චරමානා පරිදෙවති. තත්ථ **සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙති** සමිතපාපබාහිතපාපෙ සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙ සම්පන්නචරණෙ ඉසෙච වන්දෙති. එවං වත්වා රාජපුත්තං අපස්සන්තී තුම්හාකං සරණං ගතම්හි සචෙ මෙ සාමිකස්ස නිසින්නට්ඨානං දිස්වා ජානාථ ආචික්ඛථාති පරිදෙවෙසීති අත්ථො. සෙසගාථාසුපි එසෙව නයො. **තිණාලතානි ඔසධ්‍යොති** [illegible] තිණානි ච

ලතානි ච අනෙකාසාරඹසඛියො ච. ඉමං ගාථං තිණාදිසු නිබ්බත්තා දෙවතා සන්ධායාහ. ඉන්දිවරීසාමන්ති ඉන්දිවරීපුප්ඵසමානවණ්ණං. කුම්භමසීති රත්තිං සන්ධාය තම්පි අමසීති ආහ. භාගීරථීති එවං පරියාය නාමිකං ගඞ්ගං. සවන්තීනන්ති අඤ්ඤෙසං බහුන්නං නදීනං පටිග්ගාහිකගඞ්ගාය නිබ්බත්තං දෙවතං සන්ධායෙවමාහ. හිමවන්තෙපි එසෙව නයො.

තමෙවං පරිදෙවමානං දිස්වා සොත්ථිසෙනො චින්තෙසි අයං අතිවිය පරිදෙවති නඛො පනස්සා භාවං ජානාමි සචෙ මයි සිනෙහෙන එවං කරෙති හදයම්පිස්සා ඵලෙය්‍ය. පරිගණ්හිස්සාමි තාව නන්ති ගන්ත්වා පණ්ණසාලද්වාරෙ නිසීදි. සා පරිදෙවමානා පණ්ණසාලද්වාරං ගන්ත්වා තස්ස පාදෙ වන්දිත්වා කුහිං ගතොසි දෙවාති ආහ. අථ නං සො භද්දෙ ත්වං අඤ්ඤෙසු දිවසෙසු ඉමාය වෙලාය න ආගච්ඡසි. අජ්ජ අතිසායං ආගතාසීති පුච්ඡන්තො ගාථමාහ.

අතිසායං වතාගඤ්ඡි රජපුත්ති යසස්සිනි,
කෙනනුජ්ජ සමාගඤ්ඡි කො තෙ පියතරෙ මයාති.

අථ නං සා අහං අය්‍යපුත්ත ඵලාඵලානි ආදාය ආගච්ඡන්තී එකං දානවං පස්සිං සො මයි පටිබද්ධචිත්තො හුත්වා මං හත්ථෙ ගහෙත්වා සචෙ මෙ වචනං න කරෙසි ඛාදිස්සාමි තන්ති ආහ. අහං තාය වෙලාය තඤ්ඤෙව අනුසොචන්තී එවං පරිදෙවින්ති වත්වා ගාථමාහ.

ඉදං ඛොහං තදවොචං ගහිතා තෙන සත්තුනා
න මෙ ඉදං තථා දුක්ඛං යං මං ඛාදෙය්‍ය රක්ඛසො,
යඤ්ච මෙ අය්‍යපුත්තස්ස මනො හෙස්සති අඤ්ඤථාති.

අථ සෙසම්පි පවත්තිං ආරොචෙන්තී තෙන පනාහං දෙව දානවෙන ගහිතා අත්තානං විස්සජ්ජාපෙතුං අසක්කොන්තී දෙවතුජ්ඣාපනකම්මං අකාසිං. අථ සක්කො වජිරහත්ථො ආගන්ත්වා ආකාසෙ ඨිතො දානවං සන්තජ්ජෙත්වා මං විස්සජ්ජාපෙත්වා තං දෙවසඞ්ඛලිකාය බන්ධිත්වා තතියෙ පබ්බතන්තරෙ ඛිපිත්වා පක්කාමි. එවමහං සක්කං නිස්සාය ජීවිතං ලභින්ති ආහ. තං සුත්වා සොත්ථිසෙනො භද්දෙ හොතු මාතුගාමස්ස අන්තරෙ සච්චං නාම දුල්ලභං හිමවන්තෙ හි බහූ වනචරකතාපසවිජ්ජාධරාදයො සන්ති කො තුය්හං සද්දහිස්සතීති වත්වා ගාථමාහ.

චොරීනං බහුබුද්ධීනං යාසු සච්චං සුදුල්ලභං,
ථීනං භාවො දුරජානො මච්ඡස්සෙවොදකෙ ගතන්ති.

සා තස්ස වචනං සුත්වා අය්‍යපුත්ත අහං තං අසද්දහන්තං මම සච්චබලෙනෙව තිකිච්ඡිස්සාමීති උදකකලසං පූරෙත්වා සච්චකිරියං කත්වා තස්ස සීසෙ උදකං ආසිඤ්චන්තී ගාථමාහ.

තථා මං සච්චං පාලෙතු පාලයිස්සති චෙ මමං
යථාහං නාභිජානාමි අඤ්ඤං පියතරං තයා,
එතෙන සච්චවජ්ජෙන ව්‍යාධි තෙ වූපසම්මතූති.

තත්ථ කථා සද්දෙ. එවමමනාති ඉමිනා සද්ධිං යොජෙතබ්බං. ඉදං වුත්තං හොති-යථාහං වදාමි තථා චෙ මම සච්චං අථ මං ඉදානිපි පාලෙතු ආයතිම්පි පාලෙස්සති ඉදානි මෙ වචනං සුණාථ. යථාහං නාභිජානාමීති. පොත්ථකෙසු පන තථා මං සච්චං පාලෙතීති ලිඛිතං තං අට්ඨකථායං නත්ථි.

එවං තාය සච්චකිරියං කත්වා උදකෙ ආසිත්තමත්තෙයෙව සොත්ථිසෙනස්ස කුට්ඨං අම්බිලධොතං විය තම්බමලං තාවදෙව අපගඤ්ඡි. තෙ කතිපාහං තත්ථෙව වසිත්වා අරඤ්ඤා නික්ඛම්ම බාරාණසිං පත්වා උය්‍යානං පවිසිංසු. රාජා තෙසං ආගතභාවං ඤත්වා උය්‍යානං ගන්ත්වා තත්ථෙව සොත්ථිසෙනස්ස ඡත්තං උස්සාපෙත්වා සම්බුලං අග්ගමහෙසිට්ඨානෙ අභිසිඤ්චාපෙත්වා නගරං පවෙසෙත්වා සයං ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා උය්‍යානෙ වාසං කප්පෙසි. රාජනිවෙසනෙයෙව ච නිබද්ධං භුඤ්ජි. සොත්ථිසෙනොපි සම්බුලාය අග්ගමහෙසිට්ඨානමත්තමෙව අදාසි න පන කොචි සක්කාරෙ අහොසි. අත්ථිභාවම්පිස්සා න අඤ්ඤාසි අඤ්ඤාහෙව ඉත්ථීහි සද්ධිං අභිරමි. සම්බුලා සපත්තිරොසෙන කිසා අහොසි. උප්පණ්ඩුප්පණ්ඩුකජාතා ධමනිසන්ථතගත්තා. සා එකදිවසං සොකවිනොදනත්ථං භුඤ්ජිතුං ආගතස්ස සසුරතාපසස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තං කතභත්තකිච්චං වන්දිත්වා එකමන්තං නිසීදි. සො තං මිලාතින්ද්‍රියං දිස්වා-

යෙ කුඤ්ජරා සත්තසතා උළාරා
රක්ඛන්ති රත්තින්දිවං උය්‍යුතාවුධා,
ධනුග්ගහානඤ්ච සතානි සොළස
කථංවිධෙ පස්සසි භද්දෙ සත්තවොති.

ගාථමාහ. තස්සත්ථො-භද්දෙ සම්බුලෙ යෙ අම්හාකං සත්තසතා කුඤ්ජරා තෙසඤ්ච ඛන්ධගතානං යොධානං වසෙන උය්‍යුතාවුධා අපරානි ච සොළසධනුග්ගහසතානි රත්තින්දිවං බාරාණසිං රක්ඛන්ති එවං සුරක්ඛිත නගරෙ කථංවිධෙ ත්වං සත්තවො පස්සසි. භද්දෙ යස්සා තව සාසඞ්කා සප්පටිභයා අරඤ්ඤා ආගතකාලෙ පභාසම්පන්නං සරීරං ඉදානි පන මිලාතා පණ්ඩුපලාසවණ්ණා අතිවිය කිලන්තින්ද්‍රියාසි කස්ස නාම ත්වං භායසීති.

සා තස්ස වචනං සුත්වා පුත්තො තෙ දෙව මයි න පුරිමසදිසොති වත්වා පඤ්ච ගාථා අභාසි.

අලඞ්කතායො පදුමුත්තරත්තචා
විරාගිතා පස්සති හංසගග්ගරා,
තාසං සුණිත්වා මිතගීතවාදිතං
න දානි මෙ තාත තථා යථා පුරෙ.

සුවණ්ණසඞ්කච්චධරා සුවිග්ගහා
අලඞ්කතා මානුසියච්ඡරූපමා,
සෙනොපියා තාත අනින්දිතඞ්ගියො
ඛත්තියකඤ්ඤා පටිලොභයන්ති තං.

සචෙ අහං තාත තථා යථා පුරෙ
පතිං තමුඤ්ඡාය පුනාවනෙ භරෙ,
සම්මානයෙ මං නච මං විමානයෙ
ඉතොපි මෙ තාත තතො වරං සියා.

යමන්නපානෙ විපුලස්මිං ඔහිතෙ
නාරී විමට්ඨාභරණා අලඞ්කතා,
සබ්බඞ්ගුපෙතා පතිනො ච අප්පියා
අබජ්ඣ තස්සා මරණං තතො වරං.

අපි චෙ දළිද්දා කපණා අනාළ්හියා
කටාදුතීයා පතිනොච සා පියා,
සබ්බඞ්ගුපෙතායපි අප්පියාය
අයමෙව සෙය්‍යා කපණාපි යා පියාති.

තත්ථ පදුමුත්තරත්තචාති පදුමගබ්භසදිසඋත්තරත්තචා සබ්බාසං සරීරතො සුවණ්ණාභා නිච්ඡරන්තීති දීපෙති. **විලග්ගිකාති** විලග්ගසරීරා තනුමජ්ඣාති අත්ථො. **හංසගග්ගරාති** එවරූපා හංසා විය මධුරස්සරා නාරියො පස්සති. **නාසන්ති** සො තව පුත්තො තාසං නාරීනං මිත ගීතවාදිතාදීනි සුත්වා ඉදානි මෙ තාත යථා පුරෙ තථා න වත්තතීති වදති. **සුවණ්ණසඞ්කච්චධරාති** සුවණ්ණමයසඞ්කච්චාලඞ්කාරධරා. **අලඞ්කතාති** නානාලඞ්කාරපටිමණ්ඩිතා. **මානුසියච්ඡරූපමාති** මානුසියො අච්ඡරූපමා. **සෙනොපියාති** සොත්ථිසෙනස්ස පියා. **පටිලොභයන්තීති** තව පුත්තං පටිලොභයන්ති. **සචෙ අහන්ති** තාත යථා පුරෙ සචෙ අහං පුනපි තං පතිං තථෙව කුට්ඨරොගෙන වනං පවිට්ඨං උඤ්ඡාය තස්මිං වනෙ ච භරෙය්‍යං පුනපි මං සො සම්මානෙය්‍ය න විමානෙය්‍ය තතො මෙ ඉතො බාරාණසිරජ්ජතො තං අරඤ්ඤමෙව වරං සියා සපත්තිරොසෙන සුස්සන්තියාති දීපෙති. **යමන්නපානෙති** යං අන්නපානෙ. **ඔහිතෙති** ඨපිතෙ පටියත්තෙ ඉමිනා බහුන්නපානං ඝරං දස්සෙති. අයං කිරස්සා අධිප්පායො යා නාරී විපුලන්නපානෙපි ඝරෙ එකිකාව අපුත්තිකා සමානා **විමට්ඨාභරණා** නානාලඞ්කාරෙහි අලඞ්කතා සබ්බෙහි ගුණෙහි උපෙතා පතිනොව අප්පියා හොති **අබජ්ඣ** ගීවාය වල්ලියා වා රජ්ජුයා වා බන්ධිත්වා තස්සා තතො ඝරවාසතො මරණමෙව වරන්ති. **අනාළ්හියාති** අනාළ්හා. **කටාදුතීයාති** නිපජ්ජනකටසාරකදුතියා. **සෙය්‍යාති** කපණාපි සමානා යා පතිනො පියා අයමෙව උත්තමාති.

එවං තාය අත්තනො පරිසුස්සනකාරණෙ කථිතෙ තාපසො රාජානං පක්කොසාපෙත්වා තාත සොත්ථිසෙන තයි කුට්ඨරොගාභිභූතෙ අරඤ්ඤං පවිසන්තෙ තයා සද්ධිං පවිසිත්වා තං උපට්ඨහන්තී අත්තනො සච්චබලෙන රොගං වූපසමෙත්වා යා තෙ රජ්ජෙ පතිට්ඨාන කාරණං අකාසි තස්සා නාම ත්වං නෙව සීතට්ඨානං න නිසින්නට්ඨානං ජානාසි. අයුත්තං තෙ කතං මිත්තදුබ්භි කම්මන්නාමෙතං පාපකන්ති වත්වා පුත්තං ඔවදන්තො ගාථමාහ.

සුදුල්ලභිත්ථී පුරිසස්ස යා හිතා
භත්තිත්ථියා දුල්ලභො යො හිතො ච,
හිතා ච තෙ සීලවතී ච භරියා
ජනින්ද ධම්මං චර සම්බුලායාති.

තස්සත්ථො–තාත යා පුරිසස්ස හිතා මුදුචිත්තා අනුකම්පිකා ඉත්ථි යො ච භත්තා ඉත්ථියා හිතො කතඤ්ඤූ ජානාති උභොපෙතෙ සුදුල්ලභා අයඤ්ච සම්බුලා තුය්හං හිතාචෙව සීලසම්පන්නා ච තස්මා එතිස්සා ධම්මං චර. කතගුණං ජානිත්වා මුදුචිත්තො හොහි. චිත්තමස්සා පරිතොසෙහීති.

එවං සො පුත්තස්ස ඔවාදං දත්වා උට්ඨාය පක්කාමි. රාජා පිතරි ගතෙ සම්බුලං පක්කොසාපෙත්වා භද්දෙ එත්තකං කාලං මයා කතං දොසං ඛම ඉතො පට්ඨාය සබ්බිස්සරියං තුය්හමෙව දම්මීති වත්වා ඔසාන ගාථමාහ.

සචෙ තුවං විපුලෙ ලද්ධභොගෙ
ඉස්සාවතිණ්ණා මරණං උපෙසි,
අහඤ්ච තෙ භද්දෙ ඉමා රාජකඤ්ඤා
සබ්බෙව තෙ වචනකරා භවාමාති.

තස්සත්ථො–භද්දෙ සම්බුලෙ සචෙ ත්වං රතනරාසිම්හි ඨපෙත්වා අභිසිත්තා අග්ගමහෙසිට්ඨානවසෙන විපුලෙ භොගෙ ලභිත්වාපි ඉස්සාය ඔතිණ්ණා මරණං උපෙයි. අහඤ්ච ඉමා ච රාජකඤ්ඤා සබ්බා තව වචනකරා භවාම ත්වං යථාධිප්පායං ඉමං රජ්ජං විචාරෙහීති සබ්බිස්සරියං තස්සා අදාසි.

තතො පට්ඨාය උභො සමග්ගසංවාසං වසන්තා දානාදීනි පුඤ්ඤානි කරිත්වා යථාකම්මං ගමිංසු. තාපසො ඣානාභිඤ්ඤා නිබ්බත්තෙත්වා බ්‍රහ්මලොකූපගො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙපි මල්ලිකා පතිදෙවතායෙවාති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා සම්බුලා මල්ලිකා අහොසි. සොත්ථිසෙනො කොසලරාජා අහොසි. පිතා තාපසො අහමෙවාති.

සම්බුලාජාතකං.

---

16. 10.

අප්පමාදොති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො රාජොවාදං ආරබ්භ කථෙසි. රාජොවාදො හෙට්ඨා විත්ථාරිතො.

අතීතෙ පන කම්පිල්ලරට්ඨෙ උත්තරපඤ්චාලනගරෙ පඤ්චාලො නාම රාජා අගතිගමනෙ ඨිතො අධම්මෙන පමත්තො රජ්ජං කාරෙසි. අථස්ස අමච්චාදයො සබ්බෙපි අධම්මිකාව ජාතා. බලිපීළිතා රට්ඨවාසිනො පුත්තදාරෙ ආදාය අරඤ්ඤෙ මිගා විය විචරිංසු. ගාමට්ඨානෙ ගාමොපි නාම නාහොසි. මනුස්සා රාජපුරිසභයෙන දිවා ගෙහෙ වසිතුං

න සක්කොන්ති ගෙහානි කණ්ටකසාඛාදීහි පරික්ඛිපිත්වා අරුණෙ උග්ගච්ඡන්තෙයෙව අරඤ්ඤං පවිසන්ති. දිවා රාජපුරිසා විලුම්පන්ති රත්තිං චොරා.

තදා බොධිසත්තො බහිනගරෙ ගණ්ඩතින්දුකරුක්ඛෙ දෙවතා හුත්වා නිබ්බත්ති. අනුසංවච්ඡරං රඤ්ඤො සන්තිකා සහස්සග්ඝනිකං බලිකම්මං ලභති. සො චින්තෙසි අයං රාජා පමත්තො රජ්ජං කාරෙති. සකලරට්ඨං විනස්සති ඨපෙත්වා මං අඤ්ඤො රාජානං පටිරූපෙ නිවෙසෙතුං සමත්ථො නාම නත්ථි. උපකාරකො චාපි මෙ අනුසංවච්ඡරං සහස්සබලිනා පූජෙසි ඔවදිස්සාමි නන්ති. සො රත්තිභාගෙ රඤ්ඤො සිරිගබ්භං පවිසිත්වා උස්සීසකපස්සෙ ඨත්වා ඔභාසං විස්සජ්ජෙත්වා ආකාසෙ අට්ඨාසි. රාජා තං බාලසුරියං විය ජලමානං දිස්වා කොසි ත්වං කෙන වා කාරණෙන ඉධාගතොති පුච්ඡි. සො තස්ස වචනං සුත්වා මහාරාජ අහං ගණ්ඩතින්දුකදෙවතා තුය්හං ඔවාදං දස්සාමීති ආගතොම්හීති. කිං ඔවාදං නාම දස්සසීති. එවං වුත්තෙ මහාසත්තො මහාරාජ ත්වං පමත්තො හුත්වා රජ්ජං කාරෙසි. තෙන තෙ සකලරට්ඨං හතං විලුත්තං විය නට්ඨං. රාජානො නාම පමාදෙන රජ්ජං කාරෙන්තා සකලරට්ඨස්ස සාමිනො න හොන්ති දිට්ඨධම්මෙ විනාසං පත්වා සම්පරායෙ පුන මහානිරයෙ නිබ්බත්තන්ති තෙසුච පමාදං ආපන්නෙසු අන්තො ජනා බහිජනාපිස්ස පමත්තාව හොන්ති. තස්මා රඤ්ඤා අතිරෙකෙන අප්පමත්තෙන භවිතබ්බන්ති වත්වා ධම්මදෙසනං පට්ඨපෙන්තො ආහ.

අප්පමාදො අමතපදං පමාදො මච්චුනො පදං,
අප්පමත්තා න මීයන්ති යෙ පමත්තා යථා මතා.

මදා පමාදො ජායෙථ පමාදා ජායතෙ ඛයො,
ඛයා ච දොසා ජායන්ති මා මදො භරතූසභ.

බහූ හි ඛත්තියා ජීනා අත්ථං රට්ඨං පමාදිනො,
අථොපි ගාමිනො ගාමා අනාගාරා අගාරිනො.

ඛත්තියස්ස පමත්තස්ස රට්ඨස්මිං රට්ඨවඩ්ඪන,
සබ්බෙ භොගා විනස්සන්ති රඤ්ඤො තං වුච්චතෙ අඝං.

නෙස ධම්මො මහාරාජ අතිවෙලං පමජ්ජසි,
ඉද්ධං ඵීතං ජනපදං චොරා විද්ධංසයන්ති නං.

න තෙ පුත්තා භවිස්සන්ති න හිරඤ්ඤං න ධානියං,
රට්ඨෙ විලුප්පමානම්හි සබ්බභොගෙහි ජීයසි.

සබ්බභොගපරිජිණ්ණං රාජානං වාපි ඛත්තියං,
ඤාතිමිත්තා සුහජ්ජාච න තං මඤ්ඤන්ති මානියං.

හත්ථාරොහා අනීකට්ඨා රථිකා පත්තිකාරකා;
තමෙවමුපජීවන්තා න තං මඤ්ඤන්ති මානියං.

අසංවිහිත කමමනතං බාලං දුමමනති මනතිනං,
සිරී ජහති දුමෙමධං ජිණණංව උරගො තචං.

සුසංවිහිතකමමනතං කාලුටඨායිං අතනදිතං,
සබෙබ භොගාභිවඩ්ඪනති ගාවො සඋසභාමිව.

උපසසුතිං මහාරාජ රටෙඨ ජනපදෙ චර,
තතථ දිසවාව සුතවාව තතො තං පටිපජජසීති.

තතථ **අපපමාදොති** සතියා අවිපපවාසො. **අමතපදනති** අමතසස නිබබාණසස පදං අධිගමකාරණං. **මචචුනො පදනති** මරණසස කාරණං පමතතො හි විපසසනං වඩෙඪතවා අපපටිසනධිකභාවං පතතුං අසකකොනෙතා පුනපපුනං සංසාරෙ ජායති චෙව මීයති ච. තසමා පමාදො මචචුනො පදං නාම. **න මීයනතීති** විපසසනං වඩෙඪතවා අපපටිසනධිකභාවං පතවා පුන සංසාරෙ අනිබබතතනතා න මීයනති නාම. **යෙ පමතතාති** මහාරාජ යෙ පුගගලා පමතතා තෙ යථා මතා තථෙව දටඨබබා. තසමා අකිචචසාධනතාය මතසසාපිහි අහං දානං දසසාමි. සීලං රකඛිසසාමි උපොසථකමමං කරිසසාමි කලයාණකමමං පූරෙසසාමීති ආභොගො වා පතථනා වා පරියුටඨානං වා නතථි. අපගත විඤඤාණතතා පමතතසසාපි අපපමාදභාවාති. තසමා උභොපෙතෙ එකසදිසාව. **මදාති** මහාරාජ ආරොගයයොබබනජීවිතමදසඞඛාතා තිවිධ මදා පමාදො නාම ජායති. සො මදමතෙතා පමාදපතෙතා පාණාතිපාතාදීනි පාපකමමානි කරොති. අථ නං රාජානො **ජිනාපෙනති** වා ඝතාපෙනති වා සබබසසං වා පනසස හරනති එවමසස පමාදා ඤාතිධන ජීවිතකඛයො ජායති. පුන සො ධනකඛයං වා යසකඛයං වා පතෙතා ජීවිතුං අසකකොනෙතා ජීවිතවුතතතථාය කායදුචචරිතාදීනි කරොති ඉචචසස බයා ච දොසා ජායනති තෙන තං වදාමි. **මාමදෙ භරතූසභාති** රටඨභරණකජෙටඨ භරතූසභ මා පමාදමාපජජීති අතෙථා. **අපථං රටඨනති** ජනපදවාසීනං වුඩ්ඪියෙවව සකලරටඨසෙව බහු පමාදීනො ජීනා. තෙසං ආවිභාවතථාය ඛනතිවාදජාතක මාතඞගජාතක භරූ ජාතක සරභඞගජාතක චෙතියජාතකානි කථෙතබබානි. **ගාමිනොති** ගාමභොජකාපි තෙ ගාමාපි බහු පමාදදොසෙන **ජීනා** පරිහීනා විනටඨා. **අනාගාරා අගාරිනොති** පබබජිතා පබබජිතපටිපතතිතො ගිහිපි ඝරාවාසතොචෙව ධඤඤදීහිච බහු ජීනා පරිහීනාති වදති. **තං වුචචතෙ අඝනති** මහාරාජ යසභොගපරිහානි නාම තං රඤඤො දුකඛං වුචචති භොගාභාවෙන හි නිදධනසස යසො හායති හීනයසො මහනතං දුකඛං පාපුණාති. **නෙසධමෙමාති** මහාරාජ එස පොරාණක රාජූනං ධමෙමා න හොති. **ඉදධං ඵීතනති** අනනපානාදීනා සමිදධං හිරඤඤසුවණණාදිනා ඵීතං. **න තෙ පුතතාති** මහාරාජ පවෙණිපාලකා තෙ පුතතා න භවිසසනති රටඨවාසිනො හි අධමමිකරඤඤො එස පුතෙතා කිං අමහාකං වුඩ්ඪිං කරිසසති නාසස ඡනනං දසසාමාති ඡනනං න දෙනති එවමෙව තෙසං පවෙණිපාලකා පුතතා න හොනති නාම.

පරිජිණ්ණන්ති පරිහීනං. **රාජානං චාපීති** සචෙපි සො රාජා හොති අථනං රාජානං සමානම්පි. **මානියන්ති** අයං රාජාති ගුරුචිත්තෙන සම්මානෙතබ්බං කත්වා න මඤ්ඤන්ති. **උපජීවන්තාති** උපනිස්සාය ජීවන්තාපි එතෙ එත්තකා ජනා ගුරුචිත්තෙන මඤ්ඤිතබ්බං න මඤ්ඤන්ති. කිං කාරණා අධම්මිකභාවෙන. **සිරීති** යසවිභවො. **තචන්ති** යථා උරගො ජිණ්ණං තචං ජිගුච්ඡන්තො ජහති න පුන ඔලොකෙති එවං තාදිසං රාජානං සිරී ජහති. **සුසංවිහිතකම්මන්තන්ති** කායද්වාරාදීහි පාපකම්මං අකරොන්තං. **අභිවඩ්ඪතීති** අභිමුඛං ගච්ඡන්තා වඩ්ඪන්ති. **සඋසභාමිවාති** සඋසභා ඉව අප්පමත්තස්ස හි උසභජෙට්ඨකො ගොගණො විය භොගා වඩ්ඪන්ති. **උපස්සුතින්ති** ජනපදචාරිත්තසවණාය චාරිකං අත්තනො සකලරට්ඨෙ ච ජනපදෙ ච චර. **තත්ථාති** තස්මිං රට්ඨෙ චරන්තො දට්ඨබ්බං දිස්වා සොතබ්බං සුත්වා අත්තනො ගුණාගුණං පච්චක්ඛං කත්වා තතො අත්තනො හිතපටිපත්තිං පටිපජ්ජිස්සසි.

ඉති මහාසත්තො එකාදසහි ගාථාහි රාජානං ඔවදිත්වා ගච්ඡ පපඤ්චං අකත්වා පරිග්ගණ්හ රට්ඨං මා නාසයීති වත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො. රාජාපි තස්ස වචනං සුත්වා සංවෙගප්පත්තො පුනදිවසෙ රජ්ජං අමච්චෙ පටිච්ඡාපෙත්වා පුරොහිතෙන සද්ධිං කාලස්සෙව පාචීනද්වාරෙන නගරා නික්ඛමිත්වා යොජනමත්තං ගතො. තත්ථෙකො ගාමවාසී මහල්ලකො අටවිතො කණ්ටකසාඛං ආහරිත්වා ගෙහද්වාරං පරික්ඛිපිත්වා පිදහිත්වා පුත්තදාරං ආදාය අරඤ්ඤං පවිසිත්වා සායං රාජපුරිසෙසු පක්කන්තෙසු අත්තනො ඝරං ආගච්ඡන්තො ගෙහද්වාරෙ පාදෙ කණ්ටකෙන විද්ධො උක්කුටිකං නිසීදිත්වා කණ්ටකං නීහරන්තො–

එවං වෙදෙතු පඤ්චාලො සඞ්ගාමෙ සරසමප්පිතො,
යථාහමජ්ජ වෙදෙමි කණ්ටකෙන සමප්පිතොති.

ඉමාය ගාථාය රාජානං අක්කොසි. තං පන අක්කොසනං බොධිසත්තස්සානුභාවෙනෙව අහොසි. බොධිසත්තෙන අධිග්ගහිතොව සො අක්කොසීති වෙදිතබ්බො. තස්මිං පන සමයෙ රාජා ච පුරොහිතො ච අඤ්ඤාතකවෙසෙන තස්ස සන්තිකෙව අට්ඨංසු. අථස්ස වචනං සුත්වා පුරොහිතො ඉතරං ගාථමාහ.

ජිණ්ණො දුබ්බලචක්ඛූසි න රූපං සාධු පස්සසි,
කිං තත්ථ බ්‍රහ්මදත්තස්ස යං තං මග්ගෙය්‍ය කණ්ටකොති.

තත්ථ **මග්ගෙය්‍යාති** විජ්ඣෙය්‍ය. ඉදං වුත්තං හොති–යදි ත්වං අත්තනො අබ්‍යත්තතාය කණ්ටකෙන විද්ධො සො එත්ථ රඤ්ඤො දොසො යෙන රාජානං අක්කොසසි කිං තෙ රඤ්ඤා කණ්ටකො ඔලොකෙත්වා ආචික්ඛිතබ්බොති. තං සුත්වා මහල්ලකො තිස්සො ගාථා අභාසි.

බහ්වෙත්ථ බ්‍රහ්මදත්තස්ස සොහං මග්ගස්මිං බ්‍රාහ්මණ,
අරක්ඛිතා ජානපදා අධම්මබලිනා හතා.

රත්තිඤ්ච චොරා ඛාදන්ති දිවා ඛාදන්ති තුණ්ඩියා,
රට්ඨස්මිං කූටරාජස්ස බහු අධම්මිකො ජනො.

එතාදිසෙ භයෙ තාත භයට්ටා තාව මානවා,
නිල්ලෙනකානි කුබ්බන්ති වනෙ ආහත්වා කණ්ටකන්ති.

තත්ථ **බවෙහත්ථාති** බ්‍රාහ්මණ සොහං සකණ්ටකෙ මග්ගෙ පතිතො සන්තිසිතෙනා බහු එත්ථ බ්‍රහ්මදත්තස්ස දෙසා ත්වං එත්තකං කාලං රඤ්ඤො දෙසෙන මම සකණ්ටකෙ මග්ගෙ විචරණභාවං න ජානාසි තස්ස හි **අරක්ඛිතා ජානපදා**-පෙ-**කණ්ටකන්ති**. තත්ථ **ඛාදන්තීති** විලුම්පන්ති. **තුණ්ඩියාති** වධබන්ධාදීහි පීළෙත්වා අධම්මබලිසාධකා. **කූටරාජස්සාති** පාපරඤ්ඤො. **අධම්මිකොති** පටිච්ඡන්නකම්මන්තො. **තාතාති** පුරෙහිතං ආලපති. **මානවාති** මනුස්සා. **නිල්ලෙනකානීති** නිලීයනට්ඨානානි. **වනෙ ආහත්වා කණ්ටකන්ති** කණ්ටකං ආහරිත්වා ද්වාරානි පිදහිත්වා ඝරං ඡඩ්ඩෙත්වා පුත්තදාරං ආදාය වනං පවිසිත්වා තස්මිං වනෙ අත්තනො නිලීයනට්ඨානානි කරෙන්ති අථවා වනෙ යො කණ්ටකො තං ආහරිත්වා ඝරානි පරික්ඛිපන්ති ඉති රඤ්ඤො දෙසෙනෙවමහි කණ්ටකෙන විද්ධො මා එවරූපස්ස රඤ්ඤො උපත්ථම්භො හොහීති.

තං සුත්වා රාජා පුරොහිතං ආමන්තෙත්වා ආචරිය මහල්ලකො යුත්තං භණති අම්හාකමෙව දෙසො එහි නිවත්තාම ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙස්සාමාති ආහ. බොධිසත්තො පුරොහිතස්ස සරීරෙ අධිමුච්චිත්වා පරතො ගන්ත්වා පරිගණ්හාම තාව මහාරාජාති ආහ. තෙ තම්හා ගාමා අඤ්ඤං ගාමං ගච්ඡන්තා අන්තරමග්ගෙ එකිස්සා මහල්ලිකාය සද්දං අස්සොසුං. සා කිරෙකා දළිද්දිත්ථී ද්වෙ ධීතරො වයප්පත්තා රක්ඛමානා තාසං අරඤ්ඤං ගන්තුං න දෙති සයං අරඤ්ඤතො දාරූනිචෙව සාකඤ්ච ආහරිත්වා ධීතරො පටිජග්ගති. සා තං දිවසං එකං ගුම්බං ආරුය්හ සාකං ගණ්හන්තී පවට්ටමානා භූමියං පතිත්වා රාජානං මරණෙන අක්කොසන්තී-

කදාස්සු නාම යං රාජා බ්‍රහ්මදත්තො මරිස්සති,
යස්ස රට්ඨම්හි ජීයන්ති අප්පතිකා කුමාරිකාති.

ගාථමාහ.

තත්ථ **අප්පතිකාති** අස්සාමිකා. සචෙ හි තාසං සාමිකා අස්සු මං පොසෙය්‍යුං පාපරඤ්ඤො පන රජ්ජෙ අහං දුක්ඛං අනුභොමි කදානුඛො එස මරිස්සතීති. එවං බොධිසත්තානුභාවෙන තං අක්කොසි.

අථ තං පුරොහිතො පටිසෙධෙන්තො ගාථමාහ.

දුබ්භාසිතඤ්හි තෙ ජම්මි අනත්ථපදකොවිදෙ,
කුහිං රාජා කුමාරීනං භත්තාරං පරියෙසතීති.

තං මහල්ලිකා ද්වෙ ගාථා අභාසි.

න මෙ දුබ්භාසිතං බ්‍රහ්මෙ කොවිදත්ථපදා අහං,
අරක්ඛිතා ජානපදා අධම්මබලිනා හතා.

රත්තිඤ්හි චොරා ඛාදන්ති දිවා ඛාදන්ති තුණ්ඩියා,
රට්ඨස්මිං කූටරාජස්ස බහු අධම්මිකො ජනො;
දුජ්ජීවෙ දුබ්භරෙ දාරෙ කුතො භත්තා කුමාරියොති.

තත්ථ **කොවිදත්ථපදූ**ති අහං අත්ථපදෙ කාරණපදෙ කොවිදො **ඡෙකො මා ත්වං** එවං පාපරාජානං පසංසි. **දුජ්ජීවෙ**ති දුජ්ජීවිතෙ රට්ඨෙ දුබ්භරදාරෙ ජාතෙ මනුස්සෙසු භීතතසිතෙසු අරඤ්ඤෙ වසන්තෙසු. **කුතො භත්තා කුමාරියො**ති කුතො කුමාරියො භත්තාරං ලභිස්සන්තීති **අත්ථො**.

තෙ තස්සා වචනං සුත්වා යුත්තං එසා කථෙතීති පුරතො ගච්ඡන්තා **එකස්ස** කස්සකස්ස සද්දං අස්සොසුං. තස්ස කිර කසන්තස්ස සාලියො **නාම** බලිවද්දො ඵාලෙන පහටො සයි. සො රාජානං අක්කොසන්තො–

එවං සයතු පඤ්චාලො සඞ්ගාමෙ සත්තියා හතො,
යථායං කපණො සෙති හතො ඵාලෙන සාලියොති.

ගාථමාහ. තත්ථ **යථා**ති යථා අයං වෙදනාමත්තො සාලියබලිවද්දො **සෙති** එවං සයතූති අත්ථො.

අථ නං පුරොහිතො පටිසෙධෙන්තො–

අධම්මෙන තුවං ජම්ම බ්‍රහ්මදත්තස්ස කුජ්ඣසි,
යො ත්වං සපසි රාජානං අපරජ්ඣිත්වාන අත්තනොති.

ගාථමාහ. තත්ථ **අධම්මෙනා**ති අකාරණෙන අසභාවෙන.

තං සුත්වා සො තිස්සො ගාථා අභාසි.

ධම්මෙන බ්‍රහ්මදත්තස්ස අහං කුජ්ඣාමි බ්‍රාහ්මණ,
අරක්ඛිතා ජානපදා අධම්මබලිනා හතා.

රත්තිඤ්හි චොරා ඛාදන්ති දිවා ඛාදන්ති තුණ්ඩියා,
රට්ඨස්මිං කූටරාජස්ස බහු අධම්මිකො ජනො.

සා නූන පුන රෙ පක්කා විකාලෙ භත්තමාහරි,
භත්තහාරිං අපෙක්ඛන්තො හතො ඵාලෙන සාලියොති.

තත්ථ **ධම්මෙනා**ති කාරණෙනෙව. අකාරණෙන අක්කොසතීති සඤ්ඤං මා කරි. **සා නූන පුන රෙ පක්කා විකාලෙ භත්තමාහරී**ති බ්‍රාහ්මණ සා මම භත්තහාරිකා ඉත්ථී පාතොව මම භත්තං පචිත්වා ආහරන්තී අධම්මබලිසාධකෙහි බ්‍රහ්මදත්තස්ස දාසෙහි පළිබුද්ධා භවිස්සති තෙ පරිවිසිත්වා පුන මය්හං භත්තං පක්කං භවිස්සති. තෙන කාරණෙන විකාලෙ භත්තං ආහරි අජ්ජ විකාලෙ ආහරීති චින්තෙත්වා ඡාතජ්ඣත්තො අහං තං භත්තහාරිං ඔලොකෙන්තො ගොණං අට්ඨානෙ පතොදෙන විජ්ඣිං තෙනෙස පාදං උක්ඛිපිත්වා ඵාලං පහරන්තො **හතො ඵාලෙන සාලියො** තස්මා එස මයා හතොති සඤ්ඤං මා කරි **පාපරඤ්ඤොයෙව** හතො නාමෙස මා තස්ස වණ්ණං භණීති.

තෙ පරතො ගන්ත්වා එකස්මිං ගාමෙ වසිංසු. පුන දිවසෙ පාතොව එකා කූටධෙනු ගොදොහකං පාදෙන පහරිත්වා සද්ධිං ඛීරෙන පවට්ටෙසි. සො බ්‍රහ්මදත්තං අක්කොසන්තො ගාථමාහ.

එවං හඤ්ඤන්තු පඤ්චාලො සඞ්ගාමෙ අසිනා හතො,
යථාහමජ්ජ පහතො ඛීරඤ්ච මෙ පවට්ටිතන්ති.

තං සුත්වා–

යං පසු ඛීරං ඡඩ්ඩෙති පසුපාලඤ්ච හිංසති,
කිං තත්ථ බ්‍රහ්මදත්තස්ස යං නො ගරහතෙ භවන්ති.

බ්‍රාහ්මණෙන ගාථාය වුත්තාය පුන සො තිස්සො ගාථා අභාසි.

ගාරය්හො බ්‍රහ්මෙ පඤ්චාලො බ්‍රහ්මදත්තස්ස රාජිනො,
අරක්ඛිතා ජානපදා අධම්මබලිනා හතා.

රත්තිඤ්ච චොරා ඛාදන්ති දිවා ඛාදන්ති තුණ්ඩියා,
රට්ඨස්මිං කූටරාජස්ස බහු අධම්මිකො ජනො.

චණ්ඩා අටනකා ගාවී යං පුරෙ න දුහාමසෙ,
තං දානි අජ්ජ දොහාම ඛීරකාමෙහුපද්දුතාති.

තත්ථ **චණ්ඩාති** ඵරුසා. **අටනකාති** පලායනසීලා. **ඛීරකාමෙහීති** අධම්මිකරඤ්ඤො පුරිසෙහි බහුං ඛීරං ආහරාපෙන්තෙහි උපද්දුතා දුහාම සචෙ හි සො ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙය්‍ය න නො එවරූපං භයං ආගච්ඡෙය්‍යාති.

තෙ යුත්තං කථෙතීති තම්හා ගාමා නික්ඛමිත්වා මහාමග්ගං ආරුය්හ නගරාභිමුඛා ගමිංසු. එකස්මිඤ්ච ගාමෙ බලිසාධකා අසිකොසත්ථාය එකං තරුණවච්ඡකං මාරෙත්වා චම්මං ගණ්හිංසු. වච්ඡකමාතා ධෙනු පුත්තසොකෙන තිණං න ඛාදති පාණීයං න පිවති පරිදෙවමානා ආහිණ්ඩති. තං දිස්වා ගාමදාරකා රාජානං අක්කොසන්තා ගාථමාහංසු.

එවං කන්දතු පඤ්චාලො විපුත්තො විපසුකඛතු,
යථායං කපණා ගාවී විපුත්තා පරිධාවතීති.

තත්ථ **පරිධාවතීති** පරිදෙවමානා ධාවති.

තතො පුරොහිතො ඉතරං ගාථමාහ.

යං පසු පසුපාලස්ස පබ්භමෙය්‍ය රවෙය්‍ය වා,
කොනීධ අපරාධත්ථි බ්‍රහ්මදත්තස්ස රාජිනොති.

තත්ථ **පබ්භමෙය්‍ය රවෙය්‍ය වාති** භමෙය්‍ය විරවෙය්‍ය වා. ඉදං වුත්තං හොති–තාත පසුනාම පසුපාලස්ස රක්ඛන්තස්සෙව ධාවති තිණං න ඛාදති ඉධ රඤ්ඤො කොනු අපරාධොති.

තතො ගාමදාරකා ද්වෙ ගාථා අභාසිංසු.

අපරාධො මහාබ්‍රහ්මෙ බ්‍රහ්මදත්තස්ස රාජිනො,
අරක්ඛිතා ජානපදා අධම්මබලිනා හතා.

රත්තිඤ්ච චොරා ඛාදන්ති දිවා ඛාදන්ති තුණ්ඩියා,
රට්ඨස්මිං කූටරාජස්ස බහු අධම්මිකො ජනො,
කථං නො අසිකොසත්ථා ඛීරපා හඤ්ඤතෙ පජාති.

තත්ථ මහාබ්‍රහ්මෙති මහාබ්‍රාහ්මණ. **රාජිනොති** රඤ්ඤො. **කථං නොති** කථං නු කෙන නාම කාරණෙන. **ඛීරපා හඤ්ඤතෙ පජාති පාපරාජස්ස** වසෙන තෙහි ඛීරපකො වච්ඡකො හඤ්ඤති ඉදානි සා ධෙනු පුත්තසොකෙන පරිදෙවති සොපි රාජා ධෙනු විය පරිදෙවතූති රාජානං අක්කොසිංසුයෙව.

තෙ සාධුකාරණං වදන්තා පක්කමිංසු. අථන්තරාමග්ගෙ එකිස්සා සුක්ඛපොක්ඛරණියා කාකා තුණ්ඩෙහි විජ්ඣිත්වා මණ්ඩූකෙ ඛාදන්ති. බොධිසත්තො තෙසු තං ඨානං සම්පත්තෙසු අත්තනො ආනුභාවෙන මණ්ඩූකෙ-

එවං ඛජ්ජතු පඤ්චාලො හතො යුද්ධෙ සපුත්තකො,
යථාහමජ්ජ ඛජ්ජාමි ගාමකෙහි අරඤ්ඤජොති.

රාජානං අක්කොසාපෙසි. **තත්ථ ගාමකෙහීති** ගාමවාසීහි.

තං සුත්වා පුරොහිතො මණ්ඩූකෙහි සද්ධිං සල්ලපන්තො ගාථමාහ.

න සබ්බභූතෙසු විධෙන්ති රක්ඛං
රාජානො මණ්ඩූක මනුස්සලොකෙ,
නෙත්තාවතා රාජා අධම්මචාරී
යං තාදිසං ජීවමදෙය්‍යුං ධඞ්කාති.

තත්ථ **ජීවන්ති** ජීවන්තං. **අදෙය්‍යුන්ති** ඛාදෙය්‍යුං. **ධඞ්කාති** කාකා. **එත්තාවතා** රාජා අධම්මිකො නාම න හොති කිං සක්කා අරඤ්ඤං පවිසිත්වා රඤ්ඤා තං රක්ඛන්තෙන චරිතුන්ති.

තං සුත්වා මණ්ඩූකො ද්වෙ ගාථා අභාසි.

අධම්මරූපො වත බ්‍රහ්මචාරී
අනුප්පියං භාසසි ඛත්තියස්ස,
විලුප්පමානාය පුථුප්පජාය
පූජෙසි රාජං පරමප්පවාදං.

සචෙ ඉදං බ්‍රහ්මෙ සුරජ්ජකං සියා
ඵීතං රට්ඨං මුදිතං විප්පසන්නං,
භුත්වා බලිං අග්ගපිණ්ඩඤ්ච කාකා
න මාදිසං ජීවමදෙය්‍යුං ධඞ්කාති.

තත්ථ **බ්‍රහ්මචාරීති** පුරොහිතං ගරහන්තො ආහ. **ඛත්තියස්සාති** එවරූපස්ස පාපරඤ්ඤො. **විලුම්පමානායාති** විලුප්පමානාය. අයමෙව වා පාඨො. **පුථුප්පජායාති** විපුලාය පජාය විනාසියමානාය. **පූජෙසීති**

පසංසසි. **සුරජ්ජකන්ති** ඡන්දාදිවසෙන අගන්ත්වා දසරාජධම්මෙ අකොපෙත්වා රඤ්ඤො රක්ඛියමානං සචෙ ඉදං සුරජ්ජකං භවෙය්‍ය. **චීනන්ති** දෙවෙසු සම්මාධාරං අනුප්පවෙච්ඡන්තෙසු සම්පන්නසස්සං. **න මාදිසන්ති** එවං සන්තෙන මාදිසං ජීවමානඤ්ඤෙව කාකා න බාධෙය්‍යුං. එවං ඡසුපි ඨානෙසු අක්කොසන්තං බොධිසත්තස්සෙවානුභාවෙන අහොසි.

තං සුත්වා රාජා ච පුරොහිතො ච අරඤ්ඤවාසිං තිරච්ඡානගතං මණ්ඩූකං උපාදාය සබ්බෙ අම්හෙයෙව අක්කොසන්තීති තතොව නගරං ගන්ත්වා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙත්වා මහාසත්තස්සොවාදෙ ඨත්වා දානාදීනි පුඤ්ඤානි කරිංසු.

සත්ථා කොසලරඤ්ඤො ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා මහාරාජ රඤ්ඤා නාම අගතිගමනං පහාය ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙතබ්බන්ති වත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා ගණ්ඩතින්දුක දෙවතා අහමෙවාති.

ගණ්ඩතින්දුකජාතකං.

තිංසතිනිපාතවණ්ණනා

නිට්ඨිතා.
